
54667

2. Dily

R. 1250

Lorenz Stenzler
1757

EPITOME
ADAGIO
RVM POST NOVIS
simam D. Erasmi Rot. exquisitam recognitionem, per Eberhardum Tappium ad numerum Adagiorum magni operis nunc primum aucta.

Μαιμήσεταί τις μᾶλλον, ἢ μιμήσεται.

Cum gratia & priuilegio.

Coloniæ Ioann. Gymnicus excudebat,
Anno M. D. XLII.

54667

AD LECTOREM.

Summa operis magni datur hic tibi candide lector,
Quàm prius audi a magis, tum uitiosa minùs.

AD EVNDEM.

Μωμεῖται δ' ἐμε πολλοὶ ὁμῶς κακοὶ ἠδὲ καὶ ἐσθλοί,
Μιμεῖσθαι δ' οὐδεὶς τῶν ἀσόφων δύναται.

CONRADVS BRVNSENIVS EMBECANVS MARtino Gymnico, adolescenti candido, S. D.

FAcilimū est, Martine candide, uel mediocriter erudito, de re quantūuis magna nugari quippiā. Scribimus enim (inquit Poëta) poëmata passim indocti doctiq;. At res ipsas scitè, appositè, designateq; efferre, atq; ad Polycliti, ut aiunt, regulam omnia exprimere, paucis mortalium cōcessum experimur. Ita planè usu uenit hoc nostro seculo Typographis in autoribus excudēdis, quibus non est adeò difficile in uulgus multos spargere libros, uerùm eos emendatè, & sine prodigiosis edere mendis, hoc opus, hic labor est. Quidam eorū auaritia usqueadeò sunt excœcati, ut nugas quasque

uenias imprimere malint (quia auidius eas rapi cognoscunt) quàm priscos illos ac probatos autores. illud Satyrici sequentes: Lucri bonus odor ex re Qualibet. Alios quosdam reperias his lõgè pernitiosiores, qui optimos quidem ac probatissimos emittũt libros, uerùm infinitis ñsq; monstrosis mẽdis scatentes: quo sanè nomine bis malè merẽtur. tum de authore, cuius scripta tanto labore, tantisq; uigilijs condita, turpiter deprauant, contaminant atq; conspurcant. tum de ipso lectore, cui pro libro crucem atq; molestiam obtrudunt: atq; hi omni prorsus iudicio carent. Non enim piget eos in excudendo aliquo autore egregio mille aliquando coronatos expendere, at ut emendatus in lucem ueniat, diligenti aliquo ac docto uiro, quià fœdissimis illis mendis, quæ inter excudendũ obrepere

repere solent, eũ uindicet, florenos nouem aut decem dare recusant. &, suo quæstui studentes, castigãdis libris analphabeton quempiã, panis frusto conductum, præficiunt. Digni profectò in quos pœna publica animaduertatur. Quàm præclarè igitur de rebus Christianæ Reipublicę promerẽtur, qui bonos autores summa fide, diligentiaq;, sublatis pro uiribus mendis, in lucem donant. Quòd si antiquitas olim coronas, aliaq; præmia decreuerat ei, qui in urbibus tabulam aliquam, aut mœnium partem refecerit: quid illis debetur, qui uel probatos scriptores à malis Typographis miserè deprauatos, detersо priùs situ ac squalore, repurgant, & emendatè recudũt: uel nouos autores absque mendis in manus studiosorum ex officinis suis emittunt? cùm nulla monumẽta perinde Rem*

publicam ornent, nulla mœnia, nulla propugnacula eam fideliùs communiant, quàm bonæ literę. Quantis itaque laudibus, quantisq; præmijs pater tuus dignus est, qui magnis impendijs, multa cura, multisq; uigilijs optimos quosq; autores, absque ullis portentosis mendis nobis exhibet? plus in hoc communi studiosorum utilitati, quàm suo quæstui studens. Et tamen in hoc pulcherrimo negotio, in quo annis aliquot feliciter satis, & summa cum laude uersatus est, à Zoilis atq; obtrectatoribus non omnino liber fuit. à chalcotypo em̄ nescio quo in præfixa xij. Tabularum legibus epistola, cacographus nominatus est. Sed parēs ille tuus (ita enim prudentē uirum decebat) mali & contempti hominis conuitijs nihil commotus planè, ultus est tantùm his Diomedis Homerici uerbis il-

latam

latam sibi iniuriam: Οὐκ ἀλέγω, ὥς εἰμε γυνὴ βάλοι, ἢ πάϊς ἄφρων κωφρὸν γὰρ βέλος ἀνδρὸς ἀνάλκιδος οὐτιδανοῖο. Et à malo uituperari, laudari penè est. Ego parentē tuum non, ut inuidi ac maleuoli illi, cacographum, sed potiùs & quidem iurè calographum cum multis dico. Summopere igitur tibi (id quod & facis) curandum est, Martine charis̄s. ne quid à paternis degeneres ornamētis, sed pro uiribus enitere, ut summæ parentum de te conceptæ spei, exspectationiq; non tantùm satisfacias, uerùm & anteuertas. atq; si quando te in typographicā officinam patri contingat succedere, præcipua cura sit, ut eum imitando, elegantes libros, eleganter excudas. Indignum enim esset, si paterni nominis celebritas, in te obscuretur. Ille, uti uides, sumptus nō grauatur etiam magnos facere, ut bonos scriptores, uel

 obso-

obſoletos, in lucem reuocet, uel depra uatos repurget, uel obſcuros expla net, uel illuſtres etiam, aliquo adiecto, ſiue Indice, ſiue breuiuſculis ſcholijs, reddat illuſtriores. Ita nunc ex offici na ſua humanorum ſtudiorum candi datis Adagiorum chiliades magni illi us Eraſmi, dedit: nouo Indice rerum acceſſo. quem paternis expenſis con fecerat uir multæ eruditionis Eberhar dus Tappius, mihi familiariter notus & patronus. Deinde ubi pater hoc o pus maius eſſe cognouit, quàm ut te nuioris fortunę ſtudioſi ſibi compara re poſſent, ille omnibus prodeſſe cupi ens, eundem Eberhardum conduxe rat, ut ſumma diligentia eaſdem Chi liades in Epitomen redigeret, uerùm concinniùs paulò q̃ ante annos duos fortè Antuerpiæ prodijt. adijciendo quoque locis ſuis Adagia ea, quæ per Eraſ

Eraſmum in nouiſſima editione Chi liadum acceſſerant. Quem laborem fe liciſſimè quidem Eberhardus ceperat, ſed morte præuentus, non expleuit. Precibus itaque ego patris tui poſtea impulſus, eum laborem abſolui. quem quidem qualis qualis eſt, ſtudioſis ado leſcentibus per te, mi Martine, dona tum eſſe uolui. Id unicè expetebat & Eberhardus noſter. Sit hic animus in te meus, mutui amoris noſtri perpe tuum pignus, & non intermoriturus teſtis. Libellum confido fore bonarũ literarum ſtudioſis utilem & iucun dum. Benè uale. Coloniæ Ca lendis Martijs, Anno M. D. XLII.

QVID PAROEMIA

PAroœmia, definitore Erasmo, est celebre dictum scita quapiã nouitate insigne, ut dictum generis, celebre differentiæ, scita quapiam nouitate insigne, proprij uicem obtineat.

QVID PAROEMIA AB proprium, & quatenus.

Peculiariter autem ad prouerbij rationem pertinent, uti celebratum sit, uulgoq; iactatũ. Deinde scitũ, ut aliqua ceu nota decernatur à sermone communi, id uerò erit quod antiquitate pariter & eruditione commendetur. Celebritas autem adagiorum est ex oraculis numinum, sapientum dictis, poëta quopiam maximè uetusto, scena, hoc est, Tragicorum & Comicorum actis fabulis, fabularum argumentis, apologis, euentu, historijs, apophthegmatis, uerbo temerè dicto. Deniq; mores, ingenium, seu gẽtis siue hominis alicuius siue etiam animantis. Postremò rei quoq; uis quæpiam insignis ac uulgo nota, locum fecerunt adagio.

QVIBVS EX REBVS NOuitas accedat paroœmiæ.

Nouitatem nõnunquam ipsa res secum adfert, nonnunquam eam figura conciliat, ut Metaphora quæ penè semper adest, & multas partes cõplectitur, Hyperbole, Aenigma, quod nihil aliud est, quàm obscurior allegoria, Allusio, nonnunquã Dialectus, id est, uerbi proprietas, Ambiguitas item eloquendi nouitas, quanquam hæc ipsa nouitas proficiscitur à figura. Deniq; in paroœmijs omnes τοῦ γελοίου, id est, ridiculi formas inuenies

QVOMODO PAROEMIA differat ab ijs, quæ uidentur illi confinia.

Sunt autem quædam affinia paroœmijs, ut γνῶμαι, id est, sententiæ: ad hæc αἶνοι, id est, apologi: tum apophthegmata, præterea scommata, id est, salsè dicta. Ea facilè licebit ab adagio secernere, si ad definitionem recurras. Verũ quando hæc singula possunt nõ esse paroœmiæ, satis patet quòd à paroœmia sunt diuersa. Quanquam sunt in hoc genere quædam adeò commodè dicta, ut facilè possint in adagiorum ordinem asciſci.

COMMENDATIO PROVERbiorum à dignitate.

Cognitionem prouerbiorum non in postremis habitam, uel illud sat argumẽti puto, quòd primi nominis autores de his uolumina consexere non dedignati sunt.

Quorum

Quorũ primus Aristoteles philosophus, teste Laërtio. Chrysippus ad Zenodotũ. Cleãtes itẽ. Reperiũtur non nulla prouerbiorum collectanea Plutarchi nomine. Citantur inter paræmiographos ab Athenæo, Clearchus Solensis & Aristides. Deinde Zenodotus, qui Didymi Tarrhæiq; paræmias in cõpendium redegit. Citantur & Theophrasti prouerbia in commentarijs in Demosthenem. Opus quod Zenobij titulo circumfertur à me, sub Zenodoti nomine citabitur. Citatur ab hoc Milo quispiam paræmiographus, item & Dæmon. Extant & Diogeniani collectanea. Multa refert Hesychius, multa Suidas, qui & Theœtetum quẽdam autorem adducit. Sed quid ego hos, cùm sapientes quidam Hebræi non dubitarint hoc titulo libros aliquot ẽdere? Nec illud argumentũ leue, quod inter bonos autores, ut quisque fuit eruditissimus eloquentissimusq;, ita quàm plurimum adagiorum suis libris asperserit: quales sunt apud Græcos Plato, Aristoteles, Plutarchus. Iam ut ad Latinos ueniam, omissis utroque in genere Grammaticis ac poëtis & M. Varrone, qui titulos quosdam prouerbiales Menippeis adscripsit, Romani principes magnis de rebus consulti, aliquando prouerbio respondisse inueniuntur. Quis non ueneretur hoc genus sermonis, quum ipse Christus peculiariter eo delectatus sit? Apud Græcos his philosophi & sapientes responderũt. Nec antiquius ullam fuit doctrinæ genus, quàm paræmiarum.

AD

AD QVAS RES VTILIS paræmiarum cognitio.

Nec minus utilitatis inest prouerbijs, quàm olim adfuerit dignitatis. Conducunt enim quum ad alia permulta, tum potissimum ad quatuor, ad persuadendũ, ad philosophiam, ad decus & gratiam orationis, ad intelligendos optimos quosque autores.

COMMENDATIO A difficultate.

Vt non est mediocris artificij, gemmulam scitè includere auro, & aurum purpuræ intertexere, ita non est (mihi crede) cuiusuis paræmiam aptè decenterq; orationi inserere.

QVATENVS VTENdam adagijs.

Primũ meminisse oportebit, ut quod Aristoteles admonuit de epithetis, id in adagijs usurpandis obseruemus, nẽpe, ut illis utamur nõ tanquã cibis, sed cõdimentis, id est, nõ ad satietatem, sed ad gratiã. Præterea, nõ quouis in loco. Deinde, ne nimis crebrò. In epistolis tamẽ familiaribus licebit paulò liberiùs hoc genere ludere

VARI-

VARIVS PROVERBIORUM USUS.

Potest uariari prouerbiorum usus, ut idem dictum ad complures sensus accommodes. Vt huiusce rei unum exemplum habeas, pertusum dolium, uel ad obliuiosum, uel ad profusum, uel ad auarum, uel ad futilem, uel ad ingratum traduci potest. Effluit enim quicquid infuderis in animum immemoris. Apud prodigum nihil durat. auari cupiditas nunquam expletur. futilis & garrulus nihil continet.

DE FIGVRIS PROVERBIALIBUS

antea dictum. Nunc fontes aliquot indicabimus, à quibus genus figurarum duci possit.

AB IPSA RE.

Sumuntur enim interdum ab ipsa re, quoties hominem sceleſtũ, scelus appellamus, dedecorosum dedecus. pestilentem, pestem. lurconem, barathrum. tenebrionẽ, tenebras. contaminatum, labem. Qualia & per comparationem efferre licebit, scelere sceleratior, ipsa nequitia nequior, cæcitate cæcior, loquacitate loquatior.

A REBVS SIMILIBVS.

Huic proxima sunt, quæ à rebus similibus trahuntur: ut, Melle dulcior, Niue candidior.

AB

AB ANIMANTIBVS

Muliere loquacior, passere salacior, hirco libidinosior, ceruo uiuacior, luscinia uocalior, uulpe fraudulentior, lepore timidior, pisce sanior.

A PERSONIS DEORVM.

Mercurio facundior, Venere formosior, Diana intactior, ipsis Charitibus humanior, &c.

A PERSONIS FABVLOSIS.

Hectore facũdior, Tãtalo esuriẽtior, Cyclope immanior, Oreste insanior, Vlysse dolosior, Iro pauperior.

A PERSONIS COMOEDIARVM.

Dauo uersutior, Euclione parcior, Phormione confidentior. Thaide blandior.

A PERSONIS HISTORIARVM.

Catone seuerior, Crœso ditior, Zoilo inuidentior, Timone inhumanior, Numa religiosior &c.

A GENTIBVS.

Pœno perfidior, Scytha asperior. Parthis uanior, Thracibus bibacior, Care uilior.

AB OFFICIIS.

Lenone magis periurus, Milite gloriosior, &cæt.

DE

DE PRAEMOLLIENDA PAROEMIA.

IAM illud admonẽdum in usurpandis prouerbijs uidetur, quod in uerbis nouatis aut duriùs trãslatis fieri Fabius iubet, uidelicet προεπιπλήττειν τῇ παροιμίᾳ, hoc est, præcastigare, & uelut occurrere paræmiæ, siquãdo uel obscurior uel alioqui durior uidebitur. Græci his fermè modis hoc faciũt, κατὰ τὴν παροιμίαν, ὥς φασι. φασὶ. τὸ λεγόμενον. τὸ τοῦ λόγου ὡς παλαιός φησι λόγος. ὥσπερ λέγουσιν. ὡς λέγει τις ὡς λέγομεν παροιμιαζόμενοι. ὡς λέγουσιν οἱ παίζοντες. καλῶς εἶχεν. Id est, Iuxta prouerbium, ut aiunt, aiunt, quod dicitur, quod dici solet, ut ueteres ait dictum, ut dicunt, ut dicitur, ut dicimus prouerbio, ut dicunt iocãtes, rectè dictum est. Iisdem fermè rationibus utuntur Latini: Aiunt, ut aiunt, ut est in ueteri prouerbio, iuxta uulgò tritum sermonem, quemadmodum uulgò dici consuecuit, ut uetus uerbum usurpem, ut adagio dictum est, uerè hoc dicunt.

EPI-

EPITOME ADAGIORVM D. ERAS. ROTERODAMI, PER EBERhardum Tappium castigata, & ad numerum omnium Adagiorum magni operis locupletata.

ABERRANDI.

Aristotel.

Quis aberret à ianua? Τίς ἂν θύρας ἁμάρτοι;

DICI solitum, ubi quis penitus aberret à uero, totoq; fallitur iudicio. Affine uidetur huic prouerbio, quod apud Platonem legitur in Phædro: λυσίας τὸ πάντες ἁμάρτοι, id est, Lysias prorsus aberrauit.

Terentius

Tota erras uia. Τῇ πάσῃ ὁδῷ ἀφαμαρτάνεις.

Id est, Tota aberrare uia. Prouerbiũ est in eos, qui uehementer aberrãt. Translatum à uiatoribus, qui nonnunq; ita solent aberrare à uia, ut non sine dispẽdio quidem, tamen quo tendebãt, perueniant: nonnunq; sic aberrant, ut longe diuertãt, & in diuersum tendant. Vnde & exorbitare dicuntur, qui à uero aberrãt. Quinetiam hodie dictitant, eos in uia esse, qui recto consilio quippiam instituunt: extra uiam, qui qua nõ oportet ratione, rem aggrediũtur. Sunt ferme prouerbiales & illæ metaphoræ doctis usitatissimæ: Depellere à uia, Reducere in uiam Monstrare uiam, Facere uiã, Sternere uiam, Aperire uiã, Præcludere uiam, Intercludere uiã. Celebre habetur, & illud apophthegma: Bene curtunt, sed extra uiam.

Macrob.

Toto cœlo errare.

Huic confine est, quod usurpat Macrobius Saturnaliũ libro III. Nunquãne, inquit, Prætextate tibi uenit in mentem toto, ut aiunt, cœlo errasse Vergilium?

A Extra

Ammian⁹ *Extra calcem.*

Exrat apud Ammianum, lib. 21. quod est, extra propositum: quamuis uideatur legēdum: Extra callem, ubi quis digreditur à re proposita.

AB INITIO AD FINEM.

Aristides. *Ab ipso lare.* ἀφ' ἑστίας ἄρχου.

Id est à lare incipe. Hoc est, à domesticis ac familiaribus initium sumito. Recte dicetur in magistratus, & alienæ uitæ censores, quos officiū est, ut in primis suam cuiq; uitam corrigant. Interpres admonet dici solitum de his, qui ab ipso statim initio uel boni sunt, uel mali: quasi dicas, ab ipsis incunabulis, q⁹ Lar statim nascētes excipiat.

Homerus. *A capite usq; ad calcem.*

Cum rem totā significamus, A capite usq; ad calcem, dicimus: Cuius adagii triplex potest esse usus. Aut enim ad corpus referetur, aut ad animum, aut ad rem, qui duo posteriores plus obtinent uenustatis, numq; quo plus habent figuræ. Ad corpus, apud Homerum: Ἐκ πόδος ἐς κεφαλήν, id est, à capite usq; ad pedes. Horatius:

Talos à uertice pulcher ad imos.

Ad rem, ut apud Aristophanē in Pluto: Audi ergo, quando totū ego negocium à pedibus usq; tibi ad caput percenseo. Hieronymus: Contuli cum eo à uertice, ut aiunt, usq; ad extremum unguem. Ad animum hoc pacto poterit transferri. Ego tibi mores & ingenium illius, breuiter hominem quantus est, à summo, ut aiunt, capillo ad imum usq; calcaneum depingā. Huic affinia sunt: Tu huius rei es caput, Caput tyrānidis, Seditionū fons, Ad calcē uenire, In calce opis, In extremo literarū tuarū calce. Ab ipso exordiri capite, A calce ad caput recurrere, &c.

Tullius. *A capite arcessere.* *A fonte ducere.*

Quum res ab eo repetitur, quod est in negotio præcipuum à capite arcessi dicitur.

Philostratus. *Prora & puppis.* πρῷρα & πρύμνη.

Id est, Prora & puppis. Prora itaq; & puppi, summā consilij nostri significamus, ut pictas, studiorum nostrorum prora

prora & puppis esse debet. Quibusdam omnium rationum prora & puppis est pecunia. Consimili figura dictū est in Apocalypsi: Ἐγώ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ. Ego sum alpha & ω Ego sum rerum omnium summa.

Venimus ad summam lineam. Euripides

Euripides in Antigone: Ἐπ' ἄκρον γραμμὴν ἥκομεν κακῶν. Id est, deuenimus summam ad malorū lineam. Horatius: Venimus ad summum.

A carceribus. Ἀπὸ βαλβίδων. Aristoph.

Id est, à repagulis, siue carceribus. Interpres Aristophanis ostendit metaphoram mutuo sumptam à stadiis, in quibus carceres erāt repagula quædam, unde cursus initium erat. Vnde frequētes ille apud Latinos etiā scriptores formulæ, A carceribus ad metam, à meta ad carceres

A carcere. Ἀπὸ βαλβίδος. Idem.

Id est, à carcere, siue repagulo, id est, ab ipso rei principio. Sumptum é certaminibus equestribus, ubi cursus initium est à carceribus, id est, repagulis, finis meta. Itaque cum exorsum negocij significamus, ab ipsis carceribus dicimus. cum finem, ad metam usq; Veluti, si quis dicat fœdum esse, si quis artifex ab ipso statim carcere peccet: aut, neminem tam ignauum, qui non ἀπὸ βαλβίδος strenuus esse uideatur.

Ad calcem peruenire. Tullius.

Pro eo, quod est, ad metā finēq;. Tullius: Ve cum æqualibus possis uiuere, cum quibus tanquā é carceribus missus, cum ijsdem ad calcem, ut dicitur, peruenire. Idem de Senectute: Nec uero uelim quasi decurso spacio à calce ad carceres reuocari. Ad hanc formam etiam attinent: Vsq; ad plaudite, id est, usq; ad ex extremum finem. Extremum fabulæ actum peragere.

Ab ouo usq; ad mala.

Ab initio conuiuij usq; ad finē. Horatius satyra 3. Si collibuisset, inquit, ab ouo Vsq; ad mala, citaret Io Bacche modo summa Voce, modo hac resonat quę chordis quatuor ima. Antiquitus enim cœnam ab ouis auspicabantur

tur malis finiebant. Erit uenustius, si longius trahatur, pro toto opere, toto colloquio, tota nauigatione.

Aristides. *A linea incipere.* ἀπὸ γραμμῆς ἄρχεσθαι.

A linea incipere dicuntur, qui ab ipso rei exordio sumũt initium. Sumpta metaphora ab his, qui cursu certant in stadijs. Nam ijs linea quædam ducitur, ad quam ex æquo stent, donec currendi signum accipiant. Tertullianus libro I. aduersus Marcionem: Age igitur ad lineas, rursus & ad gradũ. Ad lineas dixit, pro eo quod est, ab integro.

Plutarch. *A teneris unguiculis.*

ἀπὸ τῶν ἁπαλῶν ὀνύχων.

Id est, A teneris unguiculis, id est, à prima pueritia. Trãslatum à catulis, quos unguiculi nondũ duruerunt. Horat. Et incestos amores De tenero meditatur ungui.

Plautus. *Ab incunabulis.*

Eundem habet sensum. A primis uitæ rudimẽtis. M. Tullius oratoris incunabula uocat, primã illã à fundamentis institutionem. Et Vergilius: Genetis cunabula nostræ. Similiter & crepundia pro prima ætate accipiuntur.

Hesiodus. *Principium dimidium totius.*

ἀρχὴ ἥμισυ παντός.

Principium dimidium totius. Hoc adagio significatũ est, maximam difficultatis partẽ, in aggrediendo negocio sitam esse. Horatius: Dimidium facti, qui cœpit, habet.

Terẽtius. *Caput.*

Præcipuam negocij partem, aut autorem rei. Caput uocamus. Terentius: Te esse huic rei caput. Eundem in modum & arcem dicimus rei cuiuspiam. Aristoteles:

ὡς ἀκροπόλεως ἕνεκα σωτηρίας.

Quoniam incolumitatis arx est. Plato:

κεφάλαιον δὲ παιδείας λέγομεν τὴν ὀρθὴν τροφήν.

Caput eruditionis censemus rectam educationem. Plautus: Ego caput huic argento fui hodie reperiundo. Ego pes fui. Quin nec caput, nec pes sermonis apparet.

Quodcunq; in solum uenit. Tullius.

Id est, Quicquid in rerũ natura producitur. Tullius: Hinc quodcunq; in solũ uenit, ut dicitur, effingis, atq; efficis. Ridet atomos Epicureorum, ex quibus illi cũcta progigni credunt, quicquid usquam nascitur in uniuerso.

Exordiri telam. Plaurus

Rem enim, quam arte consilioq; instituimus, exordiri dicimur. Plautus: Exorsa hæc tela est non male omnino mihi. Tullius dicit Pertexere, pro perficere. Pertexe modo, inquit, Antoni quod exorsus es.

Scindere glaciem.

Est aperire uiã, & incipiundo negocio priorẽ esse. Translatũ à nautis, quorũ unus aliquis præmittitur, qui flumine concreto, glaciem perrumpat, reliquisq; uiam aperiat.

Ea tela texitur. Tullius

Id est, Eiusmodi negocium in manibus est, & res incœptantur tales. Translatio sumpta à textoribus.

Toto organo. Quintil.

Ea toto organo instructa recte dixeris, quæ numeris omnibus constant, & undique quadrant. Sumptum & hoc à muficorum instrumentis.

A fronte atq; à tergo. πρόσω καὶ ὀπίσω.

Id est, A fronte atq; à tergo. Est diligenter inspicere, & præterita cũ præsentibus ac futuris conferre. Homerus. Plato

οὔδέ τι οἶδε νοῆσαι, ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω.

Id est. Nec nouit simul à tergo atq; à fronte uidere.

A cœlo usq; ad terram. ἀπὸ οὐρανοῦ μέχρι γαίης. Plautus

Prouerbialis figura, perinde ualens quasi dicas: quacũq; dere, ab extremo initio, usq; ad supremum finem.

Ne inter apia quidem sunt. Aristoph.

Οὐδ' ἓν σελίνοις ἐστίν.

Id est, Ne in apio quidẽ sunt, pro eo quod est, ne ingressum quidem aut initium rei attigerũt. Sumpta metapho ra ab ijs, qui hortos ingrediũtur. Nam antiquitus extre-

mus ille hortorum ambitus apio conserebatur, quē qui nondum pręterissent, uelut in horti limine adhuc esse uidebantur. Aristophanes in Vespis: In apio nondum est uel ipso, sed nec in ruris adhuc. hoc est, nec initium habet eorum, quę sunt futura. Vel ne in apio quidem, quasi dicas, ne in primis quidem rudimentis.

Plinius. *Fores aperire.* ἀνοίγειν τὴν θύραν.

Id est, Fores aperire, prouerbio dicebatur, qui rei cuiuspiam ingressum initiumq; patefaceret.

ABSVRDA INDECORA, præpostera.

Diogenianus. *Fluuius quæ procul absunt, irrigat.*

Ποταμὸς τὰ πόῤῥω ποτίζων, τὰ δ' ἔγγιον καταλείπει.

Id est, Fluuius, quæ longe dissita sunt, irrigat: quæ proxima sunt, præterit. De his dici conueniet, qui bene merentur de externis, & nihil ad se pertinentibus: suos negligunt. Apparet inde ductum, ꝙ ubi fluuius oritur, minor esse solet, minusq; argillæ secum trahens: & quo lōgius recessit à fonte, hoc est copiosior, uberiorq;.

Homerus *Frustra habet, qui non utitur.*

Τίνυ τόξον ἔχεις ἀνεμώλιον ἄντως;

Id est, Cur frustra tibi iam gestatur inutilis arcus? Si quē increpare uoles, quod ingenio, diuitijs, literis non utatur, quum habeat.

Aristoph. *Asinus auis.* ὄνος ὄρνις.

Id est, Asinus auis: Sumptū ab omine quopiam. Quidam enim consultus de eo, qui aduersa laborabat ualetudine, fortē fortuna conspexit asinū surgētem à lapsu, simulq; alium quendam audiuit dicentē: Vide quo pacto Asinus quum sit, surrexit. Id ominis arripiens ille, protinus respondit, fore, ut ualetudinarius ille reualesceret. Itaque iocatur Aristophanes, quasi & asinus auis esset, & augurij nonnihil haberet. Dicetur non intempestiue, cum ex indicio quopiam ridiculo colligimus.

Quintilianus. *Herculis cothurnos aptare infanti.*

Quinti-

Quintilianus de peroratione: Nam in paruis quidem litibus, has tragœdias mouere, tale est, quasi si personam Herculis & cothurnos aptare infantibus uelis. Plutarchus commemorat apophthegma quoddam Agesilai, non admodum ab hoc alienum. Cui cum sophista quispiam hoc nomine laudaretur, ꝙ res minimas dicendi artificio maximas efficeret: negauit is uel cerdonē bonum sibi uideri, qui paruo pedi magnum induceret calceum: significans orationem oportere cum re congruere, non aliter quam uestis conuenire debet corpori. Plutarch.

Lumen soli mutuas. τὸ φῶς ἡλίῳ δανίζεις.

Id est, Lumen soli mutuum das. Cum docemus doctissimum, monemus uehementer prudentem: aut, cum conamur exponere, quæ per se sunt clarissima: aut sermone celebrare, quæ sua sponte sat illustria sunt. Sol enim fons omnis luminis putatur. Theocrit.

Ranæ aquam. βατράχῳ ὕδωρ.

Id est, Ranæ aquam, subaudiendum, ministras. Vbi quid exhibetur, quo uel præcipue gaudet is, qui accipit. Recte accommodabitur, ubi quid datur abundanti.

Soli lumen inferre. Quintilianus.

Quintilianus dixit eum soli lumen inferre, qui rem per se euidentissimā conaretur argumētationibus probare. Tullius.

Sus Mineruam.

Tritissimum apud Latinos autores adagium. ὗς τὴν ἀθηνᾶν

Id est, Sus Mineruam, subaudiendum, docet, aut monet. Dici solitum, quoties indoctus quispiam atque insulsus eum docere conatur, à quo sit ipse magis docendus. Et cum quis docet alterꝝ, cuius est ipse inscius, propterea ꝙ Mineruæ artiū & ingeniorꝝ tutela tribuitur à poëtis.

Mercurius infans. ἑρμοῦς ἀμύθητος.

Id est, Mercurius infans, siue indoctus. Ironia prouerbialis, ubi quis fingit se rudem eius artis, cuius est callentissimus. Mercurius enim eloquentiæ disciplinarumq; parens est. In uulgaribus exemplaribus habetur, Mercurius prophanus & non initiatus. Quis enim mysteriorum peritior quam Mercurius interpres deorum supe-

ris & inferis ex æquo communis, deniq; μυσταγωγὸς ipse, hoc est, mysterijs præfectus?

Theocrit. *Sus cum Minerua certamen suscipit.*

ὗς ποτ' ἀθηναίαν ἐρίν ἤρισε.

Id est, Cum diua est ausus sus decertare Minerua. Quoties indocti stolidiq; & depugnare parati, non uerentur summos in omni doctrina uiros in certamen literarium prouocare.

Theocrit. *Vespa cicadæ obstrepens,*

Pica cum luscinia certat,

Epopa cum cygnis.

Σφὴξ βομβῶν τέττιγος εὐναντίον.

Id est, Scilicet obstrepitās argutæ uespa cicadæ. Quadrabit in eum, qui certat longe impar cum superiore. Aut qui negocium facessit longe se præstantioribus.

Lucianus *Currus bouem trahit.* ἡ ἅμαξα ἐν βοῦν ἐλαύνει.

Id est, Currus bouē ducit, de re, quæ præpostere geritur. Translata metaphora à plaustris per decliue retro labētibus, unaq; secum bouem auferentibus.

Cancer leporē capit. καρκῖνος λαγωὸν αἱρεῖ.

Id est, Cancer leporem capit. De re nequaquam uerisimili, dictuq; absurda. Veluti si quis dicat ab indoctissimo superari doctum.

Velocem tardus sequitur. κιχάνει τοι βραδὺς ὠκὺν.

Homerus. Id est, Assequitur celerem tardus. In eum competet, qui uiribus imbecillior, arte atque ingenio uincit potentiorem. Homerus: Nonnūquam assequitur tardus celerēq;, citumq;. Eodem pertinet Apologus de uulpe & coruo, prædam eandem cursu petentibus: quam uulpes, celeritate impar, ingenio sibi uendicauit.

Virgultea scaphula Aegæum transmittere.

Lucianus. ἐπὶ ῥιπὸς τὸ αἰγαῖον διαπλεῦσαι.

Id est, Virgulto Aegæum trāsmittere. In eos dicitur, qui rem

rem supra modum arduam, leui opera cōficere tentant. Extat & hic inter sententias prouerbiales, citatus item ab Aristophanis interprete.

Θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοις.

Deo fauente nauiges uel uimine.

Archilochi melos. Ἀρχιλόχου μέλος.

Id est, Archilochi cantio, dicebatur hymnus qui ad multos poterat accommodari, qualem ferunt Archilochi fuisse repertum, qui fuerit ante Pindarum, & alios hoc genus lyricos, qui singulos proprijs laudibus exornabant. Archilochi carmen erat idem in omnes, quod cithara canebatur. Citharœdus tantum ad singula cantionis interualla, uictorum nomina sua uoce repetebat: ueluti, si Herculem laudabat, accinebat, Tenella Callinice χαῖρ' ἄναξ ἡράκλεις. Aut aliud, si quem alium canebat. Quadrabit in rem priscam ac rudem. Pindarus.

Agninis lactibus alligare canem.

Ballio in Pseudulo Plautina: Quia pol qua opera credā tibi, una opera alligem fugitiuū canē agninis lactibus. Qui canem alligat intestinis agninis, is non modo canem amittit, uerum & prædā ultro dederit fugitiuo. Sic qui credit homini malæ fidei, & rem perdit, & frustra obligatum habet eum, qui non est soluēdo. Lactes enim dicuntur intestina molliora. Plautus.

Diserte saltare.

Cornelius Tacitus in dialogo de oratoribus, significat hoc conuitium fuisse iactatum in oratores suorum temporum, qui lasciuia uerborū & leuitate sententiarum, licentiaq; cōpositionis histrionales modos exprimebant, atq; adeo laudis, & gloriæ, ingenijq; loco iactabant, saltari cantariq; commentarios suos, oratores temere dicere, histriones diserte saltare. Argutia dicti in hoc sita est: oratores histrionice dicebant, quod illis erat indecorum: histriones ad oratorum actionem sese accommodabant: ita factum est, ut illi peius dicerent, hi saltarent melius. Histrionum est saltare, Oratorum dicere: quod Tacitus.

qui perite faciunt, diserti uocantur. Locus autem duo diuersa coniunxit.

Hierony. *Eodem collyrio mederi omnibus.*

Leges, admonitiones, & obiurgationes nō oportet omnibus easdem admouere: sed pro gentium, temporum & ingeniorum uarietate sermonem attemperare. Hanc dexteritatem beatus Hieronymus enarrans epistolam ad Ephesios, laudat in Apostolo Paulo, qui factus est omnia omnibus, ut omnes lucrifaceret. Verba Hieronymi citātur dist. 29. Nec ad instar, inquit, imperiti medici uno collyrio omnium oculos uult curare.

Tullius. *Præpostere.*

Cum censemus rem præpostere geri, ueluti cum populus imperat principibus, aut discipulus docet præceptorem, conueniet illud M. Tullij ex epistola ad Atticum libro 1. (cuius initium est: Quæris ex me.) Ego, inquit, respondebo tibi ὕστερον πρότερον ὁμηρικῶς. Est autem figura grammaticorum, quam illi προθύστερον siue ὑστερόπρωτον appellāt, cum quod prius est natura, posterius refertur, ueluti si quis dicat: Cornelia Gracchos educauit ac genuit. In Homero talis tropus frequenter est obuius.

Tullius. *Primas iactare hastas.*

M. Tullius li. de oratore. 2. Primas iactare hastas dixit, pro uelitari, quod ad Oratorem transfert, cuius dictio initio debet esse leuis ac sedata, ut paulatim incandescat oratio. παρεμπίπτειν erit, si ad disputationis aut contentionis exordium transferatur. Idem unico uerbo dicitur, uelitari.

Idem. *Omissis fontibus consectari riuulos.*

In eodem lib. nō sine prouerbij specie dixit riuulos consectari, pro eo quod est, minus ad rem pertinentia dicere, omisso eo, quod est negocij caput.

Idem. *In herba luxuries.*

Rustici semina copiosius, quam expedit, herbescentia, dicunt luxuriare: eam præperperam lætitiam appellant luxuriem, quam immissis in agrum iumentis aut pecudibus corrigunt, quod illi uocant, depascere. Maro:

Luxu-

Luxuriem segetum tenera depascit in herba.

M. Tullius lib. 2 de orat. Quod si hic noster Sulpitius faceret, multo eius oratio esset pressior, in qua nunc interdum, ut in herbis rustici dicere solent, in summa ubertate inest luxuries quædam, quæ stylo depascenda est.

Sus saltauit. ὗς ἐκώμασεν.

Id est, Sus saltauit, aut comessatur. Diogenianus ostēdit dici solitum de ijs, qui præter decorū quippiam fecerent. Diogenianus.

Quam in tragœdia Comici.

Vbi quis in aliena uersatur harena, inducti dicentur in tragœdiam Comici. Diuersi generis sunt Tragœdia & Comœdia, nec fas est tragicas personas in Comœdiam inducere, nec contra.

Mulgere hircum. τράγον ἀμέλγειν.

Iungere uulpes. ζεῦγνύειν τὰς ἀλώπεκας. Lucianus.

Id est, Vulpes iungere. De re palam absurda dicitur. Lucianus: Quid, inquit, amici, an non horum alter hircum mulgere uidetur, alter cribrum supponere? Vergilius in Palestra: Vergilius

Qui Bauium non odit, amet tua carmina Mæui,
Atq; idem iungat uulpes, & mulgeat hircos.

Nocte lucidus, interdiu inutilis.

In nocte lucidus, die uel luce inutilis. De præposteris, qui sapiunt, ubi nihil est opus, cum opus est, ibi dormiunt.

Quum aqua fauces strangulet. Aristotel.

ὅταν δ' ὕδωρ τὸν φάρυγγα πνίγῃ, τί δεῖ ἔτι πίνειν.

Id est, Quum aqua fauces strangulet, quid iam opus est bibere? Quadrat in eos, qui in absurdissima sentētia pertinaciter manent, uel manifesta negātes, quibus cum frustra disceptes.

Tuum tibi narro somnium.

τὸ σὸν ὄναρ σοι διηγοῦμαι.

Id est, Tuum somnium tibi narro, id est, Narro tibi quod ipse me rectius nosti.

Nil

Horatius. *Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.*

Heroicus est in eos, qui ad insaniam usq; imprudentes, non uerentur & confessa negare, & manifeste falsa pro certis affirmare: Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri. Nimirum inter sanos conuenit, & nucem corticem habere durum, & baccam oleæ, lapillum intus durũ, proinde ludit operã, quisquis cũ id genus hominibus disceptat, qui dicunt lucem tenebras, & tenebras lucem.

Iupiter orbus. Ζεὺς ἄγονος.

Id est, Iupiter orbus. Vbi quis palam falsa affeuerat. Cõstat enim, Ioui quàm plurimos esse liberos, utpote deo longe mulierosissimo, falacissimoq;, qui nõ una tantum corporis parte gignat, sed è femore Bacchum, & è cerebro Palladem produxerit.

Suidas. *Balba non credit.* Ἡ ψελλὴ οὐ πιστεύει.

Iocus prouerbialis, ubi quis sua mala conatur dissimulare, quæ præ se fert, etiam cũ dissimulat: ueluti, si quis neget se blesum esse, idq; ipsum non possit nisi blese dicere.

Laërtius. *Iugulare mortuos.*

Pro eo quod est, insectari defunctos, & pugnare cum eis, qui iam extincti sunt. Translatũ à bellis, in quibus ignauum ac ridiculum sit, prostratos atq; interfectos iugulare. Fiet lepidior metaphora, ut si quis dicat eum iugulare mortuos, qui librum impugnet à nullo non damnatum: aut disputet aduersus sententiam, omnium suffragijs iam olim reiectam: aut si quis uituperet rem omnibus per se detestatam. Aristophanes scripsit τὸν τεθνεῶτα καταπατεῖν. Id est, Defunctos occidere.

Mortuum unguento perungis.

Νεκρὸν μυρίζεις.

Id est, Mortuum unguento perungis. De sumptu superuacaneo, siue cum sero quid adhibetur. Moris erat apud priscos, maxime Aegyptios, defunctorum cadauera, ne putrescerent, unguẽtis perungere. Qui mos & his temporibus apud principes, sicut alia pleraq; gentilium, magno stultitiæ argumento durat.

Ad

Cato. *Ad consilium ne accesseris, antequam uocaris.*

Hæc sententia Catonis, teste Plutarcho, prouerbialis fuisse uidetur, cuius hæc sunt uerba: Ridiculus igitur, inquit, & prouerbio obnoxius Menelaus, siquidem consultor factus est, non accersitus.

Pythago. *Aduersus solem ne loquitor.*

Πρὸς τὸν ἥλιον τετραμμένον μὴ λαλεῖν.

Id est, Aduersus solem ne loquitor, hoc est, manifestis ne repugnes.

Galenus. *Lanam in officinam fullonis.*

Qui præposterè rem gerit, ueluti si quis Theologo commictat puerum in grãmaticis rudimentis instituendum, lanam in officinã fullonis ferre dicitur. Fullonum enim ars, non rudem lanam, sed iam contextum pannum tractat. Galenus de differentia pulsuum lib. 2. Quod si quis hæc exactè uelit assequi, prius exercitatũ esse oportuit circa prædicamẽta. Nam scitũ est, quod dixit Arcesilaus, nemo defert lanã in officinã fullonis. Quemadmodũ cũ est ordo in operãdis lanis, ita est & in disciplinis.

More Carico. Σχήματι καρικῷ.

Id est, figura siue modo Carico, fieri dicebatur, quod foede incompositeq; fiebat, præsertim in rebus obscœnis: quod tamen ad alia transferri potest, ueluti ad mores indecoros atq; inciuiles, ad orationem inconditam. Legimus & πλοῖον καρικὸν, id est, naue Carica.

Diphilus. *Accepta candela.*

Diphilus apud Athenæum lib. 11. in fabula, cui titulus ἀγυιεύς. Λαβόντες λύχνον λυχνοῦχον ἐζητοῦμεν, id est, arrepta candela, candelabrum quærebamus. Cum res improuide geritur, oportuit enim cãdelabrum esse paratum, antequã candelãm attingeres.

Hierony. *Nec aures habeo nec tango.*

Nec aures habere, nec tactum, prouerbio dicebatur, cui in manifestis ab omnibus reclamabatur.

Horatius. *Syncerum nas incruflare.*

Horatius

Horatius: At nos uirtutes ipsas inuertimus, atq; syncerã cupimus uas incrustare. Hoc est quæ per se recta sunt, ea noibus alienis impositis deprauamus, atq; obtegimus.

Iuxta fluuium puteum fodit.

Παρὰ ποταμὸν φρέαρ ὀρύττει.

Id est, Ad flumen puteum fodit. De stultam & inanem sa mente operam. Finitimũ illi: In syluã importat ligna.

Ouidius. *Per parietem loqui.*

Dicitur qui ridicule quid facit. Siue quod obstante pariete neuter alterum audit.

Eustathi⁹ *Priusq; assa sit farina.* Πρὶν ὀπτῆσαι ἄλευρα.

Id est, Priusquam coxeris farinam, subaudiendum, inspergis, aut simile quippiam. Eustathius in Odyssea refert utrunq;, tum hoc, tum illud proximũ. Solita autem est assis carnibus apud quosdam inspergi farina.

Idem. *Priusquam macteris, excorias.*

Dicendum, ubi quid præpostere fieri uidetur. Finitimum illi quod alibi retulimus: Actum agere.

Hierony. *Prius antidotum quàm uenenum.*

Conueniet uti, quoties aliquis se purgat, antequam accusetur. Antidotus enim aduersus uenena datur. Hanc nemo sumit, nisi gustato uenено.

Capra nondum peperit, hœdus autẽ ludit in tectis.

Zenodot. Αἴξ οὔπω τέτοκεν, ἐρίφου δ' ἐπὶ δώματα παίζει.

Id est, Nondum enixa capra, at iam ludit in ædibus hœdus. Qui gloriantur iam assequutos se, cuius ne fundamenta sunt quidem iacta.

Prouerb. 11. *Anulus aureus in naribus suis.*

Vbi res quæpiam per se præclara, illic adhibetur, ubi minime addecet. Ve si fruito contingant opes, fatuæ formæ, genus ignauo, eloquentia uiro improbo, magistratus imperito.

In mari aquam quæris. Ἐν θαλάσσῃ ζητεῖς ὕδωρ.

Martialis Id est, in mari quæris aquam. Si quis in moribus sceleſtissimi

simi hominis unum aut alterũ admissum uestiget, quum tota uita sit contaminata.

Vmbram suam metuere. Τὴν αὐτοῦ σκιὰν φοβεῖσθαι. Socrates.

Id est, Suam ipsius umbram metuere. Dicuntur, qui puerliter trepidant, ubi nihil omnino sit periculi.

Furari littoris harenas. Ouidius.

Littoris harenas furari dicitur, qui rem ab omnibus neglectam & incustoditam tollit.

Canem excoriatam excoriare. Aristoph.

Κύνα δέρειν δεδαρμένην.

Id est, Canem excoriare excoriatam. Suidas air dici solere de ijs, qui iterum ea patiuntur, quibus aliquãdo fuerunt afflicti. Aut in eos dicit, qui frustra sumũt operã.

Nudo uestimenta detrahere. Plautus.

Pro eo quod est, Ab eo sperare emolumentum, cui ne sit quidem quod auferri queat.

Nudo mandas excubias. Γυμνῷ φύλακὰν ἐπιτάττεις. Zenodot.

Id est, Nudo custodiã mandas. Quoties negocij quippiã mandatur ei, cui deest præstãdi facultas, obeundæq; prouinciæ propter inopiam neutiquam idoneus est.

Caput artis est, decere quod facias. Quintili.

Id usurpare licebit, non solum ubi quid fiet parum decore, ueluti si cantillet aut luserit senex, si præcat & obiurget iuuenis, uerumetiam cum negabimus quibuslibet quiduis esse decorum.

Gallos quid execas? Γάλλους τί τέμνεις;

Id est, Gallos quid execas? Quid actum agis? Nam Galli Cybelis sacerdotes, sua sponte sunt excisis testibus.

In ære piscari. Venari in mari. Plautus.

Quadrabunt simpliciter in eos, qui frustra moliuntur. Ve si quis magistratibus uitam tranquillam, in uoluptatibus beatam, in opibus felicem quærat. Diogenianus.

Piscem natare doces. Ἰχθὺν νήχεσθαι διδάσκεις

Id est

Id est, Piscem natare doces. Perinde est ac si dicas: Doctum doces.

Suidas. *Lupi alas quæris.* Λύκου πτέρυγα ζητῶν.

Id est, Lupi alas quæris. De iis, qui quærunt ea, quæ nusquam sunt.

Plutarch. *Bouem uenari leporem.*

Τὸν βοῦν τὴν λαγὼ κυνηγετῶν.

Id est, Bouem leporem uenari. Dicuntur, qui rem absurdam, stultam, ac præposteram aggrediuntur. Veluti, si quis in curia Romana citra pecuniam ambiat Episcopi dignitatem.

Idem. *Serenitati nubem inducit.*

Εὐδίᾳ γὰρ ἐπάγει νέφος.

Id est, Serenitati nubem inducit. De eo qui inter pocula ludosq; uirulentum aliquid admiscet, quod offuscata hilaritate frontem corruget, supercilia q; contrahat.

Horatius. *Dum genua uirent.*

Studendum bonis literis, dum adhuc uiget ingenium.

Theocrit. *Ceruus canes trahit.* Τοὺς κύνας ὁ ἔλαφος ἕλκει.

Id est, Canes ceruus trahit. Inter adagia, quibus præposterum quippiam significamus, annumerandum. Præposterum enim est, ut ceruus uenetur canes.

Plutarch. *Aquam igni miscere.* Πῦρ ὕδατι μιγνύναι.

Id est, Ignē aquæ miscere. Est contra rerū naturā agere.

Idem. *Faber cum sis.*

Τέκτων ὢν, οὐκ ἐργατικά.

Id est, Faber quum sis, opera haud facis fabrilia. Congruet in eum, qui tentat ea, ad quæ non est idoneus, ut si rhetoricetur Scotista.

Lucianus *Elephantum ex musca facis.*

Ἐλέφαντα ἐκ μύιας ποιῶν.

Id est, Elephantum ex musca facis. Id est, Res exiguas uerbis multis attollis atq; amplificas.

Ebur

Plaurus. *Ebur atramento candefacere.*

Est genuinæ formæ cultum atq; ornatum externum inducere, quo decus illud natiuū obscuretur magis, quàm illustretur.

Seneca *Exacta uia, uiaticum quærere.*

Quadrat in senes auaros. Laborat enim ea ætas plerunque hoc uitio, ut quò minus supersit uitæ, hoc magis sit, de uictu solicita.

Plutarch. *Qui sese non habet, Samum habere postulat.*

Ὃς αὐτὸς αὑτοῦ οὐκ ἔχει, Σάμον θέλει.

Id est, Qui sese non habet, Samum cupit. Natum est ex historia quapiam, cuius meminit Plutarchus. Athenienses urbe uictori tradita, postularunt ut Samum dūtaxat sibi relinqueret, atq; is respondit ad hunc modum: Cum uestri fueritis, tum alios habere postulate.

Aristoph *Leonis exuuium super crocoton.*

Λεοντῆ ἐπὶ κροκωτῷ.

Id est, Leonis exuuium super crocoton. Cum duo quæpiam copulantur, quorum alterum cum altero nequaquàm congruit.

Liuius. *Cantherium in fossa.*

Hoc licebit uti, quoties quis ad id negotij trahitur, in quo nequaquàm ualeat.

Aristotel. *Iocandum ut seria agas.*

Aristoteles lib. moralium Nicomachiorum 10. refert sententiam Anacharsidis, qui taxarit eos qui seria agunt, ut iocentur, quum iocus in hoc interdum admittendus sit, ut seriis rebus uacare liceat. Aristoteles, Studere uerò ac laborare ludendi gratia, stolidū uidetur atq; admodum puerile. At ludere ut agas seria, iuxta Anacharsidis sententiam, rectè uidetur habere.

Plautus. *Ex natali emortualem facere.*

In Pseudulo Ballio leno coactus reddere argētum, dicit: Certum est mihi hunc emortualem facere ex natali die.

Emortualem dixit, pro tristi ac funesto: Natalem, pro lęto ac felici.

Aristotel

Ibyci equus. Ἰβύκου ἵππος. *Id est:* Ibyci equus, in locum prouerbiale abijsse uidetur, de ijs qui nolentes præter ætatem acuires ad periculosum negocium adigerentur.

Caligare in sole.

Quintili. Pro eo quod est, inter clarissima cæcutire. Idq; solet accidere uitio fis oculis, qui nihil uident in luce, quàm maximè perspicua. Non inuenustè torquebitur in istos, qui uelut obscurum caussantur, qui quid eruditum fuerit.

Plautus.

Te ipsum non alens, canes alis.

Αὐτὸν οὐ τρέφων, κύνας τρέφεις.

Id est, Quum teipsum non alas, canes alis. Breuiter, conuenient in omnes, qui, quę ad uoluptatem aut splendorem pertinent, curant, neglectis his, quæ magis sunt necessaria.

Ouidius.

Mari è fossa aquam.

Subaudiendum, infundis. Idem: In syluam uehere ligna.

Mus non ingrediens antrum, cucurbitam ferebat.

Μῦς εἰς ξώγλωβ οὐ χωρῶν, κολοκύντην ἔφερε.

Id est, Mus non potens subire antrum, gestabat cucurbitam. In eum congruit, qui quum ipse sibi consulere non possit, alijs conatur opitulari.

Solem adiuuare facibus.

Gratian° Gratianus caussa. 6. q. 1. ex Anacleto Papa hoc prouerbiũ refert in eos, qui hic usurpant sibi diuinum iudiciũ quod nullus hominum poterit effugere. Nã incerta sunt hominum iudicia, neq; secus se habẽt ad iudicia dei, quàm fax ad solem. *Si omnia*, inquit in hoc seculo iudicata essent, locum diuina iudicia non haberent. Superuacuis laborat impendijs, qui solem certat facibus adiuuare.

Zenodo. *Ad mensuram aquam bibunt, citra mensuram offam*

offam comedentes.

Μέτρῳ μὲν ὕδωρ πίνοντες, ἄμετρον δὲ μάζαν ἔδοντες.

Id est, Ad mensuram bibentes aquam, citra mensuram offam edentes. Vndè poterit accommodari in eos, qui ex summis delitijs opibusq; redigũtur ad extremã inopiã.

Aliorum medicus, ipse hulceribus scates. Plutarch°

Ἀλλῶν ἰατρός, αὐτὸς ἕλκεσι ῥυόμενος.

Id est, Alijs medicus, at ipsus hulceribus scatens. In eos torquendum est, qui erratum castigant, incessuntq; alienum, intercutibus uitijs ipsi madentes. Illud uulgò tritissimum: Medice, tibi medicus esto.

Anus Eriphus. Γραῦς ἔριφος Zenodot°

Id est, Anus hœdus. Apollodorus apud Zenodotum, ait: Anum quandam fuisse, quę uulgò dicta sit Eriphia, quòd in uirginitate consenuisset, perinde quasi eadem & anus esset per ætatem: & puella, φ adhuc innupta.

Titius.

Titium saltare dicebantur, qui incompositè ac solutè gestiebant. Fuit enim huiusmodi saltationis genus, quod à Titio quodam malo oratore nomen inuenit.

Anus saltat. Γραῦς χορεύει.

Id est, Anus saltat. In eum conuenit, qui indecorè quippiam facit: Veluti si senex ludat nucibus, &c.

Anus cothonissat. Γραῦς κωθωνίζόμενα.

Id est, Anus cothonizantes. Dicitur de uetulis indecorè lasciuientibus. Cothon Græcè temulentiam significat. Indè fictum uerbum κωθωνίζειν.

In toga saltantis personam inducere. Martialis

Est quippiam facere neutriq; decorum. Veluti si senex aut theologus meptiat, aut si quis ferijs misceat ludicra.

Camelus saltat. Hierony.

Veluti si quis natura seuerus ac tetricus, affectaret elegãs

& festiuus uideri, naturæ uim faciens. D. Hieronymus in Heluidium: Risimus, inquit, in te prouerbium: Camelũ uidimus saltantem.

Lucernam adhibes in meridie.

Diog. La.

Λύχνον ὑπὸ μεσημβρίαν ἅπτεις.

Id est, Lucernam accendis in meridie. Id est, facis quippiam non suo tempore. Aut explicas, quæ per se sunt clarissima.

Claue findere ligna, & securi fores aperire.

Plutarch.

Τῇ κλειδὶ τὰ ξύλα σχίζειν, τῇ δὲ ἀξίνῃ τὰς θύρας ἀνοίγειν πειρᾶσθαι.

Id est, Claui ligna findere, securi uerò fores aperire conaris. Veluti si quis liberos metu studeat emendare, seruos beneficijs sibi adiungere.

Cani das palcas, asino ossa.

Κυνὶ διδοὺς ἄχυρα ὄνῳ δὲ ὀστέα.

Id est, Cani das paleas, asino uerò ossa. Veluti si quis indocto munus mittat literarium, erudito fiosculos, aut gladium, baltheum ue.

Vulpes bouem agit. ἀλώπηξ βοῦν ἐλαύνει.

Suidas.

Id est, Vulpes bouem agit. Cùm res absurdè geritur. Nihil enim uulpi cum agricolatione. Veluti si quis poëta de rebus sacris concionetur.

Ante barbam doces senes.

Cùm imberbis maiorem natu docet. Odi puerulos præcoci sapientia.

Dasypus carnes desiderat. Δασύπους κρεῶν ἐπιθυμεῖ.

Id est, Dasypus carnes desiderat. Dicitur in eos, qui ea re quirunt ab alijs, quæ ipsis affatim sunt domi.

Tute lepus es, & pulpamentum quæris.

Terentius.

Donatus exponit prouerbium hoc in molles conuenire, propterea quòd lepus à posteriore parte, hoc est, à lumbis

& clunibus pulpamentum de se præbeat, eáq; corporis parte lautissimus sit.

Sydera cœlo addere.

Ouidius.

Pro eo quod est, adiũgere quibus ipsis summa est copia.

Culicem colant.

Math. 23.

Cæterùm ex Euangelicis adagijs illud non possum præterm ittere, quod in superstitiosos quosdam & præposteré meticulosos dictum est à præceptore nostro IESV, qui uel ignorantes uel dissimulantes, quibus in rebus sita sit uera christiana pietas, in nugis sibi nunc placent, nunc trepidant, in maximis securi.

Smaragdus in luce obscurus.

Ἀξίνωτος σμάραγδος ὢν μὲν ἐν φάει σκοτεινός.

Id est, insignis smaragdus in luce quidè obscurus. In eos dici solitum, qui præposterè ibi semet occultarent, ubi maximè conueniebat ædere uirtutis specimen.

ACCESSIO PVSILLA AVT NIMIA.

Cræsi pecuniæ teruncium addere.

Tullius.

M. Tullius lib. de finibus 4. Iraq; in quibus propter earũ exiguitatem obseruatio consequitur, sæpè accidit, ut nihil interesse nostra fateamur, sint illa, nec ne sint: ut in sole, quod à te dicebatur, lucernam adhibere, nihil interest aut teruncium addere Cræsi pecuniæ. Teruncij nummi à tribus uncijs dicti uilitas, prouerbio locum fecit. Cræsus Lydorum rex inter prodigiosè diuites celebratur.

Piscis eget sale. Ἰχθὺς δεῖται ἁλός.

Aristote.

Id est, Piscis eget sale. De re absurda & incredibili. Nec enim uerisimile est, pisces in mari agentes opus habere sale.

Holerum appositiones.

Diogeni.

Αἱ τῶν λαχάνων προσθῆκαι.

Id est, Holerum additamenta. De re nullius momenti. Sumptum uideri ab holeribus appositis in mẽsa, uili ni mirum cibo. Autor Diogenianus.

Gleba aruum. Βῶλος ἄρουρα.

Id est, Gleba aruum. Vbi quis exigua maximis apponit, credens sese nonnihil iuuare. Nihil enim adfert momenti si gleba aruo adiungatur.

Gutta uini.

Σταλαγμὸς οἴνου μορίοις χρεῦσιν ὕδατος ἐυμίγνυται. Id est, Gutta uini non miscetur aqua sępius infusa. Cùm paululo boni nimia mali uis admiscetur. Diluitur enim & euanescit, si pauxillum uini plurima corrumpas aqua.

Ne maior thylaco accessio.

Lucian°. Hoc uti licebit prouerbio, cùm digressio longior est, quàm ipsa res. Translatum est à mulionibus, qui præter legitimum onus uascula quædam superimponunt. Thylacus enim culeus est, siue mantica parata gestandis oneribus. Ergo cùm digressio longior est, quàm res ipsa, uti licebit prouerbio.

AD REM PERTINENTIA.

Plutarch. *Nunc in regionem ueni.* Νῦν εἰς χώραν ἦλθον.

Id est, Nunc in regionem uenisti. Ab ijs dictitari solitum qui tandem sua sponte illuc, quò oportuit, perueniunt, quum diu non quiuerint.

Aristo. *Ipsum ostij limen tetigisti.*

Αὐτὸν κέκρουκας τὸν βατῆρα τῆς θύρας.

Id est, Ipsum attigisti limen ostij pede. Dici solitum, quoties ad rem ipsam peruenitur.

Plautus. *Rem acu tetigisti.*

Pro eo quod est, Rem ipsam diuinasti, nihil aberrans. Igitur Acu tangere, perinde est, quasi dicas, ipsissimum punctum attingere.

Homerus *AEdibus in nostris, quæ praua aut recta gerũtur.*

ὅτι τοι ἐν μεγάροισι κακῶν τ' ἀγαθῶν τέτυκτε.

Quo uersu monemur, ut ea potissimùm, quæ ad nosipsos pertinent curemus: externa atq; aliena ne inquiramus.

Ipsi

Ipsi curandum. Aristoph.

Αὐτῷ μελητέον, ἀλλ' ἐπὶ τὸν οἶκον.

Id est, Ipsi curandum est, sed in domum. Natum autem ab ædibus quibusdam maximis, quæ locabantur conducere uolentibus. Græci scriptores torquent in eos, qui rebus alienis liberius utuntur, ut solent, qui in conducto habitant.

Omissis nugis, rem experiamur. Homerus

Qui conuitijs omissis iubebit ipsa re periculum fieri, uter uincat aut uincatur, non ineptè accommodauerit illud Iliados χ.

Sed præstat pugnam committere cominus, ut mox
Vtri Iupiter esse uelit laudemq; decusq;,
Perspicuum fiat.

Pedem conferre. Tullius.

Vbi propius acceditur ad rem. Autor Cicero.

Ab unguibus incipere. ἐκ τῶν ὀνύχων ἔρχεσθαι.

Dici solitum, quoties à leuissimis minimeq; ad rem pertinentibus ordimur. Huic contrarium A capite incipere, cùm illud quod præcipuum in causa est, aggredimur.

ADVLATIO.

Mercenarium præconium Tullius.

Laudes non ex animo tributas, sed commodi gratia per adulationem oblatas, M. Tullius actione in Verrem 1. mercenarium præconium appellat.

Saluete equorum filiæ. Aristotel.

Apparet ioco uulgari fuisse iactatum in eos, qui emolumenti gratia blandiuntur.

Verbis coquinarijs. Aristoph.

Ῥήματα μαγειρικά, id est, Verba coquorum, uenustè dixit Aristophanes in Equitibus, pro uerbis mollibus, blandis ac dulcibus. Coquorum enim est edulcare cibum per se subausterum.

Aristoph *In ostio formosus.* Ἐμ θύρᾳ καλός.

Id est, In ostio formosus. De ijs, qui adamantur, uulgoque gratiosi habentur.

Pindar⁹. *Python formosus.* Πύθων καλός.

Id est, Python formosus. Pythō pro simiolo ponitur animali. Conueniet, ubi quis per adulationē falsò laudatur.

Athenę⁹ *Myosobæ.* Μυοσόβαι.

Myosobæ, muscarū abactores, à Persarum delicijs natum adagium, ut indicat Athenæus, qui in conuiuijs Myosobas adhibebant quod apud Italos iam uulgare. Dicetur rectè in eos, qui in friuolis cuipiam obseruire conantur.

Aristotel *Haud quaq̃ difficile Atheniensem Athenis laudare.*

Quemadmodū enim dixit Socrates, ὁ χαλεπὸν ἀθηναίους ἐν ἀθήναις ἐπαινεῖν. Id est, Haud difficile est Athenienses Athenis laudare. Dictum est autem propter encomia orationesq; panegyricas, quæ Athenis ex more exhibebantur ijs, qui fortiter oppetijssent in bello: in quibus quia plurima dicebantur in laudem populi Atheniensis, pronis auribus audiebantur, propterea quòd suis quisque laudibus fauet,

Horatius *Cura esse quod audis.*

Conuenit in diuites, qui ita demum felices fuerint, si id studeant esse quod audiunt ab adulatoribus.

Aristoph *Ficum cupit.* Ξύκον αἰτεῖ.

Id est, Ficum petit. In eum dicebatur, qui commoditatis alicuius gratia blandiebatur. Athenienses agricolis blādiri solebant, ut ab illis ficos præcoquos acciperent.

De fera comedisti. Ἀγρίου βέβρωκας.

Id est, De fera comedisti. Dicebatur olim oscitanti. Nam uulgò creditum, carnem ferinam comesam crebras oscitationes excitare. Venustius erit, si commodè transferatur ad supinos, oscitabundos & negligentes.

Ἀδελφίζειν.

Dicuntur, qui uocabulis adoptiuis alicui blandiuntur, & fraterculum appellant. Horatius: Frater, pater, adde.

Quintili *Demulcere caput.*

Pro blandiri, sumptum ab adulantium gestu. Hieronymus ad Augustinum: Prętermitto salutationis officia, quibus meum demulces caput.

Homerus *Refutantis laudem immodicam.*

Οὔτι ἐγὼ θεός εἰμι, τίμ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις.

Id est, Nullum ego sum numen, quid me immortalibus ęquas? Plutarchus monet, ut hoc homericum carmē semper habeamus in promptu, tanquam pharmacum aduersus uenenum adulationis: aut ubi quis nos magnificentius quàm pro merito laudat.

Aristoph *Cauda blandiri.* Κέρκῳ σαίνειν.

Cauda blandiri dicuntur, qui spe commodi cuipiā adulantur.

Tullius. *Præstat habere acerbos.*

M. Tul. in dialago de Amicitia: Scitum est enim illud prouerbium Catonis: Multò melius de quibusdam acerbos inimicos mereri, quàm eos amicos, qui dulces uideantur. Equidem ut pręclaram esse sententiam fateor, ita prouerbium esse negauerim. Tamen ascribendum putauimus ne quis indiligentia prætermissum existimaret.

Benignior pellace uulpe.

ὦ ἰπλεῖον ἵλαως αἰμύλης ἀλώπεκος

Id est, Pellace quantò est blandior uulpecula. De eo, qui commodi sui caussa simulat beneuolentiam.

Dioge. *Letale mulsum.* Θανάσιν μομελίκρατον.

Id est, Letale mulsum, dicitur quicquid ita iucundum est ut idem sit pernitiosum. Legimus & Mellitum uenenum apud Plinium.

Pau. apo Χρηστολόγος. *Chrestologus.*

Chrestologi dicebantur, qui probè loquuntur, & improbè faciunt. Paulus in Epistola ad Romanos, huiusmodi blandiloquentiam χρηστολογίαν uocat.

Horatius. *Io pæan.*

Athenæus sic citat ἴη παιάν. Acclamatio prouerbialis, qua consueuimus uti, regnauiter & feliciter peracta.

Zenodot. *Polycrates matrem pascit.*

Πολυκράτης μητέρα νέμει.

Id est, Polycrates matrem pascit. Hoc adagium ex historia petunt, narrantes Polycratem Samiorum tyrannum, matres militũ, qui in bello interijssent, recẽsuisse, easq; locupletioribus ciuibus nutriẽdas tradidisse. Ego puto non incommodè posse usurpari, quoties aliquis in commendandis amicis est benignior officiosiorq;.

Ipse semet canit. Αὐτὸς αὑτὸν αὐλεῖ.

Id est, Ipse sumet tibicen est, hoc est, ipse cuiusmodi sit, factis ipsis declarat. Adagium in utramlibet partem poterit applicari, bonam uel malam.

Aesopus. *Magis ipse Phryx.* Μᾶλλον ὁ φρύξ.

Id est, Magis ipse Phryx. Equidem conijcio dictatum, quoties ea magis probarentur, non quæ ueriora sint, sed quæ adulantius dicta.

Plato. *Pulchrè dixti, Bellè narras.* Καλῶς ἔλεξας.

Huc pertinere uidentur ironię illæ prouerbiales, passim in comœdijs obuiæ. Dixti pulchrè, Bellè narras. De re dictu uehementer absurda. Plautus in Euthyd.

Plutarch. *Climacides.* Κλιμακίδες.

Id est, Scalulæ. Per iocum uocari poterunt, qui se diuitibus ad quiduis obsequij submittunt, etiam si sordidissimum sit.

Glossogastores.

Qui linguam habent uenalem, ea loquentes, quę uentri conducunt.

Tullius. *Ex cohorte prætoris.*

Qui ad omnem nutum præsto sunt, & cum autoritate deligantur ad hoc, aut ad illud exequendum, ex cohorte prætoris appellari dicuntur. Ministri prętorum non egent

egent alia excusatione, quàm ut dicant, se, quod fecerũt, illorum iussu fecisse: Vt iam in prætorem sit actio, non in ministros. Simile imperium in quosdam cibo officijsq; sic deuinctos, ut nihil ausint recusare.

Consessus in ludo talario. Idem.

Nec prouerbij specie caret, quod habetur in epistola ad Atticum li. 1. Consessus talarius, pro cõuentu hominum parum honoratorũ. Nam consessus græcè συνέδριον, propriè dicitur Senatus aut iudicũ, qui solent ex honestissimis deligi. In consessu Talario, qui nequissimus est, primas tenet. uerba Ciceronis hæc sunt: Non enim unquã turpior in ludo Talario consessus fuit, maculosi Senatores, nudi equites, Tribuni non tam ærarij, quàm ut appellantur ærati, pauci tamen boni inerant &c. Quanq; & is iocus est prouerbialis, quòd ait illos uulgo appellari solere pro tribunis ærarijs, tribunos æratos, hoc est obæratos, aut certè benè nummatos peculatu. Tribuni ærati.

AEQVANIMITAS.

In re mala, animo si bono utare, adiuuat.

Fortiter ferendo uincitur malũ, quod euitari nõ potest. Plautus.

Magistratum gerens, audi & iustè & iniustè. Solon.

ἄρχων ἄκουε καὶ δικαίως κ' ἀδίκως.

Id est, Princeps iniqua & ęqua pariter audias. Sumptum aiunt ex Solonis elegijs. Admonet, ut qui in tractandis Reipub. muneribus uersatur, patientissimis sit auribus, æquoq; sit animo, & benè & malè audire cõsuescat, neq; facilè populi uel laudibus uel conuitijs à recto dimoueatur.

Iactare iugum.

Est incommodè ferre seruitutis necessitatem. Translatum à bubus, nondum assueris iugo. Iuuenalis

Ad finem ubi perueneris, ne uelis reuerti. Plutarch.

Μὴ ἐπιστρέφεσθαι ἐπὶ τοὺς ὅρους ἐλθόντα,

Id est, Ne reflectas, ubi ad terminum perueneris. Finem uitæ æquo animo feras, ne dixeris illud Vergilij:

O mihi

O mihi præteritos referat si Iuppiter annos.

AEQVALITAS.

AEqua concertatio.

Homer⁹. Cum significabimus duos ex æquo paratos ad disceptãdum, rixandum'ue, licebit accommodare carmen illud ex Iliados 5. libro.

τῶ μὲν δὴ χεῖρᾶς τε καὶ ἔγχεα ὀξυόεντα,
Αντίον ἀλλήλων ἔχέτην μεμαῶτε μάχεσθαι.

Id est, Illi inter sese animam pugnare parantes
Obtendunt, pariter'q; manus, præcura'q; pila.

Cicero. *ἴσον ἴσῳ. Par pari.*

Dicimus ubi quid ex æquo moderatum significamus. Ductũ à potatoribus, qui frequenter de æqualitate disputant, interdũ pugnis & enfibus. Sed olim æqualitas erat ut tantundem adderent aquæ, quantum esset uini.

Plinius. *Par iugo.*

Pro eo quod est, pari studio, pari'q; conatu.

Homer⁹. *Pertinax contentio.*

Quoties ostendimus obstinatam ac muliebrem æqualiũ inter ipsos contentionem, quum neuter altero uult inferior uideri, conueniet illud, quod Iliados 4. lib. Iuno dicit ad Iouem:

καὶ γὰρ ἐγὼ θεός εἰμι γένος δ' ἐμοὶ ἔνθεν ὄθεν σοί. i.

Ipsa etiam dea sum, genus indè mihi, undè tibi ortus.

ALIA ALIIS PLACENT.

Strabo. *Felix Corinthus, at ego sum Teneates.*

Εὐδαίμων γε κόρινθος, ἐγὼ δ' εἰμὶ τενεάτης.

Id est, Fortunata Corinthus, at ipse fiem Teneates. Tenea uicus quidã haud procul à Corintho, nemorosus & amœnus. Porrò Corinthiorum opulentia insignis fuit. Tempestiuum fuerit hoc uti, quoties in cõtentione duorum, non inficiabimur alterum per se præstãtius, uerùm alterum magis arridere placere'q; animo nostro.

Quot

Quot homines, tot sententiæ. Terentius

Idem: Suus cuiq; mos est: Persius.
Mille hominum species, & rerum discolor usus.
Velle suum cuiq; est, nec uoto uiuitur uno.

Suum cuiq; pulchrum.

In eos, quibus sua qualiacunq; sunt, tamen studio magis quàm iudicio placent. Est autem à communi mortalium ingenio sumpta, quibus usqueadeò infita est illa Philautia, id est, amor sui, ut neminem tam modestum, tam attentum, tam oculatum inuenias, quin in. propriis æstimandis quadam animi propensione corruptus, cæcutiat atq; hallucinetur.

Asinus asino, & sus sui pulcher. Alcimus.

ὄνος τ' ὄνῳ κάλλιστον, ὗς δὲ τῷ συΐ.

Id est, Asinus asello pulcher est, & sus sui.
Simile simili placet. Conueniet, ubi inter inhonestos, similitudo morum & instituti conciliat beneuolentiam: ueluti cum miles placet militi, aleator aleatori, porator potatori, sophista sophistę.

Balbinum polypus agnæ delectat. Horatius

Eodem pertinet quod alibi dixit Horatius:
Turpia decipiunt cęcum uicia, aut etiã ipsa hęc
Delectant, ueluti Balbinum polypus Agnę.
Nam Balbino stultè amanti, etiam polypus Agnę amicę suaue quiddam olere uidebatur. Est autè polypus uitiũ narium graue olentium, itidem ut hircus alarum. Vndè & polyposos & hircosos dicimus.

ALIBI DIMINVTVM ALIBI REDDITVM.

Claudus optimè uirum agit. Ἄριστα χωλὸς σίφᾶ. Athene⁹.

Id est, Optimè claudus uirum agit. Dici solitũ ubi quispiam suam sortem uel parùm egregiam anteponit alienæ, tametsi præstantiori.

Non omnia possumus omnes. Vergil.

Homerus.

Haud-

Haud quaquàm poteris fortiter omnia solus.
Nanq; alijs diui bello pollere dederunt,
Huic saltandi artem, uoce huic citharaq; canendi.
Rursum alij inseruit sagax in pectore magnus
Iuppiter ingenium, at multis est utilis ille.

Hesiodus. *Facta iuuenum, consilia mediocrium, uota senum.*

ἔργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, εὔχαι δὲ γερόντων.

Id est, uota senum, consulta uirorum, & facta iuuentæ. ¶ Nam uiribus ea ætas præpollet. In consilium asciscēdos mediocris ętatis uiros, propterea quòd in his nonnihil detrito uirium uigore, ualeat tamē usu rerum aucta prudentia. Senes, utpote religiosi, solent superis optima precari.

Marinam auditionem fluuiali abluit sermone.

Plato. ἁλμυρὰν ἀκοὴν ἀπεκλύσατο ποτίμῳ λόγῳ.

Id est, Salsuginosum sermonem potabili diluit oratione. Quod audire erat molestum, id diuersa oratione edulcatur. Quod erat gustus, id traductum est ad aures. Etenim quod palato aqua marina, id auditui sermo placidus atq; benignus.

Homerus *Quod alibi diminutum, exæquatur alibi.*

In eum, in quo desideratur uirtutis aliquid, sed cuius iacturam alia quapiam dote compenset. Veluti si quem intelligi uelimus parùm eloquentem, sed admirabili tamen iudicio. Aut qui sit indoctus quidem, sed benè numatus, competet illud ex Iliados κ.

Ὃς δὲ τοι εἶδος μὲν ἔην κακὸς, ἀλλὰ πεδάκης. Id est:
Qui ore quidem deformis erat, pedibus tamen acer.

Semper seni iuuenculam subijce.

Diogenia ἀεὶ γέροντι νέαν ἐπιβάλλειν κόρην.

Id est, Semper puellam uirginem subijce seni. Admonēs, ut prouectioris ætatis uiri, puellam ducant magis, quàm anumine si frigus accesserit frigori, languente Venere, steriles existant nuptiæ.

Non

Non omnis fert omnia tellus. Vergilius

Prouerbium erit, si traducatur ad diuersas ingenij dotes Theocritus. Illa quidē producit hyems, illa educat æstas: cùm significabimus, aliud agendum iuueni, aliud seni, alijs atq; alijs temporibus utendum.

ALIENA A RE.

Nihil aduersum. Οὐδὲν πρὸς ἔπος. Lucianus.

Id est, Nihil ad carmen. De ijs, quę longè discrepant ab ijs, quæ proposita sunt.

Nihil ad fides. Οὐδὲν πρὸς τὴν χορδήν. Idem.

Id est, Nihil ad chordam. In eos, quorum uita uehementer est inæqualis, quorumuè mores ab oratione dissidēt.

Nihil ad Bacchum. Οὐδὲν πρὸς διόνυσον. Suidas.

Id est, Nihil ad Bacchum. Vbi quis ea nugatur, quæ ad rē præsentem nihil attinent.

Mira de lente. Rodolph Agricola

Quoties res humilis & pusilla magnificis laudibus attolleretur. Opinor Græcis efferri hunc in modum: Δεινὰ περὶ φακῆς.

Quid ad farinas? τί πρὸς τ' ἄλφιτα; Aristoph

Id est, Quid ad farinas? Id est, Quid attinet ad parandas facultates? Id rectè detorquebitur ad artes steriles, ut poēticen.

Alia Menecles, alia Porcellus loquitur.

Vbi quis multum uerborum effutit, quæ nihil ad rem pertineant.

Neq; cœlum, neq; terram attingit. Lucianus

Οὔτε γῆς, οὔτε οὐρανοῦ ἅπτεται.

Id est, Neq; cœlum, neq; terram attingit. De re uehementer absurda atq; aliena, quæq; nulla uicinitate pertineat ad id, de quo agitur.

Qui ad Mercurium?

τί

Τί πρὸς τὸν ἑρμῆν;

Id est. Quid ad Mercurium? Id est, Nihil ad rem. Nam Mercurius orationis est autor.

Ego de allijs loquor, tu respondes de cepis.

Cùm aliud respondetur, quàm rogaris. Vel contrà, cùm ineptè respondetur, ineptè sciscitanti. Confinia sunt inter sese cepæ & allia.

Suidas. *Falces postulabam.* ἅμας ἀπῄτουν.

Id est, Falces postulabam. In eos, qui respondēt id quod ad rem non attinet.

Extra chorum saltare. ἐκτὸς χοροῦ ὀρχεῖσθαι.

Id est, Extra chorum saltare. Dicitur, qui dicit aut facit à re, quam proposuit, alienum aliquid.

Plato. *Vltra septa transilire.*

ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδᾶν.

Id est, Septa transilire, Congruit in eos, qui à proposito digrediuntur.

Extra oleas fertur.

ἐκτὸς τῶν ἐλαιῶν φέρετι.

Id est, Extra oleas fertur. Vbi quis terminos præscriptos transgreditur.

Gregori⁹ Nazian. *Incita equum iuxta nyssam.*

Κέντει ἂν πῶλον περὶ τὴν νύσσαν.

Id est, Stimula equum iuxta lineam. Dicebatur, ubi sermo loquentis aberrat ab eo, quod esset institutum.

Aristote. *Haud contra ostium,* οὐ κατὰ θύρας.

Id est, Haud contra ianuam, pro eo quod est, non propè ad rem & ad te, ad id de quo agitur.

Nihil ad rem.

In eum qui dixerit absurdè quippiam, & alienum à re proposita, quadrabit illud Home. Νήπιος εἰς ὦ ξεῖν' ἢ τηλόθεν εἰλήλουθας. Id est, Hospes stultus, aut longinquis aduena ab oris Nuper ades.

Meo

Meos corymbos necto.

Τοὺς ἐμοὺς κορύμβους πλέκω.

Id est, meos necto cincinnos. Vbi quis respondet, quod nihil pertinet ad interrogata.

Omissa hypera, pedem insequeris. Hyperides.

Ἀφεὶς τὴν ὑπέραν, τὸν πόδα διώκει.

Id est, Omissa hypera, pedem sectatur. Conuenit ubi quis omissis his, quæ magis ad rem attinebant, leuicula quæpiam curat. Hyperæ, nautici funes sunt, quibus antennarum cornua traducuntur. Pedem autem uocant imam claui partem.

De curru delapsus. Ἐξημαξομένος.

Id est, De curru delapsus. In hodiernum quoq; uulgò durat adagium in eum, qui oblitus propositi, aliò se transfert, aut qui in sententia labascit. Quemadmodum, Ab asino delapsus.

Quò terrarum raperis?

Qui non sunt attenti ad rem propositam, negantur esse domi. Qui longiùs aberrant à uero, in aliena regione esse dicuntur.

Me mortuo, terra misceatur incendio. Seneca.

Eadam sententia hodiè uulgò durat inter mortales: Mihi, inquiunt, morienti, mundus uniuersus moritur: qua significant, nihil sua referre, quid posteris accidat, uel boni, uel mali, quū ipsi tollantur è uita, nequaq; sensuri.

Mihi istic nec seritur, nec metitur. Plautus.

Id est, Ista res nihil ad me pertinet, ut quæ neq; meo fiat periculo, neq; emolumento. metaphora notissima est.

Non luctu, sed remedio opus in malis. Homer.

In malis, non lamentis, sed auxilijs utendum. Ad id conuenit illud Iliados Ω.

Οὐ γὰρ τις πρῆξις πέλετι κρυεροῖο γόοιο.

Quippe nihil misero fletus, lamentaq; prosunt.

Galenus. *Omni pedi eundem calceum inducere.*

Galenus lib. Therapeutices 9. Ἐκεῖνοι μὲν οὔτε ἐκτεῦσιν, οὔτε ἴσασιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν παροιμίαν, ἑνὶ καλαπόδι πάντας ὑποδέουσιν. Id est: Isti quidem igitur neque inquirunt, neque sciunt. Quin magis iuxta prouerbium, eodem calciamento calceant omnes. Loquitur de quibusdam medicis imperitis, qui non habita ratione morborum, eadem remedia admouent omnibus, quum diuersa mala, diuersam curationem desiderent.

Aristoph. *Respublica nihil ad musicum.*

Hæc persuasio quemadmodum olim multorum animos occupauit, ita nunc quoq; multis inhæret, ut credant doctos ac probos uiros non esse accōmodos ad gubernandam remp. Plato abstinuit, Socrates frustra tētauit, Demostheni & Ciceroni parum feliciter cessit &c. Id uenustè expressit Aristophanes in Equit. Nā illic principatū recusanti quod musices esset imperitus ita respondetur.

Ἡ δημαγωγία γὰρ οὐ πρὸς μουσικῆ.
Ἔτ' ἐστιν ἀνδρὸς οὐδὲ χρηστοῦ τοὺς τρόπους. Id est:
At gerere nunc rempub. non est uiri
Qui musicus sit, ac probatis moribus.

Musices nomine omnem liberalem eruditionem designabant ueteres.

Ἐξορχεῖσθαι.

Qui fugiunt, & ab eo quod agitur aliò se uertunt, Græcis ἐξορχεῖσθαι dicūtur, sumpta metaphora à saltationibus præsertim sacris, unde subtrahere sese inauspicatū erat.

ALIENA CVRANTIS.

Bellum Cononi curæ fuerit.

Πόλεμος κώνωνι μελήσει.

Id est, Curabit prælia Conon. Proinde conueniet ad hunc modum respondere curanti negotium, quod ad se nihil attineat.

Plutarch. *In alieno choro pedem ponere.*

ἐν ἀλλοτρίῳ χορῷ πόδα τίθεσθαι.

Id est, In alieno choro pedem ponere. Est sese miscere negotijs alienis, & aliorum sibi uendicare partes.

Ne depugnes in alieno negocio. Homer.

Vbi significabimus nos nolle nosmet admiscere liti alienæ, quæ nihil ad nos pertineat, sed permissuros, ut ipsi inter sese suo decernent periculo, quorum negocium agitur, uersiculo fuerit locus ex Iliad. 3 lib.

Proq; Helena, proq; omni re decernere soles.

Dictum est de Menelao & Paride singulari certamine congressuris.

Quæ supra nos, nihil ad nos.

Τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.

Id est, Quæ supra nos, nihil ad nos. Dictum Socraticum torqueri potest in illos, qui de negocijs principum aut theologiæ mysterijs temerè loquuntur. Vertere licebit & in contrarium. Quæ infra nos nihil ad nos.

Vtere curru, de asinis nihil laborans.

Quibus plaustrum est domi, nihil necesse habent de portandis oneribus, asinos aliunde conducere.

Stultior Morycho. Μωρότερος εἶ Μορύχου. Suidas.

Id est, Stultior es Morycho. Mihi uidentur peculiariter obnoxij adagioni, qui domesticorum negociorum negligentes, foris agunt, aliena curantes.

ALIIS SAPERE.

Alijs prospiciens, non sibi. Homer.

Si libebit in quempiam iocari, qui alijs sua mala prædixerit, suum ipsius malum non præuidens, non inconcinniter accommodabimus illud ex Homeri Bœotia.

Ἀλλ' οὐκ οἰωνοῖσιν ἐρύσσατο κῆρα μέλαιναν.

At non augurijs, fatum sibi depulit atrum.

Facilè, cùm ualemus, recta consilia ægrotis damus. Terent.

In admonendo sapimus omnes, uerū ubi peccamus ipsi, non uidemus propria. Omnes ægrotantibus rectè præcipi-

cipiunt quid fugiendum, quid agendum. & obiurgant nonnunquam quod salutis caussa non obtemperent bene monentibus.

Eustathius. *Quarta luna nati.* ἐν τετράδι γεγεννηθῆναι.

Id est, Quarta luna nati. Dicuntur, qui parum feliciter nati sunt, propterea quod Hercules hac luna natus feratur, cuius omnis uita uoluptatum omnium expers, ac laborum plena fuit. Dici potest & in eos, qui laboribus sibi neutiquam frugiferis fatigantur.

ALIENO PERICVLO.

Apuleius. *De alieno ludis corio.*

Prouerbio dicuntur, qui securius agunt, sed alieno periculo, ut apud Plautum: De meo tergo degitur corium. Id est, Res meo sit periculo.

Diogenianus. *Non est meum negocium, multùm ualeat.*

Οὐκ ἔστ' ἐμὸν τὸ πρᾶγμα, πολλὰ χαιρέτω.

Id est, Multum ualeat, haud est meum negocium. quoties negabimus nos laborare de re, quę nihil ad nos pertineat.

Aristoph. *Alienam metis messem.* Ἀλλότριον ἀμᾷς θέρος.

Id est, Alienam metis messem. In hos, qui negocium nō suum parum diligenter curant. Fit autem hominum more, ut in suopte quisq; negocio longe sit attentior, quàm in alieno.

Aristotel. *Innocuus alium aspiciam, meum habentem malum.*

Ἐξάντης λεύσω τοὐμὸν κακὸν ἄλλον ἔχοντα. Id est: Indemnis spectabo alium mala nostra ferentem. Hoc est, Ex aliorum malis ipse rebus meis consulam. Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.

AMICITIA.

Aristotel. *Amicitia stabilium, felicitas temperantium.*

Aristoteles hanc sententiam uelut è medio sumptam refert, Amicitiam esse stabilium, & felicitatem eorum, qui sua sorte contenti sunt. Ὁρθῶς λέγεται ὅτι ἡ φιλία τῶν βεβαίων, ὥσπερ ἡ ἐδαιμονία τῶν αὐτάρκων. Amicitia uirtute, non pecuniis

cuniis aut forma concilianda est. Etenim si rebus caducis reconcilietur, caduca sit & ipsa necesse est. Nihil autem in rebus humanis stabile præter unam uirtutem, quæ sola fortunæ ludibriis obnoxia non est.

Ama tanquam osurus, oderis tanquam amaturus. Bias.

Δεῖ φιλεῖν ὥσπερ μισήσοντα, μισεῖν δὲ ὥσπερ φιλήσοντα.

Id est, Sic amandum, tanquā sis osurus: sic oportet odisse, tanquam sis amaturus. Cicero: Hoc quidem præceptum, cuiuscunq; est, ad tollendam amicitiam ualet. Illud potius præcipiendum fuit, ut eam diligentiam adhiberemus in amicitiis parandis, ut nequando amare inceperimus eum, quem aliquando odisse possemus.

Amantium iræ. τῶν φιλούντων ὀργαί. Terent.

Id est, Amantium iræ. Vbi, qui non ex animo indignantur inuicem, aut de iracundia neutiquam duratura. Mimus: Discordia, fit carior concordia.

Mores amici noueris, non oderis. Porphyrion.

Eum nos inter Græcas sententias repertum restituimus. Est enim huiusmodi: φίλου τρόπους γίνωσκε, μιμήσῃ δὲ μή. Admonet in amicorum moribus quædam uitia dissimulanda, sicut intelligātur quidem, sed tamen tolerentur.

Nouos parans amicos, ne obliuiscere ueterum. Hermol. Barb.

Νέους φίλους ποιῶν, λῶστε τῶν παλαιῶν μὴ ἐπιλαυθάνου.

Id est, Nouos parans amicos, optimè ueterum ne obliuiscere. Torqueri potest & ad mutata studia, ad quę conuenit nonnunquam respicere, etiam posteaquam diuersæ te addixeris disciplinæ.

Non potes Tethydem simul & Galateam amare. Theocrit.

Id est, Non idem diuersa sequi, uelut literas & pecuniā, uoluptatem & gloriam, mundum & Christum. Nam Galateæ fluuio malè conuenit cum marinis fluctibus.

Vnus Deus, & plures amici.

Εἷς θεός, καὶ πολλοὶ φίλοι.

Id est, Vnus deus, & plures amici. Prouerbium monet quàm plurimos parandos esse amicos, quod hi secundum deum plurimum opitulari possint. Opinor à uulgo sumptum, non ex autoribus.

Mus non uni fidit antro.

Locus erit adagio, si quem admonebimus, ut sibi plures amicos paret, aut una cum opibus studeat philosophiæ, ut si fortuna quod suum est eripiat, in literis sit præsidiũ.

Hesiodus. *Nec nulli sis amicus, nec multis.*

Μήθ' πολύξεινος, μήθ' ἄξεινος καλέεσθαι.

Id est, Nec multis, ac nec nulli dicaris amicus. Citra ullius amici consuetudinem uiuere, ferinum atq; iniucundum esse uidetur. Rursum nec uehementer amare possumus simul multos, nec pluribus morem gerere.

Plutarch. *Ne cuiuis dexteram iniecceris.*

Μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιάν.

Id est, Ne cuiuis porrigas dexteram. Hoc est, Ne temerè quemliber in familiaritatem admittas, sed deligas quem diligas.

Pythago. *Amicorum omnia communia.* Τὰ τῶν φίλων κοινά.

Id est, Amicorum communia omnia. Aulus Gel. testatur Pythagoram non solum huius sententiæ parentem fuisse, uerumetiam huiusmodi quandam uitæ ac facultatum communionem induxisse, qualem Christus inter omnes Christianos esse uult. Nam quicunq; ab illo in cohortem illam disciplinarum recepti fuissent, quod quisque pecuniæ familiæq; habebant, in medium dabant. Quod re atq; uerbo Romano appellatur cœnobium, nimirum à uitæ fortunarumq; societate.

Cicero. *De manu in manum.*

Cicero: Totum denique hominem tibi trado de manu, ut aiunt, in manum tuam istam, & uictoria & fide præstantem. Traduntur & qui commendantur.

Ex sinu illius. Cicero.

Quos ex intima familiaritate uolumus intelligi, hos è sinu illius aut illius esse dicimus.

Χρήσθαι κτήσει. Curius.

Qui se totum alicuius haberi uolebat, dicebat χρῆσθαι κτήσει tuus sum. hoc est, & usufructu & proprietate. Siquidem in possessionibus sæpenumerò fit, ut penes alium sit dominium, penes alium ususfructus. M. Tullio Curius libro 9. Si uales bene est, sum enim χρῆσθαι μὲν tuus, κτήσει δὲ Attici nostri. Ergo fructus est tuus, mancipium illius.

Ipsis, & Chijs. Aristoph.

Αὐτοῖς καὶ Χίοις. Non obscurum est has uoces ex solenni more uulgò iactatas, quoties aliquis sibi bona precabatur, & amicis.

Vultu sæpè læditur pietas. Tullius.

M. Tullius in oratione pro Roscio, obiter citat sententiam à sapientibus iactatam. Etenim, inquit, si id quod præclarè à sapientibus dicitur, uultu sæpè læditur pietas, quod suppliciũ acre satis reperietur in eum, qui mortem obtulerit parenti, pro quo mori ipsum si res postularit, iura diuina atque humana cogebant. Prouerbium admonet pietatem erga parentes adeò religiosè colendam, ut non solum non offendamus eos uerbis aut factis impijs, sed ne uultu quidem atrociore aut contumaciore. Habent enim oculi, frons & ipse uultus suum sermonem. Euangelium alterius repetit, nimirum ab ipso fonte cordis, in quo concipitur ira. Ea erumpit in uocem indignationis, sed incertam: proximus gradus est manifestum conuicium, tertius homicidium.

Sal & mensa. Aeschin.

Apud priscos hospitij ius fuisse sanctissimum aliàs nobis est dictum. Id contrahebatur salis & mensæ

consortio. Quemadmodum apud Germanos acceptus à propinante cyathus adimit omne ius agendi iniuriarum. Aeschines de perperam obita legatione. τῶν γὰρ τῆς πόλεως ἅπαντες, καὶ τὴν δικαιοσύνην περὶ πλείστου ἂν ἀξιοῦσι ποιεῖσθαι. Id est, Etenim ciuitatis salem, publicamq; mensam, ait se plurimi facere. Manent huius hospitalitatis publicæ uestigia in hunc usq; diem apud Germanos.

Plutarch. *Philotesius crater.*

Κρατὴρ φιλοτήσιος, dicitur quo in conuiuijs conciliantur amicitiæ, qui mos etiamnum durat apud Germanos, quibus turpissimum est post acceptum Philotesium poculum, ueterum offensarum quantumuis capitalium meminisse, ne iudices quidem admitterent actionem iniuriarum. Hesichius indicat hanc φιλοτησίαν solere adhiberi post cœnam, quum in signum amicitiæ ex eodem poculo de eodem uino bibunt omnes. Qui mos apud nos nondum exoleuit, sed rarior est ob metum nouæ lues, qua plerique laborant.

Pythago. *Amicitia æqualitas, amicus alter ipse.*

Τὴν φιλίαν ἰσότητα εἶναι. Id est,

Amicitiam æqualitatem esse, & eandem animam, & amicum alterum ipsum. Neq; quicquam non commune, ubi fortunarum æqualitas, neq; dissentio, ubi idem animus, neq; diuortium, ubi coagmentatio duorum in unum.

Terent. *Amicus amico.* φίλος τῷ φίλῳ.

Quadrabit in eos, qui nullum officium refugiunt, modo gratum faciant amicis.

Plutarch. *Amicus magis necessarius, quàm ignis & aqua.*

Ἀναγκαιότερος πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος. Id est, Amicus magis necessarius quàm ignis & aqua. Hyperbole prouerbialis, admonens neminem esse tam diuitem, aut potentem, quin opus habeat amicorum officijs. Quemadmodum enim citra ignem & aquam non constat hominum uita, ita nec sine consuetudine atque opera familiarium.

Nam-

Næra & Charmione. Ναέρα καὶ χαρμιόνη. Zenodot.

Id est, Næra & Charmione. De fidis amicis dici solitum scripsit Zenodotus, qui q; non dubitarent uel mortis comites esse amicis. Næra & Charmione duæ erant Cleopatræ reginæ pedissequæ, quæ spontaneam Cleopatræ mortem sunt imitatæ, ac semiuiuæ repertæ sunt, dominæ iam mortuæ coronam capite delapsam reponentes. Plutarch.

Qui circa salem & fabam. Περὶ ἅλα καὶ κύαμα. .i. Iuxta salem & fabam. In eos dicebatur, qui se simularent scire, quod nescirent. Siquidem diuini responsuri, fabam & salem apponebant.

Salem & mensam ne prætereas. Origen.

ἅλα καὶ τράπεζαν μὴ παραβαίνειν.

Id est, Salem & mensam ne prætereas. Id est, ne negligas amiculorum consuetudines, aut ne uioles amicitiæ iura. Nam his rebus olim conciliabantur amici.

Intempestiua beneuolentia, nihil à simultate differt. Suidas.

Ἀκαιρος εὔνοια οὐδὲν ἐχθρᾶς διαφέρει.

Id est, Par odio importuna beneuolentia. Quadrabit in eos, qui dum officiosi student esse, non habita temporis ratione, nocent, aut molesti sunt sedulitate, ueluti, qui non apto tempore obiurgant amicum, aut, qui immodicis & intempestiuis laudibus conciliant homini inuidiam. Aut pecuniam suppeditant adolescenti, qua fit deterior.

Non sunt amici, amici, qui degunt procul. Athenæus

Τηλοῦ φίλοι γαίουντες οὐκ εἰσὶν φίλοι.

Id est, Haud sunt amici, amici, qui degunt procul. Præterea uulgò fit, ut simul atq; è conspectu necessariorum seiuncti fumus, nescio quomodo obrepat obliuio quædam familiarum, ut id iam omnibus in ore sit. Qui semotus est ab oculis, eundem ab animo quoque semotum esse.

Multas amicitias silentium dirimit. Aristotel.

consortio. Quemadmodum apud Germanos acceptus à propinante cyathus adimit omne ius agendi iniuriarum. Aeschines de perperam obita legatione. Τοὺς γὰρ τῆς πόλεως ἅλας, καὶ τὴν δημοσίαν τράπεζαν περὶ πλείστου ἐνέφησι ποιεῖσθαι. Id est, Etenim ciuitatis salem, publicamq; mensam, ait se plurimi facere. Manent huius hospitalitatis publicæ uestigia in hunc usq; diem apud Germanos.

Plutarch. *Philotesius crater.*

Κρατὴρ φιλοτήσιος, dicitur quo in conuiuijs conciliantur amicitiæ, qui mos etiamnum durat apud Germanos, quibus turpissimum est post acceptum Philotesium poculum, ueterum offensarum quantumuis capitalium meminisse, ne iudices quidem admitterent actionem iniuriarum. Hesichius indicat hanc φιλοτησίαν solere adhiberi post cœnam, quum in signum amicitiæ ex eodem poculo de eodem uino bibunt omnes. Qui mos apud nos nondum exoleuit, sed rarior est ob metum nouæ lepræ, qua plerique laborant.

Pythago. *Amicitia æqualitas, amicus alter ipse.*

Τὴν φιλίαν ἰσότητα εἶναι. *Id est,*

Amicitiam æqualitatem esse, & eandem animam, & amicum, alterum ipsum. Neq; quicquam non commune, ubi fortunarum æqualitas, neq; dissentio, ubi idem animus, neq; diuortium, ubi coagmentatio duorum in unum.

Terent. *Amicus amico.* Φιλὸς τῷ φίλῳ.

Quadrabit in eos, qui nullum officium refugiunt, modo gratum faciant amicis.

Plutarch. *Amicus magis necessarius, quàm ignis & aqua.*

Ἀναγκαιότερος πυρὸς καὶ ὕδατος ἐ φίλος. Id est, Amicus magis necessarius quàm ignis & aqua. Hyperbole prouerbialis, admonens neminem esse tam diuitem, aut potentem, quin opus habeat amicorum officijs. Quemadmodum enim citra ignem & aquam non constat hominum uita, ita nec sine consuetudine atque opera familiarium.

Naæ-

Naæra & Charmione. Ναάρα τε χαρμιόνη. Zenodot.

Id est, Naæra & Charmione. De fidis amicis dici solitum scripsit Zenodotus, quiq; non dubitarent uel mortis comites esse amicis. Naæra & Charmione duæ erant Cleopatræ reginæ pedissequæ, quæ spontaneam Cleopatræ mortem sunt imitatæ, ac semiuiuę repertæ sunt, dominę iam mortuæ coronam capite delapsam reponentes.

Qui circa salem & fabam. Περὶ ἅλα τε κύαμα. .i. Plutarch.

Iuxta salem & fabam. In eos dicebatur, qui se simularent scire, quod nescirent. Siquidem diuini responsuri, fabam & salem apponebant.

Salem & mensam ne prætereas. Origen.

ἅλα τε τράπεζαν μὴ πραβαίνειν.

Id est, Salem & mensam ne prætereas. Id est, ne negligas amiculorum consuetudines, aut ne uioles amicitiæ iura. Nam his rebus olim conciliabantur amici.

Intempestiua beneuolentia, nihil à simultate differt. Suidas.

Ἀκαιρος εὔνοι οὐδὲν ἐχθρᾶς διαφέρει.

Id est, Par odio importuna beneuolentia. Quadrabit in eos, qui dum officiosi student esse, non habita temporis ratione, nocent, aut molesti sunt sedulitate, ueluti, qui non apto tempore obiurgant amicum, aut, qui immodicis & intempestiuis laudibus conciliant homini inuidiam. Aut pecuniam suppeditant adolescenti, qua fit deterior.

Non sunt amici, amici, qui degunt procul. Athenęus

Τηλοῦ φίλοι ναίοντες οὐκ εἰσὶν φίλοι.

Id est, Haud sunt amici, amici, qui degunt procul. Præterea uulgò fit, ut simul atq; è conspectu necessariorum seiuncti sumus, nescio quomodo obrepat obliuio quædam familiarium, ut id iam omnibus in ore sit. Qui semotus est ab oculis, eundem ab animo quoque semotum esse.

Multas amicitias silentium diremit. Aristotel.

Πολλὰς φιλίας ἀπροσηγορία διέλυσεν.

Id est, Multas amicitias silentium diremit. Admonet adagium, assiduo conuictu ac frequentibus alloquijs necessitudines ali, intermissione & absentia dissolui. Silentium enim hic non simpliciter silentium significat, sed illud silentium, quum quis non appellat ac salutat amicum.

Theocrit. *Abijt & taurus in syluam.* ἔβα δὲ ταῦρος ἐν ὕλαν.

Id est, Abijt & taurus in syluam. Pastorale prouerbium, allegoria subturpicula, significans diuortium, ac neglectum ueteris amicæ.

Plautus. *Vbi amici, ibi opes.*

Plautus in Cruen. Verum est uerbum, quod memoratur: Vbi amici, ibidē & opes. Sensus est, potiores esse amicos, quàm pecuniam: & ad uitæ præsidium plus habere momenti amicos citra pecuniam, q̄ absq; amicis opes.

Aul. Gell. *Vsq; ad aras amicus.* Μέχρι τῶν βωμῶν φίλος εἰμι.

Id est, Vsq; ad aram sum amicus. Admonet prouerbium nonnunquam, quo consulamus amicorum commodis, eorumq; uoluntati morem geramus, fas uideri paululum à recto deflectere. Verum eatenus, ne propter hominem amicum, numinis reuerentiam uiolemus.

Homer. *Amicorum est admonere mutuum.*

Sententia prouerbialis uidetur, quam legimus Iliad. λ.
Ἀγαθὴ δὲ παραιφασίη ἐστὶν ἑταίρου. Id est:
Bonus est affatus amici, Admonitoris.
Hanc licet usurpare, si quando dicemus amici munus esse, ut amicum si quid erret, liberius admoneat.

Plutarch. *Animo ægrotanti medicus est oratio.*

Τυχὴς νοσούσης εἰσὶν ἰατροὶ λογοί.

Id est, Animo ægroto medicus est oratio. Huc allusit Horat. Sunt uerba & uoces, quibus hunc lenire dolorem Possis, & magnam morbi depellere partem.

Homer. *Fidus amicus.*

Fidus amicus non est posthabendus germano. Homerus

rus Odyss. θ. Ἤτοι μὲν ἀνὴρ ἐπιτάρρος ἀνὴρ κεχαρισμένα εἰδώς,
Ἐσθλὸς, ἐπεὶ οὐ μέντι κασιγνήτου χερείων. Id est:
Si quis forsan amicus sit gratusq; bonusq;.
Quandoquidem is non inferior uel fratre putandus.

In ære meo est. Cicero.

Quem nobis officijs obstrictum significamus, ita ut iam totus certoq; noster sit, eum in ære nostro dicimus esse. Nam antiquitus omnis pecunia ærea erat, auri usu nondum reperto, in feriendis numismatis.

Aristoph. Ἀμφιθαλὴς ἔρως.

Id est, Vtrinque florens amor, olim dicebatur, quoties uterque pariter esset incolumis, ac mutuo responderet amore. Nam dimidiati dicimur, quoties amicus distrahitur, uelut altera pars nostri.

Syncretismus. Συνκρητισμός. Plutarch.

Cretico prouerbio dicebatur, quoties fieret, ut qui modo uidebantur hostes acerrimi, repentè in summam concordiam redigerentur. Id quod frequenter euenire solet, maximè si quando malum aliquod inciderit, utrique commune.

Conciliant homines mala. Aristotel.

Συνάγει τοὺς ἀνθρώπους κακά.

Id est, Conciliant homines mala. Sententia prouerbialis, quæ declarat, quod uulgò fit, ex hostibus nonnunquam amicos fieri, propter malum aliquod incidens, utrisq; commune.

Cum amico non certandum æmulatione. Homer.

Cum amico & benè merito non est suscipiendum certamen, ne quid obscuretur amicitia, propter æmulationem huiusmodi, comitem contentionum. Id innuit Homerus Odyss. θ.
Τίς ἂν φιλίοντι μάχοιτο. Id est:
Quis nanq; benignus cum hospite pugnet.

Queruli in amicitia. Herodot.

Οἱ

οἱ φιλομίφιας οὐ φιλίας ἀξίοι. Id est,
Qui querulí sunt in amicos, non sunt ad amicitiam idonei. Conniuere ad amicorum uitia, hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.

Lingua amicus. Ἀὴρ γλώσσης φίλος.

Id est, Lingua amicus, qui uerbis ostendit, non re præstat beneficium.

Theognis *Felicitas multos habet amicos.*

Εὐτυχία πολύφιλος.

Id est, Felicitas multos habet amicos. Notior est sententia, quàm ut requirat interpretem.

Cicero. *Oculis ferre, in sinu, in capite.*

Prouerbialia sunt & illa, oculis ferre, in sinu ferre, si quem insigniter amat, foueríq; Translatum à matribus tenere liberos suos amantibus, à quibus non dimouent oculos, soliciteq; ne quid illis accidat incommodi, gestantíq; in sinu atq; in complexu. Non dissimile est, quod est apud Platonem lib. de repub. 10. ἐπὶ τῶν κεφαλῶν περιφέρειν. Id est, super capita ferre.

Felicium multi cognati.

Id hodie uulgo dicunt, locupletum plurimos esse cognatos.

Tullius. *Amicus certus in re incerta cernitur.*

Quo significatum est, amici fidem in rebus aduersis explicari.

Plutarch. *Ollæ amicitia.* Χύτραι φιλία.

Id est, Ollæ amicitia. In amicos istos uulgares quadrabit, quos patina non benenolentia conciliat.

Aristides. *Viri infortunati procul amici.*

Ἀνδρὸς κακῶς πεφάσοντος, ἐκπολὺ φίλοι.

Id est, Viri siti in malis, amici sunt procul. Notat mores amicorum uulgarium, qui hirundinum ritu pro ratione temporum aduolant ac deuolant: aduolant, ubi res secundæ: deuolant, ingruente tempestate.

Plu-

Plures adorant solem orientem, quàm occidentem. Plutarch.

Πλείους προσκυνοῦσι τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα ἢ δύνοντα.

Id est, Plures adorant solem orientem, quàm occidentem. Iuueni magis adhærebatur, quàm seni.

Ad felicem inflectere parietem. Aristoph.

Πρὸς τὸν εὐπράττοντα τοῖχον ἔκπλευ.

Id est, In felicem parietem uergere. Aristophanis interpres translatum existimat ab iis, qui naui uehuntur, qui si quando nauis alterum latus fluctu deprimatur, protinus in alterum latus transcurrunt, quod altius extat ab undis.

Nudæ gloriæ. Horat.

Admonet, ut nihil inter amicos fictum aut fucatum sit.

Sapientes tyranni, sapientium congressu. Plato.

Σοφοὶ τύραννοι τοῦ σοφῶν συνουσία.

Id est, Commertio sapientium princeps sapit.

Amicitias immortales esse oportet. Tullius.

Verum eo redière mores mortalium, ut simultates sint immortales, amicitiæ plus quàm uitreæ.

AMOR.

Caunius amor. Καύνιος ἔρως.

De fœdo amore dicebatur. Biblis Caunum fratrem impotenter adamauit, à quo quum esset repulsa, sibimet necem conciuit. Diogenianus.

Liberorum amantior, quàm Gello.

Γελλοῦς παιδοφιλωτέρα.

Id est, Puerorum amantior Gello. Dici solitum uel in eos, qui morte præmatura periissent, uel in eos, qui mira quidem charitate filios prosequerentur, sed eosdem indulgentia, delicisq; corrumperent. Aiunt Gello uirginem quampiam fuisse, quæ puella adhuc, uita decesserit.

Iniuria soluit amorem.

In Græ-

In Græcorum epigrammatibus prouerbij titulo citatur ὕβρις ἔρωτος ἄλυσις. Id est: Iniuria siue contumelia soluit amores, quòd contemptus amor plærunque uertitur in iram, ira in odium.

Lucilius. *Mansum ex ore.*

Quos tenerè amamus, his mansum ex ore dare dicimur, quòd à matribus ac nutricibus mutuo sumptum est.

Plautus. *Medullitus, oculitus.*

Intimum affectum ueteres uarijs modis exprimebant, ex corde, ex animo, toto pectore, de quo diximus, penitus, ex intimis precordijs, medullitus, animitus, oculitus

Plato. *Vt lupus ouem.*

Ὡς λύκος ἔρηκα φιλῶ. Id est: Vt lupus ouem amat, qui sui commodi gratia simulat amorem. Nam is uulgò dicitur amor, cum reuera sit odium.

Plutarch. *Vt Phrygius amauit Pieriam.*

Plutarchus in lib. περὶ γυναικῶν ἐρωτῶν, ostendit ad suam usq; ætatem duraſſe consuetudinem, ut uxores optarent sic amari à uiris ὡς φρὺξ ἐρᾶσθη Πιερίδος, id est: Quemadmodum Phrygius amauit Pieriam &c.

Homer. *Cestum habent Veneris.*

Τὸν κεστὸν ἱμάσθαι habere dicuntur, qui nouis modis quẽlibet in amorem sui pelliciunt. Iuno concubitura cum suo Ioue, Venerem adit, atq; ab ea cingulum gratiarum & amorum reconciliatorem commodato petit.

Diogenia *Ex aspectu nascitur amor.*

Ἐκ τοῦ εἰσορᾶν γὰρ γίγνεται ἀνθρώποις ἔρως. Id est, Amor ex uidendo nascitur mortalibus. Senarius prouerbialis, admonens oculos amorem potissimum conciliare. Non enim amatur incognitum, ex conuictu oritur amor mutuus. Et oculi præcipuè sunt ad amandum illices.

Homer. *Adamantis tenere.*

In eum, qui tenerè diligit quempiam uel adamat magis, ita

ita ut non patiatur uel leuissimis incommodis à quoq; affici, non inscitè torseris illud Homeri Iliad. 4.

ὡς ὅτε μήτηρ
παιδὸς ἐποχθήσασα μεταξὺ φίλη λίξηται ὕπνῳ. Id est:
Non secus atq; genitrix
Muscam arcet puero somno officiosa cubanti.

Paruus semper tuus pullus. Μικρὸς ἀεὶ σοὶ πῶλος. Id est, Paruus semper tuus pullus. Conuenient in eos, qui tametsi natu grandiores, tamen uerborum delicijs affectant uideri iuuenculi.

Aureæ compedes. Χρυσαῖ πέδαι. Diogenes
Id est, Aureæ compedes. Dicitur seruitus splendida & amabilis, qualis est in aulicorum uita.

E Creta raptus. Plutarch.
Apparet furtiuum amorem, his uerbis olim significatum fuisse, quòd aliquoties illinc uirgines à negociatoribus auferentur.

Capite gestare. Ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς πηρίφημι. Plato.
Id est, In capitibus circunferre. Quos tenerè amamus, capite gestare dicimus. Translatum apparet à matribus ac nutricibus, quæ infantulos cunis impositos capite portant.

Qui non zelat, non amat. Augusti.
Augustinus indicat uulgo hoc iactatum, quod sanè hodie fertur, quum negant illic esse amorem, ubi non est zelotypia.

Musicam docet amor. Idem.
Μουσικὴν ἔρως διδάσκει, κἂν ἄμουσός ᾖ τὸ πρίν.
Id est, Musicen docet amor, & si fuerit indoctus prius. Sensus est, Amorem ad industriam excitare animum.

Iynge trahor. Ἰυγγὶ ἕλκομαι κέντρῳ. Pindarus
Id est, Iynge trahor animo. Qui uehementi & impotenti desiderio trahuntur ad aliquid, Iynge trahi dicuntur. Iyngem aiunt fuisse filiam Echus, alij Pathus, quę quum ama-

amatorijs uenenis incitasset Iouem in amorem Iûs, à Iunone irata, uersa est in auem.

ANCEPS ET DVBIVS.

Strabo. *Necessarium malum.* Ἀναγκαῖον κακόν.

De iis, quos neq; tenere possis, quòd quibusdam in rebus opus sit eorum opera, neq; commodè ferre, quòd uiri sint improbi.

Aristoph. *Neq; cum malis, neq; sine malis.*

Aristophanes apud Suidam in Lysistrata: οὔτε σὺν πανωλέθροις οὔτ' ἄνευ πανωλέθρων. Id est: Nec simul cum pestibus, nec rursus absq; pestibus. De uxoribus dictum, cum quibus incommodè sanè uiuitur: sed nec citra has constant familiæ. Simile illi quod est in epigrammatibus: Nec tecum possum uiuere, nec sine te.

Plutarch. *Polypi caput.* Πολύποδος κεφαλή.

Id est, Polypi caput. In hominem uarium, & in quo pares & uitia quædam & uirtutes inuenias. Proinde poëtice Polypi caput uocant, in qua sicut sunt permulta cognitu tum iucunda tum frugifera, ita sunt nonnulla, nisi caueas, pestilentia.

Homer. *Gaudium dolori iunctum.*

Quum pariter accidit quòd & gaudeamus & doleamus, quod genus, si cui parentes opulenti uita decesserint. partim excruciatur morte suorum, partim gaudet hæreditatis obuentu atq; accessione libertatis, conuenit illud Odysseæ τ.

Τὴν δ' ἅμα χάρμα καὶ ἄλγος ἔλε φρένα, Id est:
Lætitia huic mœrorq; simul præcordia cepit.

Iuuenal. *Plus aloes, quàm mellis habet.*

Apuleius in Florid. Verum uerbum est profectò quod aiunt, nihil quicquam tam prosperè diuinitus hominibus datum, quin & tamen admixtum sit aliquid difficultatis.

Lucian. *Quid primum aut ultimum?* Τί πρῶτον, ἢ τί ὕστατον;

Id est, Quid primum aut ultimum? Quoties aut rerum copiam

copiam tantam significamus, ut hæsitemus unde potissimum exordiamur. Aut quum perplexi dubitamus quid primum agere debeamus.

Etiam capillus unus. Publius.

Etiam capillus unus habet umbram suam. Quantumuis pusillum commodum iuuat, quantumlibet exiguum detrimentum nocet.

Vtroq; nutans sententia. Διέχωλοι γνῶμαι. Zenedot.

Id est, Vtroq; claudicantes sententiæ. Conueniet utique in hominem lubricæ fidei, & incertarum partium.

Volens nolente animo. Ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ. Homer.

Id est, Volens inuito sanè animo. Nonnunquam de ambigente animiq; incerto dicitur. Tu uoluntate coactus es tua. Terent. in Andria.

Nolens uolens. Euripid.

Euripides in Hecuba: ὁ δ' οἰ θέλων τε κοὐ θέλων. Id est: Atq; ille nolens pariter ac uolens.

Vnica filia duos parare generos.

Vbi quis idem beneficium duobus simul pollicetur, aut pro eodem officio, quod alteri præstiterit, à duobus gratiam reposcit.

Inter pueros senex. Ὢ παισὶ μοὺ γέρων.

Id est, Inter pueros senex. Conueniet in hominem grandiusculum, maiorem, quàm ut puer uideri possit, minorem, quàm ut uir.

Aut cucurbitæ florem, aut cucurbitam.

Ἢ κρίνον, ἢ κολοκύντιον.

Id est, Florem, aut cucurbitam. Id perinde ualet quasi dicas, aut mortem, aut uitam, aut lucrum, aut damnũ. Incertum autem, utrum mox euanescat, an flos cucurbitam sit pariturus.

Aut Plato philonissat, aut Philo platonissat. Hierony. de illustribus.

Ἢ Πλάτων φιλωνίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει.

Per allegoriam torqueri poterit ad quosuis inter sese uehementer similes.

Archela⁹. *Aut oportet tragœdias agere omnes, aut insanire.*

Η χρὴ τραγῳδεῖν πάντας, ἢ μελαγχολᾶν.

Id est, Aut furere oportet, aut agere tragœdias. Dici solitum de ijs, qui semper quasi stupent frigentq; & nec gaudere possunt ex animo, nec dolere. Porrò tragœdia uehementissimis constat affectibus, ita ut tragœdias agere, uideatur esse quiddam insaniæ simillimum.

Athenęus *Oportet testudinis carnes, aut edere, aut non edere.*

Η δεῖ χελώνης κρέα φαγεῖν, ἢ μὴ φαγεῖν.

Id est, Testudinis carnem aut edas, aut non edas. Addūt testudinis carnem, si modicè edatur, uentris tormina facere: rursum si copiosè, lenire. In eos, qui negociū susceptum frigidè ducunt, neq; explicātes, neq; relinquentes.

Zenodot. *Aut mortuus est, aut docet literas.*

Ητοι τέθνηκεν, ἢ διδάσκει γράμματα.

Significabant olim cuipiam omnino malè esse, tametsi parum liqueret, quid rerum ageret. Id hac occasione uenit in uulgi sermonem: Athenienses parum feliciter aliquando pugnauerunt aduersus Siculos, permultis occisis atque captis, qui fuga relapsi redierant Athenas, rogati quid hic aut ille faceret, respondebant: Aut perijt, aut docet literas: nam captiui, Siculorum filios literas docere coacti sunt.

Athenęus *Aut quinq; bibe, aut tres, aut ne quatuor.*

Η πέντε πίνειν, ἢ τρία, ἢ μὴ τέτταρα.

Id est, Aut quinq; bibe, aut tria, aut ne quatuor. Præscribit modum diluendi uini. Hæc autem temperatura maximè placebat antiquis, ut quinq; uini cyathis, duo adderentur aquæ, aut duobus unus.

Zenodot. *Excubias agere in Naupacto.*

φρουρῆσαι ἐν ναυπάκτῳ.

Id est,

Id est, Excubare Naupecti. Achiui capta Naupacto, Pausaniam excubijs, custodiæq; prefectum interfecerunt. Vnde res in iocum uulgi uidetur abijsse, aduersus eos, qui pereunt ignauia sua. Aut, qui munus odiosum ac plenum discriminis admiserunt.

Quocunq; pedes ferent. Horat.

Quadrabit, ubi nihil certum spectatur, ad quod nostri dirigantur conatus. Horatius in Odis:

Ite pedes quocunq; ferent, quocunq; per undas.

In triuio sum. Εν τριόδῳ εἰμι λογισμῶν. Theognis

Id est, In triuio sum consilij. In eos qui dubitant, quiq; incerti sunt animi, hæsitantes, quid potissimum eligant. Nam uiam pro ratione consilij frequenter apud Græcos autores reperies.

Ancipitis consilij. Homer.

Ad significandum hominem perplexum, & ancipitis sententiæ, suspensumq; animo, congruet illud Homeri, Iliad. E.

Μεσηγὺς γαίης τε, καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος, Id est,
In medio terræ simul & stellantis Olympi.

Ancipitis animi. Homer.

Animus anceps & incerti consilij, indicatur hoc uersu, qui est Iliad ξ.

Διχθὰ δὲ μοι καρδίη μέμονε φρεσὶν ὁρμαίνοντι.
Huc animus mihi uersanti inclinabat & illuc.

Hasta caduceum. Δόρυ κηρύκειον. Suidas.

Id est, Hasta caduceum. Dici solitum, quoties aliquis simul & minaretur, & ad concordiam inuitaret.

Delphicus gladius. Δελφικὸν ξίφος. Aristotel.

Id est, Delphicus gladius. De re dicebatur ad diuersos usus accommodabili. Nam Delphicus gladius ad eum modum erat fabrefactus, ut eodem simul & sacras mactarent uictimas, & nocentes afficerent supplicio. Licebit & in serium sensum accommodare prouerbium, ut si quis eruditionem, Delphicum appellet gladium, quòd in Laus doctrinæ.

omni ætate, omni uitæ conditione sit usui. Nam literæ iu uenibus sunt necessariæ, senibus iucundæ, pauperibus opes suppeditant, opulentis adiungunt ornamentum, in rebus aduersis solatio sunt, in secundis gloriæ, claro natis genere splendorem augent, obscuro genere natis claritatis initium conciliant.

Iisdem è literis Comœdia ac Tragœdia componitur.

Ἐκ τῶν αὐτῶν τραγῳδία γίνεται, καὶ κωμῳδία γραμμάτων.

Conueniet in eos, qui eadem de re norunt diuersa fingere. Aut, qui eadem opera diuersa possunt.

Aristoph. *Nauis aut galerus.* Πλοῖον ἢ κυμβῆ.

Id est, Nauis aut galerus. De re ancipiti dicitur. Nec inuenuste dicetur in eos, qui cultu, moribusq; diuersam personam præ se ferunt.

Plutarch. *Tertium caput.* Τρίτη κεφαλή.

Id est, Tertium caput. In onerū barulos dictum, qui non humeris modò, uerùm & capite gestant onera.

Philochorus. *Triceps Mercurius.* Τρικέφαλος ἑρμῆς.

Id est, Triceps Mercurius. Dictum uidetur in ambiguos, ancipites q;, aut in ueheementer astutos.

Diogenianus. *Pfecas aut ros.* Ψεκὰς ἢ δρόσος.

Id est, Pfecas aut ros. In crebrius expuentes dictitabatur. Pfecas enim asperfio illa ac uelut irroratio uocatur, quoties minutissimis guttulis irrigamur, ut pluuiæ rori simillima. Vocantur enim pfecades ancillæ, quę delicatarum matronarum capillos, medicato fuco, conspergunt.

APERTE ET CRASSE.

Tullius. *Præmansum in os inserere.*

Marcus Tullius in Oratore suo prouerbij uice usurpat, pro eo quod est, rem in docendo nimis enucleatè nimisq; frustulatim tradere. Quod facere quidam assolent, qui ueluti ingenijs auditorum diffidant, ita nihil omittunt, inculcantes etiã minutissimas nugas. Sumpta est figura à nutricibus, quæ pueris adhuc edentulis cibum præmansum in os inferunt.

Crassa Minerua. *Pingui Minerua.* Columel.

Minerua artibus atq; ingenijs præsidet. Dicitur pinguiori Minerua fieri, quod inconditius, simpliciusq; quasi indoctius fit, non autē exquisita arte, nec exactissima cura

Crassiore Musa. Παχυτέρᾳ μούσῃ. Quintil.

Quintilian. Libet propter quosdam imperitiores etiam crassiore, ut uocant, Musa, dubitationem huius utilitatis eximere. Inuenitur aliquoties apud scriptores non inidoneos, Pinguiore formula, pro eo quod est, planius atq; intelligibilius.

APPROBANDI.

Premere pollicem. *Conuertere pollicem.* Plinius.

Antiquitùs in pollice fauoris erat, studiq; significatio. Qui faueret, pollicem premebat: qui minùs faueret pollicem conuertebat.

Album calculum addere. Et *similes figuræ.* Aristotel.

Ἀυκλῶ ψῆφον προσθῆναι.

Id est, Album calculum addere. Pro approbare subinde legimus apud doctos. Inde sumptum, quòd antiquitùs missis in urnam calculis, ita ferebantur à iudicibus sententię, ut albis absoluerent, nigris damnarent. Qui si fortè fortuna fuissent æquales, tamen liberabatur reus.

Creta notare. *Carbone notare.* Horatius.

Creta notare, pro eo quod est approbare, & Carbone notare, quod est damnare.

Momo satisfacere. Τῷ μώμῳ ἀρέσκειν. Hesiodus.

Id est, Momo satisfacere. Prouerbialis est hyperbole. Hesiodus in Theogonia Momi cuiusdā meminit, quem ait: Nocte matre, Somno patre progenitum. Huic deos mos est, ipsum quidem nihil operis ædere, sed aliorum deorum opera curiosis oculis contemplari, & si quid est omissum, aut perperam factum, id summa cum libertate

carpere. Nam μῶμος Græcè reprehensionem sonat. Ergo prouerbij speciem habebunt omnes id genus formulæ: Haud dubitem tecum, uel Momo iudice, decertare. Inculpatior est eius uiri uita, quàm ut uel Momus ipse possit carpere. Hæc uel Momo ipsi satisfaciant.

Gellius. *Pedibus in sententiam discedere.*

Non est uiri prudentis, quicquid uxori libuerit, protinus in illius sententiam pedibus discedere. Aut par est, ut affectus in rationis sententiam pedibus discedat, non contrà.

Horat. *Omne tulit punctum. Omnium calculis.*

Legimus pro eo, quod est omnium sententia & comprobatione. Horatius:

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.

Terent. *Vno ore.*

Vno ore, pro summo consensu, passim apud autores obuium est, ut Terentius: Vno ore omnes, omnia bona dicere.

Vt Phidiæ signum.

Quæ primo statim aspectu probantur omnium suffragijs, ut Phidiæ signum placere dicuntur.

Theognis *Ne Iupiter quidem omnibus placet.*

Οὐδὲ γὰρ ὁ ζεὺς

Οὔθ' ὕων πάντας ἀνδάνει οὔτ' ἀπέχων.

Id est, Neq; Iupiter ipse, Siue pluat, siue nō, unicuiq; placet. Hodieq; uulgò dicunt: Neminem inueniri qui satisfaciat omnibus, nam alia alijs probantur.

Aristoph. *Seruum haud ueho.* Δοῦλον οὐκ ἄγω.

Id est, Seruum ego haud ueho, Nisi, qui prius pro carnibus certauerit, Certamine in nauali. Id est, Non admitto seruum, nisi multis magnisq; spectatum experimētis.

Plato. *Si tibi amicum, nec mihi inimicum.*

Plato in Theeteto: Ἀλλ' εἰ οὕτως ὦ θεόδωρίσοι φίλον, οὐδ' ἐμοὶ ἐχθρὸν φασιν οἱ παρομιαζόμενοι. Id est, Si istud tibi amicum Theo-

Theodore, nec mihi est inimicum, quemadmodum prouerbio dicunt. Hoc est, Si tibi res placet, mihi non displicet. Vsus erit, quoties alienæ obsequimur uoluntati.

ARROGANTIA IACTANTIA'QVE.

Sine ut incolumis redeat. Theocrit.

Habet prouerbij speciem, quod est apud Theocritum in Hodiæporis:

Εἴα λέγ' εἴτε λέγεις, κἀς τὸν ξένον εἰς πόλιν αὖθις

Ζώετ' ἄφες. Id est,

Dic age, si quid dicis, & hospes ut unde profectus

Viuus cò redeat, permittito.

Sic & hodie dicimus ijs, qui uerbis & conuitijs ferociūt: Eia, sine hominem uiuere.

Arcem ex cloaca facere. Tullius.

Qui rem hominem'ue nihili laudibus magnificis attollunt, dicuntur arcem ex cloaca facere. Tullianum est.

Gallus in suo sterquilinio multum potest. Seneca.

In alieno timidiores sumus omnes, in suo quisq; regno ferocior est & animosior.

Tollere cristas. Iuuenal.

Translatum ab auibus cristatis, in quibus cristæ erectiores alacritatis atq; animorum indicia sunt.

Attollere supercilium. Ponere supercilium. Plin.

In his pars animi, his negamus, annuimus. Hæc maximè indicant fastus. Superbia aliubi conceptaculum, sed hic sedem habet in corde nascitur, hic subit, hic pēdet.

Nauphracton tueri. Ναύφρακτον βλέπεις. Aristoph.

Nauphracton Græcè, classis est ad bellum instructa. Solent autem in triremibus magna quædam inesse foramina, oculorum instar, per quę remos inserunt, Vnde uelut ænigmaticè dictum, Classis more intueris. De his, qui latis ac prægrandibus, aut toruis & minaculis oculis quēpiam aspicerent.

Tollere cornua. Ouid.

Pro eo, quod est, animo efferri. Translatum à pecoribus quæ cornibus minantur. Ouidius: Tunc pauper cornua sumit.

Homer. *Arrogantia non ferenda.*

In eos, qui intoleranda sunt arrogantia, non inscitè torquebitur illud Odyss. o. ab Eumæo dictum in procos:
τῶν ὕβρις τε βίη τε σιδήριον ὄρανον ἥκει. Id est,
Horum uisq; animusq; ferox, contingit olympum.

Horat. *Tuo te pede metire.*

Monet adagium, ne quis se dilatet ultra conditionem suam, néue seipsum ex assentatorum laudibus, aut uulgi opinione, aut fortunæ fauore, uerùm proprijs ac ueris dotibus animiq; uirtutibus æstimet.

Lucian. *Vltra peram sapere.* ὑπὲρ τὴν πήραν φρονεῖν.

Id est, Vltra peram esse solicitū. Quadrabit uel in pauperem, uel in philosophum, sed præcipuè in Christianum, quem Iesus uetat cogitare de crastino.

Aristoph. *Videberis, me uidens, planè Martem uidere.*

Βλέπειν δ' ἀντικρὺς δόξῃς μ' ἄρην.

Id est, Martem uidere me, uideberis palàm. De his, qui se strenuè pollicebantur opitulaturos, ac Martem quendam acturos.

Hamaxiæa. Ἁμαξιαῖα.

Prouerbiali uerbo dicebantur ampla, magnificaq;. Perinde sonat quasi Latinè dicas plaustralia, id est, tanta, ut iustum plaustri onus uideri possint.

Plin. *Sophocles, Laudiceni.*

Qui ad ostentationem dicebant, aut recitabant, uulgato conuitio Sophocles & Laudiceni dicebantur.

Plautus. *Basilica facinora.*

Antè admonuimus quicquid magnificum esset appellari solere βασιλικόν, ut ualere βασιλικῶς. & magnificas ędes basilicas appellabant. Plautus in Trinummo de seruo nullius rei, sed philosophica quędā loquēte: Dij, inquit, immor-

immortales, basilica hic quidem facinora inceptat loqui

Campana superbia. Tullius.

Felicitatis comes esse solet ferocia. Campaniam autem Italiæ quondam fuisse regionem longè beatissimam testantur tum alij complures, tum Plin. lib. 3. cap. 5. Constat autem Capuam olim cum Roma de principatu concertasse. Hinc Campana superbia, & Campana arrogantia in prouerbium uenit.

Dea excogitauit. Aristoph.

Aristophanes in Equitibus:
τὸ μὲν νόημα τῆς θεοῦ, τὸ δὲ κλέμμ' ἐμόν. Id est,
Excogitauit dea, meum sed furtum erat.
Non sine prouerbij specie dictum est in Rhetores, qui apud populum iactabant, Mineruam ipsis quod suaderent misisse in mentem, & tamen rerum gestarum gloriā sibi uindicabant. Color sumptus est ex Homero, ubi quoties facti ratio reddi non potest, Pallas dicitur suggessisse. Pallas Atheniensium erat protectrix. Comicus autem ioci gratia, pro πρᾶγμα posuit κλέμμα, notans Cleonis rapacitatem.

Laureolam in mustaceis quærere. Tullius.

M. Tullius in epistolis ad Atticum: Bibulus cœpit laureolam in mustaceis quærere, hoc est, ex friuolis negocijs captare famam haud præclaram neq; magnificam. Est autem mustaceum siue mustaceus libi genus, cui aliquid additur de uirga lauri derasum, ac decoquitur suppositis lauri folijs, ut indicat Cato lib. de Agricultura.

Palmarium facinus. Terent.

Palmariū facinus, pro insigni ac triumpho digno, dixit Terentius in Eunucho: Tum hoc alterum id uero est, quod mihi puto palmarium.

Pulchrum sepulchri elogio. Procopius.

Non uidebatur in prouerbiorum classem referendum, nisi nominatim prouerbij titulo referretur apud Procopium lib. de bello Persico 1. Mihi autem antiquum pla

cet prouerbium, quàm pulchrum est in sepulchri elogio imperatorem ascribi. Quosdam noui qui in extremo uitæ magnis impendijs redemerunt galerum cardinalitiũ, ut in sepulchro titulus asseriberetur.

Eustathi. *Phaniæ ianua.* Φανίου θύρα.

Eustathius in Odyss. 23. ostendit dictum de iis, qui simulant sese congestas opes habere, quæ nusquam sunt. Ductum à Phania quodam, qui falsam de se præbuerit opinionem, quasi multam diuitiarum uim domi constructam ac reconditam haberet.

Suidas. *Sybaritæ per plateas.* Συβαρίτῃ διὰ πλατείας.

Contrà fastuosius ingredientes per uiam, seseq; uelut ostentantes. Sumptum à fastu, luxuq; Sybaritarum.

Aristoph. *Cicadis pleni.* Τετεῖγων ἀνάμεσοι.

Id est, Cicadis operti. In gloriosos ac stultos olim dicebatur, aut obsoletis ac iam desitis utentes.

Athenæus *Ex Academia uenis.* Ἀκαδημικθεμῆκες.

Id est, Ex Academia uenis. De seuero & composito seu docto. Sumpta à Platonis schola.

Idem. *Ingredi Iunonium.* Βαδίζειν ἡραῖον ἐμπεπλεγμένον.

Id est, Ingredi complicatum Iunonis sacrum. Dictum apparet in fastuosum ac lentum quorundam incessum.

Aristoph. *Summis unguibus ingredi.* Ἐπ' ἄκρων ὀνύχων.

Id est, Summis ungulis. In eos, qui auidius auscultabant, Nam ij solent semet in summos pedes erigere. Summis ingrediens pedum unguibus, in fastuosos.

Vergil. *Cœlum territat.*

Vergilius in Aeneide: Et cœlum territat armis. Conuenit in minaces & feroces, Thrasonesq; magniloquos. Sumpta uidetur à bello Giganteo, &c.

Plato. *Ex uno multa facere.* Ἐξ ἑνὸς πολλὰ ποιεῖσθαι.

In eos, qui rem quampiam minutim secabant. Quadrabit in eos, qui idem alijs modis uariant, ut non iam unũ, sed plura uideantur.

Cœ-

Cœlum digito attingere. Tullius.

Dicuntur, qui longè supra mortalium conditionem ac dijs proximi esse uidentur. Cognatum illi: In cœlo esse.

Iouis sandalium. Τοῦ Διὸς σάνδαλον. Suidas.

Id est, Iouis crepida. Per ironiam dicebatur in eum, qui magni quippiam uideri uellet, propter principis alicuius familiaritatem. Velut si quis insolens sit ac ferox, quòd regius sit coquus, aut imperatoris satelles, aut pontificius tonsor.

Imperitus subligaculo indutus, omnibus id ostentat.

In eum, qui, propter insolentiam, etiam ineptissimis rebus effertur.

Fastuosus Maximus. Κόμπος Μάξιμος. Diogenia

In eum dicebatur, qui sibi plus satis arrogasset in sapientia.

Tanq; Argiuum clypeum abstulerit, ita gloriatur. Zenedot.

Ὡς τὴν ἐν ἄργει ἀσπίδα καθελὼν σεμνύνεται.

Id est, Superbit, tãquam Argiuum clypeum detraxerit. In fastuosos & magnificentius sese gerentes dicebatur. Aiunt apud Argiuos sacrum quendam esse clypeum clauis affixum, ut facile detrahi non possit.

Homo bombylius. Βομβύλιος ἄνθρωπος. Idem.

Id est, Bombylius homo. Dicitur uerbosus multiq; strepitus, cæterum inutilis. Bombilius Græcis, apis genus à sonitu appellatum, ad mellificium inutile.

De pulmone reuellere. Persius.

Pro eo quod est, Stultam & arrogantem opinionem animo eximere. Persius: Dum ueteres auias tibi de pulmone reuello. Tumorem animiq; fastum in pulmone collocant.

Ipse dixit. Αὐτὸς ἔφα. Pythago.

Quoties tantam cuiuspiam autoritatem significamus, ut ea uel citra rationem ad quiduis credendum sufficiat. Illud admonendum uidetur in hac parœmia, perinde ualere

ualere quasi dicas: Dominus dixit, ut Pythagoras ab Aegyptiorum uatibus uideatur didicisse figuram hanc, prophetis familiarem.

Auro loquente, nihil pollet quæuis oratio.

Suadere siquidem nouit, & loquens nihil. Prouerbium indicat munera ubiq; longè plurimum ualere.

Horatius. *Ne mihi Suffenus essem.*

Ne mihi ipsi blandirer, aestultè meipsum admirarer. Suffenus erat poëta longè ineptissimus, in aliorum uitia dicax ad sua cæcus. Suffenum simillimum Maurum facit Horatius.

Idem. *Pennas nido maiores extendere.*

Pro eo, quod est, Rem fortunamq; quam mediocrem aut tenuem à maioribus acceperis, auctiorem reddere. Quod quidem si uirtute fiat, summa laus est.

Plinius. *Ne sutor ultra crepidam.*

Id est, Ne quis de his iudicare conetur, quæ sint ab ipsius professione aliena.

Ouid. *Cæneï hasta.*

Cæneus è puella uersus est in uirum, annuente Neptuno, cui illud etiam donatum est, ne saucius ullis uulneribus fieri, ferroue occumbere posset. Ferunt hunc certasse cum Apolline, præterea morem huic fuisse, ut qui ad sese uenerint, iuberet per suam hastam iurare.

Gigantum arrogantia. Γιγάντων ἀπόνοια.

Vbi quis uiribus suis fretus, temerè, nulloq; consilio res non tentandas moliretur.

Zenodot. *Magis sibi placet, quàm Peleus in Machæra.*

Μέγα φρονεῖ μᾶλλον ἢ Πηλεὺς ἐπὶ τῇ μαχαίρᾳ.

In eum competit, qui præter modum re quapiam insolens est ac tumet. Aiunt autem hunc gladium à Vulcano fabrefactum, à dijs dono datum fuisse Peleo, uirtutis illius ac prudentiæ symbolum. Quo quidem ille utens & in prœlijs & uenatibus, cõsequebatur quicquid optabat.

Hic

Hic Rhodus, hic saltus.

Αὐτοῦ ῥόδος, αὐτοῦ πήδημα. Aesopus.

Vulgò iactatum de his, qui sese de negocijs iactarent insolentius, cuius fides non extaret. Conueniet item, ubi quis iubetur re præstare quod alibi se fecisse iactat.

Atticus in portum. Ἀττικὸς εἰς λιμένα.

In eos dicebatur, qui illic uirtutem ostentare solent, ubi tutum est, atq; ubi nihil opus est. A nauis Atticis sumptum, qui portum ingressuri, ostentandi sui gratia, magnificè sese gerebant, in ipsa re non perinde strenui.

Calliphanes. Καλλιφάνης. Archelaus.

Calliphanes, ridicula quædam huius nominis ambitio, prouerbiali loco fecit locũ. Aiunt enim, hunc fuisse poëtæ morem, ut diuersorum carminum & orationum initia conscriberet, ad tres aut quatuor uersus, eaq; pronunciaret, ostentaretq; quò commentum ignorantibus, multiscius & eruditus uideretur.

Bullatæ nugæ. Persius.

Ventosa atq; inania, bullæ dicuntur. Persius:
Bullatis ut mihi nugis Pagina turgescat.

Vino uendibili suspensa hædera nihil est opus.

Id est, Vera uirtus non eget alienis præconijs. Aut res præclaræ per se placent, neq; desiderant exoticam commendationem.

Sellissare. Σελλίζειν. Suidas.

Prouerbiali loco dicebantur glorioſi, fastuq; præturgidi. Suidas admonet sumptum à moribus Sellij cuiuspiã, qui quum re esset perquam tenui, tamen affectabat haberi diues.

Diuinum excipio sermonem. Θεῖον δέχομαι λόγον. Plato.

Quoties opinor gloriosius aliquid dictum esset, omnis gratia deos excipiebat, qui nihil non possunt, & quibus nemo præscribit. Home. Diu tamen omnia possunt.

ASPERITAS, MOROSITAS.

Inexo-

Homer. *Inexorabilis.*

In exoratu difficilem ac præfractum, suoq; relinquendum ingenio. uel in cum cuius operam nihil moramur, appositè torquebitur illud Iliad. 1.

Ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν μὴ πάσομεν ὧδε ἕκητι. Hoc sensu. Id est, Quin magis ipsius huic animo, ingenioq; finamus. Siue uenire uelit, siue hic remanere.

Horatius. *Ferreus, aheneus.*

Ferrea atq; ahenea dicuntur, quæ solida firmaq; significamus.

Plutarch. *Versatilis Artemon.* Ὁ πολυφόρητος Ἀρτέμων.

Aiunt dici solitum de his, quorum gratia uehementer decertatur. Nam Artemonem adolescentē fuisse quempiam, certatim adamatum à mulieribus ob insignē formam, quem suspicor ob id dictū periphariton, uel quod circumferretur in ore omnium uersans.

Persius. *Cornea fibra.*

Persius: Neq; enim mihi cornea fibra. Cornea & durissima sunt, & sensu carent. Vnde qui carent humanis affectibus, robur, adamantem, silicem, ferrum, cornu in pectore gestare dicuntur.

Lucian. *Scytharum oratio.* Σκυθῶν ῥῆσις.

Græci quicquid agreste, quicquid barbarum ac sæuum intelligi uellent, id Scythicum appellabant.

Pandeletias sententias. Παυπελετίας γνώμας.

Id est, Pandeletam sententiam, appellat in deterioribus Cratinus, ut citant, morosam ac molestam.

Thymbra uictitans. Θυμβροφάγοι.

Id est, Thymbra uictitantes. Adagio dicebantur, uel qui turius ac liberius uitam agerent, uel qui moribus essent parum blandis, uel qui hilariter, citraq; solicitudinem paruo cōtenti uiuerent, quod thymbra herbæ genus sit.

Scabrosior leberide. Κνιδότριβος λεπαρίδος.

Suidas. Id est, Asperior leberide. De uehementer asperis & insuauibus. Nam leberis Græcis dicitur exuuium illud uel serpentum uel piscium exuentium senectam.

Totus echinus asper. Ἀπας ἐχῖνος ἔραχύς. Aristoph.

In morosos & iniucundis moribus quadrat. Echinus piscis & item Erinaceus undiq; spinis obseptus, ut nusquā impunè possis attingere. Est & hominum huiusmodi genus, cum quibus nulla ratione possis agere citra litem.

Durus alloquijs.

Ἀπηκτος ἄνθρωπος προσηγορήμασιν.

Id est, immobilis alloquio. Ductum à cera, quæ tractando mollescit. Atrecton autem dicitur, quod non queat liquefieri. Competeret igitur in hominem exorabilem.

Echino asperior. Plinius.

In hominem intractabilem & insuauibus moribus dictum. Metaphora sumpta ab animante, cuius duplex est genus, terrestre spinis obsitum, & maritimum pinnata undiq; testudine ac spinis obductum, quibus se pedum uice uoluit, autore Plinio.

Corinthus & collibus surgit, & uallibus deprimitur. Strabo.

Id adagium ubi nam possit esse usui, non satis uideo, nisi quis detorqueat ad hominem intractabilem, aspero ingenio. Strabo scribit Corinthios opibus & artibus egregijs præcelluisse, cæterum regionem illorum non admodum fuisse ferocem, quod inæqualis esset & aspera, ac petricosa.

Etiam quercus bacchatur.

Καὶ δρῦς μαινὰς ἐγένετο.

Id est, Etiam quercus Mænas facta est. De his, qui uix deliniuntur. Ab Orphei fabula, quercus sua cithara demulcentis. Mænades sunt mulieres afflatæ Baccho.

Agamemnonis hostia.

Ἀγαμέμνονος θυσία.

Id est, Agamemnonis uictima. Quondam in duros ac persuasu difficiles dicebatur. Inde natum, quòd Agamemno-

memnone rem diuinam in Troia facturo bos effugerit, uixq; toto negocio comprehensus, reductus est.

Matiolœchus. Ματιολοιχός.

Vulgato conuitio dicebatur Iuguritor, & in minimis etiam rebus exquisitus. Proinde quadrat in eos, qui per fraudem minimis è rebus sectantur compendium. Merula ait, Matiolœchus esse cibi genus.

Ne moue festucam. Μὴ κάρφος κίνει.

Vbi quis omnis strepitus impatiens est. Quosdam uideas usquadeo morosos, ut quicquid agas offendantur, etiam si stipulam duntaxat moueas.

Seneca. *A lasso rixa quæritur.*

Apparet dictum in quosdam morosiores, & ad rixandum procliuiores, non quòd offendâtur, sed quòd alioqui animo malè affecti sint, ut sunt difficiles ac submorosi, quibus fortuna aduersa est.

Homer. *Difficilis uir.*

Δυσκέλαδος τάχα τις καὶ ἀνήνωρ αἰτιάσηται. Id est,
Forsan & innocuum culpet uir sæuus & acer.
Hunc Homeri uersiculum olim in Demosthenem uulgò iactatum fuisse, multorum autorum testimoniis cõstat, propterea quòd accepta pecunia nonnunquam & malos defenderet, & oppugnaret bonos.

Plutarch. *Durus & implacabilis.*

In hominem impendio rigidum & implacabilem rectè torquebis illud Homeri Odyss. κ.

σοὶ δὲ τις ἐν στήθεσσι δαΐφρονι νὴλὶς ἐπίσ. Id est,
At tibi non unquam placanda in pectore mens est.

Plutarch. Κρασπέδολος.

Plutarchus docet homines præfractos, & asperis moribus, & intractabiles, cerasbolos uocari solitos.

Aeschin. *Scythamalus.*

Tanta erat barbaries & immanitas Scythicæ gentis, ut ipsa etiam appellatio cesserit in prouerbium, quemadmodum hodie crudelem hominem appellamus Turcã, & immane facinus Turcicum. Aeschines in oratione

μὴ παραπρεσβεῖσαι, κἀμὲ δίκαιον εἶναι, καὶ μὴ τὸ λεγόμενον καὶ σκυθρωπὸν ὄντι παραδοῦναι. Id est, Obsecro ut seruetis me, ne uelogographo, maloq; Scythæ me tradatis.

Inexorabilis & durus. Homer.

In durum & inexorabilem comperet illud ex Odyss. ψ.

σοὶ δ' ἀνὶ κραδίη στερεωτέρη ἐστὶ λίθοιο. Id est,
At tibi perpetuo cor saxo durius omni est.
Ita Telemachus ad matrem.

ASSIDVITAS.

Minutula pluuia imbrem parit.

Τὰ σταγόνια ὄμβρον γεννῶσα.

Id est, Minutæ guttulæ imbrem parientes. Quoties res initio pusilla, crescit in maius. Quare in minutis uigilandum, ne paulatim incidamus in maxima incõmoda.

Assidua stilla saxum excauat.

Ῥᾴδιος ὀδὼν κοιλαίνει πέτρον.

Id est, Stillicidium perpetuum saxum excauat. Admonet nihil esse tam durum, quod non emolliat: nihil tam arduum, quod non efficiat assiduitas. Plinius tradit inueniri filices formicarum pedibus attritas, idq; grauissimum exemplum esse putatur, quantam uim habeat assiduitas.

Bis septem plagis Polypus contusus. Zenodot.

Δὶς ἑπτὰ πλαγαῖς πολύποδα πολύμοχθον. Id est, Plagis adictus Polypus quatuordecim. Dici solitum, ubi quis multò tandem malo fit emendatior. Aiunt polypum piscem captum diu multumq; tundi, eòdiq; solere, quo mitior fiat & ad esum accommodatior.

Dicendo discere discunt.

Ἐκ τοῦ λέγειν τὸ λέγειν πορίζεται.

Id est, Dicendo consequimur ut discamus. Nempe ad cuiusuis rei peritiam, quam potissimum usus suppeditat,

optimus omnium rerum magister. Proinde prouerbiales omnes erunt id genus. Fabricando fabricam disces, Canendo musicam, Scribendo disces scribere.

Cicero. *Latum unguem, ac similes hyperbolæ prouerbiales.*

Transuersum digitum aut unguem discedere, frequenter est apud Ciceronem, pro eo quod est, quàm minimo spatio. Fit autem festiuior metaphora, quoties his uerbis perfectam imitationem ac plenum undequaq; consensum significamus: ut, Ab hac regula mihi non licet transuersum, ut aiunt, unguem discedere.

Vergil. *Taurum tollet, qui uitulum sustulerit.*

Vide, Degenerantium in peius.

Homer. *Noctesq; diesq;.* Νύκτας τε καὶ ἤματα.

Qua figura, assidua & infatigabilis diligentia passim significatur. Horatius:

Nocturna uersate manu, uersate diurna.

Plautus. *Velut umbra sequi.* Ὥσπερ σκιὰ ἕπεσθαι.

Velut umbra sequi dicitur, qui nusquam deest. Plautus: Decretum est mihi quasi umbra quoquò ibis ture, persequi, Vnde asseclas indiuiduos, umbras uocamus.

Lucian. *Ne altero quidem pede.* Μὴ τὸν ἕτερον πόδα.

Id est, Ne alterum quidem pedem discedere. Lucianus: Qui ex Aethiopia nunquã uel alterum promouerit pedem. Annumerandum illis: Latum unguem, &c.

Saxum uolutum non obducitur musco.

Λίθος κυλινδόμενος τὸν φῦκος οὐ ποιεῖ.

Id est, Musco lapis uolutus haud obducitur. Qui non potest eodem loco consistere, raro fit ut ditescat.

Diogeni. *Multis ictibus deijcitur quercus.*

Πολλαῖσι πληγαῖς δρῦς στερὰ δαμάζεται.

Id est, Multis rigida quercus domatur ictibus. De re factu quidẽ ardua, que tamen assidua industria peruincat.

Periãder. *Exercitatio potest omnia.* Μελέτη πάντα δύνατι.

Id est,

Id est, Cura omnia potest. Significat autẽ nihil esse tam arduum, quod diligentia, curaq; non efficiatur. Vergil. in Georg. Labor omnia uincit

Improbus, & duris urgens in rebus egestas.

Ne genu quidem flexo. Οὐδὲ γένυ κάμψας. Philostratus.

Dictum est pro eo, quod est. Ne tantillum quidem. Etenim si iam incipit ad quietem componere sese, primum genu flectit. Itaq; perinde ualet quasi dicas: Citra aspirationem, sine omni intermissione.

ATTENTIO ET ECONTRA.

Purgatis auribus. Plautus.

Pro attentis auribus & uacuis. Nam sordes in auribus collectæ auditum hebetant, exemptæq; reddunt acriorem.

Mens peregrina. Νοῦν τὸν ξένον. Terent.

Mentem peregrinam habere dicuntur cogitabundi, nec satis ob id attenti ad ea, quæ coram aguntur.

Præsens absens. Παρὼν ἀποδημεῖ. Aristoph.

Id est, Præsens peregrinatur. In eum dicendum, qui non animaduertit ea, quæ dicuntur, cogitatione alijs in rebus occupata.

Auribus arrectis. Vergil.

Quadrabit in illos, qui sitienter & auidè auscultant, quę dicuntur, aut expectant quid dicendum sit.

Erecti. Athenęus

Accommodum erit, ubi significabimus aliquem toto pectore attentum ad rem quampiam. Erigunt enim se totos & summis nonnunquam insistunt pedibus, qui auscultant, aut spectant auidius.

Ausculta & perpende. Homer.

Quoties significabimus nos aliud dicturos quod ad rem pertineat, quodq; ratum ac certum futurum sit, conueniet illud Home. Iliad. 1.

Ἄλλο δὲ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι. Id est,

Iuno aliud quiddam, tu mente recondito, dicam.

Hoc age.

Quum aliquem iubemus esse attentum, dicimus: Hic esto, aut: Hoc age.

Homer. *Consulendum, & consilijs parendum.*

Quum admonebimus quempiam, ut uicissim & rectum consilium alijs det & ab alijs accipiat, aut ut & secũ rem diligenter perpendat, & alienam sententiam auribus attentis audiat, non intempestiuum erit illud ex Iliados secundo libro:

Αλλὰ ἄνωγε, αὐτὸς δ' εὖ μάλα, πείθεό τ' ἄλλῳ, id est:
Ipse age rex bene consuluo, & pareto uicissim.

Ceram auribus obdis. Κηρὸν τοῖς ὠσὶν ἐπαλείφεις.

Id est, Ceram auribus oblinis. Qui recusant audire uel æqua uel iniqua. Natum ab Vlyssis cera, qua suas & sociorum aures obturabat.

Tullius. AVDACIA.

Fortes fortuna adiuuat.

Propterea quòd id genus hominibus fortuna quasi fauet, infensa his, qui nihil audẽt experiri, sed ueluti cochleæ perpetuò latent intra testas.

Homer. *Animus præsens.*

Animi præsentia utilis ubiq; propterea quòd timiditas uel à conscientia uel ab animi paruitate uideatur proficisci. Huic sententiæ suffragatur Homericum illud ex Odysseæ.

Θαρσαλέος γὰρ ἀνὴρ ἐν πᾶσιν ἀμείνων
Ἐργοισι τελέθει, ἢ ὅς πόθεν ἄλλοθεν ἔλθοι, id est:
Omnibus uiribus potior uir fortis & audax,
Sit licet hospes, & è longinquis uenerit oris.

Homer. *Animus heptabœus.* Θυμὸς ἑπταβοεύς.

De magno, forti & inuicto dictum. Epithetum sumptum à clypeo Aiacis, quẽ Homerus Græce heptaboeon appellat, quòd septem boum tergoribus esset obductus, atq; ob id impenetrabilis.

Zenodot. *Aqua præterfluit.* Ὑδωρ παραῤῥεῖ.

Id

Id est, Perfluit aqua. Zenodotus & Suidas admonent dici solitum de eo, qui nihil negotij recusaret, & quidliber quod mandatum esset, effecturum sese polliceretur, quippe usq; adeò promptus ad quiduis suscipiendum, ut nec nauim perfluentem ingredi grauaretur.

Martis pullus. Ἀρεος νεοσσός. Aristoph.

Martis pullum uocant, ad bella magnopere propensum.

Alter Hercules. Οὐτος ἄλλος ἡρακλῆς. Aristotel.

Id est, Hic alter Hercules. De uiro præstrenuo, ac laborum tolerantissimo.

Non abiecit animum. Homer.

De eo qui ne in afflictissimis quidem rebus spem aut consilium abiecit, sed de recipiendo se utcunq; cogitat, apposite dicetur quod de Vlysse dixit Odys. E. Home.

Αλλ' οὐδ' ὣς ἔτι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι μενοίνας πω. Id est:
Ac neq; sic licet afflictus obliuia cepit Nauigij.

Ne quid moueare uerborum strepitu. Idem.

Qui monebit aliquem, ne sæuis uerbis, ac minis deterreatur, quò minus experiatur, accommodabit illud Homeri ex Iliad. γ. ab Apolline dictum Æneæ:

Αλλ' ἰθὺς φέρε χαλκὸν ἀτειρέα, μή σε πάμπαν
Αἰνομάχου ἐπέων ἀταρβέα πείσω καὶ ἀρειῆ. Id est,
Quin rigido ferro magis obuius ito, nec unquam
Te sæuis dictis deterreat ille, minisq.

In discrimine apparet qui uir. Idem.

De re periculosa difficilique, & eiusmodi quæ uirum cordatum ac strenuum requirat, conueniet illud ex Ilia. H.

Ἐνθ' αὖτε δειλοῖς ἀνὴρ ὅστ' ἄλκιμος ἠδὲ φέβηται. Id est,
Illic qui uir iners, qui strenuus ipsa docet res.

Non cedendum malis. Idem.

Si quando admonebis, non oportere cedere uel aduersatis, uel aduersæ fortunæ insultibus, aut non esse certandum cum fugitiuis, non insciè detorseris illud ex eodem libro:

Οὐκ ἄρ' ὅ γ' αἰχμὴν ὀπίσω βάλε φώτα φεύγων,

ἀλλ' ἄνευ σῆς σιγυνὴς ἐνδυῆ ἀντίασον. Id est,
Ne feriat iaculum ceruicem aut tergo, sed ipsum
Aut uentrem, aut pectus feriat aduersi sagitta.

Gellius. *Achilles.*

Insigni fortitudine duces, appellabimus non inuenustè Achilleis.

Achilleum argumentum.

Rationem & argumentum Achilleum uocabimus, quod sit insuperabile & insolubile.

Homer. *Qui cum contemptu uitæ inuadunt.*

In eos qui gladiatorio, sicut ait Terētius, animo quempiam impetunt, ut aut perdant, aut pereant, conueniet illud ex Iliad. Μ.

Ἀγρεῖ φωτὶ ἔοικε σὶς ἀγροτὴς. Id est,
Stimulo agrestibus apris.

Tradunt enim uiatores hos prouocatos rectà impetere prouocantem, nec lancea uitata.

Aristotel. *Neq; terræ motus tumet, neq; fluctus.*

Aristoteles libro moralium Nicomachiorum tertio docens eos, qui non habita uirtutis sed immanitate quadam naturę nihil omnino formidant, nequaq; appellandos esse fortes, sed μανομένους καὶ ἀναλγήτους, hoc est, insanos & stupidos sensusq; expertes, ὥσπερ λέγει, inquit, ἄντις μανόμενον καὶ ἀνάλγητον, ὃν μήτε σεισμοὺς μήτε κύματα, μήτε πρόσπιπτοντας τοὺς κυκλῶπας. Id est, Fuerit autem quispiam insanus ac doloris sensu uacans, si nihil metuat, neque terræ concussiones, neque fluctus, quemadmodum de Celtis prædicant. Nihil enim horribilius mari commoto, terræ uerò concussio uidetur inferorum ad superorum sedem eruptionem minitari. Tanta autem erat quorundam Galliæ Germaniæq; gentium immanitas ut ne his quidem terrerentur, quę maximè sunt natura horrenda.

Homer. *Improbitas muscæ.*

In improbum & subinde redeſitem, etiam si turpiter repellatur. Ex Iliad. XVII. Atq; illi muscæ uim intra præcordia misit. Quæ quamuis de pelle uiri fit sæpè repulsa. Assuleat morsura tamen.

AVXILIVM INFIRMVM.

Lunæ radijs non matureſcit botrus. Plutarch.

Plutarchus hunc Iouis senarium ceu prouerbialem adfert, differens quòd luna, quoniam radios habet imbecilliores, quàm sol, excitare possit humores, concoquere non possit.

Μίλαι γὰρ αὐτῶν οἱ γε πεπαίνεται βότρυς. Id est,
Neq; enim his niger maturus efficitur botrus.

Conuenit in eos, qui conantur quod ob defectum uirium non queunt perficere. Accedet plus ueneris, si uolentes significare disciplinas humanas non præstare felicitatem, dicamus, Μίλαι γὰρ &c. In αὐτῶν subaudiendum est, ἀντίον, id est, radijs.

Per fluuium traducere. Διαβιβάζειν τὸν ποταμόν. Plato.

Id est, Transmittere per flumen. Dicebantur, qui difficultatem explicabant rei, quam ineruditiores aut inualidiores explicare non poterant.

Sacer manipulus. Ἱερὸς λόχος. Athenęus

Id est, Sacer manipulus. Olim dicebatur, quemadmodũ dicimus sacram anchoram iaciendam, aut rem ad triarios redisse.

Coriaceum auxilium. Σκυτίνη ἐπικουρία. Hesychius

Id est, Coriaceum siue pelliceum auxilium. Apud Atticos infirmum & imbecille dicebatur.

Ficulnum auxilium. Σύκινη ἐπικουρία. Aristoph.

Id est, Ficulnum auxilium, pro inualido atq; inutili.

BENEFICIVM CORRVPTVM.

Perdidisti uinum infusa aqua.

Ἀπόλεσας τὸν οἶνον ὦ Ἰθάκης ὕδωρ. Homer.

Verba sunt Polyphemi. Sic enim increpat Vlyssem uinum aqua temperantem. Antiquitus merum bibebant non sine noxa, donec Staphilius Sirreni filius ostendisset, uinum aqua diluere.

Capra Scyria. Αἴξ σκυρία.

Conuenit in eos, qui beneficium maleficio corrumpunt, aut, qui uirtutes adiunctis uitijs contaminant atq; obscurant, qui'ue rectè instituta non rectè finiunt. Veluti capra Scyria quòd fera sit, mulctrum quod lacte impleuerat, ipsa rursus euertit, atq; hoc modo beneficium quod dederat, eadem perdidit.

Panis lapidosus.

Seneca lib. de beneficio II. Panis lapidosus, sic enim Fabius Verrucosus appellabat beneficium ab homine duro asperè datum, quem esurienti necessarium sit accipere, durum & acerbum esse.

BIBACITAS.

Fest. Pōp. *Vinaria angina.*

Festus Pompeius indicat ioco iactatum in eos, qui uino præfocātur, laborare uinaria angina, quam οἰνάγχην possis dicere.

Plautus. *Madusa.*

In Pseudolo Plautina seruus ebrius ita loquitur: Ego nunc probè habeo madusam. Festus Pompeius indicat apud priscos madusam dici solere temulētum, dubitatq; utrum à Græcis deductū sit, quibus ebrius est μέθυσος, an à Latino uerbo madere, quòd probè poti uino madidi dicantur. Quod si madusa sonat ebrium, non ebrietatem, absurdus sermo est, habeo madusam, Vnde sic legendum arbitror.

Ego nunc probè habeo madusa, ita uictu curato.

Seruus in ebrietate uidetur sibi felix, ut solutus omni metu curisq;, & omnium tristium oblitus.

Parthi quo plus biberint.

De Parthis uetere prouerbio dictum est, quò plus biberint, eò plus sitire. Habet hoc temulētia, ut postcaquam obsurduit palatum, magis ac magis cupiant haurire. Aptè dicetur in auaros, aut studiosos crescit enim discē di cupido cum eruditione.

Καρηβαρῶντες.

Athenæus

Dicuntur qui crapula grauatum caput habent. Conuenit in temulentum ac somnolentum.

Ranarum more bibere. Idem.

In eos qui deditissimi ad pocula sunt, nihil interim uel parum comedentes, rectè & non inuenustè quadrat illud Athenæi:

Οἱ πίνειν μόνον βατράχων τρόπον, τοῦτ' ἐδόντες. Id est,
Qui absq; cibo unum ranarum more bibentes.

Athenæus *Nec elephantus ebiberet.* Οὐδ' ἂν ἐλέφας ἐκπίοι.

Id est, Ne elephantus quidem ebiberet. De poculo prægrandi, quum elephantus proboscide immensam aquarum uim, quum libet hauriat.

Idem. *Cothonissare.* Κωθωνίζειν siue κωθωνίζεσθαι.

Dicebantur, qui largius biberent, & potationem largiorem κωθωνισμὸν appellabant: Cothon autem poculi genus est.

Idem. *Calicum remiges.* Κυλίκων ἐρέται.

Id est, Calicum remiges. Dicti sunt, qui assiduè perpotarent, unum pro remo ducentes.

Κυαθίζειν.

Dicebantur, qui poculis indulgebant, quasi dicas, cyathissare. Mihi uidetur potius in eos conuenire, qui parcè bibunt, nec sextarios hauriunt, sed cyathis subinde repetitis, tamen inebrieantur.

Idem. *Argenteus puteus.* Φρέαρ ἀργυροῦν.

Id est, Argenteus puteus. Athenæus lib. XI. indicat olim ingens poculum dici solitum puteum argenteum, nam cyathi pusilli erant.

BONAE FORTVNAE, COPIAE,
Felicitatis, aut Omnis.

Asinus in paleas. Ὄνος εἰς ἄχυρα.

Subaudiendum, incidit. Dici solitum, ubi cuipiam fortuna lautior præter spem obtigerit, aut nactus fortè fuerit aliquis, quo uel præcipuè gaudeat.

Suidas. *Nunc illa aduenit Datidis cantilena.*

Νῦν τοῦτ' ἐκεῖν' ἥκει Δάτιδος μέλος.

Id est, Nunc id quod aiunt: Datidis adest cantio. Dicebatur ubi quid lætum ac festiuũ accidisset. Datis quispiam erat Persarum Satrapes excellens in rei bellicæ gloria.

Ouid. *Procridis telum.* Πρόκριδος ἀκόντια.

Id est, Procridis iacula. De iis qui ueluti certis telis quicquid animo destinant, assequuntur. Sumptum à notissima fabula, uel Ouidio narratore, de Cephalo, qui certo iaculo emisso, Procridem uxorem interemit, ratus feram esse.

Iuuenal. *Albæ gallinæ filius.*

Feliciter natum, albæ gallinæ filium dicimus.

Ambrosi. *Aut piscem olet, aut florem.*

Aut piscem olet, aut rimallum. Dictum in eum, qui benè oleret, quòd rimallus piscis sit odore gratissimus, & æquè fragrans eiusdem nominis flos.

Cicero. *Virgula diuina.*

Quoties qui citra humanam operam quasi diuinitùs, nobis significamus contigisse. Propterea quòd antiquitas, quemadmodum in anulis, ita & in uirgis ferendis exisse inauit aliquam fatalem, ac ceu magicã ineſſe uirtutem.

Lucian. *Gygis anulus.* Γύγου δακτύλιος.

Quadrat uel in homines inconstantibus moribus, uel infortunatos, qui ueluti uirgula diuina, quicquid optant, id suo arbitrio consequuntur. Huius adagij mentionem facit Lucianus in Vetis, ubi quispiam optat sibi complures anulos eiusmodi quales habebat Gyges: alium, quo ditesceret: alium, quo gratus & amabilis redderetur: alium per quem liceret uolare, quocunque lubitum esset. Nam priscorum superstitio plurimum tribuit anulorum efficaciæ.

Zenodot. *Orci galea.* Αἴδου κυνῆ.

Dictitari solitum in eos, qui semet arte quapiam occultarent.

rarent. Plutoni erat galea, quam qui gestaret, is quocunq; uoluisset uidebat, ipse nemini conspicuus.

Secundo æstu. κατὰ ῥοῦν προχωρεῖν. Lucian.

Id est, Secundo æstu procedere. Sumpta metaphora à nautis, quibus facilior cursus, quum fluminẽ aut etiam maris æstus secundus est.

Bonis auibus. *Malis auibus.* Horat.

Quum rem feliciter, aut secus cedere significamus. Ab augurum obseruatione sumptum.

Omnia ex sententia cedunt. Homer.

In magnopere fortunatos, quibus & rectè & secùs institura feliciter cedunt. Homerus:

Spiculæ cuncta horum feriunt, seu torserit illa
Ignauus, seu uir fortis, quia Iupiter ipse Dirigit.

Secundis uentis. Horatius.

Secundis uentis nauigare dicitur, cui res ex sententia succedunt. Horatius:

Non agimur tumidis uelis aquilone secundo,
Non tamen aduersis ætatem ducimus austris.

Datyli dies. Δακτύλου ἡμέραι.

Vbi res feliciter successerunt. A Datylo quodã, qui apud Athenienses summos est honores consequutus.

Diis hominibusq; plaudentibus. Cicero.

Pro eo, quod est feliciter atque auspicato. Apud Poëtas penè solenne, Deũm atq; hominum fidem, Dij atq; hominibus inuisus.

Semper feliciter cadunt Iouis taxilli.

Αἰεὶ γὰρ εὖ πίπτουσιν οἱ Διὸς κύβοι.

Id est, Semper cadunt feliciter tali Iouis. Dici solitum in eos, quibus res omnes perpetuo quodam fortunæ fauore ex animi sententia cederent.

Sapiens sua bona secum fert.

Ὁ σοφὸς ἐν ἑαυτῷ πᾶσι φέρει τὰ οἰκεῖα. Bias.

Id est, Sapiẽs opes sibi secum habet semper suas. A Biantis,

tis, ni fallor, apophthegmate natum, qui rogatus, cur ni hil exportaret rerum suarum ex incendio patriæ. Ego uerò, inquit, omnia mea bona mecum porto. Significans ea quæ nobis bona insunt, uera esse bona, & uerè nostra.

Suidas. *Contingit & malis uenatio.*

Δέδοται καὶ κακοῖσιν ἄγρα.

Id est, Contingit & ignauis è uenatu præda, Vbi quid se liceret obtigit immerenti, quodq; fortunæ magis, quàm illius industriæ sit acceptum ferendum.

Suidas. *Iecit Achilles duas tesseras, & quatuor.*

Βέβληκ' Ἀχιλλεὺς δύο κύβω καὶ τέσσαρα.

Duas Achilles quatuorq; tesseras Iecit.

Hunc uersum Suidas ex Euripide citat. Quid autem sibi uelit adagium, nullus explicat, nisi quòd coniectare licet dictum fuisse de ns, qui in omni re uincerent, propterea quòd is tesserarum iactus felix esset.

Seneca. *Tranquillo quilibet gubernator est.*

Seneca in epistolis. Alioqui gubernatoris artem adeò non impedit tempestas, ut offendat. Tranquillo enim, ut aiunt, quilibet gubernator est. Agit autem illic, fortunam aduersam ac rerum difficultatem, nõ solum non obesse sapienti, uerũ etiam uirtutem in his maximè proferre sese, quæ rebus secundis ac pacatis latebat. Non magnum est administrare Rempub. quum omnia pace constant.

Zenodot. *Effugi malum, inueni bonum.*

Εφυγον κακόν, εὗρον ἄμεινον.

Id est, Euasi mala, nactus sum meliora. Dici solitum, si quando fortuna lautior cuipiam contigisset. Natũ aiunt à cæremoniis nuptialibus.

Plautus. *Inueni, non quod pueri in faba.*

Strophylus seruus in Aulul. Plauti, aulam auri plenam à sene defossam, furto fustulerat, eamq; rem gestiens indicare

dicare hero. Reperi, inquit. Et rogatus quid reperisset. Non quod pueri clamitant, inquit, in faba se reperisse: prouerbiali nimirum figura, magnum quiddam reperisse sese significans. Est enim midas uermiculus quidam, qui fabis innascitur: hunc si quando nacti sint pueri, gestiunt atq; exclamant, perinde quasi magnum quiddam inuenerint.

Sardi uenales. Σαρδιανοὶ ὠνιοι.

De negocio infinitę prolixitatis, atq; inexplicabili. Idq; hinc ortũ esse tradunt, quòd Tiberius Sempronius Gracchus, cum altero consulatu Sardiniam domuisset, tantum ex ea captiuorum adduxit, ut longa uenditione res in prouerbium abierit.

Bonorum mare. Ἀγαθῶν θάλασσα.

Dicitur & diuersam in partem. Item de magnis & uehementer cumulatis commoditatibus. Vel quòd ipsum mare ministret innumerabiles opes rerum, puta piscium gemmarumq;.

Thasius bonorum. Θάσος ἀγαθῶν. Zenodot.

Natum adagium à loci fertilitate. Nam thasius insula est iuxta Thraciam, ut Zenodotus refert. Callistratus orator, demigrãs Athenis, persuadere conatus est Athenensibus, ut regionem, quæ ex aduerso erat incolerent, multa splendida de eius ferocitate iactitans, & quòd auri uenas haberet, & quòd glebam optimam. Denique in summa, inquit Thasius bonorum est. Hinc in uulgi sermonem abiit: Thasius bonorum, de ijs, qui splendida pollicentur.

Bonorum aceruus. Ἀγαθῶν σωρός. Cicero.

De opibus ingentibus, unde & frequenter extructas dapes, extructas opes, & cumulatas opes, pro copiosis legimus, nunquam aceruatim congestas, neq; pondere, neq; numero, sed ipso cumulo infusas.

Horna messis. Plautus.

Plautus in Mustell. Hornam messem prouerbiali figura dixit, pro maximo emolumento: quasi dicas, tantum lucri,

eri, quantum eo anno sit prouenturum in agris.

Bonorum myrmecia. Αγαθῶν μυρμήκια.

De immensis opibus. Nam myrmecia Græcè significat cauernam aut agmen formicarum. Antiquitùs formicarum cœtus opulentiam portendit.

Suidas. *Dathus bonorum.* Δαθὸς ἀγαθῶν.

In eandem sententiam dici consueuit. Est autem Dathus Thasiorum colonia, iuxta Strymonē, cum alioqui opulenta ac florens, tum quòd habet etiam auri uenas, ut hinc in prouerbium abierit: Dathus bonorum, de conferta rerum opulentia.

Idem. *Gargara bonorum.*

Innumerabilem hominum, retum'ue uim, prisci gargara dicebant, ficta, ni fallor, uoce à strepitu, quem facit hominum congregatorum multitudo, aut rerum effusarum copia. Vnde & gargaro uerbū, quod significat perstrepo præ multitudine.

Bona terræ. τὰ φῦ γῆς ἀγαθὰ.

De bonis immensis, & omnigenis, quasi dicas, quicquid terra progignit, omnium rerum parens.

Homer. *Ingens rerum multitudo.*

Quum admirandam hominum aut rerum seu malorum multitudinem indicare uolemus, conueniet illud Homericum:

Quot frondes, & quot sunt uerno tempore flores,
Vtq; globatarum muscarum examina multa.

Bonorum glomi. Αγαθῶν ἀγαθίδες.

De opibus extructis, & affatim cumulatis. Sumpta metaphora à glomere textorio, cui fila sunt obuoluta, aut certè ligno illo textorio, cui filorum maxima uis est obuoluta.

Lucian. *Copiæ cornu.* Αμαλθείας κέρας.

Quum affatim omnia superesse significamus, Copię cornu dicimus.

Lac

Lac gallinaceum. Ορνίθων γάλα. Eustath.

Eundem habet sensum. Dicitur enim in opulentos, & quibus quiduis rerum suppeditat. Aut de raris inuentu atque ob id preciosis, ut sit hyperbole significans nihil omnino deesse.

Extis pluit. Αλασιν ὕει.

Id est, Lucanicis pluit. Sermo prouerbialis de prodigiosa rerum copia. Qui iocus etiam hodie durat apud Idiotas. Siquidem Alas Græcis extis genus est, ex quo frustulatim conciso farta conficiuntur.

Capram cœlestem orientem conspexerunt. Plutarch.

Αἶγα τὴν οὐρανίαν ἐπιτέλλουσαν ἐθεάσαντο.

Hoc dici solitum in eos, quibus omnia feliciter, eq; animi sentētia succederent, propterea quòd antiquitùs opinione uulgi comprobatū est, qui caprā illam Iouis altricem, & ob id in siderum relatam numerum conspexissent, quicquid uotis conciperēt, eius compotes futuros.

Bonæ fortunæ. Αγαθοῦ δαίμονος. Aristoph.

Id est, boni genii, uel bonæ fortunæ, subaudi nomine. Sermo est benè ominantis in re quapiam aggrediunda.

Oculus dexter mihi salit. Theocrit.

Αλλεται ὀφθαλμὸς μοῦ ὁ δεξιός.

Id est, Salit mihi oculus dexter. Vbi spes est uisuros nos lætum quippiam, & uehementer exoptandum. Hodieq; per iocum aiunt, sibi dextram tinnuisse aurem, significantes alicubi sermonem de se absentibus factum cum laude.

Bona spes ostensa. Homer.

Quum bona quæpiam spes affulget alicunde, perficiendi quod proposuimus, conueniet illud ex Odyss. o. lib.

Ὡς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις. Id est,
Sic fato felix à dextris aduolat ales.

Deus undecunq; iuuat, si modò propitius. Homer.

Deus ubiq; præsens adest, si faueat: neq; refert ubi gentium

tium agas, illo proprio. Ad hanc sententiam accommodes licebit illud Homeri:

Ῥᾳδίως' ἐθέλων, τελέθει κἀνὰ δαίμονα πάντα.

Si libeat seruare procul quoq; numina possunt.

Lux affulsit.

Vbi melior rerum spes ostendi cœperit, lucem affulsisse dicunt. Porrò lumen fausti omnis apud ueteres fuisse, testis est M. Varro lib. de lingua Latina II.

Zenodot. *Noctua uolat.* γλαὺξ ἵπταται.

Priscis Athenienſibus noctuæ uolatus uictoriæ signum ac symbolum existimabatur, propterea quòd auis hæc Mineruæ sacra crederetur, quæ quidem dicta est etiam malè consulta Athenienſium benè fortunare. Inde, rebus feliciter atq; ex animi sententia succedentibus, dici consueuit: Noctua uolat.

Suidas. *Laureum baculum gesto.*

Δαφνίνῳ φέρω βακτηρίαν.

Id est, Laureum porto baculum. Suidas tradit ita solere loqui eos, qui essent ab aliquibus insidijs appetiti, felicitérq; periculum effugissent, propterea quòd laurus credita est aduersus uenena remedium habere.

Idem. *Midas in tesseris consultor optimus.*

Μίδας ὁ ἐν κύβοισιν εὐβουλότατος.

Id est, Midas, qui in tesseris consultor optimus: prouerbium à tesserarum ludo natum. Est enim Midas, iactus uocabulum. Accommodari poterit adagium ad rem, quæ fortè fortuna benè cadit.

Boues messis tempus expectantes.

Βόες ἄμητον ἐπιτηροῦντες.

Id est, Boues messem obseruantes. Dici solitum, ubi quis ingentium emolumentorum spe laborem sumeret. Inde ductum, quòd boues messis tempore, maiore laborant fructu, propterea quòd inter triturам pascuntur interim, & pabulum largius apponitur. Contrà, quum uere aut

aut hyeme proscindunt aruum, hoc molestior est arandi labor, quòd nullo præsente fructu leniatur.

Bos apud aceruum. Βοῦς ἐπὶ σωρῷ. Suidas.

Id est, Bos in aceruo. De splendidè ampliterq; uiuentibus, quiq; in hubere rerum affluentia, prolixius faciunt sumptum. Aut quemadmodum ait Suidas, de iis, qui in media rerum copia constituti, non sinuntur præsentibus bonis frui. Translatum arbitratur à bobus triturам exercentibus, quibus quòd os obligatum habeãt, non licet uescí tritico, quod excutiunt, ut simile sit illis Tantalus inter undas sitiens.

Bos ad præsepe. Βοῦς ἐπὶ φάτνῃ. Philostr.

In emeritos dici consueuit, quiq; iam ob ætatem otio uitæq; molliori indulgent. Effertur & ad hunc modum: Bos in stabulo, Cõgruit & in eos, qui nullis honestis negotijs exercentur, sed turpi otio atq; abdomini seruiunt

Quæ diuinitùs contingunt. Homer.

Qui dicit quippiam non cuiuis contingere, quisquis optat, sed diuinitùs dari, uelut ingenium, formã, uires, usurpare poterit illud Homeri ex Iliad. 5. lib.

Ἐκὼν δ' οὐκ ἔστιν ὅστις ἴλαται. Id est:

Non quisquis uolet illa ferat.

Autoritas diuinitùs. Homer.

Diuinitùs cõtingit, ut idem homo nunc magnificat, nunc despiciatur. Ex Odysseæ XVI. Est proclive deis, amplus quos claudit Olympus, Reddere uel despectum hominem, aut iungere honorem.

Felicitas à Deo. Homer.

Θεὸς δὲ δόσιν ἐσθλὴν τύχῃσι βρότοισι. id est: Felicitas datur deũm homini munere. Vtres nostræ benè cedant, id in nobis situm non est, sed à superum arbitrio pendet. Hominum est conatus, dei est euentus.

Primum rectè ualere, proxima forma, tertio loco diuitiæ.

Plato libro I I. de Leg.

Λέγετ' γὰρ ὡς ἄριστον ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ κάλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος.

Id est, Aiunt enim optimum, ac potissimum esse, bonam ualetudinem, proximum formam, tertium diuitias. Alius quidam dicit: Rectè ualere, & sapere duo uitæ bona. Iuuenalis: Curandum est, ut sit mens sana in corpore sano.

Tullius. *Deum esse.* *Deum facere.*

Hyperbolę sunt prouerbiales, de singulari laude dignis. Tullius in Oratoris sui libro I I. In quo tu mihi deus esse uideris, id est, singularis, ac summus. Inde natum quòd prisci mortales, si quem ob egregias, ac minimè uulgares uirtutes suspiciebant, eum deum, ac diis genitum aiebant.

Idem. *In cœlo esse.*

Pro eo quod est, supra modum fortunatum esse ac gloriosum.

Zenodot. *Quæuis terra patria.* πᾶσα γῆ πατρίς.

Admonet adagium, uirum sapientem ac bonum, ubicunq; gentium uixerit, felicem esse. Vnde & Socrates interrogatus: Cuias esset, mundanum se esse respondit.

Cicero. *Virtute duce, comite fortuna.*

Marcus Tullius epist. famil. libro decimo ad Plancum: Omnia summa consequutus es, uirtute duce, comite fortuna. Virtus eligit quod est optimum. Quod si non succedit, tamen in rebus præclaris, ut in magnis, etiam uoluisse pulchrum est. Sin succedit, prima laus debetur uirtuti, tanquam egregij facinoris duci: proxima fortunæ, quæ uirtuti subseruierit.

Sale nihil utilius.

Competio & hoc à doctis prouerbij titulo commemoratum: Humano corpori nihil esse utilius sale & sole.

Plautus. *Supercilium salit.*

Quoties bona quædam spes titillat animum nostrum, dice-

dicere licebit nobis salire supercilium. Sumptum à uulgi superstitione, qui futurorum auguria captat ex corporis affectibus, ut si quod membrum pruriat præter euidẽtem caussam, si dexter oculus saliat, si auris dextra tinniat.

BREVILOQVENTIA.

Grata breuitas.

Χάρις βαιείοις ἀπὸ δεῖ. Id est: Adiuncta est paruis gratia rebus. Quædam mole placent ac magnitudine. Sunt, quæ ob id grata sunt, quòd minutæ: ueluti gemmæ quędam ac sculpturæ. Idem usu uenit in epistolis ac libris, qui non raro ipsa breuitate redduntur commendatiores, pręsertim apud fastidiosos & occupatos.

Ἐν ἐπιτομῇ. Cicero.

M. Tullius epistol. ad Attic. libro V. Epistola, cuius initium, Saturnalibus mane. Hoc iam sic habeto, nec hoc exercitu, hic tãta negocia geri potuisse. Quæ cognosces ἐν ἐπιτομῇ. Sic enim concedis mihi proximis literis. Ἐν ἐπιτομῇ dixit, pro eo, quod erat διὰ βραχέων, summatim, & compendio, recisis ijs, quæ minus ad rem pertinent.

Laconismus. Λακωνισμός.

Laconismum ueluti prouerbio breuiloquentiam uocãt, pro eo quòd est, paucis & compendio dicere. à Laconizein, quod est affectare breuiloquentiam.

Tribus bolis. Plautus.

Plautus in Curculione: Si uis tribus bolis, uelim chlamydem. Tribus bolis dixit, pro compẽdio, quasi tribus uerbis. Nam bolum Terẽtius accipere uidetur, pro eo quod Græci uocant blomon. Quod autem continuo deuoratur, tribus bolis edi dicitur.

Pauciloquus, sed eruditus. Varro.

In eum, qui pauca quidem, sed tamen auditu digna loquitur.

Minore finire pomœrio. Et his similia.

Prouerbij rationem sapiunt huiusmodi fermè metaphoræ:

ræ: Finire pomœrio, Præstituere metam, Circunscribere cancellis, & si quæ sunt similes.

Numero dicis.

Plautus. Plaut. in Cassina. Numero dicis, dixit pro eo, quod est: Facilè & compendio. Festus exponit pro cito, ac celeriter. Idem: Numero mihi uenit in mentem.

Plin. *Vno fasce complecti.*

Apud Plinium, pro eo quod est, Eadem opera & coniunctim agere, non separatim. Translatum est ab his, qui res multas simul colligant, quò commodius gestari queant.

Tribus uerbis.

Hierony. Tribus uerbis, pro paucissimis dicere, prouerbiale est. D. Hieronymus in dialogo Luciferiani & Orthod. Tribus, ut aiunt, uerbis rem istam grandem dissoluisti.

CAECVTIENTIA.

Plautus. *Lolio uictitant.*

Lolio uictitare, dicuntur luscioſi & cæcutientes. Plautus: Mirum est lolio uictitare te tam uili tritico. Lolium autem Plinius inter frugum pestes commemorat, una cum cardois & tribulis.

Saturniæ lemæ. Κρονικὴ λῆμα.

Socrates. In cæcutientes & stupidos dicitur, præsertim in eos, qui ætatis uitio desipiscunt. Est enim lema humor in oculis concretus, unde lippitudo nascitur. Porrò Saturniæ dicuntur quasi seniles acueteres, propterea quòd Saturnus podagrosus ac senex à poëtis fingitur, & temporum deus.

Socrates. *Cucurbitas lippis.* Κολοκύντας λημᾶν.

Id est, Lippire cucurbitas, ad superiorem adagij formã pertinet. Verba sunt Socratis ostendentis nubes, hoc est, nisi planè nihil uides, & tantas habes in oculis lemas, quantæ sunt cucurbitæ.

Lucian. *Ollas lippire.* Χύτρας λημᾶν.

Prouerbialis hyperbole, proximæ similima. Lucianus aduersus ineruditum, & multos coëmentem libros χύτρας

τρας λημῶντας, inquit, id est, Ollas lippientes. Lachrymas indicans ollis æquales. Hoc adagium utcunq; quoties ad animum refertur, fit elegantius & iucundius, uelut si quis hominẽ crassi iudicij, ac uehementer cęcutientis & turpiter errantis, dicat lippire non lemis, sed ollis.

Hypsea cæcior. Horat.

Satis apparet parœmiã ab Hypse muliere quapiam infami, notæq; cæcitatis esse profectam.

Tiresia cæcior. Iuuenal.

A notissima fabula sumptum. Iuuenalis: Nec surdum, nec Tiresiam quenquam esse deorum. Tiresiam prouerbiali figura pro cæco dixit. Quemadmodum Horatius Pro paupere, Irum:

Interierit multum diues'ne loquatur an Irus.

Talpa cæcior. Τυφλότερος ἀσπάλακος. Suidas.

Id est, Cæcior Talpa. De his, qui supra modum cæcutiũt, aut qui minime iudicant.

Cæcior leberide. Τυφλότερος λιβυρίδος. Aristoph.

Est autem leberis (quemadmodum ostendimus & alibi) pellis illa ficca, quam serpentes, cicadæ, & si quid aliud animantis genus exuunt, quoties sibi iuuentam renouant. In hac enim apparet effigies duntaxat oculorum, ac membranula quædam tenuissima, qua serpentum oculi proteguntur. Adagium trifariam refertur: Cæcior leberide, Nudior leberide, Iuuenilior leberide.

In canis podicem inspicere. Aristoph.

Aristophanes: Εγ' ἐκκλησιάσουσι, τότε μὲν σ' ἔπεμψα κυνὸς ἰγνύας ἰδεῖν. Id est: Canis quidem hunc inspicere iussi podicem. Aristophanis interpres admonet uulgò dici solere incæcutientes.

Cimmeriæ tenebræ. Lactant.

Multam obscuritatem aut animi caliginem, Cimmerias tenebras appellant.

Cæca speculatio. Ἀλαοσκοπιά. Suidas.

Suidas prouerbialem dictionem admonet, quoties aut

conniuent, quibus datum est negocium, aut ipsi nihil uident, quibus obseruandi partes sunt delegatæ.

Horat. *Cæcus cæco dux.* Τυφλὸς τυφλῷ ὁδηγός.

Adagium Euangelicis literis celebratũ. Vt licebit, quoties indoctus indoctum docere, inconsultus imprudenti consilium dare conabitur.

Neq; cæcum ducem, neq; amentem consultorem.

Subaudiendum adhibeas: Disce, sed à doctis. Consilium pete, sed à consultis.

Aristoph. *Palpari in tenebris.* Ψηλαφεῖν ἐν τῷ σκότῳ.

Id est, Manu tentare in tenebris. Dicuntur, qui rem obscuris uestigant coniecturis.

E duobus tria uides. Ἐκ δυοῖν τρία βλέπεις.

In eos, qui uel ætate, uel ebrietate, uel alio quopiam oculorum uitio, cæcutiunt.

Hierony. *Puluerem oculis offundere.*

Puluerem ob oculos offundere dicitur, qui de industria rem obscurat, & aduersario iudicium eripit.

Diogeni. *Nox humida.* Νὺξ ὑγρὰ.

De malis imminentibus dici solitum. Quemadmodum de lætiore fortuna dicimus. Exoriri lucem.

Cæci præscriptio. Τυφλοῦ πρακέλευσις.

Id est, Cæci iussio siue exhortatio, dicitur absurda, quoties ipse, qui præscribit, non intelligit quid dicat. Planè conuenit homini insigniter caliganti.

CALVMNIA.

Aristoph. *Sycophanta.* Συκοφάντου.

Sycophantæ cognomen, uulgò probri loco tribuebatur. Comicum prouerbiale in calumniatores, & quamuis pusilla de caussa litem mouentes.

Demosth. *Theocrines tragicus.*

Τραγικὸς Θεοκρίνης. Id est: Tragicus Theocrines. Vsurpauit hoc adagium Demosthenes aduersus Aeschinem. Theocrines primum tragœdiarum actor fuit, deinde calumniator, & sycophanta. Vnde Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte, Aeschinem, tragicum Theocrinem uocat.

Falsum probrum. Aeschin.

Sententia prouerbialis est apud Aeschinem in oratione περὶ παραπρεσβείας. Τὸ γὰρ ψεῦδος ὄνειδος οὐ περαιτέρω τῆς αἰσῆς ἀφικνεῖται. Id est: Falsum probrum non peruenit ultra aures. Qui audit conuitium, cuius sibi conscius est, grauiter animo uulneratur. At qui falso probro aspergitur, non perinde commouetur. Non enim descendit altius in animum hominis rectæ conscientiæ.

Hoc municeps, aut uicinus nunciauit. Tullius.

M. Tullius in oratione pro Roscio: Soleris cum aliquid huiuscemodi auditis, Iudices, continuo dicere, necesse est aliquem municipem, aut uicinum dixisse. Solẽt enim à uicinis ac municipibus uicinorum ac municipum scelera potissimum prodi. Quin & hodie uulgo dicunt, dedecus huiusmodi à conterraneis, aut ciuibus oriri. Nam si quod fortunę incommodum, si qua uitæ labes, ab illis, quoniam sciunt, proditur.

Albo reti aliena captant bona. Plautus.

Rete Plautus accipit pro calumnia quadruplatorum & parasitorum. Album dixit, alludens ad codicillos & dicas, syngraphasq; quibus lis intenditur, peragiturq;.

Non est remedium aduersus sycophantæ morsum. Aristoph.

Ἀλλ' οὐκ ἔνεστι συκοφάντου δήγματος.

Id est, Aduersus sycophantæ ictum non inest, subaudiendum parmacon, id est, remedium. Dictum est in calumniam, cuius morsus non solum pernitiosissimus, uerumetiam ineuitabilis, quòd clancularius plęrunq;.

Argiua calumnia. Ἀργεῖα φορὰ. Diogeni.

Id est: Argiua insectatio. De calumniosis & delatoribus dici solitum. Nam Argiuos olim notauit antiquitas, tanquam sycophantas & litium auidos.

Boliti pœnam. Βολίτου δίκην.

Boliti pœnam dicunt, ubi quis de re friuola nihilique plectitur. Bolitus autem Græcis significat stercus bubulum. Porrò Solon legem tulit, quæ pœnam minabatur etiam iis, qui bubulum stercus furto sustulissent.

Cydi pœnam debet. Κυδὸς Δίκην ὀφείλει.

Κῦδος prima correpta, conuitium significat. Κυδάζειν pro eo quod est, conuitiari. Proinde cum quis ob rem friuolam, uelut uerbum aliquod temerè dictum, deferretur, uexaretur que eum prouerbio dicebant, Cydi pœnam debere. Nam antiquitus mulcta dicebatur iis, qui petulantius in quempiam aliquid dixissent.

Aristoph. *Chius.* Χῖος ἀποπατεῖν.

Id est, Chius cacans. Aristophanis interpres indicat prouerbio iactatum in eos, qui contaminarent conspurcarentque ciuitatem.

Patacione calumniosior.

Πατακίωντος συκοφαντικότερος.

Ab euentu natum. Nam Patacion quispiam infamis calumniator, cui quum mos esset bonis uiris calumniam struere, atque hoc tam fœdo quæstu parare rem, tandem deprehensus, conuictusque pœnas dedit capite.

Aristoph. *Crater litium.* Κρατὴρ κακῶν.

Id est, Cratera malorum. De re permolesta, siue de homine litium autore.

Frustra Herculi. Εἰκῇ τοῦ Ἱρακλεῖ.

Subaudi calumniam struxeris. De his dici consueuit, qui sic omnia sua negotia gerunt, ut nemo queat aut audeat calumniari. Nam Herculi mos erat, res alienas ui abducere, non dolo. Conueniet aut in uehementer laudatum probatumque, aut in præpotentem, quem insimulare tutum non sit.

Samij mores, Σαμιακὸς τρόπος.

Quadrabit in eos, qui suos quosdam habent mores à cæterorum moribus dissidentes.

Aby-

Abydus, Abydenus.

Abydenorum mores in prouerbiũ abierunt. Nam Abydeni dicti sunt sycophantæ, seu molles & effœminati.

CARPENTIS SEIPSVM.

Domesticum thesaurum calumniari. Aristides.

Τὸν οἶκον θυσαυρὸν διαβάλλεις.

Id est, Domesticum thesaurum calumniaris, siue traducis, id est, tua ipsius carpis, lacerasque.

Propria uineta cædere. Horat.

Vt uineta egomet cædam mea, id est, Vt à meipso incipiam. Translatum uideri potest, uel ab amputantibus uineam, uel ab iis, qui per incuriam nouellas uites lędunt.

Quo transgressus? Homer.

Pythagoras solitus est admonere adolescentes, ut quoties domum ingrederentur, hunc uersiculum suo cum animo uersarent:

Πῇ παρέβην, τί δ' ἔρεξα, τίμοι δέον οὐκ ἐτελέσθη. Id est,
Lapsus ubi, quid feci, aut officij quid omissum est?

CAVSA INDEFENSA.

Heteromolia caussa. Ἑτερομόλιος Δίκη.

Dicitur apud Græcos, quæ ab altera duntaxat agitur parte, nullo præsente qui contradicat. Vsurpabitur non ineleganter, ubi quis damnat absentem. Veluti quum defunctorum libros carpimus.

Deserta caussa. Ἐρήμη Δίκη. Lucian.

Quum nemo repugnat. Translatum à iudicijs, ubi nonnunquam altera pars cedens tradit caussam aduersario. Itaque deserta caussa uincere, est uincere nullo contrà pugnante.

Ne de lite pronuncies. Τὶς ἂν Δίκην κρίνοιεν. Phocylid.

Id est, De lite quinam iudices? Admonet autem non temerè pronunciandum de quopiam, nisi re ultro, citroque diligenter cognita.

Haud impunè uindemiam facies. Aristoph.

Οὐκ ἐρήμας ξυγήσεις.

In eos competet, qui nullo seruante impune decerpunt uuas. Solent enim uitibus & pomariis adhiberi custodes, præsertim autumno, quum iam maturi fœtus furem inuitant.

CEDENDVM MVLTITVDINI.

Plato. *Ne Hercules quidem aduersus duos.*

Μὴ δ' ἡρακλῆς πρὸς δύο.

Hoc est: Nemo usque adeo uiribus excellit, ut unus pluribus par esse possit. Neque indecorum est cedere multitudini.

Homer. *Vni cum duobus non est pugnandum.*

Affine est superiori. Huc allusit & Catullus in Epithalamio: Noli pugnare duobus.

Homer. *Cedendum multitudini.*

Qui suadebit non esse pugnandum uni cum multis, adducet illud Hom. Accerset mox ipse sibi crudelia fata, Si multis pugnare uelit.

Extra publicam uiam ne deflectas.

Diogenes Loquendum ut plures, sapiendum ut pauci. Ita sunt quędam, in quibus cum uulgo conuenire, dexteritatis est.

Plurium calculis uincit. τῷ πλειόνων ψῆφος νικᾷ.

Quoties in concilio ceditur multitudini. Liuius: Pars, inquit, maior meliorem uincit. Plinius in epistolis queritur numerari sententias, non expendi.

Vnus uir, nullus uir. Εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνὴρ.

Id est, Vir quidem unus, nullus est. Sensus est, nihil egregium præstari posse ab uno homine, omnium auxilio destituto.

Plato. *Contra duo contraria pugnare difficile.*

Libro de Leg. II. Ὀρθὴν μὲν δὴ, πάλαι τε εἰρημένον, ὡς πρὸς δύο μάχεσθαι τἀναντία, χαλεπὸν, καθάπερ ἐν τοῖς νόσοις, πολλοῖς τε ἄλλοισι. Id est: Verum est illud & iam olim prouerbio celebratum, arduum esse aduersum duo eaq; contraria pugna-

pugnare. quemadmodum in morbis aliisq; compluribus. Significat nobis esse geminam pugnam, tum aduersus diuitias, tum aduersus egestatem.

Vnus contra multos. Homer.

Apud Homerum multa in hanc sententiam tametsi non iisdem uerbis & locis leguntur, ut in Odyss. Υ.

Χαλεπὸν γὰρ ἐρυκακέειν ἕνα πολλοῖς. Id est:

Difficile ac durum est unum compescere multos.

Occasionem adagii uariè narrant.

CVM AVXILIO, CITRA AVXILIVM.

Frater uiro adsit. Ἀδελφὸς ἀνδρὶ πρέπει. Plato.

De fido auxilio dici solitum, propterea quòd in rebus periculosis uix unquam frater solet fratri deesse.

Sine ope diuina nihil ualemus. Homer.

Manca est omnium mortalium industria, omnisq; conatus, nisi fauor aspiret diuinus. Ad id accōmodabis illud Hom. Odyss. Υ. Πάντες δὲ θεῶν χατέουσ' ἄνθρωποι. Id est:

Mortalis diuûm auxilium desiderat omnis.

Ne gladium tollas mulier. Μὴ μάχαιραν αἴρει θῆλυ.

Ne suscipias negocii molem, quum nequeas auxiliari. Potest & in hunc trahi sensum, spem ne ostendas, quam præstare non possis.

Non absq; Theseo. Οὐκ ἄνευ θησέος. Plutarch.

Quum significamus rem alieno auxilio confici. Aut quum significamus rerum omnium communitatem ac societatem. Nam Zenodotus scribit, Theseum permultis uiris fortissimis in certaminibus auxilio fuisse.

Duobus pariter euntibus. Σαύτε δύ' ἐρχομένω. Homer.

Id est, Si duo coniuncti ueniant. Locus est apud Homerum Iliados X. ubi Diomedes iturus exploratum quid agant Troiani, comitem postulabat. Id enim fore tum iucundius, tum turius.

Nihil profuerit bulbus. Athenęus

Οὐδὲν ὦ ὀνήσει βολβὸς, ἂν μὴ νεῦρ' ἔχεις.

Ner-

Neruis carentem iuuerit bulbus nihil. Martialis.
Nil aliud bulbis, quàm fatur esse pores.

Bulbus autem ad irritandam Venerem ualet. Licebit ad uerecundiorem usum trahere: Nihil prodesse studium, ni uis adsit ingenij.

Terent. *Trahunt operas mutuas.*

Translatū uidetur ab agricolis uicinis, qui mutuā inter sese operam cōmodare solent. Ab artificibus etiam, qui mutua nonnunq; utuntur opera, maxime fabri ærarij.

Alieno auxilio potentes.

Homer. Qui alienis præfidijs freti, facinus aliquod egregium, aut qui alieni prætextu nominis aliquid faciunt, in eos appositè torquebitur illud Homeri Iliad. Θ.

Σκῆπτ' ἐξ ὑπ' Αἴαντος σάκει πτυξαμένοιο. Id est:
Constitit Aiacis clypeo septemplice tectus.

Idem. *Alieno ferox præsidio.*

Si quæ res innuere quòd ferox sit quispiam & improba moliatur, id eum non facere domesticis uiribus fretum, uerum alicuius potentioris fultum præsidio, qui clancu lum illi suppeditat & animum & opem, id accommodes licebit:

Ista quidem hic nequaquam audet sine numine, uerum
Astat diuûm aliquis, humeros caligine tectus.

Diogeni. *Titanas imploras.* Τιτᾶνας καλεῖς.

Id est, Titanas inuocas, Vbi quis suis diffisus uiribus, alienum implorat auxilium. Sumptum à gigantum fabula, in qua Iupiter suo timens Olympo, Titanas in auxilium accersiuit.

Ancora domus.

Ancoram Græci pro refugio prouerbialiter usurpare solebant. Denique quicquid illud est cui innitimur, cuniq; fulcimur fiducia, ancoram uocant. Metaphora à nautis sumpta.

Terent. *Columen familiæ.*

Donatus columen dici putat, perinde quasi columnam dicas,

dicas, cui reliqua domus inniratur. Vnde antiquitùs seruos maiores columellas dictos.

Nostro Marte.

Quoties nullius auxilijs adiuti, nostropte ingenio, propríjsq; uiribus rem peragimus. Aut etiam cum nostro periculo res geritur.

Sine cortice nabis. Horatius.

Sine cortice nare dicuntur, qui iam per ætatē non egent custode morum, aut qui eò doctrinæ processerūt, ut iam præceptorum opera non habeant opus. Puto prouerbium sumptum à iuuenibus, qui quum primum natare discūt, corticibus aut suberibus uentri subligatis narāt, deinde exercitatiores citra huiusmodi adminicula natare incipiunt.

Incaprificatus es ἀνθρίνας εἶ. Suidas.

Suidas putat dici in mollem & infrugiferum. Sunt, qui referant ad eos, qui tueri non queant id quod nacti sunt boni.

Multæ manus onus leuius reddunt. Hesiodus.

Significat etiam difficilia facilè confici, si quis non ipse solus negotium aggrediatur, sed in plures adiutores & auxiliares manus partiatur. Sumptum à tollendis oneribus. Hesiod. in opere Ἔργα καὶ ἡμέραι:

πλείων ἥμισυ παντός· πλείονα μοῖρα. Id est:
Plus potest & plurium industria.

Homerus Iliad. Μ.

Ἀλλ' ἑπόμεσθα τέτυκτο, πλείων δέ τε ἴρηγε λαμάων. Id est:
Adsitis comites, multorum industria nanq;
Plus poller, quàm paucorum.

Re opitulandum, non uerbis. Homer.

Quum re opus est, nil prosunt uerba. Home. Iliad. Π.

Ἔργῳ γὰρ τάλαντα πολίμοιο, ἐπίουρα δ' οὐ βέλεται. Id est:
Verba in consilio ualet in certamine robur.

Chordæ uice. ὡς ἀντὶ χορδῆς.

Id est, Tanquam chordæ loco. Conuenit, ubi quod alicubi Plutarch.

cubi diminutum uidebatur, suppletum aliunde significabimus.

Zenodot. *Vinus fueris, uel cepe solum accipiens.*

Σωὸς γενήσῃ, κρομμύου μόνον λαβών.

Id est, Si cepe tantum sumpseris, iam uixeris. In eos dici solitum, qui ex re quapiam pusilla magnam opinionem consequuntur. Apparet natum ab ægroto, qui medico porrigente cepe, reualuerit: herbam alioqui plebeiam, nec eam admodum salubrem corpori.

Papyri fructus non postulat magnam spicam.

Βύβλος δὲ καρπὸς οὐκ αἰτῶ μέγαν στάχυν. Id est: Byblus uirens haud postulat spicam grauem. Dici solitum de his, qui dignè suis ipsorum bonis frui non possent, propterea quòd byblus ob culmos inualidos spicã granis onustam ferre non posset. Byblus autem iunci species, quam Latini papyrum appellant.

Iaco. apo. *Si deus uoluerit.*

De re futura, cuius exitus pendeat à Dei fauore. Nam etiam uulgò dicunt omnis causa: Si Deus uoluerit, atq; ita nos loqui Iacobus apostolus docet.

Vergil. *Meis auspicijs.*

Meis auspicijs pro meo arbitrio, meisq; præsidijs dixit Maro Aeneid. 4. Translatum ab imperatoribus Romanis, quibus mos erat, non committere prælium, nisi consultis auspicijs?

VIpianus *Porrigere manus.*

Porrigere manus, pro auxilio esse, uulgatissimũ est, sed elegans. Festiuius erit de rebus animi: ueluti si dicas, animo deiecto manum porrigit philosophia.

Pindarus *Sine canibus & retibus.*

Ἀνευ κυνῶν τε καὶ λίνων. Id est: Absq; canibus & retibus. Hoc quidem schemate Pindarus significauit summã celeritatẽ. Quis enim pedibus assequatur ceruos, nisi aut à canibus remorentur, aut implicentur retibus. Conuenit

niet tamen in eos, qui clancularijs artibus capiunt prædam. Dicetur & in eos, qui non alienis præsidijs, sed gro prio Marte rem gerunt.

Proculus. *Pecunia absq; peculio fragilis.*

Inter agricolas prouerbium iactatum fuit. Solent autem senes aut agricolæ summam aliquam supponere, ne nihil superesset, si res incendio, bello, aut ferro periret. Potest deflecti in eum, qui felicitatis summam ponit nõ in rebus extrarijs, sed in animi bonis, ut illis casu perditis, habeat quo confugiat, nec despondeat animum.

Homer. *Summa ui defendere.*

Si quis alterum summa ui tuebitur, quadrabit illud Homeri Iliad. ε.

Πρὸς δὲ ἑὸν θυμὸν ἔχε καὶ ἀμύνεο πάντοσ' ὄπασσον. Id est: Vndiq; texit eum lancea, clypeoq; rotundo.

Tanquam heros in clypeo excipere.

Ἀλλ' ὥσπερ ἥρωι ἐμὲ σὺ δὸς ξενίσαι τε θέλομέν τε.

Id est: Imò tanquam heros in clypeo teuolo hospitio excipere. Dici solitum, ubi quis suis ipsius artibus aut benefactis fretus, de amicis bene mereri conaretur. Inde ductum quòd antiquitùs heroës assiduè armis agentes, uelut in clypeo uersabantur, & si quid opus fuisset amicis quod armis præstari poterat, id promptè præstabant, utpote sola uirtute diuites.

CITRA LABOREM.

Plinius. *Citra pulueremꝫ.* ἄκονιτί.

Id est: Citra pulueremꝫ. Græci dicunt contingere, quo quis facile citraq; negocium potiretur. Translatum uel ab Aphe, id est, à pulueris contactu, quo se spargebat in palæstrico certamine congressurus.

Lucian. *Citra arationem, citraq; sementem.*

Quæ

Quæ citra noſtram operam caſu nobis eueniunt ὅσα τὰ χωρὶς ἀνάρτα contingere dicunt Græci. Natum apparet adagium à fabula in ſularum fortunatarum.

Stobæus. *Vltrò deus ſuppeditat bona.*

Αὐτομάτως ὁ θεὸς ἀνίησι τὰ ἀγαθά.

Id eſt, Vltrò deus ſubijcit bona. Quoties res citra noſtrã operam feliciter cadunt, quaſi deo quopiam procurãte.

Liuius. *Sub alienâ arbore fructum.*

Ex aliena arbore fructum legere dicuntur, qui fruuntur aliorum laboribus. Finitimum eſt illi: Alienam metis meſſem.

Dormientis rete trahit.

Εὕδοντι κύρτος ἁρᾶ. Id eſt: Dormienti rete capit. In eos quibus citrà conatum obtingunt ea quæ cupiunt. Simile: Dormienti dij conficient.

CLAMOSVS.

Gellius. *Septem conuiuium, nouem conuitium.*

Elegans uel ob ipſam παρονομασίαν ſententia, qua ſignificatum eſt in conuiuium paucos adhibendos eſſe, alioquin fore tumultuoſum atq; inſuaue. Extabant antiquitùs leges, quæ præſcriberent ſimul & moderatum conuiuarum numerum, & ſumptus modicos.

Diogenia *Clamoſior lauro ardente.*

Μείζων βοᾷ δάφνης χλάσας καταμιλύσης.

Id eſt, Magis uociferatur, quàm laurus uiridis incenſa, propterea quòd laurus adhuc uirens in ignem conjecta, maximos crepitus ædit.

Plautus. *Vſq; ad rauim.* Αχρι κόρου.

Id eſt: Vſq; ad ſatietatem. Plautus, & quidem lepidius, dixit uſque ad rauim, pro eo quod eſt, improbè, ſæpius, clamoſè, adeò ut uox etiam toties uociferãti rauceſcat.

Feſtus. *Claudiana tonitrua.*

Feſtus Pompeius ſcribit ideo uocata, Claudiana tonitrua, quòd Claudius Pulcher inſtituerit, ut ludis poſt ſce

nam

nam factis, lapidum conjectus ita fieret, ut ueri tonitrui ſimilitudinem imitaretur. Nam antea leues admodum & paucos ſonitus fieri ſolitos, quum claui & lapides in labrum æneum conjicerentur. Dici poteſt in homines immodicè clamoſos, & odioſè obſtreperos.

Quintil. *Apertis tibijs.*

Id eſt: Clariore uoce. Translatum à tibicinibus, qui quædam obturatis tibiarum foraminibus, quaſiq; preſſiore ſono canunt: quædam apertis tibijs, acriore ſonitu. Venuſtior erit metaphora, ſi quis dicatur apertis tibijs inuehi in aliquem, id eſt, non clanculum obtrectare, ſed palàm inſectari.

Ariſtoph. *Cyclobori uox.* Κυκλοβόρου φωνή.

De clamoſis & uehementer obſtreperis dicebatur, aut quibus uox eſſet rauca & uitioſa. Cycloborus fluuius quidam Atticæ, ingenti ſtrepitu defluens. Vnde ductum prouerbium.

Sarpedonium littus. Σαρπηδονία ἀκτή.

De re turbulenta rectè dixeris, ſiue de uehementer clamoſis. Eſt enim huiuſmodi quoddam littus Thraciæ Neptuno ſacrum, quod aſſiduis fluctibus tunditur.

Homer. *Stentore clamoſior.*

Iuuenalis: Ve Stentora uincere poſſit. Sumptum à fabula Stentoris, cuius meminit Homerus Iliad. ε. cui & ferream, hoc eſt, inuictam attribuit uocem.

Idem. *In clamoſos.*

Inter litigandum aut diſputandum ingentem uociferationem indicabimus eo adagio, quod de Neptuno ſcripſit Homerus Iliad. ξ.

Οσσον τ' ἐννεάχαλκον ἐπ' ἰσχυρὴν διαβάχλετ'
Ἀνέρος ἐν πολέμῳ, ὅτε δὴν ἐριδαίνοντας ἀρηται. Id eſt:
Tantum uociferans, quantum nouies decies ue
Mille uiri clamare ſolent, qui prælia miſcent.

Idem. *Abſit clamor in colloquio, aut luſu.*

Qui iubebit in conuiuio, colloquio ue temperari à uo-

ciferatione, accommodabit illud Homeri Odyss. A.
Νῦν μ' ἀπινύμενοι τερπώμεθα, μὴ δὲ βοητὺς ἴσω. Id est:
Nunc hilares cœnemus, & omnis clamor abesto.

Zenodot. *Abydena illatio.* Ἀβυδηνὸν ἐπιφόρημα.

Dici solitum ubi quis obstrepit aut conuiuantibus, aut aliud quippiam agẽtibus: & tumultu molestiam adfert.

Calamoboas.

Antipater quum nec uellet, nec posset cõgredi cominus cum Carneade, qui magna uehementia inuehebatur in Stoicos, semet ad scribendum uertit, multosq; libros ędidit maledicos & ineptos, in quibus passim contradicebat Carneadi. Hinc uulgò cognomen adeptus est καλαμοβόου, quòd non lingua sed calamo uociferaretur.

Laryngizein.

Λαρυγγίζειν Græcis dicuntur, qui non loquuntur naturali modo, sed dilatato gutture effundũt immanem uocem. Quemadmodum & canunt nonnulli.

Columnas rumpere.

Aelianus prodidit, in Samo quondam fuisse animalia uasta magnitudine, Neades uocantur, quorum uoce terra rumperetur. Vnde prouerbium in clamosos & improbè loquaces, ut postes & columnas dicantur rumpere.

COMMODVM MAGNO EMPTVM.

Ambros. *Vale charum lumen.* Χαῖρε φίλον φῶς.

Dici solitum, ubi rei cuiuspiam uehementer gratæ fit iactura.

COMMODVM INTERVERSVM.

Alij sementem faciunt, alij metent.

Ἄλλοι μὲν σπείρουσιν, ἄλλοι δὲ ἀμήσουσι.

Id est, Alij quidem sementem faciunt, alij uerò metent. Alij laborant, alij percipiunt emolumentum.

Mazan pinsuit à me pistam.

Aristoph. Μάζαν γε μεμαχώς τὴν ὑπ' ἐμοῦ μεμαγμένην.

Id

Id est, A me ante pistam mazan iste pinsuit. De ijs dici solitum, qui sibi alienæ industriæ laudem uindicant, & magnam gloriam alieno labore partam, uerbis in se transmouent. Maza cibi genus est ex lacte & farina, fermè panis instar confectum.

CONATVS.

Omnibus neruis. Cicero.

Id est, Summa ui, summoq; studio. Nam robur iuxta philosophos in neruis situm. Vnde & neruos extendere, expedire neruos, & neruosa dicimus, quæ uegeta ualidaq;, minime languida.

Omnem uocem mittere. Πάσαν φωνὴν ἱέσθαι.

Omnem uocem mittere dicebantur, qui nihil omittebant, quo persuaderent. Sumptum uidetur ab incantamentis, in quibus si parum mouent preces, adhibent efficaciora.

Omni telorum genere oppugnare.

Pro eo quod est, modis omnibus insectari. Cui finitimum est, cæsim ac punctim.

Manibus pedibusq;. Terent.

Extremum conatum significantes, dicimus: Manibus pedibusq;. Nam per manus declaratur industria conficiendi negocij, per pedes maturandi celeritas.

Pro mea uirili.

Quum pollicemur nos operã nostram præstituros, Pro mea uirili dicimus.

Remis uelisq;. Cicero.

Inde translatum, quòd quum nauis simul & remigio & uelo impellitur, summus est nautarum conatus. Cicero: Terra enim res est misera, detestabilis, omni contentione, uelis, ut ita dicam, remisq; fugienda.

Anchoras tollere. Varro.

Pro eo quod est, Moliri discessum. Quod genus & illud: Talaria nectere, Oram soluere.

Suidas. *Omni pede ſtandum.* Ολῳ ποδί.

Id eſt Omni pede, Pro eo quod eſt, Summa ui, ſummoq; niſu. Quintilianus ab agricolis profectum eſſe teſtatur.

Tullius. *Toto pectore.*

Quum ſyncerum & abſolutum amorem ſignificamus, toto pectore dicimus, & toto animo. Toto pectore etiã ad ſtudium diligentiamq; referri poteſt.

Homer. *Cum haſta, cum ſcuto.* Συὺ δορί, σὺ ἀσπίδι.

Vbi quis omni conatu rem aggreditur. Sumpta metaphora à milite armis omnibus inſtructo. Homerus:

Haſtaq; & gladio, ſaxisq; ingentibus inſtant.

Omni certaminis genere.

Homer. Cum innuimus omni certaminis genere congreſſum eſſe, ueluti ſi quis dicat: In omni diſciplina diſputatum acriter, conueniet illud ex Odyſſ. Θ.

πύξ τε παλαισμοσύνῃ τε καὶ ἅλμασιν ἠδὲ ποδῆσιν. Id eſt:

Et pugnis pedibusq; & ſaltibus atq; paleſtra.

Item, ubi quis oſtendit ſe nullum detrectare certamen, ſed ad quoduis ingenij experimentum paratum eſſe.

Terent. *Surſum ac deorſum.*

Terentius in Eunucho: Sex ego te totos Parmeno hos menſes quietum reddam, ne ſurſum ac deorſum curſites, id eſt huc, atque illuc. Proinde prouerbium accommodabitur uel ad omnia tentantem, uel ad omnia confundentem, uel ad diligentiam omni ex parte negocium circunſpicientis.

Homer. *Rem nouam aggredior.*

Si quando ſignificabis te rem arduam ac nouam molitum & aliis adhuc intentatam, accommodabis illud ex Odyſſ. χ.

Nunc alium tentabo ſcopum, ſi attingere poſſim,
Quem nondum quiſquam tetigit.

Ariſtoph. *Summis uti uelis.* Ἀκροις χρῆσθαι τοῖς ἱστίοις.

In eos, qui maximo conatu adnituntur atque incumbunt, aut qui omnem captant occaſionem. A nautis.

In ma-

In magnis & uoluiſſe ſat eſt. Tibullus.

Eam Angelus Politianus non inſcitè uertit Græcè:

Ἀκροθιγὴς μεγάλοις ἦν τὸ θέλημα μόνον.

Apul. in Floridis lib. 4. Maiore ſcilicet uoluntate, quàm facultate. Eoq; propenſius fortaſſe laudandus eſt, quòd omnibus bonis in rebus, conatus in laude, effectus in caſu eſt. Conuenit ubi quis maiora uiribus conatus, tametſi rei ſuſceptæ magnitudini non facit ſatis, tamen hoc ipſo nomine laudem promereatur, quòd rem pulcherrimam tentauerit.

Miſcebis ſacra prophanis. Horat.

Item, Confundens faſq; nefasq;. Vnde, qui nihil habent penſi, quiq; nihil non audent: miſcent ſacra prophanis.

Aut terra, aut mari. Plautus.

Plautus in Pſeudolo, aut terra aut mari dixit, pro quacunq; ratione. Sumptum ab hiſtoricis qui referunt res terra mariq; geſtas, & gentes terra mariq; expugnatas. Cicero pro Cluentio: Cuius tantæ res geſtæ terra mariq; extiterunt.

Commouere ſacra. Plautus.

Plautus ibidem: Commouere ſacra dixit, pro eo quod eſt extrema experiri præſidia. Hinc dictũ apparet, quòd rebus deſperatis, ſoleant homines ad deorum præſidia confugere.

Mare cœlo miſcere. Liuius.

Prouerbialis hyperbole eſt, pro eo quod eſt, omnia perturbare, nihilq; non facere. Titus Liuius: Quid eſt, quòd cœlo terram, terræ cœlum miſceant?

Terra, mariq;. Theognis

Quoties extremum conatum ſtudiumq; ſignificamus.

Fruſtratus conatus. Homer.

Qui ſpe fruſtratus ſua non aſſequitur, id quod ambiebat, in hunc non incongruè torquebitur illud Homeri:

Βάλλων ὀϊστὸν δῆμιν, ἢ τὸ μιν ἐφέμαρτο.

animus cupijt configere telo. Verum illud fallente manu non attigit.

CONCORDIA.

Homer. *Concordia fulciuntur opes, etiam exiguæ.*

Sententia est prouerbialis in lib. Iliad. N. huiusmodi:

Συμφερτὴ δ' ἀρετὴ πόλεν ἀνδρῶν καὶ μάλα λυγρῶν. Id est:

Coniuncti pollent etiam uehementer inertes.

Hac cõueniet uti, si quando significabimus non esse contemnẽdam amicitiam, aut simultatem multorũ, etiamsi fuerint alioquin imbecilles, & quorum singulos quiuis facile contemnat. Nam quemadmodum, ut ait Ouidius: Et quæ non prosunt singula, multa iuuant. Ita quæ non lædunt singula, multa nocent.

Homer. *Concordia.*

In absolutam concordiam, omniumq; rerum cõsensum conueniet illud:

Haud unquam neq; concio nos, neq; curia dictis
Audiuit pugnare, animo sed semper eodem
Et sentire eadem, atq; eadem decernere uidit.

Aristoph. *Pariter remum ducere.*

Qui simul remigant certis numeris impellunt remos ut inter se cõsentiant, alioqui nihil acturi. Hinc Aristopha. in auibus dixit, ἡμεῖς ῥοθῶ. pro assentior, & eodẽ enitor quo tu. Vox composita est ab ἡμοῦ simul, & ῥοθίω impetu feror.

Velut in cratere.

Ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ. Id est: Velut in cratere philotesio. Quo significabimus res antea turbulentas componi sedariq;, & prius inter se inimicos, in gratiam redigi. Dicitur autem crater philotesius, quem in conuiuijs porrigunt alijs alij ceu amicitiæ symbolum.

Homer. *Mutua defensatio.*

Mutuã compluriũ inter ipsos concordiã mutuamq; defensationẽ, notabimus non infacetè uersibus his Home.

Hastas densabant hastis, umbone frequenti
Vmbonem, clypeum clypeus fulcibat inhęrens,

Inq;

Inq; uicem galeæ, galeas texere, uirum uir.

In idem conspirare. Εἰς τ' αὐτὸν ξυμφῦσαι. Plato.

Id est: In unum conspirare, seu coalescere. Plato de Leg. IIII. Cęterum conspirare ac uelut equorum iugum, singulos in idem ut dici solet, coalescere, multo eget tempore, estq; perdifficile. Si iungas duos equos inter se ignotos, non ferunt sese, tandem assuetudine, posteaquam uterq; alterius halitui assueuerit, concordes sunt. Itaq; pariter anhelasse sub eodem iugo gignit concordiam.

Mutua defensio tutissima.

Qui significabit minus eos lædi posse, qui concordes mutuo sese defendunt, contrà omnium iniuriæ obnoxios illos, qui dissidẽt factionibus intestinis, accommodabit illud Homeri: Homer.

Multò turba minor perijt, quod in agmine semper
Mutuam opem sibi ferre, malumq; arcere studebant.

Tradunt operas mutuas. Terent.

De adolescentibus, qui se uicissim in peccatis defenderent. Translatum ab agricolis uicinis qui mutuam inter sese operam commodare solent. Aut ab artificibus, &c.

Vt in uelabro olearij. Plautus.

Prouerbialis similitudo de ijs, qui conspirarunt, remq; gerunt ex composito. Velabrum autem autore Varrone, locus erat Romę in quo olearij distrahebant oleum. Mos autem erat huic hominum generi, ut inter sese de pretio conspirarent, quo pluris uenderent.

CONIECTVRAE.

Leonem ex unguibus æstimare. Lucian.

Ἐκ τῶν ὀνύχων τὸν λέοντα γινώσκειν.

Ex uera quapiam coniectura negocium uniuersum perpendere, ex paucis multa, ex minimis maxima cõijcere.

E fimbria de texto iudico.

Ἐκ τοῦ κρασπέδου τοῦ ὑφάσμα γινώσκω.

Id est: Ex fimbria textũ omne cognosco. Hoc est, ex uno

 aliquo

aliquo pusillo reliquorum facio coniecturam. Translatum à negociatoribus, qui inspecta texti margine, facile de reliquo iudicant.

E neuo cognoscere.

E neuo cognoscere, est ex re quapiam minima, totum hominis ingenium æstimare.

Theophrastus. *De gustu cognosco.* Εκ γεύματος γινώσκω.

Id est, Ex degustatione iudico, hoc est, ex minima experientia. Ductum item à negociatoribus, qui gustato duntaxat uino aut oleo, de reliquo mox pronunciant.

Aethiopem ex uultu iudico.

Τὸν αἰθίοπα ἐκ τοῦ ὄψεος γινώσκω.

Id est, Aethiopē ex ipso uultu cognosco. Præ se fert quisque aliquo signo cuiusmodi sit moribus. Præ se fert enim Aethiops nigrore uultus, intortis capillis, labris tumentibus, dentium candore patriā suam. Vestem enim, non faciem mutare potest.

De fructu arborem cognosco.

Εκ τοῦ καρποῦ τὸν δένδρον γινώσκω.

Id est: E fœtu cognosco arborem. E factis hominem iudico. Quæ parœmia etiam in Euangelicis literis extat.

Tullius. *De facie nosse.*

Est leuiter cognitum habere. Id si transferatur ad res animi, fiet uenustius.

Cauda de uulpe testatur.

Ἡ κέρκος τῇ ἀλώπεκι μαρτυρεῖ.

Tullius. In eos, qui pusilla in re cuiusmodi sint, declarant.

Ex fronte perspicere.

Ex fronte perspicere dicimur, quod statim & uelut ipso protinus occursu percipimus.

Et habitu bonum uirum præ se fert.

Homer. Qui dicet ex ipsa oris figura uideri probum hominem, citabit illud Homeri ex Odysseæ primo:

Ou

Ου μὴν γάρ τι κακῷ εἰς ὦπα ἐώκει. Id est:
Ex specie minus improbus, ipsa Esse uidebatur.

Ex stipula cognoscere. Lucian.

Εκ τῆς καλάμης γινώσκειν.

Id est, Ex stipula iudicare. Quoties è uestigiis quibusdam in senecta reliquis coniecturam facimus, cuiusmodi quis fuerit in adolescentia. Translata metaphora à segetibus.

E culmo spicam conijcere. Homer.

Eustathius Odyss. XIX.

Εκ καλάμης δήλος ἐστὶν ὁ τεθρισμένος στάχυς.

Ex culmo perspicitur spica demissa. Etiam in sene apparet cuiusmodi fuerit iuuenis.

E cantu dinoscitur auis.

Qualis uir, talis oratio. Iactatur uulgò simillimū huic: E plumis auem dinosci, id est, è cultu spectari uitam & ingenium hominis.

Effœminatorum etiam oratio effœminata. Zenodot.

Ενεισιν εὖ δειλοῖσι κάνορδροι λόγοι.

Id est, Inertibus uiris, iners oratio. Vt quisq; est, ita & loquitur.

Ex uno omnia specta. Εξ ἑνὸς τὰ πάντ' ὅρα.

Admonet adagium, ex unius euentus experimento, reliquorum similium coniecturam oportere facere.

Domi coniecturam facere. Plautus.

Quod non aliunde petitur, id domi fieri prouerbio dicitur. Plautus: Hanc ego de me cōiecturam facio, hoc est, meopte experimento comperio.

Prima facie. *Prima fronte.* Quintil.

Sapiunt hæc quoq; prouerbium, maximè quum ad res incorporeas referuntur, Prima facie, prima fronte, pro eo quod est, primo obtutu, & priusquam pressius ac diligentius consideres.

Lucian. *Cribro diuinare.* κοσκίνῳ μαντεύεσθαι.

Est coniectura sagaci rem deprehendere, aut stultè de rebus occultis diuinare.

Signum bonum aut malum.

Σύμβολον ἀγαθόν. ἢ κακὸν φαῦλον.

Id est, Signum bonum, aut certè malum. Vbi quis de re incognita diuinat incertus.

Eustath. *Stellis obsignare, obelo notare.*

Ἀστροις σημειοῦσθαι, ἢ ἀστροις πεκμαίρεσθαι.

Id est: stellis notare. Dictum de his, qui longam aut desertam uiam peragunt, adeò ut necessium habeant, regionum situm, stellarum obseruatione signare. Vnde uidentur ij, qui notulis quibusdam & coniecturis arte deprehensis, rem alioqui perueftigatu difficilem, inquirunt, aut assequũtur: qui etiam signis quibusdam multò antè colligunt quid sit euenturum. Postea deflexum est, ut stellis prænotare dicantur, qui quippiam uelut animaduertendum insigniunt. Cui diuersum est, Obelizein, id est, ueru prænotato, quasi iugulare ac damnare.

Aristotel. *Vna hirundo non facit uer.*

Μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ.

Id est, Vnica hirundo non facit uer. Id est: Vnus dies non sat est ad parandam uirtutem aut eruditionem.

Omnibus uestigijs inquirere.

Πᾶσιν ἴχνεσι ζητεῖν.

Omnibus uestigijs inquirere dicitur, qui summa cura, summaq; diligentia rem perueftigat.

Tullius. *Qui bene coniiciet hunc uatem.*

Admonet adagium futurorum præscientiam non è sortibus aut augurijs petendam esse, sed à prudentia. Siquidem qui prudentia sit præditus, is ex præteritorũ præsentiumq; coniecturis facilè prospiciet quid sit euenturum.

Homer. *Certum prospicio.*

Qui

Qui se negabit temerè, malè, secus'ue de exitu rei cuiusquam sentire, sed certis addictum argumentis, & pluribus experimentis obseruasse, accommodabit illud Homeri:

Οὐ γὰρ ἀπειρήτους μαντεύσομαι, ἀλλὰ σαώσω.
Nam neq; inexpertus iam diuinauero, uerum
Egregiè callens.

Rem acu tetigisti. Plautus.

Pro eo quod est, Rem ipsam diuinasti nihil aberrans.

Scopum attingere. Τυγχάνειν τοῦ σκοποῦ. Lucian.

Est uoti compotem fieri, à coniectura rem ipsam assequi. Aberrare à scopo, atq; id genus aliæ figuræ omnes prouerbium sapiunt.

Crepitu probabis. Πλαταγῇ δοκιμάσεις.

Id est, Plataga probabis. De ijs, qui ridiculè explorant alterius in se sese animum. Sumptum à uulgari ioco puellarum, quæ impositio pollici, medioq; digito papaueris folio, palmam illidunt: quod si crepuerit, amoris argumentum est: sin minus, non amantis indicium.

Qualis uir, talis oratio. Seneca.

Seneca in epist. Apud Græcos, inquit, in prouerbium cessit. Talis hominibus fuit oratio, qualis uita.

Quanquam non dixeris, tamen apparet è pelle.

Res ipsa redarguit mendacem, & oris habitus. Vnde illud Ciceronis: Nisi fingeres non sic diceres.

Protinus apparet, quæ plantæ frugiferæ futuræ.

Et in pueris elucet indoles futuræ probitatis.

Leonem uidere, hostium prælia portendit. Suidas.

Λέοντας ἰδεῖν, δυσμενῶν δηλοῖ μάχας.

Id est, Cernere leones, hostium pugnam indicat. Translatum uel à somniorum coniecturis, uel ab obseruantibus auguria.

Mortuos uidens. Idem.

Na-

Νεκρὸς ὁρῶν, νέκρωσιν ἕξεις πραγμάτων.

Id est, Tibi occident res, mortuos si somnies. Refertur à Suida, tanq̃ uulgò iactatũ de diuinatione, quæ sumitur ab insomnijs, superstitione omnium uanissima, id tamẽ ita dictũ, quòd mors finis sit omniũ huius uitæ malorũ.

Mortuus per somnum, uacabis curis.

Θανὼν καθ' ὕπνους φροντίδων ἔσῃ λίχα.

Id est, Curis uacabis mortuus per somnium. Versiculus uulgò iactatus apud Græcos. Existimabant enim eum, qui se mori somniasset, à curis molestijsq; liberatum iri, quòd mors finem doloribus imponere uideatur.

CONSILIVM.

Zenodot. *Res sacra consultor.* Σύμβουλος ἱερὸν χρῆμα.

Sensus est adagionis, plurimum utilitatis adferre benè consulentem, aut religiosè, ac purè dandum consilium ijs quibus est opus.

Suadeo quod ipse facturus essem.

Homer. Quum alteri damus consilium, quo non grauemur ipsi uti in simili caussa, conueniet illud Calypsus Odyss. 1.

Ἀλλὰ τὰ μὲν νοέω καὶ φράσσομαι ἔσσ' ἂν ἐμοίπερ
Αὐτῇ μηδοίμην, ὅτι με χρεὼ τόσον ἔκει. Id est:
Sentio, suadeboq; tibi, quibus haud grauer uti
Ipsa, mihi similis si quando occurreret usus.

Horatius. CONTEMPTVS ET VILITATIS.

Tineas pascere.

Translatũ à uestibus aut libris diu recõditis & intactis.

Persius. *Homo tressis.*

Persius tressem Agasonem appellat contemptissimum homuncionem. Idem: Et centum Græcos curro centusse licetur, id est, minimo. Tressem autem dixit nouè, quasi tribus assibus æstimandum. Assis autem erat ærei numuli genus.

Tullius. *Semissis homo.*

M. Tullius libro ad Atticum V. Vatinium semissem hominem

minem uocat uilissimum & contemptissimum. Simul uerò semissis homo contra me arma tulit.

Ne crepitu quidem digiti dignum.

Οὐκ ἄξια ὄντα ψόφου δακτύλων.

Et gestus is & prouerbium in hodiernum usq; diem manet apud nostrates, quum aiunt: Ne huius quidem facio.

Concha dignus. Κόγχης ἄξιος.

Rem nullius pretij concham dicunt Græci, quemadmodum Latini nauci aut floccum.

Ne ligula quidem dignus.

Dicebatur homo nequam & nullius pretij.

Tithymallus Laconicus. Τιθύμαλλος λακονικός. Suidas.

In lippientes, oculisq; cecutientibus dicebatur. Tithymallus herbę genus, apud Lacones repertum, singularis acrimoniæ, quo sub noctem oculos illinebant, ad uisum acuendum.

Semper me tales hostes insequantur.

ἀεὶ τοιοῦτοί με πόλεμοι διώκοιεν.

Id est, Me bella semper insequantur talia. Vbi quosdam libenter odimus, ac simultatem eorum contemnimus. Potest accommodari & in eos, qui desciscunt ab amicitia, sed ut inimici nihil queant nocere.

Incus maxima non metuit strepitum.

Excelsus animus non commouetur minis, aut fortunæ sæuientis procellis.

Aquila non captat muscas.

ἀετὸς οὐ θηρεύει τὰς μυίας.

Summi uiri negligunt minutula quæpiam. Animus excelsus res humiles despicit. Effertur & citra negationem adagium. Aquila uenatur muscas, quoties magnis minima sunt curæ.

Elephantus non capit murem. Lucian.

Ελέ-

Ελέφας μῦν οὐχ ἁλίσκ.

Id est, Elephas non aucupatur murem. Generosus & excelsus animus negligit prædas uiles, ac lucella minuta.

Aquila thripas aspiciens. Ἀετὸς θρῖπας ὁρῶν.

De magnis, qui pusilla negligunt. Est thrips auicula quæ prius minutissima, quam aquila quum uideat, ut est oculatissima, haud tamen dignatur persequi, utpote prædam unguibus suis parum dignam.

Aquilam cornix prouocat.

Ἀετὸν κορώνη ἐρεθίζει.

Tradunt peculiare cornicibus esse, irritare aquilam, uerum illa negligit prouocantem, intelligés nimirum sibi ab illa nocere non posse. Locus igitur adagio fuerit, si quando leuisculus quispiam homuncio, qui neq; prodesse queat, neq; lædere, maximis uiris oblatrat.

Asinus compluitur Ὄνος ὕεται.

Suidas. Dictum apparet in eos, qui maledictis nihil omnino cõ mouerentur. Quemádmodum asinus ob cutis duritiem, adeó pluuia nihil offenditur, ut uix etiam futtè sentiat.

Susq; deq;.

Plautus. Apud Plautum atq; alios autores inuenitur. Susq; deq; fero, & Susq; deq; habeo, pro eo quod est: Nihil mea refert, nihil laboro. Aulus Gellius scribit, Susq; deq; ferre idem ualere quod æquo animo esse, atq; interdum negligere, & contemnere.

Apuleius. *Manum non uerterim.*

Pro eo quod est: Nihil omnino laboro, Mea nihil refert. Nihil enim facilius, quàm manum uertere.

Seneca. *Quod non est opus, asse charum non est.*

Hoc est, Quantumuis paruo emptum, tamẽ charum est, si opus est eo. Potest ad complures accommodari sententias, ut si quis dicat artem quamplam minimo negotio posse disci, quæ tamen nihil frugis sit allatura, responderi posset: Quod non est opus, &c.

Vapu-

Vapula papyria. Sicinius.

Dici solitum, si quando uolebant significare se negligere minas aliquorum.

Asinus esuriens fustem negligit. Aristotel.

Ὄνος πεινῶν ῥόπαλον ἀμελεῖ.

In eos congruit, qui uentris compendij'ue gratia, quantuis contumeliam perferunt.

Pili non facio. Cicero.

Ne pilo quidem melior, quum minimum quiddam momenti significat.

Quàm curat testudo muscas. Suidas.

Οσον μέλει τῇ χελώνῃ μυίων.

Testudini nihil nocere possunt muscæ, propter testam qua munita est.

Nauci non facio. *Nauci facio.*

Pro eo quod est, nihili facere.

Flocci non facio, aut flocci facio.

Flocci facere, &, Ne flocci quidem facere. Pro eo quod est, Ne tantilli quidem facere.

Ne teruncium quidem insumpsit. Cicero.

Est aliquoties apud Ciceronem hyperbole terũcij, quod apparet esse genus minutissimi nomismatis. Accipitur pro re uilissima. Varro teruncium à tribus uncijs dictum putat.

Frusto panis. Gell.

Pro re quantumlibet pusilla, ac uili: Videtur hyperbole sumpta, uel à canibus, quos frusto panis inuitare solemus, uel à mendicis.

Nec uno dignus.

Ne uno quidem dignus, & uno dignus, ne uilissimo. Translata metaphora à iactu talorum.

Cœnum barbaricum. Plato.

εὸς-

Βάρβαρον βαρβαρικόν, Id est: Cœnum barbaricum, pro uehementi stupore mentis apud Platonem lib. de Repub. secundo ponitur. Laudat enim illic dialecticam, quæ sola mentem ignorantiæ immersam, erigit attollitq; à uulgaribus opinionibus, ad solidam ueri cognitionem. καὶ τῷ ὄντι, inquit, ἐν βαρβάρῳ βαρβαρικῷ τινι τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα κατορωρυγμένον ἅρπαμα ἄλλα καὶ ἄλλα ἀνέλκει καὶ ἀνάγει ἄνω. Id est: Acreuera barbarico quodam cœno demersum animi oculũ, paulatim trahit subuehitq; sursum. Barbarus à borboro per contemptum dictum uidetur.

Fest. Pōp. *Diobolares*

Quem minimi precij uolumus intelligi, diobolarẽ olim uocabant. Obolus enim nummus erat æreus. Id primum dictum in meretrices plebeias, minimoq; uenales, postea flexum est ad quemuis hominem, aut rem egregiè uilem & contemnendam.

Iphicrat. *Mithragyrtes, non daduchus.*

Is qui in functione quapiam sordidas contemptasq; partes agit, Mithragyrtes dicetur, daduchus esse negabitur. Eoq; Iphicrates Calliam μιθραγύρτην, οὐ δᾳδοῦχον appellabat, significans illum non fuisse initiatum sacris, sed tamen uelle uideri. Mithras apud Persas sol dicitur, quem illi deorum summum iudicant. Vnde Mithragyrtæ dici uidentur, qui obambulant cum simulatis mysteriis, ac rudibus imponunt. Nam & hoc genus hominum & olim fuisse declarat Apuleius afinius, non dissimiles ijs qui hodie diui Antonij, Cornelij, aut Ioannis baptistæ reliquias ad quæstum circunferũt, potius quàm ad pietatem.

Vlpianus *Nummo addicere.*

Apud Iurisconsultos prouerbiale est nummo addicere, pro eo quod est minimo uendere.

Plautus. *Non magis quàm canem.*

Odium & contemptum uulgò declarant canis uocabulo. Horat. Odit canc peius. Et Plautus in Amphytrione: Valuistin' usq; Expectatus aduenio? So. haud uidi magis. Expectatum cum salutat haud quisquam magis, quàm canem.

Obolo dignus.

Ἀξιοβόλητος, id est, dignus obolo, per iocum dicebatur, qui in aliquo numero uellet haberi.

Vt luti baiuli. Aristoph.

ἅτε πηλοφορήσοντες. Id est: Vt lutum baiulantes. Apud Aristophanẽ in Concionatricibus queruntur fœminę populum Athenienſem non conuenire ad concionem nisi dato singulis nummo, quum ante suo uictu consultarent de Repub. πηλοφορία autem posuit pro omnium quæstuariarum artium sordidissima. Apte torquebitur in eos, qui functionibus honestis ad abiectum quæstum aburuntur.

Titiuillitium. Plautus.

Titiuillitium uox erat olim nullam quidem rem certam declarãs, sed uelut interiectio contemptum extremum indicabat, qualis est apud Græcos πππαλὸ. Plautus: Non ego istuc uerbum emptitem titiuillitio.

Ne nummus quidem plumbeus. Plautus.

Nummum plumbeum, hyperbole prouerbiali, pro minima pecunia ponunt. Plautus in Trin. Cui si capitis res siet, numnium nunquam credam plumbeum.

Ne umbra quidem eius nouit.

Adagium uidetur ductum ab antiqua pictura, quæ rem duntaxat umbris ruditer repræsentabat. Et nota est species Platonica, in qua qui desident, rerum umbris oblectantur.

Ne allij quidem caput. Aristoph.

Οὐδ' ὁπωροδόκος κεφαλὴν ἀλλᾶντος. Id est: Ne allij quidem caput dedit. Conuenit in sordidum & impendio parcum.

Ne terra quidem iuuit. Vergil.

Ne terra quidem prosuit, id est, ne minimo quidem.

Aristoph. *Ne guttam quidem.*

Pro minimo. Aristophanes: At tu mihi da pacis unam guttulam.

Plautus. *Ne ramenta quidem. Ne festuca quidem.*

Ne ramenta quidem ditior, quasi dicas stuppa ditior.

Nihil sacri es. Οὐδὲν ἱερὸν ὑπάρχεις.

Siquidem Græci quicquid præclarum, ac uehementer conducibile uideri uellent, id sacrum appellabant. Vt sacra res consilium, & sacram ciuitatem dixit Aristides. Qui prouerbij tradunt originem, aiunt Herculem conspecta Adonidis imagine, contempsisse his uerbis: Nihil es sacri, Accommodatur ad quamuis rem despectui habitam.

Tullius. *Nihil sanum.*

Summam morum corruptionem, & nullum honesti respectum his uerbis Græci significant, οὐδὲν ὑγιὲς, &c.

Plautus. *Homo trioboli.*

Pro homine nequissimo, planeq; nullius precij.

Cicero. *E circulo. E triuio.*

Hominem è triuio, plebeium & contemptum appellamus. M. Tullius, pro eo dixit è circulo. Circulum autem uocat conuenticulum hominum in foro aut in plateis confabulantium.

Suidas. *Exiguum oboli precium.* Μικρὸν τῶν ὀβολοῦ τίμιον.

Conueniet in homines nequam nihilq; Quanquam nihil obstat quo minus ad rem contemptam transferatur.

Galenus. *Ἀθερίζειν.*

Græcis ἀθερίζεται quod reijcitur, ac nihili fit. Translatum summis ordei spicis, quas cuspides habent.

Diogeni. *Holerum appositiones.* Αἱ τῶν λαχάνων προσθῆναι.

Id est: Holerum additamenta. De re nullius momenti.

Plinius. *Multa Syrorum holera.* Πολλὰ σύρον λάχανα.

Dicetur aut in magicæ artis peritos, & herbis maleficis eam

eam exercentes, aut in eos, qui rebus uilibus abundant.

Huius non facio. Terent.

Teren. in Adelph. Huius quicquam non faciã. Donatus admonet esse demonstrantis aut floccum, aut stipulam, aut summum digitum, aut huiusmodi quippiam.

Quatuor obolis non æstimo.

Τετράρων ὀβολῶν εἶναι οἴει.

Id est: Quatuor obolorum esse puta. Simile illis: Assis te non facio, & Dupondij non facio, & Teruncij non facio, & cæt.

Tricæ, Apinæ. Martial.

Tricas & Apinas uulgo res futiles ac nugatorias dicebant. Martialis: Quæcunq; lusi iuuenis & puer quondam, Apinasq; nostras. Idem: Sunt apinæ tricæ'que, & si quid uilius istis. Vnde & tricari simili figura dicebãt nugas agere.

Nebulæ in pariete. Ausonius

Pro re nihili, somnijq; simillima. Nam nebula res est inanior, quàm ut coloribus exprimi queat.

Trium literarum homo. Plautus.

Per ironiam dici potest in eum, qui generosus ac ingenuus uideri cupiat. Inde natum quod olim ingenui nomen, prænomen, & agnomen in literis aut insignibus suis, tribus literis notare soleant, ut pro Quinto Valerio Maximo. Q. V. M. Plautus in Aulularia iocum alio detorsit, nempe in seruum furacẽ. Subijcit enim: Etiam fur trifurcifer.

Vitiosa nuce non emam.

Apud plautum est, Vitam tuam uitiosa nuce non emam, pro eo quod est, Ne minimo quidem. Idem.

Cassa glande. Idem.

Simillimo tropo. Plaut. in Rud. dixit cassam glandem, pro uitiosa glande, & inani putamine.

Etiam corchorus inter holera. Theophrastus.

Καὶ κόρχορος & ὢν λαχάνου.

Dici solitum in homines nullius precij, qui tamen in numero aliquo studeant haberi. Nam corchoros holeris genus est utilissimi.

Euripides *Inter indoctos etiam Corydus sonat.*

Ἐν ἀμούσοις & κόρυδ & φθέγγε.

Id est: Inter amusos etiam Corydus sonat. Quadrabit in quosdam, qui apud idiotas audent sese ueluti eruditos uenditare, inter doctos alioqui elingues. Corydus utilissimum auiculæ genus, minimæq; canorum, strepit tamen utcunq; inter aues mutas.

Mandare laqueum.

Mandare laqueum dicimur iis, quos usqueadeò negligi à nobis significamus, ut si uel suspendant sese, nihil ad nos attineat.

Martial. *Medium ostendere digitum.*

Medio item digito ostenso, supremum contemptum significabant. Martial. Atq; illi digitum porrigeret medium. Nam hunc digitum Martialis impudicum uocat, ostendit digitum, sed impudicum.

Horat. *Minimo prouocare.*

Est contemptum ad certamen prouocare. Sumptum à gestu prouocantium ad pugnam, minimo digito porrecto.

Antehac putabam te habere cornua.

Πρὸ τότου σὲ ὤμην κέρατα ἔχειν.

Id est, Antehac credebam tibi esse cornua. De iis, qui prius habiti fortes ac strenui, postea quum res uirum postulat, apparent ignaui. Vnde & Comicus cornutam bestiam uocat hominem paratum se defendere.

Tullius. *Plumbeo iugulare gladio.*

Est futili leuiq; argumento conuincere quempiam.

Lucilius. *Hoc noueram, priusquam Theognis natus est.*

Quo

Quo rem frigidam & ineptam significabant. Apparet sumptum à Theognide Tragœdiarum scriptore, quem frigidissimum fuisse testatur Suidas, & ni fallor memoria, Plato.

Locrensis bos. Λοκρικὸς βοῦς.

De re uili aut de munere leuiculo dici potest. Quum aliquando Locrenses publicum sacrum facturi, bouem desiderarent, composito ex minutis lignis bouis simulachro, diis rem diuinam fecerunt.

Scarabei umbræ. Κανθάρου σκιαί. Diogenia

Dictum de inani metu, quòd hoc insectum repente aduolans, nonnunquam terrere soleat parum attentum.

Plautus. *Scriptæ.*

Populari conuitio dicebantur mulieres nugaces nullius rei, à sereo, quod est oris purulentiam ejicio cum sonitu. Quadrat in anus subinde screantes & tussientes: Screa pro rebus utilissimis accipiebant.

Bos Homolottorum. Βοῦς ὁμολοττίων. Zenodot.

Dicebatur in plurima distractus, ac ueluti dissectus negotia. Poterit & ad rem referri. Vt si quis argumentum minutis minutatim diuidat, ita ut conscindere & concerpere magis quàm diuidere uideatur. Zenodotus prodidit Homolottos populos dissecto in minimas particulas bouc, fœdus iungere.

Septimus bos. Ἕβδομος & βοῦς. Suidas.

Olim in stupidos, brutosq; dicebatur. Id hinc ortum esse tradunt, quòd antiquitùs post sextam lunam bouis imaginem è farina pinsere consueuerint, qui septimam lunam cornibus referrent.

Generosus es ex crumena. γενναῖος εἶ ἐκ βαλαντίου.

In eum iaciebatur, qui propter opulentiam generosus haberi uoluisset, alioqui obscurus & humilis.

Attagen. Ἀτταγάς. Suidas.

Suidas indicat hoc cognominis prouerbiali ioco dici solere in seruos stigmaticos, quòd hæc auis plumas habeat

beat uariis colorum notis distinctas.

Zenodot. *Sale emptum mancipium.* Αλλώνητον ἀνδράποδον.

In barbarum quempiam ac uilem homuncionem olim dicebatur. Nam negociatores olim in mediterranea salem importantes, mancipia reportabant à barbaris.

Tullius. *De lapide emptus.*

In uilissimum & uehementer obscurum hominem dicebatur.

Zenodot. *Syculus miles.* Συκελὸς στρατιώτης.

Conueniet in hominem, lucri gratia nullum ministerij genus recusantem.

Gellius. *Imi subsellij.*

Viri appellantur parasiti, qui ita in conuiuium admittuntur ut imo sedeant loco. Quadrabit etiam in tenues conuiuas, quos recipiunt diuites, sed infimo loco. Similes: Infra classem, Extremæ classis, Infimæ notæ.

Suidas. *Seruorum ciuitas.* Δούλων πόλις.

De cœtu conuictuq; hominum improborum, furacium, aut ignobilium dici potest. Est hoc nomine ciuitas quępiam in Libya, in hanc si quis seruus lapidem importasset continuò liber fiebat, etiam si peregrinus fuisset.

Tullius. *De fece haurire.*

Pro eo quod est, sordida quæpiam ac plebeia, nimisq; humilia persequi.

Aristoph. *Carica musa.* Καρικὴ μοῦσα.

Καρικὰ αἰλήματα. Id est: Caricę cantiones. De lugubri, rustica atque indocta, seu molesta cantione dici solitum. Propterea quòd ut tradit Athenæus, Cares, in luctu tibijs uti solent magnitudine palmi, lugubre quiddam & stridulum sonantibus.

Asinos non curo. Τῶν δ' ὄνων οὔ μοι μέλει.

Id est, Cæterum asinos nil moror. Congruit in eum, qui domesticis contentus opibus, non quærit aliena. Nam cui plaustrũ est domi, huic nõ est opus asinis cõductitijs.

Poma-

Pomarius Hercules. Μήλιος ἡρακλοῦς. Suidas.

Per contemptum dicebatur in eum, qui nomen quidem magnificum gereret, cæterum opibus nullis, nullaq; potentia pollens.

Malum Hercules. Μοῦλον ἡρακλοῦς. Zenodot.

Dici conuenier, ubi quis munuscula quantumuis pusilla boni consulit.

Munus leuidensæ. Cicero.

Cicero uocat munus uile, minimiq; precij. Seruius ostẽdit Leuidẽsam uestis esse genus uile, raro, tenuiq; textu.

Cicernus Bacchus. Ἐρεβίνθιος διόνυσος.

De re uehementer contempta. Sumptum à potu ex leguminibus confecto, qui uinum imitatur.

Ollaris deus. Χυτρεοῦς θεός. Zenodot.

Dicebatur in hominem humilem, & contemptæ sortis. Magni dij, ebore, auro, & argento sculpebantur. At plebei illi, & minutuli, quod generis sunt, Silenus & Priapus, qualibet materia fingebantur, ligno nonnunquam & luto, quo uidelicet argento finguntur & ollæ.

Soterichi lecti. Seneca.

De re uili, priscaq;, & minimè ambitiosa & rudis artificij. Conijcere licet Soterichum fabrum fuisse quempiã, cuius opera priscam illam & rudem simplicitatem præ se tulerint.

Cecidis & Buphoniorum. Τὰ κηκείδου καὶ βουφωνίων. Aristoph.

De re magnopere prisca, & ob uetustatem iampridem obsoleta, desuetaq;. Siquidem Cecides peruetustus quispiam Dithyramborum poëta fuit, cuius scripta iam situm olebant. Item Buphonia festum quoddã erat apud Athenienses ob uetustatem neglectum iam ac desitum, sic appellatum à cæde boum.

Ficulnus. Theocrit.

Lignum ficulnum ut fragile, atq; ad omnia fermè inutile prouerbijs aliquot locum dedit. Nam ἀνδραφίκινον,

Virum ficulnum appellant, mollem atq; inutilem.

Ficulnus gladius. Συκίνη μάχαιρα.

De friuola causa dici potest, qua'que minimo negocio queat refelli. Dictus est autem ficulnus gladius sycophanta, quòd mollis sit & calumniator.

Plautus. *In foribus urceum.* Επὶ θύραις τὸν ὑδρίαν.

Id est: In foribus aqualem. Significat rem contemptam ac uilem. Negliguntur enim, quæ passim sunt obuia, quæq; facilè quibuslibet contingunt. Itaq; urceum in foribus positum, nemo studet tollere.

Ficum Mercurio. Σῦκον ἐφ' ἑρμῆ.

De prompto, & quibuslibet expositio beneficio dicebatur. Nam antiquitùs mos erat, sic ubi ficus ereptus fuisset, eum ueluti Mercurio sacrum suspendere. Liberum autem erat, tollere ficum Mercurialem.

Hierony. *Merx ultronea putet.*

Id est: Ingrata sunt, quæ ultrò, non petentibus offeruntur.

Horat. *Numerus.*

Homines nullius bonæ rei, numerus prouerbio dicuntur, etiam idiotis. Horat. Nos numerus sumus, & fruges consumere nati.

Homer. *Telluris onus.* Γῆς βάρος.

Id est: Terræ onus. De homine uehementer inutili, qui nihil aliud, quàm terram suo pondere grauat.

Abominandus scarabeus Μύσει κανθαρίς.

Id est: Abominanda cantharis. De uilissimo homine dicebatur. Cantharides uermiculi sunt letali ueneno. Quanquam hoc loco magis conuenit, ut sit diminutiuum à cantharo scarabeo, quasi dicas scarabeolus. In sacris quoque literis, uermis abijt in prouerbium contemptus. Ego sum uermis, & non homo.

Aetnæus scarabeus.

De magnis & fœdis. Aetnæum autem dixit, quasi prægran-

grandem uel quòd in Aetna uarij, maximiq; scarabei sint: Vel Aetnæos dixit, tanquam instar Aetnæ montis maximos. Porrò scarabeus è stercore, ut nascitur, ita pascitur.

Minus de istis laboro, quàm de ranis palustribus.

Qua significamus nihil omnino ad nos pertinere negocium. Recte dicetur in obtrectatores, quorum obloquutiones dicemus nos fortiter contemnere. Siquidem ranæ, tametsi assiduè obgannant, oblatrentq; prætereuntibus, & odiosam illam cantionem iterent, sine fine βρεκεκεξ κοὰξ κοὰξ tamen nemo commouetur.

Indus elephantus non curat culicem.

Κώνωπα ἐλέφας ἰνδὸς οὐκ ἀλυκίζει.

Id est: Culicem haud curat elephantus indicus. Dictum est autem ob singularem duriciem cutis elephantinæ, quæ fertur etiam iacula excutere.

Cochleare crescit. Δοῖδυξ αὔξει. Chrysip.

Dici solitum in pusillos homūciones per ironiam. Nam cochleare pusillum est & contortum.

Connæ calculus. Κόννου ψῆφος. Aristoph.

In hominem aut rem nihili, nullius q; momenti. Connas citharœdus, siue ut quidam uolunt Iyrista, ex eorum numero, qui citra uocem organo canebant.

Inertium chorus. Ἀργόντων χορός.

Id est: Feriatorum chorus. De cœtu lasciuientium dicebatur. Otium enim ad omnem nequitiam impellit, præcipuè iuuentam.

Megarenses neq; tertij, neq; quarti.

Μεγαρῆς οὔτε ξῖτοι, οὔτε τέτρτοι.

Dicebatur olim in homines supra modum ignauos & contemptos, nulloq; honore dignos. Natum adagium ex oraculo quodam, &c.

Rusticanum oratorem ne contempseris. Diogeni.

Αγροίκου μὴ καταφρόνει ῥήτορος.

Id est: Rusticanum ne cōtempseris rhetorem. Admonet adagium, ne quem ob imperitiam infantiam'ue fastidiamus. Neq; spectes à quo, quo'ue pacto dicatur, sed quid.

Terent. *E flamma cibum petere.*

Terent. in Eunucho dixit in parasitum, cuiusmodi esset, ut uel è flamma cibum peteret. Hoc est, quiduis cibi caussa passurum, facturumq;.

Strabo. *Mysorum postremus.* Μυσῶν ἔσχατος.

Id est: Mysorum extremus. Strabo refert Mysorum populum usque adeo contemptum fuisse, ut prouerbio locum fecerit. Summum itaq; despectum & infimam humilitatem hoc adagio significabimus.

Diogeni. *Caricus hircus.* Καρικὸς τράγος.

Diogenianus indicat dictitatum de uilibus & contemptis. Carum populus, quòd passim in bellis mercenariā locarent operam, ceu uili uita, in contemptus prouerbium abijt, unde & Plato καρικὸν ἄνθρωπον, Id est: Caricum homuncionem dixit pro uili nihiliq;.

Horat. *Indoctior Philonide.* Απαιλεύτερος φιλωνίδου.

Hic Melitensis erat prægrandi corpore, cæterum insulsus & indoctus.

Aristoph. *Calabri hospitis xenia.*

Calabri hospitis xenia & munera rectè dixeris rusticana leuiaq;, quæq; magis onerent accipientem quàm iuuent. Siquidem Calabri, quòd pyris abundent, consueuerunt ea hospitibus affatim apponere, deinde saturos, bellariorum uice domum afferre iubent.

Zenodot. *Principatus Scyrius.* Αρχὴ σκυρία.

Id est: Imperiū Scyrium. De frigido tenuiq; regno. Scyrus insula quam olim coluēre Cares, petricosa, & infrugifera.

Horat. *Ciceris emptor.*

Horat. in arte poētica: Ciceris & nucis emptor. Imfimæ sortis

sortis hominem, deq; ima plebe quempiam significans.

Cubito emungere. Αγκῶνι ἀπομυσσόμενος. Suidas.

Id est: Cubito emungens. Prouerbialis ironia in hominem sordidi quæstus, & conditionis abiectę. A salsamentarijs ducta.

Canis uiuens è magdalia. Κύων ζῶν ἀπὸ μαγδάλιας.

Dici solitum in parasitos, & alieno uictitantes cibo. Magdaliam dicit, quasi dicas furfurem & manuum purgamentum.

Non est curæ Hippoclydi. Οὐ φροντὶς ἱπποκλείδῃ. Herodot.

Hoc adagio significabant se quippiam negligere, neq; magnopere laborare. Hic Hippoclides erat Tisandri filius, qui cum multis alijs iuuenibus Clisthenis Sicyonij filiam ambiebat. Verum quum Clisthenes procos toto anno probaret, & Hippoclides in conuiuio indecoram quandam saltationem ædidisset, sublatis in altum pedibus, pater offensus inhonesto iuuenis lusu, ait: Fili Tisandri, à nuptijs tua saltatione excidisti. Ad illa protinus respondit Hippoclides: Haud curat Hippoclides.

Non admodum misces. Οὐ μάλα κυκᾷς.

Id est: Non multum potes, neq; prodesse, neq; nocere.

Alga uilior.

Vilior alga. Poēta dixit, pro uilissima & abiectissima quauis re. Vergil.

Contemnentis inimicum. Homer.

Qui negabit se commoueri conuitijs alicuius hominis contempti, non inscitè deflexerit illud Home. Iliad. A.

Οὐκ ἀλέγω, ὡς εἴμε γυνὴ βάλοι, ἢ παῖς ἄφρων,
Κωφὸν γὰρ βέλος ἀνδρὸς ἀνάλκιδος οὐτιδανοῖο. Id est:
Haud curo magis, ac si fœmina, siue quis infans
Me iaculo peteret, siquidem uiri inertis, & ipsa
Irrita tela uolant.

Indignus qui illi matellam porrigat. Martial.

De uehementer inęqualibus, aut ne ulla quidem ex parte conferendis.

Con-

Homer. *Contemnentis dicterium.*

Si quando significabimus nos scommate seu contumelia leuiter commoueri, nec altius in animum dimittere, congruet illud Homeri Iliad. Δ.

Οὐδ' ὧν καρίφοιο πάρος βλῶθρ', ἀλλὰ πάρησιν
Εἰρύσατ' ὠκέες ἵπποι, ἑὰ δ' ὄχεα κλυτὰ μίμνον,
Ζῶμάτι καὶ μίτρῃσι, τὴν χαλκὸς κάμε δαίδων. Id est:
At missum non transiit ad uitalia telum,
Sed summa in cute baltheus arcuit, impositoq;
Lamineæ squamę, quas huic faber addidit arte.

Suidas. *Tanquam conchylium discerpere.*

Ὡσπερ κογχύλιον διελκύσαι. Id est, Tanquam conchām dilacerare. De imbecillis & uiribus longè inferioribus dicebatur.

Tragicus rex. Τραγικὸς βασιλεύς.

Dici potest, uel qui nomine duntaxat rex sit, cæterum uiribus parum polleat. Nam in tragœdijs tantisper durat imperium, dum fabula peragitur.

Vterque ambo.

Ὁ μὴ ἑκάτερος ἀμφότερος, ὁ δὲ ἀμφότερος οὐδέτερος. Id est: Vterque ambo, ambo neuter. Quadrabit in duos aliquos, quorum alterius nequitiam, alterius probitas compensat.

Eudemus Πεταικάρας.

De pinguibus dictum & impotentibus. Nam Græca uox hinc dicta est, βατὸς pronum significat, & κάρα caput. Conuenit in temulentum & somnolentum.

Lucian. *Pannus lacer.*

Hominem tam fastiditum & reiectum ῥάκος πολυχίλιον appellant Græci, id est, pannum undique lacerum. Sumpta metaphora à uestę, longo usu detrita, atq; ob id reiecta, quam noua fuerit in pretio.

Quis usus cepis putridis

Τίς χρεία σαθρομίλου κρομμύου;

Id est. Quis usus putrefacti cepis? De rebus aut etiam hominibus abiectis, & quorum nullus usquam est usus. Eremin quum cepe fit herba per se uilissima, simulatq; computruit, nihil abiectius.

Inutilior blace. Βλακὸς ἀχρειότερος.

In hominē nihili, nulliusq; bonę frugis dicebatur. Sumptum à pisce usqueadeo uili, ut à canibus quoque fastidiatur.

Extritum ingenium. Παλεόφρων μοῦς ἔχω. Horatius.

Id est, Mentem habens euanidam, παραβαλλόμενος perinde sonat, quasi dicas extibiatam. ducta metaphora à tibiarum linguis, quæ posteaquam exciderint, inutilis est tibia.

Barbam uellere.

Quum summum contemptum ac ludibrium significamus. Horat. in Serm. Barbam tibi uellunt Lasciui pueri. Persius: Ideireo floridam præbet tibi uellere barbam.

Nihili cocio est. Plautus.

Dictum uidetur in eos, qui pollicentur in futurum, nec exhibent rem præsentem. Gellius cocionem dixit, quem ueteres arrolarem dixerunt.

Non pluris quàm simias.

Simia ridiculum animal est, uulgo'que contemptum. Dion. Dion Prusensis: Quos ego inquit, nō pluris facio, quàm ut dici solet, simias.

Fumi umbra. Καπνοῦ σκιά.

Pro re quamlibet uili. Quum omnis umbra res quędam est inanis, tum uerò fumi umbrā penè dixeris umbram umbræ.

Fulgur ex pelui. Ἀστραπὴ ἐκ πυέλου. Diogeni.

De minis inanibus eorum qui ladere nequeunt. fulgor enim qui fulguris imitatione quadam è uasculorum nitentium uibratione, aut ex aquis redditur, nocendi nul-

uim nullam. pueros modò territat.

Horatius. *Oppedere, & oppedere contra tonitrua.*

Oppedere, prouerbialiter pro reclamare & contemnere reperitur usurpatum. Horatius: Vin' tu curtis Iudæis oppetere?

Dionis gry. τὸ λίονος γρύ.

Rectè dicetur, aut ubi quempiam magno animo contemnimus, ac ne respōso quidem dignum habemus, aut cùm rem nihili significamus.

CONTAGIO MORVM.

Pythago. *Ne gustaris quibus nigra est cauda.*

Μὴ γεύεσθαι τῶν μελανούρων. Id est: Ne gustes ex ijs, qbus est nigra cauda. Admonet non esse habendū commerciū cū improbis, & cū ijs qui sunt nigris & infamibus moribus.

Oscitante uno, deinde oscitat & alter.

Ἑνὸς χαινόντος μετέσχηκεν ἕτερος.

Id est: Cùm oscitat unus, statim oscitat & alter. Dicendum quoties exēplo peccati, statim prouocatur aliquis ad simile facinus. Fit quadam occulta naturæ ui, ut qui uiderit oscitantem, cogatur & ipse oscitare.

Pau. Apo. *Corrumpunt bonos mores, colloquia praua.*

Eodem pertinet ille Menandricus senarius, quem Diuus Paulus apostolus haudquaquam grauatus est in prima Corinthiorum epistola citare: Mores bonos conuictus inficit improbus. Celebratur & hic senarius à Græcis.

Κακοῖς ὁμιλῶν κἀντὸς ἐκβήσῃ κακός. Id est:

Malus ipse fies, si malis conuixeris.

Plutarch. *Si iuxta claudum habites subclaudicare disces.*

Ἂν χωλῷ προσκήσῃς ὑποσκάζειν μαθάσῃς.

Id est: Si iuxta claudum habitaris, disces subclaudicare. Prouerbium admonet perniciosam improborum hominum consuetudinem, propterea quòd cum corporis, tum maximè animi uitia contagio serpunt in uicinum &c.

Theognis *A bonis bona disce.*

Ari-

Arist. Moral. IX. ostēdens uirtutē optimè disci conuictu bonorū, ꝙ amici se mutuo corrigunt si quid erratū est, et sese uicissim ad honestas excitant actiones, citat Theognidis uersum: ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ διδάξεαι. Id est:

Qui bonus est, ab eo bona discito.

CONTRA.

Cantherium in fossa.

Rusticum adagium, sed tamen è re militari natum. Hoc licebit uti, quoties quis ad id negocij trahitur, in quo nequaquam ualeat, aut ubi res erit uehementer impedita, periculosa'ue. Liuius.

In puteo constrictus.

Quadrabit in eos, qui per angustias eò redacti sunt, unde extricare se nullo modò possint. Plato.

Nunc meæ in arctum coguntur copiæ. Terent.

Metaphora sumpta ab exercitu, qui laborat iniquo conclusus loco, & undiq; obsidetur ab hostibus, ut difficile sit effugere.

Inuita Minerua. Horat.

Pro eo quod est, Refragrante ingenio, repugnante natura, non fauente cœlo.

CONTRARIVM PHILAVTIAE.

Non est beatus, esse qui se nesciat.

Sensus est, Haud esse satis, ut adsit felicitas, ni felicitatem tuam intellexeris. Vergilius:

O fortunatos nimium, bona si sua norint, Agricolę.

Ἀζηλος πλοῦτος. Theophrastus.

Vocabatur, cùm quis suas dotes ignoraret. Porrò felicitatis non minima pars est, ut quisque sua norit bona.

CORRECTIO DICTI AVT FACTI.

Corrigentis, quod dictum est ab alio.

Vbi ciuiliter notabimus aliquem, tanquā haud ex animi sententia loquutum, aut ubi quid dictū sit parum honestum, in hunc torquebimus uersiculum Homeri Ilia. M. Homer.

Οἶσθα

Οὔτε ἄ, ἄλλην μᾶλλον ἀμείνονα τοῦδε νέεσθαι. Id est:
Sermonem hoc alium potiorem adducere nosti.

Correctio dicti.

Idem. Dictum obscœnius & bonis uiris reticendum, aut absurdum dictum notabimus hoc uersiculo ex Iliad. ζ.

Μῦθον ὃν εἶπας ἄτερ γε βίης τόμα πάμπαν ἄγυιαι.
Οἳ τις ἐπαΐσσειεν φρεσὶν ἔρτια βάζων. Id est:
Sermonem, quem uix nemo unquam promat ab ore,
Qui modo cognorit cordata & sana profari.

CRVDELITAS.

Liuius. *Manliana imperia.*

Rectè congruit in hos, qui sæuiunt in eos, in quos ius natum est, & qui nimis rigida iuris obseruatione humanitatis, & æquitatis obliuiscuntur. Liuius & Valerius narrant Iucium Manlium, filium occidisse propter edicti transgressionem.

Strabo. *Opera Sylosontis ampla regio.*

Ἐπὶ τὰ συλοσῶντος εὐρυχωρία.

Id est: Per Sylosontem regio facta est amplior. Nam Syloson munificentia Darij, mortuo Polycrate, Samiorum adeptus tyrannidem, quum acerbius exerceret imperiũ, ita ut ferè solent ij, qui ab humili fortuna repente ad res amplas prouehuntur, & ob hanc caussam insula deseretur ab incolis, prouerbio dicitur ceptum. Spaciosa regio est Sylosontis gratia. Conuenienter in acerbe gerẽtem magistratum, cuius uicio deseratur ab incolis regio.

Lucian. *Phalaridis imperium.* Φαλάριδος ἀρχή.

Id est: Phalaridis principatus. Rectè dicetur in eos, qui crudelius exercent imperium aut potestatem sibi delegatam. Ortum adagium à Phalaride Agrigentinorum tyranno, quem sua crudelitas nobilitauit.

Omnium quos sol uidet.

Sunt & illæ figuræ prouerbiales: Omnium quos terra sustinet, aut quos sol uidet pessimus optimusue. Plautus in Sticho: Meliorem neq; tu reperies, neq; uidet sol.

Omnis

Omnis herus seruo monosyllabus.

Πᾶς δεσπότης δοῦλῳ μονοσύλλαβος.

Heris & potẽtibus, breuissimo tantùm uerbulo est opus ut uel annuant, uel renuant. Sic uolo, sic iubeo, sit pro ratione uoluntas.

Budoro lege. Βουδόρῳ νόμῳ.

Suidas. Aut ut alibi reperio, βουδώρων νόμῳ. Id est: Budororum more, seu lege. Suidas interpretatur de ijs, qui digni sint, ut bouis ritu excorientur. Budini populi sunt Scythiæ, sic appellati, quòd à bubus uehantur, utpote plaustris ædium uice utentes.

Lemnia manu. Λημνίᾳ χειρί.

Dictum pro eo quod est, nefaria, impia, crudeli.

Crudelis Bacchus. Ὠμηστὴς Διόνυσος.

Bacchus quondam uiuos homines sacrificari mos erat. Vnde in crudeles conuenit, siue quòd temulentia feroces reddat & immites.

Non magis parcemus, quàm lupis.

Aristoph. Οὐ φεισόμεθα μᾶλλον ἢ λύκων.

Id est: Haud magis parcemus ac lupis. Inde natum quòd antiquitùs lex ad interficiendos lupos, etiam præmio inuitabat apud Atticos.

Lutum sanguine maceratum. Sueton.

Theodorus Gadareus Tiberij Cæsaris in arte Rhetorica præceptor, perspiciens in eo adhuc adolescente sæuitiam quandam cum ingenij stupore coniunctam, inter obiurgandum illum subinde uocare solet πηλὸν αἱματι ἐμπεφυρμένον. Id est: Lutum sanguine maceratum. Iuto tarditatem innuens, sanguine crudelitatem.

Non est oleum in lecytho. Aristoph.

Ἐλαιορρὼξ οὐκ ἔνεστιν ἐν τῷ ληκύθῳ.

Id est: Olei liquor nequaquam inest in lecytho. Quum significamus non esse precibus locum apud inexorabi-

I lem.

Iem. Nam ἴλαος oleum significat, ἵλεω misericordiam.

Zenodot. *Boni uiri lachrymabiles.*

Ἀγαθοὶ δ' ἀχρὶς ἀκέοισες ἄνδρες.

Id est: At quisquis probus, is multum lachrymabilis est uir. De his, qui facilè commouerētur ad misericordiam, ac precibus flecterentur. Nam illachrymare dicuntur, qui misereſcant.

CVRIOSITAS.

Theocrit. *Scit quomodo Iupiter duxerit Iunonem.*

In curiosos, & quid quisq; domi faciat perueſtigantes, conueniet illud ex Syracusanis.

πάντα γυναικεῖον γένος, κ, ὡς ἔνις ἀγάγετ' Ἥραν. Id est:
Nouit fœmineum genus omnia, nouit & illud
Iunonem duxit quopacto Iupiter olim.

Cicero. *Canes uenatici.*

Dicuntur qui omnia uenãtur & produnt perueſtigant'q; nota metaphora.

Cicero. *Nihil dulcius quàm omnia scire.*

M. Tullius ad Atticum lib. 4. epiſtola, Delectarunt me, refert hunc senarium ceu uulgò celebrem.

οὐδὲν γλυκύτερον ἢ σοφὴ πάντ' εἰδέναι. Id est:
Nil dulcius quàm scire prorsus omnia.

Mylus omnia audiens. Μῦλος πάντ' ἀκούων.

Dici solitũ, ubi quis se dissimularet audire, quum omnia tamen auribus curiosis captaret auscultaretq;. Tractum uidetur à mola, unde exploratores obseruare soleant, quæ fierent. Aut à Myli curiosi cuiuspiam moribus.

Nihil inanius quàm multa scire.

Πολυμαθμοσύνης δὲ οὐ κενώτερον οὐδέν.

Id est: Non aliud magè inane puta quàm plurima scire. Conueniet in eos, qui malũt multa discere, quàm utilia.

Zenonium est & lentem coquere.

Licebit uti, quum dicemus esse uiri boni, etiam in rebus minutiſſimis sui similem esse, aut egregium artificem in quacunque materia declarare, qualis sit artifex. Zenon Stoicorum princeps fuit, qui docet sapientem omnia recte facere.

Coryczus auscultauit. Κωρυκαῖος ἠκροάζετο. Strabo.

Vbi quis id quod agit, conatus dissimulare, tamen à curiosis deprehenditur. Corycus mons est Pamphyliæ præcelsus ac portuosus, atq; ob id piratarum insidijs opportunus. Exploratores illius montis Coryczos uocabant.

Multæ regum aures atq; oculi. Lucian.

Ὦτα καὶ ὀφθαλμοὶ βασιλέων πολλοί.

Id est: Aures atq; oculi regum multi. Allegoria inde ducta est, quòd regibus complures ubiq; sunt exploratores, quibus uelut auribus utuntur.

Nodum in scyrpo quæris. Plautus.

In anxium dicebatur nimisq; diligentem aut meticulosum qui illic scrupulum moueret, ubi nihil esset addubitandum.

DAMNANDI.

Notare ungui, Carbone notare, & similia. Hierony.

Quòd soleat ungui signũ apponi, ubi quid parum placet

Triſtis litera. Tullius.

M. Tullius pro Milone, Quod nisi uidisset posse absolui eum qui fateretur, quum uideret nos fateri, neq; quæri unquàm iussisset, nec uos hanc tam salutarem in iudicando literam, quàm illam triſtem dedisſetis. Triſtem literã appellat ♇, salutarem τ, quòd hac absolueretur reus, illa damnaretur. T. Liuius dixit, triſtiorem notam.

Contra retiarium ferula. Martial.

Martial. Demq; uideas, an re delectet contra retiarium ferula. Id est: An id faciendum tibi putes, quod nemo non damnet atq; exibilet. Dici solitum in eos Domitius Galderinus admonet, qui infirmo præsidio contra maximè instructum pugnarent.

Ni pater esses. Diogeni.
μὴ πατὴρ ἦν σοι.

Vtemur quoties senis, aut potentis aut alioqui ueneran di sententiam nobis haudquaquam probari significabi mus, cui tamen honoris caussa nolimus refragari.

Aristoph. *Calculo mordere.* τῇφῳ δάκνειν.

Dicuntur, qui suffragio lædunt aut ulciscuntur hominem.

Suidas. *Aequales calculi.* Ἴσαι ψῆφοι.

Si quando parum abest ut condemnetur aliquis, & tamen absoluitur. Aut quum nutat animus, ambigitq; utram in partem se deflectat, rationibus hinc atq; hinc uelut ex æquo adhortantibus atq; deterrentibus.

Lucian. *Non probantis.*

Ἀλλ' οὐκ ἀτρείδῃ ἀγαμέμνονι ἤνδανε θυμῷ.

Id est: At non Atridæ sic est Agamemnoni uisum. Rectè utemur, ubi rem quidem fatebimur honestam factu, uerùm diuersa placere ijs, quorum libido plus ualet, quàm æquitatis ratio.

Ne nomen quidem.

Paulus ad Ephesios: Fornicatio aut omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in uobis. Quid enim? Itáne scelus est nominare auaritiam aut libidinem? Non opinor. Sed Apostolus ut grauiter uitia detestaretur, usus est hyperbole prouerbiali. nam inter pios nominatur & Iudas & Pilatus.

Persius. *O præfigere.*

Thita præfigere, pro damnare. Persius: Et potis es uitio nigrum præfigere thita. Nam nescio an debeamus Isidoro credere, qui primo Etymologiarum libro scribit ita militari more solere fieri, ut cæsi θ, salui τ signarentur. Certè de hoc signo τ fit mentio etiam in Apocalypsi, quæ beati Ioannis Euangēlistæ nomine legitur.

Huc pertinent, quæ & alibi citantur:

In absurdè locutum. *Spongia corrigere.*

Abijciendum procul. *Limam addere.*

Niger

Niger infamis. *Veru signare.*

Οβελίζειν.

DECRETVM.

Murus aheneus. Horatius.

Horatius: Hic murus aheneus esto, Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa. Vsurpatur pro certo & immutabili animi decreto, schemate nimirum prouerbiali.

Nullus dies omnino malus. Hesiodus.

Astrologi designant quosdam dies fortunatos aut infelices, sed his aut illis rebus: nullo tamen die indulgendum est ocio, quòd nullus sit adeò inauspicatus, quin alicui negocio sit felix, si quis rectè utatur concesso tempore. dies infaustus gerendo bello, aut nauigationi, felix est administrandæ rei familiari. Nullus autem dies non prosper parandæ bonæ menti. Fatetur Hesiodus:

Omni ex parte dies malus haud obuenerit unquam.

DEGENERANTIVM IN PEIVS.

Ab equis ad asinos. Ἀφ' ἵππων ἐπ' ὄνους. Procopius

Vbi quis à studijs honestioribus ad parum honesta deflectit.

Mandrabuli more res succedit. Lucian.

Ἐπὶ μανδραβούλου χωρεῖ τὸ πρᾶγμα.

Id est: Res mandrabuli ordine succedit. Hoc est, indies in peius labitur. Inde natum, quòd Mandrabulus quidam, quum thesaurum reperisset, primum aureā ouem posuit Iunoni Samiæ, proximo anno argenteam, tertio æream.

O domus antiqua quàm dispari domino dominaris. Ennius.

Videtur & illud Ennij carmen prouerbijs asscribendum quod refertur à M. Tullio Offic. libro primo: Id conueniet in disciplinam commutatam in peius, eorum uicio qui successerunt.

Heroum filij noxæ.

Ἀνδρῶν ἡρώων τέκνα πήματα.

Id est: Virorum heroum filij noxæ. Manet & hodie uulgatus iocus: Ex sapiētissimis patribus stultissimos propagari liberos.

Terent. *Haud canit paternas cantiones.*

Οὐ πατρῷ ἀκὰ αὐλῇ μέλη.

De eo iactatum, qui à paternis moribus degeneraret. Solent liberi maiorum suorum cantiunculis, quas admodum pueri didicerunt, delectari.

Homer. *Filius degenerans.*

In filium, qui à paterno degenerat instituto, conueniet illud Homeri Iliad. p.

Ἀλλ' οὐχ υἱὸς ἐν ἔντεσι πατρὸς ἐγέρα. Id est:
At non consenuit patrijs in filius armis.

Benè natis turpè est malè uiuere.

Quidam arbitrantur ob hoc ipsum sibi licere turpiter uiuere, quòd honestis maioribus orti sunt, quum contrà generis claritas quasi fax addita faciat, ut nobilium errata plus habeant dedecoris, quàm obscuro genere natorum.

Quis parentes laudauit, nisi infelices filij?

Τίς πατέρ' αἰνήσει' εἰ μὴ κακοδαίμονα τέκνα. Id est:
Quis patrem laudet, nisi proles laudis inanis?

Carmen uulgò iactatum de ijs, qui maiorum suorum facinora iactitant, nimirum nihil habētes quod de seipsis uerè prædicent.

Diogeni. *Acesias medicatus est.* Ἀκεσίας ἰάσατο.

Dici solitum de re, quæ semper uergeret in deterius, quoq; magis accuraretur, hoc peius haberet. Occasionem adagio dedit Acesias quidam medicus imperitus & stupidus, qui dum cuidam pedum dolore laboranti mederi studet, auxit dolorem.

Taurum tollet, qui uitulum sustulerit.

Si quan-

Si quando significabimus maiora peccaturum adultum, qui puer uitijs minoribus assueuerit.

Vt nunc sunt homines.

Si notabis temporum tuorū mores, ut semper in peius degenerantes à uirtute maiorum, applicabis illud Homeri Iliad. M. Homer.

οἷοι νῦν βροτοί εἰσιν. Id est: ut nunc sunt homines.

Discum quàm philosophum audire malunt.

Vulgus hominum propensius est ad quamuis ineptas uoluptates, quàm ad frugifera. Per iocum transferri potest ad discum escarium, cuius crepitum multi libentius audiunt, quàm uocem philosophi.

Eamus Athenas. Ἴωμεν εἰς ἀθήνας.

Licebit uti, si quando nos melioris fortunæ relictæ pœnitebit.

DEPRECANTIS ET ABOMINANTIS.

Despuere malum. Plautus.

Manet & hodie in uulgi moribus, ut si quid audiāt execrandum, quod sibi nolint euenire, despuant uelut abominantes. Id autem hæsit ex ueterum superstitione, qui sibi persuaserant disputationem esse remedium aduersus imminentia mala.

Vates secum auferat omen. Theocrit.

In eos qui nobis dira minitantur, aut acerba prænunciant, conueniet illud Theocriticum in Bucoliastis:

Λυτάρ ὁ μάντις ὁ τήλεμος ἐχθρ' ἀγορεύων
Ἐχθρὰ φέρω ποτ' οἶκον, ὅπως τεκέεσσι φυλάξῃ. Id est:
Telemus at uates, mihi qui canit omnia dira,
Dira domum referat, quô natis illa reseruet.

In capras syluestres. Κατ' αἶγας ἀγρίας. Athenæus

Id est: In capras feras. Abominantis est sermo, & malum deprecantis. Confine illi: Hostibus eueniant conuiuia talia nostris. Athenæus ponit, Ad capras syluestres, pro eo quod difficillimum esset inuentu, aut quod nusquam est.

Idem. *Bæon malus piscis.*

Dicetur in hospitem ingratum ac molestum. Bæon apud Epicharmum piscis quidam est.

Pindarus. *Si quid mali in Pyrrham.* Εἴ τι κακὸν, εἰς πύρρας.

Subaudiendum, recidat aut abeat, aut eiusmodi quippiam. Originem prouerbij tradunt huiusmodi. Quondam Pyrrhæos quotquot erant finitimi, graui odio persequebantur, unde fit quod malum aliquando uideretur impendere, id abominantes precabãtur ut in Pyrrhæos auerteretur, dicentes: εἰς τὴν πυῤῥαίαν. Id est: In Pyrrhæorum regionem. Est autem Pyrrha Lesbi insulæ ciuitas, autore Stephano.

Suidas. *Procul ab auribus nuncius ueniat.*

Ἀπ' οὔατος ἄγγελος ἔλθοι.

Id est: Procul absit nuncius aure. Sermo deprecãtis nuncium malè auspicatum.

Homer. *Abhorrentis ac detestantis.*

Quum dicemus nos uehemẽter à uicio quopiam abhorrere, illud Homeri usurpare licebit:

Ἐχθρὸς γάρ μοι κῆνος ἔμ' αἴδαο πύλῃσι. Id est:
Is mihi iuxta inuisus, ut atri limina ditis.

Plato. *Dulcis cubitus.* γλυκὺς ἀγκών.

Abominantis est sermo. Ancon autem Nili pars est, in qua nauigantes plurimum & sudant & periclitantur. Vnde prouerbio dicebant: Dulcis cubitus, quasi deprecantes eius loci discrimina. Id autem perinde ualet quasi dicas: Bona uerba, aut benè ominata loquere.

Vergil. *Terra mihi prius dehiscat.*

Vergilius:

Sed mihi uel tellus optem prius ima dehiscat,
Vel pater omnipotẽs adigat me fulmine ad umbras,
Pallentes umbras Erebi, noctemq; profundam,
Ante pudor quàm te uiolem, aut tua iura resoluam.

DERISIO.

Omnia

Plato. *Omnia præclara dicis.*

Socrates apud Platonem in Enthydemo, ἰρωνεύομενος suo more, quòd aduersarius absurda quædam collegisset, uidelicet Socratem scire quòd nesciebat, & rursum nescire quod sciebat, εἶεν, inquit, ὦ Ἐνθύδημε τὸ γὰρ λεγόμενον, καλὰ δὴ πάντα λέγεις. Id est: Esto ô Enthydeme, Nam ut dici solet, omnia sanè præclara dicis.

E sublimi me derideas. Ἀφ' ὑψηλοῦ μοῦ καταγελᾷς.

De eo, qui cum fastu ridet quempiam, ac despectim.

Suidas. Ἐσμιμαλίχθαι.

Hoc gestu contumeliam despectumq; supremum significabant. Est enim Græcè ἐσμιμαλίχθαι, medium digitum ostendere, contractis cæteris, ignominiæ caussa.

Horat. *Naso suspendere.*

Est ua fré ab subdolè irridere. Horatius in Sermonibus:

Naso suspendis adunco.

Perfius. *Posticæ sannæ.*

Perfius prouerbialiter appellat' clancularias irrisiones. A gestu ridentium aliquem à tergo. Posticæ occurrite sannæ.

Plautus. *In eo ipso stas lapide, in quo præco prædicat.*

Quadrabit, ubi quis præsens, uidens, audiensq;, tamen deluditur. Quòd autem meminit lapidis, id traductum est à lapide quodam editiore, quem Romæ fuisse complurium autorum testimonio constat, unde præcones in actionibus res uenales annuntiabant.

Iuuenal. *Loripedem rectus derideat.*

Iuuenalis: Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus. Quo conueniet uti quoties aliquis id alijs opprobrat mali, cui sit ipse obnoxius.

DESPERATIO.

Terent. *Actum est.*

Prouerbialiter etiam hodie his uerbis desperationem significamus, actum est, Græci πέπρακται. Teren. in Eu-

nucho: Actum est, ilicet, peristi.

Euripides *Nullus sum.*

Prouerbiales sunt & illę apud Comicos hyperbolę. Nullus sum, Occidi, & Perij, quibus desperationem aut ingens malum significamus.

Diogenia *Pinus in morem.* Πεύκης τρόπον.

Id est: Piceæ ritu. Vbi quis funditus, radicitusq; perit, ita ut nullo pacto restitui possit, piceæ ritu perditus dicitur. Nam piceam succisam negant suppullulascere.

Idem. *Perierunt bona.* Ἔῤῥει τὰ καλὰ.

Id est: Perierunt honesta. Hippocrates Mindaro Lacedæmoniorum duci fuit ab epistolis. Eo interfecto ab Atheniensibus, Hippocrates in Lacedęmonem huiusmodi scripsit epistolam: Ἔῤῥει τὰ καλὰ, μίνδαρος δ' ἀπέσωται. Id est: Perierunt honesta, Mindarus autem amotus est. Innuens rem malè cessisse.

Terent. *Ad restim res redijt.*

Teren. in Phorm. Opera tua ad restim mihi quidem res redijt planissimè. Hoc adagio summa rerum desperatio significatur. Nam in hac, solent quidam amentes ad laqueum confugere.

Plin. *Suspendio deligenda arbor.*

In re uehementer indigna, neq; ullo pacto toleranda ueteres arborem suspendio deligendam esse dicebant.

Suidas. *Ad porcellum da mihi mutuo tres drachmas.*

Εἰς χοιριδίον μοι νῦν δάνεισον τρεῖς δράχμας.

Id est: Ad porcellũ nunc da mihi mutuo treis drachmas. Dicebatur ab eo, qui mori decreuisset, aut qui uellet initiari. Nam initiandi consueuerunt immolare porcum.

A quinq; scopulis desilire in fluctus.

Ἀπὸ πέντε ἄλλεσθαι πετρῶν ἐς κῦμα.

Id est: A quinq; desilire rupibus in undam. Hoc usurpari solet ab ijs, qui iam impatientes præsertim malorum, minan-

nantur semet in quoduis potius malum præcipitaturos, quàm ut perpetiantur.

Omnibus armis præsidijsq; destitutus.

Hominem inermem, & omnibus præsidijs destitutum, indicabimus hoc uersu Homerico, qui est Iliad. Φ. Homer.

Γύμνος ἄτερ κόρυτός τε καὶ ἀσπίδος οὐδ' ἔχεν ἔγχος. Id est: Et clypeo simul & galea nudatus & hasta.

Tenuis spes. Ψυχρὰ μὲν ἔλπις.

Id est: Spes frigida quidem. Spem infirmam incertamq; Poëtæ tenuem uocant.

DIFFICVLTATIS.

Non est cuiuslibet Corinthum appellere. Suidas.

Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθόν ἐσθ' ὁ πλοῦς.

Id est: Non est datum cuiuis Corinthum appellere. Vetustum iuxta ac uenustum adagium, de rebus arduis & aditu periculosis, quasq; non sit cuiuslibet hominis affectare. Inde natum, quòd, uti refertur apud Suidam, nec facilis nec satis tutus sit nautis in Corinthiacũ portum appulsus.

Difficilia, quæ pulchra. Δύσκολα τὰ καλὰ. Solon.

Id est: Ardua, quæ pulchra. Quidam prodiderunt Pittacum, ubi semet abdicasset imperio, dixisse: Difficile bonum esse. Porrò Solonem Pittaci molliciem atq; ignauiam taxantem dixisse: Difficilia, quæ honesta, &c.

Cum principe non pugnandum. Homer.

Qui significabit arduum principem à priuato superari, aut difficillimum uincere naturam, usurpabit illud Homeri ex Odyss. Δ.

Ἀργαλέος γάρ τ' ἐστὶ θεοὶ βροτῷ ἀνδρὶ δαμῆναι. Id est: Ardua res homini mortali uincere numen,

Ire per extremum funem. Horatius.

Pro eo quod est, rem factu perquam difficilem pręstare, neq; uel tantillum aberrare.

Clauam extorquere Herculi.

Qui

Qui sibi uendicare conatur, quod alius iam potentior occupauit, uel Ioui fulmen eripere, uel clauā extorquere de manu Herculis dicetur.

Plato. *Nemo malus hoc sciet.* Οὐδεὶς κακὸς εἴσεται τοῦτο. Id est: Nullus malus hoc sciet. Quoties rem egregiam & cognitu dignam significamus.

Homer. *Non omnibus contingit.*

Non cuiuis fit potestas cum regibus colloquēdi, aut non omnibus contingit diuinarum literarum penetrare mysteria. Ad hunc sensum non inuenustē deflectetur illud Homeri ex Odyssea π.

Οὐ γὰρ πω πάντεσσι θεοὶ φαίνονται ἀρηγόνες. Id est: Haud cuiuis manifesta uidentur numina diuūm.

Homer. *Aegrè, sed tamen contingit.*

In eos, qui ægrè quidem, sed tamen assequuntur quod optant, quadrabit illud Homeri Odyss. α.

Οἵ γ' ἤτοι σάφας τι, κἠδίστα ἴσασιν. Id est: Peruenietis adhuc quanquam mala plurima passi.

Homer. *Aegrè quidem, sed facimus tamen.*

Quum ægrè quidem, & non sine plurimis incommodis agimus quippiam, sed tamē facimus adacti necessitate, conueniet illud Homeri:

Quamuis afflicti nimium, sed farum ita cogit.

Plautus. *Præter Sibyllam nemo leget.*

Diuus Hieronymus irridens Iouiniani stilum, ut perturbatum & obscurum, scribit Plautinarum literarum illud in eum quadrare: Has præter Sibyllam leget nemo.

Centum plaustri trabes.

Hesiodus. Hesiodus: Ἑκατὸν δέ τε δούρατ' ἀμάξης. Id est: Centum autem lignis plaustrum compingitur unum. Eo tempestiuiter utemur, quum significabimus id quod a nobis petitur, magno constare.

Azanca mala. Ἀζανέα κακά.

Dici solitum, ubi quis in re perdifficili plurimum sumeret laboris: Azança regio quędā sterilis est Arcadię, &c.

Capere

Capere prouinciam. Tradere prouinciam.

Capiunt suscipiunt'ue prouinciam, qui rei curādæ onus in se recipiunt.

Capere ciuitatem. Plato.

Plato in quodam dialogo significat prouerbio dici solere, Capere ciuitatē, qui rem difficilem esset assequutus. Neq; enim ciuitas primo statim impetu capitur.

Omnes laqueos effugere. Plato.

Quod ipsum à uenatu translatum est, in quo sic undiq; sepiuntur exitus, ut necesse sit feram in aliquas insidias incidere.

Trabs in omnibus. Λοκὸς δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται. Id est: Tras in omnibus facta est. Videtur Hemistichium ex Poēta quopiam sumptum, quo significatum est, nihil esse tam certum, quin obsit scrupulus, cogens nos ad exactiorem rei considerationem.

DIFFIDENTIAE.

Simul & da, & accipe. Ἅμα δίδου καὶ λάμβανε. Aristotel.

Vbi res est cum homine parum certa fide, cui non sit turum quicquam credere, nisi statim receperis, quod fueris stipulatus. Torquebitur ad eum, qui nō collocat officium aut munus situm, nisi iam certus de mutuo.

Nemini fidas nisi cum quo modium salis absumpseris. Cicero.

Significat autem hominis ingenium non posse perspici, nisi diuturno conuictu.

Fiducia pecunias amisi.

Iactatur & hodie, fiducia plerosq; mortalium falli.

Ne Mercurio quidem credere. Strabo.

Strabo lib. 2. de narratione parum probabili, Ἡμεῖς τὰ ἐξωπίσω πιστὰ τοῖς λέγουσι. Id est: Quam ne Mercurio quidem credat aliquis narranti. Proprié conuenient in eos, qui longinquis peregrinationibus circumacti, narrare solēt prodigiosa. At uiatorum deus habebatur Mercurius.

Con-

Plautus. *Confringere tesseram.*

Apud Plautum in Cistellaria confregisse tesseram dicitur qui sibi reditum in domum aliquam præclusit. Est autem tessera symbolum hospitale, quo prolato agnoscebantur hospites, si quando redissent.

Idem. *Cæca dies, & oculata dies.*

Plautus cęcam diem & oculatam, pro die qua non numeratur præsens pecunia, & qua numeratur. Vocant & iurisconsulti cæcam diem, & cæca testimonia, quæ scripto perhibentur ab absentibus. Nam cęca sunt non tantum, quæ non uident, sed quæ non uidentur & absunt.

Idem. *Oculatæ manus.*

Oculatas manus dixit Plautus, quæ promissa uelint exhiberi re, non oratione promitti. Nam oculos habere, quibus uideant exhibita: aures non habere, quibus audiant pollicitationes. Semper, inquit, oculatæ nostræ sunt manus, credunt quod uident.

Plautus. *Pluris est oculatus testis unus, quàm auriti decem.*

Longè maior est habenda fides referentibus ea, quæ uiderint oculis, quàm ijs, qui narrant ab alijs audita.

Aristoph. *Non persuadebis, ne si persuaseris quidem.*

Οὐ γὰρ πείσῃς, οὐδ' ἂν πείσῃς.

Id est: Haud enim persuaseris unquam. Est autem hyperbolæ genus, qua significamus tanquam ἀδυνατώτατόν τι. Perinde quasi dicas, non credam, etiam si uidero.

Seneca. *Quot seruos habemus, totidem habemus hostes.*

Non habemus illos hostes, sed facimus. Meminit Seneca epistola XLVII. Admonet adagium, ne quid fidamus illis, ne'ue ex animo illos nobis amicos arbitremur, qui nos metu colunt.

Hostium munera, non munera.

Priscorum superstitio credidit, obseruanda uel maximè munera, à quibus, quo animo mitterentur, propterea quòd quæ darentur ab ijs, qui nobis malè cuperent, exi-

exitio plerunque fuisse constaret.

Homo homini lupus. Ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ λύκος. Plautus.

Quo monemur, ne quid fidamus homini ignoto, sed perinde atq; à lupo caueamus.

Etiam si Cato dicat.

De fide & autoritate Catonis Vticensis narrat Plutarchus. Prouerbium dicitur de rebus incredibilibus.

Lydus ostium claudit. Λυδὺς τὴν θύραν ἔκλεισε.

De furacibus dicebatur, quòd Lydi non discederent, nisi re quapiã sublata. Malim accipere de ijs, qui rem quampiam obscœnam aggressuri, fugitant arbitros, abduntq; sese, propter Lydos molliciei notatos.

Tuam ipsius terram calcas.

Quum iubebimus cuipiam, ut in suo loco se contineat, neq; se recipiat in nostra.

DIFFERENTIAE.

Longè lateq;. Gellius.

Quum ingens discrimen significant, longè lateq; distare dicunt. Translatum uidetur ab agrorum messoribus.

Quisquis is fuerit. Homer.

Quemuis citra ullam exceptionem hominem indicabimus hoc uersiculo, qui est Iliados XIII.

Ὃς θνητός τ' εἴη, καὶ ἔδοι δημήτερος ἄκτην. Id est:

Qui modo mortalis sit, edens Cerealia dona.

Pilus in medio. Theocrit.

Minimum discriminis significãtes, dicimus pilum interesse, id uehementius est quàm si dicas, culmum latum. Theocritus in Thyonicho.

λαοῦ δὲ μανεὶς πόκα, θρὸξ ἀνὰ μέσον.

At me imprudentem capiet uesania tandem.

Vix pilus in medio est.

Verba sunt amantis ac metuentis, ne tandem amor exeat in insaniam, à qua tam parum absit, ut uix pilus sit in medio. Consimili tropo Plautus dixit in Mo-

in Mostellaria: Pluma haud interest patronus an cliens probior fiet, Homini cui nulla in pectore est audacia. Non interest pluma, pro nihil omnino refert.

Lucian. Δὶς διὰ πασῶν.

Id est: Bis per omnia. Hoc adagio discrimen ingens ac longissimum interuallum significabant. Vnde quæ pugnantissima inter sese uiderentur, totoq; dissiderent genere, ea bis per omnia inter se discrepare dicebant.

Strabo. *Mysorum ac Phrygum termini discreti sunt.*

Strabo regiones quasdam commemorat inter sese finitimas puta Phrygum, Bithynorum, Mysorum, Dolonū. Item, qui iuxta Cyzicum accolunt, Mygdonum ac Troianorum. Neminem autem inficias ire, quin unaquæque suis finibus sit circumscripta. Verum eos fines adamussim diiudicare, id neutiquā facile. Manent & in hodiernum diem de finibus gentium rixæ, longa serie temporum omnia confundente. Adagio licebit uti, de rebus toto genere inter sese dissidentibus. Velsi si quis sentiens longè aliud spectare philosophum, aliud oratorem. Aut de hominibus, inter quos nihil conuenit: nihilq; commune intercedit.

Seiuncta sunt Merrhæ & Siloam fluenta.

Χωρὶς τὰ Μερρᾶς ἢ Σιλωὰμ ῥεύματα.

Id est: Seiuncta sunt Merrhæ ac Siloam flumina. De longo interuallo dissitis inter sese. Veluti si quis dicat inter amicum & adulatorem plurimum interesse. Apparet neotericum esse prouerbium, & haud scio an ab Apostolo additum, ex literis apostolicis & ecclesiasticis. Siquidem Merrha uocatur locus, in quo Moyses aquas pestilentes & amaras, iniecto ligno, dulces reddidit ac salubres. Cæterum ad aquas Siloam missus est à Iesu cæcus euangelicus, quo uisum reciperet. Vnde apparet salutares fuisse, dissimillimas aquas Merrhæ.

Horat. *Quid distent æra lupinis.*

Horatius in epistolis: Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis, id est, nouit discrimen rerum uilium & pretiosarum. Agit autem Horatius de his, qui beneficia non ita conferunt in quosuis, uel ut abnegent, sed ita collocant, ut expendant & eius meritum ac dignitatem, cui præstant, & precium muneris quod largiuntur. Porrò lupini uilitatem prouerbialiter notauit Iuuenalis: Tunicam mihi malo lupini. Quàm si me toto laudet uicinia pago.

Ingens interuallum. Tullius.

M. Tullius in epist. ad Atticum lib. sexto. Senarios hos ceu prouerbiales usurpat.

πολλὰ δὶ ὠ μετάχ μέσ.

κότ☉ πολλὰ δι' ὠκύμορ' εὐρὺς ἅλὸς. Id est:

Multas at undas uoluit in medio notus Vasti maris.

Licet huc quoq; torquere, ut significes rem adhuc procul abesse à periculo.

Ne punctum quidem. Hieronym.

Diuus Hieronymus in epistolis: Et apostolicæ uoluntatis sequêres uestigia, ne punctum quidem, ut dicitur, aut unguem transuersum ab illius sententijs recedamus.

Valeat amicus cum inimico.

Plutarch. Ἐῤῥέτω φίλ☉ σὺν ἐχθρῷ.

Id est: Valeat amicus cum inimico. Quadrabit in eos, qui toti ad se spectant, nec amici magis, quàm inimici rationem habent.

Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum. Horat.

Dicendum uel in duos aliquos diuersis laborantes uitijs, uel in eundem sui dissimilem, nempe modo loquaciorem quàm sat sit, modo impendio taciturnum: interdum pueriliter ineptum, interdum Catone seueriorem: nonnunquam profusum, nonnunquam sordidum. Siquidem ut uitio dandum, si quis hircum oleat, ita ad æquè uituperandum, si quis oleat unguenta. Nam pastilli pilulæ sunt unguentarię. Alterum, spurci est: Alterum mollis.

Diogeni. *Canis digna sede.* Ἀξία ἡ κύων θρόνου.

Quum nouus honos obtigit cuipiam immerenti. Sumptum uidetur à Melitæis canibus, quibus nonnullæ mulierculę maiorem habent honorem, quàm ipsis maritis.

Suidas. *Digna canis pabulo.* Ἀξία ἡ κύων τοῦ βρώματος.

Id est: Digna canis pabulo. Fermè perinde ualet, ac si dicas: Dignus operarius mercede sua. Et uix quisquam est tam inutilis minister, quin si non amplo salario, certè uictu dignus esse uideatur.

Idem. *Dignus obelisco.* Ἄξιος ὀβελίσκου.

Dignus quouis honore. Summis enim uiris eiusmodi columnæ ac pyramides erigebantur, magnificis inscriptæ titulis, aut ingentes colossi. Sic enim stupidi principes olim fingi gaudebant. Tametsi prouerbium ancipitem habet sententiam, propterea quòd Aristarchus obeliscis iugulare sit solitus, quæ parum probaret.

Persius. *Digna cedro.*

Digna cedro dicuntur, quæ promerentur immortalitatem, & eiusmodi iudicantur, ut posteritati consecrentur. Sumptum est ab arboris natura, cuius succo, quæ sunt illita, non sentiunt cariem.

Dignus Argiuo clypeo. Ἄξιος εἶ τοῦ ἐν Ἄργει ἀσπίδος.

Id est: Dignus es Argiuo clypeo. De generoso ac maiorem in modum uenerando. Inde sumptum quòd olim apud Argiuos ex more pueri incorrupti, puriq; clypeos quosdam gestantes, pompas agebant. Isq; honos erat illi ætati, prisco quodam instituto maiorum decretus.

Plin. *Dignum propter quod uadimonium deseratur.*

Vbi rem maximi momenti uolumus significare, quæq; uel quantouis dispendio debeat expeti, dignam esse dicemus, cuius gratia uadimoniũ deseratur. Nam qui uadati sunt, nõ nisi summo suo periculo abesse iudicio possunt.

Tullius. *Dignus qui cum in tenebris mices.*

Qui

Qui certissima esset fide, cum dignum dicebant, qui cum in tenebris micaretur.

Quauis re dignus. Ἄξιος τοῦ παντός.

Terentius: Hominem quantumuis precij.

Regia uaccula. Βασιλικόν βοΐδιον. Diogeni.

Id est: Regia buccula. De prodigiosa fœcunditate dicebatur. Natum est è miraculo rei gestæ. Aetate Ptolemæi iunioris uacca quędam eodem partu sex ædidit uitulos. Simile illud Iuuenalis: Scropha fœcundior alba.

Batti Silphium. Βάττου Σίλφιον, Aristoph.

Id est: Batti Silphium. Græci nouum & rarum quempiã honorem prouerbio uocant. Aristophanis interpres diuersam originem adagionis adscribit. Battus à Thera iuxta Cretam insula profectus, oraculo monitus Apollinis, uel, ut alij tradunt, domestica pulsus seditione, Cyrenen cõdidit. Cui quum Afri beneficij memores, summum honorem habere studerent, donarunt illi Silphium herbam apud illos omnium pulcherrimam. Simulq; numisma ferientes, in cuius altera parte regnum erat insculptum, altera Silphium, quo fuerat à ciuitate donatus. Porrò Silphium inter herbas primam gloriam obtinet, cuius & folia & fructus & caulis & succus preciosissimus sit.

Decernetur equa Thessalica. Eustathi.

Ἐπικρινεῖται ἵππος θεσσαλική.

De summo pręmio dicebatur, propterea quòd antiquitus prima laus fuerit equorum Thessaliæ. Lepidius erit per ironiam.

Bos in ciuitate.. Βοῦς ἐν πόλει. Horatius.

Dicitur, ubi quis ad nouos honores euehitur. Lysias bouis imaginem in arce collocauit. Nam in agris boum usus, non in ciuitate.

Sapientum octauus.

In eum, qui sibi multum tribuit in sapientia. Horat.

Terent. *Columen familiæ.*

Donatus columen dici putat, perinde quasi columnam dicas, cui reliqua domus innitatur. Vnde antiquitus seruos maiores columellas dictos.

Plinius. *Vtranq; paginam facit.*

Sumpta metaphora à codicillis rationalibus, duas habẽtibus paginas: alteram, quæ indicat quid sit datum: alteram, quæ quid acceptum sit, ostendit. Itaq; in rebus humanis fortuna utranque facit paginam, id est, siue quid obtingit boni, ea laudatur quasi dederit, siue mali quid accidit, eadem incessitur ceu malorum autor.

Esto pronus.

Εστω ταμίας, τ' ἄλλα δ' εἰ βούλει νύων.

Sis cundus, in reliquis canis esto si libet. Aiunt dictum in eum cui felicitas immerenti contigisset, peculiariter in eunuchos.

Iupiter aquilam delegit. Ζεὺς ἀετὸν εἵλετο.

Vbi quis asciscit sibi præclaros suisq; rebus accommodos. Poëtæ fingunt aquilã Ioui fulmen porrigere, quòd hæc auis omnium altissimè subuolet, nec ictu fulminis lædatur.

Glaucus comesa herba habitat in mari.

Γλαῦκος φαγὼν πόαν οἰκεῖ ἐν θαλάττῃ.

Dictum apparet per iocum de ijs, qui quum perierint, tamen uulgo credũtur uiuere. Glaucus quispiam fuit Anthedonius piscator, natandi peritia longè omnium primus. Is quo magis esset miraculo, commentus est imposturam huiusmodi: Enatabat è portu spectantibus Anthedonijs, donec iam extra prospectum esset. Ibi reuersus in terram, secessit in locum aliquem semotum, atque in eo dies complures commorabatur. Deinde quum uideretur, redibat natans in portum, spectantibus ijs, qui stabant in littore. Mirantibus autem amicis ac sciscitantibus, ubinam gentium tam diu commoratus esset, adsimilabat in marinis fluctibus interim uersatum esse sese.

Auxit

Auxit miraculum altero commento. Hybernis mensibus, quum cæteri piscatores nihil pisciũ capere possent, ille ciues rogabat, quosnã pisces adduci uellent. Quosq; iussissent aduchebat, uidelicet iam ante paratos in hunc usum, atq; alibi conclusos. Euenit tandem, ut hic impostor de belua quadam marina deuoraretur. Isq; fuit eius comœdiæ finis. Porrò quum non rediret ex more, populari fama iactatum est: Glaucum gustata herba factum immortalem, & in mari uitam agere.

Antiquior Codro. Πρεσβύτερος κόδρου.

De priscis, & ob antiquitatem admirandis. Codrus antiquissimus Atticæ rex.

Pro dignitate cuiusq;. Homer.

Quum unicuiq; partes tribuuntur pro decoro personæ proq; dignitate, ueluti si negocium arduum committatur prudenti & exercitato, leuiusculum iuueni cuipiam & imperito, quadrabit illud Homeri:

Egregia egregius subit arma, ac deteriori
Deteriora dedit.

Myrteam coronam ambis. Μυῤῥινοῦν. Suidas.

Id est: Myrteam cupere. Dicebatur, qui tyrannidem aut magistratum ambiret. Nam olim principes myrteis corollis coronabantur, siquidem Suidæ credimus.

Omnibus anteuertenda uitæ cura. Homer.

Qui dicet omnia posthabenda, quo uitæ consulamus, accommodabit illud Homeri:

Nullum equidem precium cum uita confero, nec cum
Iliacis opibus, pridem quas tempore pacis
Vrbs opulenta tenebat, uti fama est.

Cæcus & claudus non intrabunt templum. 1. Reg. 5.

Fortassis adagio locus erit, quoties excluditur aliquis ab honore ueluti indignus.

Roscius. Cicero.

Roscius histrio tam erat felix in agẽdis fabulis, ut quisquis in arte quapiam insignis esset, Roscius uocaretur.

Id indicat M. Tullius libro de Oratore primo. Itaque hoc est iam diu consecutus, ut in quo quisque artificio excellerer, is suo genere Roscius diceretur. Eodem igitur tropo, quo uehementer in consiliis callidum, Dædalum uocamus: in laboribus patientem, Herculem: in disputando inuictum, Achillem: in iudicando Aristarchũ: patronum in causis agendis egregiè dextrum, Roscium licebit appellare.

Cicero. *Primas tenere.*

M. Tullius ad Q. fratrem epist. lib. 1. carmen adfert, uelut παροιμιῶδες: Illud uero, inquit, quod à puero adamaram

Ἀλιφάρισιόν τε καὶ ὑπὸ ἔχθρῃ ἅμμενον ἄλλων totum occidisse. Queritur enim illic oppressa Repub. nullum esse locum uel exercendæ uirtuti, uel tuendæ dignitati. Carmen suspicor esse Homeri, quod ita uerti potest:

Primas usq; tenere, aliosq; excellere laude.

DILIGENTIAE.

Gellius. *Ad amussim.*

Frequens est apud autores ad amussim, examussim, examussatim, amussatim, pro eo quod est, exquisita diligentia, atq; exactissima cura. Translatum à fabris lapidariis aut lignariis, qui funiculo illo regulari operis æqualitatem explorant, quanquam Festus alicubi testatur, amussim quibusdam esse non lineam neq; regulam, sed ferramentum quo fabri in poliendo uruntur.

Athenæus *Thunni more.* Θύννου λίπλω.

Thunni more uidere dicuntur, qui limis, aut altero oculo obliquè inspiciunt.

Suidas. *Iuxta melam.* Κατὰ μέλλω.

Suidas ostendit prouerbio dici solere, ubi quis incerta coniecturis persequeretur. Sumpta metaphora à mecicis hulcus internum immisso per fauces instrumento quopiã explorantibus. Id instrumentum melen uocant.

Horat. *Ad unguem.*

Ad unguem, cundẽ habet sensum. A marmorariis sumpta

pta metaphora, qui superinducto ungui commissuras explorant marmorum.

In quadrum redigere.

Pro eo quod est, in ordinem aptamq; structuram concinnare. Sumptum ab his, qui arbores aut lapides mathematicis gnomonibus exæquant. Proinde quod conuenit, quadrare dicimus. Tullius.

In nocte consilium. Ἐμ νυκτὶ βουλή.

Id est: In nocte consilium. Admonet adagium non esse præcipitandum consilium, neq; statim ad primos animi impetus quippiam agendum. Nox autem propter solitudinem ac silentium uel maximè ad considerandum, consultandumq; de rebus grauibus est idonea. In consultando cunctatio tutior est, periculosa celeritas.

Vltro, citroq;. Tullius.

Quasi dicas, huc atque illuc. Fit autem uenustior metaphora quoties ad mutuam altercationem, disceptationem, confabulationem, rixam ue refertur. Cicero: Multis uerbis ultro, citroq; habitis, ille nobis consumptus est dies. Et, Vltroq; agitata causa.

Ruminare negocium. Ἀναμάσασθαι τὸ πρᾶγμα. Aristoph.

Id est: Ruminare seu remandere negocium. Ruminare seu remandere negocium dicitur, qui suo cum animo uersat, etiam atq; etiam expendens.

Fixis oculis intueri. Ἀπυξ ὄψαι. Plutarch.

Id est: Defixis oculis intueri. Pro eo quod est, attentius accuratiusq; considerare.

Γοργόν βλέπειν. Lucian.

Aliquoties apud Lucianum, pro acribus oculis intueri. Homerus: Gorgoneis oculis, quales & Martis atrocis.

In occipitio oculos gerit. Plautus.

De uersutis & circumspectis quosq; neutiquam procliue sit fallere. Plautus in Aulularia:

Quæ in occipitio quoq; habet oculos.

Lucian. *Vnum ad unum.* Εν πρὸς ἓν φασίν.

Quum exactiùs singula singulis componantur.

Horat. *Incudi reddere.*

Pro eo quod est, refringere ac mutare, corrigereq;.

Et malè tornaros incudi reddere uersus.

Consimili forma dicunt recoquere.

Ruris frons. Αγροῦ πρόσωπον.

De nimium laboriosis, & perpetuo operi assidentibus. Cuiusmodi fingit Menedemum Terentius.

Suidas. *Ithorus.* Ιθορ.

In eũ, qui uelut instigator, hortatorq; foret alijs. Translatum opinor à nautis, quos remigantes nauclerj uox animat ad gnauiter laborandum.

Horat. *Caput scabere & consimilia.*

Caput scabere, ungues arrodere, gestus hominis sunt cogitabundi, & de mutando, cuius pœnitet, secum agitantis. Horatius:

Sæpè caput scaberet, uiuos & roderet ungues.

Varro. *Aristophanis & Cleantis lucerna.*

Propter insignem studij diligentiam in prouerbiũ abijt, ut is ad Aristophanis aut Cleantis lucernam dicatur lucubrare, qui summo studio, exquisitaq; cura singula pensitat.

Olet lucernam. Τὸν λύχνον ὄζει.

De re meditata multoq; studio elucubrata. Inde ductũ, quòd studiosi ad lucernam uigilantes, soleant elaborare, si quid accuratiùs uelint excudere. De Demosthene dicitur, quòd plus olei, quàm uini consumpserit.

Plato. *Non una manu capere.* Οὐ τῇ ἑτέρᾳ λαμπτέον.

Id est: Non una tantùm manu capiendum. De re lubrica uariaq;, captuq; difficili.

Cicero. *Metiri digitis.*

Qui rem accuratiùs quàm oportet expendit, digitis metiri dicitur. Horatius:

Legi-

Legitimumq; sonum digitis callemus & aure.

Homini diligenti semper aliquid superest. Chrysost.

Qui uerè diligens in negocio, nunquam sibi satisfacit.

Arator nisi incuruus, prævaricatur. Plinius.

Præcipit, ut arator, aruum primum rectis sulcis proscindat, mox & obliquis subigat: id fieri uix potest, nisi toto corpore incumbat labori. Cæterum prævaricari, est à recto sulco diuertere.

Non nauigas noctu. Οὐ νυκτὶ πλοῦς. Chrysip.

De eo, cui nihil est certi quod sequatur, propterea quòd nocturnis temporibus certius nauigant nautæ propter stellarum notas.

Somnus absit ab oculis. Aristoph.

Ὕπνος δ' ἀπέστω γλυκύθυμος ὀμμάτων.

Id est: Oculis abesto leniens animum sopor. Vbi quis rem aggreditur, quæ summam diligentiam curamq; desideret.

Somnum non uidit.

His uerbis significant summam uigilantiam.

Non quantum luscinia dormiunt.

Οὐδ' ὅσον ἀηδόνες ὑπνώουσιν.

In eos conuenit, qui somni parcissimi sunt.

Cicero. *Succisiua opera.*

Succisiuis operis fieri dicitur, quod horis quibusdam quasi furtiuis agitur, ubi iam ordinarijs ac legitimis officijs perfuncti simus. Hieronymus furtiuas uocat, quod alij succisiuas.

Vel acum inuenisses. Plautus.

De re diligenter uestigata. Nam acus inuentu difficillima.

Grues lapidem deglutientes. Aristoph.

Αἱ γέρανοι λίθους καταπιπωκυῖαι.

Dici solitum de ijs, qui summa prouidentia gerunt negotium. Idq; inde uulgò dicitur, quod gruibus hic mos sit, ut quoniam admodum sublimes uolant, magnoq; ferantur impetu, neque possunt deorsum aspicere, lapillos gestent, quos si quando fatigari cœperint inter uolandum ex alto deijciant, quo uidelicet è cadentium strepitu percipiant utrum supra terram, an supra mare uolent. Quod si lapillus in mare deciderit, pergunt uiam: si in terram interquiescunt.

Cato. *Frons occipitio prior.*

Quo significauit antiquitas, rectiùs geri negocium, ubi præsens ac testis adest is, cuius agitur negotium. Prior dictum est pro potior, meliorq;. Alioqui quis ignorabat, frontem priorem esse capitis partem, occipitium posteriorem?

Homer. *Arripere negocij curam.*

Admonentes aliquem, ut grauiter rem aggrediatur, utemur hoc carmine:

Quin age nunc scuticamq; manu, depictaq; lora
Corripe.

Idem. *Mihi curæ erit negocium.*

Quum admonebimus quempiam, ut omne negocium in nos renciat ipse secutus, nobis rem curæ futuram, conueniet illud Homeri:

Quin tacitus procede, uiæ huius ego fuero dux.

Plutarch. *Mihi ista curæ futura sunt.*

Ἐμοὶ μελήσει ταῦτα Θ λευκαὶς κόραις.

Id est: Curæ mihi ista erunt, ac puellis candidis. Conueniet uti, si quando significabimus nihil esse periculi, negocium ijs curæ futurum, ad quos pertinet.

Chrysost. *Funiculum ad lapidem.*

τὴν σπάρτην πρὸς τὸ λίθον ἄγειν. Id est: Funiculum lapidi admouere dicuntur, qui curam omnem adhibent, ne quid geratur in Repub. secus quàm oportet. Beatus Chrysostomus homilia in priorem ad Corinth. epist. 35. σκόπει

πῶς

πῶς πάλιν ἐνταῦθα πρὸς τὴν σπάρτην τὸν λίθον ἄγει, τὴν οἰκοδομὴν πανταχοῦ ζητῶν τῆς ἐκκλησίας. Id est: Considera ut hic rursus funiculum admouet ad lapidem, ubiq; quærens ædificationem ecclesiæ. Translatum est ab Architectis, qui non tradunt oculis suis, sed ad perpēdiculum explorant lapidum æqualitatem. Quod est exactæ diligentię.

Factum transactum. Tullius.

Apud Iurisprudentes solemnia sunt hæc. Factum transactum, quoties sentiunt nihil pretermissum quod ad negocij tractationem pertinet. M. Tullius in Catilinam inuectiua 3. Atq; illud quod faciendum primum fuit, factum atq; transactum est.

Pleno gradu. Treboni⁹

Qui leuiter rem quampiam attigerunt, summo pede dicuntur ingressi. contrà, qui magno studio instituerunt aliquid, pleno gradu dicuntur ingressi. Trebonius Ciceroni libro duodecimo: Nam illum paratum ut uideo & ingressum pleno gradu, cohortari non intermittemus, quo indies longius discendo exercendo'que se procedat.

DISCORDIA.

Bellum omnium pater. Lucian.

Ὁ πόλεμος ἁπάντων πατήρ.

Prouerbium ideo dictum est, quòd bellum omnium rerum nouandarum autor est, ut ex eo nata uideantur uniuersa.

Tuas res tibi habeto. Caius.

Caius Iurisconsultus lib. 44. tit. de diuortijs, ostendit fuisse receptum, ut diuortium his uerbis perageretur: tuas res tibi habeto, tuas res tibi agito. Quorum altero reddit dotem, altero abdicat ab se tutoris munus, in rebus uxorijs. Hæc autem forma uerborum perscripta est, ne uel non ratum esset diuortium si nullis solennibus uerbis perageretur, uel inauspicatum & odiosum si uerbis inciuilibus perageretur. Itidē in discutiendis sponsalibus

libus uisum est uti his uerbis: Conditione tua non utar. Hæc prouerbij gratiam habebunt, si cui ciuiliter renunciabimus amicitiam. Sed festiuius erit, si ad res animi transferuntur, ueluti si quis dicat, Monachi uitam professus est, mundum iussit sua habere, suas res sibi agere. Item si quis ambiat consortium nostrum, quem indicabimus nobis inutilem, huic aptè dicetur, conditio tua non utar, pro eo quod erat, non utar tua familiaritate.

Procop. *Gamma Betam persequitur.*

Procopius lib. 1. de bello Vuandalico refert Carthagine antiquum prouerbium à pueris iactari solere, Quòd Gamma quandoq; Betam & rursus Beta Gammam persequitur. Suspicor puerorum lusum huc spectasse, quòd inter uicinos frequenter oriatur dissidium. Verum hic puerile dictum detortum ad rerum euentum, quod Gizericus Bonifacium expulisset: Postea Gilimerem Belisarius. Prouerbium non est natum ex euentu, sed puerorum Carthaginensium ęnigma fuit, uelut oraculum eius quod accidit postea.

Homer. *Domesticum dissidium.*

Ad detestandam seditionem, & mutuam contubernalium inter ipsos discordiam insidiasq;, conueniet illud Homeri Odyss. π.

Οὐκ ἐσίν κακὰ ῥάπτειν ἀλλήλοισιν. Id est:
Impia res moliri inter sese mala.

DISCRIMINIS.

Plutarch. *Apio est opus.* τοῦ σελίνου δεῖται.

Ita loquebantur, quoties morbum capitalem innuebãt, & uitæ periculum imminere. Nam olim monumenta defunctorum apio coronabantur.

Horat. *Sub cultro liquit.*

Sub cultro linqui dicitur, qui in præsentaneo periculo deseritur. Sumptum à uictima, quę iamiam ferienda est. Horatius: Fugit improbus, ac me Sub cultro liquit. Conuenit in eos, qui periculo capitis parati sunt affirmare quippiam.

Sus

Sus sub fustem. ὑπὲρ τὸ ῥόπαλον. Suidas.

Vbi quis sese in præsens discrimen ac perniciem præcipitat. Nam sues apud quosdam fuste mactari mos est.

In Pythij templo cacare. Ἐμ πυθίου χέσαι.

Dicebatur, qui rem nefariam & periculosam faceret, quòd Pysistratus tyrannus extructo templo inscripserat, ne quis inibi uentrem exoneraret, & aduenam quendam deprehensum à medio sustulit.

Vtinam domi sim. Οἴκοι γενοίμην. Suidas.

Dici solitum ubi quis optat è malis, quibus implicitus est, emergere. Translatum ab ijs, qui in tempestate periclitantur.

Fuge procul à uiro maiore.

Ἄλευ ἀπὸ μείζονος ἀνδρός.

Caue à commercio potentium, habe commercium cum æqualibus. Etenim optimatum familiaritas, aut seruum facit & turpem, aut si nescias adulari, periculis obijcit.

Fuga tutior. Homer.

Qui dicet tutius esse fuga uincere libidinem, quàm contra pugnando, poterit accommodare illud Homeri Odysseæ M.

Οὐδέ τις ἐστ' ἀλκὴ, φυγέειν κάρτιστον ἀπ' αὐτῆς. Id est:
Non est ulla medela, procul fugere optimum ab illa.

Post folia cadunt arbores. Plautus.

Quoties admonebimus, leuiores iniurias si quis ferat, sequi atrociores.

Nunc contingat seruari. Νῦν γένοιτο σωθῆναι. Diogeni.

Quum significamus nos satis cauturos in posterum, si modo liceat præsens periculum effugere. Hoc modo Dauus in And. Posthac incolumem fat scio fore me, nunc si deuito hoc malum. Quidam apologum narrãt ad hunc modum: Testudini quondam incessisse uolandi desiderium, aquilam orasse, ut se doceret, Quumq; illa negasset fieri posse, quòd naturæ refrageretur, illa nihilominus

rus instabat. Itaq; paruit aquila, ac testudinem in sublimè uectam demisit, ut uolatum experiretur. Ea quum timeret infelicem euentum, optauit ut cõtingeret id temporis incolumem esse.

Plautus. *De tuo capite aguntur comitia.*

Plautus: Ibo intrò, ubi de capite meo sunt comitia. Sumptum à comitijs Romanorum, in quibus populi suffragijs noui magistratus creabantur. Itaq; quum statuitur de re quapiam, à qua pendeat felicitas alicuius, tum de capite illius fieri comitia recte dicentur.

Lucian. *E canis podice.* Ἐκ κυνὸς πρωκτοῦ.

Id est: E canis culo. Dictum uidetur à Luciano, pro eo quod est, ex rebus anxijs atq; angustis, quòd ea pars arctior sit huic animanti.

Ascisce ad extremum scientiam.

Πέμπε εἰς ἔσχατα τὴν ἐπιστήμην.

Id est: Accerse ad extremum scientiam. Non statim utendum extremis ingenij uiribus, uerum ubi iam urget ultimum periculum, tum ad artes confugiendum.

Cicero. *In eadem es naui.*

Pro eo quod est, In communi periculo.

Macrob. *De pilo pendet.* *De filo pendet.*

De re uehementer periculosa. Videtur narum ab historia illa Dionysij tyranni, propter gladium de pilo in caput impendentem.

Periculum proræ scelis.

Κίνδυνος ἡ τῶν πρώρα σελίς.

Id est: Periculum scelis proræ. Quoties in re quapiam præcipuum periculum, caputq; negocij esse significamus. Nam hostes expugnaturi nauim, in proram primum assultum faciunt. Scelis autem scelli est, quæ in prioris esse consuevit.

Inter sacrum & saxum.

Plautus. Plautus: Nunc ego, inquit, omnino occidi. Nunc ego inter

ter sacrum & saxum sto, nec quid faciam scio. Sumptum apparet ex priscis fœderis feriendi cæremonijs, in quibus fecialis porcum saxo feriebat, hæc interim pronunciãs: Qui prior populus fœdus rumper, Iupiter eum ita feriat, quemadmodum ego porcũ hoc lapide ferio. Sed undecunq; fluxit adagium, satis liquet dici solitum in eos, qui perplexi, ad extremum periculum rediguntur.

A fronte præcipitium, à tergo lupi.

Ἔμπροσθεν κρημνός, ὄπισθεν λύκοι.

Quum aliquis, hinc atq; hinc maximè premitur malis, ut in utrunq; incidere, percundum sit.

Flamma fumo est proxima. Plautus.

Commonet adagium, periculum maturè fugiendum quisq; malum cuitare cupiat, ei utrandam prius occasionem. Fumus enim indicium est flammæ mox eruptura.

Tua res agitur paries quum proximus ardet. Horat.

Admonet adagium, ut ex alterius malo sumamus exemplũ, alienoq; periculo discamus nostris rebus consulere.

Per ignem incedis. Ἐμ πυρὶ βεβηκας. Aristoph.

Versaris in periculoso negocio. Seneca: Per spinas ingredior.

In neruum ire. Terent.

Donatus, aut quisquis is fuerit interpres Phormionis Terentianæ, demonstrat esse prouerbium, pro eo quod est, decipere. Dictum est etiam in neruũ ire, pro eo quod est In uincula ire. Porrò cõgere in neruum, & eximere è neruo, pro eo quod est, Ob æs alienum uinctos abducere, & nexos addictosq; persoluta pecunia redimere.

Nocuit & nocebit. Homer.

Si quando demonstrata præteritorum malorum causa comminabimur futurum ut accedant maiora, nisi quis resipiscat, non intempestiuiter usurpabimus uersiculũ nunc Homeri ex primo Iliados:

Τέυκε' ὄφ ὀλγεδόνια ἰοεἰλοφ, οὐδ' ἔτι δώσω. Id est:
Phœbus ad hæc mala multa, atq; insuper addet.

Inter

Origenes *Inter malleum & incudem.*

Μεταξύ τῶν ἄκμονος καὶ σφύρας.

Id est: Inter incudem & malleum. Iam quoddã est apud nationes tritum uulgi sermone prouerbiũ, ut de his qui anxietatibus & ingentibus malis premuntur, dicant: Inter malleum & incudem, &c.

Sophocl. *In acie nauiculæ.* Ἐπὶ ζυρῷ ἀκμῆς.

Id est: In nouaculæ cuspide, pro eo quod est, in summo discrimine. Sumptum uidetur à circulatoribus, qui in cuspide gladiorum ingrediuntur, aut ab ijs, qui ferrũ manu contractant.

Cicero. *Res est in cardine.*

Quod Seruius putat perinde ualere, quasi dicas, res est in articulo. M. Tull. In eo cardo rei uertitur dixit, pro eo quod est, ex hoc tota res pendet. Sumptum ab ostijs, quæ cardinibus uoluuntur.

Plautus. *E nassa escam petere.*

Est autem nassa piscatorij uasis genus, quo posteaquam intrarit piscis, exire non potest. Cicero: Ex hac nassa exire constitui, non ad fugam, sed spem mortis meliorẽ.

Vndarum in ulnis.

In ulnis undarum esse dicebantur, qui insanis rerum difficultatibus uersabantur.

Οἰόλικος.

Vox est composita ex ouo & lupo. Dici poterat in hominem desertum ac destitutum auxilio.

Gregor. *Caluus quum sis, ne obuersa fronte obnuas arieti.*

Vtitur Gregorius theologus in epistola quadam ad Eustochium, quem lacessiuerat. Licebit usurpare quoties admonebimus, ne inarmatus armatum aggrediatur.

Ne uni naui facultates.

Μὴ δ' ἐπὶ νηυσὶ ἅπαντα βίον κοίλησι τίθεσθαι.

Ne bona tu pandis ratibus semel omnia mandes.

Ne quid

Ne quid aggrediaris, in quo sint uniuersa periclitanda. Non omnis statim alea iacienda est.

Filum contentionis tunc erat.

Μέτος ἔριδος τότ' ἦν. Tertulia.

Dici solitum in pertinaces. Quum uterque peruicax est, neuter concedit alteri. Est aliquoties in epistolis Hieronymianis, funiculum contentiosum ducere, nec apud alium legisse memini. Apparet natum à ludo, quo duobus hinc atq; hinc trahentibus funem, uterq; conatur alterum ad se trahere.

Obijcere canibus agnos. Diogeni.

Προβάλλειν τοῖς κυσὶν ἄρνας.

Id est: Obijcere canibus oues. Dicebatur, qui imbellem & litium imperitum, calumniatoribus & exercitatis exponeret.

Ouem lupo commisisti. Terent.

Concinne hoc utemur, quoties ei seruandũ aliquid committitur, cuius gratia custodem magis oportebat adhibere.

Ne in Melampygum incidas.

Μὴ τῷ Μελαμπύγῳ περὶ τύχοις.

In lasciuos & iniuriosos homines quadrat. Est autem comminãtis ne quando incidant in eum, qui malefactorum pœnas de eis sumat. Porrò Melampygus Græcis significat eum, qui nigro sit podice, quo quidem cognomento notatus est Hercules.

Ne temerè Abydum. Μὴ εἰκῇ τὴν ἄβυδον. Suidas.

Subaudiendum nauiges. Ne quod graue periculum suscipias sine caussa idonea. Nam periculosa erat in Abydum nauigatio, propter fretum sæuum atq; asperum.

Ad Scolon nec proficisceris ipse, nec alterum comitaberis. Strabo.

Εἰς σκῶλον μήτ' αὐτὸς ἴμεν, μήτ' ἄλλῳ ἕπεσθαι.

 Id est:

Id est: Nec per te Scolon ipse, nec ulli alij comes ito. Strabo scribit Scolon uicum esse quempiã Asopiæ sub mõte Citherone, sedem inamœnam, incultam, infrugiferam, asperam. Quo prouerbio conueniet uti, siquando significabimus, modis omnibus abstinendum à conuictu cuiuspiam, aut à loco, unde nihil sit sperandum, quod uel ad uoluptatem faciat, uel ad emolumentum.

Strabo. *Caue thoracem.* φύλαττε τὸν θώρακα.

Strabo scribit fluuium esse nomine Letheum, uicinum Libybus Hesperijs, huic imminere montem cui nomen Thorax, In quo fama est Daphiram grammaticum cruci suffixum fuisse, quòd maledico carmine reges incessiuisset. Hoc uelut ænigmate prouerbiali festiuiter admonebimus frenandam esse linguam, ne uoces petulanter emissæ, per iugulum aliquando redeant.

Aelianus. *Aegæum nauigat.* τὸν αἰγαῖον πλεῖ.

Quadrabit in hominem ob lucri studium nihil omnino periculi recusantem. Persius: Ocyus ad nauem nihil obstat quin trabe uasta Aegæum rapias.

Terent. *Ne in neruum erumpat.*

Quadrabit in temerariam, inconsideratamq; audaciã, quæ plerunque infelix esse solet. Donatus à sagittarijs sumptam metaphoram existimat, qui dum neruum arcualem adducunt immodicè, rumpunt nonnunquam, idq; non sine suo periculo.

Suidas. *A bis septem undis.* Ἀπὸ δὶς ἑπτὰ κυμάτων.

In eos competit, qui à noxa quapiam purgati sunt, propterea quòd antiquitùs mos esset homicidio pollutos, uestes suas bis septem inundationibus, immersionibusq; lauare.

Ne puero gladium. Μὴ παιδὶ τὸν μαχαίραν.

Subaudiendum, commiseris. Allegoria prouerbialis admonens non esse mandandam potestatem uel adolescentibus, uel imperitis ac stultis, qua tum in suam, tum aliorum perniciem sint abusuri.

Gla-

Gladium acutum auertas.

Ὀξέαν μάχαιραν ἀποστρέφειν.

Id est: Ensem acutum auertas. Opinor innui à periculosis negocijs abstinendum.

Perq; enses, perq; ignem oportet erumpere. Diogeni.

Διὰ τὸ μαχαιρῶν, καὶ πυρὸς ῥίπτειν δέει.

Quum significamus quiduis periculi subeundum.

Non certatur de oleastro. Οὐ φυλίας ὁ ἀγών.

Id est: Hoc certamen non est de oleastro. Quoties non de nugis, neq; de gloria, aut corollis, sed de re seria ac pecuniaria, ageretur. Siquidem in plerisque certaminibus, uictoriæ præmium erat oleagina, aut querna, aut alioqui frondea corona.

Maleam legem quæ domi sunt obliuiscere. Strabo.

Μαλέαδε κάμψας ἐπιλάθου τῶν οἴκαδε.

Est autem malea promontorium Laconiæ, à maleo Argiuorum rege dictum, quod per quinq; passuum milia in mari protenditur, autore Seruio. Homerus significat periculosam circa Maleam nauigationem fuisse. Videbimur non intempestiuiter uti hac parœmia, si quando discrimen negocij suscipiendi uolemus ostendere, & aut non esse suscipiendum, aut negligendam uitam.

Per haste cuspidem currere. Δι' ὀξείας δραμεῖν.

Id est: Per acutam currere. Dicebantur, qui in re periculosa uersarentur. Translatum uidetur à militari consuetudine, qua fieri solet, ut qui mortem commeritus uideretur, is nudus per medias copiarũ hastas, hinc atq; hinc intentas, ire cogeretur.

Lepus pro canibus. Λαγὼς περὶ τῶν κρεῶν. Aristoph.

Subaudi, periclitatur. In eos dicitur, qui ob aliquam suam utilitatem in discrimen uocantur. Nam leporem non insectamur, quòd noceat, sed quòd palpamentum habeat. Est enim animal esculentum, & timidum.

Diogenia

Ex ore lupi. Ἐκ λύκου στόματος.

Id est: Ex lupi rictu. Vbi res quæpiam præter spem recipitur, quæ iam planè periisse uidebatur. Veluti quum pecunia erepta à prædonibus aut rapaci tyranno, aliquo inopinato casu recuperaretur.

Plato.

Certamen non accipit excusationes.

Ἀγὼν οὐ δέχεται σκήψεις.

Id est: Certamen non admittit excusationes. Quum agitur periculo, non conuenit tergiuersari.

Tullius.

Corpore effugere.

Est periculum iam imminens, ac penè premens, arte quadam declinare. Translatum à gladiatoribus, ictum modico corporis flexu fallentibus.

Homer.

In periculoso negocio non est dormitandum.

Vbi monebimus in re ardua non esse cessandum, congruet quod subinde reperitur apud Homerum Iliad. κ.

ὀλίγη δ' ἀνάπνοιη πολέμοιο. Id est:

Exigua est interspiratio belli.

Poterit trahi uel ad litem forensem, uel ad simile negocium odiosum, & laboris plenum.

Idem.

Ingens discrimen.

Quoties ingens discrimen innuemus inter homines, aut res plurimum inter se diuersas, eleganter accommodabimus illud Homeri:

Sunt in medio sita plurima, monstraq;
Vmbrosi, fretaq; horrisono clamosa fragore.

DISSIMILITVDINIS ET INcongruentiæ.

Gellius.

Nihil graculo cum fidibus.

Id est: Nihil est stolidis, & imperitis cum bonis literis. Nam graculus auis est ineptæ, molestæq; garrulitatis. Porrò cithara silentium postulat, & aures attentas.

Lucretius

Nihil cum amaricino sui.

Hoc est, Stolidis uel optima putent, displicentq;. Amaracus

eus herbæ genus est. Lucretius: Deniq; amaricinum fugitat sus, & timet omne Vnguentum, nam setigeris subus acre uenenum est.

Nihil ad uersum. Οὐδὲν πρὸς ἔπος. Lucian.

Id est: Nihil ad carmen. De iis, quæ longè discrepant ab iis quæ proposita sunt. Translatum uidetur à scena, ubi histrio falsatu gestuq; carminis genus repræsentat.

Nihil ad fides. Οὐδὲν πρὸς τὴν χορδήν. Idem.

Id est: Nihil ad chordam. In eos, quorum uita uehementer est inæqualis, quorumue mores ab oratione dissidēt.

Nihil ad Bacchum. Οὐδὲν πρὸς Διόνυσον. Suidas.

Vbi quis ea nugatur, quæ ad rem præsentem nihil attinent. Suidas refert Epigenem quendam Sicyonium Tragœdiam de Baccho conscripsisse, quę quum indigna deo uiderentur, quosdam è spectatoribus acclamasse. Nihil ad Bacchum.

Quid cani & balneo? Τί κυνὶ καὶ βαλανείῳ. Lucian.

Id est: Quid commune cani cum balneo? Quadrabit in eos qui ad rem quampiam prorsus sunt inutiles, ita ut in balneo nullus est omnino canum usus.

Asinus ad lyram. Ὄνος λύρας, *subaudi* ἀκροατής. Varro.

Id est: Asinus lyræ auscultator. In eos, qui propter imperitiam nullo sunt iudicio, craſsisq; auribus. Recte etiam torquebitur in eos, qui indecore tentāt artificium cuius sunt imperiti, & à quo natura abhorrent.

Quid cæco cum speculo? Τί τυφλῷ καὶ κατόπτρῳ; Strobæus

Luminibus orbo cū speculo quid est rei? Quorsum opus est libris illiterato? Quo regnum iuueni stulto? Quo diuitias ei, qui nesciat uti?

Asinus ad tibiam. Ὄνος πρὸς αὐλόν.

Dicendum, ubi quis ea, quæ scitè dicuntur, nec animaduertit, nec intelligit, nec laudat. Sunt enim animantia quædam, quibus nonnullus musices sensus ineſse uidetur, ut equis, auibus, serpentibus. Asinum nihil mouet cantus.

Aliud noctua sonat, aliud cornix.

Ἄλλο γλαυξ, ἄλλο κορώνη φθέγγεται.

Accommodari potest ad eos, qui decertant cum longè præstantioribus, uel ad illos inter quos ob morum ingenia pugnantiam minimè conuenit.

Plautus. *Aliter catuli longè olent, aliter sues.*

Quo dicto significatum est, non uesse dinosci hominem ab homine, uerum inesse naturam quandam, genuinum ac proprium in unoquoque, quod in ipso uultu oculisq; elucear, quo liberum à seruo, generosum à rustico, probum ab improbo facile discernas. Atq; hic est hominis peculiaris quidam odor, quo deprehenditur si quis modo sit sagaci nare.

Martial. *Alia uoce psittacus, alia coturnix loquitur.*

Conuenient in Musicos aut Poëtas longè dispari stylo, longeq; dissimili facultate. Psittacus inter aues proximè humanas uoces exprimit. Coturnices pugnaces magis, quàm loquaces.

Graculus inter musas. Κολοιὸς ἐν Μούσαις.

Indoctus inter doctissimos, infantissimus inter eloquentissimos. Est enim graculus auis minimè canora, sed tamen odiosè garrula atq; obstrepera.

1. Reg. 10 *Nunquid & Saul inter prophetas?*

1. Reg. cap. 10. Ea uox uersa est Hebræis in prouerbium de re noua & inopinata, subitaq;.

Syrus quum non sis, ne syrissa.

Μὴ ὢν σύρος, μὴ σύριζε.

Id est: Quum non sis Syrus, ne syrissa. Ne sumas personam parum decoram, ne uelis alius uideri, quàm sis, aut quum sis natus ingenuus, ne moribus agas seruum & barbarum. Nam Syri malè audiebant ob morum mollitiem. Est autè facetus iocus ex amphibologia huius uerbi Syrizo, quod significat & syrissare & fistula canere.

Diogeni. *Asinus in unguento.* Ὄνος ἐν μύρῳ.

Quum

Quum deliciæ adhibentur iis, quos haudquaquã decent, neq; qui uel uti norunt illis, uel delectantur. Locus fuerit huic adagio, si quando indoctus aliquis in optimos incidat autores, quos ob inscitiam aut negligat, aut etiã deprauet.

Asinus portans mysteria. Ὄνος ἄγων μυστήρια. Aristoph.

In eum dicebatur, qui præter dignitatem in numero quopiam uersabatur. Veluti si quis ignarus literarum, bibliothecæ præfectus esset.

Feli crocoton. Γαλῆ κροκωτόν.

Subaudiendum, das aut addis. Dici solitum, quoties honos additur indignis, quos etiam haud quaquam decet, aut quum datur quippiam iis, qui munere non norunt uti. Crocoton uestis genus est rotundæ ac fimbriatæ, qua diuites utebantur matronæ.

Cibum in matellam ne immittas. Plutarch.

Σιτίον εἰς ἀμίδα μὴ ἐμβάλῃς.

Interpretatur Plutarchus, ne sermonem urbanum immittas in animum hominis improbi. Nam oratio cibus est animi.

Ex diametro opposita, diametro distant.

Ἐκ διαμέτρου.

Id est: Ex diametro. De uchementer inter se pugnantibus dicebatur. Diametrus orbis est, quæ sic à summo ad summum tenditur circulum, ut per centrum eat.

Alia res sceptrum, alia plectrum.

Locus erit utendi, quoties diues aut potens fortuna sua fretus, uelut ex æquo disputat cum erudito, quum multò aliud sit diuitem aut fortunatum esse, aliud literatũ.

Caluus comatus. Martial.

Aptè dicetur in eum, qui ueris bonis nudus, ascitiis se uenditat. Veluti si quis indoctus aliena pro suis æderet, aut si quis dissimulet se esse, quod est.

Simia in purpura. Πίθηκος ἐν πορφύρᾳ.

Id est Simia purpurata. In hos dicetur, qui tametsi magnifico cultu sunt ornati: tamen cuiusmodi sint, ex ipso uultu, moribusq; cognoscitur.

Aristoph. *Induitis me leonis exuuium.*

Ενδύετέ μοι τὴν λεοντῆν.

In eos dici solitum, qui suscipiunt negocium maius facultate, quàm se magnificentius gerunt, quàm pro sua cõditione. Ab Hercule sumptum putant, cuius hic ornatus erat, ut leonis exuuio tegeretur, deinde altera manu clauam, altera gestaret arcum.

Plutarch. *Ne puero gladium.* Μὴ παιδὶ τὸν μάχαιραν.

Id est: Ne puero gladium, subaudiendum, commiseris. Ne iuueni admiseris administrationem alicuius rei.

In eburna uagina plumbeus gladius.

Diogenes Ἐν ἐλεφαντίνῃ κολεῷ δ' μολύβδινον ξίφος.

Natũ ex Diogenis apophthegmate. Nam quum adolescens quispiam insigni forma, fœdum quiddam atq; obscœnum dixisset, Ex eburna, inquit, uagina plumbeum gladium educis.

Gellius. *In lente unguentum.* Τὸ ἐν φακῇ μύρον.

Vbi quis mentionem inducit uilis cuiuspiam & nihili hominis, alijs de uiris egregijs uerba facientibus.

Martial. *Congregare cum leonibus uulpes.*

Est res impares dissimilesq; permiscere. Vulpes dolis nititur, leo uiribus fidit.

Auferm otoncm à remo.

Απαγε τὸν μώθωνα ἀπὸ κώπης.

Admonet adagium, non obstrependum, nec obturbandum his, qui rebus alioqui seriis sunt occupati. Veluti si quis Reipub. curis solicito, musicam adferat, aut de capite perichitanti, uersus amatorios recitet. Mothon enim saltationis genus fœdæ, seruilis ac rumultuosæ.

Lucian. *Canis in præsepi.* Κύων ἐν φάτνῃ.

In eos dicitur, qui nec ipsi fruuntur re quapiam, neq; reliquos

Equos item finunt uti. Veluti si quis egregios codices mclusos diligenter adseruet.

Seruus quum sis comam geris. Suidas.

Δοῦλε ὢν κόμην ἔχεις.

De eo, qui præter decorum quippiam faceret. Veluti si quis humili cõditione, patritiorum cultum imitaretur. Apud Lacedæmonios ingenui comam alebant.

Extra oleas fertur. Ἐκτὸς τῶν ἐλαιῶν φέρεται. Aristoph.

Vbi quis terminos præscriptos transgreditur, aut aliena, nec ad rem pertinentia facit. Interpres adagiũ hinc natum ait. Stadia, in quibus currendi certamina peragebantur, oleis per seriem positis, utrinq; sepiebãtur, quas præterire non licebat.

Extra cantionem. Πρὸς τὸ μέλος. Lucian.

Extra cantum agi, dici'ue dicunt, quod ad rem non pertinet.

Extra organum. Quintil.

Ductum est ab organo musico, quod intra uigesimã uocem consistit. Conueniet in ualde clamosum.

Quæ semel ancilla, nunquam hera.

Videtur ideo dictum, quod qui ex humili fortuna subuehuntur ad res amplas, soleant esse cæteris insolentiores.

In agro furculario capras.

Capra plantis omnibus non uulneretantùm, sed & uenenno dentium pestifera est. Deflecti ergo ad eos potest, qui noxiarum rerum aut hominum admixtu corrumpunt tenerã ætatem.

Tu in legione, ego in culina. Plautus.

In Truculento Plautina militi acriter miniranti coquus respondet. Sis tu in legione bellator si uis, at ego in culina Ares. Auxit coquus bellatoris uerbum. Mars enim deus belli est.

DIVITIAE.

Plinius. *Crœso, Crasso, ditior.*

Apud Græcos opulentia Crœsi Lydorum regis, in prouerbiũ abiit, præsertim nobilitata dicto Solonis. Apud Romanos item M. Crassi, cui cognomentum etiam diuitiis additum est. Hieronymus dicit: Crœsos licet spires & Darios, literæ marsupium non sequuntur.

Statius. *Midæ diuitiæ.* Μίδου πλοῦτος.

Id est: Midæ opes. In prouerbium abiit, propter immensas eius regis opes.

Lysistrati diuitias agit.

Λυσιστράτου πλοῦτον πλουτεῖς.

Id est: Lysistrati diuitijs dines es. Prouerbialis ironia de magnopere tenuibus. A Lysistrato quodam tractum, extremæ pauperatis homine.

Philostr. *Pactoli opes.* Τὸν πακτώλου πλοῦτον.

Id est: Pactoli diuitias. Est autem pactolus Lydię fluuius ex monte Tmolo profluens, aureis scatens arenis,

Suidas. *Cinyræ opes.* Κινύρου πλοῦτος.

Id est: Cinyrę opes. De immensis opibus dicebatur, nam huius regionẽ opulentissimam fuisse Naso satis indicat.

Theocri. *Pelopis talenta.*

De immensis opibus. Talentum apud Atticos, maximæ pecuniæ summa erat. Talentum minus, ualebat libras LX. Talentum magnum LXXX.

Non Pelopis mihi sint, agrique auriq; talenta,
Nec uentos celeres antecolasse pede.

Suidas. *Ad ambas usq; aures.* Μέχρι τ' ἀμφωτίδων.

Vsq; ad aures ambas impleri dicũtur, qui supra modum ingurgitant sese. Sumpta metaphora à uasculis, ad ansas usq; impletis.

Strabo. *Ne decimæ quidem Syracusanorum pars.*

Οὐδὲ τὸν δεκάτον τῶν Συρακοσίων ἔχει.

Id est: Ne decimam quidem partem opum Syracusanorum

rum possidet. De diuitibus & splendidis ita dicere solẽt: Ne decimam quidem Syracusanorum opum partem assequi possent.

Vltra res Callicratis. Ὑπὲρ τὰ καλλικράτους. Suidas.

Id est: Supra fortunas Callicratis. De immensis opibus dicebatur. Aiunt Carystium quempiam fuisse, nomine Callicratem, qui reliquos ciues opibus longè præstiterit. Aristocles autem tradit, Callicratẽ quendam è iudicum ordine fuisse, qui iudiciarias exactiones supra modum auxerit, atq; hinc natam paræmiam de immodicis exactionibus.

Zopyri talenta. Ζωπύρου τάλαντα. Zenodot.

Id est: Zopyri talenta. De præclaris factis, magnoq; æstimandis. Hic Zopyrus Darij regis amicus erat, &c.

Diues, aut iniquus est, aut iniqui hæres. Hierony.

Menander: Nunquam uir æquus, diues euasit cito.

Satietas ferociam parit. Theognis

Parit satietas ferociam, imperitia cum potestate coniuncta, insaniam, tollit animos opulentia. Quòd si ad insciam accedat potestas, iam res ad insaniam usque procedit.

Octapedes. Ὀκτάποδες. Lucian.

Scytico prouerbio dicebantur, qui duos possiderent boues & currum unum. Dici poterit in hominem, qui sibi locuples uideatur, uel in eum, cui rusticanæ sunt opes.

Quantum non miluus oberret. Persius.

De homine supra modum locuplete, cui tantum fit agrorum, quantum nec miluus peruolet.

Tantali talenta. Τάλαντα Ταντάλου. Plato.

Id est: Tantali talenta. Nam Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabulam hominum uenit.

Noctuæ Laurioticæ. Aristoph.

Γλαῦκες Λαυριωτικαί.

Id est: Noctuæ Lauriticæ. Hoc uelut ænigmate pecuniarum

rum uim significabant. Laurios enim Atticæ regio est, auri uenis frequens.

Benè loculis, benè scrinio.

Tanti habetur quisq; quantum habet.

Horat. *Dextro Hercule, aut amico Hercule.*

Horatius: Diues amico Hercule. Quod quidē in eos competit, qui in accumulandis opibus sunt benè fortunati. Idq; inde natum existimant, quòd Hercules moriturus dixerit eos opulentos futuros, qui sibi decimam bonorum suorum partem consecrassent.

Homer. *Prædiues.*

Prædiuitem significamus his uersibus Homeri in Z. K. & Λ. Iliados:

Πολλὰ δ' ἐν ἀφνεῷ πατρὸς καμήλια κεῖται
Χαλκός τε χρυσός τε πολυκμητός τε σιδέρος. Id est:
Diuitis in patris sunt multa recondita tectis,
Aesq;, aurumq; fabrefacti quoq; copia ferri.

Iuuenal. *Quantum habet.*

Quantum habet quisq;, tanti fit. Horatius Satyra I.
Nil satis est, inquit, quia tanti, quantum habeas, sis.
Iuuenalis Satyra III.
Quantum quisq; sua nummorum seruat in arca,
Tantum habet & fidei.

Pindarus. *Pecuniæ uir.* Χρήματα ἀνήρ.

Id est: Pecuniæ uir. Hoc est, tanti quisque fit, quantum possidet.

Plautus. *Vnde excoquat seuum.*

Plautus in Captiuis duo, prouerbiali dixit hyperbole. Vnde excoquat seuum senex, opes significans copiosissimas. Plautinus uersus hic est: Quid diuitiæ? sunt'ne optimæ? Vnde excoquat seuum senex. Seuum autem, uel ut alij sebum, est pingue pecudum durius, quod Græci σίαρ appellant.

Homer. *Adminicula uitæ.*

Omnia,

Omnia, quæ ad uitæ commoditatem pertinent, indicantur hoc carmine Odyss. T.

Οἷσιν τ' εὖ ζώουσι καὶ ἀφνεοὶ καλέονται. Id est:
E quibus & uiuunt rectè, ditesq; uocantur.

Diuitiæ non semper optimis contingunt. Homer.

Qui dicet opes non semper cordatissimis, sed pro fortunæ arbitrio nunc huic nunc illi contingere, citabit illud Homeri: Iupiter emetitur opes mortalibus ipse,
Sic uisum ut fuerit, cuicunq;, bono'ue malo'ue.

Vestis uirum facit. Εἵματα ἀνήρ.

Id est: Vestes uir. Aiunt enim ad hunc modum: Vestitus uirum reddit: qui habet, induat.

Lysicrates alter. Λυσικράτης ἕτερος.

Id est: Alter Lysicrates. Lysicrates quidam in uulgi fabulam abijt, quòd capillos iam canos nigro tingeret, quo iuuenis etiam dum uideretur.

Herculis quæstus. Plautus.

Herculis quæstum, pro magnis impendijs dixit Plautus in Mostellaria: Dapsiles sumptus facit, perdidit patrem, unus istic seruus acerrimus Tranio. is uel Herculis conterere quęstum potis est. Quęstum appellat facetè, quasi Hercules suum fauorem uendiderit.

Magnum os anni. Μέγα στόμα τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Id est: Magnum os anni. Dicebatur, quoties uberior rerum prouentus, aut uilior annona animos & loquendi libertatem adderet, alioqui timidioribus. Non admodū dissidet ab illo, Fœnum habet in cornu: item illo, Argenti fontes loquuntur.

Nullius indigens Deus. Ἀνενδεὴς ὁ θεός.

Id est: Nullius egens Deus. Admonet paræmia, nullum esse mortalium tam absolutum, in quo non aliquid desideretur: unum esse Deum undequaq; perfectum.

Attagenæ nouilunium. Ἀτταγᾶς νουμηνία.

Id est: Attagenę nouiluniū. Refertur à Suida, nec explicatur, sed coniectura colligi potest, dictum fuisse in turbam Suidas.

bam abiectorum & seruilium hominum. Siquidem attagen auis est palustris, uersiculoribus plumarũ maculis distincta. Vnde seruum hominem stigmaticum, & cui tergum ob plagarum ubices uarijs punctis esset pictura tum attragenam uocabant.

Plutarch. *Euparyphus ex comœdia.*

Admodum prouerbiali figura dixit Plutarchus in Sympos: ὥσπερ εὐπάρυφος ἐν κωμῳδίᾳ, hominem significans magnificè uestitum, ac magnam seruorum turbam post se trahentem. Vnde diuites omnes splendidè cultos, cuparyphos appellant Græci.

Theocrit. *Ad pedes ad caput.*

Non sine prouerbij specie dictum uidetur illud Theocriti, de rebus copiosis & affluentibus:

ἐπὶ μὲν ποσὶ κεφαλὴ, κεφαλὴ δ' ὑπὲρ πυκιὰ κάλαθος κεῖντο. Id est:

Ad caput, atq; pedes, quarum me uellera cingunt.

Sermo est pastoris iactantis opes suas.

Ἀακκόπλυτοι.

Gallię barbarus quispiam clàm indicauit, magnam auri uim in puteum quendam coniectam. Is & occidit indicem ne proderet, & aurum sustulit. Vbi res innotuit, in comœdiarum iocum uersa est, ut qui malis artibus subito ditescerent, Laccopluti dicerentur.

DIVITVM PRAEROGATIVA.

Plin. *Felicibus sunt & trimestres liberi.*

Τοῖς εὐτυχέσιν ἡ τριμήνια παιδία.

In diuitum ac principum felicitatem, quibus per adulationem omnia laudi uertuntur, quicq; sibi nihil non licere putant, adeò ut quod in homine plebeio perinde ut summũ scelus diiudicatur, in illis uirtutis titulo celebretur.

Multitudo imperatorum Cariam perdidit.

Πολλοὶ στρατηγοὶ Καρίαν ἀπώλεσαν.

Id est: Multi duces deperdidère Cariam. Admonet Senarius, nihil esse perniciosius licentia multitudinis, dum nulli paretur, sed pro sua quisq; libidine rem gerit, Natum

tum adagium à Caribus quondam florentissimis, posteà per ciuiles seditiones eò redactis, ut etiam in uilitatis prouerbium abierint.

Citius Telegoræ donarim. Athenæus

Telegoras apud Naxios prædiues ac præpotens erat, cui quod quotidie multa missitarentur, uulgato sermone receptum est, ut uenditores paruo licitantibus dicerent: Μᾶλλον προικίσομαι τὸν Τελεγόραν δίδωμι. Id est: Malim Telegoræ dare. Vsus adagionis esse potest, si dicamus officium rectius gratuito collocari penes probos ac magnos, quàm mercede penes improbos ac uiles.

Nemo bene imperat, nisi qui paruerit imperio. Aristotel.

Οὐκ ἔστιν εὖ ἄρξαι μὴ ἀρχθέντα.

Id est: Fieri non potest ut bene gerat imperium, qui non tulerit imperium.

Bonus dux bonum reddit comitem.

Ὁ καλὸς ἄγων, ἐμποιεῖ τὸν καλὸν ἑπόμενον.

Id est: Qui bonum ducem præstat, is bonum reddit comitem. In episcopo positum, ut piam efficiat plebem, si tamen ipse piam & integram agit uitam. Bonus paterfamilias, domum efficit bene instituram. Doctus ac diligens præceptor, eruditum reddit discipulum:

Vmbræ. *Σκιαί.*

Prouerbiali ioco dicebãtur olim ij, qui uenirent ad conuiuium, non ipsi quidem uocati, sed comites eorum, qui uocati fuerant, sic illos sequentes, uelut umbra corpus ultro sequitur. Horat.

Arbore deiecta, quiuis ligna colligit.

Δενδρὸς πεσόντος πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται. Iuuenal.

Id est: Ruente quinis ligna colligit arbore. *Si* quem fortuna præcipitem dederit, in hunc passim omnes incurrunt, & quisq; quod potest, diripit. Iam enim tibi putant impune fore.

Viua uox. Cicero.

Viua

Viua uox olim dicebatur, non scripta, sed ab ipso pronũciantis ore percepta, quasi uiuida atq; efficax

Theophr. *Annus producit, non ager.* Ἔτος φέρει οὐχ ἄρουρα.

Id est: Annus producit segetem, non aruum. Ad incrementum autem, alimentum'que, plurimum quidem cœli temperies, & in totum anni conditio iuuat. Etenim si imbres, serenitates & hyemes accidant opportunè, cum ęta feliciùs, atq; uberiùs proueniunt, etiam in saliugino sis ac parum pinguibus agris.

Alijs lingua, alijs dentes.

Ἄλλοισι γλῶσσ' ἄλλοισιν εἰσὶ γόμφιοι. Id est:

His lingua, at illis sunt molares inuicem.

De loquacibus & edacibus dici consueuit. Quemadmodum non raró fit in conuiuijs, ut alijs garrientibus, & fabulis potiùs, quàm cibis intentis, alij interim taciti strenuè quod appositum est deuorant.

Plato. *Et nati natorum.* καὶ παῖδες παίδων.

Id est: Nati natorum. Prouerbialis figura, qua longam rei cuiuspiam propagationem significamus.

DOCILITAS.

Zenodot. *Apertæ musarum ianuæ.* Ἀνεῳγμέναι μουσῶν θύραι.

Hoc adagio conuenienter uti, quoties aliquem facili promptoq; ingenio significabimus, & in percipiendis optimis disciplinis celerem. Et ediuerso, qui tardiores sunt, clausis musarum ianuis discere dici poterunt.

Bos alienus subinde foras prospectat.

Βοῦς ἀλλότριος τὰ πολλὰ ἔξω βλέπει.

De his, qui apud alienos non satis ex animi sententia tractantur, eoq; sæpius suos desiderant.

Suidas. *Vtinam domi sim.* Οἴκοι γενοίμην.

Dici solitum, ubi quis optat è malis, quibus implicitus est, emergere.

DOMI VIVERE.

Domus

Domus amica domus optima.

Οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος.

Nusquàm commodiùs, nusquàm liberiùs, nusquàm lautiùs homini uiuere contingit, quàm domi.

Οἰκουρός. Plutarch.

Dicitur quasi custos domus. Et homo ignauus qui tecto & umbra gaudet, quiq; amat desidere domi semper.

Domi manere oportet bellè fortunatum.

Οἴκοι μένειν δεῖ τὸν καλῶς εὐδαίμονα.

Domi manendum est, cuncta cui sint prospera. Cui suppetit copia facultatum, is si felicem uelit agere uitam, ui uat domi.

Domus optima. Homer.

Infelicissimum, incertis uagari sedibus: quemadmodum faciunt semper ἀνίστιοι, peregrinęq; uiuentes. Huic adstipulatur illud Homeri Odyss. O.

πλαγκτοσύνης δ' οὐκέτι κακώτερον ἄλλο βροτοῖσιν. Id est:

Nil miserabilius quàm incerta sede uagari.

Domi manendum.

Cùm significabimus inutile fore diutiùs abesse domo, possessionib. relictis, quadrabit illud Home. ex Odyss. r.

Καὶ σὺ φίλος, μὴ δηθὰ δόμων ἄπο τῆλ' ὀλέσθαι,
Κτήματ' ἔτι προλιπών, ἄνδρας δ' ὧν οἶσι δόμοιο. Id est:

Tu quoq; amice domo diuturnus abesse caueto
Rebus item q; uiris intra tua tecta relictis.

ELABENDI.

Ἐκπηδᾶν.

Græci prouerbiali metaphora uocant elabi ac suffugere. Aristophanes: Aristoph.

Οὐ παῤῥησίᾳ σὺ γ' ἐκφεύξει τὸν παρδαλιόν. Id est:

Quippe apud nos turpe non est, suffugere de cassibus.

Ductum est ab auibus, quæ nonnunquam elabuntur de retibus seu laqueis.

Ἐκλυσθῆναι. Eustathi.

Prouerbiali figura dictum ostendit Eustathius, pro elabi atque etiam se subducere. Sumpta metaphora à piscibus, qui suffugiunt é retibus, qui'ue ab hamo elabuntur.

Plato. *Omnes laqueos effugere.*

Quod ipsum à uenatu translatum est.

Plautus. *Reperire rimam.*

Plautus: Aliquam reperietis rimã. In causiatores ac tergiuersatores.

Vergil. *In limine offendere.* *In portu impingere.*

Hierony. Pro eo quod est, Statim in ipso operis ingressu peccare. In limine deficere, idem.

Fest. Põp. *Cantherius in porta.*

Natum à Sulpitio Galba quodam, cui quum in prouinciam ituro, cantherius in porta cecidisset: Rideo, inquit, cantherie in porta, quum tam longum iter sis iturus, iam lassum esse te, quum uix dum sis ingressus. Cantherius nempe equus est exectis testibus, ut hoc differat cantherius ab equo, quo marialis à uerre, capus à gallo, uerueux ab ariete.

EXCELLENTIA, INAEQVALITA.

Martial. *Aquilam noctuæ comparas.*

Aquila usus acerrimi, adeò ut uersus solem intueatur: contrà, Noctua solis lumen refugit.

Cicadæ apem comparas.

Lucian. Τέττιγι πὼ μέλιτταν συγκρίνεις.

Nam cicada cum maior, tum canora, quum apis sit non modo minuto corpusculo, uerumetiam penè muta.

Theocrit. *Rana cum locusta.*

Impar certamen expressit hac figura Theocritus: *Sic certo, ueluti si certat rana locustis.*

Paulus Iurisconsul. *Officere luminibus.*

Officere luminibus dicitur, qui gloriam alterius obscurat. Sumptum ex literis iureconsultorum, in quibus cauetur

uetur ex seruitutibus prædiorum, ne uicinus altius sublato ædificio, officiat luminibus uicini.

Rosam cum anemona confers.

Ῥόδον ἀνεμώνῃ συγκρίνεις.

Id est: Rosam cum anemona confers. Vbi quis uehementer imparia inter se componit. Rosa priscis in pretio fuit. Anemona papaueris genus, cuius flos ipse quidem rosam imitatur, cæterum nulla oderis gratia.

Acanthida uincit cornix. Calphur.

Acanthis enim uocalis est auis, & in primis canora. Cornix obstrepera quidem, sed minimè canora.

Cancros lepori comparas. Diogenia

Καρκίνους λαγῴοισι συγκρίνεις.

De supra modum dissimilibus.

Testudinem pegaso comparas.

De rebus nequaquam inter sese conferendis. Pegasus equus erat uolucer. Testudine nihil tardius.

Optima quidem aqua. Pindarus.

Ἄριστον μὲν ὕδωρ. Id est: Optima quidem aqua, uidetur in prouerbium abiisse, quoties rei uehementer laudatæ præfertur aliquid melius: quemadmodũ Pindarus auspicãs hymnos Olympiacos, aquam quidẽ fatetur esse optimã, sed aurum præfert, quod ignis in morẽ noctu luceat &c.

Crœsi pecuniæ teruncium addere. Tullius.

M. Tullius lib. de finib. 4. Itaq; in quibus propter earũ exiguitatem obseruatio consequitur, sæpè accidit ut nihil interesse nostra fateamur, sint illa nec ne sint: ut in sole quod à te dicebatur, lucernã adhibere, nihil interest, aut teruncium addere Crœsi pecuniæ. Teruncij nummi à tribus uncis dicti uilitas prouerbio locum fecit. Crœsus Lydorum rex inter prodigiosè diuites celebratur.

Senecta leonis, præstantior hinnulorum iuuenta. Strobæus

Ἔσχατος λέοντος κρείσσων ἀκμαίων νεβρῶν.

Id est: Leo senex uigente potior hinnulo. Senectus uiri fortis ac strenui, præstantior est iuuenta quorundam ignauorum & imbecillium iuuenum. Venustius fiet, si longulè transferatur: ueluti si quis ingenium docti senis & exercitati præferat ingenio parum eruditi iuuenis.

Camelus uel scabiosa, complurium asinorum gestat onera.

Κάμηλος ἐν ψωριῶσα, πολλῶν ὄνων ἀνατίθετο φορτία.

De ijs, qui usque adeò præcellunt quosdam, ut etiam senes, aut alioquin ægroti, præstantiores tamen sint illis integris.

Strabo. *Crotoniatarum postremus, reliquorum Græcorum primus est.*

Κροτωνιατῶν ὁ ἔσχατος, πρῶτος τῶν ἄλλων ἑλλήνων.

Id est: Crotoniatarum postremus, primus reliquorum Græcorum. Strabo lib. Georg. 6. prouerbium hoc ait ortum ob insignem Crotoniatarum præstantiam in certaminibus Græcanicis.

Plus apud Campanos unguenti, quàm apud cæteros olei sit.

Si cui placebit adagium ad allegoriam trahere, poterit accommodari uel in regionem uel in hominem adeò cæteris excellentem, ut apud hunc maior sit exquisitarum rerum copia, quàm apud alios mediocrium aut uulgarium.

Aquilæ senecta, corydi iuuenta.

Ἀετοῦ γήρας, κορύδου νεότης.

De uiuida, uiridiq; senecta, quæ præstantior sit aliquorum iuuenta. Nam anus aquila præstat corydo auiculæ etiam ætate integra.

Equis

Equis albis præcedere. Horatius.

Vbi quem alijs quapiam in re longè superiorem significabant, longoq; anteire interuallo, eum albis equis præcedere dicebant: uel quòd antiquitùs albi equi meliores haberentur, uel quòd uictores in triumpho albis equis uectari soleant, uel quòd albi fortunatiores & auspicatiores esse credantur.

Culicem elephanti conferre.

Κώνωπα ἐλέφαντι παραβάλλειν.

Est minima maximis comparare.

Multis parasangis præcurrere. Lucian.

Πολλοῖς παρασάγγαις ὑπὲρ δραμεῖν.

Qui longo interuallo præcedit, multisq; partibus superior est. Parasangam autem Persæ XXX. stadiorum spatium uocant.

Testudinem equus insequitur. Plutarch.

Conueniet uti, quum rem præposterè & absurdè geri significamus.

Pica certat cum luscinia. Homer.

Haud satis est picas contendere cum philomena. Pica molestæ garrulitatis, luscinia summè musica.

Nihil simile. Idem.

Ad iniquam comparationem significandam, ualebit illud Homeri:

Imò res est stulta, cynosbaton aut anemonam
Composuisse rosis.

Bubo canit luscinia.

Quum infans suadere conatur eloquenti, aut ineruditus docere doctissimum.

Si tanti uitrum, quanti margaritum. Hierony.

Hoc dicto summa rerum inæqualitas significabatur. Si tanto studio curas ut uiuat corpus, quàm est danda opera quo uiuat animus? Si nihil non facis quo placeas ho-

mini principi, quanto magis enitendum ut placeas principi deo? Si tantis sudoribus parantur opes perituræ, uel usu, uel furto, quur non magis incumbimus, ut cœlestes opes accumulemus? In his locus erit prouerbio.

Aristides. *Sedecim pedibus superauit.*

Aristides scripsit in Pericle: Nempe Periclem oratorem reliquos in dicendo sedecim præterisse pedibus. Itaque sedecim pedibus, pro maximo interuallo dixit. Sumpta metaphora à stadijs cursorum.

Diogeni. *Tibiam tubæ comparas.* Αὐλὸν σάλπιγγι συγκρίνεις.

Conueniet in res supra modum impares.

Athenæus *Quanto asini præstantiores muli.*

Dicendum, ubi quis longo interuallo præcedit.

Suidas. *Fluuius cum mari certat.* Ποταμὸς θαλάττῃ ἐρίζει.

Vbi minimi cum maximis certamen suscipiunt.

Hirundo totos schœnos anteibit.

Πρόσω δὴ χελιδὼν ὅλους σχοίνους πτήσῃ.

Id est: Hirundo quępiam totos schœnos præteribit. Vbi quis immenso uincit interuallo. Nam schœnos Græcis mensuræ genus, quę (ficuti quidam existimant) quinquaginta complectitur stadia.

Lucian. *Hinnulus leonem.* Ὁ νεβρὸς τὸν λέοντα.

Subaudiendum, cepit, uicit aut prouocat, aut id genus aliquid pro ratione sententiæ, quoties præpostero rerum ordine, qui uiribus multò est inferior, superat potentiorem.

Mineruæ felem. Ἀθηνᾷ τὸν αἴλουρον.

Subaudiendum comparas. Quum multo inferiora cum præstantioribus comparantur.

Plutarch. *Nihil ad Parmenonis fuem.*

Οὐδὲν πρὸς τὸν Παρμένοντος ὗν.

De æmulatione dictum, quę longo interuallo abesset ab eo, quod imitaretur. Plutarchus in Symposiacis quintæ decadis, secundo problemate, quo pacto natum sit hoc adagium narrat ad hanc fermè sententiam: Parmeno quispiam fuit ex hominum eorum genere, qui nostris etiam temporibus uarias animantiũ & hominum uoces ita scitè imitantur ac repręsentant, ut audientibus tantũ non etiam uidentibus, uerè, non imitatæ uoces uideantur. Non intempestiuè utemur hoc adagio, quoties aliquis opinione deceptus, de re perperam iudicat.

Post Lesbium cantorem. Μετὰ λέσβιον ᾠδόν. Suidas.

Hoc adagio significabãt aliquem non primas, sed secundas tenere partes. Lacedęmonicum prouerbium, hac natum occasione, quemadmodum narrat Suidas. Quum Lacedæmoniorum res seditionibus tumultuarẽtur, consulcum oraculum iussit, uti Lesbium cantorem accerserent. Accersitus Tarpander Lesbius, nimirum Antisseus & ad Lacedæmonios missus. Is canendo illorum animos sic demiuit, ut seditionem omnem sedaret, redactis in concordiam ciuibus. Qua ex re factum est, ut Lacedæmonij Lesbijs cantoribus primas in arte musica partes tribuerent, & si quem alium canentem audissent, protinus dicerent: Post Lesbium musicum.

Nihil aliæ ciuitates ad Crotonem.

Μάταια τἄλλα πρὸς κρότωνα τἄστεα.

Id est: Sunt reliqua præ Crotone friuola oppidula. Licebit accommodare ad rem aut hominem usque adeo præcellentẽ, ut reliqui cum hoc collati nihil esse uideantur. Natum forrassis est à pugilum Crotoniatarum excellentia, quorum erat Milo, &c.

Indignus, qui illi matellam porrigat. Martial.

De uehementer inæqualibus, ac ne ulla quidem ex parte conferendis. Martialis:

Desperem si tu Pyladi præstare matellam
Dignus es, aut porcos pascere Pirithoi.

Nam sordidissimum officium est, misturienti matellam exhibere.

Nec dignus qui me intueatur. Homer.

Qui contemnet omnino quempiam ut ignauum, multoq; sese inferiorem, non inelegantèr illud ex Iliados I. decorserit, quod in Agamemnonem dixit Achilles:

οὔ τί μοι γε
Τεθλαίηκότες ἦτορ ἰὼν, εἰς ὅππα ἐίδῃς. Id est:
Haud ille quidem auferˊ,
Quamuis perfricta sit fronte, mihi ora tueri.

Zenodot. *Celmis in ferro.* Κέλμις ἐν σιδήρῳ.

Dici consueuit de ijs, qui præter modum suis fiderent uiribus, tanquam inexpugnabiles inuictiq; cæteris. Celmis ut scribit Zenodotus, unus fuit ex Idæis Dactylis, qui quum matrem deorum ad eam uiolasset stupro, deinde à reliquis fratribus reiectus est. Ab hoc ferrum soli dissimum cudi solebat.

Aristoph. *Aquila in nubibus.* Αἰετὸς ἐν νεφέλαις.

Plerique interpretantur de re magna quidem illa, sed quam non facilè assequaris. Alij de ijs, qui longè reliquis præcellunt.

Plutarch. *Manica.* Μανικά.

Phrygio prouerbio dicebantur ingentia, egregiaq; facta, ducta uoce à Mane quodam, prisco apud ipsos rege, quem ferunt uirum fuisse præpotentem & admirabili uirtute præditum.

Cicero. *Multi discipuli præstantiores magistris.*

Πολλοὶ μαθηταὶ κρείττονες διδασκάλων.

Plerique discipuli magistros anteeunt. Ad uarios usus accommodari potest, uel ad simplicem sensum, ut discipulus eruditione superet eum, à quo literas didicit, aut per iocum, & cæt.

Idem. *Pedibus trahere.*

Est rem pro suo arbitratu uersare. Metaphora ducta uideri potest, uel à Vulcano illo Homerico, quem Iupiter ut longè uiribus præstantior, pedibus tractum è cœlo deiecit.

Homer. *Solus sapit.*

Nar-

Narrat Diogenes Laërtius, Chrysippum philosophum usqueadeo sibi placuisse, ut consultus à quodam, cui potissimum filium suum philosophiæ præceptis instituendum traderet. Sibi committendum responderit, Nam si quem, inquit, alium me præstantiorem arbitrarer, ipse apud hunc philosophiæ darem operam.

Formica camelus. Μύρμηξ κάμηλος. Lucian.

De uehementer inæqualibus, & modò minimis, modò maximis, quod perinde sit quasi repente camelus in formicam uertatur.

Hercules & simia. Ἡρακλῆς καὶ πίθηκος.

De minimè congruentibus. Simia dolis ualet. Hercules uiribus antecellit.

Elucet egregia uirtus. Homer.

Egregia uirtus, etiam si quando dissimuletur, tamẽ semper eminet inter alios, atq; ex ipso habitu oris perspicitur & in ipsa quasi relucet fronte. Veram item nobilitatem testatur facies hominis itidem ut mores. In hanc sententiam quadrabit Homericum illud ex Iliad. Ν.

Ἀρίγνωτοι δὲ θεοί περ. Id est:
Insignia numina diuûm.

Quum sis nanus, cede. Νάνος ὢν ὑπείκε.

De pusillis dictum. Nani enim homunciones appellantur infra modum humani corporis, & prodigiosæ breuitatis.

Hæc potior. Καρρότερα νίκα. Plutarch.

Hoc est, Præstantiorum uictoria. Illius sententia aut consilium magis quadrat.

Corui luscinijs honoratiores.

Quum indocti, doctis præferuntur: improbi, probis: blateratores, eloquentibus: rapaces ac fures, cordatis & integris uiris.

Seruus seruo præstat: dominus domino. Homer.

Δοῦλος δούλου πρὸ δεσπότου, δεσπότης πρὸ δεσπότου. Id est:

Seruoq; seruus potior est, herusq; hero.
Admonet adagium, in eodem hominum genere non statim omnes æquales esse: uerum hominum habendam esse rationem, non tantum conditionis.

Homer.

Antiquis debetur veneratio.

Cum summis uel inuictis, uel cum antiquis non esse certandum, sed his ultrò cedendum esse, usurpabit quod dicitur ab Vlysse Odyss. Θ. Cum maioribus haud subeam certamina, uel cum Herculea uirtute, uel Euryto Oechalienfi.

Acarnici equi. Ἀκαρνικοὶ ἵπποι.

Dicebantur equi maximi. Conueniet uti de re quapiam eximia, aut insigni præmio.

Inter cæcos regnat strabus.

In regione cæcorum rex est luscus. Inter indoctos, qui semidoctus est, doctissimus habetur. Inter mendicos, qui paululum habet numorum, Crœsus est.

Plato.

Qui probus Athenienfis.

Platonis uerba sunt lib. de leg. 1. Et quod uulgò dicitur: Ex Athenienfibus qui probi sint, eos egregiè probos esse, uerissimè dictum uidetur: Sentit autem Plato, in malè instituta, maleq; morata Repub. qui boni sint, eos natura & insignitè bonos esse.

Homer.

Vnus multorum instar.

Quod Iliados A. dictum est in laudem medici, idem torqueri poterit ad quemcunq; uirtute præstantem.

Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. Id est:
Vir medicus multis alijs æquandus honore est.

Alabanda fortunatissima.

Ἀλάβανδα κλῶρ εὐτυχεστάτη.

Id est: Alabanda Carum fortunatissima. Stephanus in commentarijs de urbibus tradit, Alabandam Cariæ ciuitatem esse, conditam à Care, à cuius filio nomen sortita est. Siquidem is postquam in equestri prælio strenuè nauasset operam, Alabandus dictus est. Cares enim sua lin-

lingua Ala uocant equum, Banda uictoriam. Eamq; uocem ait Romanis etiam in usu fuisse, ut Bandam uictoriam dicerent.

Alpha penulatorum. Martial.

Martialis alpha uocauit præcipuum & quasi primatem. Idem aliás iocatur in quendam offensum, quòd eum dixisset alphia, monetq; ut huius iniuriæ talionem faciat, seq; uicissim Bita si uellet, appellet. Translatum à notulis literarum, quibus Græci numerum indicant. Eosdem signiferos & antesignanos appellant. Metaphora sumpta à militia.

Aceseï & Heliconis opera.

Ἀκέσιος καὶ Ἑλικῶνος ἔργα.

Quæ singulari artificio confecta uiderentur, sic antiquitùs appellabantur. Locum prouerbio fecerunt duo quidam celebratæ artis artifices, Aceseus & Helicon.

Ambrosia alendus. Cicero.

In egregios uiros adagium. Ambrosia cibus est deorum

Gorgonem Perseus aggreditur.

Γόργονα Περσεὺς ἐχείρωσατο.

Id est: Gorgonē Perseus adortus est. Vbi quis egregium facinus acceperat. Notissima fabula, &c.

Lydius currus. Λύδιον ἅρμα. Diogenī.

Hoc scommate notabantur, qui in certamine quopiam longè ceteris essent inferiores. Refertur adagium à Diogeniano. Quidam ad Pelopem Lydum referunt, qui suo curru uicerit Oenomaum.

Ne capra contra leonem. Diogenī.

Μὴ πρὸς λέοντα δορκάς.

Ne longè inferior cum potentiore decertes.

Monstrari digito. Perfius.

Pro eo quod est, insignem esse. Horatius in Odis:
Quod monstror digito prætereuntium. Perfius:
At pulchrum est digito monstrari, & dicier, hic est.

Pro-

Aristoph. *Prodico doctior.* Προδίκου σοφώτερος.

Aiunt hunc Prodicum in dijudicandis litibus & arbitrijs, inter dissentientes amicos, acerrimi fuisse iudicij.

Quo properas? Num ad Ephebum?

Parum liquet quid sibi uoluerit Cilicum illud adagium, nisi fortè sumptum est ab Apollinis oraculo, ad quod undiq; festinabatur. Fingebatur autem imberbis Apollo, quemadmodum & Bacchus.

Homer. *Alius alijs in rebus præstantior.*

Qui dicet alium alia dote præcellere, accommodabit illud ex Iliados Σ.

Ἀλλ' ὁμὲν ἄρ μύθοισιν, ὑδ' ἔγχει πολμὸν ἐνίκα. Id est:
His dictis, hasta longè præstantior ille.

Vergil. *Non omnia possumus omnes.*

Natura differimus, uitam sortientes, hic hanc, illam alij. Porrò contingere non potest, ut omnis felicitas uni contingat.

Plato. *Diuinum excipio sermonem.*

Θεῖον ὀξαίρω λόγον.

Id est: Diuinum excipio sermonem. Quoties opinor, gloriosius aliquid dictum esset, ominis gratia deos excipiebant, qui nihil non possunt, & quibus nemo præscribit.

Homer. *Dij omnia possunt.*

Hemistichium Homericum:

Θεοὶ δὲ τε πάντα δύνανται.

At cœlestes omnia possunt.

Quadrabit in monarchas, quibus promptum est facere quicquid animo collibitum fuerit, siue iure, siue iniuria.

EXECRANDI.

Diogeni. *Deuotionis templum.* ἀρᾶς ἱερόν.

Id est: Execrationis templum. In eos dicebatur, qui crebris execrationibus uti cõsueuerunt. Qui mos nunc uulgò plerisq;, plurimum improbandus, ut nihil dicant nisi diras

diras admisceant deuotiones, & imprecamina uel ipso horrenda auditu.

Oedipi imprecatio. Οἰδίποδος ἀρά.

De tragicis & ingentibus malis. Qui Græca colligunt adagia, citant ex Aeschylo huiusmodi fabulam: Eteocles & Polynices de more patri & unoquoq; sacro, partem anteriorem mittebant. Quum autem aliquando per imprudentiam atq; incogitantiam, coxam, hoc est, posteriorem partem misissent, ille existimans id non obliuione neq; imprudentia, sed cõtumeliæ caussa factum, imprecationibus diris eos est execratus.

Phocensium execratio. Φωκέων ἀρά. Herodot.

De iureiurando multis uinculis astricto. Nam olim in fœderibus, quo minus uiolarentur, adhibebant non solum promissa, dextras & sacrificium, uerum execrationes in caput eius, quicunq; non staret pactis. Prouerbiũ autem ab huiusmodi profectum est casu: Phocẽses olim communi populi consilio patrium solum reliquerunt, adactis deuotionibus atq; execrationibus quibusdam, ne quisquam usquam de repetenda patria cogitaret.

Phocensium amolitio. Φωκικὴ ἀπόνοια.

Id est: Phocica deliberatio. Horat. Malis carere quæritis laboribus. Malorum expulsio hoc notatur prouerbio.

Adiurantis se facturum aliquid. Homer.

Quum adiurabimus nos facturos quippiam, si modo uita non destituat, licet accommodare uersiculum ex Iliados Ε.

Μήκ' ἔτ' ἔπειτ' ἀδυσῆϊ κάρη ὤμησι ἐπείη Id est:
Post hac ne caput hoc humeris insistat Vlyssis.

Item Iliados Ε.

Αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμοῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς. Id est:
Mox caput hocce aliquis mihi barbarus ense recidat.

In omni fabula & Dædali execratio.

Ἐν παντὶ μύθῳ καὶ Δαιδάλου μύσος.

Quadrabit in autores atrocium facinorum, aut ingentium

tium calamitatum, ut frequenter illorum incidat mentio, sed non sine detestatione. Tradunt ab hac ortum fabula: Pasiphaë regina Cretæ, tauri amore capta, Dædalum exorauit, ut sibi uaccam ligneam ad proximam uaccæ simulationem effingeret. In hac insula mulier è tauro concepit, ac Minotaurum monstrum abominandum peperit. Minos autem certis de causis iratus, Atheniensibus indixit ut quotannis septem uirgines & totidem adulescentulos mitterent Minotauro obiciendos. Horum omnium quoniam Dædalus caussam dedisse uideretur, in eum uulgò dira imprecabantur, unde res in prouerbium abiit.

Ἀποφράς.

Hominem execrandum & abominandæ malitiæ ἀποφράδα Græci appellant. Ductum à diebus funestis & sepelien dis mortuis sacris, quos ἀποφράδας etiam uocant.

Theocri. *In ultimas terras.*

Ἐπ' ἔσχατα γᾶς. Id est: Ad extrema terræ. quum locum ue hementer remotum intelligi uolumus. Est frequēs apud Ciceronem, in ultimas terras &c.

EX EVENTV INDICIVM.

Aeolus. *Mali principij malus finis.*

Ἀρχᾶς κακᾶς ἄλλος κακός. Id est: Orsus mali finis malus. Iambicus dimeter ex Aeolo poëta refertur. Quæ rectis consiliis instituuntur, etiã si qua incidat difficultas, tamẽ sortiuntur aliquando lętum exitum: contrà, quę prauis rationibus inceptantur, quamuis initio succedant, tamen habent infelicem exitum.

Plutarch. *Mox sciemus melius uate.*

Τάχ' εἰσόμεθα μάντιν ὑπέρτερον. Id est: Mox melius ipso uate rem cognorimus. Ad eum modum dicebant, qui rem non coniecturis diuinabant, sed experimento deprehendere tentarent.

Diomed. *Cocta numerabimus exta.*

Id est: Ex euentu sciemus. Huc confinis color ille comicus:

cus: Res indicabit. Ouidius: Exitus acta probant.

Res indicabit. Αὐτὸ δείξει, ἔργον.

Quum significamus experimento exituq; perspici sermonis ueritatem.

Magistratus uirum indicat. Pittacus.

Ἀρχὴ τὸν ἄνδρα δείκνυσιν.

Id est: Imperia demonstrant uirum. Quidam Pittaci Mytelenæi putant apophthegma. Sunt, qui Soloni tribuant. Sensus est in uita priuata uix satis perspici posse mores & ingenium hominis. Verum si committas imperium, ut quod libeat, idem liceat, tum demum apparere quo sit animo.

Rem factam stultus cognouit, piscator ictus sapiet. Post acerba prudentior. Huc pertinet etiam: Vide sera pœnitentia.

EXITIVM HONESTVM.

De pulchro ligno uel strangulare.

Ἀπὸ καλοῦ ξύλου καὶ ἀπάγξασθαι. Aristoph.

Id est: De pulchro ligno etiam strangulari conuenit. Admoner calamitatem tolerabiliorem esse, si cum honestate fuerit coniuncta, & dedecore uacauerit.

Ne uestigium quidem. Tullius.

Quoties hominẽ penitus aut rem abolitã significamus, ne uestigium quidẽ superesse dicimus. M. Tullius act. in Verrem 3. Nam si alienam uicem pro nostra iniuria dolemus, uestigium illius in foro non esset relictũ. Rursus quinta. Prouidendum diligenter, ne quod in uita uestigium libidinis appareat. &c.

EXILIVM.

Seruabis bouem. Βουκολήσεις. Plutarch.

Id est: Bubuleus eris. Hoc uelut ænigmate significabant exilium.

Testaceum flagellum. Κεραμικὴ μάστιξ.

De rebus subito transmutatis, siue de exilio repentino.

Con

Conueniet cum ostracismo, de quo uide adagium, Testulæ transmutatio.

Lucian. *Terram pro terra.* Γῆν πρὸ γῆς ἐλαύνεσθαι.

In hominem exulem, erroneum, & incertis uagantem sedibus.

EXPERIENTIAE SEV PEriclitationis.

Socrates. *In Care periculum.* Ἐν κινδὴ τὸν κίνδυνον.

Subaudi, facito. Hoc est, in homine, aut in re uiliori fac periculosam experientiam, in qua si parum feliciter cesserit, non multum sit dispendij capiendum: Suidas scribit Cares primum mortalium mercede militasse, ut qui uitam suam uilem haberent.

In dolio figularem artem discere.

Ἐν πίθῳ τὴν κεραμείαν μανθάνειν.

De ijs, qui protinus maximis in rebus artificij capiunt experimentum, quum paulatim à minutis ad summa proficisci conueniat. Neq; enim figulus statim à dolio, id est, uase maximo, artem auspicatur, sed à pusillis quibusdam uasculis.

In harenam descendere.

Pro eo quod est, Certamen inire.

Suidas. *Quantamus apud Pisem.* Ὅσα μὲν ἐν πίσσῃ.

Subaudi: tulit. De ijs, qui uincunt, & optatis potiuntur, sed non sine summo negocio, neq; citra magnum incommodum suum. Suidas natum ait ab athleta quodam seu pugile Tarentino:

Basilius. *Omnem mouere lapidem.* Πάντα λίθον κίνει.

Id est: Vnumquenq; moue lapidem, id est, omnia experire, nihilq; intactum relinque.

Cicero. *Pedem conferre.*

A militia sumptum. Vsurpatur, ubi propius acceditur ad rem. Cicero: Non possum magis conferre pedem, ut aiunt, aut propius accedere.

Omnem

Omnem rudentem mouere. Iul. Poll.

Πάντα κάλων σείειν.

Id est: Omnem funem mouere. Iulius Pollux: Nauigabamus omni moto rudente, & omnibus rudentibus. Ad eũ modum significat difficilem nauigationem, in qua omnia sint tentanda.

Respublica uirum docet. Plutarch.

Πολιτεία ἄνδρα διδάσκει.

Significat neminem ad rem gerendam idoneum esse, nisi qui sit usu exercitatus.

Omnem iacere aleam.

Est rem uniuersam periclitari, fortunæq; arbitrio committere. Siquidem alea fortunæ ludus est magis, quàm artis.

Aut ter sex, aut tres tessaræ.

Ἢ τρὶς ἕξ, ἢ τρὶς κύβοι.

Si quando significabimus nos extrema periclitari uelle, & aut planè uincere, aut prorsum uinci. Sumptum est à uetusto tesserarum lusu, in quo, qui nouem iecisset, is modis omnibus superabat: qui tres, is longissimè aberat à uictoria. Nam antiquiores tribus tesseris uti consueuerant. Tesseram autem etiam ipsum iactum appellant.

Rex aut asinus. Βασιλεὺς ἢ ὄνος. Plato.

Hoc est, Aut uictor, aut uictus.

Vela uentis permittere. Quintil.

Quintil. Permittamus uela uentis, & oram soluentibus benè precemur, hoc est, æditionis ancipitem euentum utcunq; cadat, experiamur.

Deo fortunæq; committo. Homer.

Qui fortunam experiri statuerit, euentum negocij fortunæ committens, in hunc conuenerit illud Homeri ex Iliados P.

Νῦν γὰρ καὶ ἐγὼ, τὰ δὲ κεν δεῖ πάντα μελήσει. Id est:

Torsero & ipse, Iouis fuerint hæc omnia curæ.

Liuius. *Res ad triarios rediit.*

Romanum extat adagium elegans. Eo licebit uti, quum significabimus rem eò periculi redactam esse, ut extremo conatu, summisq; uiribus sit enitendum, & ad suprema confugiendum cōsilia, quibus si nihil proficiatur, iam nihil reliquū esse uideatur, unde subsidium sperare possis. Natum adagium è ratione modoq; componendi Romani exercitus. Refertur & explicatur à Tito Liuio, primæ decadis lib. 8.

Lucian. *Sacram ancoram soluere.*

Ἱερὰν ἄνκυραν χαλάζομεν.

Quoties ad extrema præsidia confugitur. Translatum à nautis, qui maximam ac ualidissimam ancoram, sacram uocant, eamq; tum demum mittunt, quum extremo laborant discrimine.

Cicero. *Ad asylum confugere.*

Hoc superiori cognatum.

Ad ephebum properare.

Sumptum est ab Apollinis oraculo, ad quod undiq; festinabatur. Fingebatur autem imberbis Apollo.

Tanquam ad aram.

Hoc adagio extremum refugium intelligi uolumus. Inde sumptum, quòd olim, qui extrema necessitate urgebantur ad aras deorum solcant confugere, unde nefas erat quenquam detrahere.

Plutarch. *Moueo talum à sacra linea.*

Κινῶ τὸν ἀφ' ἱερᾶς.

Id est: Sacræ lineæ talum moueo. De iis, qui extrema parant experiri. Id Iulius Pollux exponens, ait à ludo quopiam tesserarum esse natum adagium. Lusum autē fuisse huiusmodi, ut utriq; ludentium essent calculi quinq;, totidem impositi lineis. Inter eas lineas utrinque quinas, unam fuisse mediam, quam sacram uocabant. Vnde qui talum mouisset, is sacræ lineæ calculum mouere dicebatur.

tur. Id autem non fiebat nisi cùm res posceret, ut ludens ad extrema confugeret auxilia.

Semper tibi pendeat hamus. Ouid.

Ouidius in amoribus:

Casus ubiq; ualet, semper tibi pendeat hamus,
Quo minimè credis, gurgite piscis erit.

Semper experienda fortuna & omnis tentāda occasio.

Tentantes ad Troiam peruenerunt Græci. Theocri.

Theocritus in Syracusijs: Tentando atque experiendo, quantumlibet etiam ardua perfici, figura prouerbiali significans, inquit:

Ἐς τρίβον πειρώμενοι ἐλθεμέναι τοῖ,
Καλλίστα παίδων πῖρα ἴδν πάντα τελῆτᾳ. Id est:
Tentando ad Troiam uenēre Pelasgi
Cuncta, puellarum pulcherrima, perficit usus.

Et post malam segetem, serendum est. Seneca.

Seneca lib. epist. XI. Quo licebit uti, quoties res parum ex animi sententia cecidit, & significabimus non esse desistendum à conatu.

Huc referuntur quæ alibi citauimus:

Primas iactare hastas. Velitari.
Fabri fabrilia tractant Asinus sedet.
Rex sum.

EX SESE.

Domi habet. Domi nascitur. Cicero.

Nam id dicimur domi habere, quod in nobis situm est, neq; necesse est ab alijs mutuo sumere. Terentius: Philosophos domi habet unde discat.

Domesticum malum.

Ad significandum priuatum, ac domesticum malum, quod ad alios nihil attineat, conuenit illud Homeri Odysseæ ε. Homer.

Ἀλλ' ἐμὸν αὖτε κακὸν μετὰ μοῖραν ἔπεσε. Id est:
Porrò malum nostras quod in ædes incidit, unum
Ad me pertinet.

Diogeni. *Nihil graue passus es, nisi tibi uindicas.*

Οὐδὲν πέπονθας δεινόν, εἰ μὴ πρόσεστί σοι.

Meminit Diogenianus: Nemo laeditur nisi à seipso. Nemini fit iniuria, si eam existimet ad se non pertinere.

Cicero. *Emere malo, quàm rogare.*

Quo significatum est, haud quaquam gratis accipi, quod precibus emitur, imò nihil emi charius, quàm quod roganti datur.

FACVNDIA.

Attica musa. Ἀττικὴ μοῦσα.

Diog. Laërt. Pro uenusta, lepida q; oratione. Nam inter dicendi genera laudatur in primis Atticum.

Hierony. *Lepos Atticus, eloquentia Attica.*

Inter reliquos Graeciae populos, lepos quidam & festiuitas quaedam quasi uernacula ac peculiaris adest Atticis, adeo ut in prouerbium abierit.

Cygnea cantio. Κύκνειον ᾆσμα.

Id est: Cygnea cantilena. Conuenit in eos, qui supremo uitae tempore facundè disserunt. Cygnos, instante morte, mirandos quosdam cantus ædere, tam omnium literis est celebratum, quàm nulli uel compertum uel creditum.

Tunc canent cygni, quum tacebunt graculi.

Τότ' ἄσουτ') κύκνοι, ὅταν κολοιοὶ σιωπήσωσι.

Hoc est, Tum loquentur eruditi, quum garrulis non erit loquendi locus. Aut, inter garrulos & obstreperos non est eruditis dicendi locus.

Homer. *Nestorea eloquentia.* *Poetica mella.*

Nestoris Pyliorum ducis facundia in prouerbium abiit, si quando senilem suauiloquentiam significamus. Nam huic Homerus, ut tria secula, ita plusquam mellita quandam facundiam affingit.

Suidas. *Nihil ex agro dicis.* Οὐδὲν ἀγροῦ λέγεις.

Id est

Id est: Nihil è rure loqueris, Nihil humile, neq; triuiale. Quod enim parum elegans, parum expolitum id ex agro profectum dicitur. Contrà, quod festiuum, quod lepidum id urbanum ac ciuile uocatur.

Nunc ipsa uiuit sapientia.

Αὐτὴ νῦν σοφία ζῇ.

Applaudentis & adgratulantis est sermo, si quid aliquando uidetur scitè dictum & arte factum ue. Festiuius erit, si per ironiam efferatur.

Nunc ipsa floret musa. Αὐτὴ νῦν ἀνθεῖ μοῦσα.

Vbi quid erudite, facundè, uenustè dictum, aut scriptum uidebitur. Et hoc uenustius fiet per ironiam.

Musarum aues. Μουσῶν ὄρνιθες. Theocrit.

Id est: Musarum aues. Dicuntur poëtae, quod assiduè carmina sua modulentur. Huc facit quod alibi citatum est: Incantatione quauis efficatius.

FAMES.

Fames & mora, bilem in nasum conciunt. Plautus.

Id est: Latrante stomacho, omnis mora bilem mouet. Ducta est metaphora ab animantibus, iram narium flatu significantibus.

Miserrimum fame mori. Homer.

Cùm significabimus longè esse miserrimum fame perire, accommodabimus illud quod est apud Homerum Odysseae M.

πάντεσι μὲν γὰρ ἐπιχθονίοισι βροτοῖσι,
Αἰνὸς ὀλοῖτοῖο δαμῆναι πότμος ἱκάνει. Id est:
Dura quidem miseris mors est mortalibus omnis.
At perisse fame, res una miserrima longè est.

Accommodabitur in sordidos quosdam, qui quo parcant nummis, defraudant genium suum. & in eos qui pereunt inscitia ueri, quum animus hominis non aliter pascatur uerbo dei, quàm cibo corpus. uerè miserrimum est hac fame mori.

Molestus interpellator uenter. Idem.

Venter improbus interpellator, non finit unquã quempiam obliuisci sui. Id ad egestatem torqueri poterit, quę mortales ad omnia tum facienda, tum referenda solet compellere.

Suidas. *Cestreus ieiunat.* Κεστρεὺς νηστεύει.

De famelicis & uoracibus dici consueuit. Alij malunt referre ad eos, qui uitam innocuam agunt, & ab aliorum iniurijs abstinent, nec ullum emolumentum ex sua innocentia ferunt. Est enim Cestreus piscis genus quoddam, quod reliquis mutua deuoratione uictitantibus, unum ab aliorum carnibus abstinet, ideoq; non capitur esca, sed in limum abdit sese, atq; ibi perdurat, & ut arbitrantur nonnulli, limo pascitur.

Homer. *Non interpellandus famelicus.*

Quoties innuemus non esse confabulandi otium, nisi prius placauerimus latrãtem & iratum, ut ait Horatius, uentrem, aut ubi significabimus aliquem, simulatque sit assequutus, quod experebat, iam ad alia conuerti, non ineptè proferemus hunc uersiculum Homeri:

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξέρον ἕντο. Id est:
At postquam his potus exempta cupido, cibiq;.

Ventre pleno, melior consultatio.

Plutarch. Γαστρὸς ἀποπλείης βουλὴ καὶ μοῦσα ἀμείνων.

Id est: Cõsultatio tum melior, quum expleueris aluum. Quum fames interpellat, non uacat deliberare, propterea quòd consultatio moram desiderat & animi tranquillitatem, & fames bilem acuit.

Hesychius *Etiam Bætylum deuorares.*

Καὶ βαίτυλον ἂν καταπίνοις.

Id est: Etiam Bætylum deglutires. In uoracem & omnia concoquentem. Nam Bętylus dicitur saxum illud fasciis obuinctum, quod pro Ioue deuorauit Saturnus, testante Hesychio.

Plautus. *Manduces.*

Dice-

Dicebantur uehementer famelici. aut qui minis inanibus terrorem incuterent.

FESTINATIONIS.

Nauibus atq; quadrigis. Horatius.

Pro summo studio, summaq; festinatiõe. Flacc. in epist.

Strenua nos exercet inertia, nauibus atq;
Quadrigis petimus benè uiuere, quod petis hic est.

Dædalium remigium. Plautus.

Ad celeritatem significandam. Plautus in Amphitrione dixit.

Citis quadrigis, Iouis quadrigis. Idem.

Subaudi, fugere. Pro eo quod est, quàm ocyssimè fugere. Legitur apud Plautum, ab Homero translatum, qui dijs quadrigas affinxit, quibus quò libitum sit repẽtè rapiantur ex Olympo in terras, rursus è terris in cœlum.

Equis albis præcedere. Plautus.

Vbi quem alijs quapiam in re longè superiorem significabant, longo anteire interuallo, cum albis equis præcedere dicebant, uel quòd antiquitùs equi albi meliores haberentur, uel quòd uictores in triumpho albis equis uectari soleant, uel quòd fortunatiores & auspicatiores esse creduntur.

Talaria induere. Cicero.

Pro eo quod est, Fugam adornare, quasiq; uelle quopiã auolare: Itaque talaria inducere dicimus, qui parant au fugere.

Citius, quàm asparagi coquuntur.

De re uehementer propera.

E uestigio.

Quod citra moram ac protinus fit, quod prisci dicebant ex templo.

Celerius, quàm Butes. Θᾶττον ἢ βούτης. Zenodot.

Hoc adagio significabant aliquid, quàm primum absolui, compendioq; explicari. Butes Athenis depictus erat,

 ut sum-

ut summa capitis pars cum oculis tantum uideretur. In eius igitur pictura quoniam non multum operis sumpserat pictor, prouerbio iactari consueuit de his, quæ facilè perficiuntur.

Homer. *Simul ut dictum & factum.*

Ἀμ' ἔπος, ἅμ' ἔργον.

Id est: Simul dictum, simul & factum. Vbi quis citra moram id re præstat, quod uerbis pollicetur.

Aristides. *Duobus pedibus fugere.*

Ἐκ δυοῖν καταφεύγειν.

Id est: Duobus pedibus confugere. Summa ui, summoq; conatu fugere. Aristophanes: E patria utroq; deuolauimus pede.

Gene. 4. *In foribus adesse.* Πρὶ τὰς θυρὰς.

Pro eo, quod instat, iamq; in proximo est. Dominus ad Cain: Sin malè egeris, statim in foribus peccatum tuum aderit:

Cicero. *Velis equisq;.*

Extremũ conatum significãtes, dicimus: Velis, equisq;. Hic respicit non ad celeritatem, sed ad utrunq; pugnę genus, nauale ac equestre.

Vir fugiens haud moratur lyræ strepitum.

In eos, qui in rebus periculosis ac serijs, properandi studio negligunt leuiora. Nam qui fugit in bello, non putat sibi liberum ac uacuum ut cantorem aliquem auscultet. Id etiam ad complures res accommodari potest.

Ocyor accipetre.

Homer. Admirandam celeritatem hyperbole prouerbiali licebit indicare, quæ est apud Homerum: Θάσσονες ἱρήκων. Pernices magis accipitre.

Pegaso uelocior. Πηγάσου ταχύτερος.

De præuelocibus. Nota fabula de equo alato.

Salaminia nauis. Σαλαμινία ναῦς.

De

De pręuelocibus dictitatum est. Celebratum enim uel in primis nauale bellum aduersus Xerxem gestum apud Salaminẽ, siue quod ex triremibus altera Salaminina uocari consueuit, altera para Ios.

Parit puella, etiam si malè adsit uiro.

Τίκτει κόρη ὅταν κακῶς ἀνδρὶ πρείῃ.

Id est: Parit puella, quum malè etiam adfuerit uiro. Dici cõsueuit, quoties res facilè conuincitur ex sententia, etiam si negligẽter & ignauiter gesta fuerit. Veluti puella propter ætatis felicitatem facilè gerit uterum, etiam si cum uiro non admodum rem habuerit.

Ignem palma. Πῦρ παλάμῃ.

Dici solitum, si quando protinus aliquid intellectum esset à quopiã, ut si scommate dicto, statim sentiat aliquis in se dictum. Sumptũ uidetur ab iis, qui per lusum ignẽ admouent manibus alienis; qui subito sensu excitati, resilire solent, risumq; mouere spectantibus.

Aphya ad ignem. Ἀφύα ἐς πῦρ.

Prouerbium in ea, quæ celeriter intereunt aut absumuntur, siue quæ facilè ac statim conficiuntur. Nam aphya piscis genus molle ac tenerum, quod admotum igni, protinus decoquitur.

Ne nimium callidum hoc sit modo. Terent.

Donatus prouerbium esse demonstrat, quanquam anceps est lectio. Potest enim utrunq; legi, & callidum, & calidum, ut prius illud, ad festinatum consilium: alterum, ad nimis astutum referatur.

Intra septimam. Εὐτὸς ἑβδόμης. Zenodot.

Subaudi, lineam. Edictum erat Athenis, ut ante septimũ diem mensis exercitum educerent. Rectè fortassis utemur hoc adagio, quoties admonebimus maturè suoq; tempore negocium aggrediendum.

Priusquam gallus iterum cecinerit.

Πρὶν ἢ τὸ δεύτερον ἀλεκτρυὼν ἐφθέγγετο.

Prius atq; gallus cantet, iterum cristiger, id est, admodum mane & antelucano. A prisca consuetudine sumptum, qua noctis deliquium & accessum diei galli cantu metiebantur, gnomonibus horariis non repertis.

Suidas.

Vivit, incende ignem. Ζῇ, κάιε πῦρ.

Vbi negocii periculosi puncto festinandum admonemus, & occasionem arripiendam, ut quum reperta scintillula properatur, ne pereat & illa.

Idem. *A subeunte portum naui.* Ἀπὸ καταδυομένης.

Id est: A subeunte subaudi, naui lucrum capias. Admonet adagium, celeritatem ad quæstum plurimum ualere. Sumptum à mercatorum diligentia, qui merces statim emunt ab ipsis nautis in portum appellentibus.

Columel. *Matura satio sæpe decepit, sera semper mala est.*

Admoner adagium, in omni negocio maturandum esse, neq; paulò satius esse, occupare tempus legitimũ, quàm serius aggredi. Veluti si quis admoneat, ut puer tenera adhuc ætate, præceptoribus committatur erudiendus. Consultius enim anteuertere, quàm prouectioribus annis tum demum incipere.

Homer. *Sacra celerius absoluenda.*

In rebus diuinis attenetum esse conuenit magis, quàm diuturnum, ne uilescant assiduitate, contra quorundam morem sacerdotum, qui nimium immorantur sacro, precibusq; quas uocant horarias. Ad id torqueri poterit illud ex Odysseæ r. οὐδὲ ἑκὼν

ἀΐσσει θεὸς ἀνδρὶ δαναίμων, ἀλλὰ νεᾶσθαι. Id est:

Neq; par est.
In diuorum epulis sedisse diutius, imò
Surgere maturè decet.

Zenodot. *Lupinum potum.* Λυκόβορ ποτόν.

Lupinum potum bibere dicebant, ubi quis uolupratem suo periculo capitis emeret. Narrant duos erupisse fontes sacros Apollini, quorum alter uino scateret, alter melle, ad quos quum aues aduolarent, arcu feriebantur. Porrò Apollo super cætera cognomina dictus est & Lucius,

cius, à luce quam aperit, siue à lupis interfectis.

Vt canis é Nilo.

Qui leuiter ac uelut obiter artem quampiam aut autorem degustant, hi ceu canis é Nilo degustare dicuntur. Natum inde adagium: Post fugam Mutinensem, quærentibus quid ageret Antonius, quidam familiaris respondit: Quod canis in Aegypto, bibit & fugit.

Alienis uti solets. Aristoph.

Ἀλλοτρίοις βλάπτοις χρῆσθαι. Id est: Alienis soleis uti. Dicuntur, qui moribus aliorũ ad suũ abuturntur emolumentũ.

Quantum pedibus potes. Plato.

Socrates in Gorgia Platonis ita loquitur, σωφροσύνην μὲν δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ἀπολαβόντες ἀεὶ ζητεῖν, ἐὰν ἔχῃ πολλοῦ ἄξια ἐνθένδε ἡμῶν. Id est: Temperantiam quidem & iustitiam & fortitudinem, sectari atq; exercere oportet, contrà intemperantiam fugere, quantum quisq; nostrum pedibus ualet. Id quo longius cranferatur à rebus corporeis, hoc magis accedit ad prouerbium celeritatis. Quod in corpore sunt pedes, hoc in animo sunt affectus, quibus expetimus aliqd aut refugimus.

Crisonem Himeræum præcurrere.

Prodigiosa celeritas Crisonis uidetur locũ dedisse pro- Plato.
uerbio. Sic enim Socrates apud Platonẽ in Protagora, rogatus ut institutam cum Protagora disputationem perageret: Optarim quidem tibi morem gerere, si quod petis meæ facultatis esset. Nunc perinde est, acsi me roges ut Crisonem Himeræum insignem cursorem sequar, aut dolichodromon quempiã, aut hemerodromon perpetuo equem cursu sequarq; &c. Dolichodromi dicebantur, qui perpetuo impetu duodecim stadia decurrebant. Hemerodromi, qui totum diem à manè usq; ad uesperã citra respirationẽ currebãt. Vnde Græci poëte solẽ ἡμεροδρόμον appellãt, quòd singulis diebus cursum suũ peragat, quãuis uero noctu requiescat in diuersorio Thetidis.

FESTINATIO PRAEPROPERA.

Qui nimium properat, serius absoluit.

Monet adagium, instituendæ rei non tam celeritatem, quàm

quam curam adhibendã esse, ne postea fit in mora, quod in operis ingressu fuerit erratum.

Aristotel. *Canis festinans, cæcos parit catulos.*

Κύων σπεύδουσα τυφλὰ τίκτει.

In eos, qui nimio festinandi studio rem parum absolutam reddant. Hinc natum, quòd canis, quia celerius pariat, catulos cæcos uelut adhuc immaturos edit.

Ante victoriam encomium canis.

Πρὸ νίκης δ' ἐγκώμιον ᾄδεις.

In eum, qui præpropere gloriatur, re nondum confecta. Nam apud Græcos, qui rem strenuè gessissent in bello, oratione quapiam aut carmine laudabantur. Quæ laudatio propriè encomium dicitur.

Athenæus *Ante lentem augere ollam.*

Πρὸ τῆς φακῆς αὐξάνειν τὸν λοπάδα.

Proeo quod est, Spes ingentes in animo concipere, priusquam res ipsa teneatur, aut polliceri quod ipse nondum habeat, aut præpropere sibi placere, quasi iam possideat ea, quæ procul etiam dum absunt, ut teneantur. Vt si quis uirę strepitum augeat spe magistratus, quem incertum est, an sit impetraturus. Lens, legumen est uilissimum ac plebeium.

Zenodot. *Aestate penulam deteris.*

Ἐν θέρει τὸν χλαῖναν καταξύεις.

Recte dicetur in eos, qui res necessarias temerè, nec in tempore profundunt, aliquando futuras usui, si seruentur. Id quod uulgò faciunt adolescentes, qui facultates patrias stulte prodigunt in iuuenca, quibus sustinenda fuerat imbecillitas senectæ.

Museum demetere. Ἀμυια θρίζειν.

Dici solitum, ubi quis tener adhuc & intempestiuus durius tractaretur, aut tolleretur emolumẽtum priusquam opportunum esset. Translatum ab his, qui statim ut ager obdu-

obduci cœperit herba, demetunt, nec sinunt adolescere gramen.

Siculus omphacizat. Συκελὸς ὀμφακίζει. Suidas.

Omphaca Græci dicunt uuam acerbam & immaturam. Vnde dicebatur in eos, qui quantumlibet uilia tollerent furto. Ductum à furacitate Siculorum.

Præmouere ueratum. Προσοδεῖν τὸν θήρα. Aristides.

Id est: Præturbare feram. Dici solitum apparet, ubi quis non satis dissimulat quod molitur. Quemadmodum usu uenit, ut fera tumultu excitata, subducat sese.

Odi puerulos præcoci sapientia. Apuleius.

Vulgò inualuit opinio, ut credant puerulos maturiùs sapientes, aut non fore uitales, aut dementes futuros simulatq; ad maturam ætatem peruenerint. Adaptare licebit ad discipulum, qui in ipsis statim rudimentis sibi placeat.

Non statim finis apparet. Herodot.

Herodotus in Polymnia, significat hoc olim prouerbio dici solitũ. Non statim cum principio apparere rei exitum. Καὶ τὸ παλαιὸν, inquit, ἐπ' ὠὸν ἰὸν τὸ μὲν ἄμμα ἀρχὴ τὸ τέλος κατοφαίνεται. Id est: Etuetus adagium, quo recte dictum est, non statim cum initio apparere finem. Conueniet in quorundam præproperas spes, qui negocio uix cœpto, statim arbitrantur se rem factam habere, quum sæpe exitus non respondeat initijs.

Festina lente.

Vide tarditatis & cunctationis.

FIDES ET GRAVITAS.

Folium Sibyllæ, Iuuenal.

Iuuenalis: Credite me uobis folium recitare Sibyllæ, id est, rem indubitatam. Ductum adagium à Cumana Sibylla, cuius oracula cum primis celebrãtur. Huic autem mos erat, ut testatur M. Varro, in palmarum foliis oraculo scriberet.

Ex

Athenæus

Ex tripode. Ἐκ τρίποδος.

Id est: Ex tripode dicta. Dici solitum de his, quæ uehementer uera atq; indubitata uideri uolumus. Hæc ex tripode dicta, id est, certissima, perinde quasi ex Apollinis oraculo profecta. Tripodem autem fuisse lebetem, tribus fultum pedibus. Huius duo sunt genera: Alterum Apollinis, ob ueritatem oraculorum: Alterum Bacchi, in quo uinum miscebatur, quòd ebrij uera loquantur.

Plutarch.

Diues promissis.

Ὁ μὲν λόγος μεγαλοπρεπὴς, ἀλλὰ λόγῳ πίστις. Id est: Magnifica quidem oratio, cæterum non habetur fides loquenti. Quoties aliquis ingentia pollicetur, quæ non uideatur præstiturus.

Tullius.

Priscis credendum

M. Tullius in libello de uniuersitate: Credẽdum inquit nimirum est ueteribus & priscis, ut aiunt uiris, qui se progeniem esse deorum dicebant. Incertum utrum Cicero sentiat eam sententiam fuisse uulgo decantatam, an notet uocem prisci, qua declaramus homines extremę antiquitatis. quorum origo quoniam posteris erat incognita, ferè referebatur ad deos.

Cicero.

Recto pectore.

Pro eo quod est, ingenuè citrà; dissimulationem, ut ueritatis simplex est oratio.

Legatus non cæditur neq; uiolatur.

Πρέσβυς οὐ τύπτεται, οὐδ' ὑβρίζεται.

Id est: Orator nec percutitur, nec uiolatur. Id iure gentium receptum est, ut legati publica fide ueniant, & redeant inuiolati.

Lucian.

Ex Iouis tabulis testis.

Ἐκ τῶν Διὸς δέλτων ὁ μάρτυς.

Pro certo & indubitabili teste. Allusum est, ni fallor, ad diptheram, in qua Iupiter omnia mortalium acta describere fingitur à poëtis.

Atti-

Atticus testis. Ἀττικὸς μάρτυς. Diogenia

Pro probatissimo atque incorruptissimo teste. Quod si quis per ironiam torqueat in testem uanum, non inconcinne dixerit.

Attica fides. Ἀττικὴ πίστις.

Legitur apud eundem de minimè uanis, minimèq; peritis. Inde natum, quòd apud Atticos templum esset Fidei dicæ constructum. Cuius & meminit Plautus.

Rhadamantheum iudicium. Pindarus

Ῥαδαμάνθυος κρίσις.

Id est: Rhadamanthi iudicium. De incorruptè iudicantibus. Rhadamanthus enim manium iudex, neq; muneribus, neq; gratia deflectitur, quo minus seuerè iudicet. Ac commodari poterit ad mortis necessitatẽ, maximis pariter ac minimis ex æquo communem.

Iouem lapidem iurare. Cicero.

Qui sanctè & religiosè deierant. M. Tull. in epist. Quo modo autem tibi placebit, Iouem lapidem iurare, quum scias iratum esse Iouem nemini posse? Sumptũ à prisco feriendi fœderis ritu, quod à patre patrato manu tenente lapidem, conceptis uerbis peragebatur, quemadmodum describit T. Liuius & Macrobius.

Rhadamanthi iusiurandum.

Ῥαδαμάνθυος ὅρκος.

Dicebatur quod uerissimum quidem esset, cæterum nullum deum ascisceret. Socrates per canem & anserem iurare consuerit, ne quem deorum citaret, siue quòd crederet nullos esse deos, siue quòd arbitraretur non esse boni uiri deos suorum negociorum testes accersere. Græci per caput alterius iurare consueuerunt. Vergi. Per caput hoc iuro.

Viri iureiurando, pueri talis fallendi. Plutarch.

Ὅρκοις ἄνδρας, ἀστραγάλοις δὲ παῖδας ἐξαπατᾶσθαι.

Id est: Iureiurando uiros, talis pueros oportet fallere.

Docet

Docet uiris nulla re citius imponi posse, quàm iureiurando, quòd nemo tam improbus esse credatur, qui id uelit uiolare. Laconis cuiusdam apophthegma.

Iouis suffragium. Διὸς ψῆφος.

Dicebatur sacrum & inuiolatum. Vnde sententiam eius, cuius sit uelut irrefragabilis autoritas, Iouis suffragium rectè dixeris. Aut per ironiam, ubi quis arrogantius de re quapiam pronunciat, suamq; opinionem pro lege atque oraculo postulat accipi. Aiunt enim locum in quo Neptunus & Minerua iudicium peregerunt, utrius nomine, auspicijsq; ciuitas Athenienſium inſtitueretur, Iouis suffragium appellatum fuisse.

Amphictyonum consessus.

Ἀμφικτυονικὸς σύνεδρίον.

Id est: Amphictyonicus consessus. De frequẽte grauium uirorum conuentu. Ductum à conuentu illo Græcorum olim celebratissimo, qui Amphictyonum dicitur, uel ab Amphictyone Deucalionis filio.

Homer. *Pollicentis se promissa re præstiturum.*

Significãtes promissorum fidem non irritam futuram, sed re præstituros nos, quod uerbis simus pollicit⁹, illud Homeri usurpare poterimus:

Nec renouanda, nec irrita, uana'ue dico futura.
Quæcunq; annuero, & promisero uertice moto.

Terent. *Dictum ac factum.* Ρᾳθεῖμὴ πραχθέν.

Prouerbialis figura. Qua nihil in negocio procurando prætermissum significamus. Terent. Dictum ac factum reddidi.

Mineruæ suffragium. Ἠθελώας ψῆφος.

De exacto iudicio, contrarium illi: Sus iudicauit. Sed leuidius fiet, si per ironiam efferatur in stupidum & nullius iudicij hominem.

Strabo. *Verior ijs, quæ apud sagram acciderunt.*

Ἀληθέστερα τῶν ἐπὶ σάγρᾳ.

Dictum

Dictum olim in incredulos, quibus non nisi magno malo docti, credũt. Strabo: Post Locros, inquit, Sagra fluuius labitur, in cuius ripa Castoris & Pollucis aræ sicæ sunt, ad quas decem Locrorum milia, unà cum Rheginis aduersus Croroniatas, numero cẽties ac tricies mille, Marte collato uictoriam reportarunt. Addidẽre plerique, quo die certamen initum est, ijs, qui in Olympijs erant, eum belli euentum nunciatum fuisse. Tanta celeritate nunciatæ pugnæ ueritas comperta est.

Iulianus. *Oculis magis habenda fides, quàm auribus.*

Ὠτίων πιστότεροι ὀφθαλμοί.

Id est: Oculis credendum potiùs, quàm auribus. Quæ cernuntur certiora sunt, quàm quæ audiuntur. Horatius:

Nec retinent patulæ, commissa fidelius aures,
Quàm quæ sunt oculis subiecta.

Domesticus testis. Οἰκοθεν ὁ μάρτυς.

Vbi quis ipse sese laudat. Quasi domi testem habeat, non aliunde adductum.

Venereum iusiurandum. Plato.

Ἀφροδίσιος ὅρκος οὐκ ἐμποίνιμος.

Id est: Venerum iusiurandum non punitur. Sensus est, Amantium iusiurandum irritum esse, neq; ad deos quicquam pertinere tanquam iocosum.

Dignus qui cum in tenebris mices. Cicero.

Qui certissima esset fide, eum dignum dicebant, qui cum in tenebris micaretur, &c.

De manu in manum.

Cicero libro epistolarum. VII. Totum deniq; hominem tibi trado de manu, ut aiunt, in manum tuam iſtam & uictoria & fide præstantem. Traduntur etiam & qui commendantur. Idem.

Manu longa, & manu breui tradere.

Qui promissis agit, ac spem tantùm ostendit, longa manu dat.

nu dat. Contrà, qui præsens ac statim exhibet quod promittit: breui manu dat.

FOEMINAE.

Homer. *Fœmina nihil pestilentius.*

Hanc sententiam sic effert Homerus:

Ὡς οὐκ αἰνότερον καὶ κύντερον ἄλλο γυναικός. Id est:

Vsque adeo nihil improbius, mulierèq; peius.

Ignis, mare, mulier, tria mala.

Πῦρ καὶ θάλασσα ἢ γυνὴ καὶ τρία. Id est:

Ignis, fretumq;, & mulier, hæc mala tria.

Nam incendio nihil formidabilius, mare item periculosissimum est. His autem simillimum quiddam esse mulierem sentit paræmia. Lacon quidam, qui quum uxorem duxisset perpusillam, dicebat è malis, quod minimum esset eligendum.

Plutarch. *Sublata lucerna, nihil interest inter mulieres.*

Λύχνου ἀρθέντος γυνὴ πᾶσα ἡ αὐτή.

Id est: Lucerna sublata, nihil d scriminis inter mulieres. Sentit adagium, nullam mulierem non esse impudicam, si detur facultas sine teste peccandi. Mihi uidetur è uulgò sumptum, non ab autoribus.

Homer. *Malè coniugati.*

Conueniet in eos qui cum iis coniugio iuncti sunt, quos non amant.

Diogeni. *Mulieri ne credas, ne mortuæ quidem.*

Γυναικὶ πίστευε, μηδ' ἂν ἀποθανῇ.

Id est: Ne fidem habeas, nec emorienti fœminæ.

Fest. Pōp. *Nec mulieri, nec gremio credendum.*

Quòd illa incerti ac leuis sit animi, & plerunq; fiat ut in gremio posita dum in obliuionem uenerint, exurgentibus procidant.

Mulierum exitia. Γυναικῶν ὄλιθροι.

De iis qui funditus ac miserabiliter pereunt. Mulieres enim omnium ferè calamitatum autores fuisse uiris dicuntur. Testis bellum Troianum, testis Hercules à Deianira extinctus. Quanquam hæc magis conueniebat stultitiæ uirorum adscribere, qui tantum indulgeant mulierculis.

Mulieris oculus.

Γυναικὸς ὄμμα τοῖς ἀκμάζουσιν βέλος.

Id est: Mulieris oculus spiculum iuuenibus est. Vergil.

Vritq; uidendo fœmina.

Mulier pudica ne sola sit usquam. Homer.

Quum admonebimus non conuenire, ut pudica mulier sola citra'que testes cum uiris colloquatur, usui fuerit illud Homeri:

Haud sola, ast illam famulæ binæ comitatæ.

Qui nihil litigat, cœlebs est. Hierony.

Diuus Hieronymus tanquam prouerbio iactatum citat. Indicat adagium, rixosum esse omne coniugium, nec esse tranquillam uitam, nisi in cœlibatu.

Tanquam Chalcidica nobis peperit uxor.

Ὥσπερ χαλκιδικὴ τέτοκεν ἡμῖν γυνή.

De ea dicebatur, quæ liberos q̄ plurimos peperisset. Tradunt Heroinam quampiam fuisse nomine Comben, cui cognomen fuerit Chalcidi, quod prima arma ærea confecerit. Ea uiro cōiuncta, centum liberos enixa dicitur.

Thessala mulier. Θεσσαλικὴ γυνή. Aristoph.

In ueneficas malarum'que peritas artium dici solitum, propterea quòd ea gens præter cæteras hoc nomine notata est.

Ἐπεψηνισμένη.

Dicitur iam propinqua partui. Sumpta metaphora à ficis post immissos psenas maturescescentibus.

FOCVS.

Focus luculentus in ædibus. Homer.

Primum domus ornamentum est ut luceat focus, Proinde qui in ædes immigrant nouas, aut in diuersorium

ingrediuntur, ante omnia ignem iubent incendi. Quod ex Homeri x. sumptum uidetur:

Νῦν νῦν μοι πρώτιστον ἐνὶ μεγάροισι γενέσθω.

Nunc ante omnia mi luceicat in ædibus ignis.

Αἰθομένου δὲ πυρὸς γεραρώτερος οἶνος ἰδέσθω.

Scilicet accenso domus est ornatior igni.

FORMA, DEFORMITAS.

Ominabitur aliquis te conspecto.

Σὲ δ' οἰωνίσαι τ' ἄν τις ἰδών.

Qui te conspexerit, augurium poterit capere. Dici consueuit in deformes, fœdoq; aspectu. Veteres ex primo hominis occursu sumebant omen. Occurrere formoso, felix omen habebatur. Occurrere deformi, nigro'que, contrà.

A furijs oriundus. Ἐρινύων ἀποῤῥώξ.

Id est: A furijs profectus. Olim dicebatur tetra, fœdaq; specie. Item quod noxium & exitiale sit, id à furijs ortum aiunt.

Martial. *Leporem non edit.*

Antiquitùs superstitiosè creditum est, esu leporinæ pulpæ conciliari formam.

Plinius. *Myconius caluus.* Μυκόνιος φαλακρός.

Strabo refert, uulgò Myconios caluos dici solitos, quòd in ea insula uitium hoc quasi gentilitium sit, atq; omnibus fermè commune.

Pistillo caluior. Ὑπέρου φαλακρότερος.

De magnopere glabris. Nam ima pistilli pars calui cranium referre uidetur.

Multam syluam gestas.

Λόχμην πολλὴν φορεῖς.

Id est: Syluam multam portas. Dictum in Phormionem militem quendam hirsutum, densaq; pilorum obsitum sylua. Quadrabit in agrestem & stupidum.

Aristoph. *Pronomi barba.* Προνόμου πώγων.

De

De prælonga dicebatur. Pronomus tibicen quispiā fuit, prolixa barba, gestamine non admodum apposito professioni. Quandoquidem tibicinum mollicié etiam prouerbia notāt. Conuenit igitur in quosdam, qui alioqui mollissimi, uultus, uestiumq; seueritate, uitæ continentiam præferunt.

Nauiges Trœzenem. Πλεύσειας τροιζῆνα. Eustathi.

Dici solitum in eos, qui quum mento imberbi essent, tamen appositiijs pilis barbam uirilem mentirentur. Inde natum, quòd Trœzenis portus quispiam uulgò celebratus sit nomine Barba.

Perdicis crura. Πέρδικος σκέλος. Aristoph.

Id est: Perdicis tibia. Perdix caupo quispiam erat claudus, ab Aristophane locis aliquot notatus. Dicebatur in crura gracilia distorta'que. Perdicis pes in Ioripedes quadrat.

Καλλίπυγος.

Καλλίπυγοι. Id est: Callipygi. Dicebantur eleganti forma præditæ.

Quod pulchrum, idem amicum. Plato.

Τὸ καλὸν φίλον.

Inter prouerbia conciliantium amicitiam, refertur & hoc apud Platonem in Lyside: Καὶ κινδυνεύει κατὰ τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν, τὸ καλὸν φίλον εἶναι. Id est: Ac propemodum apparet iuxta uetus prouerbium, quod pulchrum est, amicum esse. Qui commodi gratia amat, non amat uerè, sed quod pulchrum est per se amatur.

Ex ouo prodijt. Ἐξ ᾠοῦ ἐξῆλθεν.

Id est: Ex ouo emersit. Aiunt dici solitum de magnopere formosis ac nitidis, quasi neges communi hominum more natos, sed ex ouo, more Castoris & Pollucis. Siquidem est in poëtarum fabulis, Ledam Tyndari filiam ex Iouis concubitu duo peperisse oua, è quorum altero prodiēre gemini Castor & Pollux, insigni forma iuue-

nes. Ex altero nata est Helena, cuius forma literis omnium est nobilitata.

Pulchrorum etiam autumnus pulcher est.

Plutarch. Τῶν καλῶν καὶ ὀπόρη καλή.

Vernis enim mensibus, nihil non tenerum ac nitidum, quum omnia adhuc in flore sunt aut in herba. Cæterum autumni tempore posteaquam iam in culmos aut caulem excreuerunt, horridiora uidentur. Quadrat igitur in ea, quæ quum natura sint egregia, ne tum quidem fastidienda uidentur, quum maturuerunt. Dicetur non ineleganter in hos, qui bellè portant ætatem.

Simia est simia, etiam si aurea gestet insignia.

Lucian. Πίθηκος ὁ πίθηκος, κἂν χρύσεα ἔχῃ σύμβολα.

Admonet fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium. Natum uidetur à simijs illis Aegyptijs, saltationem humanam imitãtibus. Lucianus refert apologum.

Thersitæ facies. Θερσίτειον βλέμμα.

Suidas. Id est: Thersitica facies. De prodigiosè deformi dici solitum, quod Homerus scripserit hunc omnium, qui ad Troiam uenissent fœdissimum fuisse.

Corytheo deformior. Κορυθέως εἰδεχθέστερος.

Zenodot. Aiunt Corytheum quempiam fuisse hominem insignitè stultum ac uecordem, ad hoc forma infelicissima fœdissimaq; cui liberi item fuerint omnes patrem referentes. Vnde uulgaris dictus est iocus in hominem bardum ac deformem, & cætera.

Simiarum pulcherrima deformis est.

Plato. Τὸν πιθήκων εὐμορφότατος δύσμορφός ἐστι.

Si quis dicat lenonem integerrimum esse periurum, aut honestissimum histrionem infamem.

Monogrammi. Μονόγραμμοι.

Lucilius. In homines macie prętenues aut decolores. Monogrammos appellat Cicero informes, nullaq; specie.

Simia in purpura. Πίθηκος ἐν πορφύρᾳ.

In hos

In hos qui tametsi magnifico cultu sint ornati, tamen cuiusmodi sint, ex ipso uultu moribusq; cognoscitur. Vel in eos etiam quibus dignitas additur indecora. Lepidius erit si longius transferatur, uelut in eos qui barba pallioq; simulant sanctimoniam.

FORTITVDO.

Varro.

Masculum.

Masculus apud ueteres non semper significat sexum, sed interdum quicquid uegetum solidum ac rubustum est, Masculum dicitur. Lepidius erit si ad incorporea transferatur, ueluti cùm excelsum fortemq; animum Masculum appellamus.

Adamantinus. Ἀδαμάντινος.

Plato. Pro eo quod est, Inexorabilis, infatigabilis. huic prouerbio incredibilis huius lapidis durities locum fecit. Adfinia sunt: Naxia cos. Ferreus aheneus. Cornea fibra. Achilles. Achilleum argumentum.

Aut manenti uincendum, aut moriendum.

Ἢ μένοντα ἀποθανεῖν, ἢ νικᾶν.

Id est: Oportet aut manentem uincere, aut interire. Dici solitum, ubi certa stat sentẽtia, aut negocium aliquod absoluere, aut immori.

Ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τᾶς.

Celebratum est cuiusdam Lacęnæ apophthegma, quæ filio tradens clypeum dixerit: Ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς. Id est: Aut hunc, aut super hunc. Laconicè significans aut referendum clypeum, aut in eo moriendum.

Thurium lema. Θούριον λῆμα.

Dicebant animum intrepidum & ad bellum paratum. Λῆμα Græcis sonat uoluntatem, animum, siue propositum, aut dignitatem & autoritatem. Thurion autem dicitur quicquid est uehemens & bellicum.

Inflige plagam ab aratro.

Παῖε τὴν ἐπ' ἀρότρου.

Id est: Inflige plagam aratri, siue impinge uomerem. Cùm iubebimus strenuè pugnare. licet sine arte.

Mœnia ferrea, non terrea.

Innuit non oportere, tutamentum ciuitatis in mœnibus collocare, sed in uiris armatis: quorum consensus, murorum inexpugnabilium uice, ciuitatem optimè tuetur. Horatius: Hic murus aheneus esto.

Præbere uiros.

Homer. Ad fortiter agendum ferendum'ue adhortabimur hoc carmine Homeri ex Iliad. P.

Ἀνέρες ἐστὶ φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς. Id est:

Eia estote uiri, ualidasq; expromite uires.

Reijcientis autorem formidinis.

Homer. Territanti, metumq; inanem inijcienti, uersum hunc occinere licebit, quo Sthenelum alloquitur Diomedes:

Μήτε φόβον δ' ἀγόρευε.

Ne trepidandi mihi autor sis.

Vnum augurium optimum, tueri patriam.

Homer. Abijt in prouerbium etiam hic uersus Homericus.

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. Id est:

Vna auis optima, pro patria pugnare tuenda.

In Lipsidrio pugnas. Ἐπὶ λιψυδρίῳ μάχῃ.

Lipsydrium locus erat haud procul à Parnethe, quem mœnibus cinxerant tyranni, qui profugerant ex urbe. Prouerbium dictum in strenuos & bellicosos uiros.

Solæ Lacenæ uiros pariunt.

Plutarch. Μόναι λάκαιναι ἄνδρας τίκτουσι.

Apud Lacedæmonios fortissimi uiri nascebantur, & apud eosdem matres seuerè natos educabant.

FORTVNAE COMMVTATIO.

Lucian. *Testulæ transmutatio.* Ὀστράκου περιστροφή.

Id est:

Id est: Testulæ conuersio. De rebus repentè in diuersum commutatis, non absurdè uideri potest dictum adagiũ. De lusu ostracorum, quære in Chiliadibus magnis.

Alia uita, alia diæta.

Ἄλλος βίος, ἄλλη δίαιτα.

Id est: Alia uita, alia uiuendi ratio. In eos quadrabit, qui commutata in melius fortuna, pariter & uitę rationem, moresq; commutant. Translatum ab ijs, qui lautiùs incipiunt uiuere, ubi res lautior obtigit.

Nunc pluit, & claro nunc Iuppiter æthere fulget. Theocrit.

Ἄλλοκα μὲν ὑπὸ ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἴθριος, ἄλλοκα δ' ὕει.

Id est: Nunc pluit, & claro nunc Iuppiter æthere lucet. Huic affinis est allegoria Pindarica, Non semper eosdẽ flare uentos, sed nunc hos, nunc illos.

Cum Deo quisq; & gaudet & flet. Sophocl.

Σὺν τῷ θεῷ πᾶς τε γελᾷ κ' ὠδύρετο.

Id est: Deo uolẽte, quisq; ridet atq; flet. Admonet adagiũ rerum humanarum celerem esse commutationem, neq; in nobis situm, ut res perpetuò secundæ sint.

Ipsa dies quandoq; parens, quandoq; nouerca est. Hesiodus.

Ἄλλοτε μυξιὴ πέλει ἡμέρα, ἄλλοτε μήτηρ.

Eo uersu significatum est, non omni die benè esse posse, sed isto benè, atq; alio malè. Inde translatum, quòd Matres benè uolunt liberis, nouercæ oderunt priuignos.

Omnium rerum uicissitudo est. Terent.

Quæ sententia significat, in rebus mortalium nihil esse perpetuum, nihil stabile, sed omnia uelut æstuario quodam fluxu, reflexu'que decedere atque accedere. Variæ fortunæ uires, & nunc læta, nunc tristia contingunt unicuique.

Multæ rotæ uoluentur.

Πολλοὶ κινήσουσιν ἔτι ξοχὸν ἅρματος ἵπποι.

Id est: Permultis uoluetur adhuc rota mota caballis.

Multum adhuc temporis restat, multæq; rerum incident mutationes.

Fortuna æstuaria. Τύχη εὔριπος.

Id est: Fortuna euripus siue uolubilis, quòd uidelicet nunc huic fauere soleat, nunc illi.

Cicero. *Fors domina campi.*

In creandis magistratibus non semper uincebat, qui potior esset, sed cui fortuna fauebat. Nam à populi suffragijs res omnis pendebat. M. Tullius in Pisonem: Sed omitto ut sit factus uterq; nostrum, sit sanè Fors domina campi, magnificentius est dicere, quemadmodum gesserimus consulatum.

Cicero. *Multa in medio.*

Antea commemorauimus, Multa cadunt inter calicem supremaq; labra. Idem alia metaphora extulit M. Tullius ad Atticum libro sexto: Non quô me aliquid iuuare posses, quippe res in manibus, tu autem abes longè gentium.

Πολλὰ δ' ἐν μεταιχμίῳ
Νότος κυλίνδει κύματ' εὐρείας ἁλὸς.

Ita sentit Cicero multas rerum nouationes exorituras antequam Atticus, qui procul aberat, possit opitulari. Senarij sunt, quos ita uertas licet.

Sed interim in medio notus.
Multas patentis uoluit undas æquoris.

Fest. Pōp. *Inter manum & mentum.*

Festus Pompeius indicat esse prouerbium apud Latinos, sed ex illo Græco ductum: Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου. Cuius originem ita refert: quum Chalcas uitem sereret, quidam augur uicinus præteriens, dixit illum errare. Non enim ei fas esse nouum uinum degustare. Prouerbium admonet nihil certi esse in hominum uita. Nam sæpenumero fit, ut quod nos maximè tenere credimus, casus aliquis inopinatus interuertat. Veluti cum quis manu tenet poculum, minimumque spacij sit inter manum & mentum, tamen interdum

fit,

fit, ut is moriatur antequam bibat. & cæt.

Huc pertinent alibi citata:
Benè natis turpe est malè uiuere.
Mars communis. Dolia duo.
Circulus res mortalium. Iucunda uicissitudo rerum.

Victoria. Ἐτεραλκής. Homer.

Homerus locis aliquot appellat ἐτεραλκέα νίκην. Id est: Victoriam alternatim nunc his nunc illis obtingentem.

Res in foro nostro uertitur. Plautus.

Id est: Fortunas nostras commutari in diuersum intelligo. Traductum à mercantibus, in quibus rerum precium pro tempore sæpenumero commutatur. Cognatum illi: Vti foro.

Flos cinis.

Dici solitum uidetur in fugacitatem humanæ uitæ, hodie floret iuuentus, cras erit in sepulchro.

Catastrophæ fabulæ. Lucian.

Cuiuslibet exitum rei, prouerbiali figura catastrophen uocamus.

Vbi non sis, qui fueris, non est cur uelis uiuere. Cicero.

Sumptum est à communi mortalium affectu, qui nihil minus tolerandum putant, quàm ut inter eos neglecti, aut etiam notati uiuant, apud quos aliquādo cum splendore atq; autoritate sint uersati.

Ad pristina præsepia. Plautus.

In eos dicebatur, qui è uita quapiam lautiore excussi, ad pristinam tenuitatem rediguntur. Translatum ab animantibus, quibus nota familiariaq; præsepia gratissima solent esse.

A remo ad tribunal. Ἀπὸ κώπης ἐς ἀβῆμα.

Dici solitum, ubi quis repentè ab infima cōditione prouehitur ad honesti muneris administrationem.

Dionysius Corinthi. Διονύσιος ἐν κορίνθῳ. Cicero.

Pro-

Prouerbialis allegoria, qua significamus aliquem è summa dignitate atq; imperio, ad priuatam humilemq; redactum fortunam, quemadmodum Dionysius Syracusanorum tyrannus expulsus imperio, Corinthi pueros literas ac musicam mercede docuit.

Plautus. *Citius, quàm formicæ papauer.*

De subita rerum consumptione, non aliter, quàm si papauer obijcias agmini formicarum. Mox enim distrahitur aceruus, dum unaquæq; suum arripit granulum.

Plinius. *Nemo mortalium omnibus horis sapit.*

Sensus uel citra interpretem liquet: nempe neminem esse, qui non aliqua parte uitæ desipiat.

Zenodot. *Pitana sum.* Πιτάνη εἰμί.

Zenodotus indicat dici solitum de ijs, qui in extremas redacti calamitates, ab eisdem denuo in pristinam felicitatem restituuntur. Sic enim euenisse quondam Pitanæ Acoliæ ciuitati.

Plautus. *Quod alius condiuit coquus, aliter condiam.*

Vbi quis rem omnem nouat ac perturbat, conuenit Plautinum illud.

Publius. *Bona nemini hora est.*

Bona nemini hora est, quin alicui sit mala. Ita fortuna temperauit res mortalium, ut quod huic lætum est, alij pariat dolorem. Nisi mauis pro alicui legere alicubi.

Osculana pugna.

Fest.Põp. Festus Pomp. indicat, Osculanam pugnam prouerbio dici soliteam quoties uicti uincerent.

Aulus Hirtius. *Per manus tradere.*

Quod successione quadã ab alijs ad alios deuenit. Quod translatum uidetur ab his, qui nauim aut plaustrum exonerant.

Cicero. *De manu in manum.*

A superiore non usquequaq; dissimile est. Traduntur & qui commendantur. Terent. Hanc in manum dat.

For-

Athenienſium inconsulta temeritas.

Ἡ τῶν Ἀθηναίων Δυσβουλία.

Quadrat in eos, quibus malè consulta uertunt benè. Nam id olim uulgò tributum est Athenienſibus, quòd ipſi quidem socorditer consultarent, parumq; prospicerent, uerùm Minerua ciuitatis præses, illorum malè instituta benè uertere consueuit. Simile est huic: Est fortunatior quàm prudentior.

Dormientis rete trahit.

Εὕδοντι κύρτος ἁρᾶται.

Id est: Dormienti rete capit. In eos, quibus contra conatum obtingunt ea, quæ cupiunt. Narum ex euentu, quòd aliquando acciderit, ut dormientibus piscatoribus, pisces fortè retibus inuoluti caperentur. Citatum alibi quoque.

In nihil ſapiendo iucundiſſima uita. Sophocl.

Sophocles in Aiace.

Ἐν τῷ φρονεῖν γὰρ μηδὲν, ἥδιστος βίος.
Τὸ μὴ φρονεῖν γὰρ, κἄρτ' ἀνώδυνον κακόν. Id est:
Suauissima hic est uita, si sapias nihil.
Nam sapere nil, doloris expers est malum.

Huic concinit illud Ecclesiastæ dictum: In multa sapientia, multa indignatio. Et qui addit scientiam, adijciet & laborem.

Malum uas non frangitur.

Κακοῦ ἄγγος οὐ κλᾶται.

Simili metaphora dicunt hodie, Malam herbam non perire. Qui deterior, is nonnunquam uiuacior, & in periculis tutior.

FRAVS AB AMICO.

Κύκλῳ πηγὲ λάκτισμα.

Qui arte circumagit quẽpiam, ut quum se putet aliquid egisse, nihil egerit, aut in idem recidat unde uolebat extricari, μύλην περιλικμᾷ dicitur.

Vallus

Aristoph. *Vallus uitem decepit.*

Ἡ χάραξ τὴν ἄμπελον ἐξηπάτησεν.

Vbi quispiam ab eo fallitur aut luditur, à quo pendebat, cuiusq; fidei nitebatur.

Canis mendico auxilians.

Κύων τῷ πτωχῷ βοηθῶν.

Vbi quis nobis aduersatur, & diuersis studet partibus, is, cuius auxilio nitebamur. Nam canes infesti sunt mendicis uelut ὁμοτέχνοις, nisi quando frusto panis corrumpuntur.

FRVGALITAS.

Suidas. *Acolo non fico.*

Ἀκόλῳ τὰ χείλη οὐ σύκῳ βίσαι.

Id est: Acolo, non ficui immergere labia. Prouerbium hortatur ad uictum tenuem. Nam ἀκόλους Græci uocant minutas offulas.

Μυσικῶφι.

Dicebantur agere, qui durè ac siccè uiuerent. Vox ficta uidetur, à mure & palea, quòd mus in re pusilla uehementer laboret.

Allium in retibus. Σκόροδον ἐν δικτύοις.

De sordido commeatu dicebatur.

Suidas. *Phormionis thori.* Στιβάδες φορμίονος.

De stratis sordidis ac frugalibus, minimeq; delicatis, qualia sunt cubilia militaria. Refertur à Suida. Phormio dux fuit quispiam militum.

Diogeni. *Cilicij imperatores.* Κιλίκιοι στρατηγοί.

Id est: Cilicij duces. Dicebantur homines hirsuti & pilis obsiti. Vndè & saga pilis contexta, cilicia uocantur.

Vita doliaris. Ζωὴ πίθου.

Id est: uita dolij. Prouerbio dicitur uita frugalis, parca, ab omni strepitu atq; ambitione semota. Breuiter talis, qualem Diogenes nobilis ille Cynicus Athenis cepisse legi-

legitur. Poterit torqueri & in eos, qui nimium sordidè, nimis durè atq; immundè uiuunt.

Tanquam in phiditijs. Ὥσπερ ἐν φειδιτίοις.

Vbi quid parciùs nimiumq; frugaliter actum significabimus. Lacedæmonij publica loca habebant, in quibus cibum caperent. In his accipiebant hospites ac legatos suos, sed apparatu perparco.

Hecatæ cœna.

Veteres cœnam perparcam & impendjo frugalem, Hecatę cœnam appellabant, quòd apud inferos tenuissimo uictu, minimoq; cibo, eoq; uilissimo uiuitur.

Oliuam ne comedas. Chrysip.

Adagij usum non uideo, nisi si quando significabimus extremam uictus parsimoniam, ut nec urticæ quicquam adhibeatur condimenti.

Sicyon arrodens uxor lacernam texe. Athenęus

Τὸν σίκυον τρώγουσα γύναι, τὴν χλαῖναν ἔφαινε. Id est: Arrodens Sicyon uxor subtexe lacernam.

Verba mariti iubētis, ut uxor tenui cōtenta uictu, peragat opus suum. Sicyon seu Siceos herbi genus est, aut certè peponis. nonnulli putant cucumeris.

Thymbra uictitans. Θυμβροφάγοι.

Id est: Thymbra uictitantes. Adagio dicebantur uel qui tutiùs ac liberiùs uitam agerent, uel qui moribus essent parum blandis, uel qui hilariter, citrà que solicitudinem paruo contenti uiuerent, quòd thymbra herbæ genus sit. & cæt.

Salem lingere. ἅλα λείχειν. Plautus.

Dicuntur, qui perquam tenuiter uictitant. Diogenes quum à Cratero prædiuite quodam inuitaretur ut ad se ueniret, usurus hospicio suo, sua'que liberalitate, respondit se malle salem Athenis lingere, quàm apud illum oppiparis mensis frui.

Si caseum haberem, non desiderarem obsonium. Plutarch.

Εἰ τυρὸν

Εἰ τυρὸν εἶχον, οὐκ ἂν ἐδεόμην ὄψου.

Id est: Si caseum haberem, non egerem obsonio. Dicendum, ubi quis minimis, utilissimis q; contentus est.

Stobæus. *Xenocratis caseolus.* Ξενοκράτους τυρίον.

De cibo qui perquam diu durat priusquam absumatur. Appositè dicetur in sordidos quosdam, quibus hic mos, omnem pœnum cousq; seruare quoad fuerit corruptus. Sumptum adagium ab admirabili Xenocratis frugalitate.

Homer. *Aspera uita, sed salubris.*

In uitæ rationem, duriusculam quidem, sed tamen ad rectam morum institutionem idoneam, conueniet illud Homeri ex Odyss. τ.

Τραχεῖ ἀλλ' ἀγαθὴ κουροτρόφος. Id est:
Aspera, sed iuuenum nutrix bona.

Plin. *Salem & caseum edere.*

Consimile hoc cum præcedentibus.

FRVSTRATA SPES.

Horat. *Coruum delusit hiantem.*

In captatorem spe sua frustratum uritur Horatius. Nam hæc quoq; auis cadaueribus imminet.

Lucian. *Thesaurus carbones erant.*

Ἀνθρακιὰς ὁ θησαυρὸς ᾠφύκει.

In eos competit, qui spe sua frustrantur, quiq; magnificis rebus expectatis, meras nugas reperiunt. Ex euentu quopiam natum uidetur, quo quispiam thesauri spe fodiens, carbones defossos inuenit.

Terent. *Bolus ereptus è faucibus.*

Dicitur, quoties commoditas aliqua, quæ iam propemodum tenebatur, præter expectationem subitò præripitur. Terent. Crucior bolum tantum mihi esse ereptum subitò è faucibus.

Murem pro leone ostendit.

Μῦν

Μῦν ἀντὶ λέοντος ἀπέδειξε.

Prouerbiali schemate dictum, pro eo quod est, ingentia pollicitus & fortia longè diuersa exhibuit.

Concupiuit assam farinam. Ἤρατο ὀπτῶ ἀλεύρου. Theocrit.

In eum dicebatur, qui domesticam tenuitatem pertesus, apud alios lautiorem uitam quæsisset. farinam assam & nouam, lautiorē uictus ratiōem uocat, propterea quòd priscos illos pulte duntaxat uictitasse legimus, uidelicet clibano coquendi panis usu nondum reperto.

Ne per somnium quidem. Οὐδ' ὄναρ. Lucian.

Id est: Ne in somnio quidem. Græcis prouerbialiter dictum est pro eo, quod est: Nulla ratione, nullo tempore, ne sperare quidem audeas.

Aliena iacis. Ἀλλότρια βάλλεις.

Quoties res parum ex animi sententia cadit. Translatum ab iis, qui ludunt aleā, quibus iacientibus interdum ea cadunt, quæ minimè sunt ad uictoriam accommoda. Diogeni.

Larus parturit. Κέπφος ὠδίνει. Aristoph.

Id est: Cepphus parturit. Aiūt Cepphum auiculam esse, quam nonnulli Larum appellant, plumis ac pennis esse copiosis, corpore pusillo: quum parturit uociferari. Hinc narum prouerbium, Larus parturit, ubi quis magna præ se fert, pusilla præstiturus.

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus. Aesopus.

Ὠδίνεσκεν ὄρος· εἶτα μῦν ἀπέκτισεν.

Id est: Mons parturibat, deinde murem prodidit. Dici solitum in homines gloriosos & ostentatores, qui magnificis promissis, tum multus, uestitusq; autoritate miram de se mouent expectationem. Verùm ubi ad rem uentum est, meras nugas adferunt.

Zenodot. *Lupus circum puteum chorum agit.*

Λύκος περὶ τὸ φρέαρ χορεύει.

In eos dicetur, qui sumpta inaniter opera, spe sua frustrantur. Aiunt enim lupo morem esse, ut si quando fitiat,

tiar, nec tuto se possit demittere, circum puteum obeeret, frustra inhians aquæ, quam non possit contingere.

Lupus hiat. Λύκος ἔχαινεν.

Aristoph. Dicebatur, si quis re multùm sperata, multumq; appetita, frustratus discederet. Aiunt enim lupum prædæ inhiantem rictu latè diducto occurrere, qua si frustretur, obambulare hiantem.

Aurificem te futurum credebas.

Χρυσοχοήσειν ὤου.

Id est: Aurificem te futurum arbitrabare. Inualuerat aliquando fama apud uulgus Athenienſium, in Hymetto monte magna auri fragmenta uideri, quæ à formicis illis pugnacibus seruarentur. Itaq; quidam creduli, sumptis armis exierunt illas expugnaturi. Qui cum infecta, frustraq; sumpto labore redirent in urbem, irrisi sunt à cæteris ciuibus illud obiectantibus. &c.

Suidas. *Quærens obsonium, uestem perdidi.*

Ζητῶν γὰρ ὄψον θοιμάτιον ἀπώλεσα.

Id est: Obsonium dum quæro, uestem perdidi. Vbi res pessimè cadit, aut quum pusilla quædam captantes maiora perdimus. Est ab euentu profectum, quo fur quispiam dum studet cibum tollere, comprehensus, uix pallio quoq; reiecto effugit.

Cadere in cursu.

Cadere in cursu, est expedita laude frustrari, quēadmodum si quis ad lauream theologicam contendens, emoriatur priusquam ad summum eius nominis fastigium peruenerit.

Phurnut. *Ne quære mollia, ne tibi contingant dura.*

Μὴ τὰ μαλακὰ μώεω, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχῃς.

Id est: Ne quære mollia, ne dura feras. Congruit in eos, qui dum nimis improbè ac morosè petunt, quæ uolunt, offensis ijs, à quibus petunt, accipiunt ea, quæ nolunt. Aut in eos, qui dum præter modum captant uoluptatem, incidunt in molestiam.

Duos

Duos insequens lepores, neutrum capit.

Ὁ δύο πτῶκας διώκων, οὐδ' ἕτερον καταλαμβάνει.

Id est: Qui duos insectatur lepores, neutrū capit. Huius prouerbij sensus est: Qui simul duplex captat commodum, utroq; frustratur.

Hic funis nihil attraxit.

Αὕτη μὲν μήρινθος οὐδὲν ἔσπασεν. Aristoph.

Id est: Funis quidem iste piscium attraxit nihil. Quo significabant operam frustra sumptā, neque ex sententia euenisse, quod quis conabatur.

Inani spe flagrat. Κεναῖσιν ἐλπίσι θερμαίνεται.

Id est: Inanibus spebus incenditur. In eum, qui frustra sibi magna pollicetur.

Fluuius non semper fert secures.

Οὐκ ἀεὶ ποταμὸς ἀξίνας φέρει. Aesopus.

Non protinus tibi speres idem, quod alijs feliciter cessit. Natum ab apologo Aesopico: Cuidam cædenti syluam, securis è manibus excidit, Mercurius inuocatus reddidit argenteam, &c.

Spem precio emere. Terent.

Est lucrum incertum, & in euentu situm, certo affectare damno. Terentius in Adelphis: Ego spem precio non emam.

Semper agricola in nouum annum diues.

Ἀεὶ γεωργὸς νέωτα πλούσιος.

Id est: Agricola semper diues annum in proximum. De ijs dictitatum, qui spe futuri compendij diuites sunt, ac sibimet expectatione rerum amplarum blandiuntur. Ductum à colonis, qui semper proximæ ætatis uberiorem prouentum sibi pollicentur, eaq; spe iam sumptus nonnullos audent facere.

Cretenses sacrum. Οἱ κρῆτες τὴν θυσίαν. Zenodot.

 Id est:

Id est: Cretenses sacrum, scilicet faciunt, aut simile quippiam. Dicetur, ubi quis non fruitur his, quæ parauit.

Plautus. *Nucleum amisi, reliquit pignori putamina.*

Plaut. in Captiuis duobus: Verba sunt Hegionis, ubi resciuisset sibi impositum esse, & herum amissum pro seruo, & seruum pro domino retentum. Is enim ex quo fructus expectabatur, aufugerat, eo relicto, ex quo nihil emolumenti poterat capi. Allegoria per se liquet.

Præuertit ancoræ iactum Deus.

Ἀλλ' ἀτέπεσσε τὴν ἐπ' ἄγκυραν θεός.

Id est: Sed anteuertit ancoræ iactum Deus. Quum res præter spem euenit. Traductum à nauris, quibus accidit sæpenumero, ut quum parant sese ut ancoram iaciant, in portum appulsuri, repellantur à uentis, & in mediam tempestatem reuocentur.

In caducum parietem inclinare.

Hadrian. imperator. Qui senis præsidio nititur, qui forma superbit, qui in caducis fortunæ bonis uitæ præsidia collocat, rectè dicetur in caducum inclinare parietem.

Homer. *Fœdum est & mansisse diu, uacuumq; redisse.*

Homerus Iliados 2. libro.

Αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν, κενεόν τε νεέσθαι. Id est:

Turpe est & mansisse diu, uacuumq; redisse.

Conueniet, ubi quis longam de se concitauit expectationē, cui postea non respondeat. Velut si quis studij caussa diu peregrinatus, domum redeat nihilo doctior.

Idem. *Non omnia eueniunt, quæ in animo statueris.*

Ἀλλ' οὐ Ζεὺς ἄνδρεσσι νοήματα πάντα τελευτᾷ.

Iuppiter haud quicquid animo conceperis, illud
Perficit extemplo.

Rectè utemur, quoties significabimus non euenire protinus, quicquid spe, uotisq; conceperimus.

Esaiæ 36. 4. Re. 18. *Scipioni arundineo inniti.*

Ezechi. 29 De eo, qui spes suas figit in his, qui non solùm non possunt

sunt esse præsidio, uerumetiam noceant destituto. Siquidem arundineus scipio non modò non sustinet innitentem, uerùm etiam manum penetrat ac uulnerat.

FVERVNT NON SVNT.

Sæpè etiam est holitor ualdè opportuna loquutus. Gellius.

Πολλάκι τοι κηπωρὸς ἀνὴρ μάλα καίριον εἶπεν.

Quo quidem admonemur, non esse fastidiendam salutarem scientiam propter autoris humilitatem. Cicero: Sæpè est etiam sub pallio sordido sapientia. Plautus: Vt summa sæpè ingenia in occulto latent.

Effertur & ad hunc modum. & rectiùs fortasse.

Πολλάκι τοι ἠ, μωρὸς ἀνὴρ κατακαίριον εἶπε.

Sæpè etiam stultus fuit opportuna locutus.

Summaria indicatura. Ῥωπικὸν ὤνιον. Diogeni.

De rebus uilibus, magno tamen emptis. Quemadmodū fit nonnunquam in auctionibus, quum non expenditur sigillatim uniuscuiusq; rei precium, sed multa simul congesta pariter æstimantur.

Nam iam illi non sunt, at qui sunt, mali.

Οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔτ' εἰσὶν, οἱ δ' ὄντες κακοί.

Id est: Partim haud quidem iam sunt, at ij qui sunt, mali. Dici solitum, ubi quis requirit ea, quæ quondam quidem extiterunt, uerùm temporum culpa perierunt. Veluti si quis inter principes, Codros, Camillos, Fabricios, Epaminondas hac tempestate requirat.

Fuêre quondam strenui Milesij.

Πάλαι πότ' ἦσαν ἄλκημοι Μιλήσιοι.

Hoc senario notabant eos, qui à pristina fortuna defluxissent, aut à maiorum moribus degenerassent. Breuiter in omnes quadrabit, qui desierunt esse quod erant, facti deteriores.

Fuimus Troës. Ἡμεν τρῶες. Vergil.

Eo utemur, ubi perisse quempiam significamus. Vergilius: Fuimus Troës, fuit Ilium & ingens

Gloria Teucrorum.

FVCVS.

Aristoph. *Lecythum habet in malis.*

Εχειν λήκυθον πρὸς τοῖς γνάθοις. Id est: Lecythum habere ad malas, tectum & ænigmaticum est conuitium in anus, quæ rugas illitis pigmentis dissimulant. Lecythum appellat uasculum unguentarium unde fucatur facies.

Plautus. *Schœnicolæ.*

Festus Pompeius indicat Schœnicolas olim appellata scorta plebeia ac uilia, ab unguento uilissimo quo oblinuntur. Plautus in Pœnulo: Miseras, schœno delibutas, schœniculas sordidas.

Idem. *Oleo nitidius.*

Olei nitor adeò uenerat in prouerbium, ut mysticę quoque literæ iubeant facie oleo uncta dissimulare tristiciã ieiunij. Plaut. in Truculento de amica pulchrè compta. Feruidè ut tota floret, ut oleum nitidè nitet. Oleum nitorem ac lucem addit rebus omnibus.

GARRVLITAS.

Archytæ crepitaculum.

Αρχύτου πλαταγή.

In hominem uehementer garrulum & obstreperum iaciebatur. Architas crepitaculi genus æreum excogitauit, quod pueris lusitantibus daretur, ne quid interim ex uasis domesticis contingerent.

Menãder. *Arabicus tibicen.* Αράβιος αὐλητής.

Aut Arabicus nuncius, In eos dici solitum, qui à semel cœptis nunquam desistunt. Adagium hinc natum existimant, quòd tibijs canendi artem non discebant ingenui tanquam sordidam, sed hanc sola mancipia exercebant, quæ plerunq; ex Arabia producebantur.

Tur-

Turture loquacior. Τρυγόνος λαλέστερος. Zenodot.

In garrulos & impendio loquaculos homines dici solitum. Sumpta metaphora ab auis natura, quę uocẽ ędens etiam caudam mouere uidetur.

Prolixius Iliade. Iul. Poll.

Μακρότερα τῆς ἰλιάδος λαλῶν.

Id est: Prolixiorã Iliade loquens. Est autem Ilias nobile opus Homeri, quo Troiæ captæ historiã libris XXIIII explicat, quum Vergil. XII. libris complexus sit, quod ex utroq; opere uisum est decerpere.

Cornicari. Persius.

Quin & Græci prouerbio κρώζειν dicunt, pro eo quod est, Inhiare prædæ, aut ineptè garrire, cornicum more. Persius satyra V. Nescio quid tecum graue cornicaris ineptè.

Musarum aues. Μουσῶν ὀρνίθας. Theocrit.

Musarum aues, non absq; prouerbij specie. Theocritus in Thalysia appellat poëtas, quòd lusciniarum in morẽ assiduè canãt sua poëmata. Scholiastes admonet omnes aues canoras musarum aues appellari. Sentit autem sibi displicere poëtas, qui cuculorum morè audent Homero occinere.

Tam multa, quàm sapiens. Homer.

Aristoteles libro Rhetoricorum tertio, admonens ne orator crebris enthymematibus utatur, sed tantum intermisceat, subijcit hoc carmen Homeri ni fallor, ceu uulgò iactatum.

Ὠφίλ' ἐπεὶ τόσα εἶπες, ὅσ' ἂν πεπνυμένος ἀνήρ. Id est:
Quandoquidem nobis tam multa locutus es,
Quàm multa prudens uir diceret atq; peritus.

Conueniet in hominem multa loquentem potiùs, quàm opportuna.

Daulia cornix. Δαυλίαν κορώνην.

 Id est:

Id est: Dauliam cornicem. Luscinias uocant poëtæ siue quòd Tereus in Daulide Phocidis cum ea uixerit, siue quòd illic Philomela mutata sit in auem. Dictum est in garrulos aut canoros.

Aristoph. *Hirundinum musea.* Χελιδόνων μοῦσα.

Conuenit hoc in imperitos & tamen garrulos. Hirundines enim inepto garritu plus tædij auditoribus adferūt, quàm uoluptatis.

Luscinæ nugis insidentes.

Ἀηδόνες λέχαις ἐγκαθήμεναι.

Conuenit hoc ad eruditos, qui tamen immodicè suo studio delectentur, quod genus sunt Poëtæ potissimum. Plinius lib. X. cap. XXIX. de Luscinia.

Menāder. *Dodonæum æs.* Δωδωναῖον χαλκοῦν.

Id est: Dodonæum cymbalum aut tintinabulū. In hominē dici cōsuetus improbæ atq; importunæ loquacitatis.

Caute loquacior. Ῥαχίας λαλίστερον.

Prouerbialis hyperbole. In hominem immodicè ac permolestè garrulū. Sūpta metaphora à cautibus, quæ quoniā assiduis fluctibus tūduntur, multò resonāt fragore.

Littore loquacior. Ῥαχίας λαλίστερον.

In rabulam & obstreperum dicebatur. Nam ῥαχία Græcis littus appellabatur, præsertim scopulis ac rupibus asperum, quod assiduis tunditur fluctibus non sine fragore. Vnde & Græca uox ducta uidetur.

Cicada uocalior. Τέττιγος εὐφωνότερον.

Id est: Cicada uocalior. Dicebatur in hominem impendio garrulum, aut admodum muficum, propterea quòd hoc insectum rore duntaxat uiuens, cantu potissimum delectetur.

Non est eiusdem & multa & opportuna dicere.

Χωρὶς τὸ τ' εἰπεῖν πολλὰ καὶ τὰ καίρια.

Id est: Seiuncta sunt hæc, multa & apta dicere. Admonet uitandam multiloquentiam, quòd ferè labi necesse sit, quisquis multùm loqui conetur. Extat & in Hebræorum Prouer. 10 prouerbijs, in multiloquijs non abesse peccatum.

Homo semper contradicens. Galenus.

Galenus refert hanc sententiam ut uulgò celebratam: Οὐδεὶς ἴσην ἀπιθανότητα ἀντιρρήσει ἀνθρώπου. Id est: Nihil est pertinacius ad contradicendū, quàm homo. Conuenit in eos, qui nunquam fateneur se uictos.

Os infrene. Ἀχάλινον στόμα.

Os infrene uocant os petulans & maledicum. Sumpta metaphora ab equis nullo freno coërcitis. Competit in multos concionatores, non Euangelicos, sed sycophanticos ac meros adulatores.

Pindarus. *Tanquam suber.* Ὡς φελλός.

De ijs, qui non norunt dissimulare. Tractum à natura ligni, quod non solùm ipsum non mergitur, uerùmetiā alligaram alijs ne fidant sustinet. Vnde retibus assuitur.

Telenicia echo. Τηλυγέτως ἠχώ.

Rectè dicitur oratio fatui. Sic enim uocant crepitum uasculorum inanium.

Diogenia *Balneator.* Βαλανεύς.

Siue balnei caupo. Id nominis uulgato conuitio diceba tur in hominem alienarum rerum plus satis curiosum, propterea quòd huiusmodi genus hominum, quoniam in ocio uiuit, neq; suis negocijs destinetur, aliena curare consuecuit. Cuiusmodi sunt & tonsores.

Battologia. *Laconismus.*

Battologia Græcis multiloquium uocatur, à Batto quopiam inepto poëta, qui hymnos quosdam conscripsit prolixos, in quibus eadem crebrius iterabantur. Hinc uox etiam conficta βαττολογία. E diuerso λακωνισμός, id est, Laconismus, in breuiloquentiæ significationē abijt.

Moschus canens Bœoticum.

Μόσχος ἄδων Βοιώτειον.

Quadrabit in multiloquos, sed tamen ineptè loquaces.

Horat. *Si coruus posit tacitus pasci.*

Horatius: Sed tacitus pasci si posset coruus, haberet
Plus dapis, & rixæ multò minus, inuidiæq;.

Quadrabit in eos, qui si quid bonæ rei nacti sunt, continuò iactant, ostentantq;, atq; ad eum modum efficiunt, ut alijrum obsiliant, quò minùs eiusmodi cõmoda nanciscantur, tum quæ nacti sunt interuertant.

Cicero. *Quicquid in linguam uenerit.*

Plato. *Quicquid in buccam uenerit.*

Quoties liberè quospiam ac tuto loqui significamus, incircumspectè, & quicquid fortè fortuna in animum inciderit.

Plutarch. *Citra uinum temulentia.* Ἄοινος μέθη.

Id est: Ebrietas absq; uino. Vulgò panariam ebrietatem appellant arrogantiam, licentiamq; morum, quæ secundis rebus comes esse consueuit. Horatius insolentiam ebrietatem uocat: Fortunaq; dulci ebria.

Meliacum remigium. Τὸ μελιακὸν πλῆθος.

In futilem, & rimarum, ut ait Terentius, plenum, hacatque illac perfluentem, dictitatum uidetur.

Intersecta musica. Ἐκκεκοφὼς μουσικήν.

Id est: Interrupta musica. Veteres in conuiuijs eruditis confabulationibus uti consueuerunt. Post cantores, histriones, saltatores induci cœptæ. Vnde quidam molestè ferentes interrumpi sermones suos, dicebant intersecta est musica, Quæ uox in prouerbium traducta est, quoties aliquis interueniens, sermonem instituram interpellaret.

Lingua quo uadis? Γλῶσσα

Suidas. ποῖ πορεύῃ; πόλιν ὀρθώσασα, ἢ πάλιν ἄνω.

Lingua quo uadis? Erectum ciuitatem, eandem denuo subuersura. Docet linguam plurimum utilitatis adferre moralibus, & eandem rursum plurimam adferre perniciem.

Αἰν-

Ἀβυρόγλωσσος.

Dicitur cui est os intemperãs atq; improbum. annexum superiùs citato, Os infrene.

Cane Tellenis cantilenam. Ἄισον τὰ Τελλήνια. Zenodot.

Id est: Cane cantiones Tellenis. Quidam dicti purant de dicacibus, mordacibusq;, quidam de inepte loquaculis.

Ad uinum diserti. Cicero.

Cicero in oratione pro M. Cælio, ad uinum diserros appellat, qui ad seriàs causas agendas inepti, inter pocula multa garriunt, ubi nihil opus.

Leuissima res oratio. Synesius.

Κουφότατον πρᾶγμα λόγος.

Id est: Leuissima res oratio. Apud Homerum passim obuium est illud: Ἔπεα πτερόεντα προσαυδᾶν.

Verba uolucria dixit. Verba alata cognominat, quòd facilè euolent, atq; reuolare nesciant. Proinde Horatius:

Et semel emissum uolat irreuocabile uerbum.

Farcire centones. Plautus.

Plautus: Vin tu, inquit, aliũ quæras, cui cẽtones farcias? Id est: quẽ tu gloriosis mendacijs & cõsarcinatis fabulamẽtis expleas? Solent enim homines gloriosi mendacũ aliud ex alio connectere, nullũ facientes neq; finẽ neq; modũ. Centones autẽ dicuntur uestes à uarijs panniculis, ac diuersis etiam interdum coloribus consarcinatæ.

Sine capite fabula. Ἀκέφαλος μῦθος. Zenodot.

Id est; Sine capite sermo. Dicitur imperfectus ac mutilus. Apud Cretenses festum quoddam nouis & absurdis ceremonijs agebatur, ostenso hominis simulachro sine capite. Hunc aiebant Homerionis patrem fuisse, qui constuprata per uim nympha, sine capite fuerit repertus.

GRATITVDO.

Qui egent lucerna infundant oleum. Anaxago

Plutarchus in uita Periclis refert Anaxagoram Periclirãs. in administranda repub. magno adiumento fuisse, uerùm

rum ubi iam grauaret senectus & à Pericle publicis intento negocijs negligeretur, decreuerat inedia finire uitam. Id ubi resciit Pericles, adcurrit ad ædes philosophi precibusq; & lachrymis conatus est illum ab instituto reuocare, idq; sua ipsius causa magis, quàm Anaxagoræ. at ille iam agẽs animã dixit, ὦ Περίκλεις καὶ τοὺς λύχνους χρῄζουσιν ἔλαιον ἐπιχεῖσθαι, Id est: O Pericles, & quibus lucerna est opus infundunt oleum: exprobrans illi neglectum amici unde non uulgarem capiebat utilitatem, quum qui egent lucerna, ob usum qualemcunq; curant illam, abstergentes atq; infundentes oleum.

Aristoph. *Lingua seorsum inciditur.*

Aristophanes in Pace:

Ἡ γλῶττα χωρὶς τίμνεται. Id est: ¶
Lingua ipsa seorsum inciditur.

Interpres admonet allusum esse ad prouerbiale dictum: ἡ γλῶττα τῷ κήρυκι. Id est: Lingua præconi. Quo recte uidemur usuri cùm præmij nõnihil deberi significabimus, qui in conficiendo negocio pro sua uirili in partem adiumento fuit, aut εὐαγγελίῳ dandum lætæ nunciãti. Sic enim Homerus mercedulam, quæ dari consueuit, lætum adferentibus nuncium.

Ἀνταπολῦσαι.

Apud Græcos est, mutuam officij uicem rependere, maximè nutricãdi, foucndiq; eos, à quibus aliquando fueris enutritus aut institutus. Vt si liberi parentes ætate fessos uicissim alant, foucant'que, aut si discipulus præceptorem inuicem erudiat. A ciconiæ natura sumpta, quæ Græcè pelargus dicitur. Ea inter aues una pietatis symbolum obtinet.

Suidas. *Pro bonis glomi.* Αντ' ἀγαθῶν ἀγαθίδες.

Dici consueuit, ubi quis beneficium quod in alium contulisset cumulatè cum fœnore reciperet. Agathides enim Græcis glomi dicuntur, uerùm allusionis decus in uoce Græca est, quod in sermone Latino reddi non potest. Meminit Suidas.

Syla-

Sylosontis chlamys. Ὁ Συλόσωντος χλαμύς. Diogeni.

Dici solitum in hos, qui se cultu, uestitu'que iactitant ac uenditant. Videtur haud absurdè dici posse & in eos, quibus munus exiguum in tempore, magno cum fœnore redit. Historiæ, quæ prouerbij dederit occasionem, meminit Herodotus in Thalia, & Strabo Geographiæ libro XIIII.

HAEREDIPETAE.

Si uultures, expecta cadauer. Seneca.

Captatores testamentorum & hæredipetæ, uulgata metaphora, uultures appellantur, quòd sensibus orbis, ceu cadaueribus inhient. Nam huic aui proprium, cadaueribus tantùm uiuere.

Eidem inhiantes testamento. Homer.

Dictum hoc de Græcis ac Troianis, pro Patrocli cadauere dimicantibus, torquetur ad hæredipetas, eundem senem, uelut idem cadauer certatim captantes.

Sic illi exiguo discrimine utrinq; cadauer
Hinc atq; inde trahunt.

HONOS INDIGNO HABITVS.

Bos in quadra argentea. Suidas.

Βοῦς ἐπὶ φιάλης ἀργυρᾶς.

In eos, qui personam sustinent, officium aliquod egregium pollicentem, nec ulli tamen sunt usui, nisi ad uoluptatem aut fastum.

Fato Metelli. Asconius Pedianus

Asconius Pedianus in oratione pro Milone refert Nenij poëtæ Senarium iactatum in familiam Metellorum, quòd consules designarentur arbitrio fortunæ, quæ cam pi domina dicitur, uerius quàm suis meritis:

Fato Metelli Romæ fiunt Consules.

Dictum facetè & contumeliosè in Metellos, torqueri potest in eos, qui præter meritum suum ad opes ac dignitates prouehuntur.

Ma-

Augusti. *Malus choraules, bonus symphoniacus.*

D. Augustinus in epistola ad Aurelianum commemorat uulgo illud iactatum: Malus choraules, bonus symphoniacus: ubi quis in suo genere contemptus in præstantiore habetur in precio: ueluti si quis poëta ineptus profiteatur medicinam, & inter præclaros medicos habeatur. &c.

Tullius. *Strumam dibapho tegere.*

Strumam dibapho tegere dixit M. Tullius ad Attic. pro eo, quod est, Infamiam aliqua dignitate obliterare. Varinij, inquit, strumã sacerdotij dibapho tegere. Dibaphon appellat purpuram bis tinctam. Struma est tumor corporis, ueluti gibbus. Ea deformitas interdum purpura dissimulatur.

Eusebius. *Asinus in pelle leonis.*

Abibit nobis quidem philosophus, cæterum asinus leonis tectus pelle. Lucian: Tantum temporis non animaduerti eum sub leonis exuuio, ridiculam quãdam simiam tectam habere.

HOSPITALITAS ET CONTRA.

Haud unquam arcet ostium.

Οὐ δὲ ποτ' ἴσχει ἡ θύρα.

Interpres Aristophanis parœmiam admonet esse de ijs, qui impendio sunt hospitales, quorum fores semper patent, neminem excludunt.

Semper aliquis in Cydonis domo.

Suidas. Ἀεί τις ἐν κύδωνος.

Cydon Corinthius quispiam erat, adeò insignis hospitalitate, ut etiam prouerbio locum fecerit.

Scindere penulam.

Cicero. Pro eo, quod est, Impensius retinere hospitem, atq; inuitare prolixius, quod qui faciunt, manu in penulam iniecta, quasi ui conantur remorari. Id adagium ex antiquitate fluxit.

Fores

Fores habet tritas, ut pastorum casæ. Diogeni.

Τὴν θύραν ἔχει τε τριμμένην, ὥσπερ αἱ ποίμνα.

Id est. Ostium habet tritum, ut sunt casæ pastorum. Ironia prouerbialis in homines inhospitales, aditu difficiles, sibi uiuentes semper occlusis foribus, quod pastores procul ab hominum commertio semotos, uix unquam quisquam interuisat.

IGNAVIA ET INSCITIA.

Neq; compluitur, neq; sole aduritur.

Οὐδ' ὕετ' οὔτε ἡλιοῦται. Aristoph.

Neq; compluitur, neq; sole aduritur. De eo dici solitum, qui procul ab omni incommoditate semotus, uitam ageret. In hominem delicatum, & ad labores ferendos inhabilem quadrabit.

Neque natare, neque literas. Sueton.

Μήτε νεῖν, μήτε γράμματα.

Subaudiendum, nouit. In eos, qui supra modum indõcti sunt, nihilq; prorsus bonarum artium in pueritia didicerunt. Nam hæc duo statim discebant pueri Athenis, atq; adeò Romæ quoq;.

Ne tria quidem Stesichori nosti.

Οὔτε τὰ τρία στησιχόρου γινώσκεις.

De uehementer indocto & imperito dici solitum. Adagium sumptum hinc existimant, quòd pleraq; Stesichori poëmata Epodica sunt, quæ tribus constant, στροφῇ, ἀντιστρόφῳ, καὶ ἐπῳδῷ. Strophe est prima series, uarijs metrorum generibus incedens. Antistrophus est iteratus per eadem fermè genera recursus. Epodus est diuersi carminis accentio. His & alij tragici poëtæ nonnunquam utuntur potissimum in choris.

Inelegantior Libethrijs.

Ἀμουσότερος λεβηθρίων, Zenodot.

Id est: Indoctior Libethrijs, In hominem admodum idio-

idiotam, & ab omni musarum commercio prorsus alienum. A gentis huius agresti imperitia sumptum est prouerbium.

Lucian. *Barbarus ex triuio.* Βάρβαρος ἐκ τριόδου.

In hominem dicebatur extremæ humilitatis, ac prorsum nullius precii, perinde quasi dicas, extremum atq; uilem seruulum alicunde è triuio emptum, non dono datum, aut domi natum. Lucianus: Qualis penè barbarus quispiam è triuio.

Ἄμυσοι πῖνεν.

Ἄμυσοι πῖνες dicuntur, qui hausti̇m auidéq; bibunt, nec inter bibendum spiritum reciprocant, sed potum in aliũ non secus atq; in dolium infundunt. Sonat autem ἄμυσοι, quasi dicas citra suctum. Traduci poterit ad eos, qui sermonem nullo delectu, nimis auidé accipiunt. Aut qui immodica lectione obruunt ingenium, quum magis expediat subinde cogitationem admiscere lectioni. Similis potatio Græcis dicitur ἄμυσις, quòd inter bibendum labia non claudantur.

Cicero. *Nec sibi, nec alijs utilis.*

Qui prorsus inutiles sunt, & fruges cõsumere nati, schemate prouerbiali, nec sibi, nec alijs utiles dicuntur.

Idem. *Claudi more tenere pilam.*

Prouerbium congruit in eos, qui quicquid à præceptoribus acceperint, siue id doctum sit, siue indoctum, nullo delectu, nulloq; iudicio tenere solent, ac sequi. Sumpta metaphora à claudo diffidente suis pedibus.

Plutarch. *Equi senecta.* Ἵππος γήρας.

Prouerbium in eos dici solitum, qui præclaris rebus gestis inuenta, posteaquam consenuerint, ad sordidas curas semet abiiciunt, allegoria sumpta à generosis equis, qui senio facti segnes, in pistrinum, aut cartum, aut aliud id genus opus detruduntur, olim in precio habiti, dum uiribus integris essent.

Anus, uelut equus profundam habebis fossam.

Γραῦς

Γραῦς ὡς ἵππος τὸν χάσμα βαθὺν τάφον ἕξεις.

Id est: Anus, uelut equus, alte hiantem habebis ac nigrum specum sepulta. De ijs, qui penitus abiiciuntur, tanquam prorsus inutiles.

Ab asino delapsus. Ἀπ' ὄνου καταπεσών. Plato.

In eos dicitur, qui incõsultè quippiam agunt, & imperitè: aut in eos, qui à præsentibus commodis, quibus ob inscitiam uti nesciunt, excidunt. Vtitur hoc adagio Plato lib. de legib. III.

Ἄμουσοι.

Ineleganres & indoctos Græci uocant amusos, hoc est, à musis alienos. Antiquitus enim nihil eruditum habebatur sine musica.

Liberæ capræ ab aratro. Zenodot.

Ἐλευθέραι αἶγες ἀρότρου.

Id est: Immunes capræ ab aratris. Dictum olim ab ijs, qui se ab onere quopiam, aut molestia liberatos gloriarentur.

Ne Aesopum quidem triuisti. Suidas.

Οὐδὲ τὸν Αἴσωπον πεπάτηκας.

De uehementer stupidis & imperitis. Nam antiquitus Aesopi fabellas etiam uulgus idiotarum tenebat. Has igitur, qui non legisset, nihil scire uidebatur.

Nullam hodie lineam duxi. Plinius.

Τήμερον οὐδὲ μίαν γραμμὴν ἤγαγον.

Id est: Hodie nullam lineam duxi. Ab Apelle pictore natum adagium. In eos quadrat, quibus cessatum ab exercitio studij artisq; fuit. Id refertur à Plinio lib. XXXV capite X. &c.

Neglectis urenda filix innascitur agris. Horat.

Horatius satyra III mira admonuit allegoria, animum honestis excolendum disciplinis, alioqui futurum, ut inutili sylua uitiorum occupetur. Filix enim herba infausta agricolis.

Zenodot. *Ameles angulus.* Αμελὲς γωνία.

Dicebatur is, qui supinus & oscitabundus desideret nihil bonarum rerum tentans. Aiunt in Libya locum esse, qui securus angulus Græcè dictus est, ob id fortassis quód neglectus & incultus iaceret.

Theocrit. *Ignauis semper feriæ sunt.*

Qui uacant ocio, feriari dicuntur, & ociosi feriati, & ocium feriæ, quæ metaphoræ tanquam in prouerbium receptæ sunt. Theocritus in Bucolicis:

Αἰργεῖν ἀνὴρ ἑορτά. Id est: Semper feriæ inertibus.

Mulieris podex. Γυναικὸς πυγή.

In ignauum ac desidiosum dicebatur. Ignauum animal mulier, & quo minus habet mentis, hoc inhonestis uoluptatibus est addictius. Amat ocium, & fucorum in morem, quemadmodum ait Hesiodus, uirorum laboribus quæsita, sibi insumit,

Qui domi compluitur.

Τὸν εἴκοθεν βρεχόμενον οἶδ' θεὸς οἰκτείρει.

Id est: Qui domi compluitur, huius ne deum quidem miseret, uulgò Græcis iactatum. Sensus est: cum modis omnibus suo malo uideri dignum, qui sit usque adeò ignauus, ut nec domi suæ possit à pluuia tutus esse.

Theocrit. *Ne uidit quidem oleum.*

Conueniet in eos, qui sint artis alicuius prorsus rudes & imperiti. Veluti si quis profiteatur rem medicam, qui nunquam didicerit quicquam illius artis, uenustè notabitur hoc uersu:

Καὶ πόκα τῶν ἔλαιον ἐκ ὀφθαλμεῖον ἀπάπει. Id est:

Et quando ille oculis, oleum conspexerat unquam.

Vngebantur enim Athletæ, quo membris euaderent durioribus, unde per oleum significat certamen.

IGNORATIO.

Plautus. *Nullius coloris.*

Alibi commemorauimus de modis omnibus ignoto solere dici, albus an ater sis nescio. Huic simillimum est quod

quod ait Harpax apud Plautum. Quem Pseudolum, quas tu prædicas mihi fallacias, Quem ego hominem nullius coloris noui. Vehementius est quàm si dixisset, albus an ater: Et paulò póst pro eo, quod dici solet, non noui hominem: Neq; istum, inquit, Pseudolum mortalis, noui, neq; scio. Rursus in eadem: Qui suũ repetunt, alienum reddunt nato nemini.

Iuxta cum ignarissimis. Idem.

Non sine prouerbij specie Simo senex apud Plautum in Pseudolo rogatus à Ballione: Iam ne scis quę sit hęc res, respondet, iuxta cum ignarissimis. Sentiens se nihil omnino scire, nihiloq; plus quàm hi qui maximè sunt ignari. Consimilis forma sermonis frequens est apud ueteres: ad personam, tam mihi charus es, quàm qui charissimus: ad tempus, ut Pamphilus amabat, ut quum maximè: ad rem, istud officium tam mihi fuit gratum, quàm quod est gratissimum. Tam odi temulentiam, quàm qui maximè.

In alio mundo. Ὡς ἐν ἄλλῳ κόσμῳ.

Id est: Tanquam in alio mundo. De ijs, qui longè lateq; dissident à moribus aliorum, aut quibus omnia noua uidentur, aut qui longè dissiti sunt à patria. Solet autem hoc usu uenire plerisq; mortalibus: ut si quando noui hospites in regionem longulè à suo nido dissitam peruenerint, nihil non horreant, non stupeant, non admirẽtur, perinde quasi in alium delati orbem.

In alieno foro litigare. Martial.

Pro eo quod est, In re noua, cuiq; nondum assueueris uersari. Habent enim diuersa fora diuersas litium formulas, uariasq; tractãdarum caussarum rationes, quarum, qui rudis sit, is tãquam hospes in peregrina regione multa desideret necesse est.

In tua ipsius harena.

Id est: In tua ipsius arte. Sumptum à gladiatoribus, solitis in harena digladiari. Neq; uerò parui referebat horum, nota an ignota dimicarent harena.

Tullius. *Albus an ater sis, nescio.*

Solet dici de homine uehementer ignoto. Horatius in extrema epistola: Vultu mutabilis albus & ater, pro eo, quod est, bonus & malus.

Tullius. *Non nouit natos.*

Simillima huic figura est, natum non noui, pro eo quod est, prorsus ac modis omnibus ignoto. Plautus in Euclione: Non magis me respicias, quàm si natus nũquam fiem.

Idem. *Ne pictum quidem uidit.*

De uehementer ignoto dicimus. Multas enim urbes & res atq; etiam homines nunquam nobis conspectos, ex pictura utcunq; nouimus.

Nomine tantum notus.

Homer. De homine nobis mirum in modum ignoto.

Suidas. *Late uiuens.* Λάθε βιώσας.

Id est: Falle uiuens. Admonet adagium in humili fortuna uitam esse feliciorem iis, qui obscurè uiuunt, à publicis negocijs ita semoti, ut cùm uita decessissent, nemo illos uixisse sentiret.

Arrepta candela, candelabrum quærere.

Dicimus quum res improuidè geritur. Oportuit enim candelabrum esse paratum, antequam candelam attingeres.

IMPOSSIBILIA.

Aristoph. *Prius ouem lupus ducat uxorem.* Aristophã.

Πρίν κεν λύκος οἶν ὑμεναίοις.

Id est: Antè lupus sibi iunget ouem. De his inter quos insanabile dissidium est. Consimili figura dixit Horatius: *Sed prius Apulis iungentur capreæ lupis.*

Suidas. *Prius duo echini amicitiam ineant.*

Πρίν γ' ἂν δύο ἐχῖνοι ἐς φιλίαν ἔλθωμεν. ὁ μὲν ἐκ πελάγους, ὁ δ' ἐκ χέρσου.

Prius

Prius duo echini inierint amicitiam, alter è mari, alter è terra. De his, qui moribus ac studijs sunt inter se discrepantiores, quàm ut spes sit aliquando inter eos necessitudinem coituram. Venustus erit ad rem deflexum: Malè conuenit theologorum spinis cum bonis literis. Citiùs echino marino cum terrestri conueniret. Nam est echinus marinus, de quo multa Plinius & Aristoteles. Et est terrestris, quem alio nomine uocant erinaceum, illud commune, quòd uterq; spinosus est. Refertur à Suida.

Ennius. *Prius locusta bouem pariet.*

M. Varro de lingua Latina lib. III refert ex Ennio uersum hunc: Atq; prius pariet locusta lucam. Nam lucas antiqui boues appellabant, ob magnitudinem.

Diogeni. *Mare prius uitem tulerit.*

Τὸ πέλαγος πρότερον οἶνος ἄμπελον.

Id est: Mare prius uitem ferret. De his, quæ nullo pacto fieri possint. Nam salsitudo uiribus inimicissima.

Idem. *Prius testudo leporem præuerterit.*

Πρότερον χελώνη πηδήσαμεν λαγῶ.

Id est: Prius testudo leporem cursu præcurrerit. De re neutiquam uerisimili. Testudine nihil tardius, lepus autem celeritate præcellit.

Euripides *Sursum uersus sacrorum fluminum feruntur fontes.*

Prouerbialis allegoria, qua pippiam præposterè fieri significamus, legitimasq; rerũ uices inuerti, quod genus fit, si puer senem admoneat, discipulus præceptorem docere conetur.

Cicero. *Fontes ipsi sitiunt.*

Ironia prouerbialis in eos, qui petũt ab alijs, quod ipsis affatim abunder domi.

Lucian. *Citius in naui cadens à ligno exciderit.*

Θᾶττον ἄμπελος ἂν πλοίῳ πιστὸν δεκμάσαι ξύλον.

Id est: Citius alicui in nauigio cadenti lignum defuerit. Hyperbole prouerbialis, qua tantam ubiq; copiam significamus, ut quocunq; te uertas, occurrat quod quæris. Etenim quum nauis ipsa undique sit lignea, non potest non in lignum incidere, quisquis in ea cadit.

Aquilam testudo uincit.

Accipi potest per ironiam, aut simpliciter, ubi quis potẽtiorem arte uincit, & quod uiribus non potest, assiduitate conficit.

Suidas. *Terra uolat.* Ἡ γῆ ἵπταται.

De uehementer absona, quæq; nullo pacto fieri queat.

Citius elephantem sub ala celes.

De ijs, quæ dissimulari nullo pacto possunt, quin notis aliquibus prodant animi morbum.

Plutarch. *Capram portare non possum, & imponitis bouem.*

Vbi quis quod leuius est recusat, & quod multò sit intolerabilius, imponi sibi postulat.

Ab asino lanam.

De ijs, qui stultè quærunt ea, quæ nusquam sunt.

Plautus. *Simul sorbere & flare difficile.*

Huic affinia uidentur: Nemo potest duobus dominis seruire, Nemo potest deo seruire & mammone. Item illud Phocionis, Adulatore & amico non potest eodem uti. Ad hæc senarius ille: Amare & sapere, uix deo conceditur.

Idem. *Sine pennis uolare, haud facile est.*

Plautus in Penulo: Locum habet, quum deesse significamus adminicula, sine quibus negociũ peragi non possit.

Impossibilia captas. Ἀδύνατα θηρᾷς.

Id est: Quæ fieri non possunt, uenaris. In eum, qui molitur quod efficere non queat. Sumptum ab aucupio, seu uenatu prædarum. Interpres indicat hunc esse sensum, ne quis tentet maiora suis uiribus.

Scarabeus citius faciet mel.

Ad

Ad τῶν ἀδυνάτων classem pertinẽt, quæ referuntur in Epigrammate Palladæ. Citius mel faciet scarabeus, aut lac culex: Θᾶτον πείσει μέλι κάνθαρος, ἢ γάλα κώνωψ. Id est:

Mel citius faciet scarabeus, & ante culex lac.

Statuam faucibus colas. Ἀνδρίαντα τῷ γαλίζῃς.

Id est: Statuam colas gutture. De re maiorem in modum absurda, quæq; fieri nullo pacto possit. Velut si quis hominem prępotentem & inuictum, frustra conetur opprimere. Nec enim liquescit statua.

Nunquam efficies, ut rectè ingrediantur cancri. Aristoph.

Quòd à natura sit insitum, nullo corriges negocio. Nam cancris genuinum, obliquè ingredi.

Sambucam citius. Persius.

Adagij speciem præ se gerit Persianũ illud carmen: Sambucam citius caloni aptaueris alto. Cuius usus incidet, si quãdo significabimus aliquem à disciplina percipienda, siue munere gerendo nimis alienum esse. Siquidem Sambuca organum est musicorum, quod haud quaquam congruat caloni. Calones autem uocantur militum ministri, qui uallos ac ligna gestabãt. Porrò cùm milites sint imperiti musices, multò magis calones.

Lenticulam angulo tenes. Φακοῦ γωνίας κρατεῖς. Suidas.

Id est: Lentem angulo tenes. De negocio, quod fieri nullo pacto queat, propterea quòd hoc leguminis genus angulis careat. Refertur à Suida.

Ex harena funiculum nectis.

Ἐξ ἄμμου σχοινίον πλέκεις.

Id est: Ex harena funiculum nectere. Est frustra conari, quod nulla ratione possit effici.

Asini cauda. Ὄνου οὐρὰ τηλίαν οὐ ποιεῖ.

Id est: Asini cauda non facit cribrum, ubi quis ad hoc aut illud dicetur inutilis. Cribrum è pilis equinis fieri consueuit, non è uillis asininæ caudæ.

Augiæ stabulum requirere. Αὐγείου βουστασία. Lucian.

 Id est:

Id est: Augiæ bubile. Allegoria prouerbialis in hominem aut in rem maiorem in modum inquinatam. Lucianus in Pseudomante: Et Augiæ bubile, si non omne, at certe pro mea uirili conabor submouere. Ostendit autem huius stabula tantum habuisse congesti fimi, quantum ter mille boues pluribus annis reddere potuerint.

Veste circumfers ignem.

Εἱματίῳ τὸ πῦρ περιστέλλεις.

Id est: Veste circumfers ignem, ubi quid ridiculè fit, aut ubi quis suum ipsius malum fouet, ueluti scortum, aut adulatorem, aut fictum amicum.

Plautus. *Lupo agnum eripere postulat.*

Vbi quis frustra conatur prædam recipere, cui semel manus iniecit rapax aliquis.

Idem. *Luciniæ deest cantio.*

Perinde quasi dicas, Mulieri desunt uerba, poëtæ uersus, oratori color, sophistæ cauillum. Plautus in Bacchidibus: Ego quoque pol metuo ne luciniolæ defuerit cantio.

Terent. *Quid si cœlum ruat?* Τί εἰ οὐρανὸς ἔμπεσοι;

Ironia in eos, qui tutissimis etiam in rebus, ridiculè timent. Terentius in Heautontimorumeno: Quid si nunc cœlum ruat?

Plutarch. *Bos porrecto ultra Taygetum capite.*

Ταῦρος ὑπερκύψας τὸ ταΰγετον ἀπὸ τοῦ εὐρώτα ἔπιεν.

Id est: Taurus porrecto ultra Taygetum capite, bibit ex Eurota. De re uehementer absurda.

ILLECEBRA MALI.

Lotum gustauit. Λωτὸν ἔφαγες.

Id est: Lotum gustasti. De iis dicebatur, qui diutiùs in peregrinis regionibus hærerent, uelut obliti reditus. Neq; inconcinnè dixeris in eos, qui simul atq; semel uoluptatem inhonestam degustarint, ad pristina studia reuocari non

cari non queunt. Sumptum à fabula Lotophagorum. Est autem lotus arbor, de qua Plinius lib. XIII. Tam dulcis ibi cibus, ut nomen etiam genti, terræq; dederit, nimis hospitali, aduenarum obliuione patriæ.

Periculosum est canem intestina gustasse. Theocri.

Χαλεπὸν χορίων κύνα γεῦσαι.

Id est: Periculosum canem intestina gustasse. Admonet adagium haud facilè temperare à peccando, qui semel illecebram illam uelut autoramentum uitiorum degustauerit. Quemadmodum, qui semel scortum attigerit, qui semel periurio rem auxerit, qui semel aulicam uitam sit expertus. Effertur & ad hunc modum apud Lucianum: Neq; canis desiturus est, qui semel corium edere didicerit.

IMPERITIA.

Dulce bellum inexpertis. Vegetius.

Γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος.

Id est: Dulce bellum inexperto. Vegetius de re militari lib. III cap. XIIII. Sunt quædam in rebus mortalium, quæ quantum habeant discriminis ac malorum, non intelligas, nisi facto periculo. Dulcis inexpertis cultura potentis amici. Expertus metuit.

Pedum uisa est uia. Terent.

Τῶν ποδῶν ἑώραται ὁδός.

De negocio, cuius aliquando periculum feceris. Sumptũ à uiatoribus. Terent. in Phorm. Ah non ita. Factum est periculum, iam pedum uisa est uia.

Operarij. Tullius.

M. Tullius lib. de Oratore primo non absq; prouerbij specie operarios appellat, qui citra philosophiæ cognitionem caussas agũt. Architectus ex arte rationem operis præscribit, operarij uero non iudicium suum, sed eantum operam adhibent, iuxta præscriptum. At qui philosophiam callet ex se paratus est de quauis re recte dicere. M. Tullius de Mnesarcho loquens. Hos quos nos ora

tores uocamus, nihil esse dicebat, nisi quosdam operarios, lingua celeri & exercitata: oratorem autem nisi qui sapiens esset, esse neminem. Huius generis oratores libro de Claris oratoribus appellat uocales. Transferri poterit ad concionatores, qui quod parum exercitati sunt in sacris literis, è collectaneis edisserunt quod apud populum multo clamore, multaq; corporis iactatione detonent. Aut qui in templis ingenti boatu canunt non intellecta. Non concionatores, sed operarij, non cantores, sed operarij.

Vocales.

IMPOSTVRAE.

Dare uerba.

Terent.

Passim obuiũ est apud omnes autores, pro eo quod est, fallere. Persius satyra IIII. Vt mauis, da uerba, & decipe neruos. Terentius: Cui uerba dare difficile est. Ouidius:

Verba dat omnis amans.

Addere manum.

Plautus.

Pro eo, quod est, ludibrio habere. Translatũ opinabor ijs, qui manu ad aurem porrecta, motaq; quempiam irridebant. Plautina uerba sunt hæc: Quomodo de Persa manus mihi addita est?

Os sublinire.

Idem.

Pro eo quod est, Dare uerba, & arte quadam illudere, reperitur aliquoties apud autores. Nonius Marcellus tractum putat à ridiculo quodam lusus genere, quo dormientibus ora pinguntur.

Obtrudere palpum.

Idem.

Est arte, fucoq; decipere. Vnde & palpari pro adulari, & palpones adulatores uocamus, à simili metaphora tracta ab equisonibus, qui ferocientibus equis, plausu manus adblandiuntur.

Facere fucum.

Terent.

Imposturam facere, & artificiosa dissimulatione deludere. Medicamentum illud, quo cum superindocto muliercularum uitia formæ dissimulant, quasiq; personam assumunt, fucum uocant.

Cir-

Circumtundere comam.

Lucian.

Περικείρειν τοὺς πλοκάμους.

Græcis in prouerbio est, pro eo quod est, ludibrio habere, Nam id lusus gratia fieri solet stupidis, ut ijs non sentientibus, cæsaries circumtondeatur.

Noua hyrundo. Νέα χελιδών.

Suidas ait dici solere, quoties uerba darẽtur alicui. Sumptum à loco puerili. Nam hi data opera, nouam hirundinem adsimulantes uidere sese, ostendunt aliis, deinde contemplantibus illis, & intentis, interim quod uolunt, surripiunt: Proinde quadrabit in eos, qui falsa spe quapiam iniecta, fallunt ac nocent.

In laqueum inducere.

Et in casses inducere, est arte sic concludere quempiam, ut iam nullum sit effugium.

Ephesiæ literæ. Ἐφέσια γράμματα.

Diogenia

Dictum uidetur de ijs, qui mira felicitate, tanquam diuina uirgula, quicquid optarent, assequerentur. Aiunt enim Ephesios notulas quasdam & uoces magicas fuisse, quibus utentes in omni negocio uictores euaderent.

IMPROBI.

Lydi mali, post hos Aegyptij, &c.

Diogeni.

Λυδοὶ πονηροί, δεύτεροι δ' αἰγύπτιοι.

Τρίτοι γ' πάντων κάρες ἀξιολέσατοι.

Id est: Lydi improbi, post hos secundi Aegyptij, Tertiiq; Cares perditissimi omnium. Tempestiuum uidetur, si quando mali cum malis conferuntur, & collatus cum sceleratioribus, ita demum minus illaudatus aliquis uidetur.

Lerij mali. Λήριοι κακοί.

Strabo.

In eos recte dicetur, qui pariter omnis gentis uitio sunt improbi. Leriorum enim populus ob insignem morum improbitatem in prouerbium abiit, autore Strabone libro Geograph. X.

Mali

Aristoph. *Mali commatis.* Πονηροῦ κόμματος.

Dicebatur improbus, contemptus, etreñculus quispiam. Sumpta metaphora à reprobatis nomismatis. Aristophanes in Pluto: Εἰκὸς δ' εἶναι πονηροῦ κόμματος. Videtur esse non probati commatis. In sycophantam dictũ iam ad paupertatem, famemq; redactum. Interpres ostendit comma esse uilissimi nomismatis genus.

Adulterinus. κίβδηλος.

Quod symplex non est neq; syncerum id uulgato uerbo Græci κίβδηλον uocant. Hinc ducto uocabulo, quod aliud præ se ferant, aliud tegant. Conueniet igitur in amicitiam insynceram & fictam, aut in hominem blando uultu, sed animo uirulento. Aut in eum, qui sanctimoniam habitu præ se ferat, quum uita sit impia.

Cicero. *Bipedum nequissimus.*

De homine uehementer improbato, quiq; uel pecudes nequitia superet. Cicero torserat in Clodium, in oratione pro domo sua.

Stephan. *Tenedius tibicen.* Τενέδιος αὐλητής.

Dicebatur testis falsus & calumniator. Hinc natũ, quòd Philomenæ tibicinem suum subornarit, qui testaretur apud Cygnum, ipsam à Tenne de stupro fuisse interpellatam, ac ui etiam tentatam.

Lucian. *Phrynondas alter.* Φρυνώνδας ἄλλος.

De improbo. Huius meminit Lucianus in Pseudomante inter nobiles fascinorosos: Quoties insigniter malum & sceleratum accipi uolebant, Phrynondam appellabant. Fuit enim is homo uersutissimus, maleficus, impostor, summus malarum rerum artifex.

Noui Symonem, & Symon me.

Vide similitudinis.

Bestia bestiam nouit. *Ibidem.*

Fest. Põp. *Ambrones.*

Ambrones enim uulgò dicebantur, qui rapto, malisq; arti-

artibus uiuerent. Originem indicat Festus Pompeius, admonens eam Galliarum gentem fuisse, quam cum mare inundans finibus suis depulisset, per aliena oberrantes rapinis ac prædationibus se suosq; alere cœperunt.

Ballio. Tullius.

Nomina quædam ob insignem improbitatem abierunt in prouerbium, quod interdum à ueris, interdum à fictis in comœdia personis sumitur. Nam M. Tullius in actionibus suis subinde C. Fannium Chream quendam Ballionem appellat. Ballionem inducit Plautus in Pseudolo, lenonem impurissimum, rapacissimum, improbissimum. nomen confictum est à βάλλειν, quòd semper aliquid prædæ uenetur leno: uel à βαλλίζειν, quòd lasciuiarum ac saltationum sit architectus.

Βεργαΐζειν.

Stephanus scribit βέργην esse ciuitatem Thraciæ, siue ut Strabo refert uicum. Eius gentis improbi mores in prouerbium abierunt, ut dicerentur βεργαΐζειν, qui nihil sani loquerentur. Tota enim natio Thracum multis nominibus malè audiebat, sed præcipuè ob morum truculentiam ac perfidiam.

Eurybatizare, Εὐρυβατεύεσθαι. Lucian.

Est improbis uti moribus. Eurybatus ex Circopibus unus fuit insignitæ improbitatis homo. Huius meminit Lucianus in Pseudomante ultra Cercopas, ultra Eurybatum aut Phrynondam, aut Aristodemum, aut Sostratum.

Tria cappa pessima. Τρία κάπτα κάκιστα.

Iactatum & hoc olim ænigmatis uice, quo trium gentium mores notati sunt, Cappadocum, Cretensium & Cilicum.

Duplex cappa. Διπλοῦν κάπτα.

Velut ænigma quo malum aliquod significabant. Siquidem gemino κ scribuntur κακά. Simili figura Plautus furem trium literarum hominem appellauit.

Βωμο-

Aristoph. Βωμολοχός. Βωμολοχεύεσθαι.

Bomolochi prouerbiali conuicio dicebantur scelesti & improbi. Dicuntur autem βωμολοχεῖ, qui quum res diuina peragitur, non faciunt uota dijs, sed nugas inanes blaterant. Qui mos hodie magnatibus magnopere placet.

Suidas. *Inexploratus homo.* Ἀβασάνιστος ἄνθρωπος.

Id est. Inexpēsus, inexercitatus, nōprobatus. Subest metaphora in ἀβασάνιστος. βάρανος enim coticula est, qua solet aurum explorari. Latini uocant indicem.

Diagoras Melius. Διαγόραρ ὁ Μήλιος.

In sceleratum ac fœdifragum & impium. Hic capta Mela, uixit Athenis, & Atheniensium sacrorum mysteria usqueadeò contempsit, ut complures auerterit à religione, deterruerit q; ne iam uellent initiari. &c.

Lupi decas. Λύκου δεκάς.

Dictum apparet in eos, in quos inhonesti lucri pars aliqua tametsi pusilla rediret. Aut in eos, qui largitionibus essent corrupti, alios ue corrumperent.

Cum sacco adire.

Non dubium est, quin hic sermo fuerit uulgò iactatus de quouis, qui postulat ut statim exhibeatur, quod petit.

Plutarch. *Onobatis.*

Apud Cumanos mulier in adulterio deprehensa ducebatur in forum, ut illic lapidi insistens, omnibus esset conspicua. Deinde impositam asino, atq; ita per totam ciuitatem circunductam, reducebant ad lapidem, ut ibi rursus esset omnibus spectaculo. His actis habebatur infamis per omnem uitam, & ignominiæ gratia ἀνόβατος dicebatur, quòd asinum equitasset, Quadrabit in quamuis prostitutæ famæ.

Cercopum cœtus. Ἀγορὰ κερκώπων.

Id est: Cœtus Cercopum. De conciliabulo, conuentuq; uersutorum & improborum hominum dicebatur. Narrans enim Cercopes quosdā in Epheso fuisse notę fraudulen-

dulentiæ uiros, qui suis dolis conati sint ipsi Ioui imponere. Hos admonuerat mater, ne in Melampygum incirent, id quod euenit. Nam post ab Hercule uincti sunt, iussu Omphales.

Cercopissare. Κερκωπίζειν.

Cercopissare dicuntur, uel qui lasciuiunt, aut qui adulantur. Metaphora ducta ab animantibus, quæ mota cauda adblandiuntur, ut Chrysippo placet, Suida teste, uel qui molesti sunt, obturbantq; & obstrepunt. Vt uox deflexa sit à Cercopibus illis Lydijs, quos Hercules, q; sibi cum Omphale cubanti petulantius obturbarēt, amicæ iussu uinctos de claua suspendit.

Κλιτήριος.

Vulgò dicebatur, qui per uim raperet aliena. Natum ex euentu huiusmodi: Temporibus Aetolici belli, tanta frumētariæ rei penuria incidit Atheniensibus, ut pauperes coacti fame captiuorum farinam deriperent. Inde uox traduci cœpit ad hominem quocunq; modo sceleratum.

Ferre iugum. Plautus.

Plaut. in Curcul. Iam'ne fert iugum? De puella percontatur quispiam, num iam per ætatem uirum reciperet.

Magis impius Hippomene. Diogeni.

Ἀσεβέστατος ἱππομένους.

Id est: Magis impius quàm Hippomenes. Hic Atheniensium princeps, filiam à ciue quopiam uitiatam unà cum equo feroci conclusit in domicilio, nec huic, nec illi cibum præbens. Equus igitur fame in rabiem actus, puellam adortus confecit, deinde perijt ipse quoque pabuli uidelicet inopia. Post hæc pater domum est demolitus, loco nomen inditum, equi & puellæ. Recenset adagium Diogenianus.

Mare proluit omnium mortalium mala. Eustathi.

Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά.

Id est: Hominem uniuersa proluit pelagus mala. Natum est ab euentu huiusmodi: Refert Diogenes Laërtius Euripi-

ripidem Platoni comitem fuisse peregrinationis, quum Aegyptum adiret. Ibi quum morbo suo corriperetur comitiali, ni fallor, sacerdotes Aegyptij mersione marina sanauerunt hominem. Quin hodie morsos à cane rabido, si nouies mergantur in mare, putant à rabie liberari.

Gellius.

Qui omni in re, & omni in tempore.

Sed enim qui omni in re, atque in omni tempore, omni laude uacat, is illaudatus est. Admonet paræmia ferè neminem esse tam deplorati ingenij, qui non aliquando dicat faciatue quod laudem promereatur.

Seruilis capillus.

Ἀνδραποδώδη ἔχει τὴν κεφαλήν.

Seruilem capillum præ se ferre dicuntur, qui agrestibus & inelegantibus sunt moribus. Inde ductum, quòd Athenis serui manumittendi, capitis pilos deradebant.

Horat.

Vlyssis remigium.

Homines nequam & uoluptatibus addictos. Horatius in epistolis Vlyssis remigium appellauit, prouerbiali nimirum figura: Remigium uitiosum Ithacensis Vlyssi.

Dij tibi dent tuam mentem.

Martial.

In insanum congruit, & sua dignum mente. Martialis: Dij mentem tibi dent tuam Philœni.

Non est laudandus, ne in cœna quidem.

Οὐκ ἐπαινετέος οὐδ' ἐν δείπνοις.

Id est: Non queas laudari, ne in parentalibus quidem. In hominem dicebatur uehementer illaudatum.

Compendiaria res improbitas.

Σύντομος ἡ πονηρία, βραδεῖα δὲ ἡ ἀρετή.

Id est: Compendiaria res improbitas, uirtus longa. Qui semel addixit animum uitijs, is quiduis flagitij facile patrabit. Ad singulas uirtutes magno sudore parandas.

Insania non omnibus eadem.

Μανία γὰρ οὐ πᾶσιν ὁμοία.

Id est: Haud est eadem uesania cunctis. Sensus est, nullum esse mortalem, qui non in aliqua re desipiat. Quàquam alius alio morbo laboret, hic auaritiæ, ille libidinis, hic ambitionis, ille inuidiæ. &c.

IMPVDENTIA.

Lingua non redarguta.

Plato.

Plato in Theæteto: Ἀτὰρ οὐ δοκεῖ γε τὴν ὀπτικὴν, τὴν ἐπιστήμην ἣν ἐπιστήμην εἶναι, ἐλέγχεσθαι, ἐὰν μὴ γλῶττα ἀντιλέγῃ σοι ὁμολογήσαντι, ἀλλ' ἐξαίφνης ἀντιλέγειν σοι. Id est: Atat uidetur si posse responderis, Euripidem quiddã nobis accidet, lingua quidẽ nobis erit irredargута, mens autẽ non erit redargута. In eos quadrat qui rationibus conuicti, non cedunt tamen, sed tergiuersantur reclamãtes, aduersus suam ipsorum conscientiã.

Faciem, os perfricare. Frontis perfrictæ.

Plinius.

Dicuntur, qui pudorem omnem dedidicerunt, uelut abstersa manu à uultu pudore.

Dea impudentiæ. Θεὸς ἡ ἀναίδεια.

Zenodot.

Dici solitum, ubi quis ex audacia inuerecundiaq; sua lucrum aucq; emolumentum ferret. Nam inutilis, ut ait Homerus, uerecundia uiro egenti, complures quoque mortales uideas, quibus magno bono fuerit, nihil omnino puduisse.

Nudo capite. Γυμνῇ κεφαλῇ.

Plautus.

Nudo capite facere quæpiam dicuntur, qui palàm ac citra pudorem omnem faciunt. Qui rem pudendam faciebant, iis mos erat centonibus caput operire.

Atticus aspectus. Ἀττικὸν βλέπων.

Aristoph.

Perinde est quasi dicas: Os impudens. Nam hoc uicio notati sunt Atticorum mores.

IMPVDICITIA.

Huc spectat etiam paulò antè citatum, Onobatis.

Osce loqui.

Osce loqui uetusto prouerbio dicebantur, qui turpiter parumq; pudicè loquerentur. Ab Oscorum moribus al-

ripidem Platoni comitem fuisse peregrinationis, quum Aegyptum adiret. Ibi quum morbo suo corriperetur comitiali, ni fallor, sacerdotes Aegyptij mersione marina sanauerunt hominem. Quin hodie morsos à cane rabido, si nouies mergantur in mare, putant à rabie liberari.

Gellius.

Qui omni in re, & omni in tempore.

Sed enim qui omni in re, atque in omni tempore, omni laude uacat, is illaudatus est. Admonet paroemia ferè neminem esse tam deplorati ingenij, qui non aliquando dicat faciat'ue quod laudem promereatur.

Seruilis capillus.

Ἀνδραποδώδης τρίχα ἐπιδεικνύειν.

Seruilem capillum præ se ferre dicuntur, qui agrestibus & inelegantibus sunt moribus. Inde ductum, quòd Athenis serui manumittendi, capitis pilos deradebant.

Horat.

Vlyssis remigium.

Homines nequam & uoluptatibus addictos. Horatius in epistolis Vlyssis remigium appellauit, prouerbiali nimirum figura: Remigium uitiosum Ithacensis Vlyssi.

Dij tibi dent tuam mentem.

Martial.

In insanum congruit, & sua dignum mente. Martialis: Dij mentem tibi dent tuam Philœni.

Non est laudandus, ne in cœna quidem.

Οὐκ ἐπαινετὸς οὐδ' ἐν δείπνῳ λεγόμενος.

Id est: Non queas laudari, ne in parentalibus quidem. In hominem dicebatur uehementer illaudatum.

Compendiaria res improbitas.

Σύντομος ἡ πονηρία, βραδεῖα δὲ ἡ ἀρετή.

Id est: Compendiaria res improbitas, uirtus longa. Qui semel addixit animum uitijs, is quiduis flagitij facile patrabit. Ad singulas uirtutes magno sudore parandas.

Insania non omnibus eadem.

Μα-

Μανία γ' οὐ πᾶσιν ὁμοία.

Id est: Haud est eadem uesania cunctis. Sensus est, nullum esse mortalem, qui non in aliqua re desipiat. Quisquam alius alio morbo laboret, hic auaritiæ, ille libidinis, hic ambitionis, ille inuidiæ. &c.

IMPVDENTIA.

Lingua non redarguta.

Plato.

Plato in Theæteto: Ἀτὰρ οὐ δοκεῖ σοι ἔτι ἂν εἶναι, εἰ Εὐριπίδου ξυμβαίη τι, ἡμῖν γλῶτταν ἀνέλεγκτον ἐμπεσεῖν, ἡ δὲ φρὴν οὐκ ἀνέλεγκτος. Id est: Atat uidetur'si posse respondere, Euripideum quiddã nobis accidet, lingua quidẽ nobis erit irredargutà, mens autẽ non erit redarguta. In eos quadrat qui rationibus conuicti, non cedunt tamen, sed tergiuersantur reclamãtes, aduersus suam ipsorum conscientiã.

Faciem, os perfricare. Frontis perfrictæ.

Plinius.

Dicuntur, qui pudorem omnem dedidicerunt, uelut absterso mano à uultu pudore.

Dea impudentia. Θεὸς ἡ ἀναίδεια.

Zenodot.

Dici solitum, ubi quis ex audacia inuerecundiaq; sua lucrum atq; emolumentum ferret. Nam inutilis, ut ait Homerus, uerecundia uiro egenti, complures'que mortales uideas, quibus magno bono fuerit, nihil omnino puduisse.

Nudo capite. Γυμνῇ κεφαλῇ.

Plautus.

Nudo capite facere quæpiam dicuntur, qui palãm ac citra pudorem omnem faciunt. Qui rem pudendam faciebant, ijs mos erat centonibus caput operire.

Atticus aspectus. Ἀττικὸν βλέπων.

Aristoph.

Perinde est quasi dicas: Os impudens. Nam hoc uicio notati sunt Atticorum mores.

IMPVDICITIA.

Huc spectat etiam paulò antè citatum, Onobatis.

Osce loqui.

Osce loqui uetusto prouerbio dicebantur, qui turpiter parumq; pudicè loquerentur. Ab Oscorum moribus al-

lusione sumpta, quòd apud eos spurcarum libidinum impunitus usus fuerit.

Suidas. *Aegis uenit.* Αἰγὶς ἔρχεται.

Suidas indicat prouerbio dici solitum de ijs, qui petulanter & impudenter agerent.

INANIS METVS.

Cicero. *Panicus casus.*

Panicon ueteres uocabant subitum animorum tumultū, sed inanem. Veteres enim existimabant Panem deum repentinos terrores & animi consternationes immittere, lymphaticis simillimas, usque adeò impotentes, ut non ratione modo uerum & mente careant.

Aristoph. *Da lapidi uolam.*

Interpres Aristophanis indicat pueros siquando uiderint aues, dicere solere, Da lapidi uolā, & cadent omnes. Conuenit ubi quis sectatur quæ non possit assequi, aut minatur ijs, quibus non potest nocere.

Plutarch. *Metum inanem metuisti.* Ἀδεὲς δέδιας δέος.

Id est: Inanem metuis metum. Vbi quis formidat in re tuta. Vergilius: Omnia tuta timens.

Multa in bellis inania.

Πολλὰ κενὰ τοῦ πολέμου.

Id est: Multa belli inania. De inani suspicione aut pauore sine caussa oborto, quem Græci πανικὸν uocant. Paræmiam hinc manasse putant, quòd huiusmodi Panici terrores solent plerunq; in bellis accidere.

Theagenis hecatum. Θεαγένους ἑκάτειον.

In superstitiosos ac ridiculè meticulosos dictum est. Hic Theagenes legitur usq; adeò fuisse superstitiosus, ut domi haberet Hecates simulachrum, nec usquam pedē moueret nisi illo consulto.

Q. Curt. *Canes timidi uehementius latrant.*

Thrasonum est, turgidis minis dira moliri, at Chremes ad rem gerendam promptior. Sic & Athenienses ad benedi-

nedicendum quàm ad gnauiter agendum accommodatiores fuisse leguntur. Denique mulieres lingua melius, quàm uiri belligerantur.

Aspersisti aquam. Plautus.

Aspersisti aquam dicitur, qui dicto quopiam reddiderit animum, ac metum ademerit. Mutuo sumptum ab ijs, qui in deliquio aspersa in faciem aqua, ad sui sensum reuocantur.

Vtre territas. Ἀσκῷ ἢ ἀσκίῳ μορμολυτίεσθαι.

Id est: Vtre terrere siue terreri. Dici solitum, quoties inanem formidinem aut concipit aliquis, aut incutit. Sumptum ab ijs, qui uasorum inanium huiusmodi sonitu pauefaciunt pueros, uel potius, qui uasorum huiusmodi sonitu propellunt aues. Putant idem ualere τῇ σκιᾷ μορμύσσῃ, id est: Vmbra territas.

Leonem larua terres. Diogeni.

Μορμολυκίοις ἐκφοβεῖς τὸν λέοντα.

Id est: Laruis terres Leonem. Conueniet de minis inanibus, ac terriculis deridendis.

INANIS OPERA.

Asinum tondes. Τὸν ὄνον κείρας. Aristoph.

De ijs, qui rem absurdam atque inutilem aggrediuntur, quum asinus lanam non habeat.

Ab asino lanam. Aristoph.

Cui finitimum est illud: ὄνου πόκας ἐκτῆς. Id est: Asini lanam quæris. De ijs, qui stultè quærunt ea, quę nusq; sunt. Effertur adagium etiam ad hunc modum: Asini lanæ.

Vtrem uellis. Ἀσκὸν τίλλεις.

Adagio Vtrem cædis similimum, uel quòd non sentiat, uel quòd pilis careat.

Caluum uellis. Φαλακρὸν τίλλεις.

Vbi quis inanem operam sumit, aut ubi quis auferre conatur, quo uacat is à quo petitur. Veluti si quis à paupere conetur extundere pecuniam, ab indocto literatu-

ram. Idem: Nudo uestimenta detrahere.

Lucian. *Aethiopem lauas.* *Aethiopem dealbas.*

Αἰθίοπα σμήχεις.

Natiuus ille Aethiopum nigror, quem Plinius ex uicini syderis uapore putat accidere, nulla abluitur aqua, nec ulla ratione candescit.

Mortuum flagellas. Νεκρὸν μαστίζεις.

In eos, qui obiurgant illos, qui nihil prorsus obiurgatione commouentur, aut qui uita defunctos infectantur ac lacerant.

Plautus. *Aquam è pumice postulas.*

Pro eo quod est, Frustra ab alio petere, cuius ipse à quo petis, maximè sit indigus. Nihil enim pumice lapide siccius nihil fiticulosius. Perinde ac si quis ab indoctissimo doceri postulet, ab inconsultissimo consilium expetet, ab egeno munus, ab inope præsidium, demq; ab auaro atq; tenaci pecuniam.

Idem. *Mortuo uerba facis.*

Νεκρῷ λέγουσα μύθους εἰς ἐμέ.

Mortuo ad aurem fabulam narras. Plautus: Mortuo uerba nunc facio. Terentius: Verba fiunt mortuo. Rursum Plaut. Nihilo pluris refert, quàm si ad sepulchrum mortuo dicat iocum.

Littori loqueris. Αἰγιαλῷ λαλεῖς.

Dictũ in eos, qui frustra suadẽt uel orant, perinde quasi surdo loquantur. Nam littora propter assiduum fluctuum fragorem surda dicuntur.

Aquilam uolare doces.

Ἀετὸν ἵπταθαι διδάσκεις.

In eos qui monere quempiam conantur in ea re, in qua quum sit ipse exercitatissimus, nihil eget doctore.

Delphinum natare doces.

Δελφῖνα νήχεσθαι διδάσκεις.

Diuer-

Diuersa metaphora sententiam eandem declarat. Quod enim delphin inter pisces, id aquila inter uolucres.

Delphinum cauda ligas.

Δελφῖνα πρὸς τὸν οἰφάλιον λεῖς.

Id est: Delphinum cauda alligas. In eos, qui quippiam incassum conantur, propterea quòd delphinus cauda sit lubrica, nec ea parte teneri queat. Quadrabit & in eos, qui ea uia quempiã aggrediuntur, qua nequaquam possit superari.

Nebulas diuerberare. Νεφέλας ῥαπίζω. Diogeni.

Dicitur, qui uel in re stulta, uel quæ fieri non queat frustra sumit operam.

Asini caput ne laues nitro.

Οὐκ κεφαλῆς μὴ πλύνῃς νίτρῳ.

Ne multum sumptus operæ'ue impendas in rem uilem ac sordidam.

Ad fractam canis. Πρὸς ἐξεσωγυῖαν ᾄδεις. Suidas.

Subaudi, uel cordam uel citharam. Suidas ostendit dici solitum de ijs qui frustra laborant. Quanquam non insitè accõmodabitur, ubi non respõdetur officijs alicuius, aut ubi quis suadet obstinato, aut orat inexorabilem.

De fumo deceptare.

In philosophos dictum, qui de rebus nihili nimium anxiè disputant.

Harenam metiris. Ἄμμον μετρεῖς.

Id est: Harenæ modum quæris siue metiris, hoc est, rem infiniti laboris atq; inexplicabilem incepras. Aut frustra conaris, quod nequeas efficere.

Harenæ mandas semina. Εἰς ψάμμον σπείρεις. Ouid.

Propterea quòd steriles harenæ, maximè littorales, nec idoneæ ad sementem. Ouid.

Quid facis Oenone, quid harenæ semina mandas?
Non profecturis littora bubus aras.

Atqui in nostra Brabantia sunt agricolæ tam industrij

qui sitientissimas harenas cogant & triticum ferre.

Horatius.

De lana caprina.

Natum ab euentu apparet, de duobus contentiose decertantibus, utrum lanam haberet caper an setas. Loquitur de morosis in amicitia, qui quàtumlibet friuola de causa litem cum amico suscipiunt.

Lucian.

In aqua scribis.

Hoc est, Nihil agis. Item Catullus:

Inscribo uino, si qua iurat fœmina.
Mulier cupido quod dicit amanti,
In uento & rapida scribere oportet aqua.

Reti uentos uenaris. Δικτύῳ ἄνεμον θηρᾷς.

Id est: Reti uentos captas. De frustra laborantibus, qui rem manem inaniter captant.

Aristides.

Ignem dissecare. Εἰς πῦρ ξαίνῃς.

Id est: Ignem diuerberare. Aristides: Non intelligebas autem te ipsum omnibus illis prouerbijs obnoxium esse, quòd ignem diuerberares, quòd lapidem elixares, quòd in sacris sementem faceres?

Isthmum perfodere.

Isthmum persodere dicebantur, qui magno quidem conatu, sed irrito molirentur aliquid. Ductum ab Isthmo Corinthiaco, qui efficiebat ut naues longo & ancipiti ambitu iuxta peninsulam circumagerentur. Isthmus ea terræ structura est, quæ in duo maria iter porrigit. Sunt autem duo Isthmi Achaicus ceu Corinthiacus, & Thracius.

In harena ædificas. Εἰς ψάμμον οἰκοδομῇς.

Ad quod Euangelica parabola uiderur alludere: Non consistit, quod super harenam struxeris. Proinde rectè usurpabitur, ubi quis negocium aggreditur inutile futurum, utpotè non rectè iactis ante fundamentis.

Plautus.

Parieti loqueris. Πρὸς τὸν τοῖχον λαλῇς.

Plautus in Truc. usurpat pro eo quod est taciturno loqui: Ego, inquit, ero paries, loquere tu.

Cri-

Cribro aquã haurire. Κοσκίνῳ ὕδωρ ἀντλεῖν ἐπιφέρει.

Id est: Cribro aquam haurit. Quod etiam in obliuiosos non inconcinne dicetur. Sumptum à fabula Danaidum puellarum, quas Plato scripsit apud inferos hoc genus pœnæ pendere, ut assiduè aquam in dolium pertusum, uasis item pertusis inferant. Effertur & ad hunc modum: In dolium pertusum aquam hauris.

In aquam sementem iacis. Εἰς ὕδωρ σπείρεις.

Id est: In aqua sementem iacis. Loquitur de his, qui beneficiũ conferunt in ingratos atq; improbos homines.

In saxis seminas. Κατὰ πετρῶν σπείρεις.

Id est: In saxis sementem facis. Quo quidem allusisse credi potest allegoria Euangelica de semine quod in petras inciderit. Nam hoc terræ genus ferè sterile est, quia non potest aratro proscindi.

Et operam & retiam perdere.

Plaut. in Rud. Iam nunc & operã ludos facit & retiam. Id quidem citra tropum dictum est à sene, qui Grippum seruũ piscatũ miserat, cum esset noctu orta tẽpestas grauissima. Venustius erit si tropo adhibito dicatur in captatorẽ, cui non successit aucupiũ. Porrò retiã Plautus antiquè dixit, pro rete. Affine illi, Oleum & operã perdidi. Plautus.

Sterilem fundum ne colas.

Στεῖρον ἄγρὸν μὴ σπείρῃς. Id est: Agrum sterilem ne colas. Hoc est, ne doceas indocilem, ne felicitatem quæras in diuitijs. Non enim pariunt homini beatitudinem. Plato.

Vtrem mergis uento plenum.

Ἀσκὸν βαπτίζεις πνεύματος πλήρη.

Cõperit in eũ, qui frustra conatur, ut q castriget inemẽdabilẽ, q̃ inflatus uter quantũuis immergas, rursum emicet

Cauam Arabiã serere. Τὴν κοίλην Ἀραβίαν σπείρειν. Lucian.

Pro frustra sudare, aut in re perdifficili nec admodum frugifera operam sumere. Lucianus in Apologia: Vt cauam Arabiam serere aggrediatur. Significat autem palustrem Arabiæ partem neutiquam idoneam sementi.

Basilius. *Aranearum telas texere.*

Τὰ ἀραχνια ὑπαίνειν.

Est in re friuola nullius frugis, infinitum atque anxium capere laborem. Cuiusmodi sunt rationes dialecticæ.

Ausonius *Arare littus.* Αἰγιαλὸν ἀρᾶν.

Est sterilem operam sumere. Ausonius in Theonem:

Quid geris extremis positus telluris in oris,
Cultor harenarum uates, cui littus arandum?

Huius peculiaris usus erit, quum officium impenditur in eum, à quo nihil fis fructus aliquando percepturus.

E multis paleis, parum fructus eollegi.

Ἐκ πολλῶν ἀχύρων ὀλίγον καρπὸν συνάγω.

Id est: Multo labore non multum emolumenti sum consequutus, aut è uerboso sermone paululum bonæ sententiæ, ex ingenti uolumine minimum doctrinæ retuli, Translatum ab excussoribus tritici.

Diogeni. *Ouum adglutinas.* Ὠὸν κολλᾷς.

Id est: Ouum glutino compingis. Ridiculè laborat, qui fractum oui putamen glutino farcire & coagmentare conetur.

Homer. *Penelopes telam texere.*

Est inanem operā sumere, & rursum destruere quod esse ceris. Natum ex Homeri Odysseæ II. Fingit Penelopen Vlyssis uxorem procos iam urgentes hac cōditione delusisse, ut rum se promitteret nupturam, ubi telam quam habebat in manibus absoluisset. Quam conditionem posteaquam illi accepissent, mulier æstura quod interdiu texuisset, id noctu retexere cœpit.

Plautus. *Oleum & operam perdidi.*

Quicquid insumpsi seu rei seu laboris, id frustra insumptum est. Metaphora ducta est à gladiatorum ac palæstritarum certaminibus, in quibus certaturi unguentis quibusdam oleaceis perungebantur.

Hierony. *Bos ad ceroma.*

Diuus

Diuus Hieronymus ad Pammachium, uidetur huic adagio uelut alterum quoddā adagium subtexuisse: Oleum perdidit & impensas, qui bouē mittit ad ceroma. Siquidem hoc ipsum, bouem ad ceroma mittere prouerbium sapit, pro eo quod est docere indocilem. aut ad id numeris quempiam asciscere ad quod obeundum minimè sit idoneus, uidelicet ingenio repugnante. Nam ceroma dicitur unguentum quo olim Athletæ ungebantur, id ex oleo certisq; terræ generibus conficiebatur. Porrò ad certamina bos inutilis est.

Cratinus. *Nihil agere.*

Suidas hunc uersiculum citat è Cratini fabula, cui titulus Horæ:

Καὶ ταῦτα πράττων φάσκ' ἀνὴρ οὐδὲν ποιεῖν. Id est:
Atq; illa faciens quidam ait, faciens nihil.

Admonet quę subesse prouerbium, quod quadret in eos, qui frustra laborant. Celebratur & illud Attili: Satius est otiosum esse, quàm nihil agere.

Periit sus.

Ἀπόλωλεν ὗς μοι τάλαντον καὶ γάμος.

Id est. Perijt mihi sus, & talentum, & nuptiæ. Dici consuetum, ubi quis frustratus perdidisset operam & impensam.

Quid opus erat longis canere tibijs?

Τί δὲ με εἶδε μακροῖς αὐλοῖς αὐλεῖν;

Id est: Quorsum attinebat me longis canere tibijs? Id aiunt cōuenire in eos, qui sumpsissent inanem operam, aut sumptum.

Plutarch. *Ollas ostentare.* Χύτρας ἐπιδείκνυσθαι.

Est rem per se ridiculam ac sordidam, perinde ut maximam efferre.

Homer. *Cum dijs non pugnandum.*

Qui monebit non esse pugnandum cum genio, cum superis, cum magnis principibus, usurpabit illud Homeri. Verum homines dijs inferiores. Hanc sententiam sic extulit

tulit Pindarus: Oportet aduersus deum non cõtendere.

Horatius. *Asinum sub freno currere doces.*

Hoc est, doces indocilẽ. Nam equus ad cursum idoneus, asinus ad equestrem cursum inutilis. Horatius:

Infelix operam perdas, ut si quis asellum
In campum doceat parentem currere freno.

Plautus. *Apud nouercam queri.*

Qui deplorant infelicitatẽ suam apud eos, qui nihil auxilij sint laturi, uel gaudsuri magis cõquerentium malis.

Ferrum natare doces.

Σίδηρον πλεῖν διδάσκεις.

Id est: Ferrum fluitare doces. De ijs, qui rem conantur, quæ repugnante natura nequaquam fieri possit.

Cauda tenes anguillam.

Ἀπ' οὐρᾶς τὴν ἔγχελυν ἔχεις.

Id est: Cauda tenes anguillã. In eos, quibus res est, cum hominibus lubrica fide, perfidisq.

Plautus. *Austrum perculi.* *Aërem uerbero.*

Id est: Operam lusi. Est apud Plautum in Epidico. Quo quidem adagio non est grauatus uti Paulus in epistolis suis.

Plato. Σκιαμαχῶ.

Olim, qui inaniter laborabant, σκιαμαχεῖν dicebantur, hoc est, cum umbra pugnare. Plato: Sed necesse est omnino, ut cum umbra pugnem, simul & defendens & accusans, quum nemo responderit.

Milium terebrare. Κέγχρον ξυπᾶν.

Milium perforare dicuntur, qui in re difficili, sed prorsus inutili laborant.

Plato. *Vacuam inhabitare.* Κενὴν ἐγκαλεῖν δόμον.

Vacuam habitare domum dicuntur, qui speciem rei magnificam ostentant, quum ipso bono uacui sunt.

In frigidum furnum panes immittere.

Επὶ ψυχρὸν ἰπνὸν τοὺς ἄρτους ἐπιβάλλειν.

In frigidum furnum immittere panes dicũtur & hodie, qui docet indocilem, qui monet auersum, aut qui aliorsum sumit inanem operam.

Lapidi loqueris. Λίθῳ διαλέγῃ. Terent.

Lapis pro stupido, brutoq; homine ponitur.

Linum lino nectis. Λίνον λίνῳ σωάπτεις.

Linum lino cõnectis. Huius adagij duplicem apud Græcos interpretes sensum inuenio. Quorum alter est, Infirmis infirma copulas, friuola friuolis: Alter, Eadem non iisdem rationibus facis, aut dicis.

Surdo oppedere. Πρὸς κωφὸν ἀποπροΐζειν.

Id est: Apud surdum crepitũ edere. Dicitur, ubi quid frustra fit. Siue quum contrarijs incessitur is, qui perinde negligit, quasi non audiat.

Laterem lauas. πλύνειν πλίνθους. Terent.

Quo operam inanem significamus.

Anthericum metere. Τὸν ἀνθέρικον θερίζειν.

Dicebantur, qui laborem inanem ac sterilem caperent. Anthericus, herbæ genus quod meti non possit, sed uelli manibus necesse est, ueluti & linum. Antherices uocantur summa spicarum fastigia, siue atheres.

De asini prospectu. Ονου πρόσωπον.

Dici solitum in eos, qui ridendo titulo quempiam calumniantur, aut de friuolis rebus aliquem in ius uocant.

De asini umbra. Υπὲρ ὄνου σκιᾶς. Aristoph.

Id est: Super asini umbra. Pro eo quod est, De re nihili.

Lapidem decoquis. Λίθον ἕψεις. Idem.

Pro eo quod est, Inaniter laboras. Neque unquam mollescit lapis quantumuis diuina coctione. Speciatim conuenit in hominem durum, nullisque precibus mollescentem.

Surdo fabulam narras. *Surdo canis.* Horat. Vergil.

Κωφῷ ἄδῃς.

Verg. Non canimus surdis respondent omnia sylvæ. Horatius: Narrare putaret asello fabulam surdo.

Plautus. *Verberare lapidem.*

Aptè dicetur, ubi quis obiurgat incastigabilem.

Laborem serere. Πόνον σπείρειν.

Vulgò dicebantur, qui frustrà laborarent.

A lupi uenatu. Ἀπὸ λύκου δείρας.

Dici solitum, ubi quis protinus re infecta discedit, aut de negocio molesto & agresti. Neque enim tutum est lupum insequi, neq; is facilè capitur, quum reliquarum ferarum uenatus non uulgarem adferunt uoluptatem.

Plautus. *Alienum arare fundum.*

Ἀλλοτρίαν ἄροτραν ἀρᾶν.

Id est: Alienum aruum arare. Pro eo quod est, Alienum agere negocium, aut cum alienis uxoribus habere rem. Plautus: Fundum alienum arat, suum incultum deserit.

Vergil. *Hylam inclamans.* Ὕλαν κεκραγάζειν.

De frustra uociferantibus, aut in genere, de nihil proficientibus. Id fuerit uenustius atq; incõcinnius, ubi quis rem absentẽ frustrà desiderat, uel deplorans, uel optans. Vnde natum sit, habes apud Vergilium Aegloga 6.

Hic funis nihil attraxit.

Αὕτη μὲν ἡ μύραινα οὐδὲν εἵλκυσεν.

Id est: Funis quidem iste piscium attraxit nihil. Quo significabant operam frustra sumptam, neq; ex sententia euenisse quod quis conabatur. Translatum ab humato funiculo piscantibus.

Plato. *Hydram secas.* Ὕδραν τέμνεις.

Hydram incidere est, ita unum aliquod incommodum tollere, ut in eius locum plura alia recipias. Adagium natum à fabula hydræ Lernææ, cum qua multum, diu'que confligatus est Hercules, propterea quòd uno recisо capite

pite plura renascerentur. Accommodari poterit ad eos, qui litibus inuoluuntur nunquam finiendis. Lis enim litem parit.

Cotem alis. Ἀκόνην σιτεῖς. Hermol. Barb.

Dicitur in homines edaces, plurimiq; cibi, qui nihilo tamen habiliores inde reddantur. Nam in cotis macilentiam, hodie'que uulgò iactatur adagium, quum aiunt. Tam pinguem quàm cotem, macilentum quempiam significantes. Hermolaus Barbarus interpretatur hoc adagium, pro malè collocare beneficium, unde non sit reditura gratia.

Cum Coryco luctari. Πρὸς κόρυκον γυμνάζεσθαι.

Aduersus Corycum luctari dicebatur, qui sumeret inanẽ operam. Opinor Corycum palæstritem fuisse quempiam inuictum.

Cum dijs pugnare. Θεομαχεῖν. Cicero.

Dicuntur, qui uel naturę repugnãt, uel aduersus fatalem necessitatem reluctantur. Sumptum à gigantum fabula. Cicero: Quid enim gigantum more bellare cum dijs, nisi natura repugnare?

Quum plurimum laborauerimus, eodem in statu sumus.

De frustra laborantibus. Quod euenit ijs, qui post diuturnum studium nihilo reperiũtur eruditiores, post longam negociationem nihilo ditiores.

Cum Iaruis luctari. Plinius.

Cum Iaruis luctari dicuntur ij, qui uita defunctos insectantur maledictis, qua re nihil esse potest indignius ingenuo uiro.

Vndas numeras. Κύματα μετρεῖς. Theocrit.

Id est: Rem infiniti laboris incœptas.

Inaniter aquam consumis.

Ἀλλως ἀπολίσκεις ὕδωρ.

Id est:

Id est: Inaniter aquam consumis. In eos quadrabit, qui frustra suadent.

Zenodot. *In cœlum iacularis.* Ἐς τὸν οὐρανὸν τοξεύεις.

Id est: In cœlum sagittam torques. De ijs, qui frustra laborant, aut qui audent eos lacessere, quos non possunt lædere.

Lucian. *Voluitur dolium.* Κεκύλισθε ὁ πίθος.

Id est: Reuolutum est dolium. In eum, qui commouetur alieno exemplo siue instinctu, ad stultè quid faciendum. Nam dolium facili impulsu, quò uelis, uoluitur. At sapiens semper fixus est & immotus.

Cicero. *Vlulas Athenas.* Γλαῦκας εἰς ἀθήνας.

Subaudiendum, portas, aut mittis. Conueniet in stultos negociatores, qui merces eò comportant, ubi per se magis abundant. Vt si quis in Aegyptum frumentum, in Ciliciam crocum inuectet.

Terent. *In eodem hæsitas luto.*

In eos competit, qui sic implicantur negocio cuipiam, ut se nequeant extricare. A uiatoribus translatum, qui simul atq; in lutum inciderint, quum alterum pedem conantur educere altero altius immerguntur.

Horat. *In syluam ligna ferre.*

Est aliquem ijs rebus augere uelle, quibus ipse maximè abundet. Eadem ratione dicimus: In mare deferre aquã.

Pausanias. *Contorquet piger funiculum.*

Cratinus fingit quendam apud inferos funem torquentem asinum autem arrodentem ea, quæ ille iam torsisset, atq; ita iam inaniter laborare, qui torquebat.

Zenodot. *Tranquillum æthera remigas.*

Αἰθέρα νήνεμον ἐρέσσεις.

Id est, Aëre tranquillo remigas. De incassum laborantibus, quasi dicas, aërem diuerberas.

Idem. *Ventos colis.* Ἀνέμους γεωργεῖς.

Colis autem dico, pro eo quod est, agricolationem exerces.

ces. Dicitur in eos, qui è suis laboribus nihil fructus reportant.

Vento loqueris. Ἀνέμῳ διαλέγῃ. Suidas.

Pro eo quod est, Inaniter. Nam uentus omnia dissipat. Consimili figura apud Athenæum legitur: Cœlo & terræ loqui.

Nugas agere.

Rem friuolam ac nihili facere, seu frustra conari, λήρον λήρων, Atticis familiare, id est, Nugas nugaris. Aristoph.

Actum agere. Terent.

A iudiciorum consuetudine sumptum, qua fas non est iterum agere caussam, de qua iam sit pronũciatum. Plautus: Rem actam agis, id est, incassum laboras. Tullius de amicitia indicat dici solitum de negocio, quod præpostere geritur.

Aquam in mortario tundere. Lucian.

Ὕδωρ ὑπέρῳ πλήττειν.

Id est: Aquam pistillo tundere. In eos, qui laborant inaniter. Siquidem aquam si quis uel ætatem contundat, nihil aliud erit q̃ aqua. Quantumuis doceas ὄνον λύρας, quantumlibet admoneas stupidum, sui similis esse pergit.

Volantia sectari.

De ijs, qui nullum certum uitæ scopum sibi proponunt. sed ex tempore uiuunt, ad quamuis occasionem mutabiles.

Vorsuram soluere. Terent.

Vorsuram soluere dicitur, qui sic è præsentibus malis extricat sese, ut alijs grauioribus impediatur. Nam Donato, Vorsuram facere, est æs alienum ære alieno soluere, aut minore fœnore maiorem acceptam pecuniam occupare. Hinc ducta uoce, ut autor est festus Pompeius, quòd uertat creditorem.

Saxum uoluere. Idem.

Saxum uoluere dicuntur, qui inexhausto quopiam atq; inu-

inutil: labore fatigantur. Tractum à notissima Sisyphi fabula saxum apud inferos sursum ac deorsum uoluētis.

Diogeni. *Ex inanibus paleis.*

Ἀτὰρ ἐκ καθαρῶν ἀχύρων τε τρύγκας στίφω.

Id est: Atqui è puris paleis tritturam frumenti facis. Id est: operam sterilem & infrugiferam sumpsisti. Natum à rusticis.

Frustra canis. Ἄλλως ἄδεις.

Lycophron. De iis, qui frustra suadent. Effertur etiam ad hunc modum: In uanum cantas. Frustra pulsas chordas.

Pau. apo. *Frustra currit.* Εἰς κενὸν τρέχει.

Proco quod est, Frustra laborat. Sicusus est D. Paulus. Sumptum ab his, qui in stadio cursu certant.

Suidas. *Milium torno sculpere.*

Τὰς κέγχρους ἀποτορεύειν.

Milij grana torno sculpere dicebantur, qui rem absurdam moliretur. Milium enim minutius est, quàm ut inde quicquam decalpi possit.

Memorem monet, doctum doces, & similia.

Idem pollet illud Græcanicum.

Ἀκλὴς πρὸς ἔχοντα τὴν ἐπιστήμην.

Id est: Loqueris ei, qui ipse rem calleat.

Obturbas frustra uelut unda.

Ὀχλεῖς μάτην με κυμάτων ὅπως.

Id est: Turbas me ut unda inaniter, id est, incassum mihi molestus est.

Cancrum ingredi doces.

Κάρκινον ὀρθὰ βαδίζειν διδάσκεις.

Id est: Cancrum rectè ingredi doces. De eo, qui doceat indocilem.

Suidas. *Apud fimum odorum uaporem spargis.*

Εἰς κόπρον θυμιᾷς.

Id est:

Id est: In fimum aromatum odorem spargis. Nam perit omnis fragrantia, fimiq; fœtore uincitur.

Inuitis canibus uenari.

Hoc adagio significatum est, non sat feliciter succedere, quod à nolentibus extorquetur. Plautus.

Inuitos boues plaustro inducere. Theognis

Simile dictum etiam hodie persæuerat uulgò celebratū, incommodum esse, bubus inuitis plaustrum ducere.

Contra torrentem niti. Augu. cōtra Hier.

Dicuntur, qui frustra certant cum iis, quos uincere non queant. Sumptum à natantibus, qui solent secundo natare flumine.

Contra stimulum calcas. Πρὸς κέντρα λακτίζειν. Terent.

Id est: Contra stimulos iactare calcem. Est frustra repugnare iis, quos uincere nequeas: & incommodum quod euitare non queas, impatienter ferendo non solum non effugere, uerumetiam cōduplicare. Donatus parœmiam esse admonet cum eclypsi. Deest autem iactare, quod uno uerbo Græci dicunt λακτίζειν.

Senis mutare linguam. Hierony.

De frustra atq; intempestiuè laborantibus. Hieronymus præloquens in quatuor Euangelia: Pius, inquit, labor, sed periculosa præsumptio, iudicare de cæteris ipsum ab omnibus iudicandum, senis mutare linguā. & canescentem mundum ad initia retrahere paruulorum. Quo significatur, adultam ætatē ad omnia minus esse tractabilem, quàm rudes illos ac teneros annos. His finitimum est: Serum esse, canes uetulos loris assuescere. Et hoc: Senex psittacus negligit ferulam.

Senis doctor. Γέροντος διδάσκαλος.

Conuenit in eum, qui in re sera atq; intempestiua frustra sumit operam. Siquidem ut est iuuenta docilis, atq; in quemuis habitum sequax, ita senecta intractabilis, tarda atq; obliuiosa.

Herculei labores. Ἡρακλεῖοι πόνοι.

Dicuntur plurimi atq; ingentes, quicq; uires desiderent Herculanas. Vel qui alijs quidem maximas adferunt cõmoditates, cæterum autori suo nihil fermè fructus adducunt, præter aliquantulum famæ, plurimum inuidiæ. Id quod ita fato quodam accidisse Herculi putant, quòd quarta luna natus crederatur.

Plutarch. *Asinus balneatoris.* Ὄνος βαλανέως.

Id est: Vt asinus balneatoris. Dictum in eos, qui ex suis laboribus ipsi nihil fructus capiunt.

Mare exhauris. Θάλασσαν ἀντλεῖς.

De eo qui conatur, quod effici non possit.

Propert. *Exurere mare.*

Propert. Tu prius & fluctus poteris siccare marinos,
Altaq; mortali detrahere astra manu.

Aristoph. *Muscas depellere.*

Dicitur, qui iocoso atq; inutili fungitur officio.

Conchas legere.

Summi ocij est, conchas & umbelicos legere in littoribus, qui lusus esse solet puerorum.

Aues quæris. Ὄρνιθας ζητεῖς.

Rem uagam & captu difficilem sequeris. Persius: An, passim sequeris coruos, testaq; lutoq;.

Zenodot. *Humi hauris.* Χαμαὶ ἀντλεῖς.

De inaniter laborante dicebatur. Nihil enim est quod è solo haurias. Apparet dici posse, quoties exhausta copia, non multum supereſt, quod haurias.

Influit quod exhauritur.

Ἐπιῤῥεῖ τὸ ἀντλούμενον.

Id est: Adfluit quod exhauritur. Vbi quis frustra sumit operam in re quapiam.

E Tantali horto fructus colligis.

Τοῦ Τανταλου κῆπον ξυλλέγεις.

Id est: Ex tantali horto fructum colligis, id est, ea consectaris, quæ nusquam sunt, aut quibus frui non licet. Quod quidem apposite dicetur in mundanis addictos uoluptatibus.

Dentem dente rodere. Martial.

Dicitur qui carpit eum, qui neq; lædi queat, neq; sentiat. Aut qui mordet pari mordacitate præditum quempiam Martialis: Quid dentem dente iuuabit
Rodere? carne opus est, si fatur esse uelis.

Oresti pallium texere. Aristoph.

Ὀρέστῃ χλαῖναν ὑφαίνειν.

Dicebatur, qui munus pararet abusuro. Nam Orestes per insaniam uestes dilacerabat.

Ver ex anno tollere. Herodot.

Ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἔαρ αἴρειν.

Dicebatur, qui id quod in negocio quopiam erat præcipuum, tolleret. Ver enim anni præcipua pars est. Potest deflecti longius, ut dicantur uer eximere anno, qui linguarum ac bonarum literarum peritiam sustollant è scholis.

Bulbos quærit. Βολβοὺς ζητεῖ. Aristoph.

Iocus prouerbialis in eos qui iuxta Persium,
Obstipo capite defigunt lumina terræ.

Nudus nec à centum uiris spoliatur. Chrysost.

Adducit prouerbium uulgò iactatum D. Chrysostomus, quo significabitur conatus inanis. Apuleius Asinius effert in hunc modum:
Nudus nec à decem potest palæstricis spoliari.

Inter lapides pugnabant, nec lapidem tollere poterant. Plutarch.

In eos qui præsenti commodo non fruantur, uel ob ignauiam, uel ob peruersam de rebus opinionem, ut qui uel saxum grauentur ex aceruo tollere quo repellant aduersarium. Torquebitur non inuenustè etiam ad inanem operam.

Aristoph. *Vtrem cædis.* Ασκον δέρεις.

Sumptum uel á Bacchi sacris, uel ab ijs, qui percussis utribus inanem mouent strepitum.

Impete peritum artis.

Βαλλ' ἰὸς ἴχνεται πικρὸς ἐπισήμου. Id est:

Iaculare in eum qui nouit artem, ubi quis conuicium facit homini, qui norit & ipse retorquere conuicium, aut qui carpit uelut imperitum, qui non inferior sit in artis scientia. Sumpta metaphora uidetur ab ijs qui iaculo aut saxis petunt eum, qui calleat ictum uel declinare, uel in iaculantem retorquere.

Canis. Ἀδρεῖς ἰχνῶν.

Pro eo q̃ est nugaris, ineptis, frustra loqueris. Etenim qui canunt, non agunt rem seriam, sed tantum ut aures delinant uoluptate mox peritura.

Vtre territas.

Diogenia Dici solitum quoties inanem formidinem aut concipit aliquis, aut incutit. Sumptum ab ijs qui uasorum inaniũ strepitu pauefaciunt pueros, aut alioqui formidolosos.

Senex psittacus negligit ferulam.

Eundem calceum omni pede inducere.

Coruus albus. *Senis doctor.*

Mortuo mederi. *Vmbra territas.*

Senis mutare linguam. *Senem admonere.*

Enarrauimus alibi suo quodque loco.

Mari aquam addere.

Est aliquem ijs rebus uelle augere, quibus ipse maximè abundet.

Inanis conatus.

Vbi sentiemus, frustra sumi operam, neq; quicquã promoueri diutinis laboribus non ineptè quadrabit illud Homeri Iliad. B.

Ἀσπετὸν πόλεμον πολεμίζομεν ἠδὲ μάχεσθαι, Id est:

Pugnam

Pugnam infrugiferam & inutile ducere bellum.

Quasi Sutrium eant.

Phryniehi lucta, Τὸ φρυνίχου πάλλασμα. Diogeni.

Excubiarum causſa canens. Φρυγᾶς ἄδων.

Tractauimus alibi quoq;.

Gyrgathum spiras. Γυργαθον φυσᾶς.

In insanum frustraq; uociferantem iaciebatur. Gyrgathus lectus est in quo paralytici mentecapti, quiq; uo canentur dæmoniaci uincti iactant sese, multa minitantes, sed frustra.

INAEQVALIS PENSATIO.

Ne uerba pro farina. Μὴ λόγους ἀντ' ἀλφίτων.

Id est: Ne uerba pro farinis. Aduersus eos iaciebatur, qui beneficium uerbis non re dabant. Veteres quicquid ad uictum pertineret, ἄλφιτα uocabant.

Pro perca scorpium. Αντὶ πέρκης σκορπίου.

Vbi quis optima captans, pessima capit. Nam perca piscis est uel maximè laudatus. Scorpius lætalis piscis est, quanquã est & piscis huius nominis, contempti saporis.

Vmbra pro corpore. Σκιὰν ἀντὶ τοῦ σώματος.

Quoties aliquis magnum quiddam uidebitur assequutus, quum nihil tamen adferat præter titulum aut spes meras. Mutuo sumptum ab Aesopica fabula de cane, qui dum umbram carnium quòd ea maior appareret, captat, ueras amisit carnes.

Palumbem pro columba. Φάψαρ ἀντὶ πέρκης. Plato.

Subaudi uerbum ad sententiam accommodatum. Conueniet, ubi quod deterius est & adulterinũ, pro eo quod est præstantius ac legitimum, supponunt.

Pilos pro lana. Τρίχας ἀντὶ ἐρίων.

De re uehementer inæquali, aut de negocio supra modum absurdo.

Pro malo cane suem reposcis. Diogeni.

Αντὶ κακοῦ κυνὸς σῦν ἀπαιτεῖς.

Id est: Pro re uili preciosam. Sus enim esculentus, canis haud quaquam uescus est.

Suidas. *In parte uel ignem prædetur aliquis.*

Ἐν τῷ μέρει τις καὶ τὸ πῦρ σκυλεύσατε. Id est:

Prædetur aliquis per uices ignem quoq;.

Dictum de ijs, qui parum æqua referant in commune. Quid enim non prædetur, qui prædatur ignem, qui sic est natura communis, ut ipse nihilominus possideas, posteaquam & alijs fueris impartitus?

Homer. *Diomedis & Glauci permutatio.*

In prouerbium abijt, quoties inæqualem commutationem significamus, hoc est, deteriora pro melioribus reddita, scilicet ærea pro aureis. Vel quoties officium aut munus longè impari munere pensatur, aut contrà. Aut quoties aliquis rem pecuniariam auxit, sed dispendio famæ. Admissus est ad amicitiam principis, sed excidit ab amicitia Christi.

Suidas. *Si uinum postulet, pugnos illi dato.*

Αν οἶνον αἴτῃ κονδύλους αὐτῷ δίδου.

Id est: Si uina poscat ille, pugnos porrige. Vbi pro bonis rebus expectatis, diuersa accipiuntur. Putant metaphoram à pueris ductam, qui petētes non petenda, nonnunquam colaphos recipiunt.

INCERTVS EVENTVS.

Mars communis.

Incertum ac uarium belli euentum, notabant hoc dicto, ἄρης κοινός, id est, Mars communis.

Gellius. *Inter os & offam.*

Quasi dicas. Inter os & cibum. Quod à sumendis cibis sumptum est: In eadem sententia adagium est quod sequitur.

Gellius. *Multa cadunt inter calicem supremaq; labra.*

Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου.

His

His monemur, nihil tam certum sperari, neq; quicquam tam esse uicinum, quod non repentinus aliquis casus queat interuertere. Adeoq; non esse tutum uenturis fidere, ut uix etiam illa sint tuta, quæ manibus tenemus. Natum ab Alceo qui uini sui calicem in manibus habens ut biberet, ne gustauit quidem, ut qui ab apro interijt, dum eum uinero expellere conarentur.

In herba esse. Ouid.

Vbi spem immaturam indicamus, ac longius adhuc abesse ut consequaris, in herba esse dicimus. Sumpta metaphora à segetibus teneris adhuc & herbescentibus.

Nescis quid serus uesper uehat. Menipp.

Quo salubriter admonemur, ne præsentium successuum prosperitate elati, futuri curam abijciamus.

Nullo scopo iaculari. Ἄσκοπα τοξεύειν. Lucian.

Absq; scopo iaculari dicuntur, qui nihil certi propositum habent quod sequantur, & ad quod instituti consilijq; sui rationes referant.

Si crebro iacias, aliud alias ieceris. Aristotel.

Quo significatum est oportere rem sæpius tentare, neq; defatigari protinus si quando parum ex animi sententia ceciderit. Futurum enim, ut iterum atq; iterum periclitanti, felicius aliquando cadat. Sunt qui putent metaphoram à sagittarijs, non ab aleatoribus esse ductam.

INCITARE.

Plutarch. *Cithara incitat ad bellum.*

Plutarchus libro de fortuna Alexandri secundo, declarat hunc uersiculum apud Lacedæmonios solere decantari:

Ἔρπει γὰρ ἄγ' ἐπὶ τὰ τῷ σιδήρῳ τὸ καλῶς κιθαρίσδειν.

Vergit ad letale ferrum, lepidè cithara canere.

Quo significabant certis citharæ modis sedari motus animorum, alijs addi uigorem ad prælium.

Alas addere. Aristoph.

Ἀναπτερῶν uulgò dicebatur, qui uerbis alicui adderent animum, inq; bonam spem erigerent. &c.

Plautus. *Frigidam aquam suffundere.*

Pro eo quod est, instigare clanculum. Translatum ab officinis ærariis, ubi fabri subinde frigidam aquam in ignem aspergunt, quo ignis fit uehementior.

Homer. *Modis omnibus incitat.*

Vbi quis omnibus modis animũ alterius solicitat, nunc precibus, nunc blanditiis, nunc iurgiis, nunc minis, usurpare licebit illud Homeri:

Multum ille, scuticaq; cita celerare iubebat,
Multum item blande affatus, multumq; minatus.

Feri puer.

Athenæus lib. dipnosoph. 15. demonstrat olim prouerbio solitum acclamari ἴκ παιών quo significant quempiã suo munere defunctum. Itidem fermè illud, quemadmodum nos absolutæ uirtuti gratulantes dicere solemus, Macte animo, macte uirtute.

Ignarium dare.

Dicebatur ignarium dare, qui suggereret quod dolore quodam reuocaret hominem à peccando, quemadmodum lapis digito additus, uel pondere uel attritu non sinit hominẽ obliuisci, cuius gratia sumpserat eum. Ignarium autem nonnulli lapidem pyritem uocant, quod habeat plurimum ignis, ut attritu digitos adurat, alioqui ponderosissimus.

INCONSTANTIAE, PERFIDIAE, VERSVTIAE.

Tullius. *Chimæra.*

Hominem inconstantem ac uariis moribus, aut opus sibi non cohærens M. Tullius designat festiuiter illo uersu Homerico:

πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσα δὲ χιμαίρα. Id est: Quid dicam nescio, nam ita deplorat primis uersibus mansionem suam, ut quemuis mouere possit: ita rursus re-

sus remittit, ut me roget, ut annales suos emendẽ atque edam. Epistolam sibi inæqualem, appellat Chimæram.

De statu demigrare. Tullius.

Quemadmodum de gradu deijci dicuntur, qui depelluntur à proposito, ita M. Tullius ad Atticum lib. 4. dixit, de statu demigro, pro eo quod erat, recedo à uitæ instituto. Translatum uidetur uel ab Athletis, uel à prælijs, ubi laudi erat non cessisse loco.

Modo palliatus, modo togatus. Idem.

In hominem inconstantem ac lubricæ fidei diuersarũq; partium elegãter torquebitur: ueluti si quis subinde mutato uitæ genere, nunc Cidarim gestet Theologicam, nunc cum paludamento militari incedat &c.

Trochi in morem. Aristoph.

Βίμβικος δίκην. Id est: Trochi in morem, de uersatilibus & inconstantibus dici solitum. Est enim Bembix trochus quem pueri flagello circumagunt.

Vespertilio. Vlpian.

Vespertiliones uidentur appellari, qui grauati ære alieno, luce domi se continent, ne à creditoribus appellentur, noctu prodeunt. &c. Prisci ea uoce secus usi sunt, uidelicet pro homine ancipitis fidei, qui nec huius ordinis sit, nec illius, quum utroq; tamen colludat: eo quod uespertilio sic est utrinque ut nec inter uolucres, nec inter mures habeat locum. Alas habet, sed pennas non habet: uolitat, sed sub uesperam. Dentes habet quod auium nulla. Varro in Agathone: Quid multa? factus sum uespertilio, neq; in muribus planè, neq; in uolucribus sum. Vespertilionis conuitium torqueri poterit & in amantes, qui noctu uolitant, quos Plautus in Trinummo uocat tenebricolas

Venti campus. Ἀνέμου πεδίον. Diogeni.

In hominem instabilem, leuem & inconstantem dicebatur. Nam in planitie uenti liberius huc atqud illuc diuagantur.

Panagæa Diana. Ἡ παναγαία ἄρτεμις.

Dicebatur olim peregrinationem impensius amans, errabundus, instabilis, nulla certa sede consistens. Siquidem Diana uagari dicitur apud poëtas, & per nemora montesq; oberrare. Quin domicilium etiam subinde mutat, nunc apud superos agens, nunc apud inferos. Ne specie quidem semper, sed nunc pleno orbe, nunc mutila, nunc nulla.

Cicero. *Lachryma nihil citius arescit.*

Marcus Tullius lib. de inuent. priore. præcipiens ne orator, posteaquam iudicis animum commouit ad misericordiam, diutius commoretur in quęstione adducit Appollonij dictū: οὐδὲν θᾶσσον ἐφαίνεσθαι δακρύου, id est, lachryma nihil citius arescere, quod uehemens affectus facilè uertitur in tædium.

Athenęus *Mutabilior Metra Erisichthonis.*

Μεταβλητότερος μήτρας τοῦ ἐρισίχθονος.

In eum congruit qui secum non constat, sed subinde aliā atq; aliam personam sumit. Erisichthon quidam Thessalus, absumptis facultatibus, ad extremam deuenit inopiam. Huic erat filia præstanti forma, nomine Metra. Quam ubi prostituisset, adolescentes qui commeabant ad illam, uaria munera deferebant, alius equos, alius boues, alius uerueces. Porrò Thessali per iocum dicebant, Metrā Erisichthonis uerti in ea omnia, quę illi ab amatoribus filiæ donabantur. Atq; hinc prouerbium.

Chamæleonte mutabilior.

Χαμαιλέοντος εὐμεταβολώτερος.

Chamæleon commemoratur inter animantia, quæ colorem mutant, sitq; is nunc niger, nunc adsimilis crocodilorum, nunc pallidus, &c. Competit igitur adagium in hominem uersipellem, siue inconstantem.

Homer. *Proteo mutabilior.* Προτέως ποικιλώτερος.

In uasrum & uersipellem competit. Fabula Prothei extat apud Homerum Odyss. 4. & apud Maronem 4 Georgic.

gic. Simili figura dicetur & Vertumno inconstantior. Nam hic deus in omnigenam speciem sese uariat.

Polypi mentem obtine. Πολύποδος νόον ἴσχε. Plutarch.

Quo iubemur pro tempore alios atq; alios mores, alium atq; alium uultum sumere. Adagium natum à piscis ingenio, qui scribitur colorem mutare in metu. &c.

Mulieris animus. Γυναικὸς φρένες. Terent.

Id est: Muliebre ingenium. Quadrat in imbelles & inconstantes. Terent. Nosti mulierum ingenium? Nolunt, ubi uelis: ubi nolis, cupiunt ultrò.

Euripus homo. Εὔριπος ἄνθρωπος.

In inconstantes ac moribus inæqualibus homines dicetur. Quadrabit & in fortunæ uices, quæ res mortalium uelut æstu quodam sursum ac deorsum iactat. Ducta metaphora à maris Euripi prodigiosa quadam reciprocandi celeritate.

Cnips in loco. Ὀκνίψ ἐν χώρᾳ.

Id est: Cnips in regione. Dictum in eos, qui subinde sedem mutarent, & aliundè alio migrarent. Est autem σκνίψ siue κνίψ, uermiculus innascens materijs. Is eroso ligno semper locum mutare nititur.

Cothurno uersatilior. Suidas.

Εὐμεταβολώτερος κοθόρνου.

Dictum in hominem parum constantem, lubricaq; fide, qui ue incertę & ancipitis esset factionis, similitudine ducta à calceamento, quod Latini cothurnum uocant, quo mos erat uti tragœdiarum actoribus. Suidas addit huiusmodi fuisse, ut uiris pariter ac mulieribus cōgrueret.

Aliud stans, aliud sedens. Salust.

Quo licebit uti, quum summam inconstantiam animi significamus, quasi tantillum momentum atque interuallum commutet hominis sententiam.

Duabus sedere sellis. Macrob.

Est incertarum esse partium & ancipiti fide, ambabus satisfa-

tisfacere uelle. Laberius Mimus in senatum à Cesare lectus, quum à Cicerone ad concessum non reciperetur, dicente. Reciperem te nisi angustè sederem, nimis morda citer respondit. Atqui solebas duabus sellis sedere, obiiciens tanto uiro lubricum fidei.

M. Curt. *Duos parietes de eadem dealbare fidelia.*

Pro eo quod est, eadem re duplicem uelle inire gratiam, eademq; opera duos pariter demereri. Tractum uidetur ab his qui parietibus opus albarium superinducunt.

Zenodot. *Duplices uiros.* Διπλᾶς ἄνδρας.

Vocabãt, qui essent lubrica & insyncera fide, quos nunc uulgò etiam bilingues appellant.

Tertulia. *De toga ad pallium.*

Cuius duplex erit usus, uel quum ad diuersum uitæ genus sese contulerit aliquis, uel quum de fortuna honestiore ad humiliorem. Veluti, si quis ex aulico fiat monachus, aut è præfecto pædagogus, è consule rhetor. Toga Romanorum erat, pallium Græcorum. Post pallium cepit esse gestamen philosophorum. Confine illi: Ab equis ad asinos.

Duodecim artium. Δωδεκαμήχανον.

Appellabant callidum, uersutum, uersipellem, uafrum, acuarijs instructum dolis. Narrant scortum quoddam fuisse nomine Cyrenem, cui cognomentũ inditum, duodecim artium, propterea quòd in peragẽda Venere duodecim figuris usa fuisse dicatur. &c.

Suidas. *Thessalorum commentum.*

Θεσσαλῶν σόφισμα.

Varias ad res accommodari scribit Suidas, tum ad eos qui in acie locum deserunt, tum ad illos qui cultu delicatiore utuntur, tum ad hos qui dolis quempiam circumueniunt. A quibusdam sic refertur hoc adagium: Semper enim res Thessalorum infidæ.

Phœnicum pacta. Φοινίκων συνθῆκαι.

Phœnicum conuenta. Phœnices Carthaginem debellaturi

turi postularunt à Libycis, ut sibi liceret diem & nocte hospitio terræ uti. Quod quum impetrassent, iamq; exacto concessi temporis spacio uberentur excedere finibus, recusarunt, affirmantes se pactos, ut sibi fas esset illic noctes quoq; ac dies commorari, uidelicet ambiguitatem uocum ad suum commodum detorquentes. Vnde prouerbium esse narrant aiunt, de pactis infidiosis & astutis.

Locrense pactum. Λοκρῶν σύνθημα. Zenodot.

Id est: Locrensium pactum. De fœditragis dictum, cuiusmodi quondam habiti Locrenses, quod fœdere prodito quod cum Peloponnesus inierant, ad Heraclidarum partes defecerint.

Thracium commentum. Θρᾴκιον πλεύσεως. Idem.

Siue inuentum. Torquendum in eos, qui pacta eludunt callido uafroq; aliquo commento. Thraces pactis cum Bœotijs aliquod dierum inducijs, nihilo segnius incursiones agebant nocturno tempore. Hos quum propulsassent Bœoti, atque expostularent quòd uiolassent inducias responderunt Thraces se nihil præter pacta fecisse, pactos enim esse de diebus, noctibus incursasse.

Thraces fœdera nesciunt.

Θρᾶκες ὅρκια οὐκ ἐπίστανται.

Id est: Thraces fœdera non norũt. Thracum barbariem & immanitatem perfidiamq; satis arguit interemptus à Polymestore Polydorus, hospitij iure uiolato.

Hoc calceamentum consuit Histiæus, Aristagoras induit. Diogeni.

Τοῦτο ὑπόδημα ἔῤῥαψε μὲν Ἱστιαῖος, ὑπεδύσατο δὲ Ἀριστάγορας.

Id est: Hoc calceamentum Histiæus quidem consuit, cæterum Aristagoras induit. Diogenianus admonet dici solitum in eos, qui callide sua malefacta in alios reiciunt. Videtur magis conuenire, quoties in astutis & improbis

bis consiliis alteri alter auxilio est, mutua'que opera se iuuant.

Repariazare. Ἀνεπρίασαν.

Id est: Repariassarunt. De iis dicebatur, quos pœniteret instituti, quiq; de conuentis discederent.

Quibus nec ara, neq; fides.

De uehementer perfidis. Dictum est in Spartanos, quorum perfidiam taxauit Euripides:

Spartæ incolæ dolosa consultamina.

Plautus. *Altera manu fert lapidem, altera panem ostentat.*

Qui coràm blandiuntur, clàm obtrectantes: palàm amicos agunt, clanculum nocent, aut qui hic prosunt, illic lædunt. Translatum ab iis, qui canes ostentato pane pelliciunt, deinde accedentibus saxum illidunt.

Idem. *Maritimi mores.*

Pro uariis & inconstantibus, quales fere sunt amantium Plautus in Cistellaria: Ita, inquit, mihi omnia ingenia sunt, quod lubet, non lubet iam id cõtinuo. Ita me amor lapsum animi ludificat, fugat, agit, appetit, raptat, retinet, iactat, largitur: quod dat, non dat, deludit. Modo quod suasit dissuadet: quod dissuadet, id ostentat. Maritimis moribus mecum experitur.

Lingua iurauit. Ἡ γλῶσσ' ὤμοσεν.

Vbi quis non præstat fidem promissi, aut ubi non ex animo pollicetur.

Liuius. *Punica fides.*

Pœnorum perfidia in prouerbium abiit, quòd ea gens peculiariter periurii, uanitatisq; notata sit. T. Liuius de bello punico libro secundo: Quæ Punica religione seruata est fides ab Hannibale, &c. Pœni fœdifragi semper habiti.

Plautus. *Græca fide.* Ἑλληνικῇ πίστει.

Reperitur pro certa item fide. Plautus Græcam fidem dixit, ubi non uerbis, neq; stipulationibus, sed præsente pecunia res agitur: Cætera quæ uolumus uti, Græca mercamur

camur fide, id est numerata pecunia.

Non idem sunt scriptura & Leucæus.

Γραφή τε καὶ λευκαῖος οὐ τ' αὐτὸν.

Id est: Scriptura & Leucæus non sunt idem, aut non conueniunt. Vbi quis aliud scribit, aliud facit aut dicit. Rectè iacietur in eos, qui stare pactis nolunt. Nam hæc plerunq; syngraphis cõstant. Aut in eos, quorum uita non concordat uel congruit cum libris æditis. Conijcere licet, Leucæum fuisse malæ fidei scribam.

Dædali opera. Δαιδάλεια ποιήματα. Homer.

Id est: Dædalia opera. Dicuntur quæ nouo artificio fabricata sunt & admirando. Hinc natum, quòd quum ueteres illi plastæ formas animalium cæcas fingerent & immobiles, Dædalus insolito artificio, primus & oculos induxit, & neruis quibusdam additis, effecit ut huc atq; illuc mouerentur adeò scitè, ut spectantibus uiuere atq; ingredi uiderentur.

Admirabiles in nectendis machinis Aegyptij.

De uersutis, & (ut ait Plautus) consutis dolis dictitatum. Torqueri potest & in perplexas sophistarum argutias, ac syllogismorum inexplicabiles labyrinthos. Celebrabantur olim Aegyptiorum opera, ex uariis lignorum frustulis miro quodam artificio connexa.

Multa nouit uulpes, uerùm echinus unum magnum. Zenodot.

Dicitur in astutos & uariis consutos dolis, uel potius ubi significamus quosdam unica astutia plus efficere, quàm alios diuersis technis. Nam uulpes multijugis dolis se tuetur aduersus uenatores, & tamen haud raró capitur. Echinus quem opinor herinacium esse, unica duntaxat arte tutus est aduersus canum morsus. Siquidem spinis suis semet inuoluit in pilæ speciem ut nulla ex parte morsu prendi queat.

Magnus uersator in re pusilla. Plutarch.

Μέγας

Μέγας κυλικτὴς οὐ μικρῷ γε πράγματι.

Id est: Versator ingens in negocio leui. Quadrat in eos, qui arte parum honesta sibi diuitias parant.

Diogenes *Simia non capitur laqueo.*

Ο πίθηκος οὐχ ἁλίσκεται βρόχῳ.

In callidos tergiuersatores dici solitum, qui coargui nō queunt.

Volaticum iusiurandum. Ταχυδάμους ὅρκους.

Ad eum modum appellabant iusurādum irritum, quod euanescceret, auolaretq; simulatq; pronunciatum esset, cuiusmodi sunt amantium.

Semper affert Libya mali quippiam.

Ἀεί φέρο τι λιβύη κακόν.

Quòd inde Romam monstra deportarentur. Hinc & in mores, ingeniumq; gentis detorqueri potest, siquidem ut est regio ueneniorum ferax, ita gentis pestilens ingenium. Peculiariter conueniet in fœdifragos. &c.

Plinius. *Semper Africa noui aliquid apportat.*

Quod quidem ideo dicebatur, quod in siticulosa regione ad unum aliquem riuum, plurimæ ferarum species bibendi gratia conuenire cogantur, imbibq; uaria mixtura uiolentæ Veneris, uarias monstrorum formas, subindeq; nouas nasci. Quadrabit in homines lubrica fide, semper nouarum rerum auidos.

Athenæus *Magis uarius quàm hydra.*

Ποικιλότερος ὕδρας.

De callidis ac dolosis, quòd hydra serpens sit uersicoloribus notulis distincta.

Sisyphi artes, Σισύφου μηχαναί.

Aristoph. Dicebantur uafra, uersutaq; consilia. Homerus:

Σίσυφος, ὃς κέρδεσι ἐπιχθονίων γένετ' ἀνδρῶν.

Sisyphus, in terris quo non astutior alter.

Idem. *Pyrrhandri commentum.* Πυῤῥάνδρου μηχάνημα.

De cal-

De callido inuento. Hic Pyrrhander sycophanta quispiam fuit insignitè uersutus, notaq; malitiæ.

Megaricum machinamentum. Aristoph.

Μεγαρικὴ μηχανή.

Id est: Ars Megarensis. Dicitur, quum dolo & astures agitur, non syncera fide. Olim enim Megarenses uulgò male audiebāt, tanquam fraudulenti ac ficti, quòd aliud sentire soleant, aliud loqui.

Expedit plurima habere cognomina. Idem.

Aristophanes in Iuto:

Συμφέρει σοι πολυωνύμους πολλοὺς ἔχειν. Id est:

Vt expedit ut plura habeas cognomina.

Conuenit in eos, qui multa simul profitentur, quo quæstum faciant uberiorem: aut qui diuersarum sunt partium.

Vlysseum commentum. Homer.

Ὀδυσσεὺς μηχανή.

Id est: Vlyssicum inuētum. Callidum, astutum & uafrum dicebatur, Vlyssem Homerus ubiq; uersutum facit.

Nouit uias, quibus effugit Euerates. Aristoph.

Οἶδε τὰς ὁδοὺς ἃς δρασκελῶν ἔφυγεν Εὐηράτης.

In eum quadrat, qui semper aliquam inuenit rimam, per quam elabatur, ut officium subterfugiat prætextu aliquo, si quando fides esset præstanda.

Libyca fera. Λιβυκὸν θηρίον. Diogeni.

Id est: Libyca bestia. Dicebatur in hominem uafrum, callidum, uersipellem, uaris moribus, ancipitiq; ingenio. Quod genus portentum Cicero Catilinam fuisse testatur. Inde natum, quòd in Libia uariæ ferarum species æ penumero misceantur.

Αἰγυπτιάζειν.

Dicebantur astuti & impostores. Sumptum à moribus eius gentis. De moribus Aegyptiorum testatur & illud ex Aeschilo, quod alibi retulimus.

Δεινεὶ πλέκειστο μηχανὰς αἰγύπτιοι.

Aegypti miri struendis artibus.

E perforato poculo bibere.

Ἐκ τετριμμένης κύλικος πίειν.

Dicuntur, qui futiles sunt, parumq; continent fideliter arcana sibi credita.

Zenodot. *Si leonina pellis non satis est, uulpina addenda.*

Ἂν ἡ λεοντὶ μὴ ἐξίκηται, τὴν ἀλωπεκὴν πρόσαψον.

Id est: Si leonis exuuium non sufficit, adde uulpinum. Quum uiribus res obtineri non potest, dolus adhibendus. Adagium natum est ex apophthegmate Lysandri, qui diceret boni ducis officium esse, quò leonina pellis non attingeret, eò contendendum assuta uulpina.

Aristoph. *Non Chius, sed Cius.*

De gentis inconstantia ac uolubilitate, pro temporis ratione commutātis institutum, ac idem ad fortunæ cōmoditatē accommodantis. Aristophanis carmina è Ranis, sunt hæc in Theramenē: Euolauit è malis, haud Chius, imò Cius: Quanquam hoc loco Aristarchus Cous legit, non Cius. Theramenes enim Cous fuisse legitur.

Suidas. *Dextrum pedem in calceo, sinistrum in pelui.*

Δεξιὸν εἰς ὑπόδημα, ἀριστερὸν εἰς ποδόνιπτρον.

Subaudi uerbum ad sententiam accommodatum, mittit, aut ponit. Dici solet in eos, qui se norunt commodè ad rei præsentis conditionem applicare, proq; loco, tempore, negocijs, aliam atq; aliam sustinere personam.

Multa noris oportet, quibus Deum fallas.

Vbi quis fucum facere conatur ei, cui difficile sit dare uerba propter astutiam singularem.

Anianus. *Ex eodem ore calidum & frigidum efflare.*

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἐξάγειν.

Bilingues, & qui eundem modo laudant, modo uituperant,

rant, ex eodem ore calidum ac frigidum spirare dicuntur. Natum ex Apologo quopiam Aniani fabulatoris. Torquere licebit in rhetores, qui eadem norunt laudare & uituperare, eleuare atq; attollere. Item in Iuriscon sultos, qui caussam eandem nunc ruentur, nunc impugnant. Esaias malè ominatur ijs, qui dicunt bonum malum, malum bonum, dulce amarum, & amarum dulce. Esaiæ 5.

Ex se finxit uelut araneus.

De homine ex seipso comminiscente mendacia. Aranei mox ut editi sunt, fila mittunt, non ex interioribus uelut excrementa, quemadmodum sentit Democritus, sed de summa corporis parte uelut corticem.

Obliquus cursus. Κάμπιος δρόμος.

Quoties res arte ac dissimulanter agitur. Aut quoties aliud præ nobis ferentes, aliò tendimus, & cuniculis atq; ambagibus pergimus ad id, quod assequi conamur.

Cantharo astutior. Κανθάρου σοφότερος. Zenodot.

Aut callidior. Zenodotus ait Athenis cauponam fuisse quempiam, nomine Cantharum, quem ob maleficia & imposturas ac proditiones, capitis affecerint supplicio. Proinde uulgò receptum, ut in uersutos ac impostores diceretur.

Cassioticus nodus. Κασσιωτικὸν ἅμμα. Diogeni.

De moribus uafris ac uersutis dici consueuit. Cassion mons est, & eiusdem nominis ciuitas in Aegypto uicina Pelusio. Ei genti quasi genuinum ac gentilitium est, miros quosdam nodos nectere. Huic affine: Herculeus nodus, quo arctissimam atq; indissolubilem amicitiam significamus. In caduceo Merculiali duo sunt serpentes, masculus & fœmina, qui medio corporum complexu nodum efficiunt Herculanum.

Pardi mortem adsimulat.

Θάνατον πρὸς δάλεως ὑποκρίνετο.

Id est: Pardi mortem simulat. Dicebatur, ubi quis astu perniciem alicui moliretur. In Marusia simiarum ingens

copia. Pardalis autem animal est natura simijs infestissimum quas tamen uiribus assequi non potest, dolis in eas utitur. Emori fingit sese. Deinde simiæ, ubi iam mortuam arbitrantur, descendunt de arbore, pardali insultantes ludibrij caussa. Postea repente reuiuiscens, aliam dentibus, aliam unguibus corripit, dilaniatq; ac deuorat.

Aristoph. *Sphondyla fugiens pessimè pedit.*

Ὡς ἡ σφονδύλη φεύγουσα πονηρότατον βλεῖ.

Id est: Vt feles quoties fugitat, malè pedere sueta est. In eos quadrabit, qui discedunt non citra infamiã. Sphondyla insecti genus, odoris teterrimi. Plinius meminit Sphondylæ serpentis. Hesychius docet apud Atticos sphondylen dici felem.

INCVLPATVS.

Suidas. *Purior clauo.* Ἀγόντερος πηδαλίου.

Id est: Purior gubernaculo. De re uehementer inculpata, aut moribus undequaq; integris & incontaminatis. Clauus enim nauticus assiduis fluctibus abluitur.

Theognis *A puro pura defluit aqua.*

Εἰ μ' ἐθέλεις πλύνειν, κεφαλῆς ἀμίαντον ἀπ' ἄκρης
Αἰεὶ λευκὸν ὕδωρ ῥεύσεται ἡμετέρης.

Rursum aqua de summo mihi uertice defluet usq;
Lympida, si innocuum fortè lauare paras.

Quadrabit in hominem usquequaq; innocentem, quem etiam si quis aliquando uocet in crimen, tamen non solum fama illius non contaminatur, uerumetiam illustrior redditur.

Aurum igni probatum.

Ὀχρυσὸς τῷ πυρὶ δοκιμασθείς.

Dicitur is, cuius fides rebus aduersis explorata, spectataq; est. Aurum omnibus metallis prælatum, quod uni rerum nihil igni depereat, tuto etiam in incendijs durante materia. Quinimo, quo sæpius arserit, hoc magis proficiet ad bonitatem.

Aurum

Aurum Colophonium. Χρυσὸς ὁ κολοφόνιος. Aristoph.

Apud Colophonios aurum optimum solet fieri. Venustius fiet, si longius deflectetur, uelut ad mores uehementer incorruptos, aut ingenium exquisitum & eximium.

IN DELICIIS.

Porcellus Acarnanius. Lucian.

Χοιρίσκος ἀκαρνάνιος.

In mollem & amabilem, atque in delitijs habitum dicebatur.

Mus albus. Μῦς λευκός. Suidas.

Id est: Mus albus. Apud Suidam: Μῦς κακός. id est: Mus malus, apud Diogenianum. In hominem lasciuum & libidinis immodicę dicebatur. Nam mures domestici salacissimi sunt, præsertim albi.

Melitæa catella. Μελιταῖον κυνίδιον. Lucian.

Quadrat in eum, qui habetur in delicijs, ac lautius in ocio alitur ad uoluptatem, non ad usum. Canes, qui animi causa nutriũtur, & ad lusum duntaxat muliercularũ, hos μελιταίους appellant. Est in familijs diuitum, huiusmodi ministrorum genus, quos illi non ad ministerium, sed animi caussa domi habent.

Melitæus catulus. Μελιταῖον κυνίδιον.

Dicebatur is, cuius opera nulli seriæ rei conducebat, sed duntaxat animi caussa alebatur. Atq; ij Melitæi uocantur ab insula Melita.

IN DEPREHENSOS.

Folio ficulno tenes anguillam. Plutarch.

Τῷ θρίῳ τὴν ἔγχελυν.

Id est: Folio ficulno anguillam. Subaudiendum, tenes. Vbi quis alioqui fugax & lubricus, arctiore modo tenetur, quàm ut possit elabi. Nam fici folium scabrum est, atq; ob id ad retinendam anguillam natura lubricam, uel maximè idoneum.

Medius teneris. Νῦν ἔχη μέσος. Aristoph.

Id est: Nunc medius teneris. De eo, qui sic tenetur, ut extricare sese nulla ratione possit. Translatum à palęstritis atque athletis, qui si quem medium corripuerint, facilè uincunt.

Decipula murem cepit.

Εἴληφεν ἡ παγὶς τὸν μυῦν.

Id est: Laqueus murem cepit. De rectè, meritoq; deprehensis, & malo dignis.

In laqueos lupus. Εἰς πάγας ὁ λύκος.

Quum improbus quispiam tandem in extremum adducitur discrimen. Etenim quum lupus animal sit insidiosissimum, si quando contingat illum irretiri, protinus ac clamant omnes, in laqueos lupus.

Zenodot. *In area latitas.* Ἐν ἅλῳ δρασκάζεις.

Id est: In area occultaris. De eo, qui in eo uersatur negocio, ut non possit non esse conspicuus.

Tullius. *Culleo dignus.*

Cùm hominem enormiter scelerosum significare uolumus eum culleo dignum dicimus. Hoc supplicium erat parricidis, hoc est, qui occidissent &c.

Aristides. *In easdem ansas uenisti.*

Quadrat in eum, qui sic irretitus est, ut quocunq; se uertat, teneatur: nec explicare sese possit.

Laqueus laqueum cepit.

Ἀτὴν ἡ πάγη ἔσικε λήψεσθαι πάγην.

Id est: Laqueum laqueus, ita ut uidetur, ceperit. Vbi malus malum obseruat. Veluti adulter adulterum, fur furem, perfidus perfidum, quod interdũ usu uenit, ut dum duo sibi uicissim insidias tendunt, uterque deprehendat alterum.

Hinc illæ lachrymæ.

Tullius. Dicetur de rei caussa, aliquandiu dissimulata, quæ uerè tandem deprehendatur. Veluti si quis dicat barbaros damna-

damnare Græcas literas, ne scilicet ipsi parum docti uideantur.

Hydrus in dolio. Ὕδρος ἐν τῷ πίθῳ.

Natum de rustico hydrum in dolio reperiente. Admonet Plin. lib. X. cap. XXII. serpentes quanquam exiguo indigeant potu, tamen uinum quum est occasio, præcipuè appetere. Licebit usurpare, quum quis occulta calamitate premitur, caussa atq; autore non extante. Aut quum diuturni mali tandem autor deprehenditur. Sabellic.

Tempus omnia reuelat. Tertullia.

Non discrepat Euãgelicum dictum, apud Matthęum capite X. Nihil opertum, quod non reuelabitur: & occultum, quod non scietur.

Cuculus. Plinius.

Olim, qui fuissent in re quapiam parum honesta deprehensi uulgari probro cuculi dicebantur. Plinius scribit probro solere obijci uindemiatoribus, si cuculus eos deprehendisset putantes uineam serius, nec hoc munus absoluissent prius, quàm audiretur ea auis, ueluti cessationem exprobrans agricolis.

INDILIGENTIAE.

Princeps indiligens. Homer.

Indiligens pædagogus corrumpit puerum, malus præceptor uitiat discipulum, rex improbus populum. Ad hanc sententiam facit illud Homeri:

Αὐτὰρ μῆλα κακὼ φθείρουσιν νομῆες.

At corrumpit oueis pastor malus.

Si quis iuxta ciuitatem clypeus. Plutarch.

Εἴτις περὶ πόλιν αἰγίς.

Id est: Si quis circum urbem clypeus. Hoc scommatis iaciebant in eos, qui sparsim ac dissolutè ciuitatem obirẽt palantes.

Malus ianitor. Πυλωρὸς κακός. Idem.

Indiligens custos, aut præfectus.

Phani ostium. Ἡ φάνου θύρα.

Id accinebatur, ubi quis frustra seruasset aliquid, ueluti si cuius uxorem adulterio uitiari contingeret, quam tamen ille multa zelotypia seruasset.

Seneca. *A limine salutare.*

Plurimum uenustatis obtinebit hoc si ad res incorporeas deflectatur. Veluti, si quis dicatur theologiam à limine duntaxat salutasse. Translatum à uulgaribus istis amicis, qui non admittuntur in penetralia, sed procul atq; à limine salutant, ac deinde discedunt.

Cicero. *Lacinia tenere.*

Qui leuiter rem tenent, lacinia tenere dicuntur, hoc est, extrema uestis ora. Idem dictum & hodie durat apud nostrates, si quem inuitant non ex animo.

Idem. *Surculum defringere.*

Est non callere totam disciplinam, sed ex ea paululum quod ad pręsens, faciat decerpere: quemadmodum iureconsulti nonnunquam sententiam aut fragmentum adducunt è theologorum disciplina.

Macrob. *Vt canis è Nilo.*

Qui leuiter ac uelut obiter artem quampiam aut autorem degustant, hi ceu canis è Nilo degustare dicentur. In Aegypto constat canes raptu crocodilorum exterritos bibere & fugere. Solinus ait eos non nisi currentes lambitare, ne deprehendantur.

Cicero. *Per transennam inspicere.*

Pro eo quod est, non propius neq; sigillatim, sed procul & summatim inspicere. Translatum à negociatoribus, qui mercibus cancellos obijciunt.

Plautus. *Per nebulam, per caliginem, per somnium.*

Quarum rerum ambiguam quãdam, ac tenuem, peneq; euanidam memoriam aut intelligentiam obtinemus, eas res per nebulam recordari, per somnium meminisse, per caliginem uidere prouerbio dicimur.

Morien-

Moriendum priusquam &c. Aristotel.

Aristoteles lib. rhetoricorum 3. commemorat Alexandridæ dictum, ut uulgò celebre ac laudatum: καλὸν γ' ἀποθανεῖν πρὶν θανάτου δίκαν ἄξιον. Id est: Honestum est mori, priusquam aliquid morte dignum commiseris. Sensus est, ut ipse exponit Aristoteles: Decet mori morte indignum: siue, honestum est mori, cùm nihil morte dignum admiseris.

Per satyram.

Variarum rerum mixturam sparsim, nulloq; ordine congestarum ueteres Satyram appellabant. Apparet uocem primum deductam à lasciuia satyrarum, temerè nũc huc, nunc illic salientium. Hinc deflexa est ad cibi genus, quod ex diuersis herbarum formis conflatum est: pręterea ad lancem uarijs rerum generibus onustam, quæ sic dijs offerebatur, non dissimile illo poculo, quod Græci πεντάπλοον, à quintuplici rerum differentia, siue κόρυος à mixtura uocabant. Festus ait Saturam siue Satyram dici cibum uarijs rerum generibus conditum, aut legem alijs multis confertam legibus. Itaq; in sanctione legum asscribi solere, ne'ue per satyram derogato, aut abrogato, cum significant totam legem esse seruandam &c.

Summo pede. Plato.

Ἄκρῳ ποδὶ, id est: Summo pede eadem figura dictum est, qua summo digito. Negatur summo pede attigisse disciplinam, qui nunquam ingressus est, nec attigit limen illius.

In transcursu. Plutarch.

Plutarchus de liberis educandis: Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκ περιδρομῆς μαθεῖν ὥσπερ εἰ γεύματος ἕνεκεν. Id est: Sed hæc quidem ex transcursu discere, ueluti degustandi caussa.

Summis labijs. Lucian.

Quum quis uerbis duntaxat simulat quippiam non autem ex animo facit. Hieronymus: Summis labijs hospitem inuitemus.

Idem. *Summis naribus olfacere.*

Τῇ ἄκρᾳ ῥινὶ ὀσφραίνεσθαι.

Id est: Summa nare olfacere, pro eo quod est, Leui experimento coniectura q; qualicunq; deprehendere.

Cicero. *Extremis digitis attingere.*

Pro eo quod est, Leuiter attingere. quod ita demum adagium uidebitur, si metaphora accesserit.

Idem. *Primoribus labijs degustare.*

Est breuiter quippiam attingere. Ductum ab ijs, qui cibum aut potum tenuiter degustant, nihil inde in stomachum transmittentes.

Molli brachio. *Leui brachio.*

Idem. Quum indiligentem operam significamus.

Plinius. *Suspensa manu.*

Pro eo quod est, Leuiter, parum q; accuratè.

Solomon *Compressis manibus.*

Compressis fedare manibus dicitur in ociosos, & nihil aliud, quàm sua fata deplorantes. In prouerbijs. Paululum conferes manus in ignauum. &c.

Plautus. *Pulmo prius uenisset.*

Dictum est olim in lentos ac cessatores. Opinor quòd pulmo quum perpetuo moueat, nunquam tamen loco se promouet. Plautus: Dij immortales, soccos iussi adimere pedibus. Pulmo enim quod perhibent, prius uenisset, quàm tu aduenisti mihi.

INDVSTRIA.

Varro. *Dij facientes adiuuant.*

Significat diuinam opem non cessantibus, sed industrijs, & pro sua uirili conantibus auxilio esse solere.

Cum Minerua manum quoq; moue.

Huic finitimum est, σὺν ἀθηνᾷ κ, χεῖρα κίνει, id est, Auxiliante Minerua, manum interim moue. Monet adagium, ne fiducia diuinæ opis, industriam remittamus.

Ma-

Manum admouenti fortuna est imploranda.

Τὰμ χεῖρα προτιφέροντα δεῖ τὰν τύχαν ἐπικαλεῖν.

Id est: Manum admouēti fortuna inuocanda est. Admonet adagium ita fidendum esse diuino auxilio, ut nihilo segnius nostra adnitamur industria. Huic qui laborat, adesse numen assolet.

Ni purges & molas, non comedes. Diogenia

Ἂν μὴ καθάρῃς & ἀλέσῃς, οὐ μὴ φαγῇς.

Id est: Ni purges & molas, non comedes. Id est: Non continget tibi & uictus, nisi tuam item industriam adiunxeris.

Neq; mel, neq; apes. Tryphon

Μήτε μέλι, μήτε μέλισσας.

In eos dici solitum, qui recusant incommodum ferre, quòd sit cum commodo quopiam coniunctum. Veluti si quis apes quòd sint aculeatæ, nolit perpeti, is nec melle quidem quod optat, fruetur. Eodem pertinet illud Plauti: Fortiter malum, qui paritur, pòst potitur bonum.

Qui uitat molam, uitat farinam.

Ὁ φεύγων μύλον, ἄλφιτα φεύγει.

Id est: Qui fugit molam, fugit farinam. Qui refugit industriam, non fruetur emolumentis.

Industriam adiuuat Deus. Homer.

In aggrediendo negocio, quædam humana ratione prouidentur, quædam fortunæ commoditas, ipsaq; res suppeditat, id est apud Homerum Ogyss. r.

Hæc partim ipse tuo perpendes pectore tecum,
Partim diuûm aliquis tibi suggeret.

Manum admouere. Τὰν χεῖρα ἐπισάλλειν.

Id est: Manum apponere. Dicebatur, qui sese insinuaret in rei cuiuspiam egregiæ communionem.

Opti-

Optimum obsonium labor senectuti.

Ὄψον ἄριστον πόνος γήρᾳ.

Laborandum in iuuenta, quo seni suppetat commodius uiuendi facultas. Diogenes interrogatus, quid esse miserrimum censeret, respondit, senectutem inopem.

Apostoli. *Lutum nisi tundatur, non fit urceus.*

Ὁ πηλὸς ἂν μὴ δαρῇ, κέραμος οὐ γίνεται.

Id est: Lutum ni tundatur, non fit testa. Citra laborem nullus euadit in uirum absolutum.

Seneca. *Manu fingere.*

Est arte, curáq; formare. Metaphora sumpta ab his, qui è cera siue argilla fingunt imagines.

Columel. *Serere ne dubites.*

Quo monemur ne quando pigeat eiusmodi rerum aliquid moliri, è quibus nihil omnino dispendij, sed plurimum emolumenti possit proficisci, si non in præsens, certè in posterum. si non nobis, at saltem posteris.

Idem. *Qui arat oliuetum.*

Colum. lib. VI. de re Rust. Quin etiam, inquit, compluribus interpositis annis oliuetum putandum est. Nam ueteris prouerbij meminisse conuenit, Eum, qui aret oliuetum, rogare fructum: qui stercoret, exorare: qui cædat, cogere. Huic adagio locus fuerit, ubi significabimus fieri non posse, quin uoto potiatur is, qui curam extremam impenderit.

Aristoph. *Quid tandem non efficiant manus?*

Τί δῆτα χεῖρες οὐκ ἂν ἐργάσαιτο;

Id est: Quid deniq; est, quod manibus haud effici queat? Admonet nihil esse rerum omnium, quod arte, quod industria non efficiatur.

Plautus. *Proba est materia, si probum adhibeas artificem.*

A Plauto dictum in Pœnulo: Egregia quidem indoles, si rectè instituatur. Felix ingenium, si præceptor contingat idoneus.

Artem

Artem quæuis alit terra. Sueton.

Τὸ τέχνην πᾶσα γαῖα τρέφει.

Id est: Artem quæuis alit regio. Prouerbialis sententia qua significatum est, certissimum uiaticum esse eruditionem, aut artificium aliquod. Fertur etiam inter Græcorum sententias huiusmodi senarius:

Ars ipsa inopiæ portus est mortalibus.

Ex umbra in solem.

Ex umbra in solem educere, est rem prius abditam & ociosam in publicum & in communem uitæ usum educere. Translatum ab athletis, quibus mos, solis & puluere patientia confirmare corporis robur. Delicatorum autem est, in umbra latitare.

Manus precium. Cicero.

M. Tullius actione in Verrem 3. Lapis aliquis cædendus & apparandus fuit, machina sua. Nam illo non saxum, non materia aduecta est: tantum operis & in ista locatione fuit, quantum paucæ operæ fabrorum mercedis tulerunt, & manus precium, machinæ. Manus precium appellare uidetur, mercedem non quæ datur pro materia, sed quæ artis nomine debetur Architecto. Detorqueri poterit in eos, qui institutione formãt ad uirtutem, aut corrumpunt discipulos.

Muli Mariani. Plutarch.

Muli Mariani castrensi prouerbio dicti sunt uaricosi milites, qui ex C. Marij ducis instituto, in furca tabella interposita, sua onera portare cõsueuerunt. Festiuius erit, si detorqueatur in hominem immenso studio aut perpetuis negocijs uehementer districtum.

INFACVNDIA.

Βαττάρισμα. Suidas.

Dicebãtur uulgò, qui balbutirẽt, quibus̃q; hæsitans esset & impedita lingua. Inde translatum ad eos, qui nugas deblaterãt. Vnde battarismon nugacitatẽ uocant, uocẽ a Battо quopiã Thebano mutuati, cui uox fuerit exilis.

Cane-

Plutarch. *Canere ad myrtum.* Ἀδ' ἣν πρὸς μυρρίνην.

Ad Myrtum canere prouerbio iubebatur imperitus litterarum, & infacundus, quique non posset apud eruditos loqui. Hinc sumpta metaphora, quòd apud ueteres mos esset, ut in conuiuijs singuli suam cantionem canerent: quòd si quis citharam accipere recusasset, utpote musices ignarus, is per iocum accepto ramo laureo seu myrteo, cogebatur ad eum canere.

Euripides *Ialemo frigidior.* Ἰαλέμου ψυχρότερος.

De cantione, oratione, argumento, ioco, aut ejusmodi re quapiã supra modum frigida rectè dicetur. Quidam aiunt Ialemon lugentis uocem fuisse. Nam ἰαλεμίζειν Graeci, dicunt pro complorare.

Petus Babys tibia canit. Κάκιον βάβυς αὐλεῖ.

Id est: Petus Babys cantat. Hoc adagium dici consueuit in eos, quorũ exercitatio semper uergit in petus. Quod genus sunt oratores quidam, qui quo diutius dicunt, hoc dicunt indoctius. Ferunt Babyn, Apollinẽ ad canẽdi certamen euocasse. A quo quum esset uictus Apollo, Babyn adeo contempsit, ut eum nec supplicio quidẽ dignum existimaret, sed suę potius insciticę iudicaret relinquendum.

INFORTVNII SIVE EXITII.

Gellius. *Asinus inter simias.* Οὖς ἐν πιθήκοις.

Vbi quis incidit in homines nasutos & contumeliosos, ipse stolidus à quibus impunè irrideatur. Quin & hodie simile quiddam dicunt: Noctua inter cornices, ubi stupidior aliquis in homines petulantes ac dicaces incidit.

Nouacula in cotem. Ξυρὸς εἰς ἀκόνλω.

Dici solitũ in hos, qui fortè in eas res inciderunt, in quas minimè uolebant. Siquidem nouacula, si in molle quippiam inciderit, diffecat, si in cotem retunditur.

Suidas. *Victus spinosus.*

Βίος ἀκανθώδης, id est, Vita spinosa, aspera, dura ac prisca, qualem agebant illi, quibus glandes erant loco placentarum. Suidas coniungit hoc Atticis prouerbijs, quibus

bus mollem ac delicatam uitam declaramus, ueluti contrarium. Idem indicat eodem sensu dici, βίος ἀζώστου, id est, uitam non uitalem, hoc est, tristem & insuauẽ. Nam Latinis interdũ uiuere dicuntur, qui non spirant tantũ, sed qui genialiter uiuunt. Contrà Graecis ἀζώστως ἔχειν dicuntur, quibus desunt uitæ præsidia. Potest intelligi & de accisis facultatibus.

Hodie nihil succedit.

Plautus. Plautinus Amphitryo in sui nominis fabula citat adagij titulo: Nihil est, ut dici soleat, quod hodie benè succedat mihi. Alluit autem ad uulgi superstitionem, cui quidam dies credebantur rebus gerendis auspicati, quidam infelices. Quod si unum atq; alterum parum successit ex sententia, hinc æstimantes totum diem dicunt, hodie nihil succedet, & ab omnibus negocijs absinent.

Tempestas rerum.

Homer. Quum significabimus magnam rerum confusionem uti licebit illis uersibus Homericis, quos usurpat M. Tullius lib. epistol. ad Q. fratrem 1.

Ἠματ' ὀπωρινῷ ὅτε λαμπρότατον χέει ὕδωρ
Ζεὺς ὀργῇσι βλαγῇ ἀνθρωπους τιτύσκων καλεπήνων. Id est:
Mensibus autumni uehementem Iuppiter hymbrem
Effundit, cum succensens mortalibus instat.

Aqua & terra reddamini.

Homer. Ὑδωρ καὶ γαῖα γένεσθε.

Id est: In terram uertamini, aquam q̃. Pro eo quod est, Redigamini in nihilum ac pereatis. Hemistichium est Homericum.

Asinus inter apes. Οὖς ἐν μελίτταις.

Suidas. Dici solitum, ubi quis infeliciter incidit in homines improbos atq; importunos.

In apes induxisti. Εἰς μελίττας εἰσήμασας.

Vbi quis præter opinionem in ingens agmen, uelut examen malorum immergitur.

Dicas tria ex curia.

Zenodot.

Εἴποις τὰ τρία πρὰ φθαυλῆς.

Antiquitus, qui iudicum sententijs fuissent ad capitale supplicium condemnati, priusquam ad mortem ducerentur, ea facultas concedebatur, ut uino ciboq; expleti tria quædam quæcunq; lubitum esset dicerent. Quæ simulatque dixissent, promulgata damnatione producebantur ad supplicium.

Ad aquam malus. Εφ' ὕδωρ κακός.

In Infimę sortis homines dicebatur, ac sordidissimis quęstibus addictos, propterea quòd antiquitus litigantibus aquam per clepsydras tenues quidam ac nullius frugis homines infundebant dispensabantq;.

Zenodot. *Canis in uincula.* Κύνων ἐπὶ δεσμά.

Dicebatur, ubi quis seipsum in seruitutem, aut in malum aliquod inijceret. Sumptum à canibus, &c.

Plutarch. *Mitte in aquam.* Βάλλ' ἐς ὕδωρ.

Hoc est, Aufer è medio. Dicitur in hominem, uel in rem exitio dignam. Tractum à supplicio quorundam, qui in profluentem aut mare præcipitabantur.

Ad Cynosarges. Ες κυνόσαργες.

Erat Cinosarges locus in Attica quispiam, in quo nothi, spurijq; exercebantur. Vnde uel contumeliæ caussa dicebatur, εἰς κυνόσαργες, uelut in spurium, uel imprecando quasi dicas: In malam crucem.

Aristoph. *Ad coruos.* Βάλλ' ἐς κόρακας.

Id est: Abi ad coruos. Perinde ualet, quasi dicas: Abi in malam crucem, in malam rem, atq; in exitium. Aristophanes: Ocyus hinc ad coruos abeas.

In lapidicinas. Εἰς λατομίας.

Lucian. Quum significamus quempiam è medio tollendum, & in rem malam aliquò auferendum. Natum à Philoxeno poëtâ dithyrambico, qui quum Dionysij tyranni poëmata non probaret utpote indocta in lapidicinas ab eo detrusus est.

In pu-

In puteo cum canibus pugnare.

Εν φρέατι κυσὶ μάχεσθαι.

Dici solitum, ubi cuipiam negocium incidit cum homine rixoso & contentioso, à quo se nequeat extricare.

In beatam. Βάλλ' εἰς μακαρίαν. Aristoph.

Id est: Aufer te in beatam, pro eo quod est, In malā rem. Pausanias refert Macariam esse paludem in Marathone, in qua magna uis Persarū perierit, ignoratione uiarum in ipsam prolapsa.

In orci culum incidas. Αδου πρωκτῷ περιπέσοις. Diogeni.

Id est: In orci culum incidas. Sermo perniciem & extremum exitium imprecantis.

Charontis ianua. Χαρόνειος θύρα.

Id est: Charonica ianua. De imminente capitis periculo siue de re magnopere tristi. Sic enim antiquitus appellabatur una de carceris ianuis, per quam damnati iudicum sententijs ad supplicium educebantur.

Aurum habet Tolosanum. Gellius.

In eum, qui magnis ac fatalibus afficitur malis, nouoq; ac miserando exitio perit. Nam quum oppidum Tolosanum in Gallia Q. Cepio consul diripuisset, multumq; auri in eius oppidi tēplis fuisset, quisquis ex ea direptione aurum attigit, misero cruciabiliq; exitu perijt.

Equum habet Seianum.

Olim prouerbio dicebatur, in calamitosum, & ad extremam inopiam redactum.

Tragicum malum. Τραγικὸν πάθος.

Tragicum malum dicetur ingens, cuiusmodi finguntur in tragœdijs.

Mustelam habet. Γαλῆν ἔχει.

In eum quadrat, cui omnia sunt inauspicata, tanquam fatis ac dijs iratis, ut aiunt. Olim creditum est, hoc animal inauspicatum infaustumq; esse ijs, qui haberent domiq; alerent. Diogeni.

V Cad-

Cadmea victoria. Κάδμεια νίκη.

Sunt qui Cadmeam victoriam appellabant infelicem, etiam ipsis victoribus.

Suidas. *Fortunatior Strobilis Carcini.*

Εὐδαιμονέστερος κόκκου στροβίλων.

Ironia prouerbialis in infelicem & improbum. Carcinus poëta quispiam fuit, cuius filij dicti sunt Strobili. Iocus autem sumptus est à nominum allusione. Nam Græcè Carcinus cancrum, Strobili cochleas significant. Vtrunq; genus distortum ac fœdum.

Suidas. *Issa.* Ἴσσα.

Issa, prouerbialis erat acclamatio in eos quibus ſ litera fortè cecidisset, quiq; modis omnibus essent infortunati. Coniectare licet eam literam in sortibus inauspicatam fuisse.

Genius malus.

Adagium apparet é priscorum opinione profectum qui singulis binos gentos attribuunt, quos dæmones uocant, quorum alter pernicicm nobis moliatur, alter auiare studeat.

Vel hostli miserandus.

Est hyperbole. Nam hostis non facile commouetur misericordia. Confine illi. Quod uel ipse probet Momus.

Mala ultrò adsunt.

Idem & uulgò dicitur: Mala ultrò adesse, nō inuocata.

Aristoph. *Per medium anulum traharis oportet.*

Διὰ δακτυλίου δέ σε ἑλκυσθῆναι.

Id est: Per anulum trahendus es. In cum quadrabit qui sit uehementer exenuato graciliq; corpore, seu morbo, seu cura, seu studio, seu qua alia re. Equidem opinor adagium esse natum à lusu, quo ouum aceto maceratum, per anulum trahitur.

Menãder. *E tribus malis unum.* Τῶν τριῶν κακῶν ἕν.

Id est:

Id est: Trium malorum unum. Sumptum à Theramene, qui cuidam è tribus malis unum induxerit, è quibus quod uellet eligeret. Sunt qui dicant ijs qui sententia capitali damnati fuissent, tria solere deferri, gladium, laqueum, & aconitum.

Extrema extremorum mala.

Ἐσχάτων ἔσχατα κακὰ διαπέπραγται.

Id est: Extrema extremorum mala acciderunt. Hunc sermonis typum Græci uidetur ab Hebræis mutuo sumpsisse, qui uehementiam & ἐπίτασιν eiusdem dictionis coniteminatione significant. Apud Ieremiam: Ficus bonas bonas, & ficus malas malas, dum ualde bonas & ualde malas uelit intelligi.

Ogygia mala. Ωγύγια κακά.

Recte dicentur uel ingentia uel antiqua. Nam utrunque Græcè significat Ogygium.

Diolygium malum. Διωλύγιον κακόν. Plato.

Id est: Ingens malum. Dicitur de eo, qui malo quopiam ingenti ac diuturno tenetur.

Labore laboriosius. Πόνῳ πονηρός. Suidas.

Ipsa figura hyperbolen habet laboris immodici. Est autem iocus ob amphibologiam uocis. πονηρὸς enim Græcis ut laboriosum ac miserum, ita significat & malum astutumq;.

Lemnium malum. Λέμνιον κακόν.

De malis immensis ac miserandis. Hinc natum adagium putant, quòd aliquando Lemnię mulieres grauiolentia maritorum offensæ, eos uniuersos sustulerunt auxilio Thoantis, cuius rei meminit & Euripides in Hecuba.

Magnetum mala. Μαγνήτων κακά. Suidas.

De malis ingentibus dictum uidetur, aut ijs quæ in auctores suos recidunt. Sumptum apparet ab historia, quę de Magnetibus afflictis Suidas meminerit, in quæ ferunter incidisse, uiolato numine quopiam.

Homer. *Malis mala succedunt.*

In eum, qui uarijs exercetur fortunæ incommoditatibus, nunc morbo, nunc rapinis, nunc alijs atq; alijs malis, conuenit illud Homeri:

Tradebat notus hunc Boreæ quandoq; uehendum,
Nunc rursum Zephyro tractandum tradidit Eurus.

Tænarium malum. Ταινάριον κακόν.

Si quid crudelius fœuitum esset in famulos, Tænarium malum uocabant, propterea quòd olim Lacedæmonij captiuos qui in Tænarum confugerant, redactos capitis afficerunt supplicio. Est autem Tænarus oppidum quoddam Laconiæ, cuius incolæ Tenariæ uocantur.

Pompeius. *Tam periit quàm extrema faba.*

Propterea quòd extremæ fabæ plerunq; aut proterantur, aut decerpantur à prætereuntibus. Quadrabit igitur in hominem seu rem, omnibus omnium iniurijs expositam.

Terent. *Viuens uidensq;.*

Quod in Eunucho dixit Terentius: Viuus, uidensq; pereo, id M. Tullius indicat prouerbiali figura dictum esse in oratione pro P. Sextio. Vsurpat & aliquot locis D. Hieronymus.

Cicero. *Ilias malorum.* Ιλιὰς κακῶν.

De calamitatibus maximis simul & plurimis, propterea quòd in Iliade Homerica nullum mali genus non recensetur.

Lerna malorum. Λέρνα κακῶν.

De malis plurimis simul in unum congestis & accumulatis. Strabo commemorat Lernam lacum fuisse quempiã Argiuorum ac Mycenorum agro communem, in quem quum passim ab omnibus purgamenta deportarentur, nulgò natum prouerbium, Λέρνα κακῶν, id est, Lerna malorum. In hoc lacu poëtæ fingunt hydram illam septem capitum fuisse, quam Hercules confecerit.

Athenæus *Semper Ilio mala.* Αεὶ Ἰλίῳ κακά.

De

De uehementer calamitosis & afflictis. Troianorum excidium poëtis multa tragœdiarum argumenta ministrauit, atq; hinc prouerbium: Stratonicus rogatus cur nollet apud Ilienses uiuere, respondit: Semper Ilio mala.

Sybaritica mala. Συβαριτικὰ συμφορά. Idem.

Id est: Sybaritica clades. Quemadmodum Sybaritæ perierint, deq; calamitate & luxu eorum permulta retulit Athenæus. Quadrabit adagium in eos qui neglectu deorum aut ob intemperantem luxum subuertuntur.

Mare malorum. Κακῶν θάλασσα. Plautus.

Dici solitum de calamitatibus immensis & omnigenis. Inde sumptum, quòd mare res quædam est infinita, uel quòd infinitis ærumnis abundet.

Alio relinquente fluctu, alius excepit. Aristides.

Non inconcinne deflectetur ad incursus malorum, ut quum ferè fit, calamitas calamitari succedit, iuxta illum prouerbialem uersiculum:

Fortuna obesse nulli contenta est semel.

Cyrbes malorum. Κύρβεις κακῶν.

De uehementer improbis & omnium facinorum genere contaminatis. Apud Athenienses tabulæ quædam erant quadrę, in quibus leges descriptę proponebantur, præterea uariæ delinquentium pœnæ. Has illi κύρβεις appellant, apud Lucianum ἄξονες dicuntur.

Malorum thesaurus. Θησαυρὸς κακῶν.

Extat inter Græcanicas sententias senarius.

Θησαυρὸς ἐστὶ τῶν κακῶν κακὴ γυνή.

Thesaurus est mulier malorum, si mala est.

Malorum Panegyris. Κακῶν πανήγυρις. Plautus.

De malis agminatim ingruentibus, & inuicem sibi succedentibus. Panegyris dicebatur solennis ille populi conuentus, ad ludos festos celebrandos.

Per tenebras quæ apud quercum. Aristotel.

Τὸ κατὰ δρῦν σκότος.

De ingenti ac fatali calamitate dicebatur.

Plutarch. *Grauiora Sambico patitur.*

Δεινότερα σαμβίκου πάσχει.

Id est: Atrociora Sambico patitur. In eos, qui cruciatibus exquisitis torquentur, aut quibus insignia mala accidunt. Sambicus quispiam Eleus, unà cum socijs aliquot non paucas apud Olympia æreas statuas conscidit uendiditq;. Deinde maiora etiam ausus, Dianæ præsidis templum diripuit. At ille mox cōprehensus dum socios prodere recusat, annum perpetuum exquisitis cruciatibus dilaceratus est, inter quos etiam animam efflauit.

Malo asino uehitur. Ἐπ' ὄνου πονηρᾶς ὀχουμένοι.

Mala asella uehi dicuntur, quibus res sunt parum secundæ. Felices enim egregijs equis insidere gaudent.

Plutarch. *Quæ ex antiqua.* Τὰ ἐκ παλαιᾶς.

Id est: Quæ ex antiqua, subaudiendum Tyro. Perinde ualet quasi dicas summam molestiam, extremumq; malū. Nam significabant tantum malorum, quantum antiqua Tyrus pertulisset.

Miserior monomachis.

Τῶν μονομαχούντων ἀθλιώτερος.

Id est: Miserior his, qui monomachiam exercent. Nam hi durissima lege committuntur, ut aut alter aut uterq; pereat. Hos latini uocabant gladiatores. Quo spectaculo quum nihil possit immanius esse, tamen olim Romanis erat in delitijs.

Zenodot. *Cuiusmodi portento me inuoluit fortuna.*

Οἵῳ μέ ὁ λαίμων τέρατι συνκαθέρξεν.

Id est: Cuiusmodi portento me implicuit fortuna. Dici conueniet, ubi negocium incidit cum homine moroso difficiliq;, cum quo non queas uiuere, nec à quo te possis extricare.

My sortitus es. Ἔλαχες τὸ μυ.

Id est: M litera tibi sorte obtigit. Aenigma in stultos.

Ne-

Nephasti dies. Ἀποφράδες ἡμέραι.

Olim uocabantur inauspicati, & quibus publica non licebat agere. Vnde receptum, ut homines inuisos ac detestandos ἀποφράδας appellarent.

Seruabis bouem. Βουκολεύσεις.

Id est: Bubulcus eris. Hoc uelut ænigmate significabant exilium.

Inus dolores. Ἰνοῦς ἄχη. Zenodot.

Ino Cadmi filia ex Athamante duos peperit filios, Learchum & Melicertam, præterea filiam Eurycleam. Athamas autem uersus in insaniā, reliquos liberos arcu percussit, occiditq;. Ino una cum Melicerta sese in mare abiecit. Hinc ortum adagium, ut intollerandum & exanimantem (ut ita dixerim) dolorem significantes, dicerēt ἰνοῦς ἄχη. Nā achos propriè dolor dicitur apud Græcos, qui prorsus obstupefacit, suiq; sensum adimit homini.

Niobes mala. Νιόβης πάθη.

Id est: Niobes dolores. De maximis & acerbissimis malis dicebatur. Hanc enim fabulæ narrant post occisos liberos, quos permultos habebat, præ dolore in saxum conuersam fuisse.

Antiopæ luctus. Ἀντιόπης θρῆνος.

Dici consueuit, ubi quis innumeris calamitatibus affligitur, deinde malis eximitur. Natum adagium ab Antiopæ fabula.

Cythnice calamitates. Κυθνάδες συμφοραί. Aristotel.

Aristoteles citat, Cythnios usque adeo diuexatos afflictosq; fuisse ab Amphitryone, ut in prouerbium abierint. Cythnus ex insulis Cycladibus una contra Dryopen sita.

Cyrnia iactura. Κυρνία ἄτη. Zenodot.

Id est: Cyrnium malum. De magnis dispendijs & expilationibus dicebatur. Cyrnus insula quæpiam est è regione Apuliæ, in qua est mellis summa copia. Hæc olim na-

 uigan-

uigantibus erat inaccessa, propter prædonum ac pyratarum circa illam frequentiam.

Argi collis. Αργου λόφος.

Vbi quis ingẽtibus malis esset implicitus. Potest accommodari uel ad locum, uel ad negocium uarijs obnoxium calamitatibus. Natum aiunt à colle quodam, cui cognomen Argi frequentibus homicidijs ac latrocinijs infamis.

Archidamicum bellum.

Αρχιδάμιος πόλεμος.

De bello sæuo crudeliq; dicebatur, epitheto sumpto ab Archidamo duce Lacedæmoniorum, qui maximis copijs impressionem fecerit in Atticam, eamq; decem annis diuexarit. Proinde cum funditus tolluntur omnia, bellum Archidamicum dicebatur.

Aegypti nuptiæ. Αἰγύπτου γάμος.

Inauspicatæ & infelices dicebantur. Sumptum à notissima fabula Aegypti, qui filios quinquaginta, totidem fratris filiabus maritos dedit. At hi, præter unum, omnes à sponsis iuguli sunt.

Suidas. *Militauit cum Erasinade.*

Εστρατήγησε μετ' ἐρασινάδου.

Vulgò per iocum dicebatur de his, quibus res undequaque malè procederent.

Zenodot. *Excubias agere in Naupacto.*

Φρουρῆσαι ἐν Ναυπάκτῳ.

Id est: Excubare Naupacti. Achiui capta Naupacto, Pausaniam excubijs custodiæq; præfectum interfecerunt. Vnde res in iocum uulgi uidetur abijsse aduersus eos, qui pereunt ignauia sua, aut qui munus odiosum ac plenum discriminis administrant.

Herodot. *Lemnia manu.* Λημνίᾳ χειρί.

Dictum pro eo quod est, nefaria, impia, crudeli.

Lepus

Lepus apparens, infortunatum facit iter. Suidas.

Φανεὶς ὁ λαγὼς δυστυχῆς ποιεῖ τρίβους.

Id est: Inauspicatum iter obuius facit lepus. Vulgò creditum, etiam his temporibus, occursum leporis omen esse parum felix iter ingressis. Torqueri potest ad interuentum cuiuspiam, qui uideatur incommodum aliquod allaturus.

Minxit in patrios cineres. Horat.

Qui intemperijs ageretur, cuiq; cuncta cederent infeliciter, in patrios cineres minxisse dicebatur. Antiquitus enim paterni sepulchri summa fuit religio.

Rupta ancora. Κράδης ῥαγείσης.

Id est: Rupta crada. Dicebatur de his, qui repente tanquam magnum quiddam facturi prodijssent, deinde falsa omnium expectatione, turpiter & indecorè sese gessissent in negocio. Porrò crada hoc loco non ficulnum ramum indicat, sed uncum illud æs, quo uincti tenebantur actores in machina.

Commune naufragium.

Κοινὸν ναυάγιον τοῖς πᾶσι παραμύθιον.

Id est: Commune naufragium, omnibus solatium. Multo facilius fertur malum quod nobis est cum omnibus, aut cum multis commune.

Obedientia felicitatis mater. Aeschil.

Πειθοῦχία γὰρ ἐστὶ καὶ εὐπραξίας μητήρ.

Principis est, consulere saluti ciuium. Id conatur bonis & æquis legibus. Populi est his obtemperare, si uelit esse felix. Sed utinam non essent Ioues ὀλίβριοι, quibus uxor esset ἀρπυῖα, & filia δυστυχία.

INGENII MALITIA ET INSTITVTIO.

Lupus pilum mutat, non mentem.

Ο λύκος τὴν τρίχα, οὐ τὴν γνώμην ἀλλάττει.

 Id est:

Id est: Lupus pilum, non ingenium mutat. Senecta caniciem adfert improbis, non item aufert malitiam. Canescunt enim lupi uelut & equi more hominum per ætatem.

Horat. *Naturam expellas furca, tamen usq; recurret.*

Sensus est, Haud facile dedisci, quæ nobis natura penitus indidit atque inseuit. Ducta est metaphora à ramis, qui apposita furca torquentur aliò, quàm natura posuerat.

Lignum tortum haud unquam rectum.

Ξύλον ἀγκύλον οὐδέποτ' ὀρθόν.

Id est: Nunquam rectum tortile lignum: Distorta praua'que ingenia uix unquam ad bonam frugem traducuntur.

Aethiops non albescit. Αἴθιοψ οὐ λευκαίνετ'.

Id est: Aethiops non candescit. De ijs dici solitum, qui nunquam mutaturi sunt ingenium.

Porphyr. *Qui semel scurra, nunquam paterfamiliâs.*

Sensus est, Eum quem semel depuduerit, quiq; contempta fama scurram agere cœperit, uix unquam ad bonã frugem redire.

Aristoph. *Podex lotionem uincit.*

Πρωκτὸς λουτροῦ περιγίνῃ.

Id est: Podex lotionem uincit. In eos, qui sese in malum aliquod adigũt, propterea quòd ea corporis pars etiam si lauetur, semet rursum inquinat, ita ut ipsa sit in caussa quo minus lauari possit.

Aristoph. *Occasione duntaxat opus improbitati, uel malitiæ.*

Quadrabit in nocendi cupidos, qui ne temerè læsisse uideantur, caussas prętexunt. Malefacere qui uult, nusquã non caussam inuenit. Vulgò dicitur apud nostrates: Facilè fustem inuenerit, qui cupit cædere canem.

Hierony. *Saliuam imbibere.*

Sumpta metaphora ab infantibus, quibus præmansum cibum in os inserunt non sine saliua, cui quum assueuerint,

rint, nihil iam illis sapit, quod ab illius primę saliuæ gustu diuersum sit.

Quo semel est imbuta. Horat.

Horatius: Quo semel est imbuta recẽs, seruabit odorem Testa diu. Proinde rectè monet Fabius, ut statim optima discãtur, propterea quòd nihil hęret tenacius, quàm id quod rudibus annis perceperimus.

INGRATITVDO.

Ingratitudo uulgi.

Qui significabit sibi molestam ingratitudinẽ, quòd intelligat superiorum officiorum nullam haberi rationẽ, non inconcinniter usurpauerit illud ex Odyss. E quod idem est & alijs locis:

Μήτις ἔτι πρόφρων ἀγανὸς, καὶ ἤπιος ἔσω,
Σκηπτοῦχος βασιλεὺς, μηδὲ φρεσὶν αἴσιμα εἰδώς.
Ἀλλ' ἀεὶ χαλεπός τ' εἴη, καὶ αἴσυλα ῥίζοι. Id est:
Posthac ne placidus sit quisquam, ne'ue benignus,
Nec mitis, iustiq; tenax rex sceptriger unquam,
Sed semper ferus esto, & semper iniqua patrato.

Viuum noueris.

Anteà retulimus uiuorum meminisse oportere. Id mere tricula in Truculento detorquet in alium sensum, amatorem pro mortuo ducens, qui desierat esse dando. Dum uiuit, inquit, hominem noueris. ubi mortuus est, quiescas: Te dum uiuebas noueram. Pecunia iuxta Hesiodũ anima est mortalibus. ea amissa, exanimis est homo.

Ale luporum catulos. Theocri.

Theocritus in Hodœporis:

Θρέψαι καὶ λυκιδεῖς, θρέψαι κύναι ὡς τὸ φάγοντι. Id est:
Pasce canes qui te lanient, catulosq; luporum.

In eos, qui læduntur ab ijs, de quibus benemeriti sunt, aut in ingratos.

Aries nutricationis mercedem persoluit. Menãdet

Κριὸς τροφεῖα ἀπέτισεν.

Id est:

Id est: Aries alituram rependit, Quadrat ubi quis pro bene factis maleficium reponit. Aries ipsos quorum opera nutritus est aut etiam nutritur, cornibus incessit.

Qui canem alit externum.

Ος κυνα τρέφει ξένον, τουτῳ μόνον λίνος μένει.

Id est: Qui canem alit peregrinum, huic præter funem nihil sit reliqui. Qui beneficium collocat in ingratum, perdit operam. Nam canis alienus, relicto fune quo alligatur, pristinum dominum repetit.

Pythago. *Hirundines sub eodem tecto ne habeas.*

ὁμωροφίους χελιδόνας μὴ ἔχειν.

Hoc est, Hirundines ne habeas sub eodem tecto. D. Hieronimus interpretatur à commertio garrulorum & susurronum. Recte Pythagoras conuictorem ingratum parumq; firmum hirundinis symbulo monuit ablegandum & cetera.

Pro beneficentia Agamemnonem ulti sunt Achiui.

Αντὶ εὐεργεσίας Αγμέμνονα τῖσαν Αχαιοί

Id est: Pro meritis male tractarunt Agamemnona Graij. Dicebatur in ingratos, qui pro summo beneficio, summum remetiuntur maleficium. Agamemnon enim tot exhaustis laboribus in expugnãda Troia pro dignitate Græcis, domum reuersus, ueste inexplicabili inuolutus, interfectus est à Clytemnestra, auxiliante Aegistho adultero.

Pro parca scorpium. Αντὶ πέρκης σκορπίον.

Vbi quis optima captans, pessima capit. Nam parca piscis est uel maxime laudatus. Scorpius letalis est, piscis etiam huius nominis contempti saporis.

Plutarch. *Nemo benemerito bouem immolauit, præter Pyrrhiam.*

Οὐδεὶς εὐεργέτῃ βοῦν ἔθυσεν ἀλλ' ἢ Πυῤῥίας.

Id est:

Id est: Nemo bouem immolauit benemerito, nisi Pyrrhias. Hoc prouerbio quondam utebantur, si quando quis extitisset homo insignitè gratus, qui beneficium acceptum ampliter repẽsaret. Accommodabitur & in uulgatam mortalium ingratitudinem, adeo ut uix unum reperias, qui meminerit officij. Non abludit hinc exemplum Euangelicum, quo è decem lepra, Christi beneficio liberatis, unus duntaxat reuersus est, qui gratias egerit.

Simul & misertum est, & interijt gratia. Zenodot.

Αμ' ἠλέητρ' τε τέθνηκεν ἡ χάρις.

Id est: Simul & misertum est, interijtq; gratia. Senarius dici solitus in ingratum, qui simulatq; leuatus est malis, desinit meminisse beneficiorum eius, cuius opera restitutus est. Plautus: Si quid iuues, pluma leuior gratia: si quid offendas, plumbeas iras gerunt.

In senem ne quod collocaris beneficium. Aristotel.

Γέροντι μηδέποτε μηδὲν χρηστὸν ποιεῖν.

Id est: Ne quid unquam beneficij collocaris in senem. Dicitur hodieq; uulgò: Neq; in senem, neq; in puerum collocãdum esse beneficium, propterea quod alter non refert, alter non meminit.

Hostis non hostis. Απόλεμος πολέμιος.

Id est: Citra bellum hostis, dicitur, qui nulla lacessitus iniuria, tamen quæ sunt hostium facit, aut qui pacis obtextu facit hostilia.

Arietis ministerium. Κριοῦ διακονία.

Id est: Arietis ministerium. Dici solitum de officio in ingratum collocato. Siquidem aries cornibus ferit pascentem.

INGRATA OB VETVSTATEM.

Piscis nequam est, nisi recens.

Dicitur peculiaritèr in hospitem aut uulgarem amicum qui primo quidem aduentu non ingratus est, cæterum ante triduum exactum putet. Plautus: Quasi piscis itidem Plautus.

dem est amator lenæ: nequam est, nisi recens.

Plutarch. *Piscis repositus.* Αποκείμενος ἰχθύς.

Id est: Repositus piscis. In prouerbium abiisse uidetur aduersus eos, qui nihil seruant in posterum. Nam pisces olim in delitijs erant. Et prudentia est è cibis semper aliquid habere sepositum, quo subitum excipiat hospitem.

Antiquiora diphthera loqueris.

Αρχαιότερα διφθέρας λαλεῖς.

Id est: Antiquiora diphthera loqueris. In eos quadrat, qui nugas narrant, aut de rebus nimium priscis & iam pridem obsoletis. Siquidem aiunt diphtheram pellem fuisse eius caprę quę Iouem lactarit, in qua creditum est antiquitus, illum omnia scribere quæ fierent. Vnde quæ nec in historicorum literis extarent, nec in hominum memoria seruarentur, ea uelut ex Iouis diphthera petita dicebantur.

Stephan. *A Nannico.* Ἀπὸ ναννάκου.

Id est: A Nannaco. Quum significamus rem ab extrema usq; antiquitate repetitam. Nannacus rex ante Deucalionem fuisse narratur, qui diluuium futurum præuiderit. Latini consimili figura dicunt, ab Aboriginum seculo repetita, & perinde quasi cum Euandri matre loquaris. Non discrepat ab hoc: Antiquior Codro.

Res Cannacæ. Τὰ καννάκου.

Id est: Res, aut mala Cannacæ. Bifariam utebantur hac parœmia, uel de rebus ob uetustatem admirandis, uel de lamentis & complorationibus miseris, ac lachrymosis.

Ibycus. *Antiquior quàm chaos & Saturnia tempora.*

Χάους ἀρχαιότερος.

Id est: Antiquior quàm chaos. De re nimiũ prisca & obsoleta. Alludit adagium ad chaos, ad quod poëtæ deorum ac rerum omnium originem referunt. Ouidius opificium mundi hinc auspicatur, & Hebræi.

Diogeni. *Per antiquum diem.* Διὰ παλαιᾶς ἡμέρας.

De re

De re admodum uetusta & prisca. Finitimum huic: Magno Platonis anno.

Pellenæa tunica. Πελλιναῖος χιτών.

Id est: Pellenæa uestis. De prisco cultu, Pellene peruetusta Achaię ciuitas, Protęi patria in qua diuersę uestimentorum formæ fieri consueuerunt.

INITIVM LAVDATVM.

Operi incipienti fauendum. Pindarus.

Celebratissimum est, honos alit artes, & uirtus laudata crescit. Ita Pindarus Olympiacũn libro sexto: Αρχομένου δ' ἔργου πρόσωπον χρὴ θέμεν τηλαυγές. In initio facinoris oportet faciem illustrem addere: hoc est fauendum aliquid egregii facinoris aggredientibus, simul ut ipsis addatur animus, & alij ad æmulationem prouocentur. At nunc plerique moleste obstrepunt, si quis quid tentet eximium. Potest & hic sensus accipi. Qui famam affectat, hunc oportet ab egregio quopiam facinore auspicari. Permagni siquidem refert, unde nominis sumas exordia.

In hoc calciamento pedem habet. Pindarus.

Dictum ibidem & illud adagij forma: ἴσω γὰρ ἐν τούτῳ πεδίλῳ δαιμόνιον πόδ' ἔχων. Id est: Nouit enim se in hoc calciamento fortunatum habere pedem, pro eo, quod est, nouit has laudes in ipsum competere. Olim magnæ delitiæ erant in soleis & calceis. Nam Pedilon Græcis est calciamenti genus, uarium ac picturatum, dictum παρὰ τὸ τῷ ποδὶ περιειλεῖσθαι, eò quod pedi applicetur. Vt autem non omnis calceus conuenit cuilibet pedi, ita nec quęuis laus in quemuis congruit.

Vestigium ponere. Cicero.

Vestigium ponere, pro attingere dixit M. Tullius lib. de finibus 5. Quanquam id quidem infinitum est in hac urbe: quacunq; enim ingredimur, in aliquam historiam uestigium ponimus. M. Tullius eiusdem operis lib. 5. Quid enim? Sapientia pedem ubi poneret non habebat, sublatis omnibus officijs. Hic locus ostendit elegantem usum

huius

huius metaphoræ in rebus animi. Sentit enim nullum esse locum sapientiæ, si tollatur officiorum delectus.

Quum paruula est, bona uidetur spina.

Μικρόθεν ἡ ἄκανθα ἀγαθὴ φαίνεται.

Id est: Quum pusilla est spina, bona uidetur. Pueritia semper amabilis.

Primum Aegina pueros optimos alit.

De re quapiam, quæ melioribus initijs cœpta, paulatim ad deterius dilabitur, ut pleraque mortalium faciunt. Sumptum adagiũ ab Achille, Patroclo, Aiace, Neoptolemo, quod hi uirtute præcelluerint, quum essent Aeginitæ. Deinde labente morum integritate, male ceperunt audire Aeginitæ. Non dissimile illi: Quondam fuere strenui Milesij.

Suidas. *Primum Mars in filijs laudatus est.*

Τὰ πρῶτα ἄρις εἰς τοὺς παῖδας ἐπηνεῖτο.

Id est: Initio Mars laudatur ob filios. De ijs, qui initio specimen aliquod indolis egregiæ præ se ferunt, deinde in alios paulatim degenerant mores. Quemadmodum euenit Romanis olim strenuis.

Κυαμοτρώξ.

Id est: Fabarum arrosor. Dicebatur, qui in creandis magistratibus uendebat sua suffragia, eoq; quæstus gratia sedulo uersabatur in comitijs. Priusquam repertus est usus calculorum, quos Græci ψήφους appellant, suffragia nigris & albis fabis ferebantur. Vnde fabis uictitare dicebantur, quibus hic erat quæstus.

INIVSTITIA.

Pythago. *Stateram ne transgrediaris.*

Μὴ ζυγὸν ὑπερβαίνειν, id est, Stateram ne transilias, hoc est, ne quid facias, præter ius & æquum. Nam stateram olim æquitatis symbolum habuisse uulgo, uel Doricum illud prouerbium indicat, Σταχάνης δικαιότερος, id est, trutina iustitior.

Malum

Malum lucrum æquale dispendio. Hesiodus.

Μὴ κακὰ κερδαίνειν, κακὰ κέρδεα ἶσ' ἄτῃσιν.

Id est: Ne malè lucreris, mala lucra æqualia damnis. Non est lucrum, quod iactura bonæ mẽtis comparatur. Pindarus: Quod præter iustum est dulce, exitum habet amarissimum.

INSALVBRITAS.

Herculanus morbus. Ἡράκλειος νόσος. Zenodot.

Id est: Herculanus morbus. Hunc alij sacrum, alij comitialem appellant. Est autem ex eorum numero, quibus nulla medicorum ope succurri potest, propterea quod diuinitus immitti creditur, eo'que cognomen additum est, sacro.

Herculana scabies. Ἡράκλειος ψώρα. Suidas.

Id est: Herculana scabies. De scabie iucunda facileq; sanabili, aut quæ desideret Herculana, id est, calida balnea. Equidem opinor dici posse in eos, qui multo studio alio'ue labore ualetudinem offenderunt, ut quibus aliquo laxamento opus sit.

Ipsa senectus morbus est. Terent.

Terentius In Phorm. Nam in senibus, ut absit morbus, ipsa senecta per se mala ualetudo est. Homerus:

Viribus effœtum iam te premit aspera senectus. Verg.

Subeunt morbi, tristisq; senectus.

Φόβος τὸ γῆρας οὐ γὰρ ἔρχεται μόνον.

Metue senectam, non enim sola aduenit.

INSIDIAE.

Βυσσοδομεύειν. Homer.

Frequenter est apud Homerum, pro eo quod est, alto pectore moliri quippiam, & clanculum in animo struere insidias. Translatum à fundamentis ædificiorum, quæ profundè iaciuntur.

Canis ad cibum. Κύων ἐπὶ σίτον.

Id est: Canis ad cibum. De ijs, qui in suum properant exitium. Qui canẽ uolunt occidere, cibo ostenso alliciunt.

X Δαί-

Δούρειος ἵππος.

Id est: Durcus equus. De clandestinis insidijs dicebatur aut ubi repente complures apparerent, qui latebant antea. Sumptum ab equo Homerico, in quo Græcorum proceres abditi, repente prosilientes, Troiam ceperunt. Hunc Homerus Durateum appellat.

Terent. *Inescare homines.*

Terent. in Adel. Nescis inescare homines. Ducta est ab ijs, qui præfixo æri cibo, pisces illiciunt.

Simonid. *Oportet omnibus corydalis.*

Πάσῃσι κορυδάλοισι χρὴ λόφον ἐγγενέσθαι.

Id est: Omnibus Galeritis oportet cristam inesse. Nullũ est mortalis ingenium, cui non sit aliquod uitium admixtum, ceu perinde secũdum hominis naturam sit non carere uitio, ut galeritæ naturale est habere cristam.

Plautus. *Tragulam inijcere.*

Plaut. in Epid. Tragulam in te inijcere adornant, id est, dolum aliquem in te struunt. Et ibidem: Nescio quam fabricam facit. Huic simillimum in Mostell. Pilum iniecisti mihi.

Idem. *Ab transenna cibum petere.*

A transenna cibum petere dicitur, qui periculo proximus est.

Plutarch. *Cuniculis oppugnare.*

Ὑπονόμοις πολεμίζειν, id est, cuniculis bellare, dicitur qui non aperta ui, sed dissimulãter ac dolis rem gerit. Cõtra qui palã agit, quod agit machinis agere dicitur. Plus ueneris habebit, si ad res animi trãsferatur, ueluti si quis dicat malos genios interdũ oppugnare nos machinis, cũ palam terrent aut illectant, interdũ cuniculis, quoties falsa specie pietatis imponunt obrepuntq; incautis.

In transennam inducere.

Est dolo fallere. Ab aucupibus sumptum est, qui intra cancellos escam spargunt, insidiantes auiculis. Vnde & hodie

hodie qui dolo captus est, intra transennam esse dicitur.

Pulchrè fallit uulpem. Suidas.

Παλεύει καλῶς τὴν ἀλώπεκα.

Id est: Decipit pulchrè uulpem. Apparet dictum in eum, qui dolis captaret astutum, cuiq; frustra tenduntur insidiæ. Nam παλεύειν, est arte illectare. At uulpem dolo circumuenire difficile est.

INSTANS.

Ante pedes. Terent.

Ante pedes esse dicitur, quod obuium, quodq; uel præsens adest, uel imminet. Terent. Istuc est sapere, nõ quod ante pedes modo est uidere, sed etiã illa quæ futura sunt prospicere.

IN STVPIDOS.

Ede nasturcium. Ἔσθιε κάρδαμον.

In socordem, ignauum, hebetem, stupidum, olim dicebatur, propterea quod huic efficaciam inesse credant, erucæ contrariam: uim enim uigoremq; animi suscitare. Venerem coërcere, cum illa è diuerso Venerem acuat, uim mentis hebetet.

Nihil ab elephante differs. Diogeni.

Ἐλέφαντος διαφέρεις οὐδέν.

Id est: Ab elephante differs nihil. In magnos ac stupidos dicebatur, etiamsi primam ingenij laudem Plinius tribuit elephantis, sed inter bruta. Verum corporis moles, & formæ fœditas adagio locum fecit.

Sacer piscis. Ἱερὸς ἰχθύς.

Id est: Sacer piscis, dicebatur, cui nemo nocebat, sed sui iuris erat. Per iocum dici poterit in hominem prægrandem, & in precio habitum, quum sit stupidus & infans.

Tanagræus cetus. Ταναγραῖον κῆτος.

Obesum ac prægrandi corporis mole ταναγραῖον κῆτος appellabant à Tanagra Bœotiæ ciuitate ad quam delatus cetus immani magnitudine, prouerbio locum dedit.

Amianus *Loquax talpa.*

Homo nullius iudicij, sed tamen impendio uerbosus, loquax talpa dictus est populari conuitio, nam talpæ nostri, ut cæci sunt, ita sunt æquè muti.

Bos marinus. Βοῦς ἐνάλιος.

De magnis, insulsis, & ad nihil utilibus, quales sunt phocæ, tantum pascentes, nec operi, nec esui utiles, contraq; boues terrestres.

Nihil differs à Chærephonte.

Οὐδὲν διοίσεις χαιρεφῶντος τὴν φύσιν.

Id est: Nihil ore quicquam à Chærephonte discrepas. In macilentum pallidumq; dicebatur. Chęrephon enim tragœdiarum scriptor fuit. Is Heraclidarum res prosequutus est. Quoniam autem nocturnis lucubrationibus erat maiorem in modum extenuatus confectusq; uulgari ioco taxatus est.

Diogeni. *Mens non est in centauris.*

Νοῦς οὐκ ἔνι κενταύροισιν.

Id est: Mens non inest centauris. In uecordes & stultos dicebatur, & qui conarentur quod efficere non possent. Nota est centaurorum fabula.

Aristoph. *Beccesclenus.* Βεκκεσέλινος.

Prouerbio dicebatur stupidus ac delirus, syderatus, aut admodum senex. Beccus Phrygum antiquissima lingua, panem significat: σέλινη lunam. Vnde Arcades qui uolunt mortalium omnium antiquissimi uideri, πρωσέλινοι dicuntur, tanquam antiquiores ipsa luna.

Diogeni. *Saturni podex.* Κρόνου πυγή.

Id est: Saturni culus: De carnibus uetulis, iamq; mancis, & sensu uacantibus. Quicquid enim putre iam & effœtum intelligi uolebant olim, id Saturnium uocabant.

Caput uacuum cerebro.

Aesopus. Ὠοῖα κεφαλή, ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει.

Id est:

Id est: O quale caput, & cerebrum non habet. De his, qui corporis specie pręcellunt, ingenio carentes. Natum ex Apologo Aesopico. Vulgò quoq; uecordibus & insipidis, aiunt cerebro uacuum esse caput.

Margites. Lucian.

Margiten pro stupido dixit Lucianus: Sed existimas te cum Margite quopiam loqui. Hunc ita describit Homerus citante Aristotele. Hunc neque fossorem uoluerunt numina diuûm Esse, nec agricolam, nec in ulla prætereare. Scitum aut egregium. Conuenit cum illo Hesiodio: Nulla in parte utilis, qui nec ipse sapit, nec alijs obtemperat.

Rana Gyrina sapientior. Plato.

Sumptum est adagium ab informi partu ranarum, quē Græci γυρίνους uocant, à figura corporis in gyrum orbicularis. Porrò quum ranæ tribuitur loquacitas, quæ stoliditatis solet esse comes, minimum mentis inesse oportere gyrinis, quos uix deprehendas animal esse, nisi mouerentur.

Ouium nullus usus.

Προβάτων οὐδὲν ὄφελος, ἐὰν ὁ ποιμὴν ἀπῇ.

Id est: Ouiū nulla utilitas, si pastor absit. Admonet adagium, ἀναρχίαν rem esse omnium perniciosissimam. Nihil rectè faciunt ministri, nisi adsit herus. Inutiles discipuli sine præceptore.

Ouium mores. Προβάτων ἦθος. Aristotel.

In stupidos ac stolidos iaci solitum. Nam ouium ingenium, simplex ac stultum, & omnium quadrupedum inertissimum.

Fœnum esse. *Ambrosia alendus.* Tullius.

Vtrunq; prouerbiali figura dixit M. Tullius, alterum in indoctos ac brutos homines, alterum in egregios, ut intelligas illos pecudibus, hos dijs æquandos. Nam fœno uictitant boues, ambrosia cibus est deorum.

Tibicines mente capti. Athenęus

Athenæus libro dipnosoph. VIII. Dn tibi cinibus nunquam mentem inferuere. Sed simul ac fiarint, auocat illico mens.

Diogeni. *Ne quis unquam Megarensibus.*

Nunquam quisquam sapientior sit Megarensibus. Scomma prouerbiale iacti solitum in stupidos. Dictum est autem per adulationem de Megarensibus.

Idem. *Midas auriculas asini.* Μίδας ὦτα.

Natum à fabula notissima Midę regis Phrygiæ, cui Phœbus, quod stolidè Pancm canentem sibi prætulisset, asini nas affinxit auriculas. Quas cum diu mitra occultasset, tandem à tonsore animaduersum est, ac prolatum in uulgus. Porrò adagium rectè dicetur, uel in stolidos & crassis auribus, pinguiq; iudicio homines.

Plautus. *Fungus.*

Plautus in Bacchid. Fungum dixit pro stupido, impensę que credulo. Vel quia fungus per se insipida quæpiam res est, uel quod mollis ac fragilis, uel quod subito prorumpat.

Seneca. *Aut regem, aut fatuum nasci oportere.*

Dictum est hoc igitur, quòd huiusmodi fermè fuerint Barbari reges apud ueteres.

Zenodot. *Stultior Melitide* Μωρότερος Μελιτίδα.

Melitides unus è felicissimis fatuis, quos Homerus suo carmine nobilitauit. Hic iam euersa Troia, uenisse legitur auxilium laturus Priamo. Zenodotus dicit hunc nec potuisse numerare ultra quinq;.

Iuuenal. *Nescit capitis & inguinis discrimen.*

Qui eò impudentię deuenerunt, ut nullum prorsus faciant discrimen inter honestum ac turpe, hi nescire dicuntur, quid interfit in caput & inguen. Iuuenalis:

Quid enim Venus ebria curat?
Inguinis & capitis, quæ sint discrimina nescit.

Diogeni. *Terræ intestina.* Γῆς ἔντερα.

Dicebantur utilia, nullius; precij. Saxa uero terræ uiscera di-

ra dicuntur. Simile illi: Telluris inutile pondus.

Larus hians. Λάρος κεχηνώς.

Dicebatur, ubi quis auidius inhiaret prædę. Est enim Larus auis auida, uoraxq;

Aristoph. Κορυβαντιᾷν.

Pro insanire dixit Aristoph. in uespis. Sumptum est à Corybantibus Cybeles cultoribus, qui sacro correpti furore, cymbola pulsant alios item in similem agentes rabiem.

Lucerna pinguior. Λιπαρώτερος λύχνου Diogenia

Pinguior Lecytho. Λιπαρώτερος ληκυθίου.

Id est, Pinguior Lucerna, Pinguior Lecytho. Videtur ironia prouerbialis in eos, qui quum sint edaces, nihilo tamen inde fiunt habitiores, quemadmodũ lucerna plurimum absumit olei, nec; tamen unquam fit saginatior. Fortassis non absurdè deflectetur in homines crasso iudicio, aut luxu deditos.

Bœotica sus. Ἡ Βοιωτία ὗς. Pindarus

Qui priscis temporibus Bœoticam regionem incolebãt, Sauras appellabantur, gens barbara & agrestis. Proinde quidam deprauata uoce, pro Σαύρας, ὰς, id est, sues appellabant. Idq; scoma cessit in prouerbium, ut primum in Bœotos diceretur, ab his, in quosuis indoctos, incondítos, moribusq; rusticanis homines torqueratur.

Bœoticum ingenium.

Quicquid insulsum esset ac stultum, id Bœoticum dicebant.

Bœotica cantilena. Βοιώτιος νόμος. Zenodot.

Id est: Bœotica cantio, dicebatur, si quibus rerum initia tranquilla ac prospera fuissent, posteriora turbulenta ac tristia. Nam Bœotij primum liberam ac pacatam agebant uitam, deinde mortuo Laio, in uarias calamitates inciderunt, ut illorum cantilena à lato initio in luctum desijsse uideatur.

Diogenia

Bœotica auris. Βοιώτιον οὖς.

Id est: Auris Bœotica. In hominem pingui iudicio quadrat.

Heraclit.

Asinus stramenta mauult quàm aurum.

Aristote. lib. moral. Nicomachiorum 10 citat Heraclitũ qui dixerit: Ονος σύμματ' ἂν ἐλέσθαι ἢ χρυσίον, ἡδίων γὰρ χόρτος τοῖς ὄνοις. Id est: Asinos stramenta malle, quàm aurum, quod asinis pabulum auro sit iucundius. Atq; hac quidẽ in parte asini plus sapiunt, quàm homines. Illi rem æstimant usu, nos inutilibus atq; etiam noxiis rebus ex animi persuasione ingentia statuimus precia. Notus est apologus de Gallo qui gemmam in sterquilinio repertam contempsit. Gallus enim mauult putre granum, quàm margaritum aut adamantem. Ita qui uentris sunt mancipia, compotationem temulentam omnibus disciplinis liberalibus anteponunt.

Colophonium calciamentum.

Κολοφώνιον ὑπόδημα. Id est: Colophonium calciamentum dicebatur cauum. Nam antiqui ferè soleis utebantur, quæ infimam pedum partem tantum munirent. Vnde quadrabit in hominem stolidum & incompositum, & rusticanum. per lutum ituris conuenit tale calciamentum. Venuste itaq; dixeris, insordidis autoribus uersaturo, opus esse calceis Colophonijs. Huic contrarium uidetur calciamentum Sicyonium.

Plato.

In nauibus educatus.

Ἐμπροσθιοπλοκαμίδης. Id est: In nauibus educatus dicebatur, qui rudis esset, & alienus à moribus liberalibus sensuq; communi. Solet enim ferè nauticum genus suo elemento respondere, quod à ciuilium hominum commercio submotum uiuat. Plaurus Cistellaria, mores agrestes appellat, maritimos, imò potius inconstantes, quod mare uicibus æstuarijs accedat recedatq;.

Plato.

Vasis instar.

Ἀγγειώδης, id est, Vasis instar loqui dicitur qui quũ ob impe-

imperitiam ex se nihil possit adferre, ab aliis audita profert. Fons ex se liquorem habet, uas ni aliunde infuderis siccum est. Homines autem qui uacant eruditione, per aures implentur. Socrates in Phædro Platonis: Οτι μὲν οὖν παρ' ἐμαυτοῦ ἐδίψων ἀνενίκων τε οὐδὲν, σαφῶς ἐμαυτῷ ὁμολογῶ, λείπεται δ' οἶμαι δή ἀλλοτρίων ποθὲν νάμάτων διὰ τῆς ἀκοῆς πιπλησθεῖσαι μισθὸν ἄγγος. Id est: Nihil horum ex meipso excogitaui fateor, imperitiæ mihi cõscius. Superest igitur, opinor, ut alicũde ex alienis fluentis per aures fuerim impletus instar uasis.

Mittere sanguinem. Cicero.

Olim militibus si quid grauius deliquissent ignominiæ causa incidebatur uena. id appellabant sanguinem mittere. M. Tullius in epistolis. Missus est sanguis inuidiæ sine dolore. Sensit se liberatum aliqua parte inuidiæ, quod in eo iudicio nõ ualuisset ipsius testimonium, idq; citra dolorem suum, quòd omnes scirent iudices esse corruptos &c.

Tredecim cubitorum. Theocrit.

Homines insigniter procero corpore & hisce temporibus populari loco taxantur, ut ignaui & inutiles. Quod ut alia pleraq; manasse uidetur ab ipsa antiquitate. Sic enim in Syracusanis Praxinea de marito loquitur: Ἀνὴρ τρισκαιδεκάπηχυς, id est, uir tredecim cubitorum, hyperbolicãs significãs enormiter procerum, quum esset tam insulsus, ut è mercatu pro nitro salem attulerit. Prisci prælongos homines ridiculi gratia Longuriones appellabant.

Salsitudo non inest illi. Αλμη οὐκ ἔνεστιν οἱ ὦφ. Plinius.

Id est: Salsitas non ineft illi. In infacetos & fatuos ac stupidos. Plinius lib. XXXI. indicat metaphoram esse sumptam ab usu salis, quod in omnibus cibis sit condimenti uice, & auiditatem inuitet.

Bibe elleborum. πὶθ' ἑλλέβορον. Lucian.

Quo dicto significatum est insanire quempiam. Qui parum animo constat, elleboro opus habere dicuntur. At-

que ijdem apud Latinos etiam autores, elleborum edere, & elleboro sese purgare, prouerbio iubentur, propterea quòd antiquitus plurimus usus fuerit huius herbæ ad leuanda mentis & capitis uitia.

Horat.

Nauiget Anticyras.

De insano dicitur apud Horatium quisq; mentis morbo laborat. Huic simile dicit idem alibi: Curatore opus est. Idem Varro: Ad agnatos & gentiles deducendus.

Plinius.

Strychnum bibit. Στρύχνου ἔπιεν.

In insanos eum competit, à strichni herbæ natura, quæ uel gustata, statim insaniam parit.

Plautus.

Porcum immola.

Plautus in Menechmis porcum syncerum & sacrum immolare iubet eum, quem mente capeum significat. Opinor hinc sumptum quòd ueterum usu, qui cuiuspiam irati numinis intemperiis ageretur, hoc piaculo se soleat purgare. Horat. Immolet æquis Hic porcum Laribus. Loquitur de eo, qui iam ab insania resipuisse uideretur.

Squillas à sepulchro uellas.

Σκίλλας ἀπὸ σήματος τίλλῃ.

Id est: Squillas à sepulchro uellere iubebantur, qui parum sanæ mentis esse uiderentur.

Minus habet mentis, quàm dithyramborum poëta.

Διθυραμβοποιῶν νοῦν ἔχει ἐλάττονα.

Id est. Minus sapis scriptoribus dithyrambicis. In stupidos ac furiosos torquetur. Sumptum à poëtis dithyrambicis, qui Baccho inflati furebant.

Hierony.

Pistillo retusius.

Pro eo quod est, Minime acutum. Et Chrysippeum acumen, per ironiam usurpatur in stupidum. Et cornutus syllogismus, pro ratione ridicula, friuolaq;.

Embarus sum. Ἔμβαρός εἰμι.

Dictum est olim de insano, delirog;. Natum ab Embaro usqueadeo demente, ut filiam à se immolaturum pollicere-

ceretur, ea lege, ut sacerdotium in posteros suos traduceretur.

Phryx plagis emendatur. Suidas.

In Barbaros, seruilisq; ingenio homines dicitur, qui non pudore neque monitis, sed uerberibus redduntur meliores.

Messena seruilior. Δουλότερος μεσσήνη.

Id est: Seruilior Messena. De minime liberis dicebatur & alieno uiuentibus arbitrio. Lacedæmonij Messenios, quòd iterum atq; iterum desciuissent, in seruitutem redegerunt, eosq; durius etiam, quàm reliquos seruos tractarunt, ne denuo res nouas moliri possent.

Stultior Corœbo. Ἠλιθιώτερος κοροίβου. Lucian.

In stupidos ac uecordes. Corœbi stultitia uulgi fabula celebrata est, qui maris undas numerare sit conatus, quum non potuerit ultra quinque prosequi supputationem.

Stultior Morycho. Μωρότερος εἰ μορύχου. Zenodot.

Id est: Stultior es Morycho. Siculum prouerbium, in eos, qui ridiculè stulteue quippiam facerent. Zenodotus tradit apud Siculos Baccho cognomen esse Morycho, idq; inde natum, quòd in uindemiis, huius dei facies, musto, ficisq; uirentibus oblini consueuerit. Bacchus autẽ ubique ridiculus, ac parum cordatus inducitur à poëtis, utpote deus temulentus.

Stupidior praxille Adonide.

Ἠλιθιώτερος πραξίλλης ἀδωνίδος.

.i. Stultior Praxillæ Adonide. In uehementer stupidos.

Veruecea statua. Plautus.

Plautinus Egio, seruum stupidum appellat statuam uerueccam, quasi dicas, brutum ac mutum hominem.

Corpus sine pectore. Horat.

Horatius: Non tu corpus eras sine pectore. Dij tibi formã, Dij tibi diuitias dederant, artemq; fruendi. Nam sapien-

pientiam & ingenium in pectore constituunt. Vnde cordatos appellamus prudentes.

Antronius asinus. Αὐτρώνιος ὄνος.

Olim dicebatur, qui deformi, prægrandiq; mole corporis esset, cæterum ingenio stupido, tardoq;. Antron autem ciuitas erat Thessaliæ, nomen inde sortita, quòd cauernis & specubus abundaret. Illic aiunt asinos insigni magnitudine quondam fuisse, unde prouerbium increbuit, autores Stephanus & Suidas.

Lucian. *Naribus trahere.* Τῆς ῥινὸς ἕλκεσθαι.

Id est: Nare trahi. Est citra iudicium alieno arbitratu quouis abduci. Metaphora sumpta à bubalis animalibus, qui anulo in summam narem inserto circunducuntur, non aliter, quàm equi freno.

Arcadicum germen. Ἀρκάδιον βλάστημα.

De grandibus & ignauis dici solitum. Arcades olim malè audierunt ob stuporem ingenij.

Plato. *Arcades imitantes.* Ἀρκάδας μιμοῦμενοι.

Dictum in eos, qui alijs, non sibi laborant. Arcades olim inter Græcos bellicosissimi, suis auspicijs, suoq; titulo nunquam hostem ullum superarunt, uerum alijs suppetias ferentes persæpe. Vnde illud illis fatale uidebatur, alijs uincere non sibi.

Horat. *Asinum in rupes protrudere.*

Horatius: Qui male parentem in rupes protrusit asellũ. Quadrabit in quosdam peruerso natos ingenio, qui quũ ipsi non sapiant, nolint tamen bene consulentium monitis obtemperare. Natum à rustico est, qui quum asinum suum per alpes niuibus obtectas duceret, isq; freno non obediret, iratus in rupes protrusit.

Feles Tartesia. Βαλῆ τῶν Τρωσίας.

De magnis & ridiculis dicebatur. Tartesij sunt in Iberia, apud quos feles maximè nasci dicuntur.

Non inest illi dentale. Γύης οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ.

Id est:

Id est: Gyes non inest illi. Dici consueuit de quopiam ad rem aliquam parum utili. Sumpta metaphora ab aratro, cuius pars est γύης, eam nonnulli putant esse, quam Latini dentale uocant. Ea quoniam in præcipua uidetur, sit absit, nihil confici potest aratro.

Stulto ne permittas digitum.

Nihil permittendum imprudentibus, quantumuis pusillum. Siquidem in maximis lædunt, si uel tantillum commiseris.

Septennis quum sit, nondum ædidit dentes. Aristoph.

Ἑπταέτης ὢν ὀδόντας οὐκ ἔφυσεν.

Id est: Quum sit septem natus annos, nondum tamẽ dentes produxit. Mihi quadrare uidetur in eum, qui natu grandis, tamen adhuc quasi puerum agit. Aut, qui diu cõmoratus alicubi, nihil adhuc autoritatis, aut honoris sit assequutus. Adagium natum à pueris. &c.

Stultitia est Iouem putare esse.

Τῆς μωρίας, τὸν Δία νομίζειν, ὄντα τηλικουτονί. Suidas.

Id est: Inscitia est, natum tot annos credere, esse ullum Iouem. In eum accommodari potest, qui grandis natu dicit, aut sentit absurdum quippiam, quum propter ætatem nihil oporteat ignorare. Non conuenit enim in natu grandes, puerilis superstitio.

Vt Bagas constitisti. Βάγας ἔστηκας. Plutarch.

Id est: Vt Bagas stabas. In stupidum & elinguem dicebatur. Bagas erat quispiam similis attonito, stupidoque & insulso.

Desertum obtueri. Ἔρημον ἐμβλέπειν.

Id est: Desertum intueri, dicebatur, qui fixis & attonitis intueretur oculis. Metaphoram mutuati sunt ab ijs, qui pelagus immensum, aut solitudinem taciti intuerentur. Aristoph.

Terebintho stultior. Τρέβινθος ἀνοήτερος.

Id est: Terebintho dementior, in stupidum, sibiq; placentem, quod arbor ea late porrigat ramos, quod est insolen-

lenter ostentantium sese, ad hæc nigrore insignis, foliis crassis, succo item pingui & resinoso, tum aliâs alia specie.

Cæcus auribus.

Tu simul & aure & mente & oculis cæcus es. Quadrat in hominem planè stupidum.

Varro. *Bis pueri senes.* Δὶς παῖδες οἱ γέροντες.

Quadrabit in eos, qui prouectiore quum sint ætate, tamen puerilibus quibusdam studiis intempestiuiter atq; indecore tenentur.

Saturniæ lemæ. Κρονικὴ λήμαι.

In cæcutientes ac stupidos dicitur, præsertim in eos, qui ætatis uitio desipiscunt. Est enim lema humor in oculis concretus, unde lippitudo nascitur. Porrò Saturniæ dicuntur, quasi seniles ac ueteres, propterea quòd κρόνος, id est, Saturnus, podagrosus ac senex à poëtis fingitur, & temporum deus.

Martial. *Auris Bataua.*

Martialis Epigrammatum libro VI. Batauam aurem dixit agrestem, inelegantem, tetricam'que. Erant Bataui Germaniæ populi, Cathorum pars, qui domestica seditione pulsi, extrema Gallicæ oræ uacua cultoribus occupauêre &c.

Cicero. *Abderitica mens.*

Abdaritæ in stuporis insaniéq; fabulam abiêre. Abderitanis autem, natura peculiarem fuisse mentis stuporem indicat M. Tullius. &c.

INTEMPERANTIA, LIBIDO.

Suidas. *Myconius uicinus.* Μυκόνιος γείτων.

In eum, qui inuocatus ad conuiuium accedit. Nam Myconij liguriones erãt, & alienæ appetentes mensæ. Zenodotus autem ait conuenire in sordidos atq; humiles homunciones, propterea quòd ea insula sterilis, habet gentem auidiusculam, & alieni appetitiorem. Idem addit Myconios immodica bibacitate, luxuq; olim infames.

Vnde

Vnde & Cratinus Ischomacum quendam gulæ mancipium, Myconium appellarit.

Vnico digitulo scalpit caput.

Molles atq; effœminati, uno digito caput scalpere dicuntur, nimirum sollicitè, ne comam studiose compositam perturbent. Iuuenalis satyra IX. Iuuenal.

Qui digito scalpunt uno caput.

Baceli similis.

Ἰκελὸς Βακήλῳ, ἢ Βάκηλος εἶ.

Id est: Bacelo similis, aut Bacelus es. In cinædos, ac parùm uiros dictum, aut in magnos quidem corpore, sed animo stupidos. Tractum à forma moribusq; Baceli cuiusdam, qui fuit exectus.

Herniosus usque ad gulam. Aristoph.

Ψωλὸς μέχρι τοῦ μιῤῥίνου.

Quadrat in uehementer herniosum. Carmen est apud Aristophanem in Equitibus:

Ψωλὸν γενέσθαι δεῖσε μέχρι τοῦ μιῤῥίνου. Id est:

Sis herniosus oportet ipsam usq; ad gulam.

Batalus. Βάταλος εἶ. Plutarch.

Id est: Batalus es. Olim in effœminatos per contumeliã dicebatur. Id cognominis Demostheni puero inditum fuit, & ab inimicis probro obiectum. Plutarchus cognominis huius uarias adfert rationes: uel quòd Batalus quispiam fuerit tibicen, mollis & effœminatus, qui muliebribus sandaliis primus omniũ in scenã prodierit, ac musicã cuitarit. uel quòd poëtę cuidam obscœno nomẽ fuerit Batalo. uel quòd apud Atticos Battalus appellata sit ea pars corporis quæ uerecũdè nominari nõ potest

Βαταλίζεσθαι.

Dicuntur qui turpiter atq; effœminatè uiuunt.

Tibicinis uitam uiuis. Αὐλήτου βίον ζῆς.

In eum dicebatur, qui lautè quidem, sed alieno uiueret sumptu.

Samio-

Idem. *Samiorum flores.* Σαμίων ἄνθη.

Vbi quis extremam uoluptatem decerperet. Hoc autem nomine dicebatur locus quidam, in quo mulieres cum uiris conuiuium agitabant, omnisq; genere uoluptatum affatim explebant sese. Stephanus admonet Samum insulam olim ἀνθέμουσαν appellatam fuisse, nimirum à floribus.

Sponsi uita. Νυμφίου βίος.

Pro molli ac delicata. Confine illi, quod alibi relatum est, Musica uita.

Diogeni. *Melle teipsum perungis.*

Ἐμμέλι σαυτὸν καταπάττεις.

Id est: In melle teipsum obuoluis, oblinisq; hoc est, molliter, suauiterq; uiram agis, quasi parum sit uesci melle, nisi totus sis mellicus.

Plutarch. *Samiorum laurea.* Σαμίων λαῦρα.

Dictitabatur in turpibus addictos uoluptatibus. Laura apud Samios angiportum quoddam erat, in quo cupediæ, popinariaq; lautitiæ uenditabantur, à mulierculis in hoc paratis.

Plutarch. *Samium comatum.* Τὸν ἐκ Σάμου κομήτην.

Dicebant eum, qui ante ignauus habitus, præclarius expectatione sese gessisset in negocio. Aiunt pugilem quempiam apud Samios fuisse, qui quum ab aduersariis haberetur ludibrio, quòd comatus esset, comissus cum illis uicit.

Aristoph. *Sardanapalus.* Σαρδανάπαλος.

Huius cognomen ob insignem hominis molliciem abiit in prouerbium. Fuit autem Sardanapalus delitijs usqueadeò effœminatus, ut inter Eunuchos & puellas, ipse puellari cultu desidere sit solitus.

Lesbijs digna. Λεσβίων ἄξια.

De rebus irritis dicebatur, ob id, ut coniicio, quòd Lesbij ob uanitatẽ uulgò malè audirent. Fortassis non malè qua-

drarit & in sordidos atq; impuros, unde λεσβίζειν dictum, pro eo quod est, Polluere & conspurcare.

Lesbiari. Λεσβιάζειν.

Antiquitùs polluere dicebatur. Aiunt turpitudinem quæ per os peragitur, fellationis opinor, aut irrumationis, primum à Lesbijs auctoribus fuisse profectam, & apud illos primum omnium fœminã tale quiddã passam esse.

Corinthiari. Κορινθιάζεσθαι. Stephan.

Veteres uulgato ioco dicebant eos, qui scortationibus ac lustris indulgerent, qui uel lenocinium exercerent. Sumptum est à meretricibus Corinthiensibus, de quibus suo loco dictum est.

Lydus in meridie. Λυδὸς ἐν μεσημβρίᾳ.

In hominem insatiatæ aut etiam intempestiuæ libidinis dictitabatur. Narrant Lydos adeò libidine perditos fuisse, ut non tantum noctu uacarent uoluptati Veneree, uerumetiam ipso meridie lasciuirent, manibus fœdum opus peragentes.

Lydus cauponatur. Λυδὸς καπηλεύει. Suidas.

In effœminatos, & uoluptatibus addictos. Ex huiusmodi narratione historia tradunt. Cyrus res deuictis Lydis imperauit, ut cauponiam exercerẽt, neq; tractarent arma, sed uestẽ ad terram usq; demissa uterẽtur, quæ olim mollitiem indicabat, ut ad eum modum uelluti in fœminas transformati, ad rebellionem fierent inutiles.

Pepones. Πέπονες. Homer.

Prouerbiali conuicio dicũtur homines molles, parumq; uiri. Metaphora sumpta à fructu, qui simul atque maturuit, dulcis quidem est, uerùm flaccidus & inutilis. Homerus: Ὦ πέπον, ὦ Μενέλαε. O Pepon, ô Menelae.

Lydio more. Λυδίῳ νόμῳ.

Id est: Lydia lege, siue Lydia cantione. Conuenit quoties ariolatur aliquis, & augurijs, diuinationibusq; seruit. Hac enim superstitione Lydi laborasse feruntur. Hesychius

Aristoph. *Videre mihi labda.*

Δοκεῖς δέ μοι καὶ λάβδα κατὰ τοὺς λεσβίους.

Id est: Mihi uidere & labda iuxta Lesbios, fellatricem indicat uelut ænigmate primæ literæ, quæ communis Lesbijs, & uitio quod ei tribuitur genti. Ex Aristophanis concionatricibus.

Pausani. *Adonidis horti.* Ἀδώνιδος κῆποι.

De rebus leuiculis dicebatur, parumq; frugiferis, & ad breuem præsentemq; modo uoluptatem idoneis. Erant Adonidos horti Veneri sacri, propter Adonidem eius Amasium, primo ætatis flore præreptum, atque in florem conuersum.

Plutarch. *Vt Corinthia uideris.*

Ὁ κορινθία ἔοικας χοιροπωλήσειν.

Id est: Corinthia uideris corpore quæstum factura. In mulierem intempestiuius libidinantem. De mulieribus Corinthi præstantibus dictum est alibi.

Zenodot. *Agathonia cantio.* Ἀγαθώνιος αὔλησις.

Rectè dicetur de oratione blanda magis quàm frugifera. Agathon tibicen quispiam erat, cantilenarum suauitate maiorem in modum aures deliniens. Nec huius mores dissimiles musicæ fuisse perhibētur. Laborauit enim infamia molliciei.

Chalcidissare.

Χαλκιδίζειν καὶ χαλκιδεύειν dicebantur, qui rapaciores & plus satis ad rem attenti uiderentur. Chalcidenses in insula Eubœa populi, comœdiæ ueteris conuitijs notati sunt, quòd auariores essent.

Phicidissare. Φικιδίζειν.

Dicebantur uulgò, puerorum obscœnis amoribus dediti.

Stephan. *Siphniassare.* Σιφνιάζειν.

Pro eo quod est, Manum admouere postico: sumptū est à moribus Siphniorum, qui libidinis caussa id factitare con-

consueuerint. Est autem Siphnus insula quæpiam haud procul à Creta.

Αὐτολήκυθοι.

Vulgato prouerbio dicebantur, qui non ex animo, sed uentris caussa colerent amicos.

Κλειτοριάζειν. Diogeni.

Vulgato conuitio dicebantur ij, qui puerorum amoribus oblectarentur, aut (ut Diogenianus ait) mulieres immodicè libidinosæ.

Clisthenem uideo. Κλεισθένην ὁρῶ.

Clisthenes hic malè audijt, & Comicorum conuicijs laceratus est, quòd parum uir haberetur, sesèq; cultu indecoro, uelut in mulierem transfiguraret.

Cleocritus. Κλεόκριτος.

Id nominis contumeliæ caussa iaciebatur in cinædos ac molles, & parum uiros. Nam & hunc ueteris comœdiæ maledicta nobilitarunt. Dictus est autem effœminatus, cinœdus hospes, obscuro fœdo'que genere, Cybeles filius. & cæt.

Sinopissas. Σινωπίζειν.

Id est: Lasciuis. A Sinope scorto quodam celebratæ lasciuiæ, cui cognomen hinc inditum uidetur, quòd noxijs esset oculis.

Sus per rosas. Ὑς διὰ ῥόδων. Eudemus.

Ego legendum arbitror, διὰ ῥοιδῶν, ἀπὸ τῆς ῥοιῶς, ut sit nomen diminutiuum. Rhœæ uerò Græcis dicuntur mala Punica. Et dicitur de agrestibus & intractabilibus. Quemadmodum sus per mala commodè [illegible]ci non potest.

Aries cornibus lasciuiens. Κριὸς ἀσελγόκερως. Diogeni.

Diogenianus ostendit conuenire in magnos & lasciuos. Pruriunt cornua arietibus benè pastis, quod idem accidit bubus.

Ἱππομανεῖν.

Dicebantur prouerbiali conuicio fœminæ uirosæ, ac libidine præter modum prurientes.

Caprarius in æstu. Ἀπόλλ' ἐν καύματι.

Zenodot. Confine illi Lydus in meridie. Nam his horis capraris, dum seductis gregibus in umbra latitant, lasciuire soliti scribuntur. Potest ad quemuis uoluptatem accommodari non intempore adhibitam.

Plutarch. *Quæ sub alis fiunt.* Κατὰ μάλης πράξεις.

Id est: Facta subalaria. Plutarchus: Ad laborem, adres honestas segnis, in his rebus quæ sub alis fiunt, nihil recusat. De adulatore loquitur, ad honesta officia tum pigro, tum inutili, ad uoluptuaria ministeria prompto. Equidem opinor ob id adulationi sub alis sedem datam esse, quòd hę corporis partes titillationem præcipuè sentiant. & cæt.

Suidas. *E Massilia uenisti.* Ἐκ Μασσαλίας ἥκεις.

Id est: E Massilia uenisti. Suidas ait dici solitum de his, qui cultu parum uirilis decoro uterentur. Quòd Massilienses luxu perditi, muliebrem fermè in modum ornarentur, comis unguento delibutis.

Complura masculi canis cubilia.

Πολλαὶ κυνὸς ἄρρενος εὐναί. Id est: Sunt canis infinita cubicula masculi. Recte dicetur in hominem mulierosum, peculiariter in eum, qui non contentus certo thoro, passim per aliena cubilia uoluptari gaudeat.

Lentiscum mandere. Σχῖνον διαβρώγειν.

Lentiscum mandere uel arrodere dicuntur ij, qui nimio comandi corporis studio superfluunt. Nam ex lentisco dentifricium fieri consuevit. Is est puluisculus quidam candidandis dentibus comparatus. Martialis:

Lentiscum melius, sed si tibi frondea cuspis
Defuerit, dentes penna leuare potest.

Huiusmodi igitur quibus dentiscalpium semper in ore est lentiscum arrodere dicuntur. & χιτροβῶρις, lentisci arrosores appellantur.

Peni-

Penicissare. πλοκίζειν μοι δοκεῖς.

Perinde ualet, quasi dicas, fucum facere. Nam πλόκιον Græcis comam non genuinam, sed appositiam significat, quam quidam galericulum uocant.

πτερυγίζειν. Lucian.

Dicitur, qui conatur & gestit quippiam efficere. Sumptũ à pullis auium, quum adhuc inuolucres sunt, alas mouentibus. Lucianus usurpat pro indecore & scurriliter gesticulari.

Voluptas fœda.

In uoluptatem inhonestam, aut scortum ad perniciem iuuenum omnibus instructum artibus, quadrabit illud ex Odyss. K. dictum de Circe:

Ἠμὲν ἅπαντες
Ἠὲ σύες λάοι τε μεσηγύς τε λύκοι τε. Id est:
Siquidem omnis
Fecerit illa sues'ue lupos'ue truces'ue leones.

Ἀλλοδαποφάγοι. Athenęus

Vocantur, quibus dulce est aliena uiuere quadra. Huius farinæ est quod alibi citauimus, illud Diogeniani, Melle temetipsum perungis.

INTEMPESTIVA ET INEPTA.

Simulare cupressum. Horat.

Orium ab imperito quopiã pictore, qui præter cupressum nihil nouerat pingere. A quo quum naufragus quidam petisset, ut uultum suum exprimeret, ac naufragiũ suum depingeret, interrogauit ille num ex cupresso uellet aliquid adnci. Cõcinne usurpabitur in eos, qui quod didicerunt, id ubiq; intempestiuiter inculcant, quum ad rem nihil attineat.

Intempestiua beneuolentia, nihil à simultate differt. Suidas.

Ἀκαιρος εὔνοι οὐδὲν ἐχέχαις διαφέρει.

Id est: Par odio importuna benuolentia. Quadrabit in

eos, qui dum officiosi studere esse, non habita temporis ratione nocent, aut molesti sunt sedulitate. Veluti, qui non apto tempore obiurgat amicum, aut qui immodicis & intempestiuis laudibus conciliat homini inuidiam, aut, qui pecuniam suppeditat adolescenti, qua fit deterior.

Varro. *In lente unguentum.* Τὸ ἐπὶ φακῇ μύρον.

Id est: In lenticula fabulam, subaudi narras. Quadrat autem in hominem, aut in rem quampiam, quæ neutiquam in tempore adhibeatur ijs, quibus minimè congruit. Veluti si philosophum iuuenum lasciuientium conuiuio misceas. Aut inter pocula, de rebus grauibus ac theologicis incipias disputare, Quemadmodum videlicet lenticulæ uili legumini, inepte quis admiscuerit unguentum.

Plutarch. *In crastinum feria.*

Εἰς αὔριον τὰ ἀπωσίτια. Id est: In crastinum feria. Plutarchus in uita elopidæ narrat hanc uocem apud Græcos abijsse in prouerbium. &c.

Zenodot. *Aestate penulam deteris.*

Ἐν θέρει πλὼν χλαῖναν καταξύεις.

Rectè dicetur in eum, qui res necessarias temerè nec in tempore profundit, aliquando futuras usui si seruetur.

Ouid. *Mense Maio nubunt malè.*

Dici potest in eos, qui alieno tempore quicquam faciũt, aut qui parum auspicato quid aggrediuntur. Nam olim inauspicatum existimabatur, mulieres Maio mense nubere. Ouidius in Fast.

Mense malas Maio nubere uulgus ait.

Aristotel. *Mentham belli tempore neq; serito, neq; edito.*

Μίνθην ἐν πολέμῳ μήτ' ἔσθε, μήτε φύτευε.

Id est: Mentham nec comedas, nec plantes tempore belli: Mentha corpori frigus adducit, quia semen genitale minuit, Frigus autem aduersatur fortitudini atq; audaciæ. Potest & in eum sensum deflecti paræmia, ut admoneat

neat ne quid alieno tempore fiat, quod officiat.

Rosam, quæ præteriit, ne quæras iterum.

Ῥόδον παρελθὼν μηκέτι ζήτει πάλιν.

Id est: Ne quære rursum præteritam semel rosam. Ne te maceres desiderio rerum, quæ reuocari, relatiue non queunt, uelut exactæ iuuentæ, formæ, uirium, fortunæ. Nam ut nihil est rosa gratius, ita nihil minus diuturnũ.

Foras Cares, non amplius anthisteria.

Θύραζε Κᾶρες, οὐκέτ' ἀνθιστήρια.

Id est: Cares foras, peracta enim anthisteria. Dici consueuit, ubi quis semper eadem sibi sperat commoda, aut idem semper licitum fore credit, quod aliquando pro temporis ratione fuerit permissum. Athenienſibus mensis quidã Anthisterion appellabatur, quod is plurimos flores progigneret. In hoc festa quæpiam agebantur & conuiuia liberaliora. Exactis autem feriis, quum iam ad solitas operas reuocarentur serui, hoc peracto dicebant heri. Foras Cares, non iam amplius Anthisteria. Cares autem seruos appellabant, quod ea gens mercenarijs operis quæstum facitaret. &c.

Anus hircissans. Γραῦς καπρῶσα. Aristoph.

Id est: Anus hircissans. De anu adhuc intempestiua libidine prurienti. Nota est hircorum libido, odorq;.

Anus bacchatur. Γραῦς βακχεύει.

Id est: Anus bacchatur. In eos dici solitum, qui præter ætatem indecore lasciuunt. Nam Bacchanalium licentia iuuenculis utcunque permittitur, aniculis certè fœdissima est.

Feli crocoton. Γαλῆ κροκωτὸν.

Id est: Feli crocoton, subaudiendum das, aut addis. Dici solitũ quoties honos datur indignis, & quos haud quaq; decet. Aut quum datur quippiam ijs, qui munere non norunt uti: Crocoton uestis genus est rotundæ ac fimbriatæ, qua diuites utebantur.

Quid de pusillis magna proœmia? Plutarch.

Τί μικρῶν πρὸς μεγάλα προοιμιάζῃ;

Id est: Quid de minutis rebus magna texis proœmia? Vbi quis in re non magni momenti, uerbosa utitur præloquutione. Horat. Quorsum hæc tam putida tenduntᵉ Huic cognatum est: Absq; proœmiis & affectibus.

Ab unguibus incipere. Ἐκ τῶν ὀνύχων ἄρχεσθαι.

Dicuntur, qui à leuissimis minimeq; ad rem pertinentibus ordiuntur.

Cicero. *Tragœdias in nugis agere.*

Tragœdias in nugis agit, qui in re leuicula tumultum mouet, ut ait Terentius, magno conatu magnas nugas dicit.

Annosam arborem transplantare.

Τὴν πάνυ γεγηρακυῖαν μεταφυτεύειν.

Id est: Vetulam arborem transplantare. In eos dicitur, qui sero atq; exacta iam ætate conantur dediscere, quibus dru iuuenes assueuerint. Aut simpliciter de his, quæ frustra molimur.

Zenodot. *Ne unquam uiri senis.*

Ἀνδρὸς γέροντος μήποτ' εἰς ψυχὴν δέχου.

Id est: Tu ne uiri unquam inspicito podicem senis, id est, ne requiras illud à quoquam quod ab eo præstari non possit.

Homer. *In senem libidinosum.*

In eos, qui ad rem gerendam iam inutiles sunt ob ætatẽ, uerum oratione ualent, appositè dixeris illud Homeri

τῆμαι δύπαλιμον γῆρας ἐπηνορίην, ἀλλ' ἄχεϊ ταὶ
κεῖμαι.

Iam ob senium bello emeriti, sed dicere tantum
Egregii.

Molestum, sapientem apud stultos loqui.

Diogeni. Ἀργαλέον φρονέοντα παρ' ἄφροσι πολλὰ λαλεῦντα.

Id est:

Id est: Dicere multa graue est, sapientem apud insipientes. Nihil intractabilius homine stulto, qui quicquid rectè dicitur, in diuersam partem rapit.

Malum est bonum.

Κακὸν τὸ καλὸν νῦν γε μὴ καιρὸς τύχῃ.

Id est: Bonum malum sit, tempore datum haud scio. Nihil gratum, quod intempestiuum.

In pace leones. Aristoph.

Aristophanes in Pluto:

Ὅστις εἶναι μὴ λέοντες, ὦ μάχην δ' ὁλώμεκες.

Id est: Quum leones sint domi, idem in Marte sunt uulpeculæ. Conueniet in eos qui præpostere se gerunt. Aut in illos, qui simulata mansuetudine perueniunt ad tyrannidem.

Mira de lente.

Vide, Aliena de re.

INTERNITIO.

Funditus, radicitus.

Quod prorsus & citra spem instaurationis perditur, funditus ac radicitus tolli dicitur, quorum alterum sumptum est ab ædificio, quum æquatur solo: alterum ab arboribus, quum non solum amputantur rami, uerumetiã ipsa stirps incidituᵉ, aut unà cum radicibus tollitur &c. Quod nos dicimus radicitus siue à stirpe, Græci dicunt ἐκπρίειν, quasi dicas extirpare. Multum accedet gratiæ si ad animum deflectatur: ueluti si quis dicat ambitionem, auaritiam ac libidinẽ funditus ac radicitus ex animo reuellendam. Plautus. Cicero.

Ne bolus quidem relictus. Eupolis.

Οὐδ' ἔγκαφον λελειμμένον.

Id est: Ne bolus quidem relictus est, hoc est, nec uel pauxillum. Nam ἔγκαφον id apud Græcos significat, quod nos uulgata uoce magis quàm Latina, morsellum dicimus, à uerbo κάπτω, quod est auidè comedo.

Eustathi. *Ne ignifer quidem reliquus est factus.*

Οὐδὲ πυρφόρος ἐλείφθη.

Id est: Ne ignifer quidem superfuit. Vbi significamus omnes ad unum interijsse adeò, ut ne ei quidem sit parcitum qui ignem præferat exercitui.

Pinus in morem. Πεύκης τρόπον.

Id est: Piceæ ritu. Vbi quis funditus radicitusq; perit, ita ut nullo pacto restitui possit, piceæ ritu perditus dicitur. Nam piceam succisam negant suppullulascere.

Totum subuertere. Ὁλομάνα τρέπειν.

Id est: Totum euertere. Dicitur qui funditus perdit quẽpiam, & uelut ab ipsis radicibus funditusq;. Ductum ab ædificijs, quæ subuertuntur à fundamentis.

Iuuenal. *Perdere naulum.*

Iuuenalis: Furor est post omnia perdere naulum. In eum, qui quum multa amiserit, reliquum etiam uelit perdere. Metaphora sumpta à mercatoribus.

Eudemus *Cum cane simul & lorum.*

Σὺν τῷ κυνὶ τὸν ἱμάντα.

Id est: Vna cum cane lorum quoq;. Eudemus indicat dici, quoties simul omnia pereunt.

Homer. *Qui iure perierunt.*

In eos, qui suo merito pereunt, conueniet illud Homeri:

Τούσδε δὲ μοῖρ' ἐδάμασσε θεῶν, καὶ χέτλια ἔργα.

Hos fatum & malefacta neci & exitioq; dederunt.

Omitte uatem.

Πάρες τὸν μάντιν: Id est: Omitte uatem, uti conueniet, quoties alicui parcendum admonebimus quod is eximius sit & nummus habendus à uulgari sorte. Veluti si quis poëtæ, Theologo, sacerdoti diceret oportere parci. Antiquitus mos erat, ut augur coronatus ante aciem incederet: neq; fas erat hunc telis impetere, utpote uirum sacrum. Poterit adagium etiam per ironiam usurpari.

INVI-

Cognatio mouet inuidiam. Aristotel.

Aristoteles Rhetoricorum libro 2. docens inuidiam oriri erga uicine & cognata: nullus enim inuidet olim defunctis, aut diuersi generis, aut immenso interuallo superioribus inferioribus ue: adducit huius uersiculi testimonium:

Τὸ συγγενὲς γὰρ καὶ φθονεῖν ἐπίσταται. Id est:

Etenim inuidere non nouit affinitas.

Vnde qui eo altitudinis processerunt, ut inuidiam gloria superarint, extra omnem aleam extraq; inuidiæ telæ esse dicuntur.

Esurienti ne occurras. Theocrit.

Prouerbij faciem habet illud Theocriti in Siracusanis: Gorgo hortans ad reditum quod maritus esset iracundus, adijcit:

Πεινῶντί γε μηδὲ ποτ' ἔνθεν, Id est:

Absit ut unquam occurreris esurienti.

Fames enim exasperat iracundiam. Vnde apud Plautum aliquis iracundius loquentem rogat, quàm pridem edisset. Apud eundem est: Fames & mora bilem in nasum consciunt.

Figulus figulo inuidet, Faber fabro. Hesiodus.

Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ πρότεν, καὶ τέκτονι τέκτων,
Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.

Odit ita fabrumq; faber, figuloq; molestus
Est figulus: mendico protinus inuidet alter
Mendicus, cantor cantorem liuidus odit.

Inimicus & inuidus uicinorum oculus. Alcippus.

Alcippus in epistola quadam ad Eucymonem.

Δυσμενὴς, καὶ βάσκανος ὁ τῶν γειτόνων ὀφθαλμὸς φησὶ μὴ παροιμία.

Id est: Inimicus & inuidus uicinorum oculus, ut dictum est prouerbio, uicinus uicino inuidet. Nec inuidemus ijs, à quibus longo absumus interuallo, sed quod propemodum speramus assequi.

Vnicum arbustum haud alit duos erithacos. Zenodot.

Μία

Μία λόχμη οὐ ξέφει δύο ἐριθάκους.

Id est: Idem arbustum non alit duos erithacos. Non intempestiuiter dicitur in eos, quibus parum conuenit, nec in eodem munere concorditer uersari queunt. Est autem erithacus auis quædam solitaria, ut in eodem fatu non temere nisi unam inuenias. Alexander Magnus dixit non dissimile huic: Mundum non capere duos soles.

Vna domus non alit duos canes.

Εἰς οἶκος οὐ λάσκῃ ξέφει τοὺς δύο κύνας.

Id est: Eadem domus non bene canes alit duos. In eos, inter quos parum conuenit, propter idem lucrum quod communiter expetunt. Sic idem regnum non fert duos ambitiosos tyrannos. &c.

Zoili.

Zoili uocantur alienarum laudum obtrectatores, & alienorum laborum reprehensores. Zoilus sophista quispiã fuit, qui Homerum ausus est, libris in eum scriptis, incessere. Vnde ὁμηρομάστιξ cognomen meruit. Sic enim appellantur nobilium autorum castigatores.

Hierony. *Edentulus uescentium dentibus inuidet.*

D. Hieronymus: Cur quæso ut suadeas, ne uescentium dentibus edentulus inuideat, & oculos caprearum talpa contemnat, hoc est, ne quod ipsi non contingit, aliis inuideat.

Expertes inuidentiæ musarum fores.

Ἀφθονοι μουσῶν θύραι.

Id est: Candidæ musarum ianuæ. De his dictitatum, qui literaturam suam candide libentérq; impertiunt aliis, & ad docendum prompti propenſiq; sunt.

Homer. *Iactantiæ comes inuidia.*

Qui monebit, ne quis insolentius iactet uel fortunæ munera uel naturæ dotes, nequando Nemesis exaudiat auferatq;, non intempestiuiter usurpabit illud Homeri:

ἀλλα

Αλλ' ἔτι που δῶρα θεῶν ἔχει ἔστι δαΐσσαι.

Possideat tacitus, si qua adsunt numina diuum.

Turpe silere. Αἰσχρὸν σιωπᾶν.

Hoc licebit uti, quoties quis alterius exemplo eximulatur ad studium aut negocium aliquod suscipiendum. Aristotel.

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Vitium illud significat humanis ingeniis insitum, ut sem per alienam sortem magis miretur, suam contemnant ac fastidiant: optent inexperta, experta damnent. Horat.

Fertilior seges est in alieno agro.

Ouid. Fertilior seges est alieno semper in arua,
Vicinumq; pecus grandior uber habet. Ouid.

Persius: Securus & angulus ille. Aul. Gell. Aliena nobis, nostra plus aliis placent. Horat.

Qui fit Mecœnas, ut nemo, quam sibi sortem
Seu ratio dederit, seu fors obiecerit, illa
Contentus uiuat, laudet diuersa sequentes?

Præstat inuidiosum esse.

Herodot. Præstat inuidiosum esse, quàm miserabilem. Nam inuidia ferè comes est felicitatis, miseratio calamitatis.

IRA.

Lucernam accendere possis.

Vehementem iram hac hyperbole exaggerauit Theocritus in Thyonicho: Theocrit.

Κἤφατ' ἔτ' ὠὐμαίωσεν ἀπ' αὐτᾶς καὶ λύχνον ἅψαις. Id est:
Incaluitq; ira, facile accendisse lucernam
Ex ipsa ut possis.

In fermento iacere. Εμ τᾷ ζύλᾳ κεῖσθαι. Plautus.

Dicebantur, qui animo essent ægro, quiq; iracundia turgerent. Nota translatio. Fermentum enim & acorem habet & tumorem. Vnde & in diuinis literis fermentum malitiæ rancorisq; significationem habet.

Fluctus mutus. Κῦμα κωφόν.

Fluctum mutum appellabant, qui nondum edebat fragorem, sed iam incipiebat intumescere. Dici potest de bili

bili hominis quę nondum erupit in conuitium, sed tacitè inardescit.

Iracundior Adria.

Qui moribus parum est commodis, & irritabili ingenio, Adriæ comparatur prouerbio.

Plato. *Demissis auriculis.*

Qui deiecto sunt animo, auriculas super humeros habere dicuntur. Plato lib. de Repub. 10. τὰ ὦτα ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχοντες. Id est: Auriculas super humeros habentes, hoc est, animis deiectis & ægris. Sumptum à iumentis, aurium moribus animi affectum testantibus.

Brutus. *Mordere frenum.*

Pro eo quod est, uel leuiter repugnare seruituti. Papinius in diuersum sensum usurpauit, nempe pro eo quod est seruitutem accipere, frenumq; recipere.

Aristoph. *Mordere labrum.* Εσθίειν τὰ χείλη.

Id est: Comedere labra. Vel hodiernis temporibus uulgò dicitur, qui stomachatur animoq; ringitur. Sumptũ ab indignantium gestu.

Homer. *Tacitè stomachari.*

In eum, qui secum indignatur quadrabit illud Homeri: Ὁ δ' ἐχώσατο κηρόθη μᾶλλον. Id est:

Illi cor magis, atq; magis succenditur ira.

ITERATIO CITRA TAEDIVM.

Plato. *Bis ac ter quod pulchrum est.*

Δὶς καὶ τρὶς τὸ καλόν.

Id est: Iterum ac tertio quod pulchrum est, subaudi, dicendum est. Vsurpatur à Platone. Cæterum benè uidetur prouerbio dictum, quod egregium sit, id iterum ac tertio in sermone repeti oportere. Lucianus: Nulla sacietas rerum honestarũ. Omnino ea uis inest rebus egregijs, ut quo sæpius ac pressius inspiciantur, hoc magis ac magis placeant.

ITERATVS ERROR.

Ea-

Eadem oberrare chorda. Horatius.

A cantoribus ducta translatio est. In eos concinne dicetur, qui uel in simili re crebrius peccant, uel culpam eandem iterum atq; iterum cõmittunt. Primus enim lapsus uel casui datur uel imprudentiæ, iteratus stultitiæ tribuitur aut inscitiæ.

Iterum eundem ad lapidem offendere. Zenodot.

Δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν αἰσχρὸν εἰσκρούειν λίθον.

Id est: Iterum ad eundem turpe lapidem impingere. Sapientis haud est, bis in eodem labier.

Vulpes non iterum capitur laqueo.

Ἀλλ' οὐκ αὖθις ἀλώπηξ πάγαις.

Id est: At non iterum uulpes laqueis, subaudiendum, capitur. Stupidi est hominis, in malum gustatum iterum incidere.

Non licet in bello bis peccare.

Ἀμπτῶν οὐκ ἔνεστι δὶς ἐν πολέμῳ.

Id est: In bello bis errare non licet. In rebus periculosis non est tutum labi. Nam si semel erretur, actum est de capite, nec est secundo errori locus. Deliberandum ergo est diu, quicquid statuendum est semel, puta de sacerdotio, de matrimonio. &c.

Venia primum experienti. Diogeni.

Συγγνώμη πρωτοπείρῳ.

Id est: Venia primum experienti. Ignoscendum his, qui rudes nouo quopiam in negocio incipiunt uersari, si quid per imperitiam peccarint.

Sus in uolutabro cœni. Pet. Apo.

Ὑς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

Id est: Sus lota rediit ad uolutabrum luti. Quum quis iterat iam extirpata flagitia. Extat in epistolis Petri.

Canis reuersus ad uomitum. Idem.

Κύων

Κύων ἐπὶ τὸ ἴδιον ἔξεραμα.

Id est: Canis ad proprium uomitum. Quadrabit in eos, qui relabuntur in eadem flagitia.

Campan. *Decipienti semel.*

Ioannes Campanus: Decipienti me semel dii malè faxint, faxintque benè si bis idem deceperit. Confine illi: Improbe Neptunum accusat, qui iterum naufragium facit.

IVDICANDI RECTE, SECVS.

Zenodot. *In quinq; iudicum genibus situm est.*

Ἐν πέντε κριτῶν γόνασιν κεῖται.

In quinq; sirum genibus iudicum, id est, in alieno arbitrio res est posita. Nam antiquitùs quinque iudicibus dirimenda erat negocium, ut de Comicorum fabulis pronunciarent. Quum significamus non esse nostræ facultatis præstare rei exitum, uerùm hunc superis & fortunæ in manu esse. Pindarus. Nunc spes quidè mihi, at in deo situs exitus.

Panidis suffragium. Παννίδου ψῆφος.

In eos torquebatur, qui stultè atq; inerudite iudicarent. Aiunt Panidem hunc Chalcidis regem fuisse, qui Hesiodum Homero prætulerit, perinde quasi dicas: Midæ suffragium. In genere, conueniet in iudicia uulgi, cui ferè semper pessima pro optimis placuerunt.

Suidas. *Sus tubam audiuit.* Σάλπιγγος ὗς ἤκουσε.

In eos quadrabit, qui res quidem egregias audiunt, uerùm eas neq; intelligunt neq; mirantur. Aut in eos, qui ijs quæ audiunt, neq; gaudent neq; commouentur.

Quod index auro, id aurum homini.

In saxeis cotibus aurum exploratur, cuidens præbens specimen. In auro uerò proborum pariter & improborum ingenium deprehenditur.

Πλοῦτος γὰρ ἀνδρὸς ἐστὶν ἔνθρακτος τρόπος.

Opes ut index hominis ingenium arguunt.

Lydius

Lydius lapis siue Heracleus lapis. Theophr.

Λίθος Ἡρακλεία ἢ λίθος Λυδός.

Id est. Lapis Heracleus, siue Lydius lapis. In eos dicitur, qui uehementer acri exacto'que iudicio sunt. Adagium accommodari potest uel ad personam, uel ad rem.

Gnomon & regula.

Quod in re quapiam præcipuum, & ad quod unum reliqua omnia conferuntur, regulam & gnomonem prouerbio uocabant. Porrò ad regulam exæquant fabri structuram. Idem utuntur gnomonibus. Constat autem gnomon è duabus lineis rectis, quas utrinq; dimetiens, dissecto quadrangulo constituit.

Emunctæ naris. *Muccosis naribus.* Horat.

Emunctæ naris dicitur acri exactoq; iudicio, quasi purgatis naribus, muccoq; emunctis. Horatius:

Emunctæ naris, durus componere uersus.

Contrà, obesæ naris dicuntur stupidiores.

Tenedius homo. Τενέδιος ἄνθρωπος. Plutarch.

Dici solitum de homine tetrico formidabiliq; aspectu. Suidas ait regem quempiam Tenedi fuisse, cui nomen Tenes, qui leges tulerit, ut à tergo iudicis astaret quispiã securim tenens, uidelicet in hoc paratus, ut qui perperam quid in iudicio dixisset, opinor mendacium aut falsum testimonium cum protinus securi ferirer.

Tenedius patronus. Τενέδιος συνήγορος. Stephan.

Id est: Tenedius aduocatus. Eodem è fonte profectũ est & hoc dici solitum de eo, qui compendio causſam expedit, litisq; nodum ocyus dissecat. Ductum à Tenedia securi.

Manum ferulæ subduximus. Hierony.

Antiquitùs literatores discipulorum manus ferula cedebant. Vnde manum ferulæ subduxisse dicuntur, qui desierunt in ludo literario uersari, neq; iam ut pueri docendi, sed utcunq; docti sunt.

Nouit quid album, quid nigrum.

Duplicem in sententiam accipi potest. Aut nouit discrimen recti prauiq; , aut nouit id quod nemo uel indoctus ignorat. Nam euidentius est albi nigriq; discrimen, quàm ut quisquam non uideat. Videtur tractum esse à priscis illis mortalibus, qui duos tantum naturales colores nouerant, album & nigrum teste Pompeio.

Homer. *Nouit mala & bona.*

Incum, qui per ætatem usumq; rerum, iam delectum habere potest fugiendorum atq; expetendorum, congruet illud Homeri:

Ἀκηδὲς γάρ μοι κεφαλὴ πέλεται ἔμμεναι.
Ἐσθλὰ τε καὶ τὰ κακά. Id est,
Iamdudum siquidem nouiq; & sentio cuncta,
Quæ bona quæq; mala.

Purpura iuxta purpuram dijudicanda.

Ἡ πορφύρα πρὸς τὴν πορφύραν διακριτέα.

Id est: Purpura ad purpuram dijudicanda est. Certissimum iudicium ex collatione nascitur. Vnde emptores mercaturi purpuram, ne fallantur, alteram adhibent purpuram.

Plato. *Alba amussi.* Λευκῇ σανίδι.

Hoc est, nullo delectu ac citra discrimen. Effertur & fit In albo lapide alba linea. Dicitur uel in eos qui nullo sunt iudicio, uel in stupidos, uel in eos qui incertis probant aut significant incerta. Solet enim funiculus ille dominio oblini, quo discrimen faciat. Vnde & rubricâ uocauit Persius: Ac si oculo rubricam dirigat uno.

Aristotel. *Nullus delectus.*

Aristoteles lib. II. Politico. refert hunc uersiculum.

Ἐνδεὴς τιμᾶς μὲν κακοῦ ἀνδρὸς, ἰσόδυος. Id est:
Par honor ignauoq; uiro, & uirtute ualenti.

Quo licebit uti, si quando significabimus nihil esse discriminis inter eruditum & impostorem, inter benè merentem & malè merentem. &c.

Lesbia

Lesbia regula. Idem.

Dicitur, quoties præposterè, non ad rationem factum, sed ratio ad factum accommodatur, & quum lex moribus applicatur, non mores ad legem emendantur: aut quoties princeps se populi moribus accommodat, quum contrà conueniat plebem ad principis arbitrium uitam instituere, si modo princeps ipse ad honesti regulam ac scopum respiciat.

Nasus. Horatius.

Ipse denique nasus in prouerbium abiit pro iudicio. Horat. Non quia nullus illis nasus erat.

Faciunt item huc quæ citauimus, partim etiam citabimus alibi:

Auris Batana. *Coruus albus.*

Cæci præscriptio. *Censoria uirgula.*

IVVENTA.

Iuuenta uiribus pollet. Homer.

Aduires plurimum momenti adfert ætas iuuenta. Ad id facit illud Homeri:

Καὶ δ' ἴχεν ὄφρα νέος τε, καὶ ἱμερτὸς μετέησιν.
Flos quoq; adest ætati, cuius nunc maxima uis est.

Iuuenari.

Iuuenari dixit Horatius, quod Græci παίζειν, παιδιὰν, παιδιὰν, pro eo quod est, iuuenum more iactantius, inconsideratius, inconsultius agere, aut si quid aliud ei ætati peculiare uidetur. Quod quo longius traducatur, hoc fuerit uenustius, ut si quis orationem floridam phaleratamq; dicat παιδικὸν. Eiusdem formæ est γεραιδικὸν, pro gestu, cultuq; repræsentare mulierem.

IVSTICIA.

Iustitia in se uirtutem complectitur omnem. Aristotel.

Ἐν ᾗ δικαιοσύνη συλλήβδην πᾶσ' ἀρετή ἐστιν.

Id est: Iustitia in se uirtutem complectitur omnem.

Homines frugi omnia rectè faciunt. Cicero.

M. Tullius lib. Tuscul. 4. Frugalitatis nomen tanquam ad caput referre uolumus, quod nisi eo nomine uirtutes continerentur nunquam illud tam peruulgatum esset, ut iam prouerbij locũ obtineret, Homines frugi omnia rectè facere.

Aristotel. *Exigua res est ipsa iusticia.*

Quo prouerbio significabant, non multum adferre momenti, si probus sis, nisi talis etiam habearis: & opinionem longè plus ualere, quàm ipsam rem.

Trutina iustius. Δικαιότερον ϛαχάνης.

Id est: Iustius trutina. De ijs, qui insigni, incorrupta que sunt æquitate. Est autem id libræ genus, quo uel minutissimum ponderis momentum sentitur dignoscitur q. Latini quoq; exactam ęqualitatem æquilibrium appellant. Vnde & æqua lance dicitur.

Suidas. *Iusticiæ oculus.* Δίκης ὀφθαλμός.

Dicitur syncerus & incorruptus iudex, aut ipsum etiam iudicium. Adagij meminit Suidas.

Iusticia iustior. Δίκης Δικαιότερος.

De uehementer integris & incorruptis.

Maras. Μάρας.

Hoc nomine ferunt fuisse quempiam apud Berœam Syriæ ciuitatem, ditissimum quidem illum, uerum nihilominus humanum & officiosum in omnes, tum ciues, tum hospites. Vnde & uulgò receptum, ut id uocabuli tribueretur uiris, qui ad multorum utilitatem nati uiderentur.

Suidas. *Bocchyris.* Βάκχυρις siue Βόκχυρις.

Rex quidã fuit Aegyptiorum, adeò notæ & incorruptæ in iudicandis litibus iusticiæ, ut uulgò si quem magnopere iustum & integrum significare uellent, Bocchyrim appellarent. Dici potest & de ijs, qui non temerè de re quapiam pronuntiant.

Rhadamantheum iudicium.

Ῥαδα

Ῥαδαμάνθυος κρίσις.

De incorrupte iudicantibus.

Orphica uita. Ὀρφικὸν βίον. Plato.

Id est: Orphicam uitam. Plato dixit uitam innoxiam, & à luxu sanguinolentisq; dapibus puram.

Virtus simplex. Aristotel.

Aristotel. Εὐθλεὶ μὲν γὰρ ἁπλῶς παντοδαπῶς δὲ κακοί. Id est: Est simplex uirtus, omnigenum uitium. Facile enim est à scopo aberrare, sed scopum attingere difficile.

Eadem pensari trutina. Horat.

Id est: Eadem lege. Horatius in sermon. Hac lege in trutina ponetur eadem. Persius: Examenq; improbum in illa Castiges trutina. Huic simillimum est: Aequali trutina, siue æqua lance, quod pari iure sit citra personarum respectum.

Rhamnusius. Ῥαμνούσιος. Eudemus.

Id cognominis olim, ceu prouerbio additum sapientibus ac moderatis uiris. Vel ab eius gentis moribus ductum, uel à dea Rhamnusia, quæ modum in omni negocio docet adhibendum.

Prienensis iusticia. Πριήνη Δίκη. Strabo.

Quum significamus aliquem in iudicando plurimũ excellere. A Biante Prienensi sumptum, cuius integritas in iudicandis caussis in prouerbium abijt.

Rectam ingredi uiam. Aristotel.

Τὴν ὀρθὴν βαδίζειν ὁδόν.

Rectam ambulare uiam dicitur, qui nusquam deflectit ab honesto, Huic simillimum est: Rectam instas uiam, id est, rem acu tetigisti.

Dum clauum rectum teneam. Quintil.

Id est: Dum meo fungar officio. Significat non imputandum euentum parum prosperum artifici, modò is præstiterit quod artis est. Nam & gubernator, inquiens Quintilianus, uult salua naue in portum peruenire, si

tamen tempestate fuerit abreptus, non ideo minus erit gubernator, dicetq; notum illud. Dum clauum rectum teneam.

Plutarch. *Ad amussim applica lapidem, non ad lapidem amussim.*

πρὸς κάθυμα πέτρον τίθεσθαι, μὴ πρὸς πέτραν κάθυμα.

Id est: Lapis amussi est applicandus, non amussis ad petram. Admonet uitam ad leges esse corrigendam. &c.

Ne moueto lineam. Μὴ κίνει γραμμήν.

Id est: Ne moue lineam. Id translatum à more ueterum, qui metam ducta linea signabant, in qua præmium propositum erat quod auferret uictor. Significat autem nō esse mutandas leges, neque prætereundos fines rerum præscriptos.

Ex æquo partire. Ἐξ ἴσου λάβε πᾶσιν.

Id est: Ex æquo da omnibus. Translatum ab his, qui communium aut hereditatem partiuntur. Quadrabit in iudicem aut principem, quem oportet æquabile ius reddere.

Plutarch. *Æqualitas haud parit bellum.*

Ἰσότης πόλεμον οὐ ποιεῖ.

Id est: Aequalitas bellum haud parit. Aequalitas continetur concordia. Inæqualitas discordiarum est mater.

Plato. *Quæ non posuisti, ne tollas.*

Ἃ μὴ κατέθου, μὴ ἀνέλου.

Id est: Quæ non deposuisti, ne sustollas. Laërtius refert inter Solonis leges, sentiens opinor de terminis agrorum non mouendis, quos maiores fixissent. Conueniet in furaces. & in eos qui repetunt quod non crediderunt. Item qui sibi postulant acceptum ferri quod non præstiterunt.

Homer. *A sacris abstinendæ manus.*

Vulgò quoq; creditum est, fatum instare ei, qui sacris rebus

bus ac deo dicatis manus iniecerit. Vnde Homerus:

Cum duo certent uitro simulárq; capit quis
Cuiq; deus bene uult, malũ huic breui imminet ingens.

Nemo quenquam ire prohibet publica uia. Plautus.

Quo significant rerum communium æqualem omnibus usum esse, neq; cuiquam uetendum uitio, quod ius publicum concedit.

Zaleuci lex. Ζαλεύκου νόμος.

Val. Max

De edicto mandatoq; plus satis rigido parumq; humano dicebatur. Zaleucus quidam Locrensibus leges tulit acerbiores. Nō dissimile illis: Manliana imperia, & Phalaridis imperium. Quum filius Zaleuci secundum ius ab eo constitutum, ob crimen adulterij utroq; oculo carere deberet, ac tota ciuitas in honorē pœnam adolescenti remitteret, repugnauit aliquandiu: postremo populi uictus precibus, suo prius, deinde filij oculo eruto, salua lege, supplicij modum temperauit.

Dat ueniam coruis, uexat censura columbas. Iuuenal.

Pœna legum exercetur in humiles quoſpiam, rapacibus ignoscitur. Plutarchus in uita Solonis: Leges aranearũ telis adsimiles dicebat, propterea quod in illas si quid leuius aut imbecillum incurrerit, hæret: sin maius aliquid, dissecat ac fugit. Terentius in Phorm.

Quia non rete accipitri tenditur, neq; miluio,
Qui malè faciũt nobis: illis qui nihil faciunt rēditur.
Quia quum in his fructus est, in illis opera luditur.

Vrbanus nihil æqui cogitat.

Οὐδὲν φρονεῖ δίκαιον ἀστεῖος ἀνήρ.

Id est: Vrbanus æqui nihil, boni ue cogitat. Admonet rusticanam uitam innocentiorem esse, ut quæ sola cum solis habeat commercia terris. Contrà qui degunt in urbibus, propter contagia negociorum & hominum, astutiores euadere. Potest huc accōmodari paræmia, quod eximæ morum ciuilitati & urbanæ blandiloquentiæ, ferè comes esse solet astutia. Cōtrà qui moribus sunt agrestibus, iis plerunq; fides est certior.

Homer. *Quod alijs uitio uertas, ipse ne feceris.*

Quod damnaturus fis in alijs, in te ne admiseris. Ad id facit illud Homeri:

Imò adeò si quisquam alius patrare pararet
Tale aliquid, damnaretis uitioq; daretis.

LACESSENTIS.

Diogenia *Arietem emittit.* Ἀρνα προβάλλῃ.

Id est: Arietem obijcit. In rixæ pugnæq; cupidum dicebatur. Antiquitus enim bellum suscepturi, fœtialem mittebant, qui arietem adductum in hostium fines immitteret, hoc significans pacto, cauitatem & agros illorum hostibus compascuos fore.

Cominus atq; eminus. Ἐγγύθεν & ποόῤῥωθεν.

Translatum à bello, in quo nunc conserti pugnant gladijs, nunc machinis procul tela in hostem torquentes. Id si ad animi res transferatur, fiet uenustius. Cum hominibus habenda pax, cæterum cum uitijs cominus atq; eminus pugnandum.

Ad pila ubi uentum.

Quum de propinquo res geritur, ad pila uẽtum dicitur. Pilum autem est genus hastæ Romanæ breuius.

Terent. *Non ut prior lædam, sed ut iniurium retaliem.*

Sed iam datum malo retaliem malum. Conuenit cum illo Terentiano: Sic existimet, responsum, non dictum esse.

Plutarch. *Nunq̃ enim meos boues abegerunt, nec equos.*

Οὐ γὰρ πώποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν, οὐδὲ μοῦν ἵππους.

Id est: Non enim equos unquam mihi subduxere boues'ue. Nunquam me læsetunt aut affecerunt iniuria. Quum negamus nobis esse causam, cur illum aut illum odisse debeamus.

Homer. *Omni conatu inuadere.*

Si quem significabimus totis uiribus tendere in quempiam oppugnandum, conueniet illud Homeri:

Αἰνείας δ' ἐπίεσσε σὺν ἰσχέϊ θέσπιν μακρῷ.

Obuius Aeneas, clypeoq; insurgit & hasta.

Pugnis & calcibus. Πυξὶ & λάξ. Tullius.

Pro eo quod est, omni contumeliæ genere, totis'que uiribus.

Irritare crabrones Plautus.

Id dictum est à Plauto in Amph. in mulierum ingenium, quibus iratis si repugnes, magis prouoces, neq; sine tuo malo discedas.

Refricare cicatricem.

Quum dolor temporum spacio iam mitior renouatur refricari cicatrix dicitur. Dicimus & refricare dolorẽ, & refricare memoriam, & suffricare memoriam, pro eo quod est, leuiter renouare, sed in malam ferè partem.

Tangere hulcus. Κινεῖν τὸ ἕλκος. Terent.

Id est: Mouere seu tangere hulcus. Est moucre dolorem, eiusq; rei facere mentionem, quæ nos magnopere urat. Terentius: Quid minus necesse fuit, quàm hoc hulcus tangere?

Vnguis in hulcere. Cicero.

Cicero in Clodium, qui populum fame iam exasperatum concionibus insuper seditiosis in rabiem agebat. Vt tu, inquit, in hoc hulcere tanquam unguis existeres.

Vt lupus ouem. Ὡς λύκος ἄρνα φιλεῖ. Plato.

Id est: Vt lupus ouem iuuat. Qui sui commodi gratia simulat amorem.

Ignem gladio ne fodito. Pythago.

Πῦρ σιδήρῳ μὴ σκαλεύειν.

Hoc est, Iram percitum ne lacessas, quin magis concedere conuenit, & blandis uerbis tumidum animum placare.

Temulentus dormiens non est excitandus.

Sopitum ebrium non oportere excitari somno. Simillimum est autem illi. Malum benè conditum ne moueas.

Non est refricandum odium, cui iam tempus induxit oblivionem. Non est renouãdum animi uulnus, cui iam obduci cicatrix cœpit.

Diogeni. *Thynnissare.* Θυννίζειν.

Græci transferunt pro stimulare, pungere, uel quòd hic piscis quo sit palato gratior, pungi solear, uel quòd ipse piscis adurat pungatq; contactu.

LAETICIA, TRISTICIA.

Zenodot. *Irrisibilis lapis.* Ἀγέλαστος πέτρα.

Id est: Irrisibile saxum. De re uehementer acerba, tristiq; Quadrabit in seueros ac tetricos, quosque uocant ἀγελάστους.

Plautus. *Sinapi uisitare.*

Tristes ac supra modum tetrici, sinapi uictitare dicuntur, quod hodieq; uulgò tritum est. Plautus: Si ecastor hic homo sinapi uisitaret, Non censeam tam esse tristem posse.

Herodot. *Animus habitat in auribus.*

Veteres animo sedem in oculis dedêre, plerique in corde. At Herodotus docet animum habitare in auribus, quòd qui benè audiunt, uoluptate afficiantur: qui secus, exacerbentur. Opinor hunc esse sensum adagii, quòd ex his quæ audimus maximè placatur aut irritatur animus.

In antro Trophonij uaticinatus est.

Ἐν Τροφωνίου μεμάντευται. Id est,

In Trophonij antro uaticinatus est. De homine uehementer tristi tetricoq;, propterea quòd olim creditum est eum, qui in Trophonij specum descendisset, postea nunquam ridere.

Suidas. *Hermodij cantilena.* Ἁρμοδίου μέλος.

Id est: Hermodij cantio. De lugubribus ac tristibus dicebatur. Simillimum illi: Admeti melos.

Idem. *Argiuos uides.* Ἀργείους ὁρᾷς.

Id est:

Id est: Stupidis & attonitis oculis. Sumptum opinor ab Oreste furiis agitato.

Admeti næniæ. Ἀδμήτου μέλος.

De tristi lugubriq; cantione. Accõmodari potest ad orationem querulam ac miserabilem. Admetus rex fuit Thessalorum, qui defuncta uxore stridulas quasdam ac lugubres næniας decantabat assiduè, donec mota Proserpina remisit Alcestidem eius uxorem.

Arctum anulum ne gestato. Pythago.

Μὴ φορεῖν σφυρὸν δακτύλιον.

Hoc est, ne uixeris anxiè. Et ne temet in seruitutem conijcias, aut in eiusmodi uitæ institutũ, unde te non queas extricare.

Cor ne edito. Μὴ ἐσθίειν τὴν καρδίαν. Idem.

Hoc est, Ne curis tuum ipsius animum excrucies, aut ne sollicitudinibus uitam reddas breuiorem.

Mutare uestem. Cicero.

Mutare uestem à M. Tullio dicuntur, qui lugent mortuum, aut sunt rei.

Ne si ad Iouis quidem aulam. Sophocl.

Qui metuunt malum, ad asylum, ad aram, ad arcem, ad columnas principis, ad diuorum prophana tanquam tutissimum refugium confugiunt.

Sustollere manus. Cicero.

Qui uehementer gaudent, quasi res diuinitùs geratur ex animi sententia, sustollere manus dicuntur.

Canere de Telamone. Ἆσαι τὰ Τελαμῶνος.

Id est: Canere cantionem Telamonis. De quetulo sermone dictum prouerbium, quòd Telamon impotentius fleuerit, Aiacem filium periisse apud Troiam.

Lityersam cantionem canis. Theocrit.

Λιτύερσαν ᾠδὴν ᾄδεις.

Lityeries nothus erat Mydæ regis. Hic instituit ut in honorem

norem Mydæ Thericos, id est, æstiuus aut messorius hymnus caneretur, unde dictum prouerbium, ut qui non ex animo canerent, aut qui coacti canerent, hi Lityersam cantionem canere dicerentur.

Tragicum tueri. Τραγῳδικὸν βλέπειν.

Quadrabit uel in fastuosos, uel in tristes ac luctuosos.

Aristoph. *Tauricum tueri.* Βλέπειν ταυρικόν.

Id est: Tueri taurine, pro eo quod est, torue. Plato demonstrat hunc Socrati fuisse morem, taurinis oculis obtueri.

Atrei oculi. Ἀτρέως ὄμματα.

De toruo, truculentoq; aspectu dicebatur. His enim oculis in Tragœdijs inducebatur Atreus, &c.

Lucian. *Titanicus aspectus.* Τιτανῶδες βλέπειν.

Id est: Titanicum intueri, hoc est, uultu Titanico obtueri. Titanicum autem toruum uocant, ac tetricum, ac cuiusmodi fuisse feruntur ueteres illi Titanes.

Cepas edere, aut olfacere. Κρόμμυα ἐσθίειν.

Id est: Cepas edere. Dicebantur loco prouerbiali, qui lachrymari uidebatur. Ductum est hinc prouerbium, quòd ceparum odor, ut est acris, consueuerit lachrymas oculis excutere.

Eudemus *Superatus es à gallo quopiam.*

Ἡττᾶσθε ἀνδρὸς ἀλεκτρυόνος.

Iocus proberbialis in seruos, qui dominos à tergo sequuntur, supplices uidelicet & abiecti, cuiusmodi solent esse galli superati in pugna. Nam hæc auis uicta, filere solet: canere, si uicisset.

Aristoph. *Tristis scytale.* Ἀχνυμένη σκυτάλη.

De re trisli, seriaq; dicebatur, aut de nuncio, qui dolorem adferret.

Arcopagita. Ἀρεοπαγίτης.

De tristi, seueroq; dicebatur, aut etiam de iudice uehementer incorrupto. Athenis summa erat Areopagitarum

rum autoritas: hi erant iudices, qui de capitalibus caussis pronunciabant.

Ne sis patruus mihi. *Sapere patruos.* Persius.

Patruorum in nepotes ceu peculiaris genuinaq; seueritas, prouerbio locum fecit. Horatius Metuentis patruæ uerbera linguæ. Patruam linguam uocat seueram, & obiurgatricem. Ad hanc formam pertinet illud Persianum: Quum sapimus patruos, id est, postquam abiectis puerilibus nugamentis seueros mores induimus. Idem dixit: Ne fis mihi tutor, id est, ne mihi præscribas atque imperes.

Frontem exporrigere. *Frontem contrahere.* Plinius.

Frontem explicare, quum hilarescimus: contrahere, quum ringimur: hoc est, ubi quid molestum est, dicimur Horat. Deme supercilio nubem. Exporrecta fronte, hilariter. Obducta fronte, corrugata fronte, cõtracta fronte, caperata fronte. Plaut. Caperat frons seueritudine. Et nubila frons, serena frons, explicita frons.

Magis gaudet eo, qui senectam exuit. Aristoph.

Γέγηθε, μᾶλλον ἢ τὸ γῆρας ἐκδύς.

Id est: Gaudet magis, quàm qui senectam exuit. De uehementer hilari, ac gestienti gaudio. Ductum est à serpentibus & cicadis, statis tẽporibus exuunt senectutem ac ueluti renascuntur.

Contrahere supercilium. *Inflare buccas.* Suidas.

Ὀφρῦς ἀναστεῖλαι καὶ γνάθους φυσῆσαι.

Id est: Adductis superciliis, & inflatis buccis. In fastuosos ac turgidos dictum, siquidem in superciliis arrogantiæ sedes. Horatius inflatas buccas ad iracundiæ rerulit argumẽtum. Quin Iuppiter ambas iratus buccas inflet. Traductum à ranis, quæ per iram inflantur.

Sanguine flere. Αἱμαῖ κλαύειν.

Prouerbialis hyperbole, significans nihil non fieri, quo inflectatur aliquis. Sic enim antiquitus loquebantur, Haud flectes illum, ne si sanguine quidem fleueris.

Lapi-

Lapides flere.

De re uehementer miseranda, prouerbiali hyperbole dici solet, eam esse tam lamentabilem, ut uel lapides cogantur ad fletum.

Aristoph. *Erinnys ex tragœdia.*

Ἐριννὺς ἐκ τραγῳδίας. De fœdis & aniculis. Sumptum ex Aristophanis Pluto. dictum de Penia.

Sarone magis nauticus. Σάρωνος ναυτικώτερος.

Aiunt hunc fuisse deum quempiam nauticum. Vndè & Saronico mari cognomen inditum. Congruet in horrido cultu hominem, & moribus feris. quod genus nautas plerosq; uidemus esse. Aut in negociatorem per omnia maria uolitantem.

LANGVOR, VEHEMENTIA.

Plato. *Oestro percitus.* Οἴστρῳ πεπληγείς.

Id est: Ingēti animi cupiditate cōmotus, ac uelut attonitus. Oestrum enim insecti genus, horrēdo strepitu, unde & nomen inditum apud Græcos. Nam Latini asylum appellāt. Hoc addito Iuno uaccam Io in furorē egit. Vnde poētæ diuino correpti furore, œstro cōciti dicuntur.

Pyrrhichen oculis præ se ferens.

Πυῤῥίχην βλέπων.

Id est: Tumultum ac bellum uultu præ se ferre, Inde dictū quòd pyrriche saltationis genus est: quod ab armatis pueris peragebatur. In ea belli imago repræsentabatur, impetus, & ardor adorientiū, & celeritas fugientiū.

Πυῤῥιχίζειν.

Si quis tumultuantem & ira excandescentem dicat πυῤῥιχίζειν, non carebit prouerbij specie.

Martem tueri.

Aristoph. Simili tropo dicitur apud Aristophanem ὀρκβλέπειν pro toruè tueri.

Manum habere sub pallio.

Quintil. Dicuntur, qui languent ocio. Sumptum à gestu rhetorum.

rum. Nam qui languent, manum occultant sub pallio, qui commoti sunt, proferunt.

Non contis aut ramulis. Ammian.

Ammianus lib. XV. de Antonio quodam ad honorem mensę regalis apud Persas euecto, & ad ius ferendæ sententię admisso non contis inquit, aut ramulis, ut aiunt, id est: non flexiloquis ambagibus, uel obscuris, sed uelificatione plena in Rempublicam ferebatur. Quanquam pro Ramulo legendum arbitror Remulo.

LAVTITIAE.

Iouis cerebrum. Διὸς ἐγκέφαλος. Zenodot.

Et regis cerebrum. De cibo uehementer opiparo ac suaui. Aut de molliter delicateq; uiuētibus. Clearchus apud Zenodotū scibit opiparas epulas, apud Persas, Iouis ac regis cerebrum appellari. Athenæus Iouis cerebrum inter secundæ mensæ delicias annumerat.

Nectaris flos. Veneris lac. Helenæ cibi. Athenęus

Ephippus apud Athenæum cibum prælautum. νέκταρος ἄνθος, id est: nectaris florem. Atq; alibi uinum, τῆς ἀφροδίτης γάλα, id est: Veneris lac, ab Aristophne nominatum docet. Rursum alio in loco suaues cibos τῆς ἑλένης βρώματα, id est: Helenæ cibos dictos indicat.

Iouis lac. Διὸς γάλα. Plin.

Quod insigniter esset lautum in cibis, Iouis lac ueteres appellabant. Euripedes apud Athenæum, καὶ τυρὸς ὀπίας ἐστὶ καὶ διὸς γάλα. i. Est succulentus, caseusq; & lac Iouis.

Deorum cibus. Θεῶν τροφή.

De prælautis epulis dicebatur, propterea quòd Homerus finxit deos nectare atque ambrosia uictitare, nec ob id unquam senescere.

Attica bellaria. Πέμματ' ἀττικά. Plato.

De lautitijs & cupedijs, Transferri potest ad rem quamcunq; maiorem in modum suauem ac iucundam.

Herculana balnea. Ἡράκλεια λουτρά.

De impen-

De impendio feruentibus balneis dicebatur, quales legimus & thermas Neronianas.

Ἱπερμαζᾶν.

Μάζα Græcis genus est cibi è simila tritici, quod (ut apparet) in delitijs erat. Vnde uulgari ioco dicebant ὑπερμαζᾶν, pro opiparè, splendideq; uiuere, siue ob egregias mazas, siue quòd aliquid his etiam lautius sumerent.

Ματτυάζειν.

Dicebatur in eos, qui suauiter uiuerent. Ματτύα cibi genus est, primum à Thessalis repertum.

Homer. *De lautitijs.*

De cibis prælautis quadrabit illud Odysseæ III.

Ὀψατε οἷα ἔδουσι διοτρεφέες βασιλῆες.

Qualia purpurei comedunt opsonia reges.

Venustius fiet, si trahatur ad orationem supra modum elegantem.

Mellis medulla. Μέλιτος μυελός.

De re maiorem in modum suaui dicebatur. Vnde & illa passim obuia in medullis, & medullitus amara.

Socrates. *Optimum condimentum fames.*

Irridebat Socrates hoc dicto luxum Atheniensium, qui uarijs cupedijs & operosis condituris conarentur efficere, ut cibus saperet palato, quum id optimè præstet fames.

Aristoph. *Afra auis.* Λυβικὸν ὄρνεον.

Id est: Libica auis. Horatius de prælatura usurpauit:

Non Afra auis descendat in uentrem meum
Iucundior, quàm lecta de pinguissimis
Oliua ramis arborum.

Nam gallinas prægrandes olim mittebat Africa. Non ineptè iacietur in hominem peregrino cultu notabilem.

Anima & uita. Ζωὴ καὶ ψυχή.

Id est: Anima & uita. De re supra modum suaui. Prouerbium natum in cubilibus, atque inde deductum in commu-

munem sermonem. Nihil autem est uita neq; iucundius, neq; charius.

Coturnissare. Κιχλίζειν.

Prouerbio dicebantur, qui pinguibus coturnicibus aut turdis uescerentur, aut qui riderent lasciuè parumq; decore. Quadrabit igitur uel in liguritores & cupedijs addictos, uel in lasciuius ludentes. Sturni nihil non imitantur, & turdus à Plinio recensetur inter aues, quæ sermonem humanum imitantur.

Dubia cœna. Terent.

Dubiam cœnam opiparam, uarijsq; instructam ferculis appellabant. Phormio apud Terentium: Cœna dubia apponitur. Et dubia cœna possit intelligi, quæ non careat suspicione ueneni. Horatius:

Vides ut pallidus omnis Cœna desurgat dubia.

Cœna popularis. Plautus.

Plautus cœnam popularem appellat, magnificam, egregieq; lautam, atq; adeo gratuitam quoq;, quales solent exhiberi populo.

In leporinis. Ἐμλαγώοις.

Id est: In leporinis carnibus uiuere dicebantur, qui lautè atq; in delicijs uitam agebant. Nam leporina olim in delicijs habita.

Lydorum carycæ. Λυδῶν κηδύκας.

Id est: Lydorum carycas, antiquitùs appellabant quicquid esset opiparum & uarijs conditum cupedijs. Nam caryca cibi genus est Lydij, ex multijugis lauticijs apparatum, & sanguine confectum. Efferunt adagium integrè ad hunc modum: Nec Lydorum carycas, nec flagrorum strepitus, subaudiendum uolo. Id est: nec blandimenta uolo, nec conuicia.

Qui possum ab hoc epulo abesse? Plato.

Plato in Phœdro: πῶς γὰρ εἷός τε εἶναι τοιούτης θείνης ἀπέχεσθαι. Id est: qui possum ab hoc epulo abstinere? de re ue

hementer suaui, atq; expetenda, quod genus est festiuissimum aliquod conuiuium.

Thasium infundis. Θάσιον ἐνέχεις.

Id est: Thasium miscuisti: Dici solitum uidetur, ubi quis uinum non aqua, sed alio quopiam efficatiore uino diluerct. Nam Thasia uina laudatissima quondam fuerũt. Plinius inter transmarina uina Thasium, Chium'que in summa gloria fuisse scribit.

LIBENTER.

Accipit & glebam erro.

Δέχεται καὶ βῶλον ἀλήτης.

Dici solitum in eos, qui nihil grauantur, aut aspernantur, sed quicquid datur, quantumlibet pusillum, id boni consulunt. Originem adagionis ad huiusmodi casum referunt. Aletes quidam Corintho pulsus, adhortãte oraculo, tentauit, si posset in patriam redire. At interim rustico cuipiam factus obuius, cibum mendicauit. Ille ludibrij opinor caussa, glebam ex agro sublatam porrexit. Aletes eam, tanquam felix omen accipiens, effatus est: Accipit & glebam erro.

Quintil. *Obuijs ulnis.*

Apud Quintilianum, pro eo quod est auidè, sitienterq; Translatum ab ijs, qui porrectis ulnis properant in complexum eorum, quorum magno desiderio tenebantur, quosq; cupidissimè conspiciunt. Legimus & obuijs manibus, Ambabus manibus.

LIBERALITAS.

Cicero. *Plena manu.*

Plena manu, pro eo quod est ampliter, copiosè, prolixè, minimeq; malignè, Translatum ab ijs, qui non minutim ac parcè, sed plena manu largiuntur. Cicero ad Atti. li. 2. At hercle alter familiaris tuus Horatius, quàm plena manu, quàm ornatè nostras laudes in astra sustulit. Fit lepidius quo magis ad animi res transfertur.

Plato. *Quod rectè datum est.*

Plato

Plato in Philebo ostendit prouerbium à pueris usupatũ, non oportere reposci, quod semel datum est: ἡμῶν δὲ δὴ λέγομεν, καθάπερ οἱ παῖδες, ὅτι τῶν ὀρθῶς δοθέντων, ἀφαίρεσιν οὐκ ἔστι. Id est: Nos autem dicimus id quod solent pueri, quæ rectè data sunt, non licere rursus eripi. Simile quiddam & hodie iactatur inter pueros, ubi quis quod dedit reposcit. Adeò dicta huiusmodi per tot secula, perq; tot nationes ad nos usq; demanarunt.

Pleno modio. Cicero.

Ante dictum est nobis plena manu fieri, quod largiter, minimeq; malignè dicitur. M. Tull. ad Attic. lib. 6. epistola 1. simillima figura dixit pleno modio: Si illa iam habent pleno modio, uerborum honorem, imitationem crebam. & cæt. Nam antea dixerat se publicanorum usuram affatim laudasse.

Pingui mensura. Theocrit.

πίονι μέτρῳ, id est: pingui mensura, dixit Theocrit. in Thaly. pro eo quod erat affatim & largiter.

Μάλα γὰρ σφῖσι πίονι μέτρῳ
Ἀδάιμων εὐκρίθην ἀνεπλήρωσεν ἀλωάν. Id est:
Illis fortunante deo bona copia frugum
Arearum campos mensura impleuit opima.

Bis dat qui cito dat.

Seneca: Bis dat, qui cito dat. Item li. de beneficijs II. Ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis hęsit. Monet haud cunctanter opitulandum amicis, quum opus est, sed ultro non expectatis precibus deferendum officium. Tardum beneficium ingratum est. Euripedes: Seneca.

Odi equidem amicis serius succurrere.
Bis est gratum, quod opus est, ultro si offeras.
Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter.

Ambabus manibus haurire.

Αὐτλῶν ἀμφοτέραις.

Id est: Haurire ambabus, subaudi, manibus. De ijs dici consueuit, qui summo conatu quippiam agunt. Huic confine est:

Aa 2 οἷς

οὐδ' ἐπὶ δίφρα, οὐδ' ἐπ' ἀριστερὰ ταμίεσθαι βοῶν.

Noui equidem clypeum dextra, leuáq; mouere.

Inuenitur & illud: Ambabus manibus largiens, id est, affatim & prodigè, aut etiam perbenignè.

Ipso horreo.

Quod prolixè & affatim datur, ipso horreo dari dicitur, quemadmodum ipso canistro, propterea quòd ex horreo plenius depromitur, quàm è chœnice. Simile illi. E dolio hauris.

Ausonius *Promus magis, quàm condus.*

Ausonius torquet in quendam profusiorem, qui parta prodigere nosset, quærere aut quæsita seruare non nosset. Sumpta metaphora à rei familiaris dispẽsatoribus, maximeq; penuariæ, quos Græci ταμίας uocant.

Suidas. *Larus in paludibus.* Λάρος ἐν ἕλεσι.

Id est: Larus in paludibus. Suidas scribit dictitatum de iis, qui faciles sunt ad dandum. Ductum à Laro auc. Eà quoniam facilè decipitur, illicituráq;, proinde prouerbio locum fecit.

Liuius. *Bona Porsenæ.*

Bona Porsenę dicebantur, quę uclut ab hostibus erepta paruo uæncunt. Eam appellationem Liuius scribit ad suam usq; ætatem duraſſe, putátq; inde natam, quòd in bello soleant bona Porsenæ uenire Romæ, eáq; consuetudo unà cum titulo perseuerarit & in pace.

Homer. *De alieno liberalis.*

De alieno facile largimur, de nostris non item. Homer.

Ἐπεὶ οὔτις ἐπίσχεσις, οὐδ' ἀπορίη
Ἀλλοτρίων χαρίσασθαι. Id est:
Nam res largire alienas
Haud res ullas uetat, neq; enim piget.

Lucian. *Communis Mercurius.* Κοινὸς ὁ Ἑρμῆς.

Quidam hinc natam præmiam arbitrantur, quòd Mercurius, ut est furtorum autor ac reperror, primus ostendit, quæ furto parta sunt, ea in medium communiter opor-

oportere deponere. Alij malunt huc referre, quòd Mercurius sit orationis autor, per quam inter homines omnes commercij genus constat, unde & medius inter superos atq; inferos à poëtis fingitur, pariter superis deorũ gratus & inuis, quòd sermo animi interpres, summos cũ imimis, reges cum plebe conciliet.

LIBERTAS, VERITAS.

De plaustro loqui. Lucian.

Veteres comœdiæ in plaustris agebantur à iuuenibus, ore fœce collito, ne possint agnosci, qui magna licentia obiurgare quemq; non solum ciuium primates, sed & deos ipsos taxabant. Inde natum adagium ὡσὶ ἐξ ἁμάξης λαλεῖν. Id est: Tanquam è plaustro loqui. De his, qui palàm ac liberè conuiciantur.

Iubentis apertè loqui. Homer.

Si quem admonebimus ut proferat doloris aut odij causas, neq; celet in animo, non illepidè dixerimus illud Homeri Iliad. A.

Ἐξαύδα μὴ κεῦθε νόῳ, ἅ τοι εἰδομεν ἄμφω. Id est:
Eloquitor, ne cælato, quo norimus ambo.

Obsequium amicos, ueritas odium parit. Terent.

Ter. in And. Vulgaris enim amicitia constat obsequijs. Nam inuicem conniuere ad familiarium uitia, hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos. At inter ueros amicos, nihil est ueritate iucundius, modo absit asperitas agrestis & inconcinna, grauisq;.

Byzeni libertas. Βυζήνου παῤῥησία.

Id est: Byzeni libertas. Vbi quis audacius, liberiusq; loquitur. A Byzeno quodam Neptuni filio, cui mos fuerit mira in dicendo libertate uti.

Assueratiùs dicere. Homer.

Audaciùs quippiam & assuerãtius dicturi, quod nobis tamen ita uidebatur, adducemus illum Homeri uersum, quo Helena utitur de Telemacho:

Ἦ σάφα μιν, ἢ ἔτυμον ἐρέω, κλυτὸν ἀμφὶ Τηλέμαχον. Id est:

Mentiar, aut uerum dicam, mens attamen ipsa Imperat ut dicam.

Idem. *Non possum non dicere.*

Vbi quis negat se reticere posse, quod habet in animo, se fingit et accommodabit illud Homeri Odyss. z.

Εἰπέμεν οὐ τί πω ἔπιον, τίν με γὰρ ἀνέρα κλέπτει. Id est: Dicam equidem quiddam iactantius, urget enim me Vinum amens.

Suidas. *Et fama fuit, & erat.* Ἦ μοὺ κλέος, ἦ ἦν ἦδ' ἔτι.

Id est: Et diceberis eras. Quoties facta respondent opinioni.

Cicero. *Aperto pectore.*

Pro eo quod est, uehementer ex animo citra fucum, quasi reuulsis animi penetralibus.

Homer. *Aperte, simpliciterq; loqui.*

Quum citra ambages nos loqui significamus, conueniet illud Homeri ex Odyss. Δ.

Οὐκ ἄρ' ἔγωγε ἀλλὰ πανοῖσι τέρπνοις παρκαλέεις, οὐδ' ἀπατεύων. Id est:

Non fucis te dissimulans decepero fictis.

Diogeni. *Veritatis simplex oratio.*

Simplex illa rusticanaq; ueritas, negligit orationis fucos. Conuenit in eos, qui perplexè loquuntur, dum uerum dissimulant. Terentius:

Pergin' scelesta mecum perplexè loqui?
Scio, nescio, abiit, audiui, ego non adfui.
Non tu isthuc mihi dictura aperte es, quicquid est?

Ad cribrum dicta. Τὰ πὶ κοσκίνῳ.

Quæ uera, compertaq; uideri uellent, ad hunc appellabant modum. Sumptum à diuinationis genere, quod peragebantur suspenso circumactoq; cribro.

Zenodor. *Curetum os.* Κουρήτων στόμα.

Dici solitum, si quando quis numine affiatus loqui uideretur, propterea quòd Curetes Cybeles comites, furore quo-

quodam sacro perciti, diuinare uiderentur.

Plutarch. *Quod in corde sobrij, id in lingua ebrij.*

Τὸ ὡν τῇ καρδίᾳ τοῦ νήφοντος, ἐπὶ θυ γλώττης τοῦ μεθύοντος.

Nec prætereundum illud Herodoricum: Subsidente uino, supernatant uerba. Nam sobrios aut metus aut pudor cohibet, quo minus effutiant ea, quæ satius putarint superesse. At uinum & pudorem discutit, & timorem abigit.

In uino ueritas. Ἐν οἴνῳ ἀλήθεια. Athenæus

Significat ebrietatem animi fucum tollere, & quicquid pectore conditum est, in apertum proferre. Vndè sacræ literæ prohibent uinum dari regibus quòd nullum ibi sit arcanum ubi regnet ebrietas. Effertur & in hunc modum apud Athenæum libro II. paræmia, οἶνος καὶ ἀλήθεια, id est: Vinum & ueritas. Quòd largius poti non tantùm effucrunt sua arcana, uerumetiam audaciùs in alios loquuntur. Theognis.

Ἐκ πυρὸς μὲν χρυσὸς τε, καὶ ἄργυρος ἐσθλὸς ἀνδρὸς πειρώμενος δ' οἶνος ἰδεῖν νόον. Id est:

Aurum & argentum fabris dignoscitur igni,
Vinum hominis prodens arguit ingenium.

Facit huc etiam quod inferius adscripsimus ad locum alium: Bos in lingua.

Euripides *Vinum animi speculum.*

Κάθοπτρον δ' εἶδος ἀνδρὸς χαλκὸς ἐστ', οἶνος δὲ νοῦ.

Id est: Forma ære lucet, uina produnt pectora.

Lingua lapsa uerum dicit.

Ἡ γλῶσσ' ἄμμε τάνυσσα τ' ἄλαθη λέγει.

Id est: Verum solet prolapsa lingua dicere. Nam uerum esse creditur, quod exciderit imprudenti, quandoquidem id demum uacat fictionis suspicione.

Plautus. *Emendus cui imperes.*

Cuiq; in suos seruos imperiosum esse licet, in alienos aut in liberos non item. Iautus. Emere oportet quem tibi obedire uelis.

Cicero. *Libero lecto nihil iucundius.*

M. Tullius ad Atticum de Quintro loquitur, qui cœlibem uitam iudicabat esse suauissimam. Eam appellabat lectulum liberum.

Theocrit. *Oracula loqui.* Χρησμοὺς λέγειν.

Dicuntur qui certa & indubitata loquuntur.

Cicero. *Vera fronte.*

Quæ ex animo citraq; fucum dicuntur geruntur'ue, uera fronte fieri dicuntur. Contrà, dicemus mendaci fronte fieri, quod geritur per simulationem.

Martial. *Vero uerius.* *Certo certius.*

Dicimus uero uerius, quod prorsus indubitatum haberi uolumus. Non dissimili forma dicimus. Certo certius, quàm quàm nihil prohibet, aliud alio certius esse.

Aristoph. *Ficus ficus, ligonem ligonem uocat.*

Τὰς σῦκα σῦκα, τὸν σκάφην σκάφην λέγων.

Id est. Ficusq; ficus, ac ligonem nominans Ligonem, Quadrabit in eum qui simplici & rusticana utens uerita te, rem ut est narrat, nullis uerborum ambagibus ac phaleris obuolucris. Nam ego quemadmodum ait Comicus, rusticanus sum, ligonem ligonem appello.

Plutarch. *Profundum sulcum.* Βαθὺν αὖλακα.

Dictum de ijs, qui cogitationibus profundis ac penitio ribus expenderent. Mihi uidetur rectè quadraturum in eos, qui se metiuntur non ex aliorum opinione, sed ex rectè secus'ue facturum conscientia.

Themist. *Os inest orationi.* Ὀστοῦν ἔνεστι τῷ λόγῳ.

Id est: Sermoni ineſt os ac uigor. De oratione nō inani, sed solidas habente sententias. Dictum hoc Themistocli tri-

tribuitur. Quintilianus rerum inuentionem appellat orationis ossa, sumpta similitudine ab animantiū corporibus, quæ ossibus sustinentur, colligātur neruis, uestiuntur carnibus & pelle, cohærent anima, mouentur actu.

Audi quæ ex animo dicuntur. Lucian.

Ἄκουε τὰ ἀπὸ καρδίας.

Nam seria, quæq; citra dissimulationem dicuntur, ex animo dici dicuntur, eaq; ex corde proficisci uulgus ait.

Liberi poetæ & pictores. Lucian.

In Demosthenis encomio:

Τὸ μὲν δὴ ποιητικὸν φῦλον ἐλεύθερον. Id est:

Atqui poëticum genus liberum. Horatius: Pictoribus atq; poëtis Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas. Sentit autem liberum esse poëtis & pictoribus impunè quicquid uelint fingere. Torqueri potest in eos, qui pertinaci & obstinato sunt ingenio, quosq; necesse sit suis moribus relinquere. Aut in mulieres, quibus nihil non permittitur. Aut in principes, quibus omnia laudi dantur.

Libera corcyra, caca ubi libet. Eustath.

Ἐλευθέρα κόρκυρα, χέζ' ὅπου θέλεις.

Id est: Corcyra libera, proin caces ubi uelis. Cùm significamus libertatem quiduis agendi. Sed magis quadrabit ubi significabimus impunitatem esse maleficis.

Ter. Vergil.

Ternio apud priscos & absolutissimus & sacer habebatur, ut quicquid ter dictum aut factum esset, id ratum & efficax haberetur. Vnde in magorum mysteriis adhiberi solet. Vergil. in Pharmaceutria:

Terna tibi hæc primum triplici diuersa colore
Licia circundo, terq; hæc altaria circum
Effigiem duco, numero deus impare gaudet.

LONGAEVITAS.

Nestoreæ senectæ. Homer.

Apud Latinos Nestoris anni in prouerbium abierunt.

cui tres ætates attribuit Homerus in Odyss. III.

Τρὶς γὰρ δὴ μιν φασὶν ἀνάξασθαι γενὶ ἀνδρῶν.

Illum iam exegisse hominum tria secula, fama est. Breuiter prouerbij speciem habebit, quicquid ab ijs sumetur, qui insigni uiuacitate fuerũt. Vt ceruo uiuacior, & Tiresia uiuacior, quem tragœdia finxit sex ætates hominum uixisse. Et Seribus uiuacior, quos Græcis historijs proditum est, trecentos annos uiuere.

Lucian. *Vltra pensum uiuit.*

Lepidum est quod ait Lucia. in Philopseude: Ὑπὲρ γὰρ τὸν ἄτρακτον ἤδη βιοῖ. Id est: Iam enim ultra fusum uiuit, hoc est, uiuit ultra fatalem diem. Allusum ad Parcarum fusos, quibus æuum mortalium euolui fabulantur poëtæ.

Suidas. *Vltra catalogum.* Ὑπὲρ τὸν κατάλογον ζῆ.

Id est: Vltra catalogum uiuit. De eo dicebatur, qui multum ætatis uiueret, ut iam præscriptum illum annorum numerum præterisse uideretur.

Vltra fusum, Vltra linum.

Ὑπὲρ τὸν λῖνον.

Id est: Vltra linum, pro eo quod est, extra decretum fatale. Allusum est autem ad fila trium Parcarum.

Cornicibus uiuacior.

Ὑπὲρ τὰς κορώνας βεβιωκώς.

De uehementer annosis. Ab auis eius prodigiosa uiuacitate sumptum.

Hesiodi senecta. Ἡσιόδειον γῆρας.

Id est: Hesiodia senecta: Longæua, uiuaxq; sic appellabatur. notum est Pindari epigrãma de lõgeuitate Hesiodi.

Suidas. *Tithoni senecta.* Τιθωνοῦ γῆρας.

Fabulę tradunt Tithonum adamatum ab Aurora, in cœlum sublatum fuisse, atq; illius succo perfusum, ad tantam peruenisse senectutem, ut tandem optarit ut in cicadam uerteretur. Suidas refert hunc in modum: Senescas Tithono profundius.

Phœ-

Phœnice uiuacior. Lucian.

Lucianus in Sectis: Ἢν μὰ φοίνικος ἔτη βιώς, id est: Ni phœnicis annos uixeris. Hunc Hesiodus scribit nouem corui ætates uiuere.

Sibylla uiuacior. Propert.

Propertius: At me non ætas mutabit tota Sibyllæ. Sibyllæ ætatem pro quantumuis longa posuit.

Facies tua computat annos. Iuuenal.

Hoc est, Frontis rugæ numerum annorum tuorum præferunt, quanquam libido nondum in te consenuit. Dictum à Iuuenale in uetulam.

Alterum pedem in cymba Charontis habere. Lucian.

Lucian. in Sectis: Καὶ τὸν ἕτερον πόδα φασὶν ἐν τῇ σορῷ ἔχων, id est: Et alterum pedem, ut aiunt, in tumulo habẽs. Extremæ, decrepitæq; senectæ homines, etiam hodie uulgo dicuntur alterum pedem in sepulchro habere.

Viri senis astaphis caluaria. Idem.

Ἀνδρὸς γέροντος ἀσταφὶς τὸ κρανίον.

Id est: Viri senis uelut uua passa cranium. Admonet adagium, inualidum & flaccidum esse senile corpus, exhausto succo, carnibusq; adesis. Veteres & uuas passas uocabant senes passos, ob rugositatem.

Maturè fias senex. Cicero.

Maturè fias senex, si diu uelis esse senex. Quo monemur, ut integra adhuc ætate desistamus à laboribus iuuenilibus, ac ualetudinis curam agere incipiamus, si uelimus esse uiuaci ac diuturna senecta. Maximè loqui uidetur de uitijs iuuentæ, pura libidine, bibacitate, turbulẽtia uitæ.

Sexagenarios de ponte deijcere. Macrob.

Est natu maiores, perinde quasi deliros, & ad omne uitæ munus inutiles, in ocium reijcere, atq; ab omni functione negociorum relegare. Inde natum, quòd olim sexagenarijs ętate uelut à publicis munijs dimissis suffragiũ ferendi ius non erat quod per pontẽ ferebatur. Ouid. in Fast.

Pars

Pars putat, ut iuuenes ferrent suffragia soli,
Pontibus infirmos præcipitasse senes.

Vnde & deportati dicuntur senes, iam uelut emeriti.

Vitiat lapidem longum tempus.

Σήπει δ' καὶ τέρημα πολὺς χρόνος.

Id est: Saxa etiam longum faciet putrescere tempus. Nihil in rerum natura saxo durabilius. At id quoq; temporum diuturnitas absumit.

Homer. *Mors optima rapit, deterrima relinquit.*

Videmus quosdam prorsus inutiles Tithoniam ætatem uiuere, paucissimos egregio præditos ingenio, ad senectæ limen peruenire. In hanc sententiam quadrat illud Homeri Iliad. ω.

Τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἄρης, τὰ δ' ἐλίγκια πάντα λέλοιπεν.
Ψυχαὶ τ' ὀρχαὶ τε χαροπὸν τ' εἶδος ἐρίηρον,
Ἀρτιμελὴς ἰφθῶν ἐπιδήμιος ἀρκατίηρις. Id est:

Sustollit hos Mauors, reliqua at mala probra relicta,
Mendaces, saltatores primiq; choreis
Ducendis, agnis atq; hœdis diripiendis
Serenui.

In sola Sparta expedit senescere.

Ἐν μούνῃ Σπάρτῃ λυσιτελεῖ γηράσκειν.

Apud Spartanos summus honos senibus habebatur olim. Torqueri potest ad quoslibet, penes quos uirtus in precio sit. Dictum est autem à quodam hospite, quum uideret apud Lacedæmonios iuuenes tantum honoris habere senioribus.

Senex bos non lugetur.

Γέρων βοῦς ἀπένθητος δόμοισι.

Id est: Bos senex uacat luctu domesticorum. Hoc est, senum mors, quòd tempestiua uideatur, non lugetur ab amicis.

Lucian. Sophocl. *Viuum cadauer, Viuum sepulchrum.*

Ἔμψυχος νεκρός.

Id est:

Id est: Viuum cadauer, In eos dicetur, qui sic uiuunt, ut nihil dignum uita agant. Lucianus senem decrepitum, uiuum quoddam sepulchrum appellat.

Danace. Δανάκη. Idem.

Sic appellabatur numulus ille, qui Charonti persoluitur, nauium pro transmissione Stygiæ paludis. Mihi uidetur rectè usurpandum, si quis iubeat senem parare δανάκην, innuens propè esse, ut emigret è uita.

Epimenideum corium. Ἐπιμενίδου δέρμα. Eudemus

Id est: Epimenidea pellis. De re reposita miraculiq; loco seruata. Tractum ab Epimenide Cretensi, qui legitur perpetuo somno dormisse quadraginta septem, aut si Laërtio credimus, quinquaginta septem annos, neque paucos postea superuixisse.

Viro seni maxillæ baculus.

Ἀνδρὸς γέροντος ἀὶ γνάθοι βακτηρία.

Maxilla sinibus scipionis est uice. Dici solitum de his, qui ob defectas ætate uires, lautiore pariter & copiosiore uictu coguntur uti, quo quod senecta deterit, utcunq; farciant cibo. Manet autem in hodiernum senile uerbum: Ego me dentibus meis sustento.

Effœta senecta.

Quod in Odyss. α dictum est de mortuis, id ad hominem ob longæuitatem iam defectum uiribus accommodare licebit in eum qui constet ne animo.

Homer.

οὐ γὰρ ἔτι σάρκας τε καὶ ὀστέα ἶφι ἔχουσιν.
Nam iam non neruus carnes atq; ossa cohærent.

Limen senectæ. γήρως οὐδός. Idem.

Antiquitus appellabant, uelut extremum autumnum ætatis humanæ, quum iam appetit hyems decrepitæ senectæ.

Senescit bos.

γηρᾷ βοῦς, τὰ δ' ἔργα πολλὰ τοῦ βοός. Id est:
Bos consenescit, at opera multa sunt bouis.

Quum ob ætatis imbecillitatem aliquis inutilis reddi-

tur

tur ad obeundum munus. Nam diuitum uulgus haud aliter ministris utitur, quàm equis & canibus, aut paulò etiam inhumanius. Dum usui sunt, alliciunt: ubi senuerint, reiciũt. Quisq; meminerit Diogenis apophthegmatis, qui rogatus, quid nam esset in hac uita calamitosissimum, respondit γηροβάπης, id est, Senex egens.

Fatale uitæ tempus exactum.

In decrepitos quorum ætas iam exacta uidebitur quadrabit illud Homeri:

ἄφρονες, οἵ κατὰ βοῦς ἐτέρπετο πίονα δημῷ.

Dementes, ut qui sacros tib: maximè Phœbe
Absumpsere boues. Nam per solis boues annos fatales, ut opinor, innuit poëta.

Huc facit quod adduceretur infrà quoque: Idem Accij quod Titij.

LVCRVM EX SCELERE.

Vsuræ nauticæ.

Apud iurisconsultos usuræ nauticæ dicuntur centesimæ magnæq;. Negociaturi sortem interdum accipiunt mutuo. Quoniam autem, qui nauticam exercent negociationem, se suaq; uentis & undis committunt, fœneratores maiorem usuram exigebant. Interdum accipiebant mutuum in una ciuitate, quod in alia redderent.

Tributis potiora. τὰ τῶν φόρων κρείττω. Suidas.

Dicebatur, ubi quis ex malefactis & iniquitate commodum ingens reportaret. Inde natum opinor, quod qui principum nomine tributum exigunt, ferè plus extorquent, quàm par est.

LVXVS ET MOLLITIES.

Indulgere genio. Persius.

Prouerbiales sunt figuræ. Defraudare genium, pro eo quod est, negare naturæ quod appetit. Indulgere genio: pro eo quod est, animo obsequi. Terentius in Hortione: Suum defraudans genium. Persius: Indulge genio, carpamus dulcia. Vndè & genialem appellant diem lætum & uoluptuarium. Et genialiter uiuere, pro molliter & lautè.

Vita macerata. βίος μεμαλαγμένος. Diogeni.

Id est: Vita macerata, seu permollita. De molliter uiuentibus, quibus ex facili omnia suppetunt.

Curare cuticulam.

Horatius: Ire domum, atq; Pelliculam curare iube. Nam qui uoluptati student magis quàm famæ, unum hoc curare, ut cutis summè niteat. Persius: Horat.

Et assiduo curata cuticula sole.

Pontificalis cœna.

Olim cœnas sumptuosas opiparasq; pontificales appellabant. Inde natum apparet, quod solennes sacraq; cœnæ exquisitissimis soleant cibis celebrari. Legimus & adipales cœnas, & adiposas, & adiciales. De cœna dubia & populari dictum est in loco Lauriniæ. Idem.

Pergræcari.

Pro eo quod est, genialem agere uitam. Plautus: Plautus.

Dies, inquit, noctesq; bibite, pergræcamini,
Amicas emite, liberate, pascite
Parasitos, obsonate pollucibiliter.

Semper Leontini iuxta pocula.

Ἀεὶ Λεόντιοι πρὸς τοὺς κρατῆρας. Diogenia

Id est: Semper Leontini iuxta crateres. In uoluptuarios quadrabit, aut in eos qui semper sunt iisdem studijs addicti. Leontini Siciliæ populi sunt, quos ubi Phalaris expugnasset, nequando rebellionem pararẽt, ademptis armis, ad comporationes & uoluptates reiecit.

Thericlei amicus. Θηρικλείου φίλος.

Dictum in biboſos. Thericles figulus Corinthius fuit, qui noua arte primus è terebintho tornatile poculum finxerit. Ideo quicquid nouo artificio reperisset aliquis, Thericleum appellabatur. Dictum est autem inuentum inuentoris uocabulo. Siquidem Græci utrcum poculum Θρίκλειον uocant.

Sale

Aristoph. *Sale perunctus hic adiuuabitur.*

Ἀλσὶν διασμηχθεὶς ὄναι τ' ἂν οὗτοσί.

Id est: Acri sale hic perlutus adiuuabitur. Dicebatur in eos, qui uel ætate uel uino delirarent. Quidam ab utribus translatum existimant, qui sale loti redduntur meliores, quod salis acrimonia coriorum crassitudinem emendet. Itidem temulentia laborantes, mos erat sale & oleo perungere, id aduersus ebrietatem remediũ existimabatur.

Idem. *E clibano boues.*

Vsus erit, quoties efferemus splendorem conuiuij, aut insignem edacitatem. Consimili figura dicebant: Polyporum hecatomben.

Thessalorum alæ. Θεσσαλικὰ πτέρυγες.

Id est: Alæ Thessalicæ. Prouerbiali ioco quondam dicebatur in uestes manicatas, quas Græci χειρωνοτεὺς uocant, quod hoc genere per luxum ac delicias uterentur Thessali. Apud Maronem hoc amictus genus, tanquam parum uirile Troianis ab hostibus opprobratur.

Plinius. *Sapientia uino obumbratur.*

In prouerbijs item duo referuntur, quæ sapientem etiã dementent, uinum & mulieres.

Terent. *Sine Cerere & Baccho friget Venus.*

Teren. in Eunu. Cibus enim & potus irritamenta sunt libidinis. Eleganter autem Cererem pro cibo, Bacchum pro uino, Venerem pro libidine dixit, continenter in figura persistens.

Heterognathus es.

In edacem dici consueuit, quod ob uoracitatem alternatim utraq; mandibula cibum commanderet. Nam hinc dictum ἑτερόγναθος, quod nunc in hanc, nunc in illam mandibulam cibum transferat.

Siculissare. Σικελίζειν.

Eudemus Pro eo quod est, austerum esse tetricumq;. Athenæus indicat

dicat adagium natum ab Androne Siculo, qui morem inuexerit ad tibiam saltandi gesticulandiq;.

Ficus auibus gratæ. Athenæus

Quadrabit in uoluptuarios, ac fugitantes honesti laboris, quum tamen appetant emolumentum.

Asini mandibula. Ὄνου γνάθος.

Conueniet in edaces, alioqui stolidos & ignauos.

Risus Ionicus.

In molles & uoluptarios dicitur.

Choreæ Ionicæ. Horat.

Horatius: Motus doceri gaudet Ionicos
Matura uirgo.

Lasciuas saltationes & parum decoras gesticulationes significans.

Ionicè.

ἑωνικῶς, pro eo quod est, ἁβρῶς, id est, molliter ac delicatè.

Matrem sequimini porci. Aristoph.

Ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι.

Id est: Post matrem adeste porci. In stupidos & indoctos dicitur. Quadrabit & in gulæ uentriq; deditos.

Porcus Troianus. Macrob.

Conueniet in opipara conuiuia, aut in hominem uarijs delicijs expletum.

Græco more bibere.

In uoluptatibus & delicijs addictos reijcitur.

Sibarissare.

Pro eo quod est, opiparè ac genialiter uiuere.

Alcinoi mensa. Gregor.

Gregorius simili tropo mensam luxu redundantem, Alcinoi dixit.

Decempes umbra. Δεκάπους σκιά ἐστι.

Id est: Decempes umbra est. id est: Cœnandi tempus. Veteres umbris notabant horas dici.

Lucilius. *Ventres.* γαστέρες.

Dicebantur homines edaces, uentricq; atq; abdomini seruientes. Lucilius:

Viuite lurcones, comedones, uiuite uentres.

Plutarch. *Venter auribus caret.* γαστὴρ οὖς οὐκ ἔχει ὦτα.

Id est: Venter non habet aures. Vbi de pastu agitur, non admittuntur honestæ rationes. Contra famem nulla contradictio est.

Ventrem mihi obijcis.

In Græcorum adagiorum collectaneis commemorantur & hi uersus:

γαστέρα μοι προφέρεις κάλλιον οὐκ ἔστιν ἁπάντων.
Ἡλίθιον μείλαφρότερον κενεὸν βαρέων. Id est:

Ventrem mi obiectas, quo probrum haud pulchrius ullum.

Plenus is est leuior, grauis idem ubi pendet inanis.

Eurip. Mihi opprobrasti probrum honestum scilicet.

Vtres Thylaci. Ἀσκὸς καὶ θύλακος.

Athenæus Id est: Vter & Thylacus. Dicebatur, qui cibo potuiq; indulgebat: ἀσκὸς enim uter est uinarius, θύλακος uas farinarium.

Methysocottabi. Μεθυσοκότταβοι.

Vulgari conuitio dicebantur benè poti, quasi cottabo temulenti. Cottabus enim poculi genus est.

Mútas.

Impendio tacitus, aut in uenerem solutior dicebatur μύτας, quasi dicas mutitor, à μῦς mutorum syllaba. Dicetur rectè in libidinosos aut suprà modum uxorios. Rectiùs autem in uirosas fœminas.

Iul. Poll. *Pireus non fert uasa inania.*

Pireus portus erat Atticæ. Huc appellabant uasa oneribus onusta. Eodem conueniebant adolescentes conuiuium

uium æsturi. Hinc dictum scomma in eos, qui gaudent semper cibo potuq; distendi.

Bos in stabulo. Βοῦς ἐν αὐλίῳ.

Dicebatur inutilis & in otio uitam degens.

Herculani lecti. Ἡρακλῆοι στρωμναί.

Herculani lecti dicebantur molles ac delicati.

Abronis uita. Ἀβρωνικὸς βίος. Zenodot.

De molliter ac delicatè uiuentibus. Sumptum à moribus Abronis cuiusdam notæ luxuriæ.

Episcythizare. Ἐπισκυθίζειν.

Lacedæmoniorum adagio dicitur. Pro eo quod est, uinum merum intemperantiùs bibere. Commodè deflectas licebit, ad cuiusuis rei intemperantem & immodicum usum.

Sybaritica mensa. Συβαριτικὴ τράπεζα.

De conuiuio dicebatur nimium apparato. Natum à gentis moribus. Est enim Sybaris oppidum uicinum Crotoni.

Syracusana mensa. Συρακουσία τράπεζα. Zenodot.

Prælauta atque opipara dicebatur. Syracusani enim ut erant olim opibus florentissimi, ita uoluptatibus ac deliciis addictissimi.

Vixit, dum uixit, benè. Terent.

Est in Hecyra Terentiana. Conuenit in eos, qui molliter ac suauiter uiuunt, atq; ita faciunt sumptus, ut non multum relinquant hæredem. Est autem amphibologia in uerbo uiuere, quod interdum simpliciter uiuere est, interdum genialiter uitam agere. Catullus: Viuamus mea Lesbia atq; amemus.

Teneri calidis balneis. Ἁπαλοὶ θερμολουσίαις. Eudemus

Id est: Teneri calidis lauacris. In molles & luxu defluentes dicebatur.

Amazonum cantilena. Ἀμαζόνιον ἆσμα.

In delicatos ac lasciuos, & parum uiros. Amazones ludi

brij caussa in molles uiros cantilenas solere celebrare, opinantur quidam.

Coronam quidem gestans, cæte, siti perditus.

Aristoph. Στεφάνον μὲν ἔχων, δίψῃ δὲ ἀπολωλώς. Id est: Coronam quidem gestans, cæterum siti perditus. In temulentum & lurconem aptè torquebitur, quiq; obligurata re redactus sit ad inopiam.

Ex amphitheto bibisti. Αμφιθέτῳ ἔπινες.

Dicebatur in eum, qui meraciùs ac largiùs potaret. Amphitetum enim erat poculi genus, ita factum, ut quauis ex parte positum staret, nullum'que certum haberet fundum.

Zenodot. *Maschalam tollere.* Μασχάλην αἴρειν.

Dicebatur qui auidiùs biberet. Sumptum à gestu bibonum, inter ebibendum cyathos gulam ac mentum intendentium, & altiùs erigentium cubitos, ne quid resideat in cyatho liquoris.

Homer. *Vinum senem etiam uel nolentem saltare compellit.*

Admonet nihil esse tam ineptum, neq; tam alienum, ad quod non incitet ebrietas:

Οἶνος ἄνωγε γίροντα καὶ οὐκ ἐθέλοντα χορεύειν.

Insanire facit sanos quoq; copia uini.

Vinum caret clauo.

Athenæus Τὸν οἶνον οὐκ ἔχειν πηδάλια.

Id est: Vinum non habet clauum. Propterea quòd ebrietas nihil consultè neq; moderatè uel dicit uel facit. Obruitur enim ratio, quæ claui uice sobrios moderatur ac gubernat. Ouidius:

Nox & amor, uinumq; nihil moderabile suadent.
Illa pudore uacat. Liber amorq; metu.

Amphidromiam agis. Αμφιδρομίαν ἄγεις.

Adagium ad uarios usus poterit accommodari: uel ad eos qui pueros ostentant ac circumferunt, aut munuscula captant ambiuntq;. Sumptum à prisca consuetudine, qua mulieres quæ in partu adfuissent, & in obstetricando iu-

do iuuissent, quinta post die manus abluere solent, ac puerum cursu laribus circumferre. eo'que die munera missitabantur à cognatis sepiæ plerunq; & polypi, decimo à partu die nomen indebatur infanti. Hesychius Amphidromiam septimo die scribit celebrari solitam.

MAGNIFICA PROMISSA.

Aureus in Olympia stato. Lucian.

Lucianus in Pseudologista: χρυσοῦς φασὶν ἐν ὀλυμπίᾳ στάθητι. Id est: Aureus, ut aiunt, in Olympia stato. Quem summo præmio dignum Græci significant, ei dicere solent: Aureus in Olympia statuère. Plato: Pollicem statuam auream tibi æqualem Delphis collocaturum.

Aureos polliceri montes. Terent.

Χρυσᾶ ὄρη ὑπισχνεῖσθαι.

De ijs, qui immēsa promittunt, spesq; amplissimas ostendunt. Terent. in Phor. Is senem per epistolam pellexit, modò non montes auri pollicens. Vbi modo non significat tantum non, hoc est, propemodum.

Montes frumenti. *Mare aureum.* Plautus.

Ad rerum adfluentem copiam transferuntur. Huc poterit referri quòd supra adductum est:

Theagonis hecateum.

Solidos è clibano boues. Aristoph.

Prouerbialis hyperbole de barbarica, siue de lauticijs affatim subministratis. antiquitùs enim in delicijs erant cibi in clibano cocti. Primum enim panis in clibano decoqui cœptus quem κριβανίτην, hoc est, clibanarium uocabant. eaq; res usque adeo uisa est noua, ut etiam prouerbio locum fecerit: deinde carnes & pisces eodem modo coqui cœperunt. Vndè & Thunni & id genus alia in clibano cocta, Xeniorum uice missitabantur amicis. Accommodabitur non inscitè etiam ad præcedentem locum.

Καπνός.

Καπνὸς, id est, fumus est cognominatus Theagenes, quòd

magnificè pollicerentur, quum esset pauper.

Charetis pollicitationes. Αἱ Χάρητος ὑποσχέσεις.

Dici solitum, ubi quis facilè ac benignè promittit, iuxta illud Nasonis:

Promittas facito, quid enim promittere lædit?
Pollicitis dives quilibet esse potest.

Natum adagium à Charete quodam Athenienſium duce, qui quiduis cuiuis pollicebatur.

Album panem tibi pinso.

Λευκὸν μάζαν σοὶ πτίσσω.

Dici solitum, ubi quis magnarum rerum spes amplas ostendit. Est enim mazæ panis genus. Porrò Græcis album panem in deliciis fuisse, locis aliquot testatur Lucianus. Et hoc ad lutum accommodabitur. Terent.

Ariolari.

Prouerbio dicebatur, qui nihil adferret certi, nihilq; præsentis emolumenti, uerum in diem modò polliceretur. Terent. Sed ego ariolor. Sumptum à diuinis, qui prædicunt euentura.

Επαύλια δῶρα.

Dicebantur magnifica munera, quæ postero post nuptias die sponsæ pater adducebat sponso, pompæ cuiusdam specie.

Modio demetiar. Μεδίμνῳ ἀπομετρῶ. Suidas.

Ingens & cumularum sperantis emolumentum. In magna quidem rerum abundantia, non hominis, neq; congii, sed modio metimur. Suidas: Modio metiar acceptũ à patre argentum.

Verba importat Hermodorus.

Λόγους γὰρ Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται.

Id est: Sunt Hermodori uerba mercimonium. In eum dicebatur, qui præter uerba nihil adferret. Aut in eos, qui uerba uendunt pecunia. Quod in poëtas, aduocatos, fumi uenditores rectè dici poterit. Natum aiunt ab Hermodoro

modoro quodam Platonis auditore. & cæt.

Hesperidum mala. Μῆλα ἑσπερίδων δωρεῖσθαι.

Id est: Mala Hesperidum largiri, qui magna splendidaq; largirentur. Vergil.

Aurea mala decem misi, cras altera mittam.

Alybantis hospitis munera.

Aut alybantij amici xenia, quoties fit, ut aliquis falsò iactet se magna largitum esse, seu uerbis duntaxat, non re præstet beneficium.

Ad pileum uocare. Macrob.

Ad libertatem inuitare, aut promissis ingentibus seditionem commouere. Macrob. Dicet aliquis nunc me dominos de fastigio suo deiecere, & quodammodo ad pileum seruos uocare. Metaphora ducta à ueterum consuetudine, qua serui quum statum mutarent ac manumitterentur, capite raso pileum accipiebant.

Cillicon bona. Suidas.

Ἀγαθὰ κιλλικῶνι, id est: Bona Cillicon, subaudi facit, aut habet. Conuenit ubi quis malè factis ac fœdis artibus sibi parauit opes. Huic adagio locum fecit Cillicon quidã, natione Milesius: qui prodita Prienẽsibus Mileto patria, ampliter quidem, sed fœdè ditatus est. Is cùm proditionem molliens rogaretur, quid nam esset facturus, respondit πάντ' ἀγαθά, id est, Omnia bona. Vnde prouerbium effertur etiam ad hunc modum: πάντ' ἀγαθὰ ὡς ἔφη κιλλικῶν, id est: Omnia bona, uelut inquit Cillicon.

Εστιν νῦν μοι.

Homerus Iliados B.

Εσπετε νῦν μοι μοῦσαι ὄλυμπια δώματ' ἔχουσαι.

Dicite nunc Musæ dixistis quippe priora.

In commemoratiõe rerum ridicularum habebit locum & gratiam.

Ego faciam omnia more Nicostrati. Suidas.

Ἐγὼ ποιήσω πάντα κατὰ νικόστρατον.

Id est: Ego cuncta more fecero Nicostrati, pro eo quod est, egregiè. Nam hunc aiunt comœdiarum actorem fuisse talem, qualis apud Romanos prædicatur fuisse Roscius.

Plato. *Sponde, noxa præsto est.* Ἐγγύα πρὰ δ' ἄτη,

Id est: Sponde, sed noxa præsto est: Nam qui pro altero fide iubet, id pollicetur, quod non sit in ipso situm, præstare, nempe fidem alienam.

MAGNI MOMENTI.

Plato. *Vel Megaram usq;.*

Vbi quid significamus magni precij, nobisq; uehementer expetitum dicimus: Huius rei gratia uel in Indiam usq; proficiscerer. Aut, digna res est, cuius gratia uel in Hyberniam usque nauigetur. Socrates apud Platonem: Mihi sanè tanta cupiditas est audiendi, ut si pedibus uel Megaram usq; ambules. &c.

Plautus. *Dignum propter quod uadimonium deseratur.*

Vbi rem maximi momenti uolumus significare, quæq; uel quantouis dispendio debeat expeti, dignam esse dicemus, cuius gratia uadimonium deseratur. Nam qui uadati sunt, non nisi summo suo periculo abesse possunt.

MALEDICENTIA.

Suidas. Ιαμβίζειν.

Prisci dixerunt pro conuiciari ac maledicere, uoce ducta ab Iambo pede, qui conuicijs repertus est, impetum ferientis atq; impetentis exprimens. Vnde & hominem ad conuiciandum propensum ἰάμβηλον appellant.

Στηνιῶσαι.

Est alterum asperis conuicijs incessere. Athenis erat festum quoddam, in quo ius erat dicterijs & conuicijs in alios ludere. Vnde στηνιῶσαι dici cœperunt, qui liberius in quempiam debacchantur. Festo nomen erat στηνία, στηνὸν enim propriè dicitur, quod asperum auribus que molestum est.

Hesychi. *Execrationes serere.* Ἀρὰς ἐπιστῆραι.

Dice-

Dicebantur, qui diris deuouerent aliquem. Indè natum, quòd apud Cyprios esset solenne, quoties sererent hordeum, addito sale, deuouere quibus malè uellent.

Mæsonica dicteria.

Dicteria petulantiùs iacta, prisci Mæsonica uocabant σκώμματα μαισωνικὰ, à Mæsone quodam histrione comœdiarum Megarensi.

Vltra hyperbolum. Ὑπὲρ τὸν ὑπέρβολον.

Id est: Vincit Hyperbolum. Hyperbolus quispiam erat mirum in modum appetens litium. Vnde cõuenit in eos, qui simili laborant morbo.

MALI RETALIATIO.

Neoptolemi uindicta. Νεοπτολέμειος τίσις. Pausanias

Id est: Neoptolemica uindicta. Vbi quis patitur eadem, cuiusmodi patrauit in alios, Siquidem Neoptolemo Achillis filio, qui Priamum in ipsis palatij focis occiderat, uicissim euenit, ut & ipse apud Delphos ad Apollinis aram occideretur.

Termeria mala. Τῥμέρια κακὰ.

Veteri prouerbio dicuntur ingentia, maximè quoties mala quæ quis in alios impegerit, aliquando in ipsius caput retaliantur. Suidas ait locum quendam esse in Caria, cui nomen Termerio, quo tyranni quandoq; pro carcere soleant uti.

Cædimus, inq; uicem præbemus crura sagittis. Persius.

Persius Satyra IIII. Id est: Vicissim carpimus & carpimur, ridemur & ridemus, mordemus & mordemur, lædimus & lædimur. Horatius:

Cædimus, & totidem plagis consumimus hostem.

Dedi malum, & accepi. Plinius.

Beticum adagium est, quo licebit uti, quoties eiusmodi permutatio uidebitur facta, ut malum pro malo sit redditum, & par pari relatum, ueluti si quis improbum generum dedisset, ac nurum item improbam recepisset.

Qui quæ uult dicit, quæ non uult audiet. Terent.

Terent. Si mihi pergit quæ uult dicere, quæ non uult audiet. Rursum in prologo Phorm. Benedictis si certasset, audisset benè. In prologo Andriæ: Desinant maledicere, malefacta ne noscant sua. In prologo Eunuchi: Tum si quis est, qui dictum in se inclementius existimet esse, sic existimet, sciat responsum non dictum esse. Responsum enim uocat conuitium, conuitio redditum. Vulgò dicitur: Vt salutabis, ita & resalutaberis.

Plautus. *Eodem bibere poculo.*

Est iisdem affici incommodis, malisq; communibus obnoxium esse. Plautus: Vt senex eodem hoc poculo, quo bibi, biberet.

MALVM CONDVPLICATVM, AVT RENOVATVM.

Ignem igni ne addas. Μὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ.

Id est: Ne incendium incendio addas. Plato lib. de legib. secundo uetat ne pueri ad annum usq; duodeuigesimum uinum bibant, ne si uini calor accesserit ad feruorem ætatis, ignem igni suggerere uideantur.

Ignis non extinguitur igni.

Πυρὶ οὐ σβέννυται πῦρ.

Id est: Igni non extinguitur ignis. Malum malo non tollitur, ira non sedatur iracundia, sed ferocitas sedatur lenitate, malum patientia tollitur, iniuria beneficio uincitur.

Hierony. *Oleum camino addere.*

Malo fomentum, ac uelut alimoniam suppeditare. Hierony. ad Eustoch. Vinum & adolescentia, duplex est incendium uoluptatis. Quod oleum flammæ adijcimus?

Oleo incendium restinguere.

Ἐλαίῳ πῦρ σβεννύειν.

Dici solitum, ubi quis ea admouet remedia, quæ malum magis ac magis exacerbent. Veluti si quis offensum iurgijs & conuicijs uelit placare.

Hy-

Hydram secas. Ὕδραν τέμνεις. Plato.

Dictum est loco, Inanis opera.

Malum malo medicari. Τὸ κακὸν κακῷ τραπεύειν. Sophocl.

Est malum aliud alio malo tollere.

Morbum morbo addere. Euripid.

Est conduplicare malum. Euripides:

Μὴ νοσοῦντί μοι νόσον
Προσθεῖς· ἄλις γὰρ συμφορᾷ βαρύνομαι.
Ne tu mihi morbo laboranti, alterum
Appone morbum, nam sat hoc premor malo.

Lutum luto purgare.

Πηλῷ πηλὸν καθαίρεσθαι.

Dicitur, ubi res sordida sordibus tollitur, hoc est, quum sordes non tolluntur, sed mutantur.

Pro cæco exoculatus est. Aristoph.

Quum uidemur corrigere quod dictum est, sed altero uerbo, quod uel idem polleat uel magis etiam lædat, ueluti si quis dicat. Non furatus est, sed uiolauit.

Post Marathonem pugna. Herodot.

Μετὰ τὴν Μαραθῶνα μάχη.

Id est: Post Marathonem prælium. Vbi quis post calamitatem in aliam nouam rursus incidit. Marathon locus est Atticæ, crebris cladibus insignis, ubi acerrima pugna fuit cum Persis. Simile huic: Post bellum tumultus.

Lis litem serit. Ἔρις δ' ἔριν ἀντιφυτεύει. Phocylid.

Id est: At lis seritur de lite uicissim. Resecãda iniuria est, non retalianda.

De fumo ad flammam tendere.

De eo qui se à rebus dubijs in præsens exitium conijcit.

Litem parit lis, noxa item noxam parit.

Δίκη δίκην ἔτικτε, καὶ βλάβην βλάβη.

Senarius in rixosos & litium auidos.

Fal-

Terent. *Fallacia alia aliam trudit.*

Sumptum à cõsuetudine conantium fallere, ac dolis consarcinantium, ne deprehendantur. Vnde confutis dolis dixit Plautus. Et futelas appellat huiusmodi technas. Et apud Homerum, δόλους ὑφαίνειν, id est, Dolos texere.

Refricare cicatricem.

Quære loco lacessentis.

Aristotel. *Ilico hyems erit.*

Εἰ δ' ὁ νότος βορέαν προκαλέσεται, ἀντίκα χειμών. Id est:
Ilico hyems fit, ubi boream accersiuerit auster.

Vbi malum malo successerit, aut ingens periculum imminet.

Aristoph. *Præstat uni malo obnoxium esse quàm duobus.*

Aristophanes in concionatricibus hunc senarium prouerbialem refert:

Ἐνὶ γὰρ σενέχθαι κρείττον ἢ δυοῖν κακοῖν. Id est:
Vni atq; geminis præstat inuolui malis.

Quoties utrunque malum euitari non potest, danda tamen opera quo declinemus alterum, & in id quod minus habeat incommodatis incurramus.

Ad hunc locum refertur: Post bellum tumultus.
Est pylus ante pylum. adducetur infrà.

MALVM VERTENS BENE.

Plutarch. *Nunc benè nauigaui, cùm naufragium feci.*

Νῦν εὖ πεπλόκκα ὅτε νεναυάγκκα.

Quoties id quod uidetur incommodum, fortuna præter spem uertit in bonum.

Laqueus auxiliari uidetur.

Ἀμάνει ὡς ἔοικεν ἡ πάγη.

Id est: Laqueus ita ut uidetur, & bono fuit. Dictitari consueuit, quoties incommodum alicui uerteretur in bonũ. Veluti si quis Turca bello captus seruiret apud Christianos, isq; hac occasione nostræ religionis sacris initiaretur. Aut si diues ad inopiam redactus, hac occasione fieret

ret ex luxurioso sobrius, ex impio pius.

Bellum haud quaquam lachrymosum. Laërtius.

Ἀδάκρυος πόλεμος.

Id est: Bellum lachrymis carens. Vbi uictoria contigit citra cedem & sanguinem. Effertur etiam ad hunc modum. Incruentum statuit trophæum.

MALVM ASSVETVM.

Callum ducere. Quintil.

Prouerbiales metaphoræ sunt: Callum ducere, & Occallescere, siquidem ad animum torqueantur. Quintilianus libro duodecimo: Et ingenio adhuc alendo callum inducere. Sæpiculè legimus apud Tullium, occalluisse aures, quum assuetudo sensum mali adimit.

Dies adimit ægritudinem. Terent.

Terent. in Heaut. Quod audio uulgò dici, Diem adimere ægritudinem hominibus.

Malorum assuetudo. Homer.

Qui malis assueuerit, ac permulta tulerit, commodiùs fert & aliud, si quod inciderit infortunium.

Neq; enim ignari sumus. Homer.

Vbi quis ad tolerantiam præsentium incommodorum animat sese præteritorum malorum recordatione, non infestiuiter usurpabit illud ex Odyss. Υ.

Τέθλασθι δὴ κραδίη καὶ κύντερον ἄλλο πότ' ἔτλης. Id est:
Obdures anime, & quondam grauiora tulisti.

Id æmulans Vergilius:

O passi grauiora, dabit deus his quoq; finem.
Durate, & uosmet rebus seruate secundis.

Nota res mala, optima. Plautus.

Dictum est sub persona senis, suadere conantis amico, ne uxorem tametsi malam repudiaret, aliam ducturus, propterea quòd plerunq; fit, ut qui commutat primum, pro malo peius accipiat, tum ignotum pro noto, insuetum pro familiari. Tantum enim ualet assuetudo, ut mala quibus assueuerimus, optima uideantur. Contrà, quæ sunt

sunt optima, propter insolentiam pessima uideantur.

Vsus est altera natura.

Nihil hoc dicto celebratius: Εθος ἄλλη φύσις, id est: usus altera natura. Natura nihil efficacius potentius'ue. Vndè Satyricus: Custode & cura natura potentior omni.

Lucian. *Scarabeo citius persuaseris.*

Θᾶσσον ὁ κάνθαρος ἂν μεταπεισθείη.

Id est: Citius scarabeum in diuersam sententiam pertraxeris. De ijs qui malis assueuerũt, à quibus reuocari non possunt eò quòd assuetis uideantur optima.

MALVM ACCERSITVM AVT RETORTVM.

Lucian. *Iliensis tragœdos conduxit.*

Οἰλιεὺς τραγῳδοὺς ἐμίσθωσε.

Vbi quis ultrò prouocat quempiam, undè sua audiat probra.

Plautus. *Suo iumento sibi malum accersere.*

Qui ipse sibi malorum est autor, suo iumento sibi malum accersere dicitur. Tãquam suo sumptu suaq; opera, quasi suopte plaustro, malorum sarcinam apportet sibi.

Suo sibi hunc iugulo gladio, suo telo.

Terent. In eum, qui suis ipsius dictis reuincitur, aut qui suopte inuento dolo'ue capitur. Ouid.

Remigiumq; dedi, quo me fugiturus abires.
Heu patior telis uulnera facta meis.

Suo ipsius laqueo captus est.

Metaphora sumpta ab ijs, qui instructis pedicis, auibus, aut feris insidias tendunt.

Idem. *Suo ipsius indicio perijt sorex.*

Terentius: Egomet meo indicio miser quasi sorex hodie perij. Donatus admonet esse prouerbium in eos, qui suapte uoce produntur. Atque hinc existimat ductam esse metaphorã quòd soricum proprium sit, stridere clarius quàm mures, &c.

Inci-

Incidit in foueam quam fecit. Dauid.

In Odis Dauidicis: Λάκκον ὤρυξε, καὶ ἀνίσκαψε αὐτὸν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον, ὃν εἰργάσατο. Lacum fodit, & aperuit eum, & incidet in foueam quam fecit.

Captantes capti sumus. Αἰροῦντες ἡρήμεθα.

Quum res prepostere euenit, ut ipsi circumueniamur ab ijs, quibus conabamur imponere.

In uenatu perijt. Lucian.

Lucianus: Αὐτὴ τε ἀπώλετο ὑπὸ τῆς ἄγρας. Id est: Et ipsa uenatu perijt, hoc est, dum adolescentem uenatur, studetq; irretire, etiam ipsa sese perdidit.

Hanc technam in teipsum struxisti.

Eandem sententiam aliter expressit Lucianus:

Ὥστε σόφισμα κατὰ σαυτοῦ συντέθεικας. *Id est:*

Itaq; commentum in tuum ipsius exitium reperisti. De heredipeta, qui ueneno quo senem appetiuerat, ipse forte fortuna captus interijt. Vtendum erit quum dolus in alterum excogitatus, in caput autoris recidit.

Qui inspuerit in cauernam formicarum.

Ὡς ὁ πτύσας εἰς μυρμηκίαν, οἰδεῖ ἐκ χείλη.

Id est: Quod qui inspuerit in agmen formicarum, huic intumescunt labra. Torqueri poterit in eos, qui multitudinem imbecillium quidem, sed tamen numerosam & concordem prouocant.

Ex ipso boue lora sumere. Plutarch.

Ἐκ τοῦ βοὸς τοὺς ἱμάντας λαμβάνειν.

Qui quo lædunt quempiam, ab ipso quem lædunt accipiunt. Metaphora sumpta ab agricolis, qui lora cædunt è boum tergoribus, quibus boues uinciunt.

Viro Lydo negocium non erat, at ipse foras profectus parauit.

Ἀνδρὶ λυδῷ πράγματα οὐκ ἦν, ἀλλ' αὐτὸς ἐξελ-

ἐξελθὼν ἐπρίατο.

Dici solitum, ubi quis impatiens ocij, ipse sibi negocium ac turbam accersit.

Cicero. *Talia gignit bellum.*

τοιαῦθ' ὁ τλήμων πόλεμος ἐξεργάζεται.

Id est: Similia bellum calamitosum parit. Docet hic senarius: E dissidijs eorum qui rempublicam administrant, multa gigni absurda. Id translatum ad priuatam discordiam, plusculum habebit gratiæ.

Cicero. *Securim inijcere.*

Dicuntur, qui uehementer lædunt ac uulnerant.

Aristotel. *Sibi parat malum, qui alteri parat.*

Ipse sibi mala cudit: quisq; alij mala cudens. Nemo potest alterũ iniuria afficere, nisi prius lædat seipsum. Qui alium fraudat pecunia, seipsum spoliat bona mente, grauius seipsum lædit quàm alterum.

Chius dominum emit.

Athenęus χίος δεσπότην ὠνήσατο.

Id est: Chius dominum mercatus est. In eos quadrabit, qui sibijpsis malum accersunt. Natum inde, quòd quum Chij primi seruis mercenarijs instituissent uti, postea subacti à Mithridate Cappodoce, proprijs seruis uincti sunt traditi.

Gellius. *Mala attrahens ad se, ut cæcias nubes.*

κακ' ἐφ' αὐτὸν ἕλκων ὥστε καλκίας νέφος.

Id est: Sic mala sibijpsi, ut cæcias nubem attrahens. In eos, qui sibijpsis litium ac negociorum materiã pariunt, accersuntq;. Ducta similitudine ab eius uenti natura, cui nomen cæcias.

Suidas. *Omnes attrahens, ut magnes lapis.*

πάντας γ' ὑφέλκων οἷα μαγνῆτις λίθος.

Id est: Cuncta attrahẽs, haud aliter ac magnes lapis. Ducta metaphora à natura lapidis, ferrum ad se trahentis.

Ne

Ne quid suo suat capiti. Terent.

Terentius in Phorm. Pro eo quod est, ne quid mali sibi conciliet.

In cœlum expuis. ἐξ οὐρανὸν πτύεις.

Id est: Facis quod in tuum ipsius recidat caput. Aut, Obloqueris his, qui facile possunt lædere. Confine illi: Aduersus stimum calcitrare.

Spontanea molestia.

Celebratur inter Græcos cum primis bellus, & elegans trimeter.

Αὐθαίρετος λύπ' ἐστὶν ἡτέκνων σπορά. Id est:

Vltroneus dolor est parare liberos. Dici non potest quantum, & quàm molestum negocium sit, educare filios præsertim cùm adeo pauci sint, qui parentum officio respondeant.

In tuum ipsius malum lunam deducis.

Ἐπὶ σαυτῷ τὴν σελήνην καθελεῖς.

Aglaonice quæpiam, quum per Astrologiam defectus præsciret, iactabat se lunam è cœlo detracturam in terras. Atq; eius iactantiæ pœnas dedit. Prouerbium igitur hinc sumptum dicebatur de ijs, qui suis ipsorum artibus sibi malum accerserent.

Lunam detrahere. τὴν σελήνην καταστᾶ.

Id est: Lunam detrahit. Consueuit dici de eo, cui res uehementer aduersę uiderentur. Sumptum ab Aglaonice, ut suprà.

Dares Entellum prouocas.

Hierony. Conueniet uti, si quando quispiam iuuenili temeritate lacessit aliquem, non perinde promptum ad suscipiendum certamẽ, uerùm intolerandũ, si semel inierit. Sumptum ex quinto Aeneid. lib.

Atlas cœlum. Ἄτλας τὸν οὐρανόν.

Subaudiendum suscepit. Dici solitum de his, qui sese magnis & molestis inuoluunt negocijs, ipsiq; sibi malum

Cc accer-

accersunt. Nam hic cœlum hospitio suscepit. Deprehensus autem, quòd illi struxisset insidias, præceps datus est in mare Atlanticum.

Homer. *Accersitum malum.* Ἐπίσπαστον κακόν.

Accersitum malum dicitur, cuius ipse tibi caussam præbueris.

Aesopus. *Coruus serpentem.* Κόραξ τὸν ὄφιν.

Vbi quis suo ipsius inuentu perit. Sumptum ex apologo quodam Aesopi, Coruus esuriens serpentem in aprico dormientem cōspicatus rapuit, à quo morsus periit. Cognatum ei: Coruus scorpium. Torquere licebit & in hominem ob edacitatem periclitantem.

Bis interimitur qui suis armis perit.

Magis dolent incommoda, quibus ipsi dedimus occasionem.

Aesopus. *Colubrum in sinu fouere.*

Οφιν ἐν τῷ κόλπῳ θάλπειν.

Id est: Serpentem in sinu fouere. Dicitur qui complectitur amore, studioq; prosequitur ingratum. Sumptum ab apologo quodam Aesopi.

Plato. *Hostis domesticus.*

Vbi malum non aliunde proficiscitur, sed ex nobis ipsis nascitur.

Capra gladium. Αἰξ μάχαιραν.

Subaudi, reperit. In eos dicitur, qui ipsi reperiunt, quo pereant.

Pyraustæ gaudes gaudium.

Χάραν πυρόνστου χαίρειν.

De momentanea fluxaq; uoluptate. Ostendimus alicubi pyraustam ad lucernas aduolantem, ambustis alis perire. Vnde natum prouerbium: Pyraustæ fatum. In eos, qui sibi ipsis exitium accersunt.

Hierony. *Prudens in flammam mittere manum.*

Hiero-

Hieronymus usurpat pro eo quod est, sciens expono me discrimini malisq; obijcio.

Calidum prandium comedisti. Plautus.

Fecisti, quod tibi magno malo sit futurum. Ab his sumptum, qui se noxijs ac letiferis ingurgitant cibis, postea uentris tormina sensuri.

Malum consilium. Hesiodus.

Malum consilium consultori pessimum. In eos, in quorum caput recidit, quod alijs perperam consuluerunt. Hesiodus:

Οἳ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ὄλλῳ κακὰ τεύχων.
Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη. Id est:
Ipse sibi nocet is, alium qui lædere quærit.
Consultum malè, consultori pessima res est.

Camelus desiderans cornua, etiam aures perdidit.

Ἡ κάμηλος ἐπιθυμήσασα κράτων τὰ ὦτα προσαπώλεσεν.

Conueniet in eos, qui dum peregrina sectantur, ne sua quidem tuentur. Sumptum ex apologo de camelis, qui per oratorem cornua à Ioue postularunt. Ille offensus stulta postulatione, aures quoq; resecuit.

Sibi malum repperit. Homer.

In eum, qui suo læditur inuento, quadrabit illud Homeri ex Odyss. φ.

Οἵ τ' αὐτῷ πρώτῳ κακὸν εἴρετο οἰνοβαρείων. Id est:
Qui sibi perniciem uel primum repperit ipse
Vino uictus.

Dictum est de Eurytione, qui primus inuenit usum uini, peremptus à Lapithis.

Cœno puram aquam turbans, nunquam inuenies potum.

Dici solitum, ubi quis ea, quæ sunt per se pulcherrima, contaminat admixtis iis, quæ sunt turpissima.

Bellerophontes literas. Zenodot.

Βελλεροφόντας τὰ γράμματα.

Subaudiendũ, adfert, aut aliud aliquod. Locus erit huic prouerbio, quum quis literas uelut cõmendatitias perfert, quę contra ipsum sint descriptæ. Vulgò literas Vrię uocant. Plautus:

Tace, nullus homo dicit, hæ tabulæ te arguunt,
Quas tu attulisti, hæ te uinciri iubent.
Aha Bellerophontem iam tuus me fecit filius.
Egomet tabulas detuli, ut uincirer.

Ale luporum catulos.

In eos, qui lædunturab iis, de quibus benemeriti sint, aut in ingratos. Nam plerunq; solet id usu uenire illis, qui catulos luporum enutriunt.

Idem. *Phoci conuiuium.* Φώκου ἐρανος.

Id est: Phoci præmium, siue cõuiuium. Dictitari suetum, ubi quis suo malo conuiuas acciperet. Aiunt Phoco cuipiam filiam fuisse iam nuptiis maturam. Is procos (nam erant complures) conuocare solitus, præmia statuebat, & cõditionibus subinde nouis propositis, nuptias prorogabat. Quamobrem indignati iuuenes, Phocum in cõuiuio trucidarunt.

Zenodot. *Puer glaciem.* Ο παῖς κρύσταλλον.

Dicebatur in eos, qui quum retinere quippiam non possint, nolunt tamen amittere. Veluti si quis magistratum recuset deponere, cui gerendo sit impar.

Athenęus *Turdus ipse sibi malum cacat.*

Κίχλα χέζει αὐτῇ κακόν.

In eos, qui sibi ipsis ministrent exitij causſam. Siquidem uiscum, autore Plinio, non prouenit, nisi maturatum in uentre, ac redditum per auium aluum, maximè palumbium ac turdorum.

Terent. *Tute hoc in tristi, tibi omne est excedendum.*

Verba sunt Phormionis parasiti, qui quoniam fuerat autor consilij de ducenda puella, æquum esse putat, ut suo periculo rem item expediat. Translatum ab alliato rusticorum mortario. Idem: Colo quod aptasti, ipsi tibi nendum est. Id est: Tu incipiundi autor extitisti, nunc idem explices oportet.

Faber compedes, quas fecit, ipse gestet. Ausonius

Competit in eos, qui sibi ipsis autores sunt malorum. Flagellum ipse parauit, quo uapularet.

Ipse sibi mali fontem reperit. Athenęus

Sunt enim & pernitiosi fontes, quorum aqua gustata mortem aut insaniam adferat.

Bos aduersus seipsum pulueren mouet. Zenodot.

Βοῦς ἐφ' ἑαυτὸν κονιᾶ.

Siue festinat. Vbi quis ad suum ipsius malum uolens iubensq; ducitur. Nam boues facile præbent uinciendos.

Echinus partum differt. Suidas.

Ἐχῖνος τὸν τόκον ἀναβάλλει.

De iis, qui prorogarent quippiam suo malo. Veluti qui creditam pecuniam comperendinant, tamen aliquando reddendam uel maiore cum fœnore. Aiunt echinum terrestrẽ simulata aluo remorari partum, deinde iam asperiore ac duriore facto fœtu mora temporis, maiore cruciatu parere.

Nostris ipsorum alis capimur. Athenęus

Τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἁλισκόμεθα.

Id est: Nostris ipsorum pennis capimur. Fertur autem apologus huiusmodi: Aquilam ictam sagitta, quum inspexisset iaculum ad imaginẽ pennarum effictum imitatumq; dixisse: Hæc non ab aliis, uno pennis propriis capimur. Conueniet in eos, qui ipsi præbent occasionem sui mali.

Capra contra sese cornua.

Ἡ αἴξ καθ' ἑαυτῆς τὰ κέρατα.

Ab apologo natum. Capra quæpiam quum esset iaculo uulnerata, circunspectans unde nam id mali sibi adue-

nisset, arcum cõtemplans caprinis cornibus compactam dixit ad hunc modum: In meam ipsius perniciem produxi cornua.

Aristotel. *Carpathius leporem.* Ὁ Κάρπαθος τὸν λαγῶ.

Dicebatur in eos, qui sibi rem noxiam accerserent. Hinc deductum adagium, quòd quum in Carpathiorum insula lepores non essent, illi curarunt importandos alicunde. Verum ubi eius animantis magna uis increuisset, ut est mira fœcunditas, fruges insulæ populari cœperunt.

Zenodot. *Calidam ueruti partem.* Τὸ θερμὸν τῆς ὀβελοῦ.

Subaudiendum arripuit. Vbi quis per imperitiam negocii, ea parte rem aggreditur, qua minimè tutum fuerat aggredi. Sumpta metaphora ab his, qui per imprudentiam, eam uelut partem manu prehendunt, quæ calet, deinde offensi reiiciunt, & alterã partem apprehẽdunt.

Cornix scorpium. Κορώνη τὸν σκορπίον.

Subaudiendum, rapuit. Quadrat in hos, qui parant eos lædere, undè tantundem mali sint uicissim accepturi. Quemadmodum cornix correpto scorpio, arcuata illius cauda, uulnus accepit letale pernitiosum.

Plautus. *Cornutam bestiam petis.*

Qui illum lacessit, qui paratus sit retaliare iniuriam.

Lucian. *Cicadam ala corripuisti.*

Τέττιγα πτεροῦ συνείλκυσας.

Cicadæ si presseris alas, uehementius etiam perstrepit, ita ne quis hominem pœtam sibi faciat inimicum. Horatius. Genus irritabile uatum, dixit.

Plautus. *Irritare crabrones.* Τὰς σφηκιὰς ἐρεθίζειν.

Id dictum est à pœta in mulierum ingenium, quibus ira tis si repugnes, magis prouoces. Est autem crabro insecti genus, affine uespis pertinacissimum, aculeoq; pestilentissimo.

Suidas. *Ocypedem excitas.* Ὀκυπόδα ἀνεγείρεις.

Nimirum scorpium, quem non nisi tuo periculo suscites.

Anagy-

Anagyrim commoues. Ἀνάγυρον κινεῖς. Aristoph.

In eos, qui sibi ipsis malorum autores essent. Anagyrum genium quendam existimant, qui propter uiolatum facellum suum uicinos omnes funditus euertit.

Suem irritat. Τὸν ἔρινεὸν. Diogeni.

In auidum rixarum dicebatur. Sus enim agrestis prouocatus, rectà petit eum, à quo prouocatus est.

Leonem stimulas. Τὸν λέοντα νύττεις. Diogenia

Id est: Leonem pungis seu uellicas. De his, qui potentem ac ferocem in suum ipsius exitium prouocat.

Ipsa olera olla legit. Catullus.

In eos quadrabit, qui suum ipsorum uicium in aliud quippiam reiiciunt: aut, qui sic ad scelus aliquod, quasi facti sunt, ut non possint non peccare. Nam olla coquendis oleribus nata est. &c.

Fontibus apros. *Floribus austrum.* Vergil.

Vbi quis optat nocitura. Vergilius:

Eheu, quid uolui misero mihi floribus austrum,
Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.

Nam auster uentus floribus inimicissimus est.

Leonem radere. Λέοντα ξυρᾶν. Plato.

Dicuntur, qui feroces & præpotentes arte tractant & illudunt magno suo periculo. Vsurpauit hoc adagium Socrates apud Platonem lib. de Repub. I. negans se usque adeò dementem esse, ut leonem ausit tondere, & Thrasymacho homini præferoci illudere.

Nemo lædituri nisi à seipso. Diogeni.

Nemini fit iniuria si eam existimet ad se non pertinere.

Arcadiam me postulas. Ἀρκαδίαν μ' αἰτεῖς, Diogeni.

Conuenit uel in magna uel inutilia petentem.

Eurycles. Εὐρύκλης.

Vulgato cognomine dicebatur, qui de se suisq; incommodis aliquid diuinaret. Hoc nomine uates fuit quispiã

Ἐτασρίμυθος cognominatus, hinc, ni fallor, quòd ex astris uera prædiceret, παρὰ τὸ ἐτάζειν.

Ipse sibi perniciem accersiuit.

In eum qui sibi pertinaciter accersit malum, cui ueluti fato destinatus sit, congruet illud ex Homeri Iliad. ν.

Τὸν δ' ἄγε μοῖρα καὶ ἡ θανάθοιο τέλος δὲ. Id est:
Istum mortis in exitium mala parca trahebat.

Bœotis uaticinare. Βοιωτοῖς μαντεύσαιο.

Zenodot. Abominantis est sermo, perinde ut si dicimus, hostibus ista uaticinare. Aptiùs dicetur in eum qui tristia uaticinatur, si quando precabimur ut ea in ipsius caput recidant.

Ipsi testudines edite qui cepistis.

Αὐτοὶ χελώνας ἐσθίεσθ' ἅπερ εἵλετε. Id est:
Qui prendidistis, iidem edite testudines.

In eos dicitur, qui posteaquam inconsultè quippiam adorti sunt, aliorum implorant auxilium, quos suo negocio admisceant. Ex apologo quodam nata parœmia.

Hesych. *Oenoe charadram.* Οἰνόη τὴν χαράδραν.

Id est: Oenoe torrētis alueum. Charadra significat Græcis eam terræ fissuram, quam aqua pluuia, aut torrens, nonnunquam terræmotus efficit. Dici solitum in eos qui ipsi malum accerserēt. Hinc nata parœmia, quòd Oenoe uicus quidam sit Atticæ, quem qui incolebant, alueum quendam torrentis uicinum, suis finibus incluserunt. deinde ingruente immodica ui aquarum, & ob id corruptis agris, agricolationem perdidisse. Effertur adagium ad hunc quoq; modum Οἰνόη τὴν χαράδραν. Id est: Oenæi charadram. Vbi quippiam accersitur ad cōmoditatem, undè pernicies adfertur.

Malum benè conditum ne moueris.

Μὴ κινεῖν κακὸν εὖ κείμενον.

Id est: Ne moueris malum benè conditum, siue quiescēs. In eos, qui sua stultitia sibi turbas excitant.

Vergil. *Mouere Camarinam.* Κινεῖν τὴν καμπίνην.

Est

Est sibi ipsi malum accersere. Camerina palus est iuxta oppidum eiusdem nominis, quæ siccata pestilētiam creauit. & cæt.

Pyraustæ interitus. Πυραύστου μόρος. Zenodot.

In eos dicebatur, qui sibi ipsis exitiū accersunt. Ait enim Zenodotus pyraustam insectum esse, quod lucernis aduolet, atq; ita exhaustis alis, concidat, pereatq;.

Ipso cratere.

Ipso cratere contingant mala. Dictitari solitum de iis, in quos recidit, quod per insidias in alios moliebantur. Craterem enim quasi malorum fontem uocat. Vndè κρατὴρ κακῶν, id est, Crater malorum.

Docui te urinandi artem, & tu me uis demergere.

In eos quadrat, qui benefacta malefactis retaliant.

Fecem bibat, qui uinum bibit. Aristoph.

Qui fruitus sit optimis, eundem boni consulere debere deteriora.

Ὤμωθ' ἐπειδὴ κἀν τὸν οἶνον ἠξίους
Πίνειν, συνεκπότεον ἐστὶ κἀν τὴν τρύγα. Id est:
At ubi haud grauatus bibere uinum es, fex item
Tibi nunc eidem est ebibenda scilicet.

MALVM MALE VITATVM.

Fumum fugiens, in ignem incidi. Lucian.

Κάπνον γε φεύγων, εἰς τὸ πῦρ πρηνέπεζον.

Dum uito fumum, flammam in ipsam decidi. Horat.
In uitium ducit culpæ fuga, si caret arte.

Euitata Charybdi in Scyllam incidi.

Τὴν χάρυβδιν ἐκφυγὼν τῇ σκύλλῃ πρηνέπεσεν.

Dum uito grauius malum, in alterum diuersum incidi. Sumptum adagium ab Homerica fabula, quæ narrat Vlyssem dum metu Charybdis propius ad Scyllam nauem admouet, sex è comitū suorum numero perdidisse.

Ne cinerem uitans in prunas incidas.

Μὴ τέφραν φεύγων εἰς ἀνθρακίαν πέσῃς.

Id est: Ne cinerem fugiens, in carbonariam incidas.

Apostoli° *Cucurrit quispiam, ne pluuia madesceret, & in foueam præfocatus est.*

Vbi quis leuius malum incautius fugiens, in maximum incurrit.

MALVM IMMEDICABILE.

Zenodot. *Chironium uulnus.* Χειρώνειον ἕλκος.

Immedicabile malum appellabant. Chiron in bello aduersus centauros, ictus ab Hercule, uulnus immedicabile accepit in pede, undè perijt.

Podex lotionem uincit.

Vide ingenij malitia.

Aristoph. *Acesias medicatus est.* Ἀκεσίας ἰάσατο.

Dici solitũ de re, quæ semper uergeret in deterius, quoq; magis accuraretur, hoc peius haberet. Occasionem adagio dedit Acesias quidam medicus imperitus.

Plutarch. *Non liberat podagra calceus.*

Plutarchus: Οὔτε ποδάγραν ἀπολλάττει καλτίκιος, οὔτε διακτύλιος πολυτελὴς παρωνυχίας, οὔτε διάδημα κεφαλαγίας. Id est: Nec podagra liberat calceolus nec preciosus anulus ungulum uicio, nec diadema capitis dolore. Plutarchus utitur ad hunc modum: Si diuitiæ reliquaq; fortunæ munera, non tollunt morbos corporis, quanto minus mederi possunt animi malis?

MALVS VICINVS.

Aristoph. *Salsuginosa uicinia.* Ἁλμυρὸν γειτόνημα.

De sterili, agresti, atq; inhumana uicinia dicebatur. Traductum ab agris mari finitimis, qui plerunque solent ad culturam inhabiles esse.

Plautus. *Aliquid mali propter uicinum malum.*

Admonet uti bonorum cõuictum & consuetudinẽ expetamus, à malis nos q̃maximè possumus, abducamus.

Plutarch. *Si iuxta claudum habites, subclaudicare disces.*

Ἂν χωλῷ πρὸ οἰκήσῃς ὑποσκάζειν μαθήσῃς.

Prouerbium admonet periculosam improborum hominum consuetudinem uitandam.

MANSVETVDO.

Mactata hostia lenior. Horat.

Horatius: Mactata uenier lenior hostia. De spontaneis ac mansuetis. Sumptum est à sacrificijs, in quibus explorabatur hostia, ducto per frontem cultro. Idq; mactare uocabant. Vndè, qui spectata sunt uirtute, eos mactos uirtute uocant.

Auricula infima mollior. Cicero.

Tullius usurpat in epistolis. Translata metaphora ab ea auriculæ parte, qua non est aliud in humano corpore mollius aut flexibilius.

Sedens columba. Ἡμένη πελειὰς. Suidas.

Suidas indicat dici solitũ de supra modum mansuetis ac simplicibus. Nã colũbæ quum auolãt, fallũt cęteras pernicitate uolatus: quum sedẽt, nihil mitius ac simplicius.

Spongia mollior.

Ad eandem formam dicebatur, Pepone mollior. Mitior malua. Item: Cinędo mollior. Prisci saltatores & panto mimos cinædos uocabant.

Apio mollior, aut mitior. Ἀπίου πεπαίτερος. Theocrit.

Id est: Apio mitior. Est autem apius Græcis raphanus, aut piri genus.

Oleo tranquillior. Plautus.

In homines minimè iracundos, leniq; ingenio pręditos. A liquoris natura sumpta.

Mitior columba. Πραότερος περιστερᾶς. Diogeni.

Id est: Mansuetior colũba. Columbina simplicitas ubiq; laudatur.

Cera tractabilior. Κηροῦ εὐπλατέστερος.

De uehementer docili dicebatur, aut de ingenio facili tractabiliq;, & in quemuis habitum sequaci. Horatius:

Cereus

Cereus in uicium flecti, monitoribus asper.

MEMORIA.

Cicero. *Iucundi acti labores.*

Ex ipsa hominum natura sumptum adagium. Est enim hoc insitum omnibus, ut iucunda cuiq; sit anteactorum malorum aut periculorum secura recordatio, commemoratioq; præsertim insignium fatalium.

Amphis. *Quæ dolent, molestum est contingere.*

Vnusquisq; inuitus audit sua incommoda, maximè ea, quæ sint cum aliqua infamia coniuncta. Velut turpitudinem generis, uicium formæ. &c.

Plutarch. *Vbi quis dolet, ibidem & manum habet.*

Οπου τις ἀλγεῖ, κεῖσε καὶ τὴν χεῖρ' ἔχει.

Id est: Vbi dolet quis, ibi & manum frequens habet. Tempestiuiter utemur, quum significabimus quempiam ea tractare, deq; ijs libenter uerba facere, quæ mouent animum. Plutarchus huc torquet, ubi quid siue dolet siue delectat, ibi quisq; linguam habet.

Vergil. *Aurem uellere.*

Aurem uellere ueteres dicebant admonere, à prisco ritu sumpta figura, quo in ius ducturi quempiam, aurem uellicabant, attestantes eum, quem quasi testem meminisse uolebant.

Iucunda malorum præteritorum memoria.

Ἀλλ' ἡδὺ τὸν σωθέντα μεμνῆσθαι πόνον.

Id est: Meminisse laborum suaue, qui seruatus est.

Seneca. *Ignarium dare.*

Stimulis fodere, Fodere latus, Tangere aliquem cubito. His gestibus admonemus quemadmodum & uellendo aurem. De lapide pyrite tractum, quem alij uiuum, nonnulli ignarium uocant. Plura quære loco, Incitare.

Tanquam meum nomen, tanquam digitos.

Martial. Tanquam meum nomen, & tanquam meos digitos teneo,

nẽo, si quando promptam, certamq; memoriam significare uolumus. Martialis:

Totis diebus Afer hæc mihi narras.
Et teneo melius ista, quàm meum nomen. Iuuenalis:
Tanquam ungues, digitosq; suos.

METVS EX CONSCIENTIA.

Fures clamorem. Οἱ φῶρες τὴν βοήν.

Subaudiendum, timẽt aut senserunt. Quadrabit in eos, qui sibi conscij, metuunt ne deprehendantur. Habet hoc autem cum omnis malefacti conscientia, tum præcipuè furti, ut hominem trepidum reddat ac lucifugam.

Lupus aquilam fugit. Λύκος αἐτὸν φεύγει. Diogeni.

Vbi periculum imminens euitari non potest. Aquilam enim alata quum sit, frustra lupus fugit.

Lupus ante clamorem festinat. Idem.

Λύκος πρὸ τῆς βοῆς σπεύδει.

Vbi quis admissi conscius, ultro timet, priusquam accusetur.

Conscientia mille testes.

Heu quàm difficile est crimen prodere non uultu. Sensus interprete non eget. Quintil.

METVS POENAE.

Funiculum fugiunt miniatum. Aristoph.

Τὸ ἐχοινίον φεύγουσι τὸ μεμιλτωμένον.

Id est: Vitant Sinopi collitam restim rubra: Aptè dicetur ubi quis properat officio suo fungi, non ex animo, sed ne in mulctam incidat. Atheniensium magistratus funem pararant rubro colore, quem minium uocant Latini, nonnulli cinnabarim appellant, oblitum. Hoc duo ministri publici populum cingentes agebant in concionem. Studebat quisq; funiculũ effugere, propterea quòd quisquis colore notatus appareret contagio funis, is mulctam pendere cogebatur.

Manum de tabula. Cicero.

M. Tul-

Marcus Tullius in epistola quadam: Heus tu manum de tabula. Magister adest citius, quàm putaramus. Peculiariter conueniet in scriptores plus satis acutos, & morosæ cuiusdam diligentiæ, qui sine fine premunt suas lucubrationes, semper aliquid addentes, adimentes, immutantes. &c.

Metus infamiæ.

Pythago. Cùm dicemus nos hominum de nobis opinione rumoribusq; commoueri quò minùs mutem consilium, conueniet illud Home. Αἰδέομαι τρῶας ἠ, τρωάδας ἑλκεσι πέπλ.

Troianos ac Troianas uereorq; pudetq;.

Horat. *Absq; baculo ne ingreditor.* Αυτῶ ξύλου μὴ βάδιζε.

Id est: Absq; ligno ne ingrediare. Inermis ne sis, uerum semper ad manum sit quo depellas, si quis fortè quærat lædere.

Cautus enim metuit.

Homer. Qui non ex animo, sed mali metu continent à maleficio, in eos quadrabunt hæ metaphoræ.

Cautus enim metuit foueam lupus, accipiterq;
Suspectos laqueos, adopertum miluius hamum.

In tempore cauenda pœna mali.

Quoties admonebis, ut multò antè occurratur malo, priusq; oppresserit nos, aut cessandum à peccando, priusquam ingruat diuina uindicta, usui erit illud Homeri:

Αλλὰ πολὺ πρὶν
φρασώμεσθ' ὥσκεν καταπαύσωμεν. Id est:
Verum nos multò antè modum finemq; uelimus
Ponere.

Samiorum mala metuis. τὰ σαμίων ὑποπτεύεις.

Dictitatum de iis, qui metuerent proditionem. Narrant Athenienses olim in Samios, quoscunque cepissent, inclementius sæuisse, atque alios interemisse, alios confixisse sama. Id est supplicij genus. Samij uicissim, si quos cepissent Atheniensiũ, hos ad eundẽ modũ cruciabant.

Hesychi. *Volam pedis ostendere.* τὸ κοῖλον τοῦ ποδὸς λέξαι.

Id est:

Id est: Cauum siue uolam pedis ostendere. Dicuntur, qui in bello fugiunt. Dicitur & uulgo in fugaces, calcaneum ostendere. Vertere terga apud historicos.

περίτριμμα.

περίτριμμα probose dicitur, qui sese per omne rerum genus uoluit. In molles ac meticulosos.

MINANTIS.

Et meum telum cuspidem habet acuminatam. Homer.

Rectè utemur, quoties fatebimur nos inferiores quidem esse, uerùm non deesse tamen quo queamus nocere. Ouidius:

Et mihi sunt uires, & mea tela nocent.

Si tibi machæra est, & nobis urbina est domi. Plautus.

Plautus in Bacchidibus: Quoties malum malo opponitur, Nam machæra & urbina, utrunq; teli genus est. Simillimum illis: Par pari, & malo nodo malus querendus cuneus.

Acacidinæ minæ. Idem.

Non sine prouerbij specie dictum est, pro atrocibus ac superbissimis minis.

τῶν δύπυρα οἷον τὰ σά.

De minis ac terriculis inanibus, aut quum ostenditur arte periculum, quum re nullum sit periculum. Translatum à militari astutia, qua fit ut ad territandos homines noctu diuersis locis ignes incendant, ut ingens exercitus esse credatur. Eos ignes assimulatos ψευδόπυρα uocant.

Complurium thriorum ego strepitum audiui. Aristoph.

Ποτῶν ἐγὼ θρίων ψόφους ἀκήκοα.

Id est: Thriorum ego strepitum audij complurium. Senarius est prouerbialis, quo minas & inanem clamorem nos contemnere significamus. Porrò thria à Græcis dicun-

diuntur ficulnea folia, quæ quum incenduntur, minacem quendam edunt strepitum.

Ollam alere. τὴν χύτραν τρέφειν.

Suidas. Dicebantur, qui metum ostenderent quo deterrerent quempiam. Veluti si quis præsidium alicubi collatum haberet, quo minus uicini res nouas moliantur. Sumptum à more cuiratis Atheniensis, in qua ollas in rectis disponere consueuerunt, ad deterrendas ululas, quarum illic maxima uis. Nam ollarum strepitu omne genus auium reformidat.

Ferrum & flamma.

Quum exitiabile bellum significamus, ferro, flammaq; rem geri dicimus, siue ferro, igniq;.

Cicero. *Igni, ferroq; minari.*

Qui extremam denunciant inimicitiam, igni, ferro'que minari dicuntur. Venustius erit, quoties ad animi res transfertur, ueluti si quis dicat philosophos curiam igni, ferro'que minitari, quòd in eum parent atrociter scribere.

Aristoph. *Tolle calcar.* Αἶρε τὸν κέντρον ἀμυντήριον.

Id est: Tolle calcar ultorium. In eum dici solitum, qui iam ultionem parat. A gallis metaphora sumpta pugnaturis, quibus ferrei stimuli quidam alligari solent, quo se tueantur inter certandum.

Homer. *Qui paratus ad resistendum.*

Qui significare uolet, se nequaquam detrectare certamen, sed abundè suppetere quo partes tueatur suas, usurpabit illud ex Iliad. N.

Τὼ μοι δόρατα τε κρατερὰ ἔγχεά τε στιβαρὰ ἐν χερσὶν
Καὶ θώρηκες ἀμφὶ δέμας λαμπροὶ νεοπαγέες. Id est:
Et mihi sunt hastæ teretes, clypeiq; rotundi.
Tum galeæ, tum thoraces procul igne micantes.

Ne mihi uacuam abstergas.

Theocrit. Μή μοι κενὰν ἀπομάξῃς.

Subaudiendum autem γναθὸν χόρα, aut simile quiddam.

Appa-

Apparet esse comminantis, aut timentis alapam.

MIRA NOVA.

Agamemnonij putei. Ἀγαμεμνόνια φρέατα. Zenodot.

De nouis & admirandis operibus dicebatur. Aiunt enim Agamemnonē & circa Aulidem, & passim in omni Græcia puteos effodisse, ne per æstum aquarum inopia laborari posset.

Annus clibanum. Ἄννου κλίβανον. Suidas.

In eos olim dicebatur, qui noux quippiam rei reperissent. Nam Annus quidā Aegyptius in clibanorū usum, in quibus panes coquerentur, fertur excogitasse. Siquidem prisci pulte, polentaq; uictitabāt, cocti panis usum nescientes.

Cyziceni flateres. Κυζικηνοὶ στατῆρες. Idem.

Videtur fore locus prouerbio, quum hominem significamus inæqualem, ac sui dissimilem: aut, qui longè aliud agat, quàm præ se ferat. Quemadmodum numi Cyziceni ex uno latere Cybelem ostendebant effœminatam, ex altero leonem.

Cornicum oculos configere.

Cicero. Is uidetur cornicum oculos uelle configere, qui perspicacissimis, oculatissimisq; usum adimat, offundatq; tenebras, aut quisquis ea, quę antiquitas magno consensu approbauit, damnare, ac rescindere, conuellereq; conetur, aut nouo inuento ueterem eruditionem obscurare.

Ἀπ' ἀκροφυσίου.

Prouerbialiter dicebatur, pro eo quod est, recens ab officina profectum, perinde quasi modo productum à follibus, æraria q; fornace.

Glauci ars. Γλαύκου τέχνη. Zenodot.

Cōuenit uel in opus celeriter absolutum, uel in id quod est arte summa, summaq; cura elaboratum. Quidam ortum existimant à Glauco quodam Samio. Alij à Lebico quodam. & cæt.

Horat. *Tenui filo.*

Pro stylo subtiliori, minus'que grandiloqua oratione, nam rhetores tres faciunt orationes χαρακτῆρας, grandem, tenuem & mediocrem. Sumpta metaphora a nentibus, aut certe à textoribus. Horat. Tenui deducta poëmata filo. Cui diuersum erit, crasso filo, crassiore filo.

Plautus. *Agas asellum.*

Fortasse legendum, agaso asellum. Atq; ita sensus erit, unumquenq; facere, quæ sedigna sint. Deportant nepotes, decoquit lurco, digladiatur miles, peierat leno, mentitur aduocatus.

Strabo. *Magna ciuitas, magna solitudo.*

Quadrabit in urbes aut domos, agros aut hortos, aut id genus quippiam, amplum quidem & spaciosum, sed parum excultum. Aut in librum ingentem quidem, uerum impolitum & illimatum.

Pericles. *Ad id quod erat opus.* Εἰς τὸ δέον.

Id est: In id quod erat opus. Subaudiēdum insumpsi aut simile quiddam. Narrant hunc datis pecuniis impetrasse ab Astyonacte Lacedæmoniorum rege, qui iam bellum parabat, ut ex Attica discederet. Deinde cùm esset populo rationem eius pecuniæ redditurus, puderetq; palàm ritulli insumptæ pecuniæ proloqui, tectè significauit, εἰς τὸ δέον inquiens: Ἀνήλωσα τεσσαράκοντα τάλαντα εἰς τὸ δέον. Id est in usus necessarios tantum talentorum insumpsi. Eleganter per iocum torquebitur in eos qui sic administrarunt pecuniam alienam, ut non possint idoneam rationem reddere.

Plutarch. *Cercyræa scutica.* Κερκυραϊκὴ λάσιος.

Id est: Cercyreum flagrum. de re superuacaneo cultu ornata. Quadrabit & in ea quibus ornatus additur neutiquam decorus & congruus. Cercyræis quoniam crebris seditionibus agitabantur, mos erat gestare flagra ingentia, ansis eburneis exornata.

Facit item ad hunc locum alibi adductum:

Carcini poëmata.

Mixta

Athenæus Πενταπλόα.

Athenæus libro XI. commemorat poculi genus, quod olim πενταπλοῦς dicebatur, quod in publicis ludis adhibebatur. Ephebi quidam cursu contendebant Athenas. Currebant autem gestantes uitcum ramum onustum fructu, qui dicebatur θύρσος. Initium cursus erat à templo Bacchi, usq; ad templum Palladis, cui cognomē σκιράς. Victor in eo certamine capiebat calicem dictum πενταπλοῦς atque ita tripudiabat in chorea. Nomen inditum calici, quod in eo quinque rerum species essent commixtæ, uinum, mel, caseus, farina & paululum olei. Accommodari poterit ad orationem ex uarijs argumētis consarcinatam.

Copiæ cornu.

Vide. Bona fortunæ.

Centones.

Vide adagium: Farcire centones.

MODESTIA, MODVS'QVE.

Demittere sese ad aliorum mediocritatem.

Vbi quis moderatur data opera uires suas ad aliorum mediocritatem. Veluti si quis præceptor tradat auditoribus, non quantum ipse docere posset, sed quantum illi capere, conueniet illud Homeri:

Ἡ δ' μάλ' ἀπόχτιμένως ἅμ' ἑπείατο μῆλα,
Ἀμφίπολοι δ' ὀπάδευν, ἵνα δὴ ἑπέκαλλιγέμάσθην. Id est:
Hæc ita lora regens, pedes ut comes iret Vlysses
Tum comitum quoq; turba, modo rationeq; certa
Instigat scutica.

Plato. *Nosce teipsum.* Γνῶθι σεαυτόν.

In quo modestiæ, mediocritatisq; commendatio est, ne nobis uel maiora, uel etiam indigna sequamur. Iuuenalis: E cœlo descendit, γνῶθι σεαυτόν.

Persius. *In se descendere.*

Est sua ipsius uitia quemq; inspicere. Persius:

Vt nemo in sese tentat descendere, nemo:

Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

Plin. *In tuum ipsius sinum inspue.*

Iubet hominem aliena uitia taxantem, in suum ipsius sinum inspuere.

Athenęus *Ter abstergere.*

Refert Athenæus lib. I. priscos ad depellenda mala solitos ter abstergi.

Τρὶς δ' ἀπομαραμένοισι θεοὶ δίδοασιν ἄμεινον. Id est:
Ter uero absterfis, melius bona numina donant.

Secum uiuere.

Confine est cum illo: Tecum habita.

Cicero. *Contrahere uela.*

Pro eo quod est, reprimere sese, & cautiùs agere. Sumptum est à nautis, qui uehementius spirante uento uela contrahunt, quo tutius nauigent: Vento languidiore pandunt captantes auram.

Porphyr. *Intra tuam pelliculam te contine.*

Quo uetamur obliti sortis nostrę, maiora conari, quàm pro nostra facultate. Id sumptum ab asino illo Cumano, quem apologi fabulantur adaptasse sibi leonis exuuium atq; ita sese ad tempus pro leone gessisse. Martial.

Lusisti, inquit, satis est, sed te, mihi crede memento,
Intra pelliculam credo tenere tuam.

Persius. *Tecum habita.*

Persius: Tecum habita, & noris, quàm sit tibi curta supellex, id est, Domi tuæ uiuito, ut intelligas quàm tenuis sit fortuna tua.

Plautus. *Efficimus pro nostris opibus mœnia.*

Vulgò dicitur hodie, pusillæ auiculæ pusillos nidulos construunt.

Plutarch. *Manu serendum, non thylaco.*

τῇ χειρὶ δεῖ σπείρειν, ἀλλὰ μὴ ὅλῳ τῷ θυλάκῳ.

Manu sementem facere oportet, non autem tota corbe. Modus in omni re seruandus. Ductum ab agricolis.

Ita

Ita fugias, ne præter casam. Terent.

Terent. in Phor. Donatus ad hunc modum enarrat. Ita fugito, ne tuam casam prætermittas, quæ sit tibi tutissimum receptaculum. Quidam enim calore fugiendi etiã ea prætercurrunt, ubi commodè poterant quiescere. Quod unica uoce Græci παραφέρεσθαι uocant.

Arabius tibicen. Ἀράβιος αὐλητής. Menand.

Aut Arabicus nuncius. In eos dici solitum, qui à semel cœptis nunquam desistunt. Quod uicij Flaccus cantoribus peculiare esse scribit.

Ne uities musicam. Μὴ κακοῦργει τὴν μουσικήν. Plutarch.

Id est: Ne loquaris discrepantia, ne noua moliaris.

Nihil minùs expedit, q̃ agrum optimè colere. Plinius.

Admonet adagium, modum rerum omnium utilissimum. Benè colere necessarium est, optimè, damnosum. Terent. in Phorm. Nostrapte culpa facimus, ut malos expediat esse, dum nimium dici nos bonos studemus & benignos.

Ne quid nimis. Μηδὲν ἄγαν. Terent.

Homerus Odisseæ o.

Νεμεσῶμαι δὲ καὶ ἄλλῳ
Ἀνδρὶ ξεινοδόκῳ, ὅστ' ἔξοχα μὲν φιλέοντι.
Ἔξοχα δ' ἐχθαίρεσιν, ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα.
Mihi nequaquam is placet hospes,
Qui ualdè præterq; modum simul odit amatq;.
Sed puto rectiùs esse ut sint mediocria cuncta.

Dimidium plus toto. Πλέον ἥμισυ παντὸς. Plato.

Quo commendatur aurea mediocritas. Siquidem qui dimidio contentus est, is in medio consistit.

Vbi paueris, impera. Πασάμενος ἐπίτασσε.

Id est: Præcipito postquam satiaueris esca. Ad eum modum respondent mulieres cuipiam obiurganti, quòd loquaciores essent, & silentium imperanti. Conueniet ubi quis imperiosior est in eos, de quibus nihil est meritus.

Seneca. *Domus recta.*

Seneca domum rectam uulgò uocat, non quidem opulentam & ambitiosam, sed cui nihil desit iustæ supellectilis.

Suidas. *Neq; Lydorum caricas.*

Μήτε λυδῶν κάρυκας, μήτε μαστίγων ψόφους.

Id est: Neq; Lydorum condimenta, neq; flagrorum crepitus. Dici solitum, quoties mediocrem uitæ rationem, aut conditionem significarent, quæ pariter & à summis delitijs, & ab extremis malis abessent. Venustiùs erit, si ad animi res transferatur, uelut ad orationem, nec omnino rusticam, nec operosius expolitam.

Theocrit. *Neq; pessimus, neq; primus.*

Mediocritatem hoc pacto significare licebit, οὔτε κάκιστος οὔτε πρῶτος, id est, Neq; pessimus, at nec primus. Lepidius fiet si ad ingenij laudem transferatur.

Lucian. *Funem abrumpere nimium tendendo.*

Ἀποῤῥαγήσεται τὴν ὀμφυὸν τὸ καλώδιον.

Id est: Abrumpetur tensus funiculus. In eos, qui dum extrema experiuntur, alienant à se eos cum quibus agunt, & uniuersæ rei iacturam faciunt dum plus satis attenti sunt ad lucrũ. Furor fit læsa sæpius patientia. Huic simile: Qui nimium emungit fortiter, elicit sanguinem. Seneca: Bonus animus læsus, grauius multò irascitur.

Lucian. *Ne supra pedem calceus.*

Μὴ ὑπὲρ τὸν πόδα ἀὐπόδεμα.

Id est: Ne ultra pedem calceus, id est, ne maiora uiribus suscipias: Aut ne magnificentiùs te geras, quàm pro tua conditione.

Persius. *Messe tenus propria uiue.*

Sumptum facito pro modo facultatum tuarum. Ab agricolis traductum, qui sumptus annuis agrorum prouentibus metiuntur. Ad eandem sententiam pertinet, Tuo te metire pede. Horatius.

Iucun-

Plutarch. *Iucundissima nauigatio iuxta terram, ambulatio iuxta mare.*

Πλοῦς μὲν ὁ πρὸς γῆν, περίπατος δὲ ὁ πρὸς θάλατταν ἥδιστος.

Id est: Nauigatio iuxta terram, rursus ambulatio, quæ iuxta mare iucundissima est. Rectè torquebitur ad eam sententiam, ut dicamus ita demum esse iucundissimum unumquodq; si diuersi generis admixtu temperatum adhibeatur, ueluti si in lusibus nonnihil eruditionis aspergas, rursum in studijs aliquid ludicrum admisceas.

Aristotel. *Iucunda rerum uicissitudo.*

Μεταβολὴ πάντων γλυκύ.

Id est: Iucunda rerum omniũ uicissitudo. Varietas enim tantam in omni re uim habet, ut commendatione nouitatis, interdum & pessima pro optimis placeant.

Quintil. *Iniquum petendum, ut equum feras.*

A negociatoribus ductum uideri potest, qui callidè merces longè minoris licentur, & multò pluris indicant, quàm pro dignitate, quo precium saltem æquum accipiant. Iactatur & uulgò uerbum huiusmodi: Qui annititur ut auream quadrigam sibi comparet, unam certè rotam assequetur.

Zenodot. *Summum cape, & medium habebis.*

Ἄκρον λάβε, καὶ μέσον ἕξεις.

Id est: Summa cape, & medio potieris. Admonet ad res summas & egregias eniti. Sic enim futurum, ut ad mediocritatem perueniamus.

Horat. *Pastillos Ruffillus olet, Gorgonius hircum.*

Horat. in sermon. Dicendum uel in duos aliquos, diuersis laborantes uicijs, uel in eundem sui dissimilem, nempe modò loquaciorem quàm sat sit, modò impendio taciturnum, interdum pueriliter ineptum, interdum Catone seueriorem. Siquidem ut uicio dãdum, si quis hircum

 oleat:

oleat: ita adrquè uituperandum, si quis oleat unguenta. Nam pastilli sunt pilulæ unguentariæ. Alterum spurci est, alterum mollis.

Plutarch. *Arcus tensus rumpitur.*

Τόξον μεὺ ὡς φασὶν ἐπιτηδὲς ὂλιον ἐκγυῦ ἡ ψυχὴ ἀνιεμένη.

Arcus quemadmodum aiunt, quum intenditur, rumpi solet: contrà animus, quum remittitur.

Columel. *Oportet agrum imbecilliorem esse.*

Columella libro I cap. III. Oportet agrum imbecilliorem esse quàm agricolam. Hoc ænigma sic explicuit Vergilius, specie non minùs prouerbiali: Laudato ingentia rura, Exiguum colito. Nec dubium quin minus reddat latus ager non rectè cultus, quàm angustus eximiè. Conueniet in eos, qui suscipiunt munus, cui gerendo sunt impares.

MOLESTI. INTOLERABILES.

Ferire frontem.

Qui suprà modum & impotenter indignantur, frontem ferire dicuntur.

Plautus. *Lippo oculo similis.*

Video quosdam his moribus, ut eos æquo animo ferre non queas: rursus ita industrios & ad obsequium expositos, ut quoties sese offert occasio, non possis cauere, quin aliquid illis committas.

Cicero. *Ne bestiæ quidem ferre possent.*

Prouerbialis hyperbole est apud M. Tullium, qui idem in Catil. his uerbis exprimit. Ne pecudes quidem mihi passuræ esse uideantur.

Tota bulcus est.

Conueniet in hominem molestis moribus.

Homer. *Improbitas muscæ.*

In improbum & subinde redeũtem, etiam si turpiter repellatur, quadrabit illud Homeri ex Iliad. P.

Καὶ ἐ μυίης δέρος ὠὶ ἐίσατο κῶπος.
Ἤ τε μάλ' ἰθυπετέουσα μάλα περ πρόφρων ἀνδρομέοιο
ἰχανάᾳ δακέειν. Id est:
Atq; illi muscæ uim intra præcordia misit,
Quæ quamuis de pelle uiri fit sæpe repulsa.
Assuleat morsura tamen.

Onus nauis. Ἄχθος νεώς.

In inertes & inutiles. Confine illi: Telluris inutile pondus.

Quos non tolerent centum Aegyptij. Eudemus

Οὓς οὐκ ἄρασιν' ἂν οὐδ' ἑκατὸν αἰγύπτιοι.

Id est: Quos ferre nec centum queant Aegyptij. De molestis dici solitum, ac moribus intolerãdis, seu fastu prægrandis. Inde ductum, quòd Aegyptij plerique gestandis oneribus, quæstum non satis honestum factitare consueuerint.

Aegyptius laterifer. Suidas.

Αἰγύπτιος πλινθοφόρος.

Id est: Aegyptius laterum gestator. Quadrare uidetur in sordidum atque infimæ sortis hominem, aut in eum qui molestis negocijs premitur. Argumento est, quòd Hebræi, quum apud Illos agerent, adacti sunt luto lateribusq; gestandis, seruilem operam præstare Pharaoni. De mulis Martianis alibi repertes.

In culmo arare. Ἐπὶ καλάμης ἀρόω. Idem.

Id est: In stipula arare: dicuntur, qui labore nunquam intermisso uim mentis exhauriunt, aut qui nunquam desinunt ab amicis petere, quod dent. Sumpta metapho ra à nimium auidis agricolis, qui assidua cultura succum omnem soli exhauriunt, statim à messe nouam ingerentes sementem.

Qui conturbat omnia. Homer.

In eum, qui maximas undiq; ciet turbas, aptè torquebitur illud Homeri:

πάσας δ' ἐρέσσει ἄλλας

Παντοίων ἀέλλας.
Omnes omnigenum ille procellas
Ventorum ciet.

Anno senior fio.

Quoties aliquid nobis magnopere molestum significamus, senescere nos etiam uulgo dicimus. Homerus indicat tædio molestiaq; conciliari senium.

Λίψ γὰρ ὠκυάσητι ἑῷ τε καταγράσκεται.
Illico mortales inter mala mulcra senescunt.

Suidas. *Vt fici oculis incumbunt.*

Ὡσπερ τὰ σῦκα ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔφυ.

Id est: Quemadmodum fici oculis innati. De his dicebatur, qui pertinaciter urgerent, premerentq; negocium aliquod. Sumpta similitudine à ficis, hoc est, uicio quod oculis adnascitur, nec facile potest auelli. Accommodabitur haud quaquam inepte in principes, & principum optimates. & in medicantes. &c.

Aristoph. *Agouσι ἢ φέρουσι.*

Pro eo quod est, hostili more populantur, aut uexant. Translatum uidetur à more militari, quod illic homines & iumenta aguntur, farcinæ feruntur.

Zenodot. *Manuoro uinculo.* Χειροδρῶᾶ δεσμῷ.

Sic quispiam appellauit manicas uestium Ponticarum, quod manus offendant, atterantq;.

Plutarch. *Athos celat latera Lemniæ bouis.*

Ἄθως καλύπτει πλευρὰ Λημνίας βοός. Id est:
Athos obumbrat latera Lemniæ bouis.

Vbi quis officit aut molestus est, aut gloriam cuiuspiam obscurat, aut alioquin obsistit. Tradunt in Lemno bouis fuisse simulachrum ingens, candido factum lapide. Id Athos mons cameti longo discrimine interuallo, tamen ob summam celsitudinem, obscurat umbra sua.

Aetna, Athon.

Gellius. Aetnam & Athonem montes, in molestiæ tædiiq; prouerbium abiisse Lucilius testatur. Aetna mons Siciliæ, crebris incendiis grauis ac pernitiosus est accolis, Vnde Mar. Tullius dixit onus Aetna grauius. De Atho uero, quod ob ingentem celsitudinem umbra sit molestus, quam in Lemnum usq; trecentis distitam stadiis mittit.

MVLTI.

Non una uehit nauis. Οὐ μία ναῦς ἄγει. Theognis

Quo conueniet uti, quoties maiorem hominum multitudinem significamus, quàm ut eos una nauis possit capere. Veluti si dicas: Indoctos non una nauis uehat.

Pueri senesq;.

Omnes fermè huiusmodi figuræ prouerbiales sunt quæ constant ex contrariis: Maximi minimiq;. Iuuenesq; senesq;, Diis atq; hominibus. Horatius: Plato.

Parui properemus & ampli.

MVNERVM CORRVPTELA.

Argentanginam patitur. Plutarch.

Ἀργυράγχλιν πάσχει.

Natum à Demosthene pecunia corrupto, ne contra Milesiorum legatos diceret. Quum res foret agenda, Demosthenes multa lana collo circumuoluto in concionem prodit, fingens sese συνάγχην, id est, anginam pati, neque per morbum posse dicere. Quod sentiens è populo quispiam, exclamabat, eum non συνάγχην, sed ἀργυράγχην pati.

Bos in lingua. Βοῦς ἐπὶ γλώττης. Plinius.

In eos, qui non audent liberè, quod sentiunt dicere. Translatum uel à robore animantis, quasi linguam opprimens, non finat eam eloqui. Vel hinc, quod Atheniensium nomisma quondam bouis obtinuit figuram.

Bouem in faucibus portat. Gellius.

Βοῦς ἐπὶ γνάθοις φέρει.

In edacem olim dicebatur. Natum uti coniicio uel à Theagene athleta Thasio, uel à Crotoniata: quorũ alter bouẽ solidum solus comedit, alter in Olympiis taurum quadrimum humeris sustulit, ac stadij spacio gestauit, cumq;

eumq; eodem diē solus comedit, Cuius rei meminit Aulus Gellius.

Vergil. *Lupi illum priores uiderunt.*

In raucum dicitur, & cui uox repentè sit adempta, Festiuius dicetur in eos, qui metu alicuius obticescunt, alioqui feroces. Vergilius in Aegloga Mœris: Vox quoque Mœrim Iam fugit ipsa, lupi Mœrim uidère priores. Seruius refert inesse eam uim lupis, ut si quem hominem priores uiderint ei uocem adimant.

Diogenia *Malis ferire.* Μήλοις βάλλειν.

Id est: Malis petere. Dicuntur, qui muneribus assequi student, quod optant, aut qui donis prouocant ad amorem mutuum. Ducta est allegoria à fabula Atlante, quam Hippomenes cursu superauit, sed arte proiectis inter currendum malis aureis, in quibus sublegendis, dum puella subinde remoratur, præcessit ac uicit iuuenis.

Ouid. *Muneribus uel dij capiuntur.*

Ouid. Munera, crede mihi, placant hominesq; deosq;.
Placatur donis Iuppiter ipse datis.

Celebratur & hic uersiculus, quem etiā usurpauit Plato:
Δῶρα θεοὺς πείθει καὶ αἰδοίους βασιλῆας.
Cum diuis flectunt uenerandos munera reges.
Vnde Seneca: Omnium esse dulcissimum accipere.

Virtutem & sapientiam uincunt testudines.

Τὰν ἀρετὰν, καὶ τὰν σοφίαν νικᾶν τὰ χελῶναι.

Id est: Et uirtus testudinibus, & sapientia cedit. Est autem uelut ænigma, innuens pecuniam longè plus posse, quàm aut uirtutem aut sapientiam. Antiquitus enim Peloponnesiorum nomisma χελώνη, id est, testudo dicebatur, propter insculptam in eo testudinis imaginem: Consimili figura dictum est & illud, Multas noctuas sub tegulis latere.

Aristoph. *Dorica musa.* Δωρικὴ μοῦσα.

De munerum auidis. Aristophanes in Equitibus iocatur in Cleontem, quòd nullam aliam musicam discere potuit,

potuit, quàm Doricam. Videlicet alludens ad notissimas harmoniarum species, Doricam, Lydiam, Phrygiā, & Bœoticam.

Pecuniæ obediunt omnia. Ecclesiastes.

Apud Ecclesiasten cap. X. Proinde Horatius pecuniam reginam appellat.

Scilicet uxorem cum dote, fidemq;, & amicos,
Et genus & formam regina pecunia donat.

Munerum corruptela. Homer.

In eum, qui rem auro donisq; aggreditur, non infestiuiter torseris illud Homeri Odyss. E.

Corripuit uirgam, qua mulcet lumina somno,
Quorumcunq; uelit, soluit quoq; lumina somno.

Muneribus res agitur. Homer.

Qui dicit non esse locum rectè factis & æquis rationibus, sed largitione & assentatione omnem rem peragi, poterit illud Homeri accommodare ex Iliad. 1.

Λάρει δὲ τ' ἀγανοῖσιν, ἔπεσί τε μειλιχίοισι. Id est:
Et donis permagnificis, & lenibus dictis.

Argenteis hastis pugnare.

Ἀργυρέαις λόγχαις μάχεσθαι.

Dicuntur, qui quum negocium alio pacto confici nequit, muneribus & largitione perficiunt. Nihil autē tam arduum quod pecunia non explicetur. Tullius: Nihil esse tam sanctum, quod non uiolari: nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit.

Qui multa rapuerit, pauca suffragatoribus dederit, saluus erit.

Ὁ πολλὰ κλέψας, ὀλίγα δοὺς, ἐκψεύξεται.

Id est: Qui multa tollit, pauca dat, seruabitur. Admonet adagium, non nisi multum furibus surripiendum, ut supersit quo iudicē, si fortè sit opus, corrumpant atq; exoculent. Cæterùm qui parua tollunt, deprehēsi pendent, utpote quibus nihil sit quod impartiant præfectis.

Vul-

Suidas. *Vulpes haud corrumpitur muneribus.*

Ἀλώπηξ οὐ δωροκοπεῖται.

De callidis ac uersutis, quos haud facilè sit obiecto munusculo, aut assentatiuncula, pollicitisue fallere. Aues quædam esca capiuntur, uulpes non item.

Homer. *Corrupta iudicia.*

In eos, qui corruptè iudicant, aut suffragium ferunt, aut qui per tyrannidem leges opprimunt, competet illud Homeri ex Iliad. π.

οἵ βίην ἀγορῇσι δικάζωσι σφίσι αὐτοῖς
Εἰδότες ἀθανάτων, θεῶν ἐπιεικέα μῆτιν. Id est:
Qui per uim in populi cœtu communia iura
Depraua nt, ac iusticiam depellere tentant,
Nil ueriti uocem diuûm.

Cicero. *Faba nummus.*

Dictum est olim fabis ferri solita suffragia, quod innuisse Pythagoram existimant, quum uitaret edere fabas. Corrupta itaque suffragia lepidissimo tropo significauit M. Tullius.

Idem. *Guttam aspergere.*

Quum ex magno lucro paululum quiddam alicui decidit, guttam aspergi dicimus. Hinc & guttatim fieri dicitur, quod fit paulatim. Et guttatim donat, qui sæpe, sed minuta largitur.

Saluete equorum filiæ.

Apparet ioco uulgari fuisse iactatum in eos qui emolumenti gratia blandiuntur.

Cicero. *Pecuniosus damnari non potest.*

M. Tullius ait hoc omnium sermone percrebuisse, non apud Romanos tantum, uerum etiam apud exteras nationes, in iudicijs illorum temporum, pecuniosum, quauis sit nocens, neminem posse damnare. Huic affine est: Romæ esse uenalia omnia.

MVNVS NON MVNVS.

Cyclo-

Cyclopis donum. κύκλωπος δωρεά. Lucian.

Id est: Cyclopis munus. Pro eo quod est, munus inutile. Cuiusmodi sunt fermè tyrannorum & latronum beneficia, qui solent hoc ipsum magni beneficij loco imputare, quòd aut minùs aut serius noceant. Natum à Polyphemo, cui sæpius unum dulce dederat Vlysses, spe muneris amplioris, quod promiserat ille.

Hostium munera, non munera. Homer.

Priscorum superstitio credidit, obseruandum uel maximè munera à quibus quo animo mitterentur.

οὔτοι ἔγωγε αἰτίκτοια πιμπλάναι δῶρα.
Ἐκ φαρίτου πρηΰφρονα μοῦραν ἔχοντα μόρου.

Atque ita ab hoste hosti ueniunt letalia dona,
Quæ studio specie fata necemque ferunt.

κακὸν γὰρ ἀνδρὶ δῶρ' ἄνευ χρείας ἔχειν.
Lædit, iuuat nil improbi munus uiri.

Adfinia sunt: Mali uiri munera inutilia. Pauper diuiti dans, petit.

Malum munus.

Κακὸν γε δῶρον ἴσον ὀξεῖ χολικῷ.

Id est: Munus malum est perinde uti dispendium. Nocet, non iuuat, qui largitur noxia.

Quum Delphis sacrificauerit, ipse carnes absumit Plutarch.

Δελφοῖσι θύσας αὐτὸς ὀφονεῖ κρέας.

Id est: Carne ipsa Delphis immolata uescitur. Dici solitum de iis, qui uocatis conuiuis, ipsi cibos appositos deuorant, ut illis spectare tantum liceat, non uesci. In Delphicis enim sacris is qui immolarat uictimam, ea uescebatur. Adagium torqueri potest etiam ad illos, qui beneficio quod alij dedisse uidentur, ipsi fruuntur. Vt episcopi nonnulli, nepotibus suis sacerdotia magnifica donant nonnunquam, sed ad pueros solus titulus redit, ad episcopos prouentus.

MVNVS APTVM, AVT INEPTVM.

Ranis uinum præmisistras. Zenodot.

Βατρά-

Βατράχοις οἶνον χεῖς.

Ranis uinum infundis. In eum dicebatur, qui id ministraret, quo nihil opus esset ei, cui exhiberetur: ueluti si quis apud indoctos multa de philosophia disserat.

Quintil. *Non nostrum onus, bos clitellas?*

Prouerbium duplici forma poterit efferri: Boui clitellæ impositæ sunt. Vbi mandatum est negocium parũ apto. Et, Bos clitellas? ut subaudias, ferat. Vbi quis deprecatur prouinciam, cui sit parum idoneus. Neq; enim boum est clitellis tergo impositis, onera gestare, sed potius asinorum ac mulorum.

Negocium non aptum.

Homer. Qui recusat munus aut prouinciam sibi parum accommodam, aut qui negabit accersere uelle sese quempiam ad id muneris, ad quod gerendum idoneus non uidebatur, usurpabit illud Homeri:

Ἵππους δ' οὐ βήσω εἰς ἄρουραν.

Cæterum equos Ithacam non duxero.

Theoph. *Ne è quouis ligno fit Mercurius.*

Οὐκ ἐκ παντὸς ξύλου ἑρμῆς ἀγάλματος.

Id est: Non è quouis ligno Mercurius fingi potest, id est, non omnium ingenia sunt accõmodata disciplinis.

Homer. *Officium humilius.*

Quum quis recusat munus tanquam humilius, parumq; sese dignum, applicabit illud Homeri ex Odyss. p.

οὐ γὰρ ἐγὼ σανίδεσσι μενοινήσω τετυλίχθαι. Id est:

Nam ut maneam in stabulis, iam non mea postulat ætas.

Homer. *Apta prouincia.*

In eum, qui prouinciam suscipit suis aptam uiribus, abstinens à negocio cui sit impar, conueniet illud Homeri ex Iliad. n.

Εἵλετο δ' ἕλκεα δῖα τά οἱ πολὺ μάκτο ἀρωρώς,

Ἐγχεῖ δ' οὐχ ἱλλὸς εἶναι ἐμέμικτο δαικτῆσιν. Id est:

Quæ

Quæ manibus quadrent, ingentes corripit hastas
Quaslibet, ast hastam solam non sumit Achillis.

Nauis annosa haud quaquam nauigabit per mare. Diogeni.

Ναῦς παλαιὰ πόντον οὐχὶ πλώσῃ.

In eos qui iam ob ætatis imbecillitatem, ad res arduas obeundas, sustinendaq; pericula parum sunt idonei, ac primum pereunt oppressi negocium magnitudine.

Putre salsamentum amat origanum.

Σαπρὸς τάριχος πόᾳ ὀρίγανον φιλεῖ. Athenæus

Aptè dicetur de re per se parum honesta aut ineleganti, atq; ob id exoticis condimentis & honestamentis egente. Veritas per se placet, honesta per se decent. Falsa fucis, turpia phaleris indigent.

Ad pedem. Πρὸς πόδα.

Id est: Iuxta pedem. Quod appositum & uehementer accommodatum, id πρὸς πόδα dicebatur, sumpta metaphora à calceamentis, probè ad pedis mensuram quadrantibus. Suidas: Vt hoc meo negocium quadrat pedi. Plato.

Iuxta nauem. Κατὰ ναῦν.

Dicuntur, quæ digesta sunt ordine, quæq; quadrant ac congruunt, propterea quòd instrumenta nauium suo quæq; loco reponi soleant. Item, Iuxta nauem carbasa. Neq; enim omni naugio quæuis uela congruunt.

Pygmæorum acrothinia colosso aptare. Philostr.

Ἀκροθίνια τῶν πυγμαίων κολοσσῷ ἐφαρμόζειν.

Dicebantur, qui inanem ac stultam sumerent operam, aut qui præter decorum minima maximis adaptarent. Colossi uastæ ac magnæ staturæ dicuntur. Porrò acrothinia Græcis primitiæ dicuntur, quòd hę soleant è summo aceruo tolli: ἄκρος summum, & θὶς frumentorum acerus.

Veneri suem immolauit.

Αφροδίτῃ ἴυγ τέτυκται.

Dici solitum, ubi quis munus offert minimè gratum, Iturisus enim Veneri fus, propter Adonidē illius amasium apri dente peremptum. Aut conirā, quum quis alium in gratiam alterius lædit.

Bos sub iugum. Βοῦς ἐπὶ ζυγόν.

Vbi quis assiduè laborat, aut ubi quis se laborioso inuolui negocio. Ductum à Bubus agricolis.

Cicero. *A deo ficti.*

Qui uehementer ad aliquid natura compositi sunt, hos prouerbiali sermone ad hoc natos, factos, sculptos que dicimus: insignem autem naturæ dexteritatem Marcus Tullius eleganter expressit libro de Oratore I. Sunt autem, inquit, quidam ita naturæ muneribus in isdem rebus habiles, ita ornati, ut non nati, sed ab aliquo deo facti uideantur.

MVNVS BONI CONSVLENDVM.

Pjurnat. *Munerum animus optimus.*

Ψυχὴ δὲ πᾶσιν ἄριστον.

Hemistichium heroicum prouerbiale, quo significatur in amicorum muneribus non esse spectandum rei missæ pretium, sed mittentis potiùs animum. Et quidam monet, exiguum munus à tenui missum amico, perinde ut maximum, boni consulere.

Homer. *Nihil recusandum, quod donatur.*

Si quando dices nullum esse recusandum munus, quodcunque offertur, aut arripiendam esse quoties obtigerit alicuius occasio commoditatis, conueniet illud Homeri ex Odyss. ο.

οὐ γὰρ κακὸν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ δόσιν ἐσθλὴν. Id est:
Donum reiicere haudquaquam decet.

Strabo. *Donum quodcunq; aliquis dat, proba.*

Δῶρον δ' ὅτι δῶ ἔπαινε.

Id est: Donum quodcunq; probato. Boni consulendum esse

esse munus, aut officium, consilium ue, quod offertur ab amico.

Arripienda quæ offeruntur. Homer.

Οἱ δ' ἐπ' οἰκίας ἑτοῖμα πρόκειμενα χεῖρας ἴαλλον.

Quisquis sibi appositis, si quid foret utile, promptas Admouere manus.

Equi dentes inspicere donati.

Quum significabimus æqui bonique consulendum, qualecunq; est quod non emitur, sed gratis donatur.

MVTANDAE SENTENTIAE.

Palinodiam canere. παλινῳδῆσαι. Plato.

Est diuersum ab his, quæ prius dixeris, dicere, atque in contrarium uertere sententiam. Sonat autem Græcè παλινῳδία quasi dicas recantationem.

Calculum reducere.

Est mutare factum, cuius te pœniteat, aut uertere consilium rei non satis commodè institutæ. Translatum apparet, aut à ratiocinantibus, aut quod est uero propius, à ludo latrunculario. Ad calculos uocare, est rationem inire, & æstimare. Et ad calculos reuerti, est redire ad rationem. Cicero.

Vertere uela. *Funem reducere.* Horat.

Est in diuersum mutare sententiam. Persius: Quæ dederam suprà, repeto, funemq; reduco. Horatius: Nunc retrorsum Vela dare, atq; iterare cursus. Cogor relictos. Translatum à nauigantibus. &c.

Consilium in melius commutandum. Homer.

Si quando iubebimus mutare consilium, utpotè fœdum ac stultum, aut reprehendemus quippiam, ut inconsultè factum, usui fuerit illud Homeri ex Iliad. ρ.

Τίς τοι δῶκε κακὴν ἐπιφρονέοντα βουλήν.
Ἐκ σέθεν ἦε θεῶν κεφαλὴ ἐξέλετο φρένας ἐσθλάς. Id est:
Quis tibi consilium submisit inutile tandem

Diuorum, fanamq; exemit pectore mentem?

Plautus. *Imitabor Nepam.*

Imitari Nepam dicitur, qui retrocedit. Nam Nepa, autore Fest. Pomp. Astrorum sidus, appellatur cancer, uel ut quidam putant, scorpius. Plautus in Cass. Retrouersum cedam ad parietem, imitabor Nepam.

Homer. *Reprehensio cogitationis.*

Quum ipsi reprehendimus animi nostri consilium, aut cogitationem parùm honestam aut parùm utilem, locus fuerit huic Homeri uersiculo ex Iliad. p.

Ἀλλὰ τίφρα ταῦτα φίλος μοι ἐλλιτάνευε θυμός;

Sed mihi cur animus secum hæc in pectore uersat?

Talum reponere. Τὸν πεσσὸν ἀναθέσθαι.

Dicebantur, qui quod parum ex sententia euenerat curis, ut aiunt, posterioribus corrigebant.

MVTATI INSTITVTI.

Persius. *Nuces relinquere.*

Est omissis studijs ac nugis puerilibus, ad grauiora magis'que seria conuerti. Persius: Et nucibus facimus quæcunque relictis, Quum sapimus parruos.

Ad hanc prouerbij formam pertinebunt, & reliquæ illæ figuræ: Nunquàm à nucibus recedere, Redire ad nuces, Nuces abijcere, Nuces intermittere, Nucibus indulgere, Nuces repetere, atq; id genus alia.

Longum ualere iussit.

Lucian. Μακρὰν χαίρειν φράσας τοῖς τὰ τοιαῦτα τιμῶσι.

Id est: Honoribus qui hic sunt, longum ualere iussis. Ea figura quoties ad rem, non ad hominem refertur, haud dubiè prouerbialis est. Rem igitur, à qua nos abdicamus, et renunciare dicimur, a: longum ualere jubere.

Rudentes & remos cum armis commutauit.

Νῆα δ' κωπέας ἀνδρὸς ὅπλων ἠλλάξαντο.

Id est: Mutarunt armis remos & nautica uincla. Conuenit,

uenit, ubi quis artem aut quæstum solitum relinquit gloriæ cupiditate commotus, uelut si quis è nauta fieret miles, è negociatore sacerdos.

Pro eleganti medico malus poëta. Plutarch.

Ἀντὶ χαρίεντος ἰατροῦ, κακὸς ποιητὴς καλεῖσθαι ἐπιθυμεῖς.

Id est: Pro uenusto medico malus poëta dici cupis. In eũ dici solitum, qui non contentus artis suæ professione in qua locum mediocrem obtinebat, pergit aliena profiteri, in quibus non perinde sit exercitatus, nec parè proinde gloriam reportaturus.

De calcaria in carbonariam. Tertullia.

Quoties fit, ut à re proposita ad aliud quippiam longè diuersum digrediamur, de calcaria in carbonariam decurrere dicimur: siue quum ex uno malo in aliud diuersum incidimus.

De toga ad pallium. Idem.

Hæc nimirum indignitas erat, à tõga ad pallium, cuius duplex erat usus: uel quum ad diuersum uitæ genus sese contulerit aliquis, uel quum à fortuna honestiore ad humiliorem: ueluti si quis ex aulico fiat monachus, aut è præfecto pædagogus, è consule rhetor. Confine illi: Ab equis ad asinos.

A Dorio ad Phrygium. Suidas.

Ἀπὸ Δωρίου ἐπὶ Φρύγιον.

Vbi quis à temperatiore uita ad luxum conuertitur, aut à fortuna mediocri ad maiorem strepitum. Apuleius floridorum lib. primo palàm indicat, Doricam musicam multò diuersissimam à Phrygia fuisse. Quandoquidem hæc ad religionem commouebat animum, illa ad bellum inflammabat.

Maritimus quum sis, ne uelis fieri terrestris. Aesopus.

Θαλάττιος δ' ὢν μάπτοτε χερσαῖος γένῃ.

Id est: Si sis marinus, abstine à terrestribus. Admonet

non mutandam conditionem, ne in melius quidem. Mutuo sumptum ex Apologo quodam Aesopico: Cancer quidam relicto mari, cœpit in agro quodam pasci, ubi forte conspectus à uulpe, protinus arreptus ac deuoratus est.

Subitò alius.

Homer. In hominem repentè mutatum, quicq; subitò alius factus esse uideatur, torquebitur illud Homeri ex Iliad. ν.

Αλλοῖός μοι ξεῖνε φάνης νεὸς ἠδὲ πάροιθε. Id est:
Hospes nunc alius mihi, quàm dudum esse uideris.

Congruit huic illud Theocriti:

Ἀράτις ἐξαπίνας μὶν ὃς ἦς βρότερ ἄλλος ἐτύχθην. Id est:
Num quo alius subitò factus sum numine diuûm.

Homer. *Vlysses pannos exuit.*

Plutarchus hunc Homericũ uersum usurpauit ex Odyssea χ.

Αὐτὰρ ὁ γυμνώθη ἑκὰς ἀμφὶ πολύμητις Ὀδυσσεύς. Id est:
Vilibus at pannis mox est exutus Vlysses.

Accommodare licebit iis, qui genere uitæ subito commutato è pauperibus diuites, è squalidis nitidi, è tristibus hilares existũt. Plutarchus torquet in adulatorem, qui Polypi more omnium studijs sese accõmodat. Nam Vlysses simulat'que pannos, in quibus mendicum apud porcos egerat, exutus, magnificis uestibus ornatus esset, repentè uisus est alius.

Homer. *Sui dissimilis.*

In sui dissimilem quadrabit illud Homeri ex Odyss. κ.

Νῦν γὰρ αὖτ' ἄλλον τινὰ δαίμονα δῖος ἐγείρει. Id est:
Nunc alio, nunc rursum alio fis obuia uultu.

Tullius. *Ad bonam frugem.*

Qui commutatis ad meliora studia moribus, resipiscũt: prouerbio dicebantur ad meliorem frugem sese recipere. Ab agris, qui cultu redduntur frugiferi.

Qui multum obfuit.

Vide: Infortunij.

Cir-

Circeo poculo. Cicero.

De homine subitò in alium mutato, sermone prouerbiali usus est Cicero Actione in Verrem I. Sed repentè è uestigio ex homine tanquam aliquo Circeo poculo factus est Verres. redit ad se atq; ad mores suos.

NECESSITAS.

Necessitas magistra. Carched.

Suidas ex Carchedonio citat hoc prouerbium:

Χίρα διδάσκαλος, κἂν ἄμουσος ᾖς τὸ σῶμα.
Carum è rudi reddit magistra necessitas.

Necessitas excitat ingenium ad discendas artes.

Ineuitabile fatum. Homer.

Quod homini fatis decretum est, id euenit. In hanc sententiam Homerus Odyss. η.

Ἐπεὶ ἴσασι
Πάντες, ὅσοι σφιν αἶσα κατακλῶθές τε βαρεῖαι
Γενόμην νήσσοντι λίνῳ ὅτε μ' μήτηρ. Id est:
Pósit, illic accidet illi,
Quod fatum, Parcæq; graues in stamine nerunt
Nascenti, tum quum matris promergeret aluo.

Nemo cogendus officij causſa. Homer.

Nullus hospes retinendus aduersum animi sententiam & inuitus. Nemo cogendus, ut cuiusquam utatur beneficio si nolit.

Fatum immutabile. Homer.

Diuina decreta non commutantur, humanæ leges pro tempore uariantur, ut mores & uoluntates.

Fatis adactus. Idem.

In eum, qui non sponte, sed casu, ueluti fatis impellentibus, in aliquod uitæ genus incidit, congruet illud Homeri ex Odyss. ε.

Τὴν δ' ἄρα δεῦρ' ἄνεμός τε φέρων καὶ κῦμα θάλασσα. Id est:
Ast hunc huc, uentusq; ferens, atq; appulit unda.

Fatis imputandum.

Quando hominem quempiam culpa liberamus, eamq; uel in fatum uel in fortunam reijcimus, usurpare licebit illud Homeri ex Iliad. r.

οὔ τι μοι αἰτίοισι, Διὶ νωμῖ αἴτιός εἰμι. Id est:
Nil tibi ego imputo, uerum ipsis magis imputo diuis.

Plato. *Diomedea necessitas.* Διομήδης ἀνάγκη.

De his, qui ui adacti, non sponte quid faciunt. Quidam originem adagij referunt ad Thracium illum Diomedem, qui solitus fertur hospites suos compellere, ut cum filiabus suis deformissimis rem haberent, quo facto eosdem interimebat.

Liuius. *Ingens telum necessitas.*

De re incuitabili. Vnde & certa dicuntur tela, consilia, quæ nunquam fallunt.

Gellius. *Feras, non culpes, quod uitari non potest.*

Quibus uerbis admonemur, ut mala fatalia, quæ nulla ratione possint neq; declinari neq; propelli, saltem animi æquitate leniantur. Huc pertinet & illud scitum Varronis dictum: Vxoris uitium aut tollendum esse, aut ferendum.

Terent. *Quod factum est infectum fieri non potest.*

Agathon μόνος γὰρ αὐτὸ τοῦτ', ἔφη θεὸς ἁμαρτάνει ποιῶν, ἃ' ἂν γεγραμμένα. Etenim illud unum ipsi negatum est deo, ut infecta reddat facta, quæ fuerint semel.

Macrob. *Transuersum agere.*

Transuersus agi dicitur, qui ui & impetu quodam ab instituto deflectitur. Ductum à nauigantibus.

Vocatus atq; non uocatus deus aderit.

Oraculum olim Lacedæmonijs redditum, abijt in prouerbium. καλούμενός τε κἀκλητὸς θεὸς παρέσται. Id est: uocatus & inuocatus deus aderit. Vsus erit, ubi quid significabimus etiam non accersitum, neque curatum, tamen euenturum, uelimus, nolimus, puta senectutem, mortem. & cæt.

Homer. *Ne dij quidem à morte liberant.*

Nemo

Nemo tam chatus superis, ut illorum fauore mortem euitarit. Huic sententiæ suffragabitur Homericum testimonium Odyss. r.

Αλλ' ὅτε δὴ θάνατον μὲν ὁμοίιον οὐδὲ Διόσπρ,
Καὶ φίλῳ ἀνδρὶ δύναντα ἀλαλκέμεν, ὑπ πέτεκιν δὲ
Μοῖρά τε καὶ λιπαρὴ τανηλεγὴς θάνατος. Id est:
At uero mortem communiter omnibus æquam
A dilecto homine neq; dij depellere possunt.
Quem funesta dies fati iam iam urget acerbi.

Mors omnibus communis. Homer.

Qui dicet omnibus ex æquo moriendum, nec ullis uiribus arceri fati necessitatem, dicet illud Home. ex Ilia. c.

οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βίη Ἡρακλῆος φύγε κῆρα. Id est:
Nec uis Herculea fatum euitauit acerbum.

Omnia esculenta obsessis.

Απαντα γὰρ τοῖς ἔξωτὰ πολιορκουμένοις.

Id est: Cinctis ab hoste uesca sunt & quælibet. Senarius prouerbialis, quum urget necessitas, nihil non facimus. Et uehementer famelicis nullus non suauis est cibus. Natum ab urbium obsidionibus.

Lepori esurienti etiam placentæ fici. Suidas.

Λαγῷ πεινῶντι καὶ πλακοῦντες εἰς σύκα.

Id est: Lepori esurienti & placentæ pro ficis. Suidas tradit dictum de his, qui compulsi necessitate, res etiam pretiosissimas absumunt.

Viro esurienti necesse furari. Idem.

Πεινῶντα κλέπτειν ἐς' ἀναγκαίως ἔχειν.

Id est: Famelicus uir esse furax cogitur. Quod congruit in eos, qui extrema adacti necessitate, quid faciunt. Aut si quis auidus gloriæ, aliena pro suis ædat, quum ipse de suo nihil possit egregium ædere.

Adactum in iusiurandum. Επακτὸς ὅρκος. Zenodot.

Dicebatur, uel quod non uernaculum esset, sed peregrinum, & aliunde ascitum, ut indicat Zenodotus, uel

quod non ſpontaneum, ſed adactum ui.

Volentem bouem ducito.

Τὸν θέλοντα βοῦν ἔλαυε.

Id eſt: Volentem bouem agito. Vtere illorum opera, qui ex animo faciunt. Stultitia eſt, uenatum ducere inuitos canes.

Homer. *Officium ne collocaris in inuitum.*

Inſtar iniuriæ fuerit, ſi quis officium collocet in inuitũ. Conuenit, emittendus ubi diſcedere quærit.

Homer. *Nemo cogendus amicus.*

Quum innues aliquem non eſſe ad negocium accerſendum, præter animi ſententiam, aut non eſſe collocãdum officium in eum, qui nec agnoſcat nec accipiat libenter, accommodum fuerit illud Homeri:

Ητοῖλον ἀνάγκῃ δ' οὔτι μεμαῶτα. Id eſt:

Si nolet, inuitum hunc haudquaquã abduxero quoquam.

Ariſtotel. *Neceſſitas moleſta.*

Πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον πρᾶγμα ἀνιαρόν ἐστιν.

Quicquid enim eſt neceſſarium, natura moleſtum eſt. Quod oſtendit eſſe moleſta, quæ ſecundum naturam non ſunt.

Vadimonium deſerere.

Olim & turpe erat & damnoſum, uadimonium deſerere, nec excuſabatur uadimonij promiſſor, niſi ob cauſſas, egregiè graues.

Næuius. *Sontica cauſſa.*

Næuius ſonticam cauſſam appellat admodum grauem.

NOBILITAS, OBSCVRITAS.

Generoſior Codro. Εὐγενέστερος κώδρου.

Per ironiam recte dicetur in iſtos, qui maiorum fumoſis imaginibus & natalium antiquitate gloriantur. Codrus Melanthi filius, qui ſingulari in patriam pietate præcipuè nobilis, & cæt.

Gene-

Generoſior Sparta. Ελευθερώτερος σπάρτης.

Dicebatur excellenti animo, minimeq; timidus, aut humilis. Spartanis enim olim indoles aderat generoſa, & ingenium omnis impatiens ſeruitutis, ac uelut imperio natum, undè nec mœnibus urbem cingebant. &c.

Subditicius es. Υποβολιμαῖος εἶ.

Id eſt: Suppoſititius es. Subditicij ſiue ſubmiſſitij uocantur partus adſimulati, inde transferrur in hominem fictum, & per dolum ab alio quopiam allegatum, ſubornatumque.

Ne patris quidem nomen dicere poſſit. Syneſius.

Quadrabit in uehementer obſcuros & ſpurios, incertoq; patre natos. Quod genus eſt illud Iuuenalis:

Quorum nemo queat patriam monſtrare parentis.

Vndè Plutarchus exiſtimat ſpurios dictos nothos, quòd duabus his literis prænotari ſoleant. S. P. Hisq; ſignificari, ſine patre.

Terræ filius. Tertull.

Olim homines obſcuro, ignotoq; genere prognati, terræ filij dicebãtur, propterea quòd terra ſit omnium communis parens.

Matris ut capra dicitur.

Τῆς μητρὸς ὡς αἴξ καλῆ).

In ſpurios dictum uiderur, quorum pater incertus eſt, eaq; gratia à matre denominantur. Dictum ab hœdis, qui in caprilibus, à matre diſcernuntur, nam à patribus haud quaquam poſſis. Manet etiam hodie iocus, quo dicunt ſapientem eſſe filium, qui patrem ſuum nouit.

Lychnobij. Seneca.

Apparet λυχνόβιοι prouerbiali ioco dictos, qui lucernam uitam ducerẽt, ut torqueri poſſit uel in nocturnum potorem, uel hominem ſupra modum ſtudioſum, qui quemadmodum dictum de Demoſthene, plus abſumat olei, quàm uini. Vel in ſordidum & parcum, quaſi de lucernario oleo uictitantem.

Vir-

Virtus gloriam parit.

Sentit benefactis potius, quàm opibus parari ueram gloriam.

Cicero. *Quanta uix cœlo capi possint.*

Hac hyperbola M. Tullius famę celebritatem expressit. Idem: In cœlum laudibus ferre. Ita Vergil. Vltra sidera notus. Et Horatius: Sublimi feriam uertice sidera.

Aristoph. *Auis ex auibus.* Ὄρνις ἐκ τῶν ὀρνέων.

Prouerbij forma dictus est Aristophani per ironiam uir nobilis, quasi bonus ex bonis prognatus.

Plin. *Cymbalum mundi.*

De homine celebrati nominis.

Demosth. Διακοδωνίζω.

Demosthenes dixit pro explorare atq; examinare.

Cicero. *Domi nobilis.*

Qui non opibus tantùm aut potentia clarus est, sed ex nobilibus nobilis prognatus est. Hunc Cicero subinde domi nobilem uocat.

E domo in domum. Οἰκοθεν οἴκαδε.

Hac sermonis forma significamus aliquem propriis uirtutibus quippiam egregiè laudis peperisse suę domui patriæ ue.

Fumosæ imagines.

In eos dicebatur, qui iactarent peruetustam generis nobilitatem. Iuuenalis ueteres ceras appellat.

Iouis germen. Ἐκ Διὸς ἔρνος.

Id est: Ex Ioue germen. Dicebatur insigni uirtute præditus.

NON SOLVS ILLE.

Plutarch. *Brasidas quidem uir bonus, sed Lacedæmon multos habet præstantiores.*

Βρασίδας μὲν ἀνὴρ ἀγαθός, ἡ δὲ λακεδαίμων πολ-

λοὺς ἔχει κρείττονας.

Aduersus eos, qui se non modò primos, uerùm etiam solos existimant.

Multi Mannij Ariciæ. Fest. Pōp.

Mannius apud Festum Pompeium, Dianæ Aricinæ lucum, qui & ipse Aricinus dictus est, consecrasse legitur. Ex hoc Mannio Aricio uiro laudatissimo, quàm plurimi extiterūt uiri item clarissimi eodem nomine, & hinc natum prouerbium.

Multi, boniq;. Πολλοὶ κἀγαθοί.

Translatum à ritu sacrorum, in quibus sacrificus rem diuinam facturus, dicebat: πολλοί, id est: Quis hic? Deinde, qui aderant, respondebant: πολλοὶ κἀγαθοί, id est: Multi & boni. Atq; hæc partim ominis causa dicebantur: oportebat enim in sacris εὐφημεῖν, hoc est, benè ominata dicere: partim, ut si quis esset sibi conscius admissi piaculi, discederet à mysterijs. Prouerbium igitur locum habuerit, quoties aut testes, aut iudices, aut conuictores significamus idoneos, ac neutiquam reiiciendos.

NOTVS.

Hoc iam & uates sciunt.

Aptè torquebitur iocus in rem tādem comperram, quæ diu fefellerat.

In ore atq; oculis. Cicero.

Quæ propalam fiunt, in ore atque oculis omnium fieri dicuntur.

Rumor publicus non omnino frustra est.

Hesiodus:

Φήμη δ' οὔτοι πάμπαν ἀπόλλυται οὖτινα λαοί.
πολλὶ φημίζουσιν. Id est:

Haudquaquàm in totum rumor perit ille, per ora
Qui uolitat populis compluribus.

Domesticè notus. Lucian.

Lucianus:

Ἀνδρὶ ἰλιωτῆρι, καὶ οἰκείῳ σε ἀκριβῶς εἰδότι. Id est:

Viro

Viro libero, & qui te ex domestico conuictu cognitum habeat. Id erit uenustius, si ad res animi traducatur, ut si quis dicat artem rhetoricam οἴτοθεν alicui notam.

Persius. *Intus & in cute.*

Intus & in cute notus, est omnibus modis cognitus, perinde, quasi dicas, foras atq; intus notus. Persius:

Ad populum phaleras, ego te intus & in cute noui.

Id est: Alijs fucum fecisti, mihi planè notus es, neq; potes imposturam facere. Plautus: Hunc ego penitus & domi inspexi.

Homer. *Principes inter se noti.*

Qui dicet mutuam principum, aut eruditorum inter ipsos esse noticiam, usurpare poterit illud Homeri:

Non ignoti inter se sunt dij morte carentes,
Quanquam semoti diuersa in sede morentur.

Torqueri poterit in satrapas istos, qui tametsi belligerari uidentur, tamen ipsi clanculum inter se colludunt.

NOVITAS.

Callistra. *In folle offerre.*

Pro eo, quod est, inexploratè, inexplicatè & confusè, sicut qui syngraphas & pecuniam sacculo inclusas offert.

Plutarch. *Aliud genus remi.* Ἄλλο γένος κώπης.

Id est: Aliud genus remi. Dicebatur olim, ubi quispiam res nouas, & antea non uisas induceret. Aut ubi quis uersis moribus pristinis, nouum & inusitatum uitæ genus institueret.

Homer. *Grata nouitas.*

Quando dices nuperrima quęq; uulgò maximè placere, non intempestiuum erit illud Homeri ex Odyss. A.

Τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπὶ κλείουσ' ἄνθρωποι,
Ἥ τις ἀκουέντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται. Id est:

Cantio enim hęc hominũ lõgè est celeberrima uulgo
Et gratissima, quæ nuperrima uenit in aures.

Qui modus equitum? Τίς τρόπος ἵππων?

Id est: Qui modus equorum? Vbi quis nouam ac peregrinam

grinam induceret consuetudinem, Veluti si quis Italus Gallicis uestibus uteretur. Dictum uidetur de hospitibus nouo quadrigarum genere inuectis.

NVGALIA.

Suidas. Κρουνοχυτρολήραιον.

Hominem stultè nugacem Græci uocabant κρουνοχυτρολήραιον, uoce ridiculè composita à κρουνὸς, qua propriè dicitur aqua impetu scatens, & χύτρα olla, & λήρειν quod est nugari. Ollas autem stupidos uocamus. Refertur à Suida, & uidetur è comœdia quapiam sumptum.

Plautus. *Nugæ theatri.*

Plautus nugas theatri appellat quotidiana conuitia, quæ in meretrices, lenones & parasitos iaciebantur à comœdiarum actoribus. Quin etiam totum hoc quod in comœdijs agitur, nugæ theatri dici poterunt. Veluti iuuenes amare, senes obiurgare, seruos heris imponere, lenas sitire. &c.

NVNQVAM.

Cum Nidas coccyssauerit.

Ὁτ' ἂν Νίβας κοκκύσῃ.

Simillimum illi, Ad Græcas calendas. Tradunt in Thessalonica Macedoniæ ciuitate uicum esse, cui nomen Nibas, ubi Galli nunquam uocem ædant.

Ad Græcas calendas.

Augusti. Pro nunquam. propterea quòd Græci non habent calendas more Latinorum, sed νουμηνίας, id est, nouilunia. Atq; ad lunę recursus Gręci soluebant usuras. Quum aliquos nunquam soluturos significare uelis, ad Græcas calendas soluturos ais.

Quum mula pepererit.

Herodot. Quoties significamus aliquid nunquam futurum ἐπεὰν ἡμίονοι τέκωσι, id est, quum mulæ pepererint, dicimus. De sterilitate mularum scribit Plin. lib. 8. cap. 44.

Anno magno Platonis.

Simi-

Simile est superiori. Hunc enim existimant nunquam futurum.

Plenilunio fiet. Τῇ παυσελήνῳ.

Diogeni. Quasi serò, aut nunquam futurum. Etenim cùm Datis & Aristophanes ductores regis Persarum, in Marathonem irrupissent, plenilunium obseruant, ut tum in prælium exirent. Ergò priùs quàm illi uenirent, Athenienses bellum adgressi sunt. Historiæ meminit Herodotus lib. VI. Indè quasi prouerbio de cunctantibus & quauis occasione rem proferentibus, aptè dicitur: Ἐν τῇ παυσελήνῳ.

Per harma aliquid facere.

Plutarch. Poterit per iocum accommodari ad ea, quæ nunquam euentura credamus, quemadmodum aiunt ad Græcas calendas. Huc faciunt sermones isti Ciceronis prouerbiales: Post homines natos. Post hominum memoriam.

NVPERA.

Plato. *Heri & nudius tertius.* Χθὲς καὶ πρώην.

Prouerbialis hyperbole tempus admodũ nuper actum significans.

NVSQVAM.

Aristotel. *Vbi cerui cornua abijciunt.*

Ὅπου αἱ ἔλαφοι τὰ κέρατα ἀποβάλλουσιν,

Cerui cornua deposituri, secedunt in loca aspera & inaccessa. Quadrabit, ubi locum uehementer abditum, abstrusum'que significabimus. Postremò, quod innuemus nusquam inueniri, illic esse dicemus, ubi cerui cornua abijciunt.

Pindarus. *Nec apud homines, nec in mari.*

Prouerbiali schemate dictum est à Pindaro Olympiacon hymno 6. Ἀκίνδυνοι δ' ὀρεταὶ οὔτε παρ' ἀνδράσιν εὖτ' ἐν ναυσὶ κοίλαις τίμαι. Id est: Virtutes autem periculi expertes, neq; apud homines, neq; in cauis manibus habentur in precio, pro eo quod erat, nusquam, quasi dicas, neq;

neq; terra neque mari. Ipsa autem sententia conuenit cum illo Hesiodio decantatissimo:

Virtutem posuêre dei sudore parandam.
Nemo magnam laudem parauit absq; periculo. &c.

In Aphannis. Εἰς ἀφάνναρ.

Stephan. Stephanus tradit, Aphannas locum quempiam fuisse Siciliæ, uehementer obscurum & ignobilem, unde & nomen adductum apparet. Hinc natum prouerbium. Aut in Aphannis, de incertis & quæ nusquam sunt.

NVNTIVS LAETVS.

Haud annuncias bellum.

Iulianus. Οὐ πόλεμον ἀγγέλλεις.

Dici solitum, ubi quis rem oppidò lætã annunciat, quòd bellum res sit omnium calamitosissima. Iulianus: O aureorum nuncius uerborum.

Prouoluitur ad miluios.

Suidas. Προκυλινδεῖται ἰκτῖνος.

Id est: Adorat miluium. Initio ueris prodeunt miluii, quare læti tenues, quòd iam hyeme sint leuati, prouoluuntur, eosq; uelut adorant. Accommodari potest in eos, qui noua spe gestiunt.

Quid tibi Apollo cecinit?

Zenodot. Τί σοι ἀπόλλων κεκιθώρικεν;

Id est: Quid tibi Apollo cecinit cithara? hoc est, quid tibi respondit? Conueniet, ubi quis à principe redeuntem percontabitur, quid responsi tulerit. Allusum est autem ad Apollinis citharam, quam illi tribuunt Poëtæ.

Vulcanus tibi uaticinatus est.

Suidas. Ἀφθάρ σοι λελάλκκεν.

Suspicor dictum, ubi quis crederet se rem habere certã, uelut ex oraculo auditam.

Siren amicum nunciat, apis hospitem.

Idem. Σειρὴν μὲν φίλον ἄγγελλει, ξεῖνον δὲ μέλισσα.

Id est: Hospitem apis, uerùm Siren prædicit amicum: Quoties complures eadem de re bene ominantur, aut ubi suæ quisq; spei blandiens, ex quamlibet leuibus argumentis diuinat futurum quod optat. Nam Siren hoc in loco insecti genus est, api non dissimile.

OBLIVIO.

Obliuionis campus. Λήθης πεδίον.

Lethes campus, dicetur uel de uehementer obliuiosis, uel de rebus commentitijs ac friuolis, quæ nusquã sunt.

Hierony. *Proprij nominis obliuisci.*

In hominem uehementer obliuiosum. Ouidius:
Nominis antè mei uenient obliuia nobis.

Homer. *Malorum obliuio.*

Qui deprecabitur omen aliquod parum faustũ, aut qui iubebit obliterari memoriam malorum, usurpabit illud Homeri ex Iliad. Δ.
τά δὲ πάντα θεοὶ με τεμώλια θεῖεν. Id est:
Irrita dij superi uentis hæc omnia tradant.

Val. Max *Ne malorum memineris.* Μὴ μνησικακήσῃς.

Id est: Ne malorum memoriam refrices. Ne præteritarum rerum mentio fiat.

Galenus. *Ex libro gubernatores.* Ἐκ κιβλίου κυβερνήτη.

Galenus de compositione pharmacarum XXXI. adsimilis is, qui prouerbio dicuntur gubernatores è libro, de mutis magistris alibi dictum.

Ἀμνηστία.

Plutarch. Obliuio est omnium quæ in conuiuijs uel fiunt uel dicuntur.

Idem. *Hac non egreditur uerbum.*

Ex Lycurgi institutione, qui natu maximus erat, stabat ad hostium, & ad conuiuium ingredientibus dicebat ostensis foribus: διὰ τούτων ἔξω λόγος οὐκ ἐπιπορεύεται. Id est: Per hasce nullus sermo progreditur foras. Horat. Ne fidos inter amicos Sit, qui dicta foras eliminet.

Vino

Vino inscribere mulieris iusiurandum.

τὸν γὰρ γυναικὸς ὅρκον εἰς οἶνον γράφω. Id est:
Inscribo uino si qua iurat fœmina.

Innuit irrita esse solere quæcunque in compotationibus effutiuntur.

Odi memorem compotorem. Lucian.

Μυσῶ μνάμονα συμπότην.

In eos, qui, quę inter amicos & inter pocula dicuntur, liberius foras eliminant.

Viuorum oportet meminisse. Cicero.

In eos, qui plurimũ de uita defunctis loquuntur id quod uulgo putant ominosum, mortuos in ore habere.

Ventis tradere. Horatius.

Pro eo quod est obliuisci, atq; ex animo eijcere. Horat.
Tristiciam & metus, Tradam proteruis in mare
Creticum: Portare uentis.

Ollæ uestigium in cinere turbato. Plutarch.

Χύτρας ἴχνος συγχέῃ ἐν τῇ τέφρᾳ.

Plutarchus in Symposiacis interpretatur, nullũ euidens iracundiæ uestigium oportere relinqui, sed simul atque deferbuerit, atq; resederit animi tumor, omnium præteritorum malorum memoriam penitus tollendam esse.

Imis ceris eradere. Hierony.

Pro eo quod est, delere penitus, sic ut nullum omnino memoriæ pristinæ uestigium extet. Sumptum ab his, qui in ceratis scriptitant tabulis.

Bibere mandragoram. Iulianus.

Inest uis somnifica mandragoræ, adeò ut enecet etiam largiore potu. Vndè qui cessant in officio dormitantq; multam mandragoram bibisse dicuntur. Non dissimile illi: Bibe elleborum.

OBSCVRITAS.

Delius natator. Δήλιος κολυμβητής. Socrates.

Olim uulgò dicebatur admodum natandi peritus, quiq; nosset in summa natare aqua. Natum à Socrate, qui rogatus de Heracliti libro cuiusmodi uideretur, respondisse fertur hoc pacto: Quæ quidem intellexi, præclara: arbitror autem & ea, quæ non intellexi, quanquam natatore Delio opus, ut ne quis in eo præfocetur.

Per nebulam.

Vidæ indiligentiæ.

Cicero. *Numeris Platonicis obscurius.*

Id ideò dictum, quòd Plato numeris Pythagoricis obscurat suam philosophiã, ac ueluti nebulas offundit. Nam Pythagoras omnem ferè philosophiæ rationem ad numeros traxit.

Terent. *Dauus sum, non Oedipus.*

Oedipi ingenium scitè proponendis, simul & dissoluendis ænigmatum scirpis nobilitatum est, propter dissoluta sphingis problemata, adeò ut in prouerbium abierit eius nominis appellatio. Similis est farinæ: Non sum diuinus.

Canis podicem inspicere.

Vide cæcutientia.

Bœotica ænigmata. Βοιώτικα αἰνίγματα.

Dicebantur obliquè atq; obscurè dicta, quæq; perdifficile percipi possent. Sumptum à fabula sphingis monstri Thebani. Ea proposuit Oedipo ænigma huiusmodi: Quadrupes, bipes ac rursum tripes. Id Oedipus interpretatus est, hominem esse, qui puer manibus quoq; pedum nititur uice, deinde confirmato gradu duobus pedibus se sustinet, donec ætas decrepita baculum, ceu tertium pedem addat.

Ne Apollo quidem intelligat.

Ταυτὶ δ' ὅτ' ἐστὶν, οὐδ' ἂν ἀπόλλων μάθοι.

Id est: Nec Apollo, quid sibi hæc uelint, intelligat, quod uehementer esset obscurum & intellectu perdifficile.

Car-

Carcini poëmata.

Dicebãtur ea, quæ uiderẽtur obscurius & instar ænigmatis dicta. Carcinus Poëta quispiam fuit. Is finxit Orestẽ ab Ilio coactum, ut matricidium confiteretur.

OBSECVNDANTIS.

Ad digituli crepitum. Hierony.

Qui arrogantius, fastuosiusq; iubent quippiam, digituli crepitu significare dicuntur. Diuus Hieronymus in epistola ad rusticum usurpauit, in superciliosum quendam & fastidientem, qui dicturus, digituli crepitu silentium imperabat.

Quum uterq; concedit alteri. Homer.

Quum omissa contentione, uterq; alteri concedit, usurpabit illud Homeri Iliad. IIII.

Ἀλλ' ἤτοι γὰρ ταῦτ' ὑπείξομεν ἀλλήλοισιν,
Σοὶ μὲν ἐγὼ, ὑδέ μοι. Id est:
Quin magis alteri in his rebus cedamus uterq;.
Tu mihi, contrà ego deinde tibi.

Lex & regio. Νόμος καὶ χώρα. Zenodot.

Id est: Mos siue lex & regio. Seruiendũ & obsecundandũ esse moribus regionis, in qua uerseris, Zenodotus adscribit unicuiq; genti, suas quasdam leges esse, & instituta uiuendi.

Deum sequere. Ἕπου θεῷ. Plutarch.

Id est: Sequere deum. Putant hunc esse sensum: Obtempera rationi. Quasi cuique debeat oraculum esse, quicquid in pectore dictauerit ratio. Inest enim suus cuique animus deus.

Non statuar leæna in machæra. Aristoph.

Οὐ στήσομαι λέαινα ἐπὶ τυροκνήστιδος.

Prouerbium meretricium, quum negat scortum sui copiã facturum sese. Nam in capulis militarium gladiorũ elephantes ac leones imponi solent. At hi procumbentes inscalpuntur, siue ne lædant manum utentis gladio, siue ne defringãtur facilè si in pedes erecti figerentur.

Obedientia felicitatis mater.

Vide infortunij.

Insanire cum insanientibus.

Τοῖς μαινομένοις συμμαίνεσθαι.

Dicebatur, qui se moribus quorumlibet attemperabat.

OBTRECTATIO ET MALEDICENTIA.

Mortui non mordent.

Οἱ τεθνηκότες οὐ δάκνουσιν.

Id etiam hac tempestate uulgo dicitur. Natum arbitror ex apophthegmate Theodori Chij, qui, quum deliberaretur, utrum Pompeius ab Aegypto repellendus esset, an admittendus, censuit recepturn occidendum, addens hoc dictum, mortuos non mordere.

Homer. *Mortuis non conuiciandum.*

Victo non insultrandum, nec in mortuum ultrà congerenda conuicia, quanquam iure sit occisus. Huic suffragatur Homerus:

Οὐχ ὅσιόν κταμένοισιπ' ἀνέρασιν ὕβριν τοιεῖσθαι. Id est:
Haud fas est super occisis, iactare teipsum.

Aristoph. *Cum laruis luctari.*

Vide, Inanis opera.

Iugulare mortuos.

Vide, Absurda.

Non impetam lingua. Οὐκ ἐπιγλωττήσομαι.

Id est: Non incessam lingua. Vnde semper à maledictis temperandum.

Tuis te pingam coloribus.

Hierony. Id est: Talem te scribam, qualis es.

Sphæram inter se reddere.

Plutarch. Meminit de lusus genere Iulius Pollux, libro de rerum uocabulis nono. Non dissimilis est, quem hodie pilæuocant. Quadrabit in eos, qui sese uicissim dicteriis incessunt.

sunt. Confine illi: Cædimus, inq; uicem præbemus crura sagittis.

Infixo aculeo fugere. Βεβλῶφεύξεσθαι οἴει.

Id est: Iaculo omisso fugiturum te putas? Metaphora prouerbialis, ubi quis dicto conuitio, seu maleficio quopiam peracto, statim subducit sese, ne uel tueri cogatur quod dixerit, aut ne mutuum recipiat. Translatum ab apibus, aut uespis, quæ infixo aculeo statim aufugiunt.

Vulgus suspicax. Homer.

Suspicionosum uulgus, & pleraq; malam in partem interpretatur. Homerus Odyss. η.

Δύσζηλοι γάρτ' ἐσμὲν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων. Id est:
Quippe homines pleriq; sumus malè suspicioni.

Pellem caninam rodere. Martial.

Martialis ponit pro eo quod est, hominem maledicum & improbum conuitijs infectari. Sic enim scribit in obtrectatorem quendam & oblatratorem.

Non decruit tamen hac in urbe fossan,
Vnus uel duo, tresue, quatuorue
Pellem rodere qui uelint caninam.

Vitilitigator. Cato.

Vitilitigatores Marcus Caro uocabat litium auidos, & alienorum operum calumniatores. Cato ex uitijs & litigatoribus eleganter composuit.

Zoili.

Quære, Inuidia.

Archilochum teris. Ἀρχίλοχον τρίβεις.

De maledico dicebatur. De Archilocho testatur Horat.

Archilochum proprio rabies armauit iambo.

De quo plura paulò post.

Archilochi patria. Ἀρχιλόχου πατρίς. Diogeni.

Diogenianus testatur hoc dici solere de mordacibus ac maledicis.

Dente Theonino rodi.

Theonino dente rodi dicuntur, qui conuiciis lacerãtur. Sumptum à Theone poeta quodam rabiosæ loquacitatis, petulantissimæq; maledicentiæ. Horatius hoc uitium alibi succum loliginis uocat, & salem nigrum, quod cum morsu addat & famæ maculam.

Carpet citius aliquis, quàm imitabitur.

Μωμήσεταί τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται.

Porro res egregias multo procliuius est carpere quàm æmulari. Apte dicetur de re quapiam artis absolutæ, atque inimitabili.

Persius. *Genuino mordere.*

Qui clanculum obtrectant, lacerantq; quempiam eũ, genuino mordere dicuntur. Persius: Et genuinum fregit in illis. Dentes autem genuini sunt omniũ reconditissimi, ac propemodũ operti gingiua. Sero emergunt homini.

Etiam in deorum cœtu.

Καὶ ἐν θεῶν ἀγορᾷ. Quidam interpretantur de maiorum in modum probis & equis: quidam de uehementer maledicis. Addunt locum quendam esse in Eleusine, uicinum Anactero, uocatum θεῶν ἀγορᾶν, in quem non ingrediebantur, nisi bene ominantes: undè de quopiam præter modum maledico dicebant, οὗτος καὶ θεῶν ἀγορᾷ δυσφημεῖ. Id est: Hic uel in deorum concione, malè ominata loquetur.

Cicero. *Dentata charta.*

Dentata dicuntur mordacia. M. Tullius ad fratrem: Calamo & atramento temperato, Dentata enim charta res agetur. Rursus edentula, quæ morsu careant.

Idem. *Hipponactium præconium.*

Pro infami notã dixit M. Tullius, de Tigellio quodam ita scribens. Eum addictum iam tum puto esse Calui Licinii Hipponacteo præconio. Nam Hipponax Poëta fuit iambographes, amarulentus, ac note mordacitatis.

Idem. *Archilochia edicta.*

Contumeliosa uocat ac uirulẽta. Archilochi poëtæ mordacitas uulgo celebratissima fuit. Is Lycamben socerum à quo fuerat repudiatus, huiusq; filiam adeo uirulentis uersibus infectatus est, ut uterq; se laqueo præfocauerit.

Plaustra conuiciis onusta. Lucian.

Lucianus: ἁλλὰς ἁμάξας ὕβρεως μεστὰς ἀλλήλοις ἐπισείοντες. Id est: & solida plaustra conuitiis onusta, inter sese effundebant. Loquitur de duobus philosophis inter sese contumelioſé altercantibus.

Naues onustæ conuiciis. Homer.

Homerus Iliad. γ.

Εἰ γὰρ ἀμφοτέρησι ἐπὶ δίφρου μυδιόωσι.
Πολλὰ μάλ', αἴθ' ἅμα νῶϊ ἰκοίατον ὑγρὸν ἄχεσθον ἄροντε.

Probrorum supereſt ambobus copia summa.
Quorum onus haud portet cẽtum ratis incita remis.

Affine illi: Quos tollere nec centum queant Aegyptii.

Morsus aspidis. Δῆγμα ἀσπίδος. Nicander

De malo immedicabili, aut de lingua uehementer uirulenta. Nihil autem uetat, quo minus trahatur adagium ad hostem clancularium, & tanto pestilentiorem, quòd clanculũ cietaq; dolorẽ infundat uenenum hæc serpens.

Hystricis seta. Ὀξεῖα ὕστριχος.

Id est: Pilus hystricis: dici poterit dicterium acriter in quempiam tortum. Est autem hystrix de genere Erinaceorum, nisi quòd huius longiores sunt aculei.

OCCASIO.

Ansam quærere. Plautus.

Et consimiles metaphoræ. Ansa est, qua quippiam prehenditur ac tenetur. Plautus: An non uides hunc ansam quærere? (id est, captare occasionem) rescindendæ, irritandæq; pactionis? Plat. ut contentionis ansas multis præbuerint. Eodem pertinet prębere ansam, ansam arripere, ansam præterire, ansam negligere, in eadem ansas incidere, & si qua sunt alia.

Capere crines.

Pro arripere occasionem oblatã, & arreptam retinere.

Plautus. *Eximere è manu manubrium.*

Plautus dixit pro eo quod est, iam paranti facere quippiam, extorquere peragendi facultatem. Translatum ab eo, cui iam uibrato gladio percussuro, repente capulus excutitur è manibus.

Terent. *Fenestram aperire, & similes metaphoræ*

Pro eo quod est, occasionem ac uelut ansam administrare. Terent. in Heaut. Hui quantam fenestram ad nequitiam patefeceris. Verùm hoc nō nisi in malam partem, illud etiam in bonam, Aperire ianuam. Item illa: Repagula aperire, ianuam aperire, præstruere uiam, præcludere uiam, iacere fundamenta.

Plautus. *Gladium dedisti, quo se occideret.*

Ministrasti materiam & adiumentum ad perniciem. Veluti si quis amanti adolescenti pecuniam det in manum, & cætera.

Homer. *Tollenda mali occasio.*

Qui suadebit, ut mali submoueatur occasio, citabit illud Homeri ex Odyss. II.

Αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος. Id est:

Quippe uiros ferrum illicit ipsum. Ita diuitiæ proliciunt ad luxum, consuetudo puellarum ad amorem.

Idem. *Premenda occasio.*

Qui significabit modis omnibus instādum esse, nec obmittendam è manibus semel oblatam occasionem, accommodabit illud ex Odyss. Δ.

Ὑμεῖς δ' ἀσεμφίως ἐχέμεν μᾶλλόν τε πείθειν.

Vos premite, & uinclis magis arctè stringite captum. Quod quidem detorquere licebit ad id, quum dicemus impetus animi hoc magis ac magis esse coërcendos rationis moderamine, quo magis efferuescunt, & ad malum solicitant.

Seneca. *Nunc tuum ferrum in igni est.*

Eius ferrum in igni esse dicebant, cuius negocium iam ageretur.

Non

Hesiodus. *Non semper erit æstas.*

Οὐκ ἀεὶ θέρος ἐσσεῖται, ποιεῦσθαι καλιάς.

Id est: Aestas non semper fuerit, componite nidos. Non semper uirebit ætas, para, quò se recipiat senectus. Aut non semper erit prospera fortuna, munias animum philosophiæ decretis, quo fortunam aduersam possis contemnere.

OCIVM.

Cicero. *Conchas legere.*

Summi ocij est conchas & umbilicos legere in littoribus, qui lusus esse solet puerorum. Quanquam transferri potest ad eos, qui aliud agentes obiter etiam leuiora quædam animi gratia admiscent. Crassus orator apud Ciceronem libro de oratore 2. de Lælio & Scipione loquens: non audio, inquit, dicere de talibus uiris, sed tamen ita solet narrare Scæuola, conchas eos & umbilicos ad Caietam & Lucrinum legere consueuisse, & ad omnem animi remissionem ludumq; descendere. Vmbilicos opinor appellant uel conchas uel calculos umbelici formam imitantes, uel herbam quæ Veneris umbelicus dicitur, autore Dioscoride.

Cicero. *Liber non est, qui non aliq. nihil agit.*

Qui in summo ocio uersabantur ab omnibus feriati negocijs, ij nihil agere dicebantur. M. Tullius lib. de orat. 2. sub persona Crassi ad Scæuolam, Quid igitur, inquam, quando ages negocium publicum, quando amicorum, quando tuum? quando denique nihil ages. Tum illud addidi, mihi enim liber esse non uidetur, qui non aliquando nihil agit. hæc ille. Mox interpretatur quid declaret, nihil agere. In qua, inquit, permaneo Catule sententia, meq; quum huc ueni, hoc ipsum nihil agere, & plane cessare, delectat. Nam cessare dicuntur non tantum ij, qui desistunt à negocio, sed qui sunt in ocio. Expedit autem interdum nihil agere, ut cætera rectè agamus. Aliâs ostendimus eos nihil agere dici, qui inanem sumunt operam.

OC-

Plautus. *Terra defossum habes.* Γῆ κρύψας ἔχεις.

In eum qui non impartit, neq; præfert suas dotes. Sumptum ab auaris, thesaurum humo defodientibus.

Sueton. *Occultæ musices nullus respectus.*

Cuius adagij sensus est. Quamuis egregias animi dotes, si non proferas, perinde esse quasi non habeas. Persius: Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter. Eccl. 10. Sapientię reconditæ, & thesauri abstrusi, nullam esse uti litatem. Ouid.

Tu licet & Thamiram superes, atq; Orphea cantu,
Non erit ignotæ gratia magna lyræ.

Plautus. Ἀζελῶς.

Sunt nonnulli mortales qui uel natiuo quodam ingenij uitio, uel data etiã opera, quæ sciunt dissimulant, & alijs grauantur impertire. His illud nonnunquam euenire solet, ut pro indoctis negligantur. His adscribẽdum quod Græci τοφλὸν πλοῦτον appellant, id est, diuitias cæcas reconditas opes & abstrusas.

Qui sunt apud inferos terniones.

Τὰς ἐν ᾅδου τριακάδας.

Hoc adagio ridebantur ij, qui res abditas & abstrusas curiosa quadam diligentia uestigarent. Aiunt terniones apud inferos honoratos esse, ut Hecate sacros. &c.

Aristoph. *Nisi si qua uidit auis.* Πλὴν εἴ τις εἶδεν ὄρνις.

De re uehementer occulta. Suidas hunc uersiculum citat ex Aristophane: Nemo me contuetur, nisi præteruolans auis.

Attici Eleusinia. Ἀττικοὶ ἐλευσίνια.

Zenodot. Subaudiendum κἀθ' ἑαυτοὺς, id est, inter sese. Vsurpatur si quando conueniunt inter sese aliqui, secreto de re quapiam arcana tractantes. Ducta metaphora à mysterijs sacrorum Eleusiniorum, quæ in honorem Cereris agebantur apud Eleusim, summa religione, mysticisq; ceremonijs à quibus arcebantur prophani.

In te-

In tenebris saltare. Ἐν τῷ σκότῳ ὀρχεῖσθαι. Lucian.

Est rem gerere clanculum, nullo teste, nullo que iudice. Translatum ab ijs, qui choros ducunt in tenebris.

Monstrum alere. Terent.

Monstrum alitur, ubi quid occulti uitij latere significamus, Inde sumpta metaphora, quod monstra ob pudorem clanculum aluntur & occultantur.

Muris circumcurrentibus. Plutrach.

Τῶν τοίχων περὶ τρεχόντων.

Id est: Parietibus circumcurrentibus. Plutarchus indicat muliebre fuisse prouerbium, quo secretum significabant, muris uidelicet testes & arbitros arcentibus. Licebit uti, quum aliquid monstri alitur, & ob id captari secretum.

Summis ingredi pedibus.

Dicitur qui clanculum, aut cautim, ac pedetentim, quod aiunt, conatur aliquid. Græci iucundius efferunt aduerbio composito, ἀκροποδιτί. Idem ualent illa: Suspenso gradu, & suspensis pedibus. Traductum à gestu eorum, qui sic ingrediuntur, ut strepitum pedum nemo sentiat.

In aurem dicere. Εἰς οὖς λέγειν. Matth. 10

Vel hodie uulgò dictitant, pro eo quod est, clanculum ac secreto committere. In Euangelio: Et quæ in aurem audistis, prædicate supra tecta.

Ostium obdite prophani. Lucian.

Θύρας ὠθίσθε βέβηλοι.

Id est: Fores occludite quiq; prophani. Sumpta est allusio ex Orpheo, cuius hoc citatur carmen:

Φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστὶ, θύρας ἐπίθεσθε βέβηλοι. Id est:
Fas quibus est audire loquar, uos turba prophana
Obturate fores.

Iubet ut prophani ostiũ auribus imponãt, ne quid arcani sermonis possit ingredi. Cõueniet uti, si quãdo significabimus nos de rebus arduis et arcanis loquuturos esse

In

Cicero. *In simpulo.*

In simpulo olim fieri dicebant, quod uel clanculum uel in re minuta, atq; humili fieret. Est enim simpulum uas paruum minutim fundens, unde ueteres res minutas nullius q; precii, simpularias appellabant. Allegoria sumpta à puerorum lusu, quo solent per fistulam angustam in simpulum inflantes quasi fluctus quosdã, & aquę strepitum excitare.

In angulo. Ἐν γωνίᾳ.

Id est: In angulo fieri dicitur, quod fit in occulto. Dissimile illi: Super tectum prædicare, pro eo quod est, palàm & in publico prædicare.

Admoto capite.

Homer. Ἀγχὶ κεφαλῆφιν ἵνα μὴ πινυσταὶ ἐάλλοι. Id est: Admoto capite, reliqui ne audire ualerent.

Admonet eo loco, si quis obiurgandus est amicus, ut id fiat primum in tẽpore, deinde comiter & amicè magis, quàm asperè, postremò clanculum semotis arbitris. Undè optimum est illud, Admoto propiùs capite.

Plutarch. *Vrit absq; torre.*

Versum hunc seu prouerbialem subinde Plutarchus usurpat:

Ἐνεῦστιν ἁλοῦσι, κἀμῷ γήρᾳ δάϊον.

Exurit sine torre, grauisq; dat illa senectæ.

OCCVPATIO, OCIVM.

Ne ad aures quidem scalpendas ocium est.

Lucian. Lucianus in bis accusato.

Οὐδ' ὅσον κνήσασθαι τὸ τοῦ θεοῦ χαλᾶν ἄγαν.

Id est: Ac ne tantisper ociosus, ut aurem, ficut aiunt, scalpere uacet. Quum ne nimium quidem ocij superesse significabimus.

Aristotel. *Nullum ocium seruis.* Οὐ σχολὴ δούλοις.

Id est: Non est ocium seruis. Sumptum à seruorum conditione, quibus heri nullum concedunt ocium.

Plutrach. *Festum multas habens.*

Ἑορτὴ πολλὰς ἔχουσα.

Subaudiendum molestias aut occupationes. Dictum in eos, qui magnas componerent sarcinas, aliquo profecturi, Natum ab iis, qui festa solent adire.

Vincula Thyrrhena. Δεσμοὶ τυῤῥηνοί.

Dicebantur odiosa negocia quibus distringebatur aliquis. Traductum à uinculis, quibus Tyrrheni captiuos uincirebant grauibus & molestis.

Quum licet fugere ne quære litem. Alcibiad.

Ἀφ' οὗ φυγεῖν μὲ ἐξὸν ἦν δίκην.

Ab Alcibiade natũ. Is quum è Sicilia citaretur ab Atheniensibus ut criminibus responderet, abdidit sese, negàs litigandum esse, si quo modo liceret effugere.

ODIVM.

Odium agreste. Μισοπάγκωμον. Lucian.

Atrox odium sic appellabant ueteres, propterea quòd rustici plerunq; μισανθρωποι sunt, & acerbius atq; implacabilius oderunt.

Odium Vatinianum. Catullus.

Pro capitali ac uehementer acerbo. Varinius in quem acerrimè M. Tullius inuectus est, in tantum odium populi Romani peruenerat, iam detectis illius flagitijs, ut in prouerbium cesserit, odium Vatinianum.

Odium nouercale.

Nouercis omnibus innatum est fatale quoddam & irreconciliabile odium in priuignos.

Oderint, dum metuant. Cicero.

Licebit adagium per iocum usurpare, ueluti si quis eruditione superior de clanculariis hostibus, qui tamen ob metũ hiscere non audeãt, dicat: Oderint, dum metuant.

Odit cane peius & angue. Horatius.

Horatius: Aler Miletu textam cane peius & angue.
Vitabit chlamydem. Plautus in Mercatore:

Nempe

Nempe uti uxor est tua, quam dudum dixeras
Te odisse æque atq; angues.

Empedoclis simultas. Εμπεδοκλέους ἔχθρα.

Diogeni. Dicebatur pertinax & irreconciliabilis. Empedoclem enim aiūt ita fuisse moribus, ut assiduè simultatem cum aliquibus susciperet.

Ἀπαντοδαπὸς πόλεμος.

Cicero. M. Tullius epist. ad Attic. lib. 9. Huius igitur belli ego particeps, & socius, & adiutor esse cogor, quod & ὕπαιμον ἐχθρὸν est cum eiusmodi, ἄσπονδον uocat perpetuum, & atrox, & irreconciliabile. Conuenient in simultatem ac dissidium amarulentum.

Archidamicum bellum.

Ἀρχιδάμιος πόλεμος.

De bello sæuo crudeliq; dicebatur. Ab Archidamo duce Lacedæmoniorum. Archidami sæuitiam memorat & Pausanias in Laconicis.

Aristoph. *Et Scellij filium abominor.*

Hic est affectus humanus, ut si quis uel hominē uel quam cunq; rem uehementer oderit, non solum à commemoratione, uerum etiam à cognatis uocibus abhorreat. Id eleganter expressit Aristophanes in Auibus: Ibi persona quædam sic loquitur:

Ἀριστοκρατίδην δ' οὐ βούλομαι γ' εἰδέναι. Id est:
Aristocratiam palam est te quærere.
Altera respondet,
Μὰ Δί', οὐ μὰ τὸν Διόσκορον βδελύττομαι. Id est:
Minimè, sed ipsum Scellij natum quoq;
Abominor.

Scellij filius dictus est Aristocrates. Hoc nomen iure inuisum est detestanti Aristocratiam, quod ea uox abominandæ rei memoriam renouet.

Plautus. *Non magis quàm nauem.*

Odium & contemptum uulgo declarant canis uocabulo. Horatius: Odit cane pejus. Et Plautus in Amphitr.

Valui-

Valuistin' usq; Expectatus aduenio? Soft. haud uidi magis. Expectatum eum salutat haud quisquam magis, quàm canem.

Cui ista arridēt, meis ne gaudeant. Aristoph.

Quum urgens discrimen interesse significabimus inter nostras & aliorum rationes. Contrarium huic:

Qui Baubum non odit, amet tua carmina Meui.

Deus, quę eiusdē sunt farinæ, & ex æquo contemnenda.

Ne uia quidem eadem cum illo uult ingredi. Plutarch.

Μηδὲ τριὼ αὐτὸ τριὼ ὁδὸν βαδίζειν.

Ne uia quidem eadem ingredi dicuntur, qui extremo dissident odio, ut ne uia quidem communi uelint ambulare.

Fratrum inter se iræ sunt acerbissimæ. Euripid.

Si quando simultas inciderit inter fratres, ea solet esse atrocior, quàm uulgarium inimicorum. Euripides in Iphigenia Auli:

δεινὸν κασιγνήτοισι γίγνεσθαι λόγοι.
Μάχας δ' ὅταν τις ἐμπέσωσιν ἀλλήλοις.
Res dira uerbis inuicem altercarier,
Dictisq; fratres dimicare mutuis,
Si quando lis inciderit aut contentio.

Ira omnium tardissimè senescit. Sophocl.

Ὀργὴ δὲ πάντων ἐσχάτη γηράσκει.

Id est: Ira postremum senescit. Nam mulgò mortales iniuriæ tenacissimè meminisse solent, beneficiorum quàm facillimè obliuisci.

Vt lupus ouem. Ὡς λύκος ἄρνα φιλεῖ.

Id est: Vt lupus ouem amat. Qui sui commodi gratia simulat amorem.

Si tu proreta. Plautus.

Plautus in Rud. Si tu proreta isti nauis es, ego gubernator ero. Quo licebit uti, quoties neuter alteri in negocio quopiam uult cedere.

Principum fauor necessarius.

Vbi quis inuitis principibus conatur exteriare sese è malo quopiam, aut lite à qua non possit explicari, nisi illorum adiutus fauore, conueniet illud Homeri, in Aiacem Oileum dictum:

Φῆ ῥ' ἐέκητι θεῶν φυγέειν μέγα λῶτμα θαλάσσης. Id est:
Iactabat sese spacioso ex æquoris altis
Emersurum undis, inuito numine diuûm.

OMINANDI.

Benè sit. καλῶς ἴστω.

Ominis uox, quum quis rem quampiam nouam & arduam auspicaretur. Quod faustum felixq; sit.

Cum musis. Μετὰ μουσῶν.

Hoc est, Musis benè fortunantibus. De doctis, aut iis quæ doctè dicuntur.

Zenodot. *Adsint dij beati.* Ξὺν ἢ θεοὶ μάκῃσι.

Id est: Felices adsint superi. Sermo est benè ominantis in re quapiam aggrediunda.

Mercurio dextro.

Hesychius indicat, ueteres in iactu quodam solere ominis gratia præfari Mercurium. Per iocum usurpari licebit, ubi quid aggredimur noui.

Seneca. *In morbo consumat.*

Potest ab amico dici, qui nolit deesse amico, quod impendat, si morbus inciderit. Potest & ab inimico, qui malo uiro morbum optet.

In tuum ipsius caput.

Demosth. Quoties in autorem mali, malum retorquetur aut incidit, Græci dicunt, εἰς τὴν αὐτοῦ κεφαλήν.

OMNIA.

Cicero. *Ioca seriaq;.*

Quoties omnia nostra cum aliquo communicamus, cum eo ioca seriaq; conferre dicimur.

Plato. *Nec animans nec inanime.*

Pro-

Prouerbiali figura dictum est apud Platonem libro de Leg. 8.

Πάντων τῶν τε ἐμψύχων καὶ τῶν ἀψύχων. Id est:
Omnium & animantium & inanimorum, quum nihil omnino significamus excipiendum.

Pueri senesq;.

Vide, Multi.

Angustum & latum. Aristoph.

Aristophanes: Dexteritate ego mea exilem & amplum ualeo populum reddere. Marcescunt enim pueri malè pasti: rursus benè pasti fiunt obesi. Appositè torquebitur in eos qui adolescentes rectè docent aut secus, qui'ue populo dextrè concionantur, aut secus.

Dulce & amarum. Plautus.

Plautus & Pseud. dixit dulce & amarum, pro lætis ac tristibus.

Omnium quos sol uidet.

Sunt & illæ figuræ prouerbiales, omnium quos terra sustinet, aut quos sol uidit pessimus optimus'ue.

ORIGINIS.

E tardigradis asinis equus prodijt.

Ἐκ βραδυσκέλων ὄνων ἵππος ὤρουσεν.

Id est: E tardigradis asinis equus immersit. Quum clarus euadit quispiam obscuro genere natus, aut quoties ab indocto præceptore proficiscitur discipulus eruditus. En tibi ex asinis equum, id est, Ex infimis parentibus arrogantem & ferocem.

E quercubus ac saxis nati. Homer.

E quercu, è saxis prognatus, quod quadrabit uel in hominem obscuro genere, uel in eum qui sit agresti & effero ingenio moribusq; immanibus. Inde illud: Et duro robore natos. Homerus in Odyss. τ.

Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἐσσὶ παλαιφάτου, οὐδ' ἀπὸ πέτρης.
Nam neq; fatidica quercu satus es, neq; saxo.

Nunquam ex malo patre bonus filius.

Φεῦ φεῦ, παλαιὸς αἶνος, ὡς καλῶς ἔχει.
Οὐκ ἂν γένοιτο χρηστὸς ἐκ κακοῦ πατρός. Id est:
Heus heus, ut illi dictitant rectè, probum
Patre ab improbo non posse nasci filium.

Theognis *E squilla non nascitur rosa.*

Οὔτε γὰρ ἐκ σκύλλης ῥόδα φύεται.

Id est: Non etenim ex squillis rosa nascitur. Admonet adagium: è probis parentibus nasci liberos probos, ex improbis improbos. Horatius: Neque imbellem feroces Progenerant aquilæ columbam.

Homer. *Ex minimis initijs maxima.*

Maximę simultates nonnunquam ex leuissimis iniuriolis nascuntur, non secus atq; ex minutissima scintillula grauissimum incendium.

Diogenia *Exiguum malum, ingens bonum.*

Μικρὸν κακόν, μέγ' ἀγαθόν.

Id est: Pusillum malum ingens bonum. Admonet adagium, ex paululo incommodi laboreq; exiguo, summa maximaq; commoda colligi. Si quid feceris honestum cum labore, labor abit, honestum manet. Si quid feceris turpè cum uoluptate, uoluptas abit, turpitudo manet.

Macrob. *Bonæ leges ex malis moribus procreantur.*

Nam sicuti medicorum pharmacis nihil opus foret, nisi morbis laboraretur, ita legibus ferundis nihil opus esset, nisi perperam uiueretur.

Initium belli. Ἀρχὴ πολέμου.

Id est: Origo belli. Vbi quis prior lacessit iniuria seu conuitio. Vnde ἀπόλεμος lædere dicitur, qui nulla lacessitus iniuria, simultatem exercet.

Lucian. *Hinc belli initium.*

Quum alicunde natam simultatem ac tumultum rerum exortum innuimus. Lucianus in Pseud.

Καὶ

Καὶ κατὰ τὸν Θουκυδίδην ἄρχεται ὁ πόλεμος ἐνθεῦδε. Id est:
Et iuxta Thucydidem, iam hinc belli initium.

Piscis primum à capite fœtet.

Ἰχθὺς ἐκ τῆς κεφαλῆς ὄζειν ἄρχεται.

Piscis à capite primum incipit putere. Dictum in malos principes, quorum contagione reliquum uulgus inficitur.

Ab impijs egressa est iniquitas. 1.Reg. 24

Significat ab improbis, semper mali quippiam exoriri, à bonis nihil malorum proficisci.

Γνώμης γὰρ ἐσθλῆς ἔργα χρηστὰ γίγνεται.

Probis ab animis facta promanant proba.

Mali corui malum ouum. Gellius.

Κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν.

Id est: Mali corui malum ouum. Aptè usurpabitur, quoties à malo præceptore discipulus malus proficiscitur, ex improbo patre filius improbus, ex patria illaudata uir illaudatus, denique facinus sceleratum ab homine scelesto.

Autor omnium & fons. Homer.

Veluti si quis dicat superbiam omnium malorum parentem, fidem omnium uirtutum fontem, Homerum omnis poëseos patrem.

Ex tua officina.

Ex nostra officina depromi dicuntur, quæ à nobis inuenta nostroq; ingenio profecta sunt. Hoc quo longiùs traducetur ad res animi, hoc fuerit lepidius, ut, Hoc consilij quis non intelligat è tua prodisse officina? Totum hoc negocij tuæ fuit officinæ.

Generosioris arboris statim planta cum fructu est. Fabius.

Egregia beneq; nata ingenia statim maturescere, & ad frugem peruenire indicat.

Magnorum fluuiorum nauigabiles fontes. Idem.

Significat præpotentium quantulacunque plus polle-

re, quàm uniuersas tenuium opes.

Terent. *Hinc illæ lachrymæ.*

Dicetur de rei caussa aliquandiu dissimulata, quæ uerè tandem deprehendatur.

PARASITI.

Athenęus *Muscæ.* Μῦιαι.

Olim dicebantur, qui delectabantur aliena mensa, quos Plautus muribus comparat, semper alienum edentibus cibum. Apud AAthenæum libro 6. parasitus quispiam se muscæ confert.

Δειπνεῖν ἄκλητος μῦια.

Id est: Quod inuocatus cœnitare amo, musca sum. Aduolat enim hoc insectum ad cibum alienum.

Myconiorum more. Μυκονίων δίκην.

Myconiorum more dicebantur ad conuiuium accedere, qui ultrò uenirent, non uocati. Myconus una Cycladum est: ipsa gens ob rerum inopiam cogebatur sese conuiuijs ingerere.

Quadra propria.

Nihil æque sapit, ut cibus proprius domi sumptus. Catullus: De meo ligurire libido est, id est, gustare cum uoluptate. At dij Homerici malunt inuitari ad nidores hostiarum, quàm uiuere εἰκόσιτοι.

Muris in morem.

Plautus. Plaut. in Captiui duo: Quasi mures semper edimus alienum cibum. In parasitos dictum, quibus iucundum est aliena uiuere quadra. Non conueniunt nec in una sede morantur, libertas & cibus alienus, quod eleganter indicat apologus Aesopicus de mure syluestri & domestico. Quin & Græcis prouerbiali uerbo μυσπολεῖν dicuntur, qui muris in morem cibi caussa obambulāt oberrantq; Indicat hoc Hesychius.

Plutarch. Αὐτολέκυθοι.

Dice-

Dicebantur, qui non ex animo, sed uentris caussa colerent amicos, inde conficta uoce, quod sponte ad Lecythum commearent, & inuocati præsto essent in conuiuijs. Eosdem τραπεσίας quoq; uocatos fuisse testatur Plutarchus, & ab Eupolide τοὺς περὶ τάγυνον, καὶ μετ' ἄριστον φίλους, Id est: Circum sartaginem & post prandium amicos dictos fuisse.

Ἀλλοτριόφαγοι, Athenęus

Vocantur quibus dulce est aliena uiuere quadra.

Κατὰ χοῖρον ὕδωρ. Athenęus

Apud Athenæum refertur: Orta disceptatione quænam aquarum esset optima, quum alij præferrent Lernæam, alij Pirenæam, alij aliam. Carneus iuxta Philoxeni sententiam dixit: τὸ κατὰ χοιρῶν ὕδωρ ὕδιστον, suauissimam aquam quæ manibus infunditur, quòd ea declaret cœnam esse paratam.

Feruet olla, uiuit amicitia. Ζῇ χύτρα, ζῇ φιλία.

In eos dicitur, quos patina, non beneuolentia conciliat.

PAVPERTAS.

Nec obulum habet, unde restim emat. Lucian.

In eos qui maxima rei familiaris inopia laborant. Lucianus in Timone:

Κοὶν μὲν οὐδὲ ὀβολὸν, ὥστε πρίασθαι βρόχον ἐσχηκότας.

Id est: Qui pridie ne obolum quidem habeant, quo laqueum emerent. Pauperrimus sit oportet, qui tenuitatis tædio sese laqueo præfocare uelit.

Nudior leberide. Γυμνότερος λεβέριδος.

De uehementer tenuibus. Leberis enim serpentis exuuium significat, quo nihil potest esse inanius.

Iro, Codro pauperior. Ouid.

Ouidius: Irus erit subito qui modo Crœsus erat. De Codro. Iuuenal. Tota domus Codri rheda cōponitur una. Iuuenal.

Nudior Paxillo. Γυμνότερος πατταλοῦ.

De extremæ paupertatis homine dicebatur hæc hyperbole, Nam paxillis corticem quoq; detrahimus.

Telenico pauperior. Τελενίκου πενέστερος.

Nam is notæ paupertatis fuit.

Nudus tanquam ex matre.

Γυμνὸς ὡς ἐκ μητρός.

Id est: Nudus ex matre. De uehementer paupere.

Suidas. *Ne in pelle quidem.* Οὐδ' ἐν δέρματι.

De supra modum tenuibus, uelut usque adeò nudis, ut ne pelle quidem propria tegantur.

Hesiodus. *Araneas eijcere.*

Hesiodus: Ἐκ δ' ἀγγίων ἐλάσειας ἀράχνια. Id est: Vasis eijcias, quas nectit aranea telas. Sic enim significant inanitatem & inopiam. Lucianus: Carie & araneis differta.

Idem. *Cum exoßis suum rodit pedem.*

Ὁτ' ἀνόστερος ὃν πόδα τένδει.

Consimili figura significauit egestatem in eodem opere. Exossem uocat polypum, quòd ossibus careat. Is creditus est nonnullis sua brachia rodere, quum deest cibus. Est enim edacissimus.

Hesiodus. *Macilenta manu pinguem pedem.*

Manus enim gracilescunt fame, pedes intumescunt frigore. Hesiodus: Ne te deprendant inopem mala tempora brumæ, Atque pedem premere incipiat manus arida pinguem. Venustius erit, si longius transferatur, ad uiaticum parandum senectuti, aut similia.

Cicero. *Pedem ubi ponat, non habet.*

In hominem insignitè tenuem atq; inopem.

Cinclus. Κίγκλοι.

Id est: Cincli. Rusticano prouerbio dicebantur præter modum pauperes. Cinclus enim auis quædam est imbecillis atq; inualida.

Pistillo nudior. Ὑπέρου γυμνότερος.

De uehementer tenui, miseroq;.

Pau-

Zenodot. *Paupertas sapientiam sortita est.*

Πενία δὲ τὴν σοφίαν ἔλαχε.

Zenodotus citat ex Euripide: Ignaua est opulentia, uerum inopia multarum artium repertrix est. Persius: Magister artis ingenijq; largitor Venter. Hominem experiri multa paupertas iubet.

Homer. *Pauper, sed ingeniosus.*

In hominem tenui cultu, sed egregio tamen corpore, quadrabit illud Homeri ex Odyss. Σ.

Οἵον ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγωνίδα φαίνει.

Quos profert senior pannis è uilibus armos.

Lucianus torquet ad senem ingenio facundiaque præcellentem.

Multa docet fames.

Πολλῶν ὁ λιμὸς γίγνεται διδάσκαλος.

Id est: Fames magistra est artium complurium. Ouid. Ingenium mala sæpe mouent. Persius: Ingenijq; largitor Venter negatas artifex sequi uoces.

Ouid. *Hecala pauperior.*

Hecale paupertate nobilis est. Ouidius:

Cur nemo est Hecalem, nulla est quę cœperit Irum?
Nempe quòd alter egens, altera pauper erat.

Fames magistra.

Πολλῶν ὁ λιμὸς γίγνεται διδάσκαλος.

Magistra multorum improba existit fames.

Plautus. *Ad incitas.*

Quos urgeret extrema necessitas, his res dicebatur ad incitas redijsse.

Plutarch. *Centro & spacio circunscripta.*

Plutarchus: Quòd si facultates modicæ fuerint, & centro & spacio circũscriptæ ad usum. Sentit fortunas tam angustas, ut nisi certa dimensione dispẽsentur, non sint ad necessarios usus suffecturæ.

Nani.

Quadrabit in tenues & humilis fortunæ homunculos, ac quemadmodum ait Horatius, moduli bipedalis, qui potentes sumptu conantur æquare.

Horat. *Tunicati.*

Tenues & humiles nullo cultu insignes, tunicati dicuntur. Horat. Vilia uendentem tunicato scruta popello.

Canalicolæ.

Homines exili re tenuiq; fortuna, dicti olim Canalicolæ, quòd circa canales fori consisterent.

Cicero. *Ne tempestas quidem nocere possit.*

In homines insigniter nudos & inopes. Qui enim possident aliquid rerum, aut habent in agris, aut in mari, his tempestas nocere potest. Cui uerò nulla tempestas nocere potest, is nec in agris possidet quicquam, ut agricolę: nec in nauibus, ut negociatores.

Non habet cui indormiat.

Dicimus & hodie: Non habet lectum, aut non habet stramenta, quibus indormiat.

Omnia præter animam.

Quum nihil non datum significamus præter uitam, dicimus omnia tradita pręter animam. Simili figura animā debere dicuntur, qui plusquàm omnia debent.

Acron in Horat. *Zonam perdidit.*

Prouerbium castrense in ἀχρημάτων, id est, eos qui nihil habent nummorum. Porphyrion tractum dicit à militum consuetudine, qui quicquid habent, in zona secum portant.

Terent. *Animam debet.* τὰν ψυχὰν ὀφείλει.

De eo qui immodico ære alieno teneatur ut plus quàm omnes facultates debeat, ac deniq; seipsum debeat. Terent. Quid si animam debet? Luat in corpore, id est, opera, qui non habet in ære.

Saguntina fames.

Est

Est Saguntum Hispaniarum oppidū iuxta flumen Hiberum, societate fœdereq; coniunctum cum Romanis. Id longa Pœnorum obsidione fameq; eò redactum est, ut ciues extructo in foco igni, quicquid erat preciosarum rerum, in eum conijcerent, ac postremo seq; suosq; liberos eodem præcipitarent, ne uenirent in hostium manus.

Fames meliæa. Αἰμὸς μηλιαίος.

Aristoph. De fame extrema, deq; rebus difficillimis. Est enim Melus oppidum Thessaliæ, quod Nicias Atheniensium dux obsedit expugnauitq; non tam machinis bellicis, quàm fame. Meminit historiæ Thucydides.

Famis campus. Αἰμοῦ πεδίον.

In ciuitates dicitur ingenti fame pressas. Est autem locus quispiam hoc nomine.

Αἰμοδωριεῖς.

Hesychius addit ex autoritate Didymi, eos qui iuxta Oetam accolebant sic uocatos, quòd ob terræ sterilitatem frequenter cum fame rem habebant. Quadrabit igitur in eos qui fame adacti aliquò demigrant.

Aquam bibens nihil boni parias. Demetri

Ὕδωρ δὲ πίνων, χρηστὸν οὐδὲν ἂν τέκοις.

Id est: Aquam bibens, probum & utile paries nihil. Languet poëtarum ingenium ni uino concalescat. Horat.

Nulla placere diu, neq; uiuere carmina possunt,
Quæ scribuntur aquæ potoribus. Iuuenalis:
Satur est quum dicit Horatius, Ohe. Horatius:
Fœcundi calices, quem non fecere disertum? Item
Laudibus arguitur uini uinosus Homerus. Et,
Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
Prosiliit dicenda.

Aristoteles psittacum loquaciorem fieri putat, si uinum biberit.

Non est Dithyrambus, si bibat aquam.

Οὐκ ἐστὶ Διθύραμβος, ἂν ὕδωρ πίνῃ.

Id est: Haud Dithyrambus est, aquam si potitet. Nō adest hila-

hilaritas, quum deest uinum. Excitat enim uini calor inueniendi uim, quę torpet nonnunquam in ieiunis, mouet phantasias, addit impetus, subministrat fiduciam. Dithyrambi canebantur in honorem Bacchi.

Diogenes

Quærendæ facultates, deinde uirtus.

Δίζησθαι βιοτὴν, ἀρετὴν ἔπειτα δίωκε.

Quærendus uictus, uirtus autem, ubi uictus adfuerit. Horat. O ciues, quærenda pecunia primùm est,
Virtus post nummos.

Pausone mendicior.

παύσωνος πτωχότερος.

Pauson pictor quispiam fuit insigni tenuitate, quemadmodum apud Iuuenalem Codrus.

Zenodot.

Sterilior Agrippo.

Ακαρπότερος ἀγρίππα, id est, Sterilior Agrippo. Laconum adagium est, de his qui sunt extremæ paupertatis, neque quicquam facultatum possident. Quadrat & in ignauos, nullius q; industriæ homines.

Aristoph.

Trium dierum commeatum.

Trium dierum commeatus, cum instare paupertas extrema significatur. Translatio ducta à militum commeatu.

Homer.

Qui eget, in turba uersetur.

Etiam hodiernis temporibus uulgò iactatur fabula, de cęco mendico, qui iubebat ministro, ut eò seduceret, ubi maxima esset hominum procella, addens sententiam populari ioco celebrem, ibi quæstum esse, ubi sit hominum frequentia.

Mendico ne parentes quidem amici sunt.

πτωχῷ φίλοι οὐδ' οἱ γεννήτορες.

Diuitiæ conciliant amicos. Paupertas nec illos habet amicos, quos natura comunxit.

Omnem facultatem indutus est.

Απά-

Απάσαν τὴν οὐσίαν ἠμφίασαι.

Id est: Vniuersam substantiam indutus est. De paupere, qui præter uestitum nihil præterea rerum possidet. Hodie uulgato ioco dicunt: Cum subsilio, facultates omnes meæ commouentur. Notum illud Biantis philosophi dictum: Omnia mea mecum porto. Plautus:
Hoc quod induta sum, summæ opes.

Theagenis pecuniæ. Aristoph.

Θεαγένους χρήματα, τατ' αἰσχίνου.

Id est: Theagenis pecuniæ, quemadmodum Aeschinis: Iocus prouerbialis in eos, qui pauperes quum essent, tamen diuites haberi uolebant. Hoc morbo notatus est uterq; & Theagenes & Aeschines. Vnde cognomen his additum, οἰλλοι, à Sello quopiam inepte ambitioso. Finitimum ei: Phaniæ ianua.

Cleomenes cubile superat.

Ο κλεομένης οὐ κοίτης ὑπερίχει.

De eo, cui magis abundaret rebus superuacaneis, quàm necessariis. Ductum apparet à quopiam, corpore quàm pro lectuli modo maiore.

Certissimæ paupertas. Columel.

Columella: Nam uetus prouerbium est, paupertatem certissimam esse, quum alicuius indigeas, uti eo non posse, quia ignoretur ubi proiectum iaceat, quod desideratur.

Ostiatim.

Cicero.

Eleganter nec sine prouerbij specie Cicero dixit, ostiatim, pro singulatim, siue nominatim. Iucundius erit si transferatur ad res animi, ut si quis è singulis libris aut capitibus autorum petat testimonia aut probationes, dicitur ostiatim petere.

PENSATIO BENEFICII, VEL OFFICII.

Manus manum fricat, Plato.

Monet autem neminem fermè mortalium inueniri, qui uelit

uelit in quempiam beneficium collocare, à quo non speret aliquid emolumenti uicissim ad se rediturum, sed officium imitari officio. Idem adagium effertur & hoc pacto: χεὶρ χεῖρα νίπτει. Id est: Manus manum lauat.

Suidas. *Botrus oppositus botro, matureſcit.*

Βότρυς πρὸς βότρυν πεπαίνεται.

Id est: Botrus iuxtà botrum matureſcit. Quando dicemus talem quenq; cuadere, cum qualibus habet consuetudinem. Habet autem hoc assiduitas, ut uicinis uicia faciat communia. Translatum ab uuis, quæ mutuo oppositę maturitatem inter se uicissim, & dant & accipiunt.

Cicero. *Da mihi mutuum teſtimonium.*

Δάνεισόν μοι μαρτυρίαν.

Hoc est, Da mihi tuum testimonium, recepturus itidem meum. In eos rectè iaciendũ, qui se mutua talione laudãt.

Senes mutuum fricant.

Celebratur & Scipionis Aemiliani apophthegma, Iumenta quòd manibus careant, alieno egere fricatu. Quo significatũ est eos, qui res egregias gerere non possunt, egere præcone, quo famam sibi comparent.

Pro Delo Calauriam.

Ἀντὶ Δήλου τὴν Καλαυρίαν.

Est in fabulis, Neptunum cum Latona permutationem fecisse, ut illa Calauriam insulam Neptuno concederet, possideret Delum, prolo dato Tanato reciperet Pythonem. Est autem Calauria exigua insula, haud procul à Creta. Ea res in prouerbium abiit, quoties officium officio pensatur.

Diogeni. *Fricantem refrica.* Τὸν ξύοντα ἀνάξυσον.

Id est: Scalpentem uicissim scalpe. Par est de merente bene, bene mereri, & officium officio pensare.

Prouer. *Ferrum ferro acuitur.*

Ferrum ferro acuitur, & homo exacuit faciẽ amici sui.

Eo-

Lucian. *Eodem cubito.* Αὐτῷ πήχει.

Hoc est, Eadem regula, eadem mensura. At non inutile fuerit admonere, plerasq; metaphoras à mensuris ductas esse prouerbiales, ut Pensiculare rem, Pensitare factum, Rependere beneficium, Remetiri gratiam, Librare negocium, Expendere causſam, Remunerare beneficium, Aequilibrium officij, Retaliare conuitium, atque id genus alias.

Matth. 7. *Eadem mensura.*

Christus in Euangelio utitur, quum ait futurum, ut qua mensura fuerimus alijs emensi, eadem nobis alij remetiantur.

Terent. *Par pari referre.* Ἰσομοίρως ἐπιφέρειν.

Qua monemur, ut tales simus in alios, quales in nos illos experimur. Idem in prologo Phorm. Quod ab ipso allatum est, sibi id esse relatum putet.

Paria facere.

Paria facere, idem est quod pensare ex æquo.

Plautus. *Hoſtimentum est opera pro pecunia.*

Hoc adagium admonet nihil gratuitum esse debere, sed officium beneficio pensandum. Hostimentum autem, autore Festo Pompeio, beneficij pensatio est, à prisco uerbo hostire & redostire, quod est paria referre. Ab eodem hostem dici putat Nonius, quòd ex æqua causſa pugnam suscipiat. Sic Iena apud Plautum in Asinaria adolescenti respondet sua exprobranti beneficia: Hostimentum est opera pro pecunia, hoc est, neuter habet quod imputet alteri. Tu mulierem amabas, missa est: Ego pecuniam, dedisti.

Suidas. *Pro bonis glomi.* Ἀντ' ἀγαθῶν ἀγαθίδας.

Id est: Pro bonis glomi. Dici consuevit: ubi quis beneficium quod in alium contulisset, cumulatè, cum; fœnore reciperet. Agathides enim Græcis glomi dicuntur, uerum allusionis decus in uoce Græca est, quod in sermone Latino reddi non potest.

Cicero. *Vt sementem feceris, ita & metes,*

Reportabis præmium tuis factis dignum. Perquam festiuum est, quod de Diogene refert Laërtius: Super cœnam quidam illi obijciebant ossa uelut cani, quod Cynicus esset, eam contumeliam sic ille pensauit: Accessit propius, & iuxta illos stans mingebat, uicissim illis canem agens. Sed propius huc pertinet, quod idem refert in Zenone, qui seruum in furto deprehensum cædebat: Seruus interim clamabat, in fatis fuisse ut furaretur. At Zenon, illud etiam, ut cædereris. Seruus quoniam audierat herum disputãtem de necessitate fatorum, eam prętexuit suo commisso. Sed scitè retorsit philosophus.

Idem. *Benefactis pensare delicta,*

Ἄλλοις ἐν ἐσθλοῖς τὸν δ' ἀποθοῦντι ψόγον.

Alijs benè actis hocce depellunt probrum.

PERFICIENDI SIVE ABSOLVENDI.

Cicero. *Nodum soluere.* Κάθαμμα λύειν.

Dicebatur, qui negocium alioqui impeditum facilè conficeret.

Tenedia bipennis. Τενέδιος πέλεκυς.

Id est: Tenedia securis. Conueniet aut in eos, qui nimium seuerè iudicant ac puniunt, aut qui celeriter expediunt controuersias & litium ambiguitates. Inde translatum, quod olim rex Tenedi securim gestans lites audire consueuit: caussaq; iudicata, protinus eum, qui fecisset iniuriam, securi percutere. Aut quod Tenedius quidam rex legem tulit in adulteros, ut utriusq; corpus securi concideretur, eiusq; legis exemplum etiam in filium ædidit.

Colophonem addidit.

Diogeni. Τὸν κολοφῶνα ἐπέθηκεν.

Dici consueuit, quum summa manus rei cuipiam imponitur, aut quum accedit id, sine quo negocium confici non potest. Strabo scribit Colophonios olim cum naualibus copijs abundasse, tum equestribus usque adeo præcelluisse, ut ubicunque gentium bellum gereretur, quod confici non posset, Colophoniorum equitum auxilio profligaretur.

Colophonium suffragium. Plato.

Κολοφονία ψῆφος.

Quum Colophonij duodecim ciuitatibus imperarent, quarum una Smyrna, in publicis concilijs si quando Smyrnensium æquales fuissent calculi, pars ea uincebat, cui subscripsissent Colophonij illi, quorum opera uicerant in prælio: Itaq; prouerbium quadrabit, quum significabimus iudicium aut suffragium alicuius plurimum in re quapiam ualere.

Summum fastigium imponere. Cicero.

Pro eo, quod est, Rem omnibus suis partibus absoluere. Exempla reperies apud Ciceronem. Translatum ab ędificatoribus, qui perfecto demum artificio, fastigium aliquod solent imponere.

Circulum absoluere. Τὸν κύκλον ἀποτελεῖν.

Est rem omnibus numeris, omnibusq; partibus perfectam reddere.

Summam manum addere. Seneca.

Mirum ni metaphora ab artificibus translata, qui primum rude quoddam operis simulachrum effingunt, atque hanc primam appellant manum, deinde formant expressius, postremo summa cura expoliunt, atq; hanc supremam seu summam manum uocant, Eadem figura dicimus, Nihil deesse præter extremam manum.

Supremum fabulæ actum addere. Cicero.

Pro eo, quod est, Extremum finem imponere. M. Tullius ad Quintum fratrem: Illud te ad extremum & oro & hortor, ut tanquam Poëtæ boni & actores industrij solent, sic tu in extrema parte & conclusione muneris ac negocij tui diligentissimus sis.

Ad umbilicum ducere. Horatius

Pro eo, quod est, Librum finire atque absoluere. Sunt enim umbilici, ornamenta quædam ossea aut lignea cornea'ue, umbilici nostri formam imitantia, quæ uoluminibus iam absolutis addebantur, atque hinc prouerbialem figuram esse natam: Ad umbilicum peruenit, id est, ad finem.

Ad coronidem usq;. Μέχρι τῆς κορωνίδος.

Id est: Vsque ad coronidem. Quum extremum finem rei cuiuspiam significamus. A nauibus translatum, quibus aliquid rostri speciem gerens solet addi. Iucundus erit, quoties transfertur ad animum, ueluti si quis studiorum coronidem dicat, aut moneat, ut egregijs cœptis auream addat coronidem. Aut uitæ laudabiliter actæ iubeat auream imponi coronidem, hoc est, mortem piam.

Seruatori tertium. Τὸν σώτηρι τρίτον.

Id est: Tertium seruatori. Pindari interpres ostendit antiquitus fuisse morem, ut in conuiuijs primus calix misceretur Ioui Olympio, secundus heroibus, tertius Ioui seruatori. Addit autem hunc calicem σωτῆρα appellatum, quod hucusq; potatio citra ebrietatem animiq; noxam consisteret. Iuxtà illud apud Apulcium Aesclepiadis dictum, existimantis primum craterem pertinere ad sitim, secundum ad uoluptatem, tertium ad ebrietatem, quartum ad insaniam.

Hesiodus. *Domum quum facis, ne relinquas impolitam.*

Sensus est: Vnicuiq; negocio, quod semel instituerimus, finem idoneum imponendum, ut nihil omnino desideretur. Veluti si quis adhortetur aliquem ne literarium studium deserat, sed laudabiliter institutis summam manum imponat, ne uulgò ludibrio sit.

Iulius Pollux. *Omnia octo.* Ἅπαντα ὀκτώ.

Cùm nihil deesse significamus, aut cùm multa inter se similia uidentur.

Cicero. *Si meus ille stylus fuisset.*

Pro eo, quod est, Si hoc negocij meo arbitrio, meoq; artificio comminisum fuisset. Translata metaphora à fabularum

larum autoribus, quorum stylo & calamo fabula rotà cõficitur. Porrò stylus est cuspis illa graphiaria, qua scribimus in tabulis ceratis.

Ad Herculis columnas. Ἡράκλειαι στῆλαι.

Sic enim uulgò dici solet τὰ πέρα γαδείρων ἱστορία. Quæ ultra Gades, inaccessa. Quo significant ultra columnas Herculis non esse quo progrediare. Columnas has Hercules ibi fixisse dicitur, quum boues uestigaret Geryonis, tanquam illic esset suprema orbis meta.

Ad phasim usq; nauigauit. Strabo.

Εἰς φᾶσιν ἔνθα ναυτίλοις ἔσχατον δρόμος.

Id est: Ad Phasim, ubi supremus cursus nauibus. Phasis Euxini sinus ex extrema nauigationis meta. Aut usque ad Britannos, quos autores extra mundi terminos ponunt.

Omni deuorato boue, in cauda defecit.

πάντα ἐκ τραγῶν τὸν βοῦν, εἰς τὴν οὐρὰν ἀπέκαμεν.

Hoc est, reliquo negocio peracto, in extremo fine defatigatus est.

Bellicum canere. *Receptui canere.*

Bellicum canere, pro eo, quod est, animare atq; exhortari. Receptui canere, pro finire. Signa canant, apud Martialem, id est, iam congrediamur. Et apud Plautum collaris signis depugnare, apud eundem uersis gladijs depugnare. Quin hoc ipsum collaris signis, haud dubie prouerbij speciem habet, quum significamus seriam & exactam de re disceptationem. Iuuenal.

Hæc tuba rixæ, Id est: hoc belli initium.

Hic telam texuit, ille deduxit. Iul. Poll.

Hoc est, Alter orsus est, alter perfecit.

Filum neuisti, & acu opus est. Hermipp.

Ῥάμμα ἀπέκλωσας, προσδεῖ ῥαφίδος.

Id est: Filum ductum est, opus est & acu. Quum significamus non satis esse cœpisse, nisi pari industria perficias. Didicisti artem, superest exercitatio. Didicisti grammaticam, restat dialectica. Didicisti sacras literas, restat bona uita.

Lucilius. *Summum suere centonem.*

Ad hanc formam pertinet, quod apud Nonium ait Lucilius: Sarcinatoris esse, summum suere cētonem optimē.

Plutarch. *Lunæ radijs, non maturescit botrus.*

Conueniet in eos, qui conantur quod ob defectum uirium non queunt perficere.

Nihil potest, nec addi, nec adimi.

De perfectis operibus ita uulgò dici solitum.

Aristotel. *Quadratus homo.*

Qui caret omni uitio, & quæ sunt uirtutis contemplabitur: ac fortunæ casus optimè feret, ac prorsus omni ex parte modulate, is uerè bonus est & quadrangulus.

Horatius. *Rudem accipere, Rude donare.*

Rudem accipere, pro dimitti à munere. Rude donare, pro dimittere. Inde ducta metaphora, quòd antiquitus gladiatores, quibus permissum erat, à gladiatorio munere cessare, rude donati dicebantur. Proinde quicunq; à munere quouis in ocium restituuntur, uel ob ætatem, uel ob imbecillitatem, rudem accepisse dicentur.

Solon. *Finem uitæ specta.*

Solon Crœso respondit, nemini competere nomen beati, nisi qui fœliciter uitæ cursum peregisset. Quod referens Iuuenalis: Quem uox, inquit, facunda Solonis Respicere extremæ iussit spacia ultima uitæ. Ouidius in transformationibus sic extulit: Sed scilicet ultima semper Expectanda dies homini est, diciq; beatus Ante obitum nemo supremaq; funera debet. Quin hodieq; passim omnibus est in ore: Ab exitu rem spectandam esse.

Homer. *Haud perficiet.*

Qui dicet negocium haud quaquam perfectum iri, uer-

uerbis Homericis id dicat licebit.

Τελέου δ' ἐδόρ οὔποτε τε ταίτην. Id est:

Verum hancce uiam haud perfecerit unquam.

Capere prouinciam. Tradere prouinciam. Terent.

Tradere prouinciam, figura prouerbiali dicunt, qui negocium aliquod curandum committit. Capiunt suscipiunt'ue prouinciam, qui rei curandæ onus in se recipiunt. Metaphora sumpta à consuetudine Romanorum, apud quos qui magistratum gerebant, prouincias alias alij sortiebantur. Terentius: O Geta, prouinciam suscepisti duram. Plautus: Abi rus, Abi directus in tuam prouinciam.

Cursu lampada trado. Lucretius

Cursu lampada tradere, est partes tuas quasi successione, in alium atq; alium transferre. Eodem pertinet illud Persianum: Qui prior es, quur me in decursu lampada poscis? Terent. Tradunt operas mutuas, & alijs alij uicissim suppetias ferunt.

Sarta tecta. Cicero.

Pro consummatis, probeq; curatis, & in quibus nihil sit omissum, ex solennibus uerbis Iureconsultorum abijt in prouerbium. Plaut. in Trin. Ne tibi ægritudinem pater parerem, parsi sedulo. Sarta tua præcepta usq; habui mea modestia.

PERFIDIA.

Verbis conceptis peierare. Plautus.

Olim iuraturo solennibus uerbis præibatur, quo iusiurandum esset firmius. Interdum iurans tenebat aram, quo maior esset iurisiurandi religio. Itaq; sanctissimum iusiurandum significantes, dicebant, nec si aram tenens iuraueris, credam tibi.

Θράττειν.

Θράττειν significat decipere, & Thracijs dolis tractare. Sunt enim θράττειν ancillæ Thraciæ.

Superauit dolum Troianum. Idem.

Plautus in Pseud. Superauit dolum Troianum, atq; uicit Pseudolus. Sentit autem de equo Troiano è trabibus contexto. Quemadmodum autem Græci per subornatum Sinonem imposuêre Troianis, ita Pseudolus per Harpagem imposuit Lenoni.

Ausonius

Græca fide. Ἑλληνικῇ πίστει.

Pro certa fide per ironiam. Ausonius. Mutuatur ad Græcam fidem. Euripides: πᾶσιν γὰρ ἕλλησιν ἐπίστιον κακόν, Id est: Græcia nequaquam nouit fidem.

Punica fides.

Pœnorum perfidia in prouerbium abiit, quod ea gens peculiariter perfuga, inanitatis q; notata sit.

Gregorius

Altera scabit, altera ferit.

Gregorius theologus: Ὥσπερ ἔστι τινὲς ἀνθρώποις τῇ μὲν τῶν χειρῶν ἁπαλύνων τὴν φαγεδαίνην, τῇ δὲ πατάσσων τὸν ἑταῖρον. Id est: Perinde quasi quis eiusdem uiri altera manu scabat carpur, altera malam ferret.

Æsopus.

Ex eodem ore calidum & frigidum efflare.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐξάγειν.

Bilingues & qui eundem modo laudant, modo uituperant, ex eodem ore calidum ac frigidum spirare dicuntur. Huic confine est illud Iacobi Apostoli: Ex eodem ore emanat dulce & amarum.

Magadari.

Μαγαδίζειν fiunt μαγαδίσαι, dicebantur olim, qui bilingues essent, eodem ore laudantes ac uituperantes, pudicè & obscœnè loquentes, ductum à magadide, quod organum esse διφωνον constat, simul emittens geminam uocem grauem & acutam, harmonia, quæ dicitur διὰ διὰ πασῶν.

Plutarch.

Altera manu fert aquam, altera ignem.

Τῇ μὲν ὕδωρ φορεῖ, τῇ δ' ἕτέρᾳ τὸ πῦρ.

In cum torqueas licebit, qui quum coràm sit blandus, occultè

cultè nocet. Aut in bilinguem, & nunc laudãtem, nunc uituperantem. Loquitur Plutarchus de muliere diuersis & contrarijs instructa.

Altera manu fert lapidem, altera panem ostentat. Plautus.

Qui coràm blandiuntur, clàm obtrectantes, palàm amicos agunt, clanculum nocent. Aut qui hic prosunt illic lædunt, falsam beneficij spem ostentant, ut nacti occasionem, funditus perdant, ij dicuntur altera manu portare lapidem, altera panem ostentare. Translatum ab ijs, qui canes ostentato pane pelliciunt, deinde accedentibus saxum illidunt.

PERPLEXVS.

Diogeni.

Ventus neq; manere sinit, neq; nauigare.

Ἄνεμος οὔτε μένειν ἐᾷ, οὔτε πλεῖν.

Vsus erit, ubi quis in eas rerũ angustias inciderit, ut nec relinquere negocium sit integrum, nec absoluendi sit facultas. Metaphora sumpta à uentis.

Auribus lupum teneo. Terent.

Donatus Græcam paræmiam Græcis adscribit uerbis: Τὸν αὐτὸν ἔχω τὸν λύκον, οὔτ' ἔχων, οὔτ' ἀφεῖναι δύναμαι. Id est: Auribus lupum teneo: neque retinere, neque amittere possum. Aiunt lupum non posse teneri auribus. Dicitur in eos, qui eiusmodi negocio inuoluuntur, quod neque relinquere sit integrum, neq; tolerari possit.

Hæret in uado. Ambrosius

Ambrosius in Lucam: In abruptum, inquit, disputationis uenimus, hæremus in uado. Metaphora à nauigio ducta, quod uado illisum frustra circumagitur. Tullius: Venit ad extremum, hæret in salebra. Sunt autem salebræ fluminum aut urarum obstacula, à saltu dictæ.

Gangamon. Æschylus

Iulius Pollux lib. 10. citat Æschylum, qui negocium inuolutum & explicatu difficile γογγάμωνα dixerit, quemadmodum dicimus nassam. Docet item genus esse retis inuolutis flexibus sinuosum ac perplexum, quod à Græ-

cis dicatur γαγγάμων, à γῶ quod est capio.

Cicero. *In aqua hæret.*

Qui fluctuat, neque in solido consistit. Translatum ab oratorum clepsydra, ut eum in aqua hærere dicamus, qui se distillata iam aqua, tamen è caussa non potest expedire.

Terent. *Nunc meæ in arctum coguntur copiæ.*

Terentius: In angustum oppido, nunc meę coguntur copiæ. Metaphora sumpta ab exercitu, qui undiq; obsidetur ab hostibus, ut difficile sit effugere.

Plato. *In puteo constrictus.* Ἐμ φρέατι συχόμενος.

Quadrabit in eos, qui in angustias eas redacti sunt, ut extricare sese nullo modo possint. Idem: In puteos cum cane pugnare, & Cantherium in fossa.

Homer. *Perplexus.*

Qui in maximis uersatur periculis, nec ullum affulget subsidium, usurpabit illud Homeri ex Odyss. ξ.

οὐδέ τι ἄλλο
Φαίνετο γαῖαν, ἀλλ' οὐρανός ἠδὲ θάλασσα. Id est:
Nec ulla apparuit ultrà
Tellus, sed nobis cœlum undiq;, & undiq; pontus.

Perplexus, animiq; consternati.

In eum, qui periculoso negocio consternatur animo, nec rationem inuenit, quæ explicet sese, quadrabit illud Homeri ex Iliad. Θ.

Νέστορα δ' ἐκ χειρῶν φύγον ἵππων ἠγαθέωντε. Id est:
Fugêre è manibus mirandæ Nestori habenæ.

Ne Execestides quidem uiam inuenerit.

Οὐδ' ἂν Ἐξηκεστίδης γε σαόφρων τήν γε κέλευθον εὕροι.

Id est: Ne Execestides quidem rectam uiam inuenerit. De negocio perplexo atque inexplicabili. Execestides quidam uulgò malè audiit, quòd immodicus esset in peregrinationibus, ut omnes uias quàm maximè cognitas haberet.

Laby-

Labyrinthus. Λαβύρινθος.

Labyrinthum olim uocabant orationẽ, aut rem quampiam uchementer impeditam & inextricabilem. Veluti si quis philosophiæ studium, Labyrinthum uocet. Sumptum à Labyrintho Dædali. Huic non dissimilis erat Mæander. Id erat picturæ genus ortum ab exemplo Labyrinthorum. Prudentius in carmine: Cultor dei, O tortuose serpens, Qui mille per Mæandros.

De gradu deijcere. Plato.

Pro eo, quod est, animo cõsternari, ac uelut à statu mentis dimoueri. In gradum reponere, quasi in pristinum locum restituere. Ad eandem formam pertinent, mouere loco, deturbare gradu, restituere in locum.

De possessione deijcere.

Ex sermone Iurisconsultorum in uulgi sermonem abiit, pro eo, quod est, famam cuipiam eripere, quam iam omnium consensu obtinuerit, aut adimere quippiam, quod suo quasi iure tenere uideatur. Nam ius semper fauet possidenti.

Peribis, si non feceris. Plautus.

Vbi quis in eum redactus est locum, ut nec aggredi rem possit citrà magnum incommodum, neque tuto omittere. *Si taxo, uapulabo.*

Nec currimus, nec remigamus.

Aptè torquebitur in illos, qui frustrà conantes nihil proficiunt, uidelicet aduersante fortuna.

Nec caput, nec pedes. Cicero.

Negocium ita perturbatum, ut nescias quo pacto uel expedias uel amittas, ueteres dicebant, nec caput habere, nec pedes.

PERSPICACITAS.

Lynceo perspicacior. Plato.

Sunt, qui tradant Lyncum primum reperisse fodinas metallorum, æris, argenti, & auri. Et hinc uulgo natam fabulam, quòd ea quoq; uideret, quæ sub terra forent:

Aristophanes in Pluto: βλέπειν τ' ἀποδείξω σ' ὀξύτερον τοῦ λυγκέως. Id est: Faxo ut uideas, uel Lynceo ipso acutius. Cicero: Quis est tam Lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat, nusquam incurrat?

Serpentis oculus. Οφεος ὄμμα.

De his dici consueuit, qui acribus & intentis intuerentur oculis. Ab animante sumpta metaphora. Horat.

Cur in amicorum uitijs tam cernis acutum
Quàm aut aquila, aut serpens Epidaurius?

Iulianus. Εν πλάτει.

Εν πλάτει dictum, accipiendum interpretantur Græci, quum paululum ultra præscriptum significant esse cõcedendum, præsertim in his quæ sunt humanitatis. Veluti si quis pollicitus solutionem ad diem Augusti decimũ, reddat postridie. Iulianus Pandectarum lib. 46. Titul. de solution. & lib. cap. Ratum autem dominum habere debet, mox quum primum certior factus est, sed hoc ἐν πλάτει & cum quodam spacio temporis accipi debet.

Odorari.

Translationes quę ducuntur à corporis sensibus, omnes ferè prouerbiales sunt: Velut adorari pro rescisсere, Olfacere, pro deprehendere. Subolere, pro suspectum esse. Obolere pro molestum esse, aut esse in suspicione. Huc pertinẽt & illa. Olet mendacium. Redolent Atticismũ. Olet lucernam. Cicero ad Atticum: Hominem degustes. Idem ad eundem: Et Latinus ille tuus Atticismus ex interuallo regustãdus. Et palato satisfacere dicitur, quod animo placet. Deuorare tædium. Absorbere molestiam. Affinia sunt illa: Sapiunt arrogantiam. Resipiunt iuuenile quiddam. Concoquere item, pro uincere molestiã. Nauseare cum tædio audire. Euomere, dicere quod dolor non sinebat reticere, Et expuere miseriã ex animo. Cõsputare, pro lacessere maledictis. Despuere, pro contemnere. Stomachari, pro indignari. Oculis ferre, pro uehementer amare, curæq; habere. In oculis esse. Obuersari oculis, id est, recordari, & in memoria, cogitationeq; esse. Respicere, curam agere, & rationem habere.

Pro-

Prospicere, in posterum consulere. Despicere, fastidire. Suspicere, mirari. Conniuere, pro data opera dissimulare. Cæcutire, hallucinari, pro falli iudicio.

PERSPICVITAS.

Vel cæco appareat. Plutarch.

De re uehementer perspicua. Eusebius aduersus Hieroclem:

Αλλὰ γὰρ καὶ τυφλῷ φασὶ δῆλον. Id est:
Quin etiam uel cæco perspicuum aiunt esse.

Et puero perspicuum est. καὶ παιδὶ δῆλον. Plato.

De re supra modum perspicua, confessaq;.

Notum lippis ac tonsoribus. Horat.

Quæ iam in ora uulgi abierunt, omnibus tonsoribus ac lippis nota dicuntur, propterea quod olim in tonstrinarum consessibus omnes rumores narrari consueuerunt. Horatius. Opinor Omnibus & lippis notum & tonsoribus esse. Nam lippi in tonsorum officinis desident, expetentes remedium oculorum.

Tanquam in speculo. *Tanquam in tabula.*

Καθάπερ ἐν κατόπτρῳ, καὶ ὥσπερ ἐν γραφῇ.

De re uehementer euidente, perspicuaq; Terent. Deniq; inspicere tanquam in speculum uitas omnium iubeo.

Rudius ac planius. Suidas.

Suidas admonet subesse prouerbium, quod hunc ad modum feratur, σαφέστερον μοι κ' ἀμαθέστερον φράσον. Id est: Apertiùs mihi loquere, atque indoctiùs. Sumptum à quibusdam ænigmatum inuolucris.

Electro lucidior. Ηλέκτρου διαφεγγέστερος. Lucian.

Id est: Electro pellucentior: De re magnopere dilucida.

Veluti è speculo. Ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς. Plutarch.

Dum quis rem uelut oculis subiectam, totam undiq; contemplatur.

Archimedes non posset melius describere. Cicero.

Archimedes Syracusanus geometra fuit celeberrimus.

nus-

nusquam non intentus figuris geometricis, adeò ut pingens sit interfectus.

Mens uidet, mens audit.

Νοῦς ὁρᾷ καὶ νοῦς ἀκούει.

Id est: Mens uidet, mens audit. Locus erit adagio, ubi iubemus quempiam attentum esse, quemadmodum dicimus: hic esto & isthic sum.

Candidus sermo. Δευκὸς λόγος.

Græcis dicitur oratio dilucida, perspicuaq; à colore qui inter cæteros plurimum habet lucis. Vndè λευκότερον εἰπεῖν dicuntur, qui clarius efferunt quod sentiunt, hoc est, σαφέστερον. Et λευκὴ φωνὴ uox dicitur quæ facilè penetrat aures auditorum.

PERTINACIA.

Aristoph. *Ostrei in morem hæret.*

Ὥσπερ λεπὰς προσέχεται. Id est: Ostrei siue conchylij in morem adhæret. Aristophanes dixit in anum quæ ægrè à iuuene diuellebatur:

Ὦ εὐτόνως ὦ ζεῦ βασιλεῦ τὸ γραΐδιον
ὥσπερ λεπὰς τῷ μειρακίῳ προσέχεται. Id est:
O Iupiter, quàm fortiter conchæ modo,
Isthæc anicula adhæret adolescentulo.

Est concharum genus quod capillamentis quibusdam inter se cohæret, quo tutius sit aduersus undarũ motus.

Alios tragœdos prouocat.

Lycurgus sophista. Τοὺς ἑτέρους τραγῳδοὺς ἀγωνιῶται. Id est: Aduersus reliquos tragœdos sese parat. Didymus ostendit dici solitum in eos qui sese componunt instruuntq; aduersus partem aduersam. Translatum uidetur à certaminibus Baccho sacris, in quibus tragœdorum feruebat concertatio. Huc referas licet paulò inferiùs adductum:

Auriculam mordicus.

Cicero. *Mordicus tenere.*

Est summa pertinacia tueri, quod Græci uocant ὀδάξ. In eundem sensum dixit Seneca: Vtraq; manu,

Toto

Toto corpore. *Omnibus unguiculis.* Idem.

A feris sumpta metaphora, quæ dentibus, unguibus, totoq; corpore retinere solent, quod nolint extorqueri.

Gladiatorio animo.

Terent. in Phorm. Hem gladiatorio animo ad me affectant uiam. Quo significatur ita tendi ad nocendum alteri, ut id cum proprio etiam periculo tentetur, animo pertinaci, paratoq; uel perdere uel perire. Terent.

Nisi crura fracta fuerint.

Marcus Tullius docet prouerbio fuisse iactatum in C. Plancum, cum perire non posse, nisi crura et fracta fuissent. Is incenderat curiam, ob quod facinus quum esset eiectus in exilium, tamen post armatus ausus est redire in urbem. Cicero.

PHILAVTIA.

Non uidemus manticæ, quod in tergo est. Persius.

Id est: Non uidemus nostra ipsorum uitia, quum aliena curiosis oculis perspiciamus. Finxit Aesopus singulos mortales binas habere manticas, hoc est, peras. Alteram, ante pectus: alteram à scapulis, tergoq; propendẽtem. Sed in priorem, inquit, aliena uitia immittimus, in posteriorem nostra.

Quod uolumus sanctum est.

D. Augustinus lib. contra Cresconium Grammaticum IIII. Non iam ut uetus prouerbiũ fertur, quod uolumus sanctũ est, sed etiã quãdo uolumus, & quãdiu uolumus. Genus hoc hominũ hodie regnat in mundo, qui pietatẽ nõ exigũt ad Christi regulã, sed ad suos affectus, & quicquid uehementer amant, hoc uideri uolunt etiã sanctũ. August.

Papæ Myxus. Βαβαὶ μύξος.

In gloriosos & iactabundos dici consueuit. Nam βαβαὶ stuporis & admirationis significationem habet. Myxus autem sacerdos quispiam fuit Dianæ, gloriosus & magniloquus.

Amicos tragœdos æmulatus. Didymus

Τοὺς

Τοὺς ἐταίρους ξαγῳδοὺς ἀγωνιᾶν.

Sumptum ab histrionibus tragœdiarum, qui quum sint leuissimi nebulones, tamen ubi deum aut regem agunt in fabula, tum cultu, uoce, gestu'que maiestatem quandam imitantur. dici solitum de his qui sese accommodarent & morum seueritatem sumerent ad æmulationem aliorum.

Plutarch. *Tragicè loqui.* Τραγικώτερον λαλεῖν.

Est uerbis uti magnificentioribus. Est enim tragicorum character sublimis, amarq; tragœdia ampullas & sesquipedalia uerba.

Turpis iactantia.

Homer. Non est generosi animi iactare sese de his, quæ fortiter aut feliciter fecit. Super hoc ita Menelaus apud Homerum Iliad. p.

οὐ μὶν καλὸν ὑπὶρ ἔοργε μέγα κτεάτεσσιν.

Id est:

Haud sanè pulchrum sese iactare superbè.

Diogeni. *Ne magna loquaris.* Μὴ μεγάλα λέγε.

Admonet temperandum esse à magniloquentia. Horat.

Proiecit ampullas & sesquipedalia uerba. Idem:

Et spirat tragicum satis & feliciter audet.

Argenti fontes. Ἀργύρου πηγὴν λαλεῖν.

Id est: Argenti fontes loquuntur. In eos, qui stolidè quidem atq; indoctè, sed arroganter tamen & confidenter loquerentur, opibus uidelicet suis freti. Mimus:

Fortuna quem nimiũ fouet, stultũ facit. Antiphanes:

Opes enim, sicut medicus malus,

Vbi ceperint, reddunt uidentes ilico cæcos. Quadrabit in eos quoq;, quorum oratio propter opum fiduciam plus satis libera atq; audax uidebitur. Nam quemadmodum paupertas timiditatẽ adfert, itidem opulentia παῤῥησίαν, id est, loquẽdi confidentiã adducere solet.

Horat. *Fœnum habet in cornu.*

In homines feroces ac maledicos dicitur. Fœnum habet in cornu. Horat. in Sermon. Fœnum habet in cornu, longè fuge. Inde translatum, ut Acroni placet, quòd antiquitus bubus cornupetis fœnum pro signo in cornu appenderetur, quo sibi caueret, qui forte occurrisset.

Colophonia ferocia. Κολοφωνία θρασύτης. Diogenia

In insolentes, qui ferociter decipiunt & affligunt humiliores fortunæ homines. Aut in eos, quibus sua ferocitas exitium attulit. Sumptum ab arrogantia, superbiaq; eius gentis.

Oleum in auricula ferre. Martial.

Est apud Martialem, Poëta taxare uidetur hominem rigida, supinaq; aure:

Narratur quidam bellè dixisse Marulle,

Qui referre oleum dixit in auricula.

Neq; negauerim posse referri ad assentatores, qui uelut oleum in aurem instillant, dum iucunda loquuntur magis, quàm salutaria.

Oleum uendere.

Huc pertinebit & illud Euangelicum, de uenditoribus olei.

Fortuna reddit insolentes.

In eum, qui posteaquam fortuna secundior affulsit, animos item effert, & paulò confidentius gerit sese, quadrabit illud Homeri: Homer.

Lætatus uentis pandebat uela secundis.

Ab Eteobutadis ducit genus.

Ἐξ Ἐτεοβουτάδων ἕλκει τὸ γένος.

Dici solitum de his, qui maioribus illustribus & antiquæ nobilitate sunt orundi, uidelicet à Buto quopiam, qui sacerdotes instituit Athenis. Et ab huius posteris postea sunt mi magistratus creabantur. Venustius erit, si per ironiam sumatur in hominem obscurum, aut nobilitatis & imaginis ostentatorem.

Ne intra uestibulum quidem. Οὐδ' ἔντὸς ἐωρᾶν.

In tumidos, feroces & insolentes dici solitum, qui procul omnes à se submouent.

Aut

Plutarch. *Aut minus animi, aut plus potentiæ.*

Η φρονεῖν ἔλασσον, ἢ δύνασθαι πλέον.

Id est: Oportet aut minùs animosum esse, aut plus posse. Conuenit in feroces, quorum arrogantiæ non suppetant uires. Aut qui non timent irritare, quem uincere non possint. Plutarchus: Aut adde uiribus, aut detrahe animo.

Aristoph. *Mendax atraphaxis.* τῦφος ἅρμοττε πλέκτα ἀτραφάξις.

Id est: Referta mendaciis atraphaxis. De tumidis acutofis. Atraphaxis holeris genus, quod celeriter in altum surgit. Latinis atriplex dicitur, betarum generi affinis.

Suum cuiq; pulchrum.

Vide alia alijs placent.

Homer. *Suo quisq; studio gaudet.*

Qui dicet alijs studijs alios teneri, & unumquenque suo uictitare quæsiu, proferet illud Homeri:

οὐ γὰρ φαίηκας μάλ' ἐϋξέστῃσι φαρέτρῃς,
Ἀλλ' ἐρετμοῖς καὶ ἐπίστιον ἱστοπεδίλοις. Id est:
Nam Phæacibus haud cordi iacula atq; pharetra,
Sed remi, tabulisq; ratis compactilis æquis.

Horatius: Tractent fabrilia fabri.

Festucam ex oculo alterius deijcere.

Matth. 7. Matthæus: Quid autem uides festucam in oculo fratris tui, trabem uerò quę in oculo tuo est, non intelligis? Horat. Qui ne tuberibus propriis offendat amicum. Postulat, ignoscat uerrucis illius æquum est. Tubera, maiora uitia dixit: uerrucas minora, quæ alibi ueneres appellauit. Hinc & illud: Verrucis offendi qui tubera habet.

Suus cuiq; crepitus bene olet.

Nemo est cui sua mala, non uideantur uel optima.

Plato. *Ipsis placet.* Αὐτοῖς ἀρέσκει.

Vbi rem parum nobis probari, aut causam nihil ad nos pertinere significamus. Terent. Mihi non fit uerisimile. Atqui ipsis commentum placet. *Suis quisq; con-*

filijs, suæq; sententiæ blanditur. Homerus: ἥνδανε θυμῷ. Id est: Placuit animo. Item. *Sic lubitum est animo meo.* Vergilius. Dijs aliter uisum.

Pedere thus. Βδέειν λιβανωτόν. Aristoph.

Accommodabitur in hos, quorum & uitia placent, aut ipsis, aut alijs impendio amantibus. Aristophanes: Non enim thus pedo. Quadrabit & in assentatores.

In armis accisset. Ἐπὶ τοῖς ὅπλοις ἀκκίζεται.

In eum, qui sibi placet, sesęq; quasi contemplatur in armis suis. De Accone muliere, quę ad speculum inepte sibi blandiebatur.

Philauti. φίλαυτοι.

Qui sibi uehementer placent. Vitium autem φιλαυτίας dicitur. Quod appositè circumloquens Horatius, Cæcus (inquit) amor sui.

Quæ quis ipse facit. Aristotel.

Aristotel. Rhetoricorum lib. 2. disputans de affectibus, refert hoc dictum ut uulgò iactatum: ἃ γάρ τις αὐτὸς ποιῇ, ταῦτα λίγιστα δοκεῖ πάσχειν μὴ νεμεσητῶς. Id est: Nã quæ quis ipse facit, hæc dicitur uicinis non uertere uitio. Conuenit cum illo Terentiano: homine imperito nil quicquam est iniustius, qui nihil nisi quod ipse facit, rectum putat. Sunt enim qui damnant quicquid ipsi non possunt assequi.

Et me mater. &c. Theocrit.

Theocritus Ecloga cui titulus νομεῖς:

Κἠμὲ τοιοῦτ' ἀ μάτηρ πολλάκις Θ- ἠμύσεμεν. Id est:
Me quoq; Pollucem mea mater uincere dixit.

Cùm quis anteponitur, aut æquatur ijs, cum quibus nullo modo conferendus est. Matres enim amore cęcutiunt in filios, & formosissimos putant, qui sunt deformes, foetissimos, qui ignauissimi. Pollux pugil optimus fuisse credatur.

Teipsum laudas. Σαυτὸν ἐπαινεῖς.

Vbi quis sese laudat, suiq; tibicinem agit.

Plutarch. *Teipſum inſpice.*

Μὴ τοὺμὸν ἀλλὰ μὴ δ' σὸν φῦλον σκόπει.

Id eſt: Age non meum, uerum & tuum inſpicito genus. Stultum eſt in alterum dicere, quod in te poſſit retorqueri.

Lucian. *Patriæ fumus igni alieno luculentior.*

Lucianus: Καὶ ὁ τὸς πατρίδος αὐτῷ καπνὸς λαμπρότερος ἐφάνη τοῦ τῶν ἄλλων πυρός. Id eſt. Patriæ fumus luculentior homini uidetur, quàm ignis alibi. Homerus Odyſſeæ A.

ἱέμενόν τε τὸν καπνὸν ἀποθρῴσκοντα νοῆσαι,
ἦς γαίης. Id eſt:

Exoptans oculis ſurgentem cernere fumum
Natalis terræ.

Multi te operint, ſi teipſum laudas,

Πολλοί σοι μισῆσιν ἢν σαυτὸν φιλῇς.

Id eſt: Multi oderint, ſi temetipſe diligas. Multis enim diſplicere oportet, qui nimium ſibi placet. Nulli minus ſunt appoſiti ad mutuum amorem ac beneuolentiam, quàm qui ſeſe uehementer amant.

Sine riuali diligere.

Auſonius Qui ſtultè mirantur, quod neom alius concupiſcat, ueluti fimia catulos ſuos, & miratur, ac amplectitur: & indocti poetæ ſuas nugas ſoli diligunt. Tullius: O dij quã ineptus, quam ſeſe amans ſine riuali. Horatius in Arte poetica:

Nullum ultra uerbum, aut operam ſumebat inanem,
Quin ſine riuali, teq; & tua ſolus amares.

POTENTES.

In omnia potentes.

Heſiodus. In eos, qui plurimum poſſunt uel nocere, uel prodeſſe, quadrabit illud Heſiodi:

Ἐν τοῖς γὰρ αἰλῷ ἰσὸν ἡμῖσυ ἀγαθῷ τι καὶ ἄρτι.

Eſt enim in his pariter ſita ſumma boni & mali que. Accommodare licebit uel in hominem, cuius ſumma ſit autoritas, uel in rem quæ plurimum habeat momenti, uel in principem, aut uehementer gratioſum, ſiue in pecuniam per iocum, uel in literas ac uirtutes ſerio.

Nutu atq; renutu.

Cui ſummam potentiam aſſcribimus, eius nutu ac renutu cuncta geri dicimus. Multum eſt uerbo efficere quod uelis, at plus eſt idem efficere nutu ac renutu.

Preces armatæ. Cicero.

M. Tullius προσαγωγὴν appellat, ſuaſionem cum neceſſitate uiſque coniunctam. Quales ſunt principum preces. Ouid. Precibuſq; minas regaliter addit.

PRAELONGI.

Coloſſi magnitudine.

Κολοσσοῦ τὸ μέγεθος.

Id eſt: Coloſſæa magnitudine. In homines prægrãdi corporis mole. A ſtatuis ingẽtibus, quas Coloſſos appellãt.

Caligæ Maximini. Iul. Poſſ.

In homines inſulſos, & immodicæ proceritatis. Natum à Maximino imperatore, octo pedes & ſemis longo.

Clematis Aegyptia. κλήματις αἰγυπτία. Demetri⁹

In eos, qui corpore præter modum procero, atro colore eſſent, natum haud dubie ab eius herbæ ſpecie. Dicitur autem quòd hanc maximè gignat Aegyptus, folio lauri, longo tenuiq; &c.

Amens longus. Ἀνὴρ ὁ μακρός. Sophocl.

Amens qui longus: hoc eſt quod uulgò dicitur prælongis mentem deeſſe, puſillis nimium adeſſe animorum.

Nullus malus magnus piſcis. Athenæus

Οὐδὲν κακὸς μέγας ἰχθύς.

In homines prægrandi quidem corpore, cæterum ingenio nullo. Idem: Nullus magnus putris piſcis.

Pinguis uenter, non gignit ſenſum tenuem. Hierony.

Παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.

Id est: Subtile pectus uenter obesus non parit. Admonet adagium, luxu corporis hebetescere mentis aciem.

Suidas. *Pusillus, quantus Molon.*

μικρὸς κλίκος Μόλον.

Id est: Pusillus ut Molon. De uehementer breui statura corporis homuncionibus. Suidas ostendit duos fuisse Molones, nota sicuti coniicio, corporis breuitate, quorum alter histrio fuerit, alter fur, honesti scilicet quæstus uterq;.

PRAETER SPEM BONVM AVT MALVM.

Zenodot. *Coturnix Herculem.*

Ὀρθὺς ἔσωσεν ἡρακλῆν τὸν κθτῆρον.

Id est: Seruauit Herculem coturnix strenuum. Adagionis originem ad huiusmodi fabulam referunt. Coturnicem quãdam Herculi in deliciis fuisse, cuius nidore cum uiua incenderetur, ille mortuus sit in uitam restitutus. Dici solitum de his, qui in periculo seruati essent ab his, à quibus minimè sperarant.

Faciunt & sphaceli immunitatem.

Καὶ σφάκελοι ποιοῦσιν ἀτίλειαν. Id est: Faciunt & sphaceli immunitatem. Athenis celebratum prouerbium de his, qui quouis prętextu quod uolũt assequuntur. Natum ab euentu. Sphacelus autem morbi genus est, quod ex immodica defatigatione solet accidere. Quidam putant esse tormina articulorum, quidam ossium tabem. Hesychius indicat, quemlibet dolorem grauem sphacelum dici.

Omnia secunda saltat senex.

Iocus prouerbialis, quo conueniet uti, quoties res prius in periculum adducta, præter expectationem feliciter exierit. Quum aliquando Romæ ludi Circenses Apollini celebrarentur, & Hannibal nuntiatus esset, circa portam Collinam ingruere, omnes raptis armis concurrunt. Reuersi postea quum piaculum formidarent, inuenerunt

nerunt saltantem in circo senem quendam, qui quum interrogatus, dixisset se non interrupisse saltationem, ductum est hoc prouerbium. Salua res, saltante sene. Huic finitimum est. γλαῦξ ἵπτατο. Id est: Noctua uolauit.

Homo homini deus.

Ἄνθρωπος ἀνθρώπου δαιμόνιον.

Quod dici solet de eo, qui subitam atq; insperatam attulit salutem, aut qui in magno quopiam beneficio iuuit. Antiquitas enim nihil aliud existimabat esse deũ, quàm prodesse mortalibus.

Deus ex improuiso apparens. Lucian.

Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς ἐπιφανείς.

In eos dicitur, quibus in rebus perplexis præter spem exoritur aliquis, qui salutem adferat, negociiq; difficultatem expediat.

Mercuriale.

Ἑρμῶον Græci uocabant lucrum præter expectationem oblatum, à primitiis quas olim in uiis ponebant Mercurio, iis uiatores uescebantur. Alii malunt ductũ ab aceruis lapidum, quos in itineribus ambiguis Mercurio sacros ponebant.

Deorum manus. Θεῶν χεῖρες.

Olim per ironiam, ut opinor, dicebantur efficacia illa pharmaca, quæ plurimis ex rebus, & è longinquo petitis conficiuntur.

Negocium ex ocio. Πράγματ' ἐξ ἀπραξίας. Suidas.

Ex ocio negocium. Vbi res præter opinionem euenit, & inde tumultus oboritur, unde tranquillitatem & ociũ sperabamus.

Euentus præter expectationem. Homer.

Quoties res multos secus euenit, quàm uel fuerat instituta, uel probabilibus cõiecturis euentura uidebatur, congruet illud Homeri ex Iliad. P.

Ἀλλ' ἀνί τε διὸς κρείσσων νόος αἰγιόχοιο. Id est:

Verum præpoliet magni Iouis usq; uoluntas.

Vergil. *Mopso Nisa datur.*

Quum præter omnium spem res præclara contigit cuipiam prorsus indigno, ut nihil iam non posse sperari uel à quouis appareat, Mopso Nisa datur, quid non speremus amantes? Nam Mopsum dicens, intelligit infimum abiectissimum'que pastorem, Nisam puellam insigni forma.

Glaucus poto melle resurrexit.

Γλαῦκος πινὼν μέλι ἀνέστι.

Id est: Glaucus poto melle reuixit. Dici solitum, quoties aliquis uulgari rumore dictus mortuus, denuo prodit in publicum, & quasi rediuiuus apparet iis, quibus persuasum fuerat, eum uita defunctum esse. Satis constat ab euentu natum, nempe Glaucum quempiam præter omnium expectationem, gustato mellito pharmaco reualuisse.

Pindarus *Insperabilem uitam agis.* Ἀνέλπιστον βίον ζῆς.

Id est: Insperatam uitam agis. Sic enim loquuntur Attici, hoc est, uitam mirificam, & quam ne sperare quidem auderet quisquam.

Lauares Peliam. Λούσας τὸν πελίαν.

Plutarch. Id est: Laues Peliam. Dictum apparet, ubi quis salutem pollicitus, adfert exitiũ. Aut ubi quis prodesse conatus, ingens addidit malum. Ductum à notissima Peliæ fabula, quem dum filiæ à Medea persuasæ student ad iuuentam reuocare, lebeti feruenti impositum occiderunt.

Homer. *Subitum remedium periculi.*

Quum indicabimus rem in extremum discrimen adductam, actumq; fuisse, ni subita salus protinus affulsisset, conueniet illud Homeri ex Iliad. Θ.

Εἰ μὴ ἄρ' ἐξ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Ni ilico sensisset genitor diuũmq; hominumq;.

PROBRVM, GLORIA.

Homer. *Gloriosum & apud posteros.*

Quum

Quum facinus significabimus, cuius famam & posteritas celebratura uideatur, quadrabit illud Homeri ex Iliados X.

Ἀλλὰ μέγα ῥέζαι τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.

Imò facinus insigne peregit,
Ipsa etiam quod posteritas exaudiat.

Gloria futuri. Τὸ δέ τοι κλέος ἐσσομένοιο. Plutarch.

Admonet, famam laudemq; rectè factorum contingere potissimum apud posteros. Ouidius:

Pascitur in uiuis liuor, post fata quiescit.

Non omnino temerè est, quod uulgò dictitant. Aristotel.

Non planè falsum uidetur, quod plurimis est in ore, quodq; populi consensus approbat. Aristides dicit, non usquequaq; irritum esse solere, quicquid rumore populi iactatum fuerit.

Sutorium atramentum. Cicero.

Tullius lib. Epistol. 9. Iam pater eius accusatus est à M. Antonio, sutorio atramento absolutus putatur. Sentit (opinor) hominem absolutum fuisse iudicum corruptela, non citra infamiam. Est enim huiusmodi sutorium atramentum, ut neque magnopere atram imprimat notam, neq; nullam tamen illinat maculam. Plinius simili figura dixit: Vetelliana cicatrice stigmosum.

Scarabeo nigrior. Καινθάρου μελάντερος.

In fœdos & uehementer atros ac fuscos. Nam scarabeus animal insigni, sed fœdo nigrore est.

Dedecus publicum. Homer.

Res omnibus modis infamis ac perniciosa, non ineleganter indicabitur his uersibus Homeri ex Iliad. Γ.

Πατρίτε σῷ μέγα πῦμα πολεῖτε παντίτε δήμῳ
Δεσμένεσιν μὲν γάρμα, κατηφείην δέσει αὐτῷ. Id est:

Noxa ingens urbiq; tuæ, populoq; patriq;,
Hosti gaudia, sed probrumq; dolorq; tibi ipsi.

Cythonymi probrum. Κυθωνύμου αἶχος: Zenodot.

Id est: Cythonymi dedecus. In hominem uehemẽter in-

famè fœdi q; nominis, cuius q; nomen iure supprimi debeat uel ob malefacta, uel ob calamitates. Vnde & Graeca uox à celando nomine dicta est. Et hodie dictitans uulgò, tegendam ollam, quoties innuunt fœdius esse facinus, quàm ut autoris facienda sit mentio.

Horatius. *Cerite cera dignus.*

Olim notari dignos atque improbos & nequam homines, Cerite cera dignos prouerbio uocabant, nimirum Ceritem ceram, insignè ignominiam appellãtes. Horat.

Quid deceat, quid non obliti, Cerite cera
Digni, remigium uitiosum Ithacensis Vlyssis.

Acron & Porphyrion huiusmodi tradunt originem adagij: Romani Ceritibus bello subactis, eam dixere conditionem, ne suffragij ius haberent, ne leges ullas aut æderent aut haberent.

Hic bonorum uirorum morbus est.

Αὕτη γὲ χρηστῶν ὀδὶν ἀνδρῶν ἡ νόσος.

Id est: At ille sanè morbus est probi uiri. Vti licebit, quum id probro datur, quod magis laudi duci oportebat. Aut in tristia quædam & seuera uitia, quæ quum atrociora sint, tamen minus obnoxia sunt infamiæ, quòd his magnates ac probati laborent.

Apostoli⁹ *Quem fortuna pinxerat.*

Ὃν τύχη μέλανα γράφῃ, τοῦτον οὐ πᾶς χρὸς
Δύναται λευκάναι.

Quem fortuna nigrum scripserit, hunc non uniuersum æuum candidum reddere potest. Hoc est, Cui fortuna refragatur, huic quicquid tentauerit, infeliciter cedet. Allusum est ad nigros & albos calculos suffragiorum.

Zenodot. *Cur non suspendis te?*

Τί οὐκ ἀπάγχῃ, ἵνα θεὸς ἥρως γένῃς;

Id est: Quin te suspendis, ut apud Thebanos heros fias? Apud illos summus honos habebatur his, qui sibi mortem cõsciuissent, præsertim pro salute patriæ. Dici posse uide-

uidetur in eos, qui famæ ducti cupiditate, semel periculis grauibus obnciunt.

Adhortantis ad gloriam. Homer.

Quum horrabimur ad immortalem gloriam egregijs parandam factis, non incõcinne adhibebimus illud carmen, quo Tullius aliquot locis usus est.

Ἀλλὰ σὺ ἴσθ' ἵνα τοι καὶ ὀπιπρὸ φέρηαι ἀνωϊστὶ κέλευθα.

Strennuus esto, quo te posteritas quoq; laudet.

Fractis auribus.

Galenus contra Thrasybulum: Ὧν ἴσι τὰ θαυμασὰ τουτὶ συγγράμματα, νῦν ὑπὸ τῶν τὰ ὦτα κατηγμένων περιφερόμενα. Id est: Quorum sunt admirandi isti libri, qui circumferuntur ab his qui fractas gerunt aures. De pugilibus ni fallor, sentit, qui postea facti medici scribunt libros. aut potiùs de libris imperitorum medicorum, qui leguntur à pugilibus, qui solent habere laceras aures more suum, oculos suggillatos, rotam faciem tuberibus notatam, ex arte, quam exercent.

PROCLIVITAS.

Currentem incitare. Τὸν τρέχοντα ὀτρύνω. Homer.

Est adhortari quempiam ad id, ad quod iam suapte sponte tendit. Homerus: Quid me sponte mea properantem maxime Atrida Extimulas?

Benè plaustrum perculit.

Rusticorum prouerbium est: Benè plaustrum perculit. In eos, qui quempiam impellunt, quò sua sponte iam propendebat. Translatum à plaustris onustis. Plautus: Qui moner, quasi adiuuat.

A uicinis exemplum habent.

Qui faciunt quippiam aliorum exemplo prouocati. Vicinus enim uicino morbum suum affricat, & malorum commercio reddimur deteriores. Terent. Quid istuc tam mirum est, de te si exemplum capit?

In planiciem equum. Εἰς πεδίον τὸν ἵππον. Plato.

Quoties quis ad id prouocatur, in quo plurimum ualet,

quoq; uel maximè gaudet. Equus in campo tanquam in sua est harena. Plato. Equites in planiciem prouocas, Socratem ad disputandum.

Diogeni. *Mustelæ seuum.* γαλῆς ἔαρ.

Id est: Mustelæ pingue, subaudiendum das, aut committis. Quum ea dantur, quorum qui accipiunt, natura sunt appetentissimi, gaudet enim hoc animal præcipue seuo, uelut si quis laudaret laudis auidissimum, aut ad bibendum prouocaret natura biboſum.

Plinius. *Calcar addere currenti.*

Ouid. Non opus admisso subdere calcar equo. Sunt autem fermè prouerbiales in totum illæ metaphoræ, Subdere calcar, Subdere stimulos, quemadmodum & illæ: Inijcere frenum, Cõpescere freno, Reuocare freno. &c.

Suidas. *Vna scutica omnes impellit.*

Μία μάστιξ πάντας ἐλαύνει.

Id est: Vna scutica incitat omnes. De negocio dictum, quod facilè fieret, uidelicet à prõptis omnibus, ac suapte sponte currẽtibus. Vel in hos, quos eadem causa impellit, puta eadem spes lucri, studium commune, idem amor aut studium. Sumptum ab aurigis.

Lydum in planiciem prouocas.

Λυδὸν εἰς πεδίον προκαλεῖς.

Id est: Lydum in campum prouocas. In eum competit, qui lacessit iamdudum ad id propensum & promptum. Notari Lydi, quòd ad bellum capessendum æquo propensiores essent.

Sphæra per præcipitium.

Ἡ σφαῖρα μετὰ πρανοῦς.

Id est: Globus per decliue, subaudiendum, uoluitur aut mittitur: perinde est, quasi dicas, currentẽ incitare. Nam sphæra facilè per locum decliuem deuoluitur. Nec malè quadrabit in eos, qui uitæ genus aliquod nacti sunt, ad quod uidentur esse natura propensi.

Vno

Vno digitulo. Terent.

Vno digitulo, summam negocij facilitatem significabant. Terent. Qui mihi nunc uno digitulo fores aperis fortunatus. Hieronymus: De qua nobis minitaris, uno (ut aiunt) digitulo repellam.

Suade lupis ut insaniant. Theocrit.

Vbi quis animum inducit ad rem stultissimã, quam non aggrederetur nisi insanus. Nam lupi insaniunt uel sua sponte, uelut si quis tyrannum instiget ad crudelitatem.

In numerato habere.

Qui in causſis agendis est ingenio præsentissimo, & quicquid alijs præstaret diutina cogitatio, id illi prima statim animi intentio daret. Sumptum ab his, qui res suas ad certissimum calculum redegerunt, hoc est, ad pecuniam numeratam.

Titio ad ignem. Δάλον ἐπὶ πῦρ.

Vbi quis applicatur ad eas res, ad quas natura propensus est: ut si mulierosus ad puellarum conuictum, sanguinis auidus ad militiam. Non admodum abludit ab illo: In matulam immeiere.

Maturior moro. πεπαίτερον μόρου.

Dici potest uel in hominem miti ingenio præditum, uel in mollem, uel in uehementer propensum ad aliquid, uelut in uirginem nupturientem.

Olla lenticulam attigit.

Χύτρα γὰρ φακίσκον ἥψατο.

Id est: Sed olla lenticulam attigit. Conueniet in eos, qui uehementer propensi sunt ad aliquid. &c. Olla fictilis uidetur amare lentem.

Ignis ad torrem. πῦρ ἐπὶ λαλὸν ἐλθών. Diogeni.

Id est: Ignis ad torrem ueniẽs. De negocio quod raptim facilè que conficitur, quasi quum ultrò ignis ad torrem transuolat, ob materiei siccitatem.

Quàm facilè uulpes pyrum comest. Plautus.

Plau-

Plautus: Tam facilè uinces, quàm uulpes pyrum comest. De re factu procliui. Quod nihil negocij sit uulpi dentatissimæ pyrum edere.

Plautus. *Tam in procliui quàm imber.*

Plautus: Tam hoc tibi in procliui quàm imber est, quando pluit. Nam procliue propriè dicitur, quod ex alto deorsum propendet: Arduum est autem onera submoliri in altum.

Cicero. *Tanquam de narthecio.*

Pro eo quod est, Ex parato, & ad manum. Nam narthecium (opinor) uocat pyxidem, unde pharmacopolæ depromunt medicamenta,

Strabo. *Mercator nauiga, & expone.*

Quoties significabimus rei cuiuspiam esse tantam auiditatem, ut nulla copia sufficiat: præsertim si quid mali sit, quod expetitur.

Plinius. *Vna pertica.*

Pro eo quod est, eadem opera. Sumptum uidetur ab his, qui metiuntur agros. Perticam posuit pro decempeda. Seruius dixit perticam esse lineam, qua diuiduntur agri.

Tharichus assus est simul atq; simul uiderit ignem.

Athenęus Τάριχος ὀπτὸς ἐνθὺς ἂν ἴδῃ τὸ πῦρ. Id est:

Tarichus assus mox ut ignem uiderit.

Est autem Tarichus piscis salsus. Opinor idem esse cum illo, ἀφύα ἐς τὸ πῦρ.

Referas huc citatum antè: Ignem gladio ne fodito:

PROFICIENTIVM IN MELIVS.

Plautus. *Ab asinis ad boues.*

Ex humiliori conditione ad ditiorum partes transire.

Aristoph. *Diues factus, iam desijt gaudere lentè.*

Επειτα πλουτῶν οὐκ ἔθ' ἥδετ' φακῇ.

Id est: Lenticula diuiti placere desijt. Lens legumen pauperum ac tenuium cibus est. Quæ fastiditur simulatque lau-

lautior fortuna contigit. Vnde prouerbium in eos, quibus ad uberiorem conditionem euectis, fastidio sunt ea, quæ prius inopes boni consulebant.

Satis quercus. Αλις δρυός,

Id est: Sat quercus. Vetus adagium in eos, qui relicto uictu sordido, ad elegãtiorem lautioremq; digrediuntur. Aut quoties pristinum aliquod studium aut institutum relinquitur.

Non enim spinæ. Οὐ γὰρ ἄκανθαι.

De conditione dicebatur in melius commutata. Sumpta metaphora à noualibus, quæ repurgatis spinis, frugiferæ incipiunt esse.

Effugi malum, inueni bonum. Zenodot.

Εφυγον κακὸν, εὗρον ἄμεινον.

Id est: Euasi mala, nactus sum meliora. Dici solitum, si quando fortuna lautior cuipiam contigisset.

Iuxta cubitum profecit.

Κατὰ πῆχυν ἐπεδείδου.

De eo dicebatur, qui promotus esset ad meliora, siue quum quis ordine progreditur legitimo: Cubitus enim & modum significat, ut intelligas nihil transiliendum.

Meliores nancisci aues.

Αμεινόνων οἰωνῶν τυχεῖν.

Dicuntur, quibus post res aduersas succedunt prosperiora. Nam ut apud Latinos auis & ales interdum non animal, sed omen ipsum & auguriũ significat, itidem apud Græcos οἰωνὸς & ὄρνις, cum στρουθὸς non eodem accipiatur modo quemadmodum indicat Eustathius in I. Odysseæ librum. Horatius: Mala ducis aui domum.

Laborauit autem hac superstitione antiquitas, ut in magnis rebus aggrediundis, auium occursus obseruaret, neq; defuerunt qui eam uelut artem profiterentur. Atq; hinc apud Romanos augurum collegium.

Melius nobis est quàm heri. Aristoph.

Pro-

Prouerbialem habere figuram uidetur illud Aristophanis:

Ω βλεψίδημ' ἄμεινον ἢ χθὲς πράττομεν. Id est:
O Blepsimede melius atq; heri mihi est.

Item illud Theocriti: Melius cras forsan habebit. Quum significamus fortunam in melius commutatam.

Ego ex bono in bonum traductus sum. Suidas.

Ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ καλοῦ εἰς καλὸν μετέπεσα.

Id est: Ego quidem é bono in bonum transij. De his qui bonum institutum bono commutant.

Fuit & Mandroni ficulna nauis.

Ἐγένετο καὶ μάνδρωνι συκίνη ναῦς.

In eos dici solitum, qui præter meritum ad felicitatem atq; opes euecti, pristinæ conditionis non memmerunt, sed præsenti rerum successu insolentius abutuntur. A Mandrone quodam sumptum, qui indignus & immerens, ex nauicolario factus est imperator. Nauim autem ficulnam per contemptum dixit.

Hodie nullus, cras maximus. Aristoph.

Ὁ νῦν μὲν οὐδείς, αὔριον δ' ὑπερμέγας.

Id est: Qui nullus hodie, cras erit uel maximus. De eo, cui repente ingens aliquis honos accesserit.

I modo uenare leporem, nunc ityn tenes. Plautus.

Id est: Hanc interim cœnam qualemcunq; certam habes, quære alteram si potes potiorem. Ityn enim auis, quem á Phasíde Scythiæ flumine phasianum uocant. Verum opinor legendum Ictin. Nam id est animal de genere mustelarum, quod in cuniculos immittitur, ut prædam illiciat. Latini Viuerram appellant.

PROFVSIO.

Calliæ defluunt pennæ.

Dictum in Calliam apud Græcos, qui per luxum ac libidinem patrimonium abligurierat. Solet autem hoc interdum auibus accidere, uel morbo, uel certis anni temporibus.

Opus ad opus. Ἔργον ἐπ' ἔργῳ.

Hoc adagio nullum operæ finem significamus.

Gallorum incusare uentrem.

Ἀλεκτρυόνων μέμφεσθαι κοιλίαν.

De edacibus, ac luxu multum absumentibus facultatum. Huic enim animanti uenter mirificè calidus, ita ut omnia statim concoquat.

Proteruiam fecit. Macrob.

Proteruia id sacrificij genus est, in quo si quid reliquum esset, id igni consumeretur. Vnde celebratur illud Catonis festiuiter dictum in Albidium quendam, qui patrimonium uniuersum luxu absumpserat, unis exceptis ædibus, quæ incendio conflagrarunt. Proteruiam, inquit, fecit, propterea quòd ea quæ comesse non potuerit, quasi combussisset.

Relinque quippiam & Medis. Plutarch.

Λεπέτι καὶ μήδοις.

Id est: Reliquum facito aliquid & Medis. Prouerbialis iocus in eos, qui ex conuiuio nihil reliqui faciunt, aut qui facultates uniuersas abligurunt. Relinque quippiam & Medis, hoc est, comparce tu, quod dissipent ij, qui tibi malè uolunt. Hinc natum quòd Medi & Phocidem ipsam & extremos Bœotiæ terminos incursarunt, omnia uexantes, insectantesq; populationibus.

E dolio hauris. Ἐκ πίθου ἀντλεῖν.

E dolio haurire dicebatur olim, qui abundaret rebus optatis. Admonet & Hesiodus, dum diuto dolio parcendum esse, quòd fera sit in fundo parsimonia. Diuitum est habere dolia, pauperes uapam bibunt é lagenis.

Una cum cœnistro. Αὐτῷ καυῷ. Zenodot.

Quadrabit in eos, qui rem intemperanter profundunt deuorantq; & abligurunt. Mos enim erat antiquis, ut resta-

testatur Didymus, ut cœnæ canistris inferrentur.

Cicero. *Largitio non habet fundum.*

Quo dicto significabant, stulta liberalitate quantaslibet opes exhauriri, uel effluere potius. Translatum uidetur à pertuso dolio Danaidum apud inferos.

Ipso horreo.

Quod prolixè & affatim datur, ipso horreo dari dicitur, quemadmodum ipso canistro, propterea quod ex horreo plenius depromitur, quàm è chœnice.

Seneca. *Plena manu.*

Pro eo quod est, ampliter, copiosè, prolixè, minimè que malignè. Translatum ab his, qui non parcè, sed plena manu largiuntur. Fit Iepidius, quo magis ad animi res transferuntur.

Plutarch. *Cupidinum erumena porri folio uincta est.*

Ῥᾴστον φύλλῳ τὸ τῶν ἐρώτων δέδεται βολίτιον.

Id est: Porri folio amorum uincta est erumena. Porrius est calefacere, ciere urinam, irritare Venerem. Suidas ostendit dictum de his, qui per amorem immoderatos faciunt sumptus, luxuq; indulgent.

Festo die si quid prodegeris.

Plautus. Plautus: Festo die si quid prodegeris, profesto egere licear, nisi pepercèris. Admonet autem, ne in sumptibus solennibus ita profusi simus, ut non supperat quo feramus quotidianos. Accommodabitur non perperam in eos, qui iuuenes rem prodigunt, esuriturí senes.

Bello parta. Ἐκ πολέμιας.

Id est: Ex hostium regione. Vbi quis immodicè insumeret. Solemus enim celerius ac temerè profundere, si quid hostibus sit ereptum.

Glaucus alter.

Γλαῦκος ἄλλος ἱπποδόητος.

Id est:

Id est: Glaucus alter ab equis deuoratus. Quadrabit in hominem alendis equis exhaurientem facultates suas. A fabula natum.

Immolare boues.

Βουθυτεῖν, tanquam prouerbialiter dicebantur, qui amplos magnificosq; sumptus facerent. Diuitum enim est, uel regum potius, boues immolare. Et βουθυσίαν pro magnifico apparatu usurpant.

Caricum sepulchrum. Κάρικος τάφος.

Id est: Caricum monimentum. De re magnifica sumptuosaque. Sumptum à Mausoli sepulchro, quod est apud Caras.

Cui multum est piperis, etiam holeribus immiscet.

Ὁ πολὺ ἔχων πέπερι, τούτῳ καὶ λαχάνοις.

Id est: Qui multum habet piperis, etiam holeribus admiscet. Cui rei cuiuspiam largior est copia, ea profusius utatur licebit. De pusillo parcius insumendum. Vt cui multum supperit facultatum, huic licet opipare uiuere. Martialis:

Vt sapiant fatuæ fabrorum prandia beræ,
O quàm sæpè petet uina piperq; coquus.

Non nauigamus ad Hippolaïtas. Herodot.

Οὐκ ἱππολαΐτας πλώομεν.

Id est: Non nauigamus ad eximios Hippolaitas, ut sit admonentis parcius utendum esse rebus præsentibus. Neq; enim nauigari ad eum locum, unde rerum eiusmodi copia exuberat, ut quod temerè proderis, facilè possis sarcire.

Drachmæ grando. Δραχμὴ χάλαζωσα. Zenodot.

Id est: Drachma grandinans. De lucro, quod tanquam cœlitus emissum obtigit. Nam olim theatrale præmium erat drachma, quæ ueluti grandinis in morem in populum spargebatur.

PROPRII COMMODI STVDIVM.

Plautus. *Tunica pallio propior est.*

Quo significatum est, ex amicis non alijs atq; alijs magis esse deuinctos, neque parem omnium habendam esse rationem. Pallium extrema uestis est apud Græcos, quemadmodum apud Romanos toga. Tunica togatæ gebatur.

Tullius. *Intus canere. Aspendius citharœdus.*

Qui priuatæ commodi impendio studiosi essent, ac ferè quicquid agerent, id omne ad domesticam referrent utilitatem, ἢ prouerbio intus canere, ἢdem apud Græcos ἔσωθεν ἀδειν ἐπίσταται, id est, Aspendij citharistæ dicebantur.

Nequicquam sapit, qui sibi non sapit.

Μισῶ σοφιστὴν ὅς τις οὐχ αὑτῷ σοφός.

Sapientem cum odi, qui sibi ipsi non sapit.

Plautus. *Ad suum quenque quæstum æquum est esse callidum.*

Quisq; aduigilat ad id quod expetit.

Decora teipsum. Γέραιρε σαυτόν.

Id est: Honesta teipsum. Iocus prouerbialis in eum, qui se magnificentius gereret. Nam γεραίρειν uenerari est, & honorem habere.

Anguillam captare. Ἐγχέλεις θηρᾶσθαι.

Id est: Anguillas uenari. Dicuntur, qui priuati commodi caussa cient tumultus. Inde ducta similitudine, quòd quũ aqua stat immota, nihil capiunt, qui captant anguillas. Quum uerò sursum ac deorsum miscent, ira demum capiunt. Quadrabit in eos, quibus tranquillo Reipub. statu nihil est emolumenti. Proinde seditiones gaudent exoriri, quo ciuitatis publicum malum in suum priuatum uertant commodum.

Suidas. *Vnà lauabor.* Ξυναλοῦμαι.

Dici consuetum, ubi quis insinuat se in societatem alterius, aut ubi quis admittit aliquem in societatem, uti qui pauperior est, sumptum effugiat. Tanquam hoc commodi-

tatis laturi sint tenues, si cum diuitibus balneum ingrediantur, ut spongijs suis parcant.

Manum admouere. Τὴν χεῖρα ἐπιβάλλειν.

Id est: Manum apponere. Dicebantur, qui sese insinuarent in rei cuiuspiam egregiæ communionem.

Vndecunq; lucrum capiunt. Homer.

In aduocatos, in calumniatores, in malos medicos, qui captant undecunq; si quis incidit in casses, quem possint expilare, congruet illud Homeri ex Iliad. K.

Αἰὲν γὰρ πέρι πᾶσιν ἁλώμεθα χὠπάσσασθαι
Τρωσὶν ἀγχίσπορα, ἔπεσσι δὲ γαστέρα λιμὸς. Id est:
Semper enim quaqua patet insula, piscibus hamo
Insidiabantur, uentrem fames enecat atra.

Genu sura propius. Γόνυ κνήμης ἐγγύτερον. Aristotel.

Hoc adagium ex euentu quodam est natum: Quum in prælio quidam conspiceret duos amicos pariter de uita periclitantes, fratrem & consobrinum, neq; posset utriq; simul ferre suppetias, omisso consobrino fratrem defendit, atq; hanc interim sententiam pronunciauit.

Omnes sibi melius esse malunt, quàm alteri. Terent.

Terentius in Andria. Idem in eadem fabula: Heus proximus sum egomet mihi. Nemo seipso diligit quenquam magis. Adfine. Sibi quisque amicus est.

Simonidis cantilena. Σιμωνίδου μέλος. Plutarch.

De uafris ac subdolis dictum est: Hunc tradunt primum astutiam & quæstum in artem induxisse. Erant illi duo scrinia, alterum gratiarum, alterum præmiorum: quæ quum post tempus aliquantum aperuisset, gratiarum arculam semper offendebat inanem, præmiorum semper plenam. Hoc commento significans se nolle gratis donare carmina.

Mihi ipsi balneum ministrabo. Aristoph.

Ἐμαυτῷ βαλανεύσω.

Id est: Ipse mihi balneator ero. Vbi quis suis inseruit cõmodis, aut ubi quis non expectato alieno officio, ipse

suum agit negocium. Aristophanis interpres admonet translatum à balneis, in quibus cessante balneatore, ipsi qui lauant aquam hauriunt atq; infundunt.

Sibi canere. Εαυτῷ φάλλειν.

Id est: Sibi ipsi canere. Dicitur, qui non ad alienum arbitrium facit quippiam, sed animo obsequens suo.

Aristotel. *Astutior coccyce.* Μηχανικότερος κόκκυγος.

Id est: Coccyce astutior. Dicebatur, qui astu sibi consuleret, Sumptum ab auis ingenio, oua subijcientis in nidos alienos. De qua abunde Plinius & Aristoteles.

Opta uicino ut habeat, magis autem ollæ.

Potissimum est habere domi, quibus est opus. Proximũ uicinum habere diuitem, à quo possis petere.

Zenodot. *Veniat hospes, quisquis profuturus est.*

Ξένος ἔλθοι ὅστιν ὀνήσει.

Id est: Veniat qui proderit hospes. Admonet adagium, eorum demum aduentũ esse gratum, qui commodi quippiam adferunt. Ouidius:

Ipse licet uenias, musis comitatus Homere,
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Plautus. *Suam quisq; homo rem meminit.*

Qui in alieno negocio dormitat, in suo uigilat.

Mercator est. Εμπορός ἐστι σκηπτόμενος.

Id est: Mercatorem se adsimulat. Dicendum in eum, qui ob timiditatem caussas commentitias prætexit, ne cogatur subire discrimen.

Zenodot. *Ciuitates ludimus.* Πόλεις παίζομεν.

Lusus genus est quoddam, in quo calculis ludebatur olim, quos antiquitus πόλεις, id est, urbes, uocabant: Neoterici χώρας, hoc est, regiones, appellare cœperunt. Mihi quadraturum uidetur, quoties suum quisque commodum quacunq; sectatur uia, & æmulo competitoriq; modis omnibus tendit insidias.

PROXIMIS VTENDVM.

Viam

Viam qui nescit ad mare. Plautus.

Plautus in Pœnulo: Viam qui nescit, qua deueniat ad mare, eum oportet amnem quærere comitem sibi. Id est, qui rem commodè conficere nequit, is quauis ratione conficiat, necesse est. Qui rectè uiuendi rationem ignorat, eos sibi proponat, quorum uita laudata est.

Vt possumus, quando ut uolumus non licet. Terent.

Ζῶμεν γὰρ οὐχ ὡς θέλομεν, ἀλλ' ὡς δυνάμεθα.

Id est: Non uti libet, sed uti licet, sic uiuimus. Quo monemur tempori ac necessitati seruiendum esse.

Quando id fieri non potest. Terent.

Oportet id quod adest, boni consulere. Et Martialis:

Quod sis, esse uelis.

Bona est offa post panem. Zenodot.

Αγαθὴ τὸ μάζα μετ' ἄρτον.

De iis dici solere ait Zenodotus, qui penuria meliorum amplectuntur deteriora. Nam maza quiddam est pane cocto deterius, conflatum ex lacte & farina. Quo licebit uti, quum indicabimus rem usu, non opinione æstimandam.

Si non adsint carnes, taricho contentos esse oportet. Diogenia

Αν μὴ πρῇ κρέας σβητέον τοῦ τρίχου.

Id est: Probanda salsamenta egenti carnium. Sunt qui dicant τάριχος accipi pro pisce, sed uili, putriq;, qui idem sit aphya. Fortassis hic pro iure accipiendum tarichus. Sensus hic est, ubi non est copia meliorum, boni consulere oportet, quæcunq; contingunt.

Aulœdus sit, qui citharœdus esse non possit. Cicero.

Rectè dicetur in eos, qui malunt in multo inferiore ordine alicuius haberi momenti, quàm inter excellentes negligi. Quemadmodum Iulius Cæsar maluit in frigido oppidulo primus esse, quàm Romę secundus. Nec malè quadrabit in eos, qui desperatione meliorum ad humiliora sese conferunt.

Suidas. *Si bouem non possis, asinum agas.*

Εἰ μὴ δώσεις βοῦν, ἔλαυνε ὄνον.

Id est: Si nequeas bouem, asinum agito, id est, si non potes ut uis, utcunque potes, facito. Si fortuna splendidior non contingit, eam sortē, quæ contingit, boni consulas. Si quod optas nō licet, id quod est proximū amplectere.

Altera nauigatio. Δεύτερος πλοῦς.

Plato. Id est: Secundarius cursus uocabatur, cum uento destituti, remis nauem impellerent. Conuenit, ubi quoties quę potissima fierent, non contingunt, ad proxima confugitur auxilia.

Præsentem fortunam boni consule.

Τὸ παρὸν εὖ τίθου. Id est: Quod adest boni consule. καὶ τὸ παρὸν εὖ τίθεσθαι. Id est: Quod adest æqui bonique facere oportet. Admonet adagium ne nos maceremus alienarum rerum cupiditate, sed quęcunque contigit sors, eam uelut optimam amplectamur.

Præsentem mulge, quid fugientem insequeris?

Τὰν παρέουσαν ἄμελγε, τί τὰν φύγοντα διώκεις;

Theocrit. Id est: Præsentem mulgeto, quid insequeris fugientem? Præsens lucrum non omittendum spe commodorum.

Quod adest, boni consule.

Oportet boni consulere, quicquid à fortuna conceditur

Quæ dantur.

Τὰ μὶν δίδομενα. Id est: Quæ dantur. Admonet adagium,

Homer. quod à fortuna datur, id boni consulendum esse, & ferendum æquo animo, quod mutari non queat.

Quod datur.

Cicero. Nonius Marcellus citat hunc uersiculum è Cecilij Plocio, Patiere quod dant, quando oprata non danunt. Danunt antiquè dictum est pro dant, conuenit cum præcedente τὰ μὶν δίδομενα.

Ex-

Extrema linea.

Quod in quaq; re postremum est, extremam lineam appellabant. Ita Terentianus Phædria: Postremo extrema linea amare nonnihil est.

PRVDENTIA.

A fronte simul & occipitio oculatus.

Quum indicabimus admirabilem rerum omnium cognitionem, aut singularem prudentiam, quæ constat non præsentium modo scientia, sed & memoria præteritorum, & futurorum perspicientia, rectè uersum hunc usurpabimus. Vergilius:

Quæ sint, quæ fuerint, quę mox uentura trahantur.

Alter Ianus. Ἰανὸς ἄλλος.

Quadrabit uel in prouidum ac circunspectum, uel in ancipitem & perfidum. Persius: O Iane, à tergo cui nulla ciconia pinsit. Sumptum à Iano bifronte.

Sapiens diuinat. Donatus.

Donatus in Hecyram indicat prouerbium esse diuinare sapientem, quòd ex coniecturis prudenter collatis colligit uerum, non solum de præteritis, uerum etiam de futuris. Reliqua pete ex prouerbio: Qui benè coniicit.

Mus non uni fidit antro. Plinius.

Vulgatum illud est, Eum murem esse miserum, cui non est nisi unum specu. Locus erit adagio, si quem admonebimus, ut sibi plures amicos parer, aut una cum opibus studeat philosophię, ut si fortuna quod suum est eripiat, in literis sit præsidium.

Non oportet hospitem semper hospitem esse.

Hospites discuntur ignari eius loci, in quo uiuunt: Sed turpe est in eadem ciuitate uiuere, & semper esse peregrinum. Sic turpe est in eadem disciplina diu uersatum esse, & nihil scire.

Aceto perfundere. Horat.

Prouerbij speciem habet pro irridere, sicut & illud Horatij: Ad idem quod saleę multo

Vrbem defricuit charta laudatur eadem.

Aristotel. *Sapiens non eget.*

Χρὴ δ' οὐ ποθ' ὅστις ἀρτίφρων πέφυκ' ἄπτ.

Id est: Haud unquam eget, qui mente sana est præditus. Siue quod magnæ sint opes, habere bonam mentem, siue quòd sapienti facilè est ditescere, si uelit.

Tanquam de specula.

Qui futura longè prospiciunt priusquam eueniant, tanquam de specula præuidisse, dicuntur.

Cicero. *Qui benè coniiciet, uatem hunc perhibeto optimum.*

Admonet adagium futurorum præscientiam, non è sortibus aut auguriis petendam esse, sed à prudentia, siquidem qui prudentia sit præditus, is ex præteritorum, præsentiumque coniecturis facilè prospiciet, quid sit euenturum.

Homo Thales. Ἄνθρωπος Θαλῆς.

Ironia prouerbialis in stultum, qui sapiens haberi studeat. Fuit enim Thales unus è septem Græciæ sapientibus.

Plautus. *Acetum habet in pectore.*

Plautus: Ecquid habet acetum in pectore? Pro eo, quod est. Num sapit? num quid habet astutiæ? Nam ut falsa, itidem & acida palatum iuuant, acuuntq; & irritant stomachum.

Aristoph. *In holmo cubabo.* Ἐν ὄλμῳ κινήσω.

Dicebatur ab iis, qui se quippiam diuinationis cognitum ire ministrabant. Nam quidam dicunt, tripodes Apollinis holmos appellatos fuisse. Tradit autem Aristophanes Grammaticus, eos, qui holmis indormissent, repentè diuinandi spiritum concipere.

Perendinum uentum prædiscere.

Τὸν ἔρταῖον ἄνεμον προγνώσεμθ.

Id est: Perendinum uentum præscire, dicuntur, qui coniecturis, quod uulgò póst euenturum sit, colligunt. Sumptum

ptum à nautis aut negociatoribus.

Amyris insanit. Ἀμυρὶς μαίνεται. Zenodot

Prouerbialis allegoria, qua rectè uteмur, ubi quis insaniæ prætextu rebus suis consulit.

Non pluit. & cætera. Plutarch

Plutarchus refert hunc uersiculum prouerbio iactatum: Μαίνεται ὑετὸς οὐκ ἐτήσιος ἀγρὸν ἐρεθίσαι. Id est:

Iam non nocte pluit, qua sus fœtum edit agrestis. Si quis significare uelit exacto uere, aut autumno serenitatem fore.

Lesbius Prylis. Ὁ Λέσβιος Θ' πρύλις. Idem.

Plutarchus tradit hoc prouerbium per similitudinem sumptum. Prylin enim fuisse Mercurij filium, ac diuinandi peritum indicat.

Timidi mater non flet.

In bello, qui contemnunt hostem, nihil'que metuendum ducunt, quoniam parum cauent, ferè percunt, & matribus luctum adferunt cum orbitate. Aemiliu P. obus.

PRVDENTIA SENILIS.

Multorum festorum Iouis glandes comedit.

Πολλῶν πανηγύρεων Διὸς βαλάνων ἔφαγεν.

De sene, longoq; plurimarum rerum usu docto, quasi dicas, Multas uixit Olympiadas.

Annosa uulpes haud capitur laqueo.

Γέρων ἀλώπηξ οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ.

Id est: Vulpes anus laqueis capi haud ullis potest. Dicendum in eum, qui longa ætate, multaq; rerum experientia callidior est, quàm ut arte, dolisq; capi queat.

Eum ausculta, cui quatuor sunt aures. Zenodo

Ἄκουε τοῦ τὰ τέσσαρα ὦτα ἔχοντος.

Natum ab Apolline, qui fingitur quatuor habere aures, & manus totidem. Atq; ita monet prouerbium audiendos esse illos, qui diuturno complurium rerum usu, præ

cæteris sapiunt, ita ut ferè faciunt senes.

Anus subsultans multum excitat pulueris.

In eos dici solitum, qui ob rerum experientiam, multum negociorum aggrederentur.

Homer. *Aetate prudentiores reddimur.*

Si quando negabimus nobis eadem probari iam natu grandioribus, quæ quondam ob ætatis insciti am arriserunt, sed usu rerum auctam prudentiam, congruet illud Homeri ex Odyss. B.

Ἐγὼ δ' ἔτι νήπιος ἦα
Νῦν δ' ὅτε δὴ μείων μοι κραδίη μετὰ φρεσὶν ἔπλετο
πυθέσθαι, καὶ μοι σύνθετο οἶδε γενέσθαι. Id est:
Eram adhuc puer, ast ubi iam sum
Grandior, & reddit me aliorum oratio doctum,
Ipseq; grandescit mi animus.

Horat. *Sine cortice nabis.*

Qui iam per ætatem non egent custode morum.

Homer. *Senum prudentia.*

In senem plurimarum rerum usu peritum, quiq; multa meminerit superioribus acta seculis, quadrauerit illud Homeri ex Odyss. B.

Πολλὰ γέροντι πολλὰ οἶδεν. Id est:
Qui antiquaq; multaq; norat.

Solon. *Senesco semper multa addiscens.*

Γηράσκω δ' ἀεὶ πολλὰ διδασκόμενος.

Id est: Discere assiduè multa, senecta uenit. Significat autem usu uitæ, multaq; rerum experientia parari prudentiam. Terent. Nunquam ita quisquam bene subducta ratione ad uitã fuit, quin res, ætas, usus semper aliquid apporret noui. Aliquid moneat, ut illa, quæ credas scire, nescias: & quæ tibi puraris prima, in experiendo repudies. Senarius idẽ, Discipulus est prioris posterior dies.

Homer. *Moderator negocij.*

Qui scientia & auctoritate sua negocium moderatur. Homerus:

Αὐτὰρ

Αὐτὰρ ἐπὶ δόλον ἴδμεναι ἐτράπετο. Id est:
Ille rataram clauo scitè, doctèq; regebat.

PRVDENTIA CONIVNCTA VIRIBVS.

Consilijs simul & facto ualens. Homer.

In hominem cõsilio pariter ac uiribus excellentem conueniet illud Homeri Odyss. Z.

Οἵῳ ἰδυίῃσίν τε βροτοὺς μάρνασθαι καὶ μάχεσθαι. Id est:
Is cuiusmodi erat, seu pugna consilio'ue.

Prudentia cum uiribus coniuncta.

In eum, qui norit idem & alijs imperare quid sit agendũ & ipse persequi quum est opus, iuxta Homerum:

Ἀμφοτέρῳ βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής.
Et iuxta ductor bonus & certamine pollens.

Sunt enim, qui imperatorem agere norunt, at militem præstare non norunt.

Imperator bonus, & idem robustus miles. Idem.

Alexander huic carmini Homerico primam tribuit, quod extat Iliad. r.

Ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής. Id est:
Dux bonus, ac miles præpollens uiribus idem.

PVDICITIA.

Hyppolitum imitabor. Diogeni.

Ἱππόλυτον μιμήσομαι.

Diogenianus in prouerbiorũ collectaneis ait dictitarũ de ijs, qui statuissent purè, castèq; uiuere. Nota est fabula, quemadmodum is inuenis odio fœminei generis, Diana studijs sese totũ addixerit, despecto Veneris numine.

Melanione castior. Aristoph.

Μελανίων σωφρονέστερος.

Dicebatur, qui magnopere à mulierum congressibus abhorreret. Aiunt Melanionem quendam odio mulierum, in solitudinem demigrasse.

PVDOR.

Pudor in oculis. Ἐμ ὀφθαλμοῖς ἡ αἰδώς.

Horum

Horũ nos pudet, quæ in proparulo sunt. Aspectus enim uel incutit, uel renouat etiam pudorem. Vndè fit, ut pueri quum pudescunt, oculos tegant. Hinc & poëtæ Cupidinem, quòd sit improbissimus, cæcum fingunt.

Homer. *Pudebat recusare, & non audebant suscipere.*

Homerus:

Αἰδοῖο μὲν ἀνώγαδ', ἀλεύασθαι δὲ ἐπέλιχθεν. Id est:
Detrectare pudor, formido subire uetabat.

Quo uti licebit, quoties incidit eiusmodi negocium, ut aliud suadeat honestas, aliud utilitas & dedecorosum sit non suscipere, prouinciam, rursum periculosum suscipere.

Idem. *Pudor & metus.*

Quum abstinetur à re quapiam, quòd ea tum inhonesta factu uidetur, tum uerò minimè tuta, locum habebit illud Homeri ex Iliad. o.

ἴσχε γὰρ αἰδὼς, καὶ δεῖμος. Id est:
Nam pudor atq; metus uetuit.

Verecundia inutilis uiro egenti.

Αἰδὼς δ' οὔτε ἀγαθῷ κεχρημένῳ ἀνδρὶ πάρεστιν. Id est:
Verum homini pudor haud quaquã conducit egeno.

Admonet autem abiciendum pudorem, quoties urget necessitas.

Plautus. *Apud mensam uerecundari neminem decet.*

Prouerbium hoc ex tanta antiquitate per manus traditum est, hodieq; uersatur in ore omnium. Verecundari neminem apud mensam decet. Nisi quòd uulgus addit, nec in lecto.

Tinctura Sardonica. Βάμμα σαρδονικόν.

De colore præcellenti dicebatur, præcipuè purpuræ. Peruenit autẽ transfertur ad eum, qui pudefit, aut qui ob plagas sanguine tingitur. Sardon insula ingens opposita insulæ, in qua uariæ purpurarum tinctura fiebant.

Aristoph. *Tinctura Cyzicena.* Βάμμα κυζικηνόν.

Dedecus non eluendum appellabatur apud Atticos. Dicebatur

tebatur q; in eos, qui metu quippiam indecore facerent. Nam Cyziceni duobus nominibus notati sunt, stimiditatis & molliciei.

Vbi timor ibi pudor. Plato.

Ἵνα δείσῃ, ἔνθα καὶ αἰδώς.

Cui similis illa Terentiana: Omnes deteriores sumus licentia.

Aduersus solem ne meito.

Opinatur Erasmus commendare uerecundiam. Pythago.

Ne pudeat artem.

Ne pudeat artẽ proloqui quam factites. Multos non pudet turpi quæstu uiuere, quum pudeat nomen eius quæstus profiteri.

PVNIRI PRO ALIO.

Tibicen uapulat.

Eubulus apud Athenæum lib. 9. ait fuisse morem, si quid peccasset coquus, tibicinem solere uapulare. Phylillius apud eundem:

ὅτι ἂν τύχῃ μάγειρος ἁμάρτῃ,
Τὴν αὐλητρὶς λαβοῦσ' πλήγας. Id est:

Quicquid coquus peccauerit, tibicen accipere solet plagas. Nullus homo læso indemnis euasit coquo.

Canis peccatum.

Vide, Vltio malefacti.

RAPACITAS ET AVARITIA.

A mortuo tributum exigere. Aristotel.

Ἀπὸ νεκροῦ φορολογῶν.

A mortuo tributum exigere dicebantur qui per fas nefasq; diuitias undequaq; cõgerunt, dici solitũ in eos, qui turpiter undecunq; lucrum aucuparentur à rebus minutis ac sordidis. Veluti Vespasianus è lotio: aut è turpibus uelut è lenocinio, quæstuq; corporis, aut quum à quibuslibet extorquetur, ab amicis, à tenuibus, à mendicis: postre-

stremò, uel ab ipsis mortuis. Nota hic in fœneratores Christianos.

Vndecunq; lucrum captant.

Homer. Aptè dicetur in aduocatos, in calumniatores, in malos medicos, qui captant undecunque, si quis incidat in cassas, quem possint expilare.

Suidas. *Fabarum arrosor.* Κυαμοτρώξ.

Dicebatur, qui in creandis magistratibus uendebat sua suffragia, eóq; quæstus gratia sedulo uersabatur in comitijs. Vndè fabis uictitare dicebantur, quibus hinc erat quæstus.

Feles tarteßia. Γαλῆ ταρτησία.

Non ineptè dicetur de rapacibus. Huic consine est illud Luciani: ἁρπακτικώτερον τῶν γαλῶν, id est: Rapaciores felibus.

Cicero. *Lacunam explere.*

Pro sarcire damnum. Cicero: Vide ne qua lacuna sit in auro, hoc est, ne quid desit.

Nullam corporis partem habet ociosam, ne eam quidem qua uocem promit.

De quodam, cui omnia membra fuêre uenalia, etiam os & uox. Torquetur in hominem, non manibus tantum, sed toto corpore rapacem.

Quod utile, honestum: quod autem noxium, turpe.

Plato. Nihil est utile, nisi quod honestum est.

Exigit à statuis farinas.

Αἰτεῖ γε καὶ τοὺς ἀνδριάντας ἄλφιτα.

Id est: Sanè cibum & fignis ab ipsis exigit. In eum dicendum qui nullius misertus, undecunq; quod potest auellit, uel ab ipsis mortuorum statuis. Competit in principes expilatores plebis. Aut in auaros sacerdotes, apud quos ne sepulchrum quidè gratis conceditur. Natum à tyrannis, qui & à sepulchris aut defunctorum statuis uectigal colligunt.

Quid terra terram uendis?

Nec

Nec omnia, nec passim, nec ab omnibus. Vlpianus

Nam inhumanum, à nemine accipere: sed passim, utilissimum est, & omnia, auarissimum. Admonet in muneribus accipiendis non solum uerecundiam adhibendam esse, uerum etiam delectum.

Lucri bonus est odor ex re qualibet. Iuuenal.

Faceta quidem, sed tamen pestilens illa uox Vespasiani, qui quum ex lotio uectigal facerer, homo turpiter auidus, superq; eo facto à filio admoneretur, quod è re tam putrida lucrũ faceret, paulò pòst collectam pecuniã filij naribus admouit, rogauitq;, ecquid illa puteret. Iuuena.

Lucri bonus est odor ex re Qualibet. Ennius:
Vnde habeas, curat nemo, sed oportet habere.

Mendici pera non impletur.

Πτωχοῦ πήρα οὐ πίμπλαται. Zenodot.

Id est: Mendici pera non impletur. Sensus per se liquet, nempe inexplebilem esse mendicitatem.

Mendicorum loculi semper inanes.

Πτωχῶν πήραι ἀεὶ κεναί.

Id est: Mendicantium sacculi semper inanes. De petacibus dictum & insatiabilibus.

Vnà cum ipsis manipulis. Αὐτοῖς ἁμάλλοις.

Id est: Cum ipsis manipulis. Quum omnia funditus pereunt, hoc est, quum ne gluma quidem sit reliqua. Prouerbium à rusticis natum. Suidas.

Cum puluisculo. Plautus.

Quum omnia sic tolluntur, ut ne puluis quidem sit reliquus. Eodem pertinet Euangelicum illud, quo iubentur etiam puluerem excutere à pedibus, id est, ne minimũ quidem ab eis auferre secum. Plaut. Conuertet hic iam me totum cum puluisculo.

Lucrum pudori præstat.

Κέρδος δ' ἐπαίσχυνεν ἄμεινον.

Plau-

Plautus in Pseudulo: Nimio illud, quod pudet, facilius fertur, quàm illud quod piget. Idem: Pol pudere, quàm pigere, præstat torid[illegible] literis. Plutarchus: τὸ μὲν δικαίου τὴν δόκησιν ἄρνυσι, τὰ δ' ἔργα τοῦ πᾶν δρῶντος ἔνθα κερδοῦσι. Opinionem spernito iusti, ac uirum quiduis agentem sequere, quum spes est lucri. Sophocles:

Τὸ κέρδος ἡδὺ κἂν ἀπὸ ψευδῶν ἔῃ.

Dulce est lucrum, profectum & à mendacijs.

Sententię bono uiro indignæ.

Horatius. *Charybdis, Barathrum.*

Hominem maiorem in modum edacem, bibacem aut rapacem, helluonem. Charybdim aut Barathrum uocamus. Horatius de lurcone quodam: Ingluuies & tempestas, Barathrumq; macelli.

Diogeni. *Megaricæ sphinges.* Μεγαρικὴ σφίγγες.

Ita scorta quædam uulgus olim appellabat, eo quod Megarensium mores improbi, fictiq;, & populari conuitio quondam notati fuerint, siue quod apud eos nutrix sphinx appelletur.

Sueton. *Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere.*

Hodie uulgò celebratum durat, ubi quis est exactor durior atq; instantior. Quid? Num & pellem uis? Quasi cõueniat lana contentum esse. Tondent igitur, qui ita spoliant, ut sortem relinquant, unde res possit crescere: Deglubunt: qui nihil reliqui faciunt. Nam lana detonsa renascitur. Cate detracta, nihil est quod deinde possis auferre.

Canis circum intestina.

Κύων παρ' ἐντέροις

Id est: Canis iuxta intestina. Dicebatur, ubi quis eas res quarum esset cupientissimus, præpositas conspiceret, quibus tamen frui non liceret. Canes enim oberrant circum intestina, deuoraturi, nisi fustem timerent.

Plutarch. *Rapina cotytijs.* Ἁρπαγὰ κοτοτίοις.

Cotytia festum quoddam erat apud Siculos, in quibus ex more

ex more placentulæ quæpiam & arborum fœtus ramis alligabantur, eaq; diripienda proponebantur. Dici solitum de bonis temerè profusis direptisq;.

Ne à chytropede cibum nondum sacrificatum rapias. Hesiod.

Indicat Marcus Tullius irreligiosum fuisse, cibum è patella edere. Scribit enim ad hunc modum lib. de Finib. II. atq; reperiemus Asotos primum ita non religiosos, ut edant de patella. In genere poterit accommodari ad quemuis, qui negocium irreuerenter & illotis, ut aiunt, pedibus aggreditur: Huc pertinent & illa: A patella rapere, A ueru rapere, A sartagine.

Lauerniones.

Dicuntur homines furaces, quòd fures sub tutela Lauernæ deæ essent, in cuius luco obscuro atque abdito: soliti sunt furto sublata, prædamq; defodere.

Bona Porsenæ. Liuius.

Bona Porsenæ dicebantur, quę uelut ab hostibus erepta paruo uæneunt: Non ineptè dicetur in res, quæ dono cuiuspiam, aut fortunę commoditate citra nostram operam contingunt.

Partitio, non præfocatio. Μερὶς οὐ πνίξ. Athenęus

Id est: Sortitio, non præfocatio. Quo licebit uti, si quando significamus non esse locum uiolentiæ, sed ex æquitate iuris oportere tractari negocium.

Persæpè sacra haud sacrificata deuorat.

Ἄθυτα δ' ἱερὰ πολλάκις κατεσθίει.

Id est: Persæpè sacra haud immolata deuorat. Senarius est Simonidis, in mulierem quandam malè moratam & auidam in conuiuijs. Concinne dicetur in eos, qui uentris impulsu statim ad deuorandas epulas irrumpunt, non expectatis ceremonijs & elegantiolis illis, quibus ciuiles utũtur. Ductum à uictimis, quas fas non erat contingere, nisi mysterijs peractis.

Diogeni. *Vulturis umbra.* Γυπὸς σκία.

Quadrare uidetur in hæredipetas, aut alioqui rapaces insuantesq; prædæ. Respondet illi, Si uultur es, cadauer expecta.

Athenęus *Voracior purpura.*

Τὰ λιχνότερα τᾶν πορφυρᾶν.

Id est: Edaciora purpuris. Idq; dictum existimat Athenæus à tincta purpura, quæ omnia quibus admota fuerit, uelut ad sese rapit, suoq; colore res uicinas inficit, uel ab animante ipso quod quicquid nactum fuerit, retinet ac deuorat. Conueniet in edaces, aut in eos, qui omnia in suum compendium uertunt.

Aristoph. *Edax currus.* Ἀλδηφάγον ἅρμα.

In glutones & uoraces dicebatur, propterea quòd currus multum absumit unguinis siue ceromatis, siue quòd sumptuosa res sit, equos & currus alere. Venustius reddetur, si deflexeris ad animi uitia, uel cupiditates inexplebiles esse, quum naturæ usus perpauca postulet.

Iuuenal. *Laudant ut pueri pauonem.*

Iuuenalis scripsit in auaros, qui carmina laudant duntaxat, nihil autem largiuntur poëtæ.

Didicit laudator auarus
Tantum admirari, tantum laudare disertos,
Vt pueri Iunonis auem.

Diogenia *Atticus moriens porrigit manum.*

Ἀττικὸς ὑπέχει τὴν χεῖρα καποθνήσκων.

Id est: Atticus porrigit manum etiam quum moritur. Huic adagio locum fecit Atheniensium in muneribus captandis & aucupandis lucris insatiata cupiditas.

Pamphili furtum. Παμφίλου νοσφισμός.

Id est: Pamphili sublatio. Pamphilus hic ueteris comœdiæ conuitiis notatus est, quòd erarium expilasset. Conueniet in peculatores, qui è publico suffurantur.

Vergil. *Non curat numerum lupus.*

Ver-

Verg. Hic tantum Boreæ curamus frigora, quantum
Aut numerum lupus, aut torrentia flumina ripas.

Rectè dicetur in hominem imprudenter furacem.

Argiui fures. Ἀργεῖοι φῶρες.

De palàm improbis. Nam Argiui furacitatis infamia laborabant.

Vorare hamum. Plautus.

Neq; minus elegans illud in Curculione: Meus est, hamum uorat. De lenone, cui fraus intendebatur, epistolam, qua decipiendus erat lecturiente.

Polypi. Athenęus

Olim dicebantur, uel stupidi, stolidiq;, uel rapaces, & uncis unguibus homines. Siquidem ob eam caussam polypo stultitiam tribuunt, quòd ad manum captantis ultro mouetur, nec aliter capitur, nisi quod non cedat.

Ἡμερόκοιτος. Hesiodus.

Vulgari ioco fures dicti uidentur ἡμερόκοιτοι, quòd interdiu dormiant, noctu uigilent. Hesiodus:

Μήποτε δ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ἀπὸ χρόμαθ' ἕλητοι. Id est:
Ne solitus dormire die, tua tollere possit.

Aptè torquebitur in tollionem & furacem.

Candidum linum lucri caussa ducis. Diogeni.

Ἀθυκώλενον λῖνον κῆδος γαμεῖς.

Id est: Candidulum linum ob lucrum ducis uxorem. In eum quadrat, qui dotis caussa ducit uel deformem, uel anum. Porrò linum uocat uxorem, uel quòd apud ueteres solæ mulieres lineis uterentur, uel quòd uiro alligetur matrimonio, & libera esse desinat. Nam Græci linon pro uinculo usurpant.

Nutricum more malè. Plutarch.

Καθ' ὥσπερ αἱ θῖθαί γε σιτίζεις κακῶς.

Id est: Pascis profectò more nutricum malè. Conueniet in eos, qui de lucro paululum aliquid impartiunt sociis. Aut, qui facultates alienas administrant, ut maximam

partem in suos conuertant usus. Id quod hodie tutorum uulgus factitat.

Idem. *Pecuniarum cupiditas Spartam capiet præterea nihil.*

Ἡ φιλοχρηματία σπάρταν ἕλοι, ἄλλο δὲ οὐδέν.

Vna fames auri Spartam capiet, subigetq;
Præterea nihil.

De ijs, qui sola pecunia possunt expugnari, alioqui inuicti. Natum adagium ab oraculo, quo responsum est, tum demum uincendos esse Lacedæmonios, quum aurum & argentum in precio cœperint habere.

Zenodot. *Inexplebile dolium.* Ἄπλησος πίθος.

Plautus: In pertusum ingerimus dolium, operam ludimus. Competet in homines præter modum profusos. Congruit etiam in auaros, quorum cupiditatibus nihil est satis. Zenodotus etiam tartarum ipsum inexplebile dolium putat.

Larus hians. Λάρος κεχηνώς.

Dicebatur, ubi quis auidius inhiaret prædę. Est enim larus auida, uoraxq;

Plautus. *Labrax Milesius.* Λάβραξ μιλήσιος.

In stolidum & auidum dicebatur. Labrax enim piscis genus lato oris rictu, unde escam totam unâ cum ære faucibus corripit, atq; ob id facile capitur, Lupus Latinè dicitur: Vndè apud Plautum lenoni Labracis nomē.

Cratinus. *Buthus obambulat.* Βοῦθος περιφοιτᾷ.

Id est: Buthus oberrat. De leuibus ac stolidis dicebatur. A moribus Buthi cuiusdam athletæ. Etiam uidetur dici posse in edaces, hoc est βουφάγους.

Serpens nisi edat serpentem draco non fiet.

Ὄφις ἢ μὴ φάγῃ ὄφιν, δράκων οὐ γενήσετ.

Potentes aliorum damnis crescunt, & optimatum fortunę in tantum non augerentur, nisi essent quos exugerent.

rent. Quemadmodum inter pisces & beluas, maiores uiuunt laniatu minorum.

Priusquam sortiaris, communia deuoras.

Vide, Vis iniusta.

Nouit hæc Pylæa & Tyttygias. Zenodot.

Οἶδε τε πυλαῖα ταῦτα καὶ τυτῆ γίας.

Hoc uelut ænigmate ueteres innuebant, opes malis artibus quæsitas. Tyttygias plagiarius quispiam fuit, qui seruos & res alienas, quas furto sustulerat, in Pylæa, is est Arcadiæ locus, uenditare consueuit, atq; hoc quæstu diues euasit.

Faciunt item huc locutiones istæ prouerbiales:
Olitorem odi, qui radicitùs herbas excidat.
Malum lucro coniunctum non est malum.
Non sacrificata rapere.
Communis tanquam Sisapo.

RARITAS.

Phœnice rarior. Φοίνικος σπανιώτερος.

De rebus, aut etiam hominibus, inuentu perquam raris. Natum adagium à fabula phœnicis auis: De qua Plinius libro. 10. cap. 2.

Vbi per harma fulgurarit. Strabo.

Ὁπότε δι' ἅρματος ἀστράπτει.

De ijs, qui nimis cunctanter ac sero, aut admodum raro fiunt, aut cum nimis anxiè ac superstitiosè captatur rei gerendæ oportunitas. Strabo unde natum sit adagium indicat, scribens uicum quendam esse desertum atq; infrequentem apud Mycaletum Bœotiæ, quem harma, id est, currum nominant. Vel hinc nata parœmia, Vbi per harma fulgurat, uidelicet Pythicis uatibus fulgor aliquod certum quod ex eo loco ueniret, obseruantibus, eoq; uisu sacra Delphos mittentibus.

Lac gallinaceum. Ὀρνίθων γάλα. Aristoph.

Gallinarum lac. Dicitur in opulentos, & quibus quid-

uis rerum suppeditat. Aut de raris inuentu, atque ob id preciosis.

Persius. *Rara auis.*

Dicebatur res quæuis noua & inuentu perrara. Persius: Si fortè quid aptius exit, Quãdo hæc rara auis est. Iuuenal. Rara auis in terris, nigroq; simillima cygno. Vnde illud Aristopha. Quę est hęc auis? De hospite & ignoto.

Iuuenal. *Alba auis.* Λευκὸς ὄρνις.

Pro re noua atq; inauspicata. De albæ gallinæ filio dictum est alibi.

Idem. *Coruus albus.*

De raris inuentu dixit Iuuenalis: Coruoq; rarior albo.

Perottus. *Noctuinum ouum.* Γλαυκῷον ᾠόν.

Sunt qui negent noctuinum ouum inueniri. Prouerbiũ itaq; quadrabit, uel in hominem nihili nulliusq; frugis, uel in rem raram inuentu.

REFVGIVM.

Strabo. *Abdera pulchra Teiorum colonia.*

Strabo libro Geographiæ 14. tradit Teios, quum Persarum contumelias ferre non possent, urbe relicta Abdera Thracum urbem demigrasse. Atq; hinc illud uulgatum fuisse ἄβδηρα καλὴ τείων ἀποικία, id est, Abdera pulchra Teiũm colonia. Hoc ænigmate significamus, non deesse quò confugiamus, si quis præter modum pergat esse molestus.

REPELLENTIS.

Aliam quercum excute.

Ἄλλην δρῦν βαλάνιζε.

Id est: Aliam quercum excute. Hoc adagio ablegamus eos, qui sine fine petunt aliquid, ad aliũ, ut nos illi omittant. Parœmiam hinc natam putant, quòd olim mortales glandibus uictitabant, Cereris usu nondum reperto.

Quintil. *Tollat te qui non nouit.*

Si cuius dolos iam non ignotos esse nobis significabimus,

mus, neq; posthac posse ab illo falli, concinne dicemus. Adfinis locutio prouerbialis: Quære hospitem.

RIGOR.

Summum ius summa iniuria. Cicero.

Hoc est, Tum maximè disceditur ab æquitate, quum maximè superstitiosè hæretur legum literis. Id enim summum ius appellant, quum de uerbis iuris contenditur, neq; spectatur quid senserit is, qui scripsit.

Ad uiuum resecare. Idem.

M. Tullius lib. de amicitia, ad uiuum resecare dixit, pro eo quod est, rem exactius quàm sat est, ac morosius excutere. Mutuo sumpta metaphora à tonsoribus capillos aut ungues resecantibus.

Radit usq; ad cutem. Θυρεῖ ἐν χρῷ. Sophocl.

Id est: Ad cutem usq; radit. De eo dicebatur, qui nimium exactè uideretur agere cum aliquo.

Ex syngrapha agere.

Ex syngrapha agere, obsignatis tabulis agere, pro eo quod est, rigidè parum'que ciuiliter, sed uelut ex obligatione.

Ad libellam debere. Cicero.

Qui pecuniam præsentem ac iusti ponderis debet, ad libellam debere dicitur.

Censoria uirgula.

Tritissimum est apud eruditos, Censoriam uirgam appellare iudicandi autoritatem, præsertim cum supercilio à magistratu Romano sumptum.

Obtorto collo trahi. Cicero.

Dicuntur, qui uolentes nolentes ad aliquid adiguntur. Pro eodem dicitur mento trahere.

RISVS.

Intra labia risit.

Theocritus: Risus uerò labium intra hæsit. Simile est quod de risu Sardonio dicitur. Theocrit.

Risus Ionicus. γέλως ἰωνικός.

In molles & uoluptuarios dicitur. Nam Ionũ mollities perinde ut Sybaritarũ fastus, in prouerbium abiit, quòd alteri Græcorum, alteri Barbarorum essent luxuriosissimi.

Risus Megaricus. γέλως μεγαρικός.

In eos dicendũ, qui parum intempestiuè iocantur, quiq; malunt aliquoties amicum quàm dictum perdere.

Diogeni. *Risus Chius.* γέλως χῖος.

De molli lasciuoq; risu. Quandoquidẽ & Chiorum mores taxauit uetus comœdia.

Sardonius risus. σαρδώνιος γέλως.

De risu ficto atque amarulento, aut insano deniq;. Tractim à Sardoa herba, quæ ora hominum & rictus dolore contrahit, & quasi ridentes interimit.

Aiacis risus. Αἴαντος γέλως.

Id est: Aiacinus risus. In eos, qui temerè ac uecorditer rident. Adagium natum est ex historia Aiacis. Is adeo grauiter tulisse legitur, Vlyssem sibi prælatum in capescenda successione armorum Achillis, ut præ dolore in insaniam uersus sit. Deinde posteaquam resipuisset, partim pudore, partim metu sibi mortem conscriuit. Nec intempestiuiter torquebitur in eos, quibus risus exoritur nulla de causa.

Ἀχθοφόρος γέλως.

Prouerbiali, noueq; composito uerbo dicebatur nugator, quiq; rebus ineptis oblectaretur.

Risus syncrusius. γέλως συγκρούσιος.

Risum effusiorem Græci συγκρούσιον uocant, quòd hominem quatiat, quem eundem quidam existimant Sardonium esse.

Zenodot. *Stultior Melitide.* μωρότερος μελιτίδης.

Melitides unus è felicissimis illis fatuis, quos Homerus suo carmine nobilitauit.

Emo-

Terent. *Emori risu.*

Emori risu, Defluere risu, pro uehementer ridere.

RIXOSVS.

Diogeni. *Rhodij sacrificium.* Ῥόδιοι τῶν θυσίαν.

Id est: Rhodienses sacrificium. Vbi res iurgijs & uerbis malè ominatis peragitur. Refertur à Diogeniano.

Aristoph. *Spirat Cæcias.*

Aristophanes ad cæciæ uenti naturam alludens, dixit: Vt iste spirat cæcias & sycophantias iam. Cæcias autem posuit pro turbis ac litibus. Notatur enim ibi Cleon ut delator & criminator.

Plinius. *Insana laurus adest.*

Plinius lib. 10. cap. 45. In eodem (inquit) tractu portus Amyci est, Bebryce rege interfecto clarus. Eius tumulus à supremo die lauro tegitur, quam insanam uocãt, quoniam si quid ex ea decerptum inferatur nauibus, iurgia fiant donec abijciatur. Itaq; quadrabit in hominem rixarum autorem.

Lactanti⁹ *Lindij sacrum.* Λίνδιοι τῶν θυσίαν.

Id est: Lindij sacrum, subaudi faciunt. Dicebatur in eos, qui inauspicato rem diuinam faciebant: Hercules olim agricolæ cuidam Lindio duos boues per uim eripuit, & mactatis illis conuiuium sibi parauit. Senex autem Herculi comedenti, quum multa in eum maledicta congereret, uoluptati pariter & risui fuit, ita ut Herculem dixisse ferant, nullum unquam conuiuium sibi iucundius accidisse. Adagium ad multos usus accommodari poterit, uel ad rixosum conuiuium, uel ad rem quampiam malis omnibus instituram.

Litem mouebit, si uel asinus canem momorderit.

Quadrabit in eos, qui de re quantumuis exigua litem suscitant. Natum uidetur ab euentu quopiam.

Hierony. *Canina facundia.*

Quod in adagionem cessit in quosdam, qui tantum ad malè dicendum eloquentiæ studium exercent. A

rixa canum & oblatratu sumpto epitheto.

Homer. *Litem incipere.*

In eum, qui iam prouocatus aggreditur conuitijs agere congruet illud Homeri ex Iliad. K.

Εἵλετο δ' ἄλκιμος ἔγχος ὀρὺ μείνῃ ἐξεὶ χαλκῷ.
Hastam corripuit robustam cuspide acuta.
Cui diuersum est illud, Hastam abiecit.

Ne allia comedas & fabas.

Ἵνα μὴ φάγῃς σκόροδα, μηδὲ κυάμους,

Id est, Ne edas allia & fabas, pro eo quod est, ne bellis, né ue in iudicijs adsis. Nam in bellum inferebantur allia commeatus militaris. In iudicijs fabas esitabant, ne obdormiscerent.

Diogeni. *Ptolemaica lis.* Πτολεμαϊκὸν ἔριδιον.

Diogenianus indicat dici solitum in litium auidos. Anus quępiam fuit Ptolemais, quę quoad uixit, lites agitabat.

Plutarch. *Vltra hyperbolum.* Ὑπὲρ τὸν ὑπέρβολον.

Vincit Hyperbolum. Hyperbolus quispiam erat mirum in modum appetens litium. Vnde conuenit in eos, qui simili laborant morbo.

Plin. *Tetigit lapidem à cane morsum.*

Plinius lib. 29. cap. 5. de ueneno rabidi canis agens. Minus hoc miretur (inquit) qui cogitet lapidem à cane morsum usq; in prouerbium discordię uenisse. Cuius uerbis coniicere licet, uulgo creditum fuisse, si quis lapidem à cane morsum contigisset aut calcasset, eum iracundiorem euadere, & ad dissidia propensum.

Syrbenæ chorus. Συρβίνης χορός.

De choreis incompositis ac tumultuosis olim dicebatur. Nam σύρβα quidam uocem existimant, qua fabuli ergastulum utantur. unde & σύρβα pro tumultu abuntur. Σύρβη item fistularis dicitur theca, unde συρβιστὴς dicitur tibicen, aut tumultuosus. Ducta uidetur metaphora à dissono porcorum grunnitu. Tempestiuiter dicetur in homines

mines inter se discordes & querulos. aut ubi offendet aures imperitorum cantorum symphonia discors.

Erethrienſium Rho. Ἐρετριέων ῥῶ. Diogeni.

Vbi quis crebrius & asperius eam literam sonaret. quo nomine nunc malè audiunt apud Gallos Picardi. Erethrienses adamarunt hanc literam ρ, quam loco σ supponebant, cum contrà Athenienses eam uerterint in σ, ut Θερσῆν pro Θερρῆν. Quoniam ea litera dicitur impetus ac uehementiæ significationem habere. uidetur & in homines præcipites ac uiolentes congruere prouerbium.

SALVBRITAS.

Crotone ſalubrius. Κρότωνος ὑγιέστερον. Zenodot.

De re nequaquam noxia, sed undequaque salutifera. Zenodotus ab animante sumptam parœmiam existimat. Est enim Croton muscæ genus.

Cucurbita ſanior. Κολοκύνθης ὑγιέστερος. Suidas.

Id est: Cucurbita salubrior. Inde natum, uel quòd cucurbita non facilè lædatur aëris uitio propter crustum, quo tegitur, uel quòd ea uaris remedijs efficax esse perhibeatur.

Valere Pancraticè.

Plautus dixit pro eo quod est, firma esse ualetudine. Nã in Pancratiastis robur corporis potissimum spectabatur. Pro eo dixit, Valere Athleticè, ualere pugilicè, ualere basilicè. Plautus.

Sanior est pisce.

Nam ad eundem modum hodieq; uulgò loquuntur. Tam sanus es quàm pisces. Id inde sumptum est, quod creditum est, pisces non sentire morbos. Iuuenal.

Tria ſaluberrima. Plutarch.

Apud Plutarchum uidetur & hoc prouerbio fuisse iactatum. Sed præstat ipsius uerba transscribere.

Οἰκεῖόν τι λέγεται τροφῆς ἀκρίτου, καὶ πανηγύρεως
καὶ μίσους ἀνθρώπου, ὑγιαίνοντα εἶναι.

Vndè

Vndè optimè dictum est, uesci citra saturitatem. non refugere laborem, naturæ semen conseruare, esse saluberrima.

SCVRRILITAS.

Athenęus *A sexaginta uiris uenio.*

Ἀπὸ τῶν ἑξήκοντα ἔρχομαι.

Athenienses mirè delectabantur ijs, qui risum dictis aut factis mouere norunt, adeo ut ad hoc in Diomedeo aut Heracleo sexaginta conuenirent, qui in ciuitate nominabantur sexaginta uiri, quemadmodum nos dicimus triumuiros & decemuiros, magistratum significantes, ut si quid ridiculè dictum esset, uulgò ita loquerentur. Sexaginta uiri hoc dixerunt. Poterit per ironiam dici in dictum illepidum & agreste, dictum sexaginta uiris dignum. Aut in stultè dicacem, hic nobis uenit à sexaginta uiris.

Gregor. theolog. *Equitandi peritus ne cantet.*

Ἱππωσύνην λεδαιὸς μὴ ἄδη.

Sumptum à poëta quopiam, in eum, qui professus res serias uersatur in nugis.

SECVNDAE EXPERIENTIAE.

Posterioribus melioribus.

Inter Grecanicas parœmias refertur δεκτέρων ἀμεινόνων, id est: Alteris melioribus. Quo significabant ea, quæ prima experientia parum benè successerant, secunda nonnunquam commodius euenire, & prioris consilij erratum posteriore consilio corrigi.

Homer. *Danda uenia lapso.*

Qui dicet aliquando dandam ueniam, si quid erratum sit per incuriam, neque enim hominis esse, ut semper exactam præstet diligentiam, usurpabit illud Homeri ex Odyss. τ.

Ἀλλ' οὐ γὰρ πᾶς ἐστὶν ἀθάνατος ἔμμεναι αἰὲν
Ἀνθρώπους. Id est:

Haud quaquam fieri potis est, ut peruigil usq;

Mor-

Mortalis duret.

Destitutus uentis, remos adhibe. Hermolaus Barbarus

Quum res non succedit ut uolumus, ad alia præsidia confugiendum est. Aut cum fortuna est aduersa, tum magis ad laborandum.

SECVRITATIS ET TVTAE REI.

In tranquillo est. Terent.

Terentius: Qui te in scopulum è tranquillo auferat. Et quod alibi diximus. Ego in portu nauigo.

In uado. Idem.

Terent. Omnis res in uado est. Vadum autem est aquæ fundus, in quo quisquis constiterit, is iam effugit periculum, ne mergatur.

Duabus anchoris fultus. Ἐπὶ λυοῖν ὁρμοῖν. Aristides.

Id est: Duabus nixus in portu sedet, subaudiendum anchoris. De firmis & immotis, & qui rem suam probè constabilierunt. Ductum à nauibus intra portum tutò manentibus.

Tanquam ad aram.

Quum extremum refugiũ intelligi uolumus. Inde sumptum, quòd olim in extrema necessitate, ad aras deorum soleant confugere, unde nefas erat quenquam detrahere.

Ad asylum confugere. Cicero.

Cognatum est superiori. Hæc fient uenustiora, si ad animi res transferantur.

Arx.

Hac metaphora tutissimum ac ualidissimum præsidium significamus.

Bonum est duabus niti anchoris. Pindarus

Id est: Bonum est duplici præsidio niti, ut si alterum destituat, altero iuuemur.

Extra fumum & undam. Homer.

Verba sunt Calypsus adhortantis Vlyssem, ut neque nimium

mium littori uicinus nauiget, fumum sequutus, neq; se profundo credat pelago, sed in medio secet uiam, quod ibi periculum sit à saxis & uadis, hic ab undis.

Cicero. *E terra spectare naufragium.*

Pro eo quod est, In tuto spectare aliorum pericula. Simile illi: De mutis iudicare Achiuos.

Homer. *Mortuo leoni & lepores insultant.*

Sumptum ex Homero, ubi Hectorem ab Achilleiam interfectum circunsiliunt Græci mortuo insultantes, nec quisquam erat, qui extincto non aliquod uulnus infligeret.

Sophocl. *Ne si ad Iouis quidem aulam.*

Qui metuunt malũ, ad asylum confugiunt, uerum à morte nullum est effugiũ. Sophocles: Vbi mortis urget tempus, ad Iouis atria si fugeris, effugere non possis tamen. Prouerbij species est in illis uerbis, Ne ad Iouis quidem atrium, quod pro tutissimo posuit refugio.

Agathius *Primum apes abigendæ.*

Dictum est cuiusdam, qui sensit primum hostium copias aduentantes esse submouendas, quo possint Asia potiri.

Plato. *Pugno tenere.* Ἀπὸ τοῦ χειρὸς λαβέσθαι.

Pugno stringere dicitur, quod ipso contactu sentitur.

Liuius. *Testudo intra tegumen tuta est.*

Docet hic Liuius, tutius esse domi manere, quàm sua fortunæ committere, & ad omnes ictus exponere. ——

Sarta tecta.

Pro consumatis probe'que curatis, & in quibus sit nihil omissum.

Terent. *In portu nauigare.* Ἐν λιμένι πλεῖν.

Id est: In portu nauigare. Qua significamus nos iam à periculo abesse. Vergilius:

Nunc mihi parta quies, omnisq; in limine portus.

Zenodot. *His Medus non insidiabitur.*

Τάδε

Τάδε μὴν ὁ Μῆδος οὐ φυλάξει.

Id est: Hæc Medus non obseruabit. Quum Xerxes exercitum ad Græciam traducere pararet, ut autor est apud Zenodotum Dicæarchus, Græci desperatis rebus facultates suas absumpserunt, ne multum reliquum fieret quod hostis tolleret, ita dicentes: Hæc Medus non obseruabit, eaq; uox in adagium abiit, ubi quis largius impenderet sua, ne uenirent in aliorum manus.

Otiosus esto. Homer.

Si quem iubemus curare cuticulam, negocium alijs curæ futurum, accommodabimus illud Homeri ex Odyss. B.

Εὖ σάκος ἀμφιβαλοῦ μελιτοέσσῃ τε σῇ περί,
Ἀλλ' ἄμα τοι ἰστὸς μὲν ἐγρηγορέτω πάρος περ. Id est:
Tute caueto.
Aut dicti aut facti cruciet tua pectora cura,
Quin tranquillus edas & bibas, ita ut antè solebas.

Chœnici ne insideas. Χοίνικι μὴ ἐπικάθησαι. Pythago.

Interpretatur D. Hieronymus, de uictu ne fueris solicitus in diem crastinum. Est enim chœnix dimensum & cibus diurnus. Plutarchus autem longè diuersius, puta, non indulgendum otio, sed industria prospiciendum uictum, ne desit in posterum.

Thymbra uictitans. Θυμβροφάγοι.

Id est: Thymbra uictitantes. Adagio dicebantur, uel qui tutius ac liberius uitam agerent, uel qui moribus essent parum blandis, uel qui hilariter citra'que solicitudinem paruo cõtenti uiuerent, quod thymbra herbæ genus sit.

Rem factam habere. Martial.

Apud Martialem legitur, Rem factam habere, pro eo quod est, certam atq; indubitatam. Siquidem promissa parum certa sunt.

Hermionis uice. Ἀντ' Ἑρμιόνος. Aristoph.

Id est: Hermionis urce, puta fuero tibi, aut mea domus, aut simile quippiam. Valet autem perinde quasi dicas, Loco asyli tibi fuero, uel instar aræ. Est Hermione templum

plum in Peloponneſo, ſacrum Cereri ac Proſerpinæ, ad quod qui confugerint, tuti ſunt propter loci religionē.

In terra pauperem.

Ἐν γῇ πένεσθαι μᾶλλον ἢ πλεῖν πλούσιον.

Id eſt: Egere præſtat in ſolo, quàm diuitem ſulcare fluctus. Satius eſt paululum habere tuto, quàm multū cum periculo.

Ouid. *Mœnia Semyramidis.* Τεῖχος Σεμιραμίδος.

Id eſt: Muri Semyramidis. De muris inexpugnabilibus dicebatur, egregiēq; munitis. Ouidi. Vbi dicitur altam Coctilibus muris cinxiſſe Semyramis urbem.

In tuo regno.

Quod cuiuſq; priuatum eſt, regnum eius dicitur.

Plautus. *In tuo luco & fano eſt ſitum.*

Apud Plautum, pro eo quod eſt, in tua poteſtate, tuo arbitrio, tua tutela, tua manu. Cicero: In meis caſtris præſidijsq; uerſaris, id eſt, mecum facis, & pro me pugnans quæ dicis.

Idem. *Intra tuas præſepes.*

Plautus in Caſſina: Scit, ſi id impetret, futurum quod amat, intra præſepes ſuas, pro eo quod eſt, certum ac paratum. Nam quod intra ſepta noſtra clauſum ſit, id tuto certoq; poſſidemus.

Terent. *Aliud cura.*

Quum negabis eſſe cauſſam, cur aliquis aut dubitet, aut ſolicitus ſit exempto ſcrupulo. Terent. Atqui iam reperi, aliud cura.

In diem uiuere. *Ex tempore uiuere.*

Perſius. Eſt præſentibus rebus contentum uiuere, atq; ex parato, minimè ſolicitum de futuris. Quæ uita Græcis dicitur καθημερινὸς βίος, & καθημερίζειν, qui ad eum uiuunt modum. Vndè & ex tempore dicere, id eſt, citra præmeditationem.

Plato. *Canis, tanquam Delum nauigans.*

Ἀδη

Ἀδηφάγου εἰς Δῆλον πλέοντος.

In ſupinum, ocioſum, ſecurum, ac uoluptuariam agentem uitam dicebatur. Nam Athenis facilis ac tuta in Delum nauigatio. Vndè fiebat, ut qui illuc ſoluerent, inter nauigandum ſecuri, nihilq; periculi metuentes canerēt.

Porrectis pedibus dormire. Lucian.

Ἀποτείνοντα τὼ ποδὲ καθεύδειν.

Vel ſublatis pedibus requieſco, & ſupinus per ocium. Et ſupinitatem, negligentiam, incogitantiamq; ſignificamus. Et conferere manus, in Hebræorum prouerbijs in ignauum. &c.

In dextram aurem. Plinius.

Sic enim admonent medici, ut in primo ſomno, qui profundiſſimus eſſe conſueuit, in aurem dextram incumbamus. Quum experrecti redormire cupimus, in ſiniſtram.

In utramuis aurem dormire.

Eſt animo ocioſo, ſecuro uacuoq; eſſe. Terent.

Leporis uita. Λαγῶος βίος ζῶν. Plutarch.

Id eſt: Leporis uitam uiuere. Dicuntur, qui ſemper anxij trepidiq; uiuunt.

In utrumuis dormire oculum. Plautus.

Plautus in Pſeud. De iſthac re in oculum utrumuis conquieſco. Eſt animo ocioſo eſſe. &c.

Halcedonia ſunt apud forum. Idem.

Exeat in Græcorum commentarijs huiuſmodi prouerbium:

Ἀλκυονίτιδας ἡμέρας ἄγεις.

Id eſt: Halcyonis agis dies. De tranquillam & ocioſam agentibus uitam. Ab aue quadam marina ductum adagium.

Vita molita. Ἀλλεσιώδης βίος. Suidas.

Siue uictus, ut ita loquamur, farinatus. Suidas indicat

adagium uariè accipi. Quosdam usurpare de uita priscorum, qui glandibus uescebantur. Nonnullos de his, qui in magnâ rerum quas desiderarent, affluentia uitam agerent.

Horat. *Equus me portat, alit rex.*

Ἵππος μὲ φέρει, βασιλεὺς μὲ τρέφει.

Hinc narum: Iuuenis quidam sub rege Philippo stipendia faciebat. Is quum admoneretur ut missionē peteret, sesēq; à militia abdicaret, negauit se facturū isto adagio.

Horatius: Rectius hoc &c.

Splendidius multo est, equus ut me portet, alat rex.

Homer. *Extra lutum pedem habes.*

Ἐκ τοῦ πηλοῦ πόδας ἔχεις.

In eos, qui molestis non inuoluuntur negocijs, unde se nequeant explicare, sed extra periculum cōstituti sunt.

Idem. *Extra periculum ferox.*

In obtrectatorem clancularium, qui coràm non ausit cōgredi. Homerus Iliad. N.

Ἀνδρῶν ἀλλοσυνώνυμος ἐκ δηΐοιο μάχεσθαι.

Pugnare gnarus, uerùm eminus & procul hoste.

Diogeni. *Procul à pedibus equinis.*

Ἐκ τῶν ποδῶν ἱππείων.

Vulgò dicitur, quum significant fugiendum esse periculum.

Terent. *Extra telorum iactum.* Ἐξω βελῶν.

Id est: Extra telorum iactum. Pro eo quod est, In tuto, citraq; periculum.

Porrò à Ioue atq; à fulmine.

Πόρρω Διὸς καὶ κεραυνοῦ.

Id est: Procul à Ioue pariter atq; à fulmine. Admonet non esse agendum cum præpotentibus, qui nutu possint perdere, si quando libeat, maximè cum regibus ac tyrannis.

Post

Post principia. Idem.

Sumptum à bellis, in quibus summum periculum est his: qui in prima stant acie. Terentius in Eunucho. Tu hosce instrue, hic ego ero post principia.

Non uulgari anchora nititur.

Significans aliquem nouis, minimeq; uulgaribus præsidijs niti.

Quid Achiuos à turre iudicatis? Aristotel.

Concinnè torquebitur ad eos, qui in turo constituti, de his iudicant, qui in periculo uersantur. Quemadmodum faciunt ij, qui in turri aut uallo sedentes, otiosi spectant præliantes, iudicantq;, ac in multis animi robur, aut consilium desiderant, quod ipsi nequaquàm præstituri forent, si in eodem discrimine uersarentur.

Quasi millus cani. Sisimius.

Nam millus est collare canum uenaticorum coriaceum, confixum clauis ferreis eminentibus aduersus impetum luporum. Ad hunc igitur modum, certum firmumq; præsidium significabimus.

Timidi mater non flet. Aemilius Probus.

Animosi in bello contemnunt hostem, nihilq; metuendum ducunt, itaq; quoniam sibi parùm cauent, ferè pereunt, & matribus luctum adferunt cum orbitate. Contrà, qui nihil non metuit, neq; quicquam omnino cōtemnit, is tutioribus utens consilijs, rarò uenit in periculum.

Legatus non cæditur, neq; uiolatur. Scholiastes Hom.

Deflecti poterit ad benè monentem, siue recta consulentem siue concionantem liberè. Legatus est, qui refert mandata sui principis, aut agit negocium publicum, non est fas illi uim admouere.

SEMPER.

Quoad uixero. Vergil.

Quod in uita perpetuum nobis futurum intelligi uolemus indicare licebit Vergilij carmine:

Dum memor ipse mei, dum spiritus hos reget artus.

AVT MORS.

Erginicani. Ἐργίνου πολιαί.

Id est: Ergini canities. De canitiæ præpropera, id est, quæ ante diem legitimam accidit. Erginus filius fuit Clymenis, adolescens præter ætatis rationem iam canus. Festiuius fiet, si per ironiam dicetur in senes iam canos, qui tamen iuuenes etiamdum haberi uelint.

Homer. *Mala senium accelerant.*

Qui dicet senectam non esse annis metiendam, propterea quod ij, qui se multis laboribus discruciãt ante diem consenescunt, usurpabit illud Homeri ex Odyss. τ.

Αἶψα γὰρ ὠκαιότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι. Id est:

Menãder Quippe repente homines curisq; malisq; senescunt.

Præstat canem irritare, quam anum.

Nulla ira atrocior mulebri, maximè quum ad sexus uitium accedit senectus. Canis irritatus tantum oblatrat. At aniculæ præter linguæ uenenum, interdum instructæ sunt malis artibus, ueneficijs & incantamentis. Vnde & Menander: Plus est periculi anum lacessere, quàm canẽ.

Theocrit. *Vno die consenescere.*

Theocritus: Verum quos amor angit, in una luce senescunt. Nulla uerò res citiùs accelerat senium, quàm animi curæ, amor, odium, inuidentia, metus ac mœror.

Præmatura mors.

In hunc qui præmatura morte discesserit, superstitibus parentibus accommodabis illud Iliad. P.

Οὐδὲ τοκεῦσι
Οἵσιτε φίλτατον ἦμαρ, μενοινήσιν δὲ ἀάσθη.
Aut neq; nutricandi grata parentibus ille
Reddidit officia, sed ei breue contigit æuum.

SERA POENITENTIA.

Cicero. *Serò sapiunt Phryges.*

Conueniet in eos, quos stulte factorum serò pœniter.

Strabo. *Cumani serò sapiunt.*

Οἱ

Οἱ Κυμαῖοι ὀψὲ νήφουσιν.

Id est: Serò sentiũt Cumani. Id adagium refertur à Strabone Geograph. lib. 13. putarq; eos uulgò malè audisse, tanquàm stupidos atq; insulsos, ob hanc causam, quòd ducentis annis portus uectigalia exegerint, hoc nomine ut urbem ædificarent, quæ dare tamen non destiterunt, quum iam urbs esset extructa: nihil etiam uetãt, quo minus dicatur & in illos, qui non nisi malo suo docti, parẽt rectè monentibus.

Hesiodus. *Malo accepto stultus sapit.*

Paulò diuersiùs extulit Hesiodus:

Δήκηθεν δ' ἐπιπρέσβυτος ἐλθὼν.
Ἐσθλὸς δ' ἐξαῦτις. πατὴρ δέ τε νήπιος ἔγνω.
Tandem sua pœna nocentem
Consequitur, passusq; sapit tum denique stultus.

Huc referendum & Plautinum illud in Mercatore:

Fœliciter is sapit, qui alieno periculo sapit.

Sopho. *Piscator ictus sapiet.*

Ἁλιεὺς πληγεὶς νόον ὄψεται.

Id est: Piscator percussus sapiet. Idq; ferunt ab huiusmodi quodam euentu natum: Quum piscator quispiam piscibus quos intra rete tenebat, manum admouisset, atq; à scorpione pisce feriretur, ictus (inquit) sapiam. Itaque suo malo doctus cauit in posterum.

Homer. *Factum stultus agnoscit.*

ῥέχθεν δέ τε νήπιος ἔγνω.

Id est: Rem peractam stultus intellexit. Item illud Demosthenicum: Non emo tanti pœnitere. Vnde perquàm eleganter Fabius apud Titum Liuium, euentum stultorum magistrum appellat. Nec euentus doceat hoc, inquiens, qui stultorum magister est, sed ratio.

Theocrit. *Mus picem gustans.*

Μῦς ἅψας πίσσης γεύσατο.

Siquidem mus imperitus, si quando in picem inciderit,

aut perit, aut uix eluctatur, ac deinde periculi memorti met contingere. Non intempestiuè dicetur in eum, quem pœnitet experimenti.

Post acerba prudentior.

Παρὰ τὰ δεινὰ φρονιμώτερος.

Id est, Post mala prudentiór.

Seneca. *Sera in fundo parsimonia.*

Admonet in tempore parcendum rebus necessariis. Persius Satyra 2. Donec deceptus & expes

Nequicquam fundo suspiret numinus in imo.

Post rem deuoratam ratio.

Quemadmodum de sera ope dicitur, post bellum auxilia: ita de sera parsimonia dicitur, post absumptam rem suppurtatio.

Plautus. *Quod dedi, datum nollem.*

Plautus: Inter nouam rem, inquit, uerbum usurpabo uetus: Quod dedi, non datum uellem. Significat se pœnitere, quòd puellæ fecerit copiam.

Lucian. *Satiùs est recurrere, quàm malè currere.*

Præfat mutare consilium in melius, quàm in malè instituta pergere. Lucianus: Visum est tandem iuxta uulgi sermonem potiùs recurrere, atq; currere perperàm.

Plin. *Optimum aliena insania frui.*

Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum. Admonet adagium, ut ex aliorum erratis ipsi cautiores efficiamur & alienis periculis reddamur prudentiores.

Hedera post Anthisteria. Κισσὸς μετ' ἀνθιστήρια.

Quum serò quippiam adhibetur. Apparet in his ludis morem fuisse, coronari hedera. De anthisteriis, id est, floralibus festis diximus in prouerbio, Cares foras.

Atqui non est apud aram consultandum.

Consultandum antequàm incipias, in ipso negocio sera consultatio. Sumptum à sacrificis, qui pro ritu sacrorum omnia præparant, priusquàm accedant ad aram.

SE-

Satiùs est initijs mederi, quàm fini. Suidas.

Persius:

Elleborum frustra, quum iam cutis ægra tumebat
Poscentes uideas, uenienti occurrite morbo. Ouid.
Serò medicina paratur,
Quum mala per longas inualuère moras.

Pueros admonet à uicijs arcendos, dum adhuc tenera ac tractabilis ætas, farciendas protinus offensas, ne in simultatem exolescant: Minima uitanda mala, ex quibus maiora solent pullulascere. Occasiones cuitandas, quæ mali quippiam parituræ uideantur.

Serò uenisti, sed in colonum ito. Suidas.

In eos, qui post tempus aduenirent, aut qui mercede quippiam facerent. Porrò colonus est terra æditior, in speciem tumuli seu collis.

Post bellum auxilium. Idem.

Μετὰ τὸν πόλεμον ἡ συμμαχία.

Id est: Post bellum suppetiæ. Quotics seriùs adhibetur remedium. Siquidem ægroto mortuo serò uenit medicus. Et ædibus in cinerem redactis serò infunditur aqua.

Senem erigere.

Γέροντα δ' ἀρθῶμ φλαῦρον ὄς νέῳ πέσοι.

Erigere durum est, qui cadat iuuenis, senem. Haud facilè dediscuntur à senibus uitia, quæ pueri didicerint, & in omnem inhæserint uitam.

Serò uenisti. Οψ ἦλθες. Plutarch.

Competit in eos qui post tempus rem aliquam adgrediuntur, ueluti si iam ætatis uitio frigidus uxorem paret ducere, aut grandior literas addiscere.

Huc faciunt etiam locutiones istæ prouerbiales:

Mortuis mederi. *Aquam infundere cineri.*

SERVIRE TEMPORI.

Seruire tempori. Cicero.

Est rebus præsentibus sese accommodare. Translata ab histrionibus fabularum, qui hoc unum spectant, ut quouis modo populi oculis placeant.

Terent. *Vti foro.*

Est præsentem rerum statum boni consulere, & utcunq; sese obtulerit fortuna, ita animum applicare. Seneca: Vtamur foro, & quod fors feret, æquo feramus animo.

Aut bibat aut abeat.

Aut tempori, loco q; nos accommodemus, aut ab hominum consuetudine nos subducamus. Quidam sic efferunt: Πῖθι, ἄπιθι, id est, Aut bibe, aut abi. Natum est à priscis illis Græcorum symposijs, hoc est, comporationibus.

Seneca. *Gladiator in harena consilium capit.*

Admonet à re nata mutandum aliquando consilium, & tempori, quod aiunt, seruiendum. Refertur à Seneca. Vetus prouerbium est, Gladiatorem in harena capere consilium. Aliquid aduersarij uultus, aliquid manus mota, aliquid ipsa inclinatio corporis intuentem monet.

Plutarch. *Polypi mentem obtine.* Πολύποδος νόον ἴσχε.

Quo iubemur pro tempore, alios atq; alios mores, aliũ atque alium uultum sumere. Adagium natum est à piscis huius ingenio. Nam persequentibus piscatoribus, petris affigit sese, & cuicunque petræ adhæserit, eius colorem corpore imitatur, uidelicet ne queat deprehendi.

Cicero. *Spartam nactus es, hanc orna.*

Ἣν ἔλαχες σπάρταν, κόσμει.

Id est: Spartam quam nactus es, orna, siue administra. Admonet adagium, ut quamcunque prouinciam erimus fortè nacti, ei nos accommodemus, proq; huius dignitate nos geramus.

Quintili. *Omnium horarum homo.*

Qui ferè pariter ad rem ocios esset accommodatus. Et apud Terentium: Paucorum hominum homo dicitur.

Sub

Sub manu nasci. Seneca.

Pro, ex tempore. Seneca: Consilium ergo sub manu nascatur.

Aut abi, aut exuere. Plato.

Apud Lacedæmonios hic fuit mos, ut in publicis certaminibus neminem cogerent ad congressum, sed legem edicebãt, ἢ ἄπιθι, ἢ ἀπόδυθι, id est, Aut abire, aut exui. Si transferatur ad rem animi, uelut ad disputandum aut repugnandum carni, prouerbij uim habet.

SERVITVS.

Argentum accepi, imperium uendidi. Plautus.

Qui accepit beneficium, perdit libertatem. Demenetus pauper uxorem duxerat pulchrè dotatam, sed in quam nihil haberet imperij, quare, inquit: Argentum accepi, dote imperium uendidi.

Spartæ serui maximè serui.

Apud Lacedæmonios ingenuis non erat fas discere aut exercere ullum opificium, sed hæc omnia per Helotas (id erat seruorum genus, quibus nefas erat ullam artem libetalem uel discere uel exercere) agebant.

Subiugus homo. ὑποζυγιώδης ἄνθρωπος.

Qui non arbitratu suo, sed alieno iussu facit quippiam. Traductum à iumentis iugalibus. Huc pertinent illæ metaphoræ: Mittere sub iugum, Deijcere iugum, Excutere iugum, Subducere collum iugo. Ouidius:

Et tua Ixsuro subtrahe colla iugo.

Leo cordula uinctus. Lucian.

Lucianus: Leo filo uinctus, sursum ac deorsum circumferor, quum quis exiguo commodo captus, apud aulicos ostentatur passim, quòd princeps tantum alat uirum.

Samij literati.

Apud Samios inuentæ sunt uiginti quatuor literæ, à Callistrato. Sic Andron in tripode: Idem Ionum literas tradidit Athenienſibus. Probabile est igitur à repertis, traditisq; literis locum fuisse uersum ad stigmata. Nam Sa

mij simul & accipiebant & tradebant infames notas.

Seneca. *Cum sarcinis enatare.*

Seneca: Nemo cum sarcinis enatat, id est, nemo sese recipit in libertatem, nisi contemptis præmijs seruitutis. Nō enim potest euadere occupationes, qui curarum autoramentum non potest negligere.

SIMILITVDINIS ET CONGRVENTIAE.

Terent. *De grege illo est.*

Id est: Eiusdem factionis, aut contubernij. Tullius: At uellem te in tuum uterem gregem retulisses.

Persius. *Nostræ farinæ.*

Eiusdem farinæ dicantur, inter quos est indiscreta similitudo, Persius in 5. Satyra: Nostrę paulò antè farinæ Pellicular uterem retines. Perindè quasi dicat, nostri gregis, nostræ conditionis, Pertinet ad illam classem: Eadem cera & idem puluis, Eiusdem notæ &c.

Plinius: *Non eras in hoc albo.*

Hoc est: Non eras in hoc numero. Trasiatum ab albata tabula in qua quondam scribebantur nomina iudicum.

Non sum ex istis heroibus.

Zenodot. Οὐκ εἰμὶ τῶν τότε ἡρώων.

Id est: Non sum de numero illorum heroum. Id est, non sum ex eorum numero, qui propensiores sunt ad lædendum, quàm benè merendum.

Patris est filius. Τοῦ πατρὸς ὅδε τοῦ παιδίου.

Ita loquuntur, ubi quis mores imitatur patrios. Et ingenere eius filium uocamus quemlibet, quem moribus expresserit.

Aphyarum bonos. Ἀφυῶν ἰμῶν.

Quoties humilibus exiguus quispiam honos contingit. Nam Aphya piscículus est uilis, cui coquendo nihil adhibetur, præter oleum quo frigitur.

Aristotel. *Terra amat imbrem.* Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα.

Id est:

Id est: Imbrem quidem tellus amat. Vbi quis desiderat ea, quæ sibi nouit esse accommoda, conducibiliaq;.

Scopæ dissolutæ. *Scopas dissoluere.* Cicero.

Homines nihili, nullius q; prorsum consilij, Cicero scopas dissoluere dixit, pro eo, quod est rem prorsus inutilem efficere. Nam scopæ colligatæ & speciem uidentur habere qualemcunque, & ad uerrendum pauimentum sunt accommodatæ. Porrò si dissoluetis, nihil inutilius, nihil inelegantius.

Vno tenore. Cicero.

Tenorem rei progressum uocant. Vndè, quæ sui similia sunt, sibiq; uelut perpetua quadam succedunt serie, horum eundem esse tenorem dicimus. Cicero: Vnus enim tenor est orationis, & idem stylus.

Boni ad bonorum conuiuia ultrò accedunt. Plato.

Αὐτόμαλα δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν.

Id est: Sponte bonis mos est conuiuia adire bonorum. Vbi uir bonus, fiducia uirtutis & amicitiæ, quæ generalis inter omnes probos intercedit, ad sui similem accedit, non expectatis uulgaribus istis inuitatiunculis. Idē: Conuiua amico amicus ultrò etiam uenit.

Simile gaudet simili. Ὅμοιον ὁμοίῳ φίλον. Aristotel.

Martialis: Vxor pessima, pessimus maritus,
Miror non benè conuenire uobis. Iuuenalis:
Magna inter molles concordia.

Malus cum malo colliquescit uoluptate. Idem.

Κακὸς κακῷ γὰρ σωτέτηκεν ἡδονῇ

Id est: Etenim improbo uir est uoluptati improbus. Malus malo iucundus ob uitiorum commercium & societatem.

Æqualis æqualem delectat. Cicero.

Similitudo mater est beneuolentiæ, consuetudinis & familiaritatis conciliatrix. Nam prima familiaritatis cōciliatio proficiscitur ab ætatis æqualitate. In hanc sententiam

tiam extant aliquot uererum prouerbia, quorũ est illud: ἴλξ ἴλικα τέρπει, Id est, Aequalis æqualem delectat.

Plutarch. *Aequalem tibi uxorem quære.*

Τὴν κατὰ σαυτὸν ἴλαν.

Id est: Aequalem tibi uxorem ducito. Adagium admonet, ne quis cupiditate aut ambitione allectus, se potentiorem ducat uxorem. Tuę sortis uxorem ducito. Potest & longius trahi, nimirum ad negocium suscipiẽdum cui sis conficiendo par & idoneus.

Iugum idem trahere.

Non dissimile est illi: In eadem esse naui, pro eo quod est, negocij uices pariter sustinere. Translatum à bubus arantibus.

Theocrit. *Cicada cicadæ chara, formica formicæ.*

Nota est formicarum politia, & cicadarum concentus.

Cicero. *Ouum ouo simile.*

De rebus indiscretæ similitudinis.

Idem. *Quàm apes apum similes.*

Cicero: Vt similia sunt & oua ouorum, & apes apum.

Plautus. *Non tam aqua similis aquæ.*

Non tam lac lacti simile.

Plautus usurpat in Menæchmis: Nec aqua aquæ, nec lac lacti, crede mihi, usquam similius, quàm hic tui est, tui huius.

Aristotel. *Furem fur cognoscit, & lupum lupus.*

Ἐγνω δὲ φῶς τ φῶτα, καὶ λύκ& λύκον.

Id est: Fur furem cognouit, & lupus lupum. Amãt enim uulgò se mutuò, qui similibus uitijs laborant.

Idem. *Semper similem ducit Deus ad similem.*

Duo inter se similes plerunque benè conuenjunt.

Diogenia *Semper graculus assidet graculo.*

Ἀεὶ κολοιὸς πρὸς κολοιὸν ἵζάνει.

Id est:

Id est: Assidet usque graculus apud graculum. Porrò graculorum conuentus olim notos fuisse testatur M. Varro libro de re rustica.

Similior ficu. Ὁμοιότερος σύκ&.

Per iocum dicebatur de uehementer inter se similibus.

Aut ipse fuisti, aut tui simillimus.

Siquando per iocum indicabimus eundem aliquem fuisse, qui tamen se fuisse eat inficias.

Omnia similia.

Eadem est conditio mortalium.

Crobili iugum. Κροβίλ& ζεῦγος.

De societate duorum pari improbitate dici consueuit. Ductum à Crobilo lenone scelestissimo. Is duo scorta domi alebat.

Eadem cera. Ἐκ κηρίου.

Id est: Idem fauus. Dicebantur, qui uno ore idem affirmarent. Ductum à fauorum cellulis inter se connexis.

Ficus post pisces:

Quadrabit, ubi dicemus alijs alia congruere. Quemadmodum post carnes caseum, post pisces nuces iubent mulgo apponi.

Ouo prognatus eodem. Horat.

Vultus, ingenium, mores, facta, ac prorsus omnia sic huic cum hoc conueniunt, ut iures eodem prognatos ouo. Aristoteles ostendit iuxta naturam fieri, ut ex eodem ouo duo pulli nascantur.

Catulæ dominas imitantes.

Τὰς δεσποίνας αἱ κύνες μιμοῦνται.

Id est: Dominas imitantes catellę. Vbi serui dominorum ferociã repręsentant. Quoties ij, qui subsunt, eorum exprimunt mores, sub quorum imperio degunt. Iuuenalis:

Maxima quæq; domus seruis est plena superbis.

Similes habent labra lactucas. Hierony.

Vbi

Vbi similia similibus contingunt, ueluti præceptori parum docto discipulus indocilis, improbo populo magistratus improbus, uxori morosæ maritus morosus. Breuiter, quoties mala malis, digna dignis eueniũt. Natum adagium ab asino carduos pascente.

Qualis hera, talis pedissequa.

Qualis pater, talis filius.

Tertullia. *Aspis à uipera.*

Quum pessimus à pessimo sumit mali quippiam.

Ambro. *Aut piscem olet aut florem.*

Dictum in eum, qui benè oleret, quòd timallus piscis sit odore gratissimus, & æquè fragrans eiusdem nominis flos. Ita idem pronunciatus est piscis odor esse, qui floris. Quid specie tua gratius? quid suauitate iucundius? quid odore fragrantius? Quòd mella fragrant, hoc tu corpore tuo spiras.

Sequitur perca sepiam.

Comitem ducit sepia percam. Dictum de improborum sociorate.

Hierony. *Dignum patella operculum.*

Hieronymus ad Chromatium: Dignum patella operculum. In mea enim, inquit, patria rusticitas uernacula, Deus uenter est, & in diem uiuitur, & sanctior est ille, qui ditior est. Accessit huc puellæ, iuxta tritum populi sermone prouerbium, dignum operculum. Significat autem Episcopum ad improbos populi mores accommodatum.

In matellam immeiere. Εἰς πλὼ ἀμίδα οὐρεῖν.

Quum sordidè tractantur, aut ad munus aliquod parum honestum adhibentur ἢ, qui non indigni uideantur, utpotè ipsi sordidi atque inhonesti, quasiq; ad contumelias ferendas facti.

Suidas. *Conto nauiga.* Κοντῷ πλεῖν.

Conto nauigare dicebantur, qui sic rebus uterentur, quemadmodum uti conueniebat, aut cui uitæ genus suo accommodatum ingenio sequerentur. Itidem non ad quamuis uitam quiuis idoneus est.

Ipsa holera olla legit. Catullus.

Quære Malum accersitum.

Surdaster cum surdastro litigabat. Nicarch.

Iudex autem erat utroque surdior, quum res agitur inter undequaque ridiculos ac stultos. Extat in hanc sententiam epigramma Græcum Nicarchi, quod Thomas Morus olim adolescens, scitè uertit.

Cascus cascam ducit. Varro.

Quoties similis similem delectat, uetulus uetulam, deformis deformem. Nam antiquitùs cascum dicebatur, quod nos uetus appellamus. Videtur esse iocus in anum uetulo nuptam. Huc pertinet: Vbi tu Caius, ego Caia.

Omnia idem puluis. Πάντα μία κόνις. Lucian.

De indiscreta similitudine utitur Lucianus. Alludens ad defunctorũ cineres, inter quos nihil apparet discriminis

Omnia sub unam Myconum. Strabo.

Πάντ' ὑπὸ μίαν μύκωνον.

Est autem Myconus ex Cycladibus una, in qua fabulis proditum est positos esse gigantes postremos ab Herculc confectos. Vnde ductum illud prouerbium in eos, qui res natura diuersas eodem titulo complectuntur. Itaq; qui eodem libro Grammaticæ pariter & Theologica, item Dialectica & Iurisconsultorum literas tradat.

Conuenerunt Attabas & Numenius. Diogeni.

Συνῆλθον Ἀτταβᾶς τε καὶ Νουμήνιος.

Id est: Coniunctus est suo Attabas Numenio. Dici solitum, quoties improbus aggregatur cum improbo. Diogenianus tradit hos insigne par furum fuisse.

Eundem calceum omni pedi inducere. Galenus.

Galenus loquitur de quibusdam medicis imperitis, qui non habita ratione morborum eadem remedia admouẽt omnibus. Non dissimile illi: Scis simulare cupressum

Hier-

Hieronymus: Nec ad instar imperiti medici, uno collyrio omnium oculos uelle curare.

Nauſon Naucrati. Ναυσὼν Ναυκράτη.

Quoties aliqui similia inuicem respondent. Veluti si quis herus salutatus, herum resaluteret. Et nebulo compellatus, nebulonem uicissim compelleret. Nauſon enim & Naucrates, utrunque à naue dicitur, perindè quasi dicas, nauta nautæ.

Zenodot. *Noui Simonem, & Simon me.*

De his dicebatur, q pares essent. Zenodotus scribit duos fuisse ductores, notæ utrunque improbitatis.

Cretensis Cretensem. Ὁ κρὴς Τὸν κρῆτα.

Subaudi quod erit commodum sententiæ, prouocat, conatur circumuenire, aut tale quippiam. Sumptum à Cretensium moribus, quos plurimis conuitijs incessiuit antiquitas.

Cretensis cum Aeginetа. Κρὴς πρὸς αἰγινήτην.

Subaudiendum, agit. Quadrabit in pariter improbos, qui mutuis inter se fallacijs agunt. Nam Aeginetæ olim malè audierunt, in quos etiam oraculum illud quidam æditum putant: Neque tertij, neque quarti.

Ver hyemem ſequitur.

Rerum uices significat. Et tristibus succedunt lætiora.

Plutarch. *Cretiza cum Cretenſi.* Πρὸς κρῆτα κρητίζειν.

Id est: Aduersum Cretensem Cretiza, id est, Aduersus mendacem mendacijs utere. Græci κρητίζειν pro mentiri dicunt.

Chius ad Coum. Χῖος πρὸς κῶον.

De comparatione uehementer inequali dicebatur. Nam in ludo talorum iactus, qui Chius dicebatur, unioni respondebat, Cous senioni. Fit autem interim allusio ad gentes, quarum utriusq; mores non caruerunt nota.

Vulpinari cum uulpe.

Ἀλωπεκίζειν πρὸς ἑτέραν ἀλώπεκα.

Id est:

Id est: Cum uulpe uulpinare tu quoque inuicem. Cum astutis astutijs agito. Horatius:

Nunquam te fallant animi sub uulpe latentes.

Clauum clauo pellere. Ἦλον ἤλου ἐκκρούειν.

Et paxillum paxillo pepulisti, id est, Malum alio malo depulisti.

Cum Care Carizas. Πρὸς κάρα καρίζειν. Diogenia

Id est: Cum Care Carissas. Rusticè agis cum rustico, barbarè loqueris cum barbaro, crassè cum crasso. Cares populi sunt Phrygiæ, quorum mores prouerbijs aliquot locum fecere.

Mali thripes, mali ipes. Idem.

Κακὰ μὲν θρῖπες, κακὰ δ' ἶπές.

Id est: Mala quidem thripes, mala rursum ipes. De duplici malo dici solitum, ut non magni referat, utrum elegeris. Thrips enim Græcis uermiculus est, qui lignis innascitur, materias'que uitiat. Ips item cornibus & uitibus infestus.

Balbus balbum rectiùs intelligit. Hierony.

Barbarus barbari orationem. Est quippè prouerbium, Balbum melius balbi uerba cognoscere.

Bithus contra Bacchium. Horat.

Bithus & Bacchius, nobile par gladiatorum fuit, pares arte & pares audacia. Horatius: Vti non
Compositus melius cum Bitho Bacchius.

Eſernius cum Pacidiano. Lucullus.

Erant & hi gladiatores per omnia pares, longeq; omnium nobilissimi: Nota hic diuorum Theologorum disputationem, Londini apud Britannos habitam.

Non filius Achillis. Plutarch.

Οὐ παῖς Ἀχιλέως, ἀλλ' Ἀχιλεὺς αὐτὸς εἶ.

Id est: Haud satus Achille, uerum Achilles ipsus es. Tragœdia quapiam aut comœdia sumptum uidetur. Terentius: Hem alterum huncad hoc natum dicas.

Idem. *Ab uno digrammate.*

Est autem digramma, pictura descriptioq; Philosophorum, qua rem exponunt oculis, ut perinde ualeat, quasi dicas, de eadem formula.

Terent. *Eodem in ludo docti.*

Dicebantur similibus uitijs laborantes, & improbitate pares. Terentius in Hecyra: In eodem omnes mihi uidentur ludo doctæ ad malitiam.

Gellius. *Eiusdem musæ æmulus.*

Eiusdem artis aut disciplinæ studiosus. Græci ὁμοτέχνους appellant eiusdem artis opifices.

Aristoph. *Iisdem uescentes cepis.*

Τοὺτοῦ θύμου φαγόντες.

Id est: Qui idem ederent thymum. Congruit in pauperes ac bonos uiros inter sese amicos. Thymon enim uilissimum herbæ genus, quo tenues & agrestes utcunq; uitam sustinent. Quidam cepam agrestem esse putant.

Archide. *Bonus cantor, bonus cupediarius.*

Ἀγαθὸς ψάλτης, ἀγαθὸς ζαμοποιός.

In uituperium Musicæ artis dictum, quasi eiusdem hominis sit aures delectare cantu, & palatum cupedijs.

Mars haud concutit sua ipsius arma.

Ἄρης τὰ ἑαυτοῦ ὅπλα οὐ σαλεύει.

Id est: Mars sua ipsius arma non iactat. Commodè feruntur, quibus assueuimus, quæq; nobis quadrant, etiam si sint grauissima. Iactamus enim, quod incommodè ferimus, Iuuenalis:

Nec iactare iugum uita didicêre magistra.

Euripides *Stultus stulta loquitur.*

Μωρὰ γὰρ μωροῦ λέγει.

Id est: Nam stulta stulti oratio est. Talis hominibus fuit oratio, qualis & uita.

Ἀνδρὸς

Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.

Hominis figura oratione agnoscitur. Democritus orationem uitæ simulachrum, quandam q; uelut umbram esse dicebat. Nam nullo in speculo melius, expressiusq; relucet figura corporis, quàm in oratione pectoris imago repræsentatur. Neque seciùs homines ex sermone, quàm ærea uasa tinnitu dignoscuntur.

Inanium inania consilia.

Κενοὶ κενὰ βουλεύουσι.

Quum quis sua spe fruſtratur.

Malo nodo malus quærendus est cuneus. Hieron y.

Eo licebit uti, quoties malum simili malitia retũdimus.

Sophocles:

Πικρᾷ χολῇ κλύουσι φαρμάκου πικροῦ.

Remedio amaro bilem amaram diluunt.

Mons cum monte non miscetur.

Ὄρος ὄρει οὐ μίγνυται.

Non conuenit inter pariter elatos.

Mores hominum regioni respondent.

Et plantarum semina, & hominum mores ad regionis habitum respondent. Ex mollibus enim regionibus molles homines nasci solere.

Bestia bestiam nouit. Aristotel.

In similitudinis & affinitatis prouerbia refert Aristoteles. Congruet ubi cõuenit inter duos patiter improbos.

Idem Accij quod Titij.

Significat eodem iure futurum, filium decimo mense natum, quo eum, qui natus sit undecimo.

Asinus asino pulcherrimus. Epichar.

Epicharmus: Cani pulcherrimus canis uidetur, bos boui: Asinus asello pulcher est, & sus sui. Hoc est: Simile simili placet, Miles militi, Alcator alcatori, Potator Potatori, Sophista sophistæ.

Doribus Doricè loqui fas est.

Conueniet in homines natura loquaces, aut quum oratio respondet moribus & ingenio, uelut quum Pœnus fraudulenter loquitur, aut leno lenone digna.

Non. Marcellus. *Nouum cribrum nouo paxillo pendeat.*

Quadrabit in eos, qui noui quippiam comminiscuntur.

Plautus. *Purus putus.*

Plautus purum putum dixit, pro prorsus ac uerè purus.

Vestigijs inhærere.

Qui imitatur exempla progenitorum, maiorum uestigijs inhærere dicitur. Similiter qui degenerant à progenitorum aut præceptorum exemplis, ab illorum uestigijs dicebantur recedere.

SIMVLATIO, DISSIMVLATIO.

Diogenia *Salem & fabam.* Αλα καὶ κύαμον.

Subaudiendum, proposuerunt. Diogenianus admonet dici solitum de his, qui fingerent se scire quippiam, quod nescirent. Atque hinc natum esse prouerbiũ, quod olim mos fuerit ut diuini salem & fabam proponerent.

Zenodot. *Plures thriobolos, paucos est cernere uates.*

Πολλοὶ θριοβόλοι, παύροι δέ τε μάντιες ἄνδρες.

Id est: Plures thriobolos, paucos est cernere uates. Philochorus autor est, olim tres nymphas Apollinis nutrices, Parnassum incoluisse, quæ Thriæ dicerentur, undè postea receptum sit, ut calculi, sortesq; diuinorum, Thriæ uocarentur. Vndè thrioboli, qui thrias in urnam diuinam iaciunt.

Multi thyrsigeri, pauci Bacchi.

Πολλοὶ τοὶ ναρθηκοφόροι, παύροι δέ τε βάκχοι.

Id est: Plures thyrsigeros, paucos est cernere Bacchos. Quo significatum est, compluribus mortalium adesse uirtutis insignia, aut etiam famam, qui tamen uera uirtute uacent. Non omnes ueri Theologi, qui pileum theologicum gerunt. Non omnes monachi, qui cucullo onerantur. Translatum à ceremonijs Bacchanalium in quibus thyrsos, id est, hastas quasdam uiteas quatiebant afflati furore.

Multi, qui boues stimulent, pauci aratores.

Πολλοὶ βούκεντ' παῦροι δέ τε γοῦς ἀροτῆρες.

Id est: Qui tauros stimulent multi, sed rarus arator. Multi præ se ferunt, quod non sunt.

Non omnes, qui habent citharam sunt citharœdi. Varro.

Huc adscribendum uidetur, quod lepidè scripsit Seneca, quendam personam malle, quàm faciem. Faciem uocat, ubi quis talis uidetur qualis est: personam, quum præ se fert aliquis quod non est: Non is rex, cui contingit amplum imperium, sed qui sciat administrare.

Asinus apud Cumanos. ὄνος πρὰ κυμαίους.

Competit in eos, qui quum sint inepti, ridiculiq;, tamen apud ignotos ipsa nouitate habentur in pretio. Aut in eos quibus honos aliquis præter meritũ additus à fortuna, timorẽ & insolentiam, ita ut ferè fit, conciliat. Demosthenes: τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται. Fœlicitas enim & rerum successus, qui contigerit immerẽti, stultis uesaniæ caussam præbere solet. Narrauimus alibi fabulam de asino fugitiuo, qui apud Cumanos se gessit pro leone.

Flere ad nouercæ tumulum.

Πρὸς τὸν μιτρυιοῦς τάφον δακρύειν.

Ad nouercæ tumulum lachrymari, est simulare gestu dolorem, quum re gaudeas. Quod idem de diuitis hæredibus non inconcinnè dicetur, in quos extat Publianus ille Mimus, cum primis elegans. Hæredis fletus sub persona risus est.

Megarensium lachrymæ. Μεγαρέων δάκρυα. Diogeni.

Dicebantur uel fictæ, nec ex uero dolore profectę, uel ui adactæ. Diogenianus ad huiusmodi refert historiam. Bacchius quidam Corinthius, Clytij Megarensium regis filiam uxorem duxerat. Ea defuncta, Clytius com-

plureis uirgines & adolescentes Corinthum misit, qui in funeralibus pompis puellam deplorarent, lachrymis utique fictis.

Accissare. Ακκίζειν.

Scribunt Acco mulierem fuisse quampiam, notæ stultitiæ quæ solita fit ad speculum cum imagine sua, perinde atque cum alia muliere confabulari, ut hinc uulgo quæ stultius aut ineptius aliquid agerent, accissare dicerentur, & Accus nomine compellarentur. Apparet illud etiam moribus huius mulieris adfuisse, ut recusaret, quæ tamen cupiebat, unde & Accismus, ficta huiusmodi recusatio dicatur.

Hæsitantia cantoris tussis.

Απορία ψάλτου βῆξ.

Dictum uidetur quoties nō suppetit quod dicamus, idq; uelut aliud agentes dissimulamus, uelut apud Platonem Aristophanes, ne diceret in conuiuio, fingultum fingit. Sumptum apparet à cantoribus.

Tussis pro crepitu. Βῆξ ἀντὶ πορδῆς.

Dici solitum, quoties aliquis perplexus, aliud pro alio simulat. Veluti si quis in adulteræ domo deprehensus, fingeret se quippiam mercatum uenisse. Translatum ab ijs, qui crepitum clara tussi dissimulant.

Strabo. *Cretensis mare.* Ο κρὴς πλὼ θάλασσαν.

Subaudiendum nescit aut meruit. In eos, qui nescire fingerent, quod egregie callerent. Etenim qui consentaneum est, Cretenses quum sint insulares, ignorare mare quo cinguntur undequaq;

Cicero. *Conniuere.*

Prouerbiali metaphora conniuere dicuntur, qui prudentes, culpam quam intelligunt, indulgentia tamen ac studio dissimulant. Est autem conniuere subindè claudere oculos, quemadmodum ij, qui non ferunt lumen solis.

Simia fucata. Πίθικος ἀνάπλεως ψιμυθίου.

Id est: Simia plena fuci. De deformi anu, fucata tamen, & meretricijs cultu lenocinijs. Potest & ad rem accommodari, ueluti si quis turpem caussam orationis phaleris adornet, ut honesta uideatur.

Simia barbata seu caudata.

Dici solitum de ridiculis.

Sileni Alcibiadis. Σιληνοὶ Ἀλκιβιάδου.

Quo licebit uti, uel de re, quæ quum in speciem, & prima (quod aiunt) fronte uilis ac ridicula rideatur, tamen interius ac propius contemplanti sit admirabilis: uel de homine, qui habitu, uultuq; longè minus præ se ferat, quàm in animo claudat. Aiunt enim Silenos imaguncu las quaspiam fuisse fictiles, & ita factas, ut diduci & explicari possent, quæ clausæ ridiculam ac monstrosam tibicinis speciem habebant.

Esurienti uulpi somnus obrepet. Diogeni.

Πεινῶσαν ἀλώπεκα ὕπνος ἐπέρχεται.

Vbi quis inopia cibi dormit. Pauperem autem uulpem appellat, quòd callida sit inopia, & mulcarum repertrix artium. Neque perperàm dicetur & in illos, qui dissimulant, conniuentiq; ad quædam, ut per occasionem aliquid commodi ferant. Siquidem uulpes urgente fame somnū adsimulat, ut allectas aues capiat, deuoretq;.

Audiens non audit.

Sunt quidam, qui si quid parùm placet, id scire dissimulant. Idem, Dissimulans audisse.

Illò respiciens, sed hic remitte bona. Aristoph.

Εκῆ βλέπουσα δεῦρ' ἀνίει' ἀγαθά.

Id est: Illuc tuens, at huc remitte commoda. Conuenit, quum aliud præ nobis ferimus, aliud facimus: aut quum alijs adblandimur, in alios re beneficium conferimus.

Patrocli occasio. Πατροκλέους πρόφασις.

Diogenianus ostendit dici solere de ijs, qui quum ob metum non ausint proprias deplorare calamitates, deflent

eas sub prætextu luctus alieni. Vel qui laudandis aliis, suas ipsorum laudes insinuant.

Hierony. *Melle litus gladius.*

In perniciosam adulationem dici solitum. Hieronymus Augustini epistolam mellitum gladium appellat, propterea quòd pariter & reprehensionem haberet, quasi gladium quo iugularet, & blandimenta, quibus reprehensionis asperitatem dissimularet.

Plautus. *Altera manu fert lapidem, altera panem ostentat.*

Torquebitur in eos qui coràm blandiuntur, clàm obtrectantes, palàm amicos agunt, clanculùm nocent: aut qui huic prosunt, illic lædunt. Simile huic est, Altera manu fouebit caput, altera malam ferit.

Gregori⁹ theolog⁹. *Charadryon imitans.*

Dici solitum de dissimulante ac rem utilem occultante.

De reduuia queritur maiori obnoxius malo.

Vbi quis prauo pudore, leuissimis malis quærit remedium, dissimulans maiora.

Simia in purpura. Πίθηκος ἐν πορφύρᾳ.

Id est: Simia purpurata. Lepidè transfertur in eos qui barba pallioq; simulant sanctimoniam.

Galenus. *Postico discedere.*

Dicitur qui furtim abit, alijs inscijs sese subducens. In hos congruet quos pudet παλινῳδεῖν, sed dissimulanter transeunt in alienam sententiam.

Barbæ tenus sapientes.

Sic appellantur Philosophi & Sophistæ, ἐπὶ πώγωνος σοφοί, id est, Barbæ tenus sapientes. Quia præter barbam & pallium nihil haberent Philosophi. Huc spectat illud Herodis Attici. Video barbam & pallium: philosophum non uideo. Rectè torquebitur in hos qui uniuersam uitæ sanctimoniam non in animo, neque in moribus, sed in cultu constituunt.

Alia Lacon, alia asinus illius portat.

Effertur

Effertur apud quosdam ad hunc modum:

Ἄλλα μὲν λέυκων, ἄλλα δὲ λεύκωνος ὄνος φέρει.

Id est: Alia Leucon, alia Leuconis asinus portat. In eos dicebatur, quorum oratio dissentiret à factis. Sumptum à Leucone agricola qui quo minus pecuniæ solueret, dixit uectigalium exactoribus, se ordeum portare, quum uteres melle plenos ferret, Asinus in terram lapsus aliquando effudit onus. Tum demum cognouerunt illi, mel in utribus esse non ordeum, dicentes, Alia Leucon, alia portat asinus.

Paries dealbatus. Τοῖχος κεκονιαμένος. Paulus apostolus

Aut incrustatus. Paulus Apostolus in Actis, Ananiam sacerdotem fictum & fucatum, parietem dealbatum appellat. Christus sanctimoniæ simulatores sepulchra dealbata uocat.

Non omnibus dormio. Plutarch.

Non omnibus dormire dicuntur, qui non omnibus inseruiunt, neque per omnia gerunt morem. Plutarchus fabulam super hac re non illepidam narrat. Quum Galba quispiam cõiuuio Mecœnatem accepisset, sentiretq; iam è nutibus hominem inflammatum in uxorem suam, sensim demisit caput, perinde quasi dormiret. At quum interea famulus quispiam ad mensam accedens, uinum clàm tolleret, ibi iam uigil & oculatus: Infœlix, inquit, an nesciebas me soli Mecœnati dormire?

Lepus dormiens. Λαγὼς καθεύδων. Idem.

Quadrabit in eum qui quod non facit, id facere sese adsimulat, aut quod facit, se facere dissimulat, nam leporem patentibus genis dormire tradunt autores.

Mortuus iacet pedens. Νεκρὸς κεῖται βδέων.

Dici solitum, si quando pauper simularet opulentiam. Apud unum Apostolum Byzantium reperi, & haud scio an ipsi uulgoq; relinquendum.

Crocodili lachrymæ. Κροκοδείλου δάκρυα.

De iis, qui sese simulant grauiter angi incommodo cuiuspiam, cui perniciem attulerint ipsi. Sunt qui scribant

crocodilum conspecto procul homine, lachrymas emittere, atq; eum mox deuorare.

Beneuolus trucidator. Εὐνοῦς ὁ σφάκτης.

Id est: Beneuolus occisor. Conuenit in hos, qui quũ summam adferunt perniciem, tamen beneuolentiæ speciem admiscent. Confine est illud quòd alibi recensuimus: Intempestiua beneuolentia nihil à simultate differt.

Persius. *Extra quærere sese.*

Persius Satyra prima: Examenq; improbum in illa
Castiges trutina, nec te quæsiueris extrà.
Tuis te facultatibus metiaris, nõ populari opinione.
Tecum habita.

Lucian. *Aesopicus graculus.* Αἰσώπειος κολοιός.

Dicitur, qui aliena sibi usurpat, aliorumq; bonis sese uẽditat. Horatius: Moueat cornicula risum, Furtiuis nudata coloribus.

Aurum subæratum. Ὑπόχαλκον χρυσίον.

Dicitur homo nequaquam syncerus, sed aliud præ se ferens, aliud intus occulens. Sumptum à nomismatis adulteratis.

Homer. *Diu dissimulatum aperientis.*

In eum, qui quod diu dissimulauit tandem irritatus eloquitur, non inconcinnè detorquebitur illud Homeri:
ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ὄπατε μεγάλην ἐκ στήθεος ἵει.
Ast ubi iam promit prægrandem è pectore uocem.

Scytha accissans asinum.

Ἀκκινόμενος σκυθὴς τὸν ὄνον.

Id est: Accissans Scytha asinum. Aduersum eos qui uerbis auersantur, quod re cupiunt. Id ad huiusmodi fabulam referunt: Quidam conspectu asini cadauere. Scythæ cuidam qui fortè aderat, dixit: En quod cœnes. Ille primam aspernatus atque abominatus, posteà tamen apparauit, cœnauitq;.

SOLITVDO.

Ne

Ne musca quidem. Plautus.

Plautus in Truculen. Quas tu mulieres mihi narras? Vbi musca nulla fœmina est in ædibus. Hac prouerbiali hyperbole maximam hominũ solitudinem significamus.

Nullum animal, quod animal. Cicero.

M. Tullius ad Atticum: Terentij uestigij nullum agnoui. Metagenes certè perijt, Fecit iter per possessionem, in qua animal reliquum nullum est.

Scytharum solitudo. Σκυθῶν ἐρημία.

Pro summis calamitatibus, exitioq; dictum est. Ductum autem indè, quòd Scythæ nullis certis sedibus utantur, sed uagi ferantur in plaustris. Eam ob caussam regio feris abundat.

SOLLICITVDO.

Tantali lapis. Ταντάλειον λίθον.

Tantali lapidem uocant, imminens capiti periculum. Sumptum à fabula Tantali, quem quidem fingunt apud inferos etiam hoc supplicij genus pati, ut ingens saxum sic immineat capiti, ut iamiam casurum uideatur.

Mens est in tergoribus.

Ὁ νοῦς ἐστὶν ἐν τοῖς σκύτεσιν.

Id est: Animus est in tergoribus. De solicitis dictitari solitum quiq; malum aliquod imminens timere uidentur.

Ναικιοσορεύειν. Hesychi⁹.

Dicebantur, qui studio quippiam eleuarent. Alij putant ναικιοσορεῖς dici solitum ei, qui quum uideretur confiteri, non confitebatur, perplexis uerbis occultans mendacium, quod ferè solent hæretici in discrimen adducti, uox composita uidetur à ναί, quod est affirmantis, & κίσσα pica, ῥέω fluo. quod inuoluta loquacitate urgent, quod affirmare uidentur, rursus affirment quod negant. Meminit Hesychius.

Σκυτηβλέπει.

Id est: ut uerbum uerbo reddam, tergora tuetur. Cõfine pro

proximo, quo significabant quempiam præ se ferentem uultu, quod mali quippiam instare suspicaretur, idque coniecturis aliquibus colligeret, ueluti si quis conspectis boum tergoribus, bellum futurũ colligeret, quod his integantur clypei.

Aristoph. *Animus est in corijs.*

Simillimum illi Terentiano. Animus est in patinis. Interpres admonet huius prouerbij, ἐπὶ σκύτει βλέπω, de his qui iam ad bellum spectant. Licebit uti, quum ob solicitudinem erit aliquis ad id, quod agitur, in præsentia parùm attentus.

Idem. *Similes uidentur captiuis ex Pylo.*

Εοίκασι τοῖς ἐκ πύλε λυφθεῖσι τοῖς λακωνικοῖς.

Captiuis mihi similes uidentur è Pylo Laconicis. Dicì solitum de ijs, qui uultu sunt miserando, nempè pallidi, squalidi, macilenti: Pylus ciuitas quæpiam Laconicæ, quam obsessam, Cleon expugnauit.

Pythago. *Arctum anulum ne gestato.*

Μὴ φορεῖν στενὸν δακτύλιον.

Hoc est: (interprete diuo Hieronymo) Ne uixeris anxiè. Siquidem quisquis anulum angustum gestat, is sibi quodam modo uincula injcit.

Idem. *Cor ne edito.* Μὴ ἐσθίειν τὴν καρδίαν.

Hoc est, Ne curis tuum ipsius animum excrucies.

Idem. *In uia ne feces ligna.*

Non esse diserucianda uitam curis, & anxijs cogitationibus quidam exponunt.

Plautus. *Sale & aceto.*

Parcum tenuéq; prandium significatur. Plau. in Ruden. Sed hic rex cum aceto pransurus sine bono pulmento Miseris, opsonorum loco sal est cum aceto.

SOMNOLENTIA.

Aristotel. *Endymionis somnum dormis.*

Ενδυμίωνος ὕπνον καθεύδεις.

In eos quadrabit, qui se immodico somno saginant, aut qui diuturno in ocio uersantur: nec ullis se negocijs exerent, sed mollem feriatamq; agẽt uitam. Natum à puero Endymione adprimè formoso.

Vltrà Epimenidem dormis. Gellius.

Υπὲρ τὸν ἐπιμενίδην κεκοίμησαι.

Id est: Vltra Epimenidis somnum dormisti. In eos dicetur, qui perpetuum agunt ocium. Epimenides Cretensis ambulando fessus in specum quendam subierat, illic obdormiuit, nec experrectus est à somno, ante exactos annos 47.

Salem uehens dormis. Αλας ἄπορ καθεύδεις.

Id est: Salem portans dormis. Quadrabit in eum, qui in re periculosa socorditer atque indiligenter agit, propterea quòd sal in fluxu sentinæ facilè corrumpitur.

Non decet principem solidam dormire noctem. Homer.

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

Haud dignum duce, id est, noctem dormire per omnem. Admonet paræmia, uigilantiam ac solicitudinem maximè conuenire cum principibus. Vergilius:

At pius Aeneas per noctem plurima uoluens.

SORDES ET PARSIMONIA.

Tribus minis insumptis, duodecim imputat.

Quadrabit in eos, qui non nisi compendij sui gratia coluntamicos, & pro quamuis exiguo officio multum beneficiorum expectant, Vulgo item aiunt: Pilcum donat, ut pallium recipiat.

Cumini sector. Aristotel.

Impendio parcus ac sordidus, olim prouerbio κυμινοπρίστης, id est, Cumini sector dicebatur. Est autem cuminum per se exilis herba.

Ficos diuidere. Σῦκα μερίζειν. Martial.

Vndè licebit & cognomen fingere σικοτόμου. Martial.

Qua-

Quadringenta secat, qui dicit σῦκα μίρηξε. Sordidum ac parcum significans, etiam si ditissimum.

Iul. Pol. *Nullus emptor difficilis bonum emit opsonium.*

Οὐδεὶς δυσώνης χρηστὸν ὀψοῦν κρέας.

Difficilis emptor haud bona emit opsonia. Qui nimium uili studet emere, semper merces uitiosas emit. Conueniet in hos, qui paululo labore conantur egregias assequi literas.

E Patroclis domo uenit. Ἐκ πατροκλέους.

Id est, E Patroclis domo. In sordidos. Sumptum à moribus Patroclis cuiusdam Atheniensis, prędiuitis quidem, uerum impendio parci sordidiq; quem uetus Comœdia talem fermè depingit, qualem Plautus Euclionem.

Plutarch. *Cochleæ uita.* Κοχλίου βίος.

De iis qui parcè paruoq; uiuunt, aut contracti à negocijs, luceq; forensi semoti.

Pythago. *Chœnici ne insideas.*

Habetur loco, Securitatis.

Ex phelleo uenire.

Dicebantur, qui ex humili fortuna asperaq; uita ad dignitatem emersissent. Nam Græcis φελλεὺς dicitur locus aptus pascendis capris, asper pumicosus ac sterilis.

In uentrem insilire. Ἐς τὴν γαστέρα ἐνάλλεσθαι.

Id est: In uentrem irrumpere dicitur, qui curam omnem ad cibum ac potum confert.

Cradophagus.

Rusticum ac sordidum ueteres κραδοφάγον per iocum appellabant, quasi κραδοφάγον. Nam κράδαια uocant arboris fici folia. Iidem dicebantur βαλανοφάγοι quasi prisco more glandibus uiuentes.

Τρυγόβιοι.

Homines sordidos ac parcos, olim popularis iocus τρυγοβίους appellabat, quasi fece uictitantes. Qui splendidiores sunt, ubi uentum est ad fecem, aperiunt aliud uas.

Luto

Luto lutulentior. Plautus.

Auaros, quæstusq; supra modū auidos, impuros ac sordidos dicimus. Id Plaut. ὑπερβολικῶς exaggerat in Pœnulo: Sed lenone isthoc lyco illius domi nō lutū est lutulētius.

Pediculi Platonis. Οἱ πλάτωνος φθεῖρες. Diogenes Laërtius.

In prouerbiū abierunt, ut, referente Laërtio, Myronianus testatur, hinc coniectans hoc morbo perisse Platonem quod uulgo pediculi Platonis appellarentur, Græci φθειρίασιν appellant. Myronianus nullū indicat usum prouerbij. Suspicari tamen licet, dictū in sordidos, quod Philosophi minimum indulgeant nitoribus externis, dum circa mentis cultum, toti sunt occupati.

Macilentior Leotrephide.

Λεπτότερον λεωτρεφίδου καὶ ταυμαντίδος.

Id est: Gracilius Leotrephide, ac Taumantide. Leotrephides insigni macilentia corporis Comicorum salibus locum dedit. Congruet in homines exiles ac prætenues. Iucundius erit si transferatur ad inopiam ingenij, aut dictionem aridam, ieiunam, & exanguem.

Immunem uenire.

Immunem Latini uocant, quem ἀσύμβολον Græci, nempe eum, qui nihil confert ad conuiuium. Terentius: Tè ne asymbolum uenire inunctum atq; lautū è balneis? Gellius.

Lapsana uiuere. Plinius.

Lepidè dixeris eos, qui perparcè nimiumq; tenuiter uiuunt. Est autem lapsana olus syluestre.

Nihil de uitello. Νεοπτοῦ οὐδὲν μοι δίδως.

Id est: Nihil mihi de uitello dedisti. Quadrat in eos, qui impartiant deteriora, meliora sibi seruantes.

Lingere salem.

Dictum, Frugalitas.

Rore pascitur. Μὴ πρώκας σιτίζετο ὥσπερ ὁ τέττιξ.

Rore ne uiuit more cicadæ. Cicadas rore ali, testis est Plinius. Venustius erit, si transferatur ad ingenium siue stylum

stylum ieiunum & aridum, ut per ironiam, in hominem uehementer obeso corpore.

Plautus. *Victitant succo suo.*

In parasitos, qui si quando cœna contingit lautior, ingurgitant sese: rursus ubi nulla arridet spes cœnatica, coguntur q; οἰκόσιτοι uiuere, fortiter ferunt inediam, & in cõuiuij spem durant. Sumpta metaphora à cochleis, quæ per æstatem intra testam contractæ, utcunque succo suo aluntur, donec acciderit pluuia.

Athenæus *Philippide tenuius.*

Athenæus ostendit Philippidem comœdiarum scriptorem sic tenui fuisse corpore, ut etiam φειλιππῶσθαι dixerint pro macruisse. Accommodabitur non inuenustè ad orationem ieiunam, aut disputationem ociosæ subtilitatis.

Eudemus *Monophagi.*

Μονοφάγοι dici poterunt sordidi & inhospitales, qui neminem inuitant ad conuiuium.

Patroclo sordidior.

πατροκλέους φειδωλότερος.

Id est: Patroclo parcior. In diuitem quidem, sed oppidò quàm sordidum ac parcum. Hic enim nusquam usus est balneo parsimoniæ caussa.

Nephalium sacrum. Νηφάλιος θυσία.

Id est: Nephalium sacrificium. De conuiuio abstemio non ineptè dicetur, aut de conuiuio uehementer frugali sobrioq;.

Gellius. *Caninum prandium.*

Dicebatur abstemium, & in quo nullum uinum biberetur, propterea quòd canes à uino abhorrent.

Plautus. *Cereri sacrificant.*

Quemadmodum Græci dicunt ἐστίᾳ θύουσιν, Id est: Lari sacrificant, ita Plautus propémodum indicat apud Latinos dici solere, Cereri sacrificant, si quando in conuiuio uinum

uinum deesset, propterea quòd in huius sacris nefas esset inferre uinum.

Bos Cyprius. Κύπριος βοῦς.

In brutum ac stolidum iaci solitum, propterea quòd Cyprij boues magis bruti ferantur, quippè qui stercore humano pascantur.

Cyprio boui merendam. Ennius.

Festus Pompeius uersum hunc Sotadicum citat ex Ennio, Cyprio boui merendam. Ostenditq; conuenire, quoties conuiua sordidus & insipidus, sordido atque insipido accipitur conuiuio. Festiuius erit, si ad res animi deflectatur, ut si quis apud spurcos spurcè loquatur, apud indoctos indoctè.

Tolle tolle mazam quàm ocyßimè scarabeo. Aristoph.

Αἶρ' ἆιρε μάζαν ὡς τάχιστα κανθάρῳ.

Id est: Mazam sine mora pone pone cantharo. Id usurpare licebit, quoties sordidus cibus immundo conuiuæ apponitur. Hinc enim ut nascuntur, ita & aluntur canthari, quos Latini scarabeos uocant.

Psyrice facta. Stephan.

Psyra insula quæpiam est haud procul à Chio. Strabo Psyra pronunciat pluratiuè, & neutrali genere. Ea insula quoniam esset & perpusilla & ignobilis, in contẽptus ac uilitatis prouerbiũ abijt, ut quæ sordidè parumq; magnificè fierent, Psyrice facta dicerentur. Stephanus: In Psyra Bacchũ ducentes. Idem: In Psyra Spartam ducis.

Paruo emptas carnes.

Τὸ ἔνωνον κρέας οἱ κάνες ἐσθίουσιν.

Id est: Paruo emptas carnes canes edũt. Quidam putria emunt opsonia, ne plusculum insumant nummorum. Ea quum nullus attingit, canibus edenda seruantur.

Psyra Bacchum. Idem.

Ψυρὰ τὸν Διόνυσον.

Id est: Psyra Bacchum ducentes. Dictitatum adagium,

ubi uinum appositum in conuiuio nemo gustat, aut de sordido apparatu.

Suidas. *Tenuiter diducis.* Λεπτὰ ξαίνεις.

De ijs, qui pauperum more tenuiter uictitant.

Lucian. *Sacrum sine fumo.* Ἄκαπνος θυσία.

Id est: Sacrificium absq; fumo. De nimium tenui conuiuio, & in quibus nihil cocti opsonij apponitur. Transiatum à pauperculorum sacris, molas, thusculum, lac aut corollas offerentium, quum dij nidorem illum experãr, unà cum fumo subuolantem.

Nephalia ligna. Νηφάλια ξύλα.

Dici posse uidetur in abstemios, & ab omni uoluptate procul alienos. Apud Athenienses Nephalia ligna uocabantur, quę neque uitea essent, neq; ficulnea, neque myrtea. Nephalia sonat, quasi dicas sobria.

Carica uictima. Καρικὸν θῦμα.

Id est: Caricum sacrum. De macilenta hostia, minimeq; esculenta dicebatur. Hinc ductum, quòd Caribus populis mos fuerit canem immolare. Non inconcinnè torquebitur ad cibum appositum, insipidum, & quem nemo uelit attingere.

Zenodot. *Phaselitarum sacrificium.* Φασηλιτῶν θῦμα.

Phaselitarum sacrificium, tanquàm uile citrà; sanguinem. Sordidum ac tenuem sumptum hoc adagio significant. Tradunt enim apud Phaselitas Pamphiliæ gentem moris esse ut piscículi salsi dijs sacrificarentur.

Theocrit. *In sinu manum habere.*

In sinu manum habere dixit Theocritus, tenaces & ad largiendum pigros. Porrò quòd ait Scęuola, In sinu meo habui, pro eo quod est, in potestate mea clàm habui diuersum longè ab hoc est.

Aristoph. *Lari sacrificant.* Ἐσίᾳ θύουσιν.

In tenaces dicitur, qui de suis nemini quicquam impartiant, aut in conuiuas edaces, qui nihil appositis epulis mittunt amicis, neque quicquam faciunt reliquum. Nam antiquitus religiosum erat, ex his quæ laribus immolabantur, aliquid foras efferre.

Ῥυπακόνυλος.

Græci prouerbiali conuitio sordidos & impendio parcos ξυπαστόλους appellabant, ducto cognomine ab ijs, quibus sordes in unguibus insident. Nam ῥύπος propriè eas sordes significat, quæ in summis unguibus manuum ac digitorum colliguntur.

Canens uitæ palmum.

Ἀδων τῇ ὠτίδι μίμνε τὸν βίον πρὸς ἄνηθον.

Id est: Canens uitæ palmum ad anethum. De parco dictum, qui tenui re leuiculaq; transfigit uitam, atque inter rim existimat se lautè uiuere. Morem hunc quibusdam esse uidemus, ut quum nihil apponant in mẽsa quod edi possit, ne ieiunum omnino conuiuium appareat, uarias narrent fabulas, aut cantillent, ut his modis ciborũ oblitionem inducant conuiuis.

Tantali pœnæ. Ταντάλεοι τιμωρίαι.

Tantali supplicia. De ijs dicendum, quibus adsunt quidem bona, uerum his frui negatum est. A fabula Tantali sumptum. Horatius: Tantalus à labris sitiens fugientia captat Pocula. Idem: Magnas inter opes inops.

Conuiua non conuiua. Homer.

In eum, qui accumbit quidem in conuiuio, uerùm spectator duntaxat eorum quæ apponuntur, quadrabit illud Homeri:

Κεῖτ' ἄξ ἄοπτος, ἄπαστος, ἀλοτός, ἀλλ' ἀπύτως.

Incœnatus & impastus, potuq; ciboq; Accubuit.

Sacra nihil sunt. Suidas.

Τὰ θύματα οὐδὲν ὄντα, πλὴν γίνεται κέρατα.

Id est: Sacra nihil sunt præter malas & cornua. De macilentis. Trahetur non inconcinniter ad cibum minimè esculentum.

SPES PERTINAX.

Cicero. *Aegroto dum anima est, spes est.*

Admonet, ne in afflictionibus quidem abiciendam esse spem. Philelphus hos uersus ex Theocri. Barto uertit,

Θαρσεῖν χρὴ φίλε βάρτε, τάχ' ἐρεῖς ἰατὸς ἔμεμπε.
Ἐλπίδες ὦ φίλε, ἀεὶ λαμπραὶ δὲ βροτοῖσι.
Χ' ὦ ζῶν ἄλλοτε μὲν πολλὰ θέλει, ἄλλοτε δ' ἄλλα.

Fidere Barte decet, melius cras fors fortasse habebis,
Sperandum est uiuis, non est spes ulla sepultis:
Nunc pluit, & claro nunc Iuppiter æthere fulget,

Euripides *Spes alunt exules.*

Αἱ ἐλπίδες βόσκουσι φυγάδας.

Id est: Spes pascunt exules. Vbi quis excussus à pristina fortuna, semper id agit ut restituatur.

Theocrit. *Adhuc cœlum uoluitur.*

Quoties significabimus adhuc superesse spem, & nondum tempus, quod melioris fortunæ solet occasionem adducere, exactum esse, conueniet illud Theocriti:

Non est lassatum uoluendis mensibus annis Cœlum.

Homer. *Adhuc aliquis deus non respicit.*

Quum in rebus uehementer afflictis negabimus nos prorsus abiecisse animum, uerum esse spei nonnihil, conuenient illud Homeri:

Ἀλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερθύσκεται χάρη.

Numen adhuc aliquod dextram mi obtendit amicum.

Ouid. *Spes seruat afflictos.*

Spes bona dat uires. animum quoq; spes bona firmat.
Viuere spe uidi, qui moriturus erat. Pindarus:
Ἐλπὶς γηροτρόφος.
Spes altrix senectæ.

Cicero. *In herbis.*

In herbis esse dicuntur, quæ nondum maturuerunt, sed spem modò bonam de se præbent.

Aristoph. *Spes tenuis.*

Spem infirmam incertamq; Poetæ tenuem uocant. Aristopha.

stopha. Spes ista tenuis quæpiam est qua nitimur. Euripides: Spes frigida quidem. Vnde M. Tullius dixit: Speras: hinc affare auram aliquam, id est, ostendi spem.

Ab ipsa messe. Seneca.

Seneca: Ab ipsa messe discedam? Agit de his, qui uel commodis, uel spe commodorum detinentur, quo minus semet explicent à negocijs, quasi deserturi agrum quum instet messis.

SVBITVM EXITIVM.

Occisionis ala. Φόνου πτερόν.

Id est: Interfectionis ala. De subito interitu dici solitum Sumpta metaphora ab alatis iaculis, quæ repentè mortem adferunt.

Eadem tibi & Pythia & Delia. Menãder.

Quoties supremum aliquod opus significamus. Perinde quasi dicas, hæc summa omnium, quæ gesturus es in uita. Natum aiunt ab oraculo quodam reddito Polycrati Samyorum tyranno. Nam is posteaquàm Rheneam insulam cepisset: eamq; consecrasset Apollini, constitutis apud Delum ludis pulcherrimis, Delphos misit, consulturos, utrum oporteret eos ludos Delios an Pythios appellare. Respondit oracultum ταῦτα σοι καὶ πύθια καὶ δήλια. Futurum innuens, ut is propediem excederet è uita.

Muris interitus. Κατὰ μυὸς ὄλεθρον. Aelianus.

Id est: Iuxta muris interitum. Aelianus tradit murem minimè uiuacem esse, sed sua sponte defluentibus intestinis ocyus emori, atq; hinc natum prouerbium. Quadrare uidetur in homines imbecilla ualetudine, aut in μικροψύχους, id est, breuis æui, quos μικροβίους appellat Homerus.

SVBITI INTERVENTVS.

Mercurius superuenit.

Ὁ ἑρμῆς ἐπεισελήλυθεν.

Ita loqui consueuerunt, si quando silentium oriretur in conciliabulo multorum, significantes nõ esse fas loqui, Mercurio præsente, ut qui sit autor sermonis.

Terent. *Lupus est in fabula.*

Solitum est dici, quoties is de quo confabulatio est, de improuiso interuenit. Festiuiùs usus est Plaut. in Stich, Atque eccum, inquit, tibi lupus in sermone præsens esuriẽs adest. Loquitur enim de parasito Celasiano, qui fratribus de ipso confabulantibus de repentè interuenit.

Etiam si lupi meminisses.

Εἰ καὶ λύκου ἐμνήσθης.

Id est: Etiam si lupi mentionem fecisses, subaudiendum, interuenisses. Quoties præter expectationem interuenit is, de quo fuerat mentio.

SVMPTVOSA.

Suidas. *Hipparchi murus.*

Ἱππάρχου τειχίον.

Dicebatur res quæpiam, quę magnis constaret impensis. Hinc natum, quòd Hipparchus Pisistrati filius, Academiam muro sepsit, atq; huius rei nomine magnam pecuniæ uim ab Atheniensibus exegit, Autor Suidas.

Cœna popularis.

Pater, Lautitiæ.

Lysius. *Edax triremis.* Ἀδηφάγοι τριήρεις.

Id est: Edaces triremes. Dicuntur quod magnis constent impendijs. Lepidiùs transferetur ad hominem prodigum immodicisq; impendij.

In beato omnia beata.

A diuitibus omnia magnificè fiunt, à tenuibus frugaliter. Vsus erit, si dicas ab homine docto omnia doctè fieri, à pio piè, à rege regaliter.

Horat. *Saliares dapes.*

Pro pontificales dixit Horatius, ponens speciem pro genere. Opiparum autem conuiuium ac magnificum Saliare dicitur.

SVRDITAS.

Surdior

Surdior Toronæo portu.

Κωφότερος τορωναίου λιμένος.

Aiunt portum esse quendam Toronę Thraciæ ciuitatis, qui longis & angustis duobus excursibus porrigitur in mare, ita ut in ipso portus secessu nullus fluctuũ fragor audiatur. Vndè prouerbium in eos, qui non audiunt.

Surdior turdo. Κωφότερος κίχλης. Zenodot.

Adscribitur surditas huic aui peculiaris, quum sit loquacissima. Vndè concinnè dicetur in eos, qui perpetuo blaterantes ipsi, non auscultant, quid uicissim alijs dicatur.

TACITVRNITAS LAVDATA.

Silentij tutum præmium. Aristotel.

Σιγῆς ἀκίνδυνον γέρας.

Tutum silentij præmium. Horatius: Est & fideli tuta silentio merces. Silendo nemo peccat, loquendo persæpè. Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse loquutum. Valerius Maximus hanc sententiã tribuit Xenocrati: Quia dixisse me (inquit) aliquando pœnituit, tacuisse nunquam.

Mulierem ornat silentium. Sophocl.

Γυναιξὶ κόσμιον ἡ σιγὴ φέρει.

Id est: Decus addit usq; fœminis silentiũ. Mulier animal natura loquax, nulla de re magis cohonestatur, quàm silentio, maximè apud uiros, quum de rebus serijs agitur.

Alia committenda, alia celanda. Homer.

Nec temerè quiduis apud quemuis effutiendum, at nec familiaribus arcana omnia proferenda sunt. Ad hanc sententiam quadrat illud Homeri ex Odyss. Α.

Ἀλλὰ τὸ μὲν φῶκε, τὸ δὲ γ' αὖ κεκρυμμένον εἶναι.

Id est: Dicendum est aliud, contrà est aliud reticendum.

Quod scis, nescis. Terent.

Terentius in Eunucho: Tu pol si sapis, quod scis, nescis. Idem in seipsum excruciante: Nescias quod scis, si sapis. Sumptum à Dialecticorum ludis, in quibus huiusmodi quidam scyrpi proponi solent. Facio, & non facio. Sum

amicus, & non sum amicus. Itaque prouerbio certam in tacendo fidem significamus, dum quis quod scit, perinde continet ac dissimulat, quasi nesciat.

Homer. *Qui obticescit.*

In eum, qui metu attonitus, aut stupefactus admiratione tacet, quadrabit illud Homeri:

Δὴν δέ μιν ἀμφασίη τοπίων λάβε.

Illum corripuit stupor, atq; infantia linguæ.

Tibullus. *In sinu gaudere.*

Est tacitam apud se uoluptatem sentire. Tibullus: Qui sapit in tacito gaudeat ille sinu. Homerus:

ἐν θυμῷ γρηῦ χαῖρε καὶ ἴχνε.

In tacito longæua sinu preme gaudia nutrix.

Homer. *Qui continet arcanum.*

In eum, qui celat arcanum, neque cuiquam effutit, quadrabit illud Homeri ex Odyss. Φ.

τῇ δ' ἄτερος ἔπλετο μῦθος.

Id est: Huic pennis dicta carebant. Hoc est, haud longius auolabant.

Plautus. *Muti citius loquentur.*

Plautus in Persa: Muti prius loquantur quàm ego. Ne hoc, inquit, cuiquam homini dicerem, edictum est mihi Magnopere, nec cuiquam homini crederem, Omnes muti ut prius loquerentur hoc, quàm ego.

Areopagita taciturnior.

Dicebatur, qui commissum arcanum optimè contineret.

Celius. *Manum ad os apponere.*

Hoc gestu significamus nos scire quippiam quod tamen nolumus effari. Celius Ciceroni lib. 8. At Domitius cùm manum ad os apposuit, te ad 9. Calend. Iunij, subrostrarij, quod illorum capiti sit dissiparant perisse.

TACITVRNITAS ILLAVDATA.

Diogenia *Bacchæ more.* Βάκχης τρόπον.

De tetricis ac taciturnis dictitari solitum, quòd essent huiusmodi Mænades illę, Bacchico afflatæ furore. At Iuuenalis

nalis retulit ad uitam intemperantem.

Qui Curios simulant, & Bacchanalia uiuunt.

Magis mutus quàm piscis.

Ἀφωνότερος τῶν ἰχθύων.

Id est: Magis mutus ipsis piscibus. De uehementer infantibus, atq; infacundis. Conueniet in hominem immodicæ taciturnitatis. Pisces enim nullam ædunt uocem.

Rana seriphia. Βάτραχος ἐκ σερίφου. Plinius.

In homines mutos, & canendi dicendiq; prorsus imperitos dicebatur. Inde natum, quòd Seriphiæ ranæ in Scyrum deportatæ, non ædebant uocem.

Caput sine lingua. Gellius.

Competit in eos, qui in consultationibus aut disceptationibus ipsi quidem nihil habent quod dicant, uerum aliorum sententijs annuunt. Nam pedarij senatores dicebantur ij, qui in senatu quidem sedebant, uerùm sententiam non rogabantur, sed in aliorum sententias pedibus discedebant. A Lucilio dicti sunt Agipedes.

Muta persona. Κωφὸν πρόσωπον. Martial.

Quadrabit in eos, qui in concessu deliberantium, aut disputantium, aut etiam in conuiuijs cæteris loquentibus soli tacent. Traductum apparet à lege comœdiarum, in quibus non temerè plures tribus personis solent induci in eadem scena. Quod si quando quarta accesserit, aut muta prorsus est, aut perpauca loquitur. Mutas nuptias dixit Pindarus, pro clancularijs.

Muti magistri. Gellius.

Mutos magistros Gellius libros uocat, qui loquuntur quidem nobis. Nec illepidè profectò literæ, muti uocantur præceptores. Deniq; Tullius legem appellat mutum magistratum, magistratum legem loquentem, & Plutarchus poesim appellat picturam loquentem, & picturam mutam poësim.

Mutus magis quàm scapha. Suidas.

Συσομώπερ & σκάφης.

Id est: Magis elinguis, quàm scapha. De iis dici consueuit, qui propter humilitatem conditionis apud præstantiores non audent fuscere. Natum hinc aiunt, quòd olim inquilini & hospites alienæ Reipublicæ ludis popularibus incedebant nauim gestantes. Nam uti non conuenit in aliena ciuitate curiosum esse, ita nec tutum est liberioris esse linguæ.

Zenodot. *Mutus Hipparchion.* Ἄφθογος Ἱππαρχίων.

Vbi quis repentè obmutescit: quum maximè uox illius expectatur, id quod non raro consueuit quibusdam in cœtu dicturis euenire, ut subitò uelut attonitis uox faucibus hæreat. Narrant olim apud Græcos duos præcipuos fuisse citharœdos, Hipparchionem & Rufinum, qui cùm in solennibus ludis, qui decimo quoque anno apud Iuliopolitas agebantur, essent inter se decertaturi, contigit ut Hipparchion theatri strepitu turbatus obticuerit, eáque res in uulgi iocum abiit.

Aristoph. *Ne gry quidem.* Μηδὲ γρῦ φθέγγεσθαι.

Id est: Ne gry quidem loquitur. Pro eo, quod est, Ne tantulum quidem. Nam gry, minimum quiddam significat, aut sordes unguium, aut uocem fusillam, quam ædere solent ij, qui grauantur sermone respondere.

Simoni. *Acanthis cicada.* Ἀκανθὶς τέττιξ.

In indoctos atque infanes, aut Musices ignaros torqueri prouerbio solitum. Autor est Stephanus Byzantius, iuxta oppidum Actoliæ Acanthum, cicadas alibi uocales, mutas esse.

Catullus. *Reddidit Harpocratem.*

Catullus dixit pro eo, quod est, Imposuit silentium. Harpocrates Deus ita apud ueteres fingebatur, ut digito admoto ori, silentium indiceret, qualis & apud Romanos Dea Angerona.

Horat. *Statua taciturnior.*

In hominem uehem enter infantem ac tacitum. Horatius:

tius: Statua taciturnius exit. Itidem Iuuenalis diuitem quempiam, sed infantem & indoctum, Mercuriæ statuæ similem facit: Truncoque similimus Hermæ.

Taciturnior Pythagoreis.

De uehemẽter taciturnis. Sumptum à Pythagoræ schola, in qua quinquenne silentium indicebatur auditoribus.

Amyclas perdidit silentium. Vergil.

Τὰς Ἀμύκλας ἀπώλεσεν ἡ σιγή.

Seruius interpres enarrat hunc in modum Aeneidos 10. Quum apud Amycleos subindè nũciaretur hostium aduentus, idque falsò, lata lege cauũ est, ne quis unquam hostis nunciaret aduentum. Atqui post euenit, ut uerè iam aduenirent hostes. Quod quum nemo nũciaret, propter legis interdictum, ciuitas de improuiso capta est: Qui casus populari ioco dedit occasionẽ, ut dicerent Amyclas silentio periisse, si cui sua taciturnitas fuisset incõmodo.

Doryphorematis ritu.

Græci δορυφόρημα uocant satellitium illud ex barbarorum fece conductum, quod olim tyranni ad custodiam corporis adhibebant. In tragœdijs sic addebatur regum personis δορυφόρημα ut astarent modo, nihil etiam loquerentur.

TAEDIVM EX ITERATIONE.

Longum proœmium audiendi cupido. Plato.

Prouerbij speciem habet, quod est apud Platonẽ lib. de Repub. 4. Μακρὸν τὸ προοίμιον τοῦ ἐπεθυμοῦντι ἀκοῦσαι, id est: Longum proœmium audiẽdi cupido. Qui rem ipsam cupit cognoscere huic longum est omne proœmium. Vnde illud Terentij: Vah, etiam proœmium mihi occeptat. Et Athenis præco, qui dicendi potestatem faciebat, rhetoribus præfabatur, ἄνευ προοιμίων καὶ παθῶν, id est, Sine proœmijs & affectibus: quod hæc extra causam sint.

Terram uideo. Diogenes

Qui molesti, prolixique sermonis finẽ adesse significabat, dicere solet γῆν ὁρῶ, i. terram uideo. Sumptum à nauigantibus.

bus. Q. Curtius libro 4. Haud secus quàm profundum æquor ingressi terram oculis requirunt. Cicero in Catone seniore: Quasi terram uideā: sentiens instare finem uitæ, Diogenes quum prolixum uolumen recitans tādem eó peruenisset, ut libri finem uideret, Bené habet, inquit, amici γῆν ὁρῶ, id est, terram uideo.

Diogenia *Iterum atq; iterum apud Pythum uia.*

Αὖθις ἄυ πυθῶδ' ὁδός

Id est: Iterum atq; iterum Pythum uersus uia. Dictum de iis, qui molesti sunt, eadem de re iterum atq; iterum per cunctando. Quemadmodum solent ignari uiæ, quemcunque obuium habuerint, de uia rogare. Porro Pythus ciuitas Apollini sacra, quæ uisebatur à plerisq;.

Iterum tranquillitatem uideo.

Αὖθις αὖ γάλην' ὁρῶ.

Id est: Rursum denuò tranquillitatem aspicio. Quo significamus nos è malis emergere, fortuna in melius commutata.

Athenæus *Lens deus.*

Apud Athenæum libro 4. refertur hic trimeter, ut apparet prouerbialis: φακὸς ὁ δαίμων, καὶ φακὴ τύχη λέγεται. Te lens deus corripiat & fortuna. Lens φακὸς dicitur lens cruda, φακὴ cocta, ut indicat etymologus. Conueniet, quoties eadem ad fastidium iterantur. Dæmon autem Græcis fortunam sonat, & idem sonat τύχη, nec interest, nisi quod dæmon est mas, τύχη fœmina.

Iouis Corinthus. Ὁ Διὸς Κόρινθος.

Id est: Iouis filius Corinthus. In eos dici solitum, qui semper eadem aut dicunt aut faciunt. Olim ad Megarenses missus est legatus Corinthiorum nomine, qui apud plebem Megarensem, quum alia multa ferociter dixit, tum illud indignabundus ac uociferans intonuit: Non feret Iouis filius Corinthus. Id ubi sæpius iteraret, concitatus populus succlamare cœpit. Feri feri Iouis Corinthum, simulq; legatum expulerunt. Erat autem Corinthus hic Corin-

Corinthiorum rex, Ioue prognatus &c.

Crambe bis posita mors. Suidas.

Δὶς κράμβη θάνατος.

Id est: Crambe bis mors est. Suidas scribit Cramben antiquitus in conuiuijs adhiberi solere, uerum recoctam adeò nauseam adferre, ut Græcis in fastigio prouerbium abierit. Quoties enim rem iterum atq; iterum repetitam non sine molestia significabant, dicebant: Bis crambe mors, hoc est, crambe recocta.

Eandem tundere incudem. Cicero.

Est indefatigabili assiduitate in operis alicuius studio perseuerare. Metaphora ducta à fabris.

Cantilenam eandem canis.

Τὸ αὐτὸ ἄδεις ἄσμα.

De eo, qui molestus est, sæpius eadem inculcans. Nihil enim odiosius, quàm quod semper idem est.

Eadem per eadem. Αὐτὰ διὰ αὐτῶν. Diogeni.

De his qui semper eadem inculcant, aut eadem assiduè faciunt.

Hyperi uertigo. Ὑπέρου περιτροπή. Zenodot.

Id est. Pistilli circumuolutio. Vbi quis semper idem agitat, neq; quicquam tamen explicat.

Date mihi peluim. Δότε μοι λεκάνην. Suidas.

Id est: Porrige mihi peluim: Vbi quid uehementer molestum esset, ita ut ferri iam diutius non posset, peluim sibi porrigi iubebant, quasi præ bile, nauseaq; & fastidio rerum uomituri. Veluti si quis orationem supra modum indoctam non ferens, aut sophisticis nænijs offensus, dicat. Date mihi peluim.

Parmi scaphula. Τὸ παρὸν σκαφίδιον. Diogeni.

Conuenit in eos, qui ob res minutulas multum litium & querelarū mouent. Sumptum à Parno quopiam, qui ob nauculā crepeam, populo molestissimus fuisse legitur.

Sardi

Sardi uenales. Σαρδιανοὶ ὠνιοι.

De negocio infinitę prolixitatis, atq; inexplicabili. Idq; hinc ortum esse tradunt, quòd Tiberius Sempronius Gracchus cum altero consulatu Sardiniam domuisset, tantum ex ea captiuorum adduxit, ut longa uenditione res in prouerbium abierit.

Timæus. *Plures Callicyrijs.* Καλλικυρίων πλείους.

De maxima quidem illa, sed sordida hominũ turba dicebatur. Callicyrii dicebantur exulum serui, qui Syracusis agriculationẽ exercebant. Erant autem eodem loco Callicyrii apud Syracusanos, quo apud Lacedæmonios captiui apud Thessalos Penestę, qui uocãtur apud Cretenses Elarotę, apud Aegyptios Hebręi. Nam & hi serui plures erant dominis, quamobrem etiam expulerunt illos.

Horatius. *Non missura cutem, nisi plena cruoris hirudo.*

In homines nimiùm sedulos, & quibusuis in rebus immodicos.

Aristotel. *Linum lino nectis.* Λίνον λίνῳ σαυάπτεις.

Id est: Linum lino nectis. Huius adagij duplicem apud Græcos interpretes, sensum inuenio. Quorum alter est, infirmis infirma copulas, friuola friuolis. Alter, eadem non iisdem rationibus facis, aut dicis.

Ad restim funiculum. Επὶ σειρᾶ σχοινίον.

Subaudiendum, addis aut reddis. Vbi quis iisdem rebus abundat, aut similia similibus pensat.

Diogeni. *Rhodiorum oraculum.* Ῥοδίων χρησμός.

Id est: Rhodiensium oraculum. Vbi quis de re minutà nimiùm crebrò, nimiumq; diligenter scisciatur. Etenim Rhodienses Lyndię Mineruæ sacrificantes, dies aliquot apud aram dee conuiua prorogabant, atq; inibi perpetuò manebant. Quumq; illis mos nõ esset, matulam in sacrificium inferre, ac superhac re deũ consuluissent, atq; ut inferrent, respõdisset, illi rursus ambigere cœperunt, utrũ cream ac testaceam inferre deberent: ac denuò super hoc adeuntibus oraculũ, indignatus deus, neutrã respondit.

TAR-

Nemo non insequitur.

Hoc paroemiæ etiam hodie tritum manet, quum significant liberum esse, diutius in re quapiam morari. Nemo nos, inquiunt, impellit.

Romanus sedendo uincit. Cicero.

In eos, qui tranquilli atq; ocioſi, tamen quæ uolunt efficiunt: aut, qui non uiribus, sed arte rem gerunt. Ex historia Fabij cunctatoris natum arbitror, qui Hannibalem iuueniliter exultantem sua patientia fregit. De quo extat uersus ille Ennij:

Vnus, qui nobis cunctando restituit rem.

Festina lentè. Σπεῦδε βραδέως.

Sophocles. φρονῶν γὰρ ὁ τάχ' ἦν, τὰ δράσαλλ' ἦν. Periculosa est præpropera prudentia. Addendum est illud Platonis: Qui plus satis festinat initio, serius ad finem peruenit. Quintilia. Præcox illud ingeniorum genus, non temerè peruenire ad frugem. His occinendum illud Catonis: Sat citò, si sat benè. Quadrabit & in illos, qui præpropere famam affectant, maluntq; paratam ac magnam, q̃ solidã ac perpetuam. Solent enim præcocia subitò flaccescere.

Pedetentim. Κατὰ πόδος βάσιν. Terent.

Græcis prouerbio dicitur, quod Latini reddiderunt, pedetentim. Vbi quis non præcipitanter atq; inconsideratè, sed sensim atque cunctanter aggreditur negocium, atque arte rem gerit magis, quàm impetu.

Manu serendum non thylaco.

Τῇ χερσὶ δεῖ σπείρειν, ἀλλὰ μὴ θύλακῳ. Manu sementem facere oportet, non autem tota corbe. Modus in omni re seruandus. Ductum ab agricolis.

Placidè bos. Ατρέμας βοῦς.

Id est: Lentè bos, subaudiendum, incedit, aut simile quippiam, Congruet in illos, qui placidè & paulatim rem cõficiunt. Equorum laus est uelocitas. Boues non ualent celeritate, sed uiribus & assiduitate pollent, non impetu,

& bos

& bos lassus fortiùs figit pedem.

Horatius. *Caudæ equinæ pilos paulatim uellere.*

Dicitur, qui quod uiribus atq; impetu fieri nequit, id tempore atq; assiduitate conficit. Horatius in epistolis: Vtor permisso, caudæq; pilos ut equinæ Paulatim uello.

Ouidius. *Tacito pede.* Ἡσύχῳ ποδί.

Seu lento pede. Quum cautim ac pedetentim ad rem accedimus. Apud Latinos al. quanto seciùs usurpatur tacito pede, pro furtim ac clanculum, ut apud Ouidium: Tacitis{que} senescimus annis.

Homer. *Non statim decernendum.*

Qui significabit interponendam moram, priusquàm decernatur, & rem in posterum diem reiiciendam, accommodabit illud Homeri:

ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφι. φραζώμεθα.

Aurora ubi crastina surget, Consultabimus.

Celeriùs elephanti pariunt.

Cunctationem immodicam, & quorundam nimis lenta molimina, his uerbis licebit significare. Porrò de elephãtorũ partu Plau. in Stich. Audiui sæpe hoc uulgo dicier, solere elephantem grauidã perpetuò decem esse annos.

Zenodot. *Bunas iudex est.* Βοῦνας Δικάζει.

Id est: Bunas iudicat. Vbi lis in longum profertur, nec unquam explicatur. Paræmia nata à Buna quodã Athenensi: Quum esset controuersia inter Calydonios & Eleos, utriq; rem ad arbitrium Bunæ detulerunt. Conuenerant enim, ut à manibus temperaretur, donec ille de negocio pronunciasset. Quod ubi sensisset Bunas, nũquam de lite uoluit pronunciare.

Diogeni. *Accessæi luna.* Ἀκεσσίου σελήνη.

Dictum in comperẽdinatores, qui nouam subindè causam comminiscũtur, quo negocium proferant. A nauæ cuiusdam moribus ortum, cui Accessæo fuerit nomen. Is quum esset ignauus, ita prorogare consuenit nauigationem, ut diceret se lunam magis opportunam expectare.

Laco-

Laconicæ lunæ. Λακωνικὰς σελήνας.

Id est: Laconicas lunas, subaudiendum, caussaris. De promissis aut pactis incertis atque infirmis dicebatur. Nam, ut aiunt, Lacones, si quando pactum auxilium poscerentur, lunas causabantur, atq; hoc prætextu suffugiebant, quòd (ut testatur Lucianus) legem tulisset Lycurgus, ne prælium inirent, nisi plenilunio.

Machinas post bellum adferre. Brutus.

Τὰς μηχανὰς μετὰ τὸν πόλεμον κομίζειν.

Dicebantur, qui peracto negocio, seró adhiberent apparatum.

Serò uenisti sed in colonum ito.

Aduersus eos, qui post tempus aduenirent, aut qui mercede aliquid facerent. Porrò colonus est terra additior, in speciem tumuli seu collis.

Quisquis tardè uenit ad cœnam. Theocrit.

Theocritus: Quisquis uocatus tardus ad cœnam uenit, Aut claudus est, aut non dat ille symbolas. Idem: An quoquam ad cœnam properas conuiua uocatus? Et addit eos qui uocati sunt, celeriùs ire: qui nõ uocati, tardiùs.

Coruus aquat. Κόραξ ὕδρίζει.

Dici solitum, ubi quis non citra negocium, citra{que} ingenium consequeretur ea, quæ cuperet. Aut ubi quis rem nouis artibus tentaret efficere. Ductum ab Apologo, de coruo congestis lapillis aquam ex imo fundo in summam uasis oram euocante.

Profectus ad Apaturia, rediit Maio.

Dici solitum in eos, qui licentiùs immorarentur negocio cuipiam. Athenis festum erat quod Apaturia uocabant, id triduo peragebatur. Meminit Suidas copiosiùs de hoc festo.

Post festum uenisti. κατόπιν τῆς ἑορτῆς ἥκεις. Diogeni.

Dicitur in eos, qui negocio cuipiam egregio non interfue-

fuerunt Legitur & hoc pacto: Post Panathenæa. Item: Post Pythia uenisti.

Callippides. Καλλιππίδης.

Olim prouerbio dicebatur, qui in moliendis negociis, quum multa se facturum minaretur, nihil tamen conficeret, aut quemadmodum ait Terentius, qui sedulò mouens sese, nihil promoueret. Callippides histrio fuit.

Diu delibera. Δηρὸν βουλεύει.

Non statim aggrediendũ negocium. Lentè consultandũ, at ubi statueris, maturè quod opus facto faciundum est.

Terent. *Annus est.*

Seculum est, atq; id genus alia. Terentius: Et nosti mores mulierum, Dum comuntur, dum moliuntur, annus est. Et seculum est, quòd nihil abs te redditur literarum. Item iam dudum ætate, pro admodùm dudum. Et tempus perlongum huiusmodi figuris significamus.

Sic est ad pugnæ partes, re peracta ueniendum.

Iocus erat prouerbialis, ubi quis negocio peracto, tum demum aduenirет.

Plutarch. *Ad aras.* Ἐπὶ βωμοῦς.

Equidẽ opinor perindè ualere, quasi dicas: In ipso negocio iuxta prouerbium, quo uetamur ad aras consultare.

Idem. *Amæa Azesiam reperit.*

Ἀμαῖα τὴν ἀζησίαν μετῆλθεν.

Id est: Amæa ad Azesiam accessit. Dici consueuit de re diu multumq; quæsita, desiderataq;. Cererem appellari Amæam, Proserpinam Azesiam Didymus autor est. Nota fabula de Proserpina à Plutone abducta ad campos Elysios, & Cerere toto orbe quærente filiam.

Idem. Ζοφοροδόπιδες, *& similia.*

Plutarchus in Symposiacis ostendit, olim cognomina quędam prouerbiali ioco iactata fuisse in eos, qui seriùs ad conuiuium accederẽt. Dictos enim tum κελυοιδείπνους, tum ζοφοροδόρπιδας, tum τρεχοδείπνους &c. Battus quidam scurra

scurra consueuit eos, qui tardiùs uenirent ad cõuiuium Ἐπιθυμοδείπνους appellare, quasi dicas, conuiuiorum appetentes, propterea quòd cùm essent occupati negocijs, obceruarum tamen cupiditatem non excusarent ijs, à quibus rogarentur &c.

Μελλονικιάν.

More Niciæ cunctari. Nicias traducebatur quod cunctator esset in re militari, Hinc μελλονικιᾶν ex μέλλειν, quod est cunctari, & νικίας, qui fuit dux Atheniensibus.

Hercules hospitatur. Ἡρακλῆς ξενίζεται. Athenæus

Id est: Hercules accipitur. Dictitatum, ubi quis diutiùs in conuiuio commorari uideretur: propterea quòd qui recepissent Herculem hospitio, conuiuioq;, his multum tẽporis erat operiendum, donec ille satur esset.

Expecta bos aliquando herbam.

Μένε βοῦς πότε βοτάνην.

Id est: Expecta bos olim herbam. Dicendum, ubi quid serò contigit. Laborat enim bos in agricolando, sed aliquando gustaturus herbam enatam. Finitimum illi, Et adhuc tua messis in herba est.

Expecta anus.

Μένε γραῦ ἐμόν σε παῖδα φιλήσοντα.

Expecta anus meum filium, te suauitaturum. Nam priusquam adolescat puer, illa decesserit. Confine superiori, quum sera spes ostenditur.

Inter cæsa & porrecta. Cicero.

Videtur significare cunctationem & ancipitem hæsitantiam ac uelut interuallum illud, inter omittendum quod cœptum est, & incipiendum quod nouari oportet, Sumptum est autem à prisco auspiciorum ritu.

Hyperberetæa. Ὑπερβορεταῖα.

Dicebantur olim admodùm serotina, quæq; uix tandem aduenirent. Apud Macedones extremus anni mensis ὑπερβορεταῖος appellabatur.

Homer. *Quæ serò contingunt, sed magnifica.*

Quoties intelligi uolemus famam aut premium aliquod seriùs quidem contingere, uerùm hoc præstantiùs ac durabilius, quo diutiùs dilatum, aut tarditatem stabilitate, perpetuitateq; compenset. Homerus:

ὀψιμον ὀψιτέλεστον ὅμως καὶ ὄπασσε καὶ οὐκ ἀπολεῖται.

Tarda & sera nimis, sed fama & laude perenni.

Mysorum ultimus nauigat.

Ἔσχατος μυσῶν πλεῖ.

Id est: Mysorum postremus nauigare. Prouerbiali ioco dicebatur, qui fruſtrà laboraret. Vel ubi dura quæpiam importarentur, factuq; difficilia.

Interuallo perit fames, & optimè perditur.

Διὰ μέσου ὁ λίμος ἔξεσε καὶ κάλλιστ' ἀπόλλυται.

Id est: Intercapedine optimè perit fames. Mora multis rebus adfert remedium.

Summis ingredi pedibus.

Qui clanculùm, aut cautim, aut pedetentim, ut aiunt, conantur aliquid, summis pedibus ingredi dicuntur.

Plautus. *Pulmo priùs uenisset.*

Plautus in Epidico: Pulmo enim, quod perhibent prius uenisse, quàm tu aduenisti mihi. Dictum est olim in lentos ac cessatores. Opinor quòd pulmo quum perpetuò moueat, nunquam tamen se promouet.

TEMERITAS.

Plutarch. *Oportet remum ducere, qui didicit.*

Δεῖ κώπην ἐλαύνειν μαθόντα.

Id est: Oportet remum impellere eum, qui didicerit. Vnumquenq; decet eam artem exercere, quam anteà doctus sit. Horatius in arte poëtica:

Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis.
Indoctusq; pilæ, discive, trochive quiescit. Item:
Qui lusus non nouit legem, abstineat.

Exitij

Exitij nulla ratio. Ὀλέθρου οὐδεμία λόγος. Idem.

Hoc sentimus, quum imminet nobis fatale exitium, deũ adimere consilium ac rationem. Huic affine est illud Quintiliani: Scelera non habere consilium.

Ne præceps fueris ad iurandum.

Habebit prouerbij speciem, si quis hominem post acceptum malum admoneat.

Quam quisq; nouit artem in hac se exerceat. Cicero.

Horatius:

Nauem agere ignarus nauis timet, abrotanum ægro
Nõ audet, nisi qui didicit dare, quod medicorum est,
Promittunt medici, doctiq; poëmata passim.

Cœnare me doce. Δεῖπνόν με διδάσκε. Aristoph.

Tempestiuiter usurpabitur, si quando docere, præire, aut etiam refellere conatur aliquem imperitus negocij, de quo disceptatur.

Non suscipiendum negocium temerè. Homer.

In præpotentem, & cum quo non sit suscipienda simultas, aut lis, nisi magno aliquo præsidio fulciaris, quadrabit illud Homeri:

οὐκ ἄν τω μὴν ἰφθίμοιο ἀντιξαλίτης νόσφι θεῶν.

Huic certaturus non iuerit obuius ullus Absq; deis.

Illotis manibus. Ἀνίπτοις χερσίν. Diogenia

Pro eo, quod est, Irreuerenter atq; imparatè.

Illotis pedibus ingredi. Lucian.

Ἀνίπτοις ποσὶν ἀναβαίνειν, id est: Illotis pedibus ingredi, est confidenter atque imperitè rem egregiam aggredi, tanquam prophanè & irreuerenter.

Andabate. Non. Marcellus.

Vox ipsa ἀνδαβάτας indicat fuisse quosdam, qui sic hostem aduersum inuaserint, quemadmodum leo pro catulis dimicans, clausis oculis insilit in uenantium agmen. Conueniet in eos, qui temerè nulloq; iudicio insectantur quippiam, aut repugnant alicui.

Plautus. *Aedilitatem gerit sine populi suffragio.*

Vbi quis imperiosior est in alieno negocio, aut in aedibus alienis.

Thucydi. *Inscitia confidentiam parit.*

Prudentia uerò cunctationem. Hieronymus ad Euagriũ ita refert: Imperitia confidentiam, eruditio timorem creat. Plinius: Recta ingenia debilitat uerecundia, peruersa confirmat audacia. Quintilianus: Fortiùs dicunt, qui minus habent artis, quum interim cordatus orator ac periculum intelligens, initio trepidet. Et qui minùs sapiunt, minus habent pudoris. Et qui nondum didicêre quid sit scire, nullius rei sibi non arrogant scientiam.

Tertullia. *De cœlo ad synagogam.*

Suspicor dici solitum, ubi quis demittit sese à summa tranquillitate in summos tumultus, aut ubi quis statim aggreditur negocium.

Theocrit. *Ne incalceatus in montes.*

Theocritus in τιμίνι.

Εἰσόρᾳ ἄκχ' ἕρπος μὴ ἀμάλικτα ἴρχεο βάτᾳ
Ἐν γὰρ ὄρεϊ ἐσσὶ μὲν ἀκανθάλοισι κομόωντι. Id est:
Batte, caue pedibus nudibus perrepere montem,
Quippe rubis, tribulisq; uiret mons undiq; densus.

Qui susceperit aliquod uitæ genus, armet sese aduersus occursura incommoda, ne pœniteat susceptî.

TENACITAS.

Auarus nisi quum moritur, nihil rectè facit.

Etenim, qui sese pecuniæ studio addixit, nulli commodus est dum uiuit. Sola mors uoluptatem & emolumentum adfert hæredi.

Plautus. *Itidem & Acheronti.*

Apud Plautum in Trinummo: Amanti reposcenti, quæ dederat, respondet scortum. Nam itidem ut Acheronti hic rario accepti scribitur. Intrò receptum, quando accepta est, non potest ferri foras. Sentit nihilò magis ad amantem redire, quod in meretricis domum est datum, quàm

redeunt ab inferis mortui.

TEMPERANTIA.

Zenone moderatior. ζήνωνος ἐγκρατέστερος: Laertius.

Id est: Zenone temperantior. Tentatur & Laërtius in Zenonis uita, philosophum hunc tum in uictu, tum in uoluptatibus Venereis usqueadeò patientem ac parcum fuisse, ut crudis duntaxat uesceretur, ac pallio prætenui tegeretur.

Philosophari. Isocrates.

Qui sententias serias dicunt, Græcis dicuntur φιλοσοφῶν. Hinc translatum est ad cuiuscunq; rei uehemẽs ac serium studium, philosophari pro temperare affectibus, & aduersus res acerbas infracto esse animo.

TEMPESTIVA.

Nunc leguminum messis. Diogeni.

Νῦν ὀσπρίων ἄμητος.

Nunc leguminum messis, id est, nunc tempestiuum, aut illud agere: uelut si quis admoneat iuuenem, nunc adesse tempus parandæ gloriæ, parandæ eruditioni, parandis opibus idoneum. Sumptum à rusticis.

Hernioſi in campum. Aristoph.

Κόκκυ, φιλοὶ πεδίονδε, id est: Coccy, Hernioſi in campum Aristophanes in auibus refert prouerbij loco: τοῦτ' ἐστὶν ὃ λέγουσιν ἀληθῶς, κόκκυ, φιλοὶ πεδίονδε. Quorum uerborum sensus est: Hoc est uerè quod prouerbio dicitur, Coccu, hernioſi in campum, subaudi, uenite, quod hæc auis canit paulò ante messem, uelut agricolas prouocans ad laborem metendi. Vnde Hesiodus ἡμος κόκκυξ κεκκύζει. Quod autẽ φιλοὶ dixit pro agricolis obiter taxauit Aegyptios, apud quos plerique sunt execti, qui omnes ad uocem incudi coguntur esse in agris &c. Aristophanis interpres admonet esse prouerbium κόκκυ &c. quum segnes ipsum tempus prouocat ad industriam.

Beta tum hyeme, tum æstate bona. Suidas.

βαῖα κἠν θέρει καὶ ἐν χειμῶνι ἀγαθόν.

Id est: Betâ tum in æstate, tum hyeme bona. Suidas adscribit betam uestis pelliceæ genus, quod ad utrunque tempus uideatur appositum. Nam hyeme depellit uentos, æstate solem. Conuenit igitur de re ad multa usui futura uelati de literis, quæ iuuenes iuxta ac senes ornant. Aut philosophia, quę rebus in prosperis arcet ab insolentia, in aduersis præstat ne frangamur animo.

Quum cessat Boreas.

Quo significabant tempus opportunum prosperæ nauigationi, propterea quod auster minus uehemens oritur, definit autem perquàm uehemens. Congruit cum illo, Quum pluit, molendum.

Nosce tempus. γνῶθι καιρόν.

Id est: Noueris tempus. Hesiodus.

Μίτρα φυλάσσεσθαι, καιρὸν δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον.

Obseruato modum, nam rebus in omnibus illud
Optimum erit, si quis tempus spectauerit aptum.

Quin Isocrates ad Demonicũ scribit, iucundum in omni re esse, quicquid intempestiuum sit. Adeò cunctis in negocijs, plurimum habet momenti temporis & opportunitatis obseruatio.

Homer. *Aliam ætatem alia decent.*

Qui iam aliam ætatem significabit, nec idem decere canum quod iuuenem aliquando decuit, usurpabit illud Homeri:

Ἀλλ' ὅτε δὴ πολιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον.

Verùm ubi iam, canumq; caput, incanaq; menta.

Capra ad festum. Αἶξ εἰς πλὼ ἑορτλὼ.

Dici solitum, ubi quis in tempore ad negocium aliquod accederet.

Idem. *Munus exiguum, sed oportunum.*

Quum munus indicabimus precio quidem perpusillum, sed tamen accipienti pro tempore gratissimum, citabimus illud Homeri:

Δῶρα δ' ὀλίγα, φίλα τε.

Audi

Audi Chelidonem. πύθυ χελιδόνος.

Id est: Audi Chelidonem, id est, in tempore curato tua negocia. Quidam à theologo quodam ortum autumãt, cui nomen Chelidoni. Nonnulli malunt ad auem hirundinẽ referri, quòd stridula sit auis ac lugubris, siue quòd ueris prænuncier aduentum. Aristotel.

Oleum & salem oportet emere.

Τὸμ ἔλαιον καὶ τὸν ἅλα δεῖ ὠνεῖσθαι.

Significat opus esse nonnunquam remedijs contrarijs, nunc acrimonia, nunc lenitudine.

Iouis tergus. Διὸς κώδιον.

De re sordida quidem, sed tamen in usum aliquem seruata. Nam olim uictimę pellem seruabant in pompis Eleusinis circumferendam, uel substernendam pedibus eorũ, qui piaculo quopiam tenebantur ad expiationem.

Nihil homini amico est opportuno amicius. Plautus.

Gratissimum est officium, quod præstatur in tempore. Ediuerso nihil differt ab inimicitia intempestiua beneuolentia.

Domi Milesia. Οἴκοι τὰ μιλήσια. Politian.

In eos dici solitum, qui ibi domesticum luxum celebrãt, ubi minimè probatur. Nam domi liberum est unicuique suo more uiuere. Suidas hanc refert fabulam: Aristagoras quidam Milesius Lacedæmonem profectus, postulabat ut Ionibus à Persis bello uexatis suppetias ferrent: Is autem quum in concionem prodisset, insolita apud Lacedæmonios uestitus mundicie, alijsq; delicijs lonicis affluens, quidam ex Ephoris eum hoc dicto submouit, Domi Milesia.

Phallus Deo. Φαλλὸς θεῷ θεῷ. Plutarch.

Dici solitum, ubi parùm quidem honesta, sed tamẽ apta tribuuntur, quasi dicas: In matellam immiere. Phallus erat effigies obscœni membri uirilis. Cur autem id in mysterijs ferabatur, caussam reddit Plutarchus.

Ausonius *Sacra hæc non aliter constant.*

Hoc adagio licebit uti, si quando fatebimur culpam, sed quę rei loco ue conuenit: ueluti si quis in balneis agat impudentius, aut rusticius in naui, aut in comparationibus ebriorū intemperantius, aut inter mulierculas ineptius.

TIMIDITAS.

Plato. *Vmbram suam metuere.*

Τὴν αὑτοῦ σκιὰν φοβεῖσθαι.

Id est: Suam ipsius umbram metuere. Dicuntur, qui pueriliter trepidant, ubi nihil omnino sit periculi.

Suidas. *Timidior es prospiciente.*

Δειλότερος εἶ τοῦ προσκοπεύοντος.

Id est: Formidolosior es eo, qui prospectat: Dicitur in hominem supra modum pauidum.

Zenodot. *Timidior Pisandro.* Δειλότερος Πεισάνδρου.

Dicebatur olim & hoc in immodicè formidolosos. Aiūt autem Pisandrū fuisse quempiam prodigiosa timiditate

Epeo timidior. Ἐπεῶ δειλότερος.

De magnopere pauido dicebatur. Ab Epeo quopiam dictum, notæ timiditatis homine.

Aristoph. *Timidus Plutus.* Δειλὸς ὁ Πλοῦτος.

Aristophanes uulgò iactatam inducit opulentiæ timiditatem, quum ait:

Ἀλλὰ λίγοι πάντες.
Οἱ δειλότατόν ἐσθ' ὁ Πλοῦτος.

Quin id omnes dictitant,
Timidissimum quiddam esse diuitias. Iuuenalis:
Pauca licet, inquit, portes argenti uascula puri,
Nocte iter ingressus gladium, contumq; timebis,
Et motæ ad lunam trepidabis arundinis umbram.
Cantabit uacuus coram latrone uiator.

In summa:

In omni negocio formidolosior est diues, q̄ pauper.

Euripides *Timidi nunquam statuerunt trophæum.*

Ἀλλ'

Ἀλλ' οὐ γὰρ ἀνδρὸς δειλίαν τροπαῖον
Τρόπαιον ἱστᾶσιν. Id est:

At enim trophæum nobile haud unquam uiri
Statuēre pauidi.

Aptè dicetur in eos, qui per animi socordiam, inertiamq; nihil egregium, nihil arduum audent adgredi, aut qui periculi metu, à magnis abstinēt negocijs, quum insignis gloria non nisi magnis periculis contingat.

Abiecit hastam Rhipsaspis. Aristoph.

Qui caussæ suę diffisus, abijcit animum, ac definit contrà conari. Aristophanes in Vespis: ἀπέβαλε τὴν ἀσπίδα. Id est: Abiecit clypeum. Declarat & Isocrates in oratione de pace, infames olim habitos, qui uel ordinem deseruissent, & clypeum abiecissent.

Vel muscas metuit præteruolitantes. Aristotel.

Aristoteles 7. de repub. libro: Ἀλλὰ δειλότατα μὲν τὰς παραπετομένας μύας, id est: Qui muscas, inquiens, etiam præteruolantes metuat, id est: quamuis friuola de causa. Idē similem quandam commemorat in moralium 7. loquēs de ijs qui usq; adeò sunt timidi, ut etiam si forex obstrepat, protinus expauescant.

Rheginis timidior. Ῥηγίνων δειλότερος. Zenodot.

Id est: Rheginis formidolosior, Xenarchus apud Zenodorum, Sophronis, qui de mensibus scripsit, filius in gratiam Dionysij tyranni, taxauit Rheginenses, ut ignauos in rebus bellicis, animiq; pauidi.

Ante tubam trepidas.

Id est: Animo consternaris, priusq; appareat periculum.

Ignaui uertitur color. Plutarch.

Τὸ κακὸν τρέπεται χρῶς.

Nam id accidit in metu, ut uultus exalbescat, maximè timidis, uidelicet sanguine ad uitalia refugiente.

In publicis morsu Deum inuocat.

Ἐν φύλλαις λέξῃ δάκνῃ ἐπικαλεῖται.

Id est: In publicis morsu Deum inuocat. In eos dictū, qui quan-

quantumlibet leui de re grauiter perturbantur, perinde ut in maxima.

Mulier imperator, & mulier miles.

γυνὴ στρατηγὸς, καὶ γυνὴ στρατιώτης.

Id est: Mulier & agmen ducit, atque ducitur. Quoties totum negocium ignauis commissum est. Natura non dedit imperare fœminis.

Ceruinus uir. ἐλάφειος ἀνήρ.

Olim dicebatur formidolosus, & fugæ fidens magis, q̃ uiribus. Ceruus in uenatu pedibus sibi quærit salutem.

Gallus insilit. Ἀλεκτρυὼν ἐπιπηδᾷ.

Vbi quis semel uictus, redintegrat certamen. A Gallorum certaminibus sumptum.

Vir fugiens & denuò pugnabit.

Ἀνὴρ ὁ φεύγων, ἠμὶ πάλιν μαχήσεται.

Id est: Qui fugerit, rursus ille præliabitur. Senarius prouerbialis, quo monemur non protinus abijcere animum si quid parùm fœliciter successerit.

Leonis uestigia quæris.

Τοῦ λέοντος ἴχνη ζητεῖς.

Dicterium in eum, qui uerbis ferox esset, re timidus,

Eustathi. *Initio confidens, in facto timidus.*

Audax ante negocium plerunq; ignauus. Videmus hoc usu uenire uulgo, ut qui sunt audaciſſimi & magniloquentissimi, priusquàm appareat periculum, ubi res uirum postulat, ibi sint animi nullius.

Aristoph. *Lingua bellare.* γλώττῃ πολεμίζειν.

Dicuntur, qui magnificè conuiciantur ac minantur hosti, sed quum turum est.

Quum adsit ursus, uestigia quæris.

Ἄρκτου παρούσης τὰ ἴχνη ζητεῖς.

Id est. Vrsi præsentis uestigia quæris. De iis dicitur, qui timiditate

miditate præsens negocium declinant, atque ad alias nugas dilabuntur. Transtatum à formidolosis uenatoribus, qui se dissimulàt sensisse ursum, & uestigia persequi fingunt, quo absint à periculo.

Quum adsit uia, semitam quæris.

Conueniet in tergiuersatores, qui quo præsens negocium suffugiant, diuerticula captant.

In formidolosum. Homer.

In hominem uehementer pauidum, animoq; consternatum, quadrabunt hi uersus Homeri.

οὐδὲ μοι ἦτορ
Ἐμπεδὸν, ἀλλ' ὀλολύκτημαι, πρατὰ δὲ μοι ἵζει
Στηθέων ἐκθρῴσκει, τρομέει δ' ὑπερείσματα γυίων.

Nec mihi mens constat, sed mora uacillat, & extra
Pectus cor salit, & crepidant quoq; corporis artus.

In fugitiuum. Idem.

Vbi quis impotenti animi cupiditate ad rem quampiam instigatur, præcipuè, parùm honestam: uel magis si quis turpiter fugiat, in hunc quadrabit, si dixeris:

Τοῦτον ἡ κωάμυια ἄγει.

Id est: Hunc cynamya rapit. Cynamya est musca canina.

Ne my quidem facere audet.

Qui metu non auderent hiscere, ii quondam negabantur my facere audere. Varro putat mussare uerbum deductum à my literæ uocabulo, quasi μύσσειν, propterea quòd muti non amplius sonare queant, quàm my. Est enim ea litera maximè omnium muta, præsertim in fine os contrahens.

τρύζειν.

Prouerbio dicunt hiscere, seu mutire. Sunt qui putant τρύζειν esse uocem suillam edere.

Corinthijs non indignatur Ilium. Simonid.

Κορινθίοις δ' οὐ μέμφεται Τροίη.

Incusat haud quaquam Ilium Corinthios. Hoc carmine expro-

exprobramus ignauiam alicui, qui ita se gesserit, ut hostes nihil habeant, quod illi magnopere indignentur.

Homer. *Verbis pugnans, non re.*

Facilè est conuitijs altercari, uerum te uincere difficilè. Ad eam sententiam quadrabit illud Homeri:

Siquidem noui probè & ipse
Et petere probris, inimicaq; dicere dicta.

Λευκηπατίας.

Olim appellabatur formidolosus, uidetur autem composita uox ἀπὸ τοῦ λευκοῦ καὶ ἧπαρ quod palleant plerunq; quibus epar est uitiatum, id quod apparet in animantibus. Pallor autem formidolosis conuenit.

In pedes retrocedit. Ἐπὶ πόδα ἀναχορεῖ.

Id est: In pedem retrocedit. De eo, qui metu dat locum potentiori, & reuocat se in tutum. Ab athletis sumptum uidetur.

Aristotel. *Mysorum præda.* Μυσῶν λεία.

In eos olim dicebatur, qui impunè à quibuslibet læduntur ac diripiuntur. Ortum à Mysis, quos aiunt quondam finitimorum incursationibus malè uexatos fuisse, quo tempore Telephus rex peregrè agebat.

Homer. *Animus in pedes decidit.*

Qui uehementer consternantur, atque expauescunt, ijs animus in pedes decidere dicitur, Quin hodie uulgò, Totus animus mihi erat in genibus.

τάρβησαν, πᾶσιν δὲ παρὰ πεσὶ κάππεσε θυμός.
Pauor ingruit ingens
Omnibus inq; pedes animus mox decidit imos.

Aristoph. *Trepidat in morem galli cuiuspiam.*

πτήσσει ὥστις ἀλέκτωρ.

Id est: Trepidat tanquàm gallus gallinaceus. In malè affectum & commotum.

Quintili. *Quem mater amictum dedit obseruare.*

Pro eo quod est, pueriliter ex alieno præscripto uiuere.

Nulla

Nulla candidorum uirorum utilitas.

In molles & effœminatos dictum, ac ueluti uoluptatibus natos Contrà, qui nigra sunt cute & hispidi, hi magis ad magistratum allegendi.

Teuthidum more. Plutarch.

Quidam Theutidas putāt esse, quas nos uocamus sepias. Sepia autem de genere mollium est. & arbitror huic generi cor non inesse.

Scrupulum inijcere. Terent.

Solicitudinem inijcere animo cuiuspiam. Et scrupulum eximere, est solitudinem tollere.

Non incedit per ignem. Theocrit.

Quo significabant aliquem plus satis festinare. Qui uersatur in re periculosa, dicitur & ipse per ignem incedere.

Domi leones.

De ijs dicitur qui in suos sæui, non itidem audent aduersus munitos.

TOLERANTIA.

Chalcenterus. Χαλκέντερος.

Olim dicebatur insigniter patiens laborum, atq; indefatigabilis, uelut habēs ærea intestina, qualem fabulę narrant fuisse Talo custodem insulę Cretę. Hoc cognomen inditum est Dydimo Grammatico, ob incredibilem numerum librorum quos scripsit. Eadem de caussa Origenes dictus est Adamantinus, id est, infatigabilis.

Socratis callus.

Socrates corporis erat patientissimi, quod ad omnem laborem occalluerat, ambulabat nudis pedibus, dormiebat humi.

Adamantinus. *Vide Fortitudo.*

TORVITAS.

Origanum tueri. Ὀρίγανον βλέπειν. Aristoph.

Dicebantur, qui robur & masculum animū preferebant. Suidas refert hoc carmen ex Aristophane: Præbebo me ipsum

ipsum animo uirilem, ac tuentem originum. Sumptum ab acrimonia herbæ, ut respondeat illis alibi dictis, Tueri sinapi aut nasturtium.

Titanicus aspectus. τιτανῶδες βλέπειν.

Id est: Titanicum tueri. Hoc est, uultu titanico obtueri. Titanicum autem toruum uocant ac tetricum.

Areopagita.

De tristi seuero q dicebatur, aut etiam de iudice uehementer incorrupto.

Mortem tueri. *De torno aspectu.*

τοργὸν βλέπειν.

Est aliquoties apud Lucianū, pro acribus oculis intueri.

TOTVM VT NIHIL RELIQVI.

Zenodot. *Omnia chnaumata.* Πάντα χνάυματα.

Dicebant olim, quoties omne negocium significabant, χνάυματα enim Græci placentarum, atque id genus ciborum fragmina uocant. Latini quoque reliquias belli, & reliquias Danaum dicunt simili figura.

Plautus. *Cum puluisculo.*

Quoties omnia sic tolluntur, ut nihil fiat reliqui, ne puluis quidem. Metaphora mutuò sumpta ab iis qui frumentum ab area conuerrunt, non sine puluere. Plautus in Ruden. Conuerret hic iam me totum cum puluisculo. Eodem pertinet Euangelicum illud, quo iubentur etiam pulueres, excutere Apostoli, id est, ne minimum quidem ab eis auferre secum.

Vnà cum ipsis manipulis.

Suidas. Αυτοῖς ἀμάλαις.

Cum ipsis manipulis. Quum omnia funditus pereunt, hoc est, quum ne gluma quidem sit reliquum.

Vna cum templis & aris.

Plutarch. Inuocantes deos, addebant hæc uerba ceu solennia ἅμα σὺν ναοῖς καὶ βωμοῖς, id est, Vnà cum phanis & aris. Prouerbio dici solitum, quum nihil omnino prætermissum

sum uolebant significare.

Ruta cæsa. Vlpianus

Verba sunt peculiaria Iureconsultis. Abundè patet ex Pandectarum lib. 19. Lege 18. *Si ruta*, inquit Vlpianus, cæsa excipiantur in uenditione, ea placuit esse ruta, quæ eruta sunt ut harena & similia: cæsa ea esse, ut arbores cæsas, & carbones, & his similia. Ergo quum significabimus inclementiis tolli omnia, neq quicquam fieri reliqui, uenustè dicemus. Ne rutis quidem ac cæsis receptis, ut Iureconsultorum more loquar.

Cum ramento.

Cum ramento reddidisse dicitur, qui torum reddidit nulla ex parte decurtatum. Sumptum apparet à fabris ærariis qui sibi seruant, quod lima deraserint.

Et prædam & præmium.

Quoties significamus omninò quippiam auferendum, siue iure siue iniuria, dicemus & præmium & prædam auferendam. Præmium datur promeritis, Præda per uim aut arte abducitur.

Principium, medium & finis. Plato.

Plato refert hoc quasi uulgo decantatum, Deum uniuersitatem rerum omnium complecti, hoc est, principium, medium & finem. Ab illo enim omnium quæ sunt, initium, incrementum & summa.

TVMVLTVS.

Tyria maria. Fest. Pōp.

Tyria maria prouerbio dicebatur, de re magnopere tumultuosa periculiq plena. Festus Pompeius inde natum adagium indicat: Pœni Tyro oriundi, adeò potentes maris fuerūt, ut per hos omnibus mortalibus nauigatio esset periculosa. Citatq Afranium, qui scripsit de quopiā, quod Tyria maria concitet, hoc est, ingentes turbas.

VANITAS.

Quæ apud inferos. Τὰ ἐν ᾅδου. Aristarch

Id est: Ea quæ apud inferos. Citat Suidæ interpres Aristar-

ſtarchum autorem, idq; indè narium putat, quòd Cratinus finxerit quendam apud inferos funem torquentem, aſinum autem arrodentem ea quę ille iam torſiſſet, atque ita inaniter laborare, qui torquebat. Vndè quum inania ſomnia ſq; ſimilia ſignificamus aptè dicemus adagium, & cætera.

Ariſtoph. *Deinde expergiſcebar.* Εἶτα ἐξηγρόμην.

Id eſt: Deindè expergiſcebar. Hoc dicto ſignificabant una fuiſſe quæ dicerentur. Hic iocus prouerbialis etiam hodiernis temporibus familiaris eſt uulgo, quoties quæ memorantur, uana ſomnia ſq; ſimillima uidentur.

Dionyſius *Cilix haud facilè uerum dicit.*

Κίλιξ οὐ ῥᾳδίως ἀληθεύει.

Cilix haud facilè uerum dicit. Dionyſius in epiſtola ad Rufum ſcholaſticum, Vetus uerbum eſt, Cilices haud facilè uerum dicere. Quadrabit in hominem auidum lucri, & ob id ſæpenumerò dicentem non quę uera ſint, ſed quę utilia. Natum adagium à moribus eius gentis, quo nomine nunc uulgò notant Viteratraiectinos.

Cretiza cum Cretenſi.

Aduerſus mendacem mendacijs utere. Paulus.

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

Cretenſes ſemper mendaces, malæ beſtiæ, uentres pigri.

Ariſtotel. *Mentiuntur multa cantores.*

πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί.

In eos quadrabit, qui ad gratiam loquuntur, & auribus blandiuntur. Indè ductum, quòd cantores hoc modo ſpectantes ut delectent ac placeant, pleraq; canunt in laudem auditorum falſa. Nihil enim ueritate grauius, nihil aſſentatione ſuauius.

Martial. *Fumos uendere.*

Pro eo quod eſt, principum beneuolentiam, ſimulato cõmendationis officio, per occaſionem familiaritatis pretio uendere. Nã fumus initio quidem magnũ quiddã eſſe uidetur, uerum euaneſcit ilicò. Martialis carmẽ hoc eſt:

Vendere nec uanos circum palatia fumos,
Plaudere nec Cano, plaudere nec Glaphyro.

Somnium Terent.

Rem futilem, inanem & nihili, ſomnium prouerbio dicimus. Terentius in Adelph. De argento ſomnium. Lucianus: Omnia illa, ſubuentanea ſomnia, ſicut aiunt, & uerborum umbræ. Plautus: Hic uigilans ſomniat.

Ne ſi bos quidem uocem ædat.

Hinc dictum eſt, quòd in annalibus frequenter commemoratur bos humanam uocem reddidiſſe. Meminit lege re, ni fallor, apud Platonem nõ diſſimili figura dictum, etiam ſi quercus eloqueretur. Nam olim è quercubus Dodonæis reddebantur oracula.

Hiberæ næniæ. Hierony.

Hiberas nænias D. Hieronymus nugas appellat, in præfatione, quam præpoſuit Moſi pentateucho: Quod multi ignorantes, inquit, apocryphorum deliramẽta ſectantur, & Hiberas nænias libris autenticis præferunt.

Epiphyllides. Ariſtoph.

Ἐπιφυλλίδες ταυτὶ ἐσὶ καὶ σὺ μύλλματα.

Id eſt: Epiphyllides ſunt hæc & ampullæ meræ. Eum ſenarium Ariſtophanicum aiunt conuenire in blandiloquos, & phaleris uerborum inſtructos magis, quàm egregijs factis. Caliſtratus omnes minutulos racemulos epiphyllidas appellari ſcribit, quòd ſub pampinis lateant. Nam hinc nomen, quòd folijs adhæreant. Eſt autem id luxurianris arboris argumentum.

Tantali horti. Ταντάλου κῆποι.

Id eſt: Tantali horti. De bonis, quibus tamen frui non licet. aut de ijs quæ uideantur aliquid eſſe, quũ nihil ſint. Nota eſt fabula de Tantalo, apud inferos ad aquam ſtante, deq; pomis in caput imminentibus, quum ſitiens interim atq; eſuriens, neutra poſſit contingere.

Apologus Alcinoi. Ἀπόλογος Ἀλκινόου. Diogeni.

Id eſt: Apologus Alcinoi. De longis & amilibus fa-

bulamentis. Refertur à Diogeniano.

Plato. *Anicularum deliramenta.* Γραῶν ὕθλος.

Id est: Anicularum deliramenta. De nugis inanibus, cuiusmodi solent effutire uetulæ.

Suidas. *Asini mortes.* Ὄνου θανάτου.

Subaudiendum narrat. Dicebatur in eos, qui narrarent absurda, ridiculaq; dictu, cuiusmodi fuerit, si quis longa narratione, persequatur asini pericula.

Subuentanea parit. Ὑπηνέμια τίκτει.

De uanis ac friuolis inuentis. Translatum ab auibus, quę Veneris imaginatione concipiunt oua, sed inania, hoc est, undè non gignantur fœtus. Hos conceptus potissimùm accidere in his auibus, cuiusmodi sunt perdix, gallina, demonstrat Aristoteles.

Plinius. *Cyparitti fructus.* Κυπαρίττου καρπός.

De uerbis dictu magnificis, cæterum inutilibus. Prouerbium fluxit à natura arboris, quam Plinius libro 10. scribit natu morosam esse, fructu superuacaneā, baccis toruam, folijs amaram, odore uiolentam, ac ne umbra quidem gratiosam.

Cæcum insomnium. Τυφλὸν ὄνειρον.

De re friuola uanaq;. Quædam enim insomnia portendunt aliquid, quædam inania sunt.

Plautus. *Calidum mendacium.*

Calidum facinus, θερμὸν ἔργον, pro audaci dicitur. Simili figura calidum mendacium, pro audaci & impudenti. Plautus in Mustellaria: Calidum herclè audiui esse optimum mendacium.

Psydracia.

Scholiastes Theocriti narrat, apud Siculos, qui supra nares haberent pustulas, quas illi uocant ψυδράκια, siue ἰόνθους pro mendacibus haberi solitos uulgo. Quin & hodie uulgo dicunt, Nasus tuus arguit mihi te mentiri.

Plutarch. *Dosones.*

Plu-

Plutarchus in uita Pauli Aemilij, tradit Antigonum regem, Demetrij nepotem, eò quòd benignè promitteret omnibus, nec præstaret promissa, populari ioco dictum fuisse Dosonem, quasi Latinè dicas dabonem, quòd ille quiduis petentibus respondere soleat. δώσω, id est, dabo. Ouidius: Promittas facito, quid enim promittere lædit? Promissis diues quilibet esse potest.

VENEFICIA.

Manci pera.

Narrant locum fuisse uicinum Hymetto, cui nomen fuerit κυλλοῦ πήρα, id est, Claudi mantica, in eo fuisse templū simulq; fontem, undè fœminæ steriles bibebant, & fiebant fœcundæ. Conueniet in eos, qui bulbis alijs ue medicamentis irritant libidinem. Quidam elleboro succurrunt ingenio, & quibusdam medicaminibus memoriæ.

VICES OFFICII.

Εγκεῶτις ἡμέρα. Plutarch.

Plutarchus tradit hoc dici solitum de his, qui conuiuium agunt aut exhibent: idq; inde manasse, quòd olim apud Ceos mos fuerit, ut qui magistratum inirent, epulum exhiberent populo. Quòd si quando plures fuissent magistratus, dies inter se distribuebant. Itaque quum sibi occurrerent, rogabant: τὶς ἡμέρα, id est: Quis dies? Ea uox in uulgi iocum cessit.

Ordinem deserere. Λιπεῖν τὴν τάξιν.

Ordinem deserere dicitur, qui deest officio suo in re quapiam peragenda. Ducta allegoria ab his, qui stāt in acie.

Pensum persoluere. Plautus.

Est tuas implere partes, debitoq; perfungi officio. Translatum à lanificio muliebri, in quo singulis certum lanæ pōdus, in opus distribuebatur. Varro: Nos nostrum pensum absoluimus.

Contribulis factus serua ordinem.

Posteaquam ascitus es in ordinem aliquem, fungere tuo officio, quemadmodum & cæteri faciunt.

VICTORIA VTRIVSQVE TRISTIS.

Flet uictor, uictus interijt.

Quoties utraque pars magno suo malo discedit, ita ut plerunque solet in bellis accidere. Item in litibus forensibus, in contentionibus.

Aristoph. *Testa collisa testæ.*

Quum duo conflictantur utriusq; malo. Aristopha.

Καὶ πίθος πληγεὶς ὑπ' ὀργῆς ἀντελάκτισεν πίθῳ.

Id est: Ac recalcitrans per iram testa testam uulnerat: Talis est ferè conflictatio regum inter se belligerantium, qualis ollæ cum olla collisio. Nonnunquam perit uterq;.

Homer. *Victoria non incruenta.*

Facit hoc tum corruptela iudicum, tum patronorum rapacitas, ut ferè litigantium utræque partes plectantur, adeò ut non rarò pœniteat etiam eum, qui uicit litem. In hos igitur conueniet illud Homeri ex Iliad. P.

Οὐδ' οἱ γὰρ ἀναιμωτὶ γ' ἐμάχοντο.

Nec hi sine sanguine pugnam Miscebant.

VINCERE ET VINCI.

Palmam ferre.

Palmam ferre, & palmã tribuere, & palmam præripere, prouerbiali schemate dictę sunt. Neque enim palma per se uictoriam significat, sed arborem ἐμπεδόφυλλον, id est, perpetuo uirentem frondibus, quam Græci φοίνικα uocãt. Sunt qui putent hanc arborem initio Phœbo sacram fuisse ante laurum, & antiquissimum uictoris insigne fuisse palmam, non aliam quampiam arborem.

Solus currens uicit. Μόνος θέων ἐκράτει.

De ijs qui uincunt, nemine contrà certante. Translatum à stadijs. Nihil autem est negocij uincere, si nemo tecum certet.

Horat. *Extremum occupet scabies.*

Olim pueri certantes clamare solebant. Occupet extremũ scabies, adhortantes hac uoce singulos ad cursum, ac malè precantes ei, qui fuerit omnium postremus. Horat.

Occupet extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Inuid-

Inuulnerabilis es, ut Cæneus.

Ἄτρωπος ὑπάρχεις ὡς Καινεύς.

De his qui lædi non possunt. Est in poetarum fabulis: Cæneum munere Neptuni nullo telo uiolari potuisse.

Αὐτόθεν κατάβαλλε. Aristides.

Id est: Hoc ipso depone loco. Aristides in Pericle: Iam de loquacibus ò Plato, ignauis, ac timidis protinus depone, ne fortè aliquis deus alius Troianos erigat. Vsus erit, quoties statim & absq; mora iubemus aliquid exhiberi, ueluti probationem eius quod dixerit aliquis, uel promissum, uel specimen artis, in qua glorietur sese pollere. Vsurpatur & apud Platonem.

Dare manus. Cicero.

Est se uictum agnoscere. Marcus Tullius: Ad extremum det manus, uinciq; se patiatur.

Herbam dare. Fest. Põp.

Est uictorem agnoscere, ac se uictum fateri. Indè sumptum quòd (ut autor est Festus Pompeius) id erat pastoralis uitę indicium, propterea quòd antiquitùs cursu, aut alio quopiam certamine superati, herbam ex eodem statim loco decerptam aduersario porrigebant uictoriæ agnitæ symbolum.

Harena cedere.

Pro desistere à certamine, & uictoriam ultrò concedere. Translatum à pugna gladiatoria. Sic & Horatius:

Iam Scythæ lasso meditantur arcu Cedere campis.

Hastam abijcere. Cicero.

Est causæ diffidere, & contentionem relinquere. Translatum à militia.

Mea est pila.

Id est: Vici, & uoti sum compos, aut res mihi in manu est. Consimili figura dixit Plautus in Cassina: Sed si hera nunc uult facere officium suum, nostra omnis lis est, id est, uicimus.

Quid nisi uictis dolor?

Vsurpandum, ubi palàm fit in contumeliam quippiam. Huc allusisse uidetur Plautinus Bullio. Væ uictis, quum uictus uel iniquis conditionibus parere cogitur.

Plutarch. *Victi non audent hiscere.*

Νικώμενοι ἄνδρες τὴν ἀχρυζίαν δέδιεν.

Id est: Qui uincuntur, silentio uicti sunt. Conuenit cum superiori.

Tolle digitum. Αἶρε δάκτυλον.

Victum te facere. Nam hoc signo qui in conflictu succubuisset, τὴν ἧτταν agnoscebat. Persius:

Nil tibi concessit ratio? digitum exere, peccas.

Hieronymus: En tollo manum, cedo, uicisti.

VINCVLVM INSOLVBILE.

Suidas. *Vulcanium uinculum.* Ἡφαίστειος δεσμός.

Vbi quis nodis inexplicabilibus esset illigatus, Vulcanijs uinculis teneri dicebatur, sumpta denominatione ab adamantinis illis uinculis, quibus apud Homerum Vulcanus Venerem & Martem irretiuit, ut quo magis se conarentur explicare, hoc magis inuoluerentur. Herculanus nodus, pro uinculo arctissimo atque indissolubili.

Seneca. *Herculanus nodus.*

Ἡράκλειος ἄμμα, id est: Herculeus nodus. pro uinculo arctissimo atq; indissolubili legitur apud eruditos. Seneca ad Lucilium: Vnus tibi nodus, sed Herculeus, restat. Sic enim uocat syllogismum, qui uix dissolui posset. Quod in eos quadrabit, qui sunt arctissima consuetudine copulati &c.

VIS INIVSTA.

Leonis catulum ne alas.

Λέοντος σκύμνον μὴ τρέφε.

Admonet adagium non esse fouendam potentiam, quæ leges possit opprimere, quòd si fortè talis quispiam extiterit, non esse è Republica decertare cum illo, quem nequeas

queas nisi magno Reipublicæ malo deuincere. Tyrannus aut ferendus est, aut non recipiendus.

Lex in manibus. Ἐν χερσὶν νόμος.

Id est: Lege manuum. Dicitur, quum res ui geritur, non ex præscripto legum.

Leonina societas. Aesopus.

Est, quum omne commodum ad unum aliquem redit, reliquis ui fraudatis. Natũ apparet ex Aesopi Græci Apologo, de leone, asino & uulpe.

Atticus aduena. Ἀττικὸς πάροικος. Aristotel.

In uiolentos & feroces uicinos dicebatur. Durys apud Zenodotum ait, ex Atticorum moribus natum, quòd olim finitimos è sedibus suis exigere consueuerint. Perinde propriè quadrabit in eos, qui ita nuper in munus aliquod asciti sunt, ut superiores eijciant.

Ferro diuidere.

In hos qui ui rem gerunt, & quibus ferro geritur res, & quibus leges inter arma silent. Huic simile est: Ius in manu reponere.

Ad saga ire.

Pro eo quod est, apparare bellum, & ad arma procurrere. Sagum tunicula erat militaris.

Capillis trahere. Τῶν τριχῶν ἕλκειν. Aeschines

Dicuntur, qui ui perpellunt. Quod & hodie dicitur, auribus trahere.

Cyclopum more. Aristotel.

Aristoteles Cyclopicam uitam appellat, ubi nullis publicis legibus uiuitur.

Obtorto collo trahi.

Vide. Rigor.

Oculum excludere. Plautus.

Hac figura uulgus admit omnem spem petẽti, ut dicat: Si hoc impetraris, oculum mihi excludito, aut dentem extundito.

Aristoph. *Centauricè.* Κενταυρικῶς.

Centauricè fieri dicebatur, quod immaniter, ferociter, inciuiliter ue fieret, sumpta uoce à Centaurorũ moribus Aristophanes:

Τὶς τὴν θύραν ἐκπάταξεν ὡς Κενταυρικῶς;

Quis ostium pulsauit ita Centauricè?

Suidas. *Mars rex.* Ἄρης τύραννος.

In principem, qui ui, non legibus Rempub. tractat.

Diogeni. *Rus ciuitas.* Ἀγρὸς ἡ πόλις.

Vbi quis in urbe neglectis legibus, ui, proq; sua libidine rem gerit. In ciuitatibus enim legibus ex æquo uiuitur, in agris licentiùs agitur.

Hospes indigenam. Ἐπηλὺς τὸν ἔνοικον.

Id est: Aduena inquilinum, subaudiẽdum ἐξέλαλε, id est, eiecit. Vsus fuerit, quum alienæ professionis quispiam alium in propria uincit arte.

Ἀγεωμέτρητος οὐδεὶς εἰσίτω.

Admonet iniquum non admittendum. Vndè Lycurgus arithmeticen ceu popularem ac turbulentam eiecit è Lacedæmone, geometriam induxit, tanquam modestæ oligarchiæ & legitimo regno conuenientem.

Aristoph. *Priusquàm sortiaris, communia deuoras.*

Πρὶν λαχεῖν τὰ κοινὰ κατεσθίεις.

Id est: Priusquàm sortitio facta sit, communia deuoras. In eum competit, qui non expectata partitione rem mouadit.

Non mouenda moues. Ἀκίνητα κινεῖς.

Quadrabit aut in eos, qui moliũtur ἀδύνατόν τι aliquid, aut qui res sacras uiolant, aut qui pacta mutant, siue qui contemptis incessunt eos, quibus ob autoritatem debetur reuerentia.

Plutarch. *In antrum haud legitimum stimulum impingis.*

Εἰς ξυμαλίην οὐχ ὁσίην τὸ κέντρον ὠθεῖς.

Id est:

Id est: In foramen haud licitum stimulum trudis. Dicterium Soradis in Philadelphum, qui sororem Arsinoën exemplo Iouis uxorem duxerat, quo quidem dicto offensus ille, capitis supplicium sumpsit.

Abstinenda uis à regibus. Homer.

Qui dicet haud temerè manum immittendam in reges potentes, aut uiros deo dicatos, adducet illud Homeri:

Ἀσπὶς δὲ γίγνεται ξυμπάσης ἰθύντερον Id est:

Res dura ac plena periculi est, Regale occidisse genus.

Cescon habitas. Κέσκον οἰκεῖς. Zenodot.

In stupidum & bardum dicebatur. Cescos Pamphiliæ ciuitas, cuius ciues ob uecordiam stultitiamq; uulgo malè audiebant. Iuxta Cescum urbem fluuius erat, cui nomen ἄνομις, id est, amens.

Cyclopica uita. Βίος κυκλόπειος. Strabo.

Pro uita uehementer effera ac barbara, quæ neque legibus, neque disciplina ciuili constet, neque religione deorum gubernetur.

Cyrnia terra. Κυρνία γῆ.

Id est: Cyrnia tellus. Dicebatur regio latrociniis infamis, cuiusmodi ferunt olim fuisse Cyrnum. Est autem Cyrnus insula quædam ob latrocinia nauigantibus inaccessa. Prouerbium non inepte detorquebitur in hominem alieni rapacem ac uiolentum.

Mortis campus. Ἄρης θυσίαρ. Suidas.

In eos torquebatur, qui militari confidentia præditi uiderentur, quiq; rem ui, non iudicio gererent.

In caput præcipitari. Ἐπὶ κεφαλὴν ὠθεῖσθαι. Lucian.

Id est: In caput impelli. Hoc est, præcipitem dari. Dicebant eum, qui per summam contumeliam expelleretur, uel qui funditùs perderetur.

VITA HOMINIS MISERA ET BREVIS.

Homo bulla. Πομφόλυξ ὁ ἄνθρωπος. Cicero.

Prouerbium hoc admonet, humana uita nihil esse fragilius, nihil fugacius, nihil inanius. Est enim bulla tumor il

le ina-

le inanis qui uisitur in aquis, momento temporis enascens simul & euanescens.

Diogeni. *Spithama uitæ.* Σπιθαμὴ τοῦ βίου.

Hoc est, Modus uitæ perpusillus. Prouerbialis est figura, mutuò sumpta à rerum mensoribus, apud quos spithama seu palmus, digitos duodecim continet, quantum fermè lõgissimo digitorum porrectu complecti licet. Quin hodie quoque pusillum homunculum, palmum hominis appellant idiotæ nostrates.

Plutarch. *Punctum temporis.* Στιγμὴ χρόνου.

Simili figura dixit Terentius: Tum temporis ad hoc punctum mihi est, id est, spatium breuissimum. Apud Mathematicos enim punctum, indiuisibilis quædam pars est lineæ. Plutarchus de puerorum institutione, στιγμὴ χρόνου πᾶς ὁ τοῦ βίου. Temporis punctum est omnis uita.

Plautus. *Salillum animæ.*

Philto Plautinus hominem uocat Salillum animæ, sentiens hominis breuissimam esse uitam, uidelicet quantulum salis cuique in conuiuio apponitur.

Idem. *Vt herba solstitialis.*

Plaurus in Pseud. Quasi solstitialis herba paulisper fui, repentè exortus sum, repentino occidi. De herba ephemero intellige, sic dicta, quòd ultra diem non uiuat. Id quod Aristoteles de animante eiusdè nominis prædicat.

Cicero. *Optimum non nasci.*

Plinius Secundus in præfatione 7. lib. Itaque multi extitere, qui non nasci optimum censerent, aut quàm ocyssimè aboleri. Senserunt ueteres uitam humanam per se miseram & calamitosam esse. Proinde Homerus δολιχόβιον τὸν, id est, miseros mortales appellat.

Plutarch. *Dimidio uitæ nihil differunt felices ab infelicibus.*

Plutarchus: Quum exiguum tempus uitæ datum sit hominibus, somnus uelut fœnerator dimidiũ eius aufert. Præterea fœlicitas, iuxta philosophos, sita est in actuationis per habitum uirtutis: somnus autem est quies animi,

mi, bonis pariter ac malis communis.

Fictilis homo. Κεραμικὸς ἄνθρωπος.

Id est: Mollis, imbecillis, fragilis. Ductum à uasis testaceis, quæ facilè comminuuntur.

Stupa senioulus. Στυππίον γεροντίδιον.

De uiribus effœto sene. Sumptum à ligno quod iam exaruit, exuccumq; redditum est, & marcidum in stipulę morem.

Vita mortalium breuis. Homer.

Qui monebit dandam operam, ut apud posteros honestæ uitæ memoriam relinquamus, quæ perpetuò uiuat, nam hanc uitam angustis circunscriptam esse terminis, accommodabit illud:

Ἀνθρώποισι δὲ μοῖρα βαὶ τετλάθειν.

Ast hominis breuibus spacijs constringitur æuum.

Vita hominis peregrinatio. Plato.

Παροιμιώδης ἐστὶν ὁ βίος.

Id est. Peregrinatio quædam est uita. Socrates in Axiocho Platonis adfert hanc sententiam ut uulgo apud omnes decantatam. Hæc sententia frequenter occurrit in sacris uoluminibus, uitam hanc esse exilium, esse incolatum & peregrinationem &c.

Ephemeri uita. Ἐφημέρου ζωή.

De iis, qui statim emoriuntur aut pereunt. Ab animantibus quæ sic appellantur, quòd ultra diem non uiuant.

VLTIO MALEFACTI.

Canis uindictam. Κυνὸς δίκην. Aul. Gel.

In eos, qui præter expectationem pœnas dant iis, quos aliquando læserunt. Natum ab Euripide canibus discerpto, quos ab æmulo quopiam immissos fuisse, confirmat Aulus Gellius, Canis uindictam, subaudiendum, passus est, aut aliud commodius.

Ornatus ex tuis uirtutibus. Terent.

Terentius in Adelphis ironicè loquitur: Si regnum possidę-

fiderem, ornatus esses ex tuis uirtutibus. Id est, haberes præmia tuis factis digna.

Repperit deus nocentem.

Εὗρε θεὸς τὸν ἀλιτρόν.

Quũ ultio contingit improbis, quasi diuinitùs immissa.

Serò Iupiter diphthæram inspexit.

Ὀψὲ Ζεὺς κατέδυ χρόνῳ εἰς τὰς Διφθέρας.

Id est: inspexit, & si serò, pellem Iupiter. Senarius prouerbialis in eos, qui serò quidem, sed aliquando tamen pro malefactis dant pœnas. Antiquitas enim credidit Iouem omnia in sua diphthera, hoc est, pelle caprina scribere, ac multa quidem pro tempore dissimulare, uerùm aliquando de improbis pœnas sumere.

Sopho. *Semper uirgines furiæ.*

Αἱ παρθένοι ἐρινύες.

Prouerbium obscurius deterret à peccando. Erinnes enim malefactorum ultrices corrumpi non queunt, quominus pœnas sumant de iis, qui commeruerunt, atq; hac gratia dictæ uirgines.

Mali bibunt improbitatis fecem.

Dici solitum, ubi pœna maleficis digna meritis contigisset. Quemadmodum uoluptatem ex malefactis percepram, dolor supplicij consequitur.

Sus acina dependens.

Ἀποτίσεις χοῖρε γίγαρτα.

Id est: Acinos sus improba pendes. Lues quod admisisti, reddes quod abstulisti, non sine fœnore. Quadrabit ubi pusillum commodi, magno deprenditur malo. Natum apparet à rustico quopiam, qui uerbis hisce comminatus sit sui pascenti racemos.

Plutarch. *Placiadæ.* Πλακιάδαι μᾶλλον ἢ Σελλάριοι.

Id est: Placiadæ, etiam Srelæum. Plutarchus ostendit dici consueuisse de deprehensis adulteris, & contumeliosis, si

fis, sicut merentur, tractaris. Vicus est quidam Atticæ regionis, cuius incolæ Placiadæ uocantur. Apud hos moris erat, ut qui fuisset in adulterio deprehensus, ignominiosas pœnas daret, impactis in pudendam corporis partem raphanis, qui apud illos miræ magnitudinis esse dicuntur. Quod si raphani fortè non fuissent ad manum. Srelæo utebantur, id est, ligonis ligno.

Hipparchorum tabula. Zenodot.

Ἱππάρχων πίναξ.

Dici conueniet, quoties haud impunè significabimus, si quid peccetur. A Syracusanis natum adagium. Apud hos enim mos erat, ut Hipparchi, hoc est, equitum præfecti in tabulis describerent militum nomina, qui ordinem deseruissent.

Habet. Terent.

Quum obtigit alicui quod expetiuit, aut quo dignus est Habet quod amet, similes habent labra lactucas. Sumptum autumant ab aucupantibus, piscantibus, &c.

Longæ regum manus. Ouid.

Quod ab Ouidio scriptum est: An nescis longas regibus esse manus? Nimirum quòd per suos, quibus brachiorum uice utuntur, possint etiam procul dissitos affligere. Potest & ad tempus referri, quòd reges etiam si diutiùs dissimulent, soleant tamen aliquando pœnam sumere de iis, quibus infensi fuerint.

Scarabæus aquilam quærit.

Κάνθαρος ἀετὸν μαΐζει.

Quum imbecillior atq; imporentior mali quippiam molitur, struitq; insidias inimico longè potentiori. Est & altera lectio. Scarabæus aquilę obstetricatur. Sensus fermè idẽ est. Super hac re fertur apologus apud Græcos non inelegans, quem Lucianus indicat Aesopicum esse &c.

Promeri canes. Προμάζειν κύνες. Diogeni.

Dici solitũ, ubi quis nouo casu pœnas daret iis, quos aliquandò læsisset. Promerus regius quidam minister fuit.

Is Eu-

Is Euripidem tragicum poëtam supra modum exosum habebat, delatus ab eodem aliquando, nescio quo nomine, apud regem. Quarè postea canes quosdam feros in poëtam soluit, à quibus ille deuoratus, interijt.

Zenodot. *Cissamis Cous.* Κίσσαμις κῶος.

Hunc aiunt pecuarijs gregibus supra modum diuitem fuisse. Verùm anguillam quotannis apparere solitam, quæ pulcherrimam omnium pecudem raperet. Ea quum in somnis apparens hominem commonuisset ut sepeliret sese, & ille negligeret, euenit ut tum ipse, tum uniuersum illius genus radicitùs interiret. Et hoc prouerbium Delium aliquem natatorem requirit.

Improbi consilium in extremum incidit malum.

Ἀπάντησε κακὸν βουλὴ πρὸς ὑπέρτατον ἄκρον.

In eum, qui posteaquam diu peccauit impunè, tandem in calamitatem incidit, ut pœnas omnium scelerum dependat.

Plato. *Ibyci grues.* Αἱ Ἰβύκου γέρανοι.

Id est: Ibyci grues. Quod dici consueuit, quoties sceleribus nouo quodam & improuiso casu proditis, scelesti pœnas dant ijs, quos læserunt: Sumptum à gruibus indicantibus latrones, qui Ibycum poëtam occiderant.

Plutarch. *Dij laneos habent pedes.*

Plutarchus in problematis scribit Tyrijs fuisse morem, ut deorum statuis uincula injicerent. Aenigma prouerbij indicat, Deos ad scelerum ultionem lentè quidem procedere, sed tamen aliquando de malefactis pœnam sumere uel inopinato.

Diogenia *Oetæus genius.* Οἰταῖος δαίμων.

Id est: Oetæus genius. Diogenianus ait hunc ferociam & arrogantiam non finere inultam. Est autem Oetæ mons finitimus Thrachini, atque eodem nomine ciuitas Melicnsium.

Strabo. *Aderit Temesseus genius.*

Strabo libro 6. refert Temessam ab Lao primam urbem esse

esse Brutiæ, quam ab Ausonijs conditam Thoantis comites Aetoli deindè tenuerint: atq; his expulsis Brutij, demum Hannibal & Romani funditùs euerterint. Iuxta hanc sacellum fuisse oleastris circumseptum, Polytę cuidam ex Vlyssis comitibus sacrum. Hunc, quòd esset à Barbaris uiolatus, graues iras in eos exercuisse, adeò ut in prouerbium abierit, dicerentq; cauendum ne Temesseus genius immineret.

Adrastia Nemesis, Rhamnusia Nemesis. Zenodot.

Ἀδράστεια νέμεσις.

Subaudiendum, adest, aut aderit, aut eiusmodi quippiã. Licebit uti uel in eos, quibus ob insolentiam, arrogantiam̃q; fortunæ commutationem minamur, uel qui à rebus florentissimis, ad calamitosam fortunã redacti sunt. Hanc quidam Nemesim Deam esse putant, insolentię & arrogantię uindicem, quæq; spes immoderatas & ueteret, & puniat. Strabo tradit Adrastiam dictam ab Adrasto rege, qui primus huic templum constituerit.

Ad deorũ aures peruenit Εἰς θεῶν ὦτα ἦλθεν.

Vbi facinus aliquod clanculum patratum, rescisciturab ijs qui possunt uel remunerari rectè factum, uel punire secus admissum. Idem Ad nostras aures peruenit.

Bos lassus fortiùs figit pedem. Hierony.

A ueteri tritura more ductum apparet, quum circumactis à bubus super manipulos plaustris grana excutiebantur, partim à rotis in hoc armatis, partim à taurorum ungulis. Potest à lusum uideri ad hoc, quòd iuuenes corporis agilitate præpollent. Senes in Stataria pugna ac uiribus superiores sunt.

Euenit malo malè. Homer.

Quum sceleratò cuipiam euenit, quod omnes imprecabantur & optabant, usurpabitur illud Homeri:

Θεοὶ δ' ἐτέλεσαν ἐπαράς.

Explerunt inimica precamina diui.

Mala malis eueniunt. Euripides

Scitum est illud Socratis, ut se quisque præstaret re, qua lis haberi cuperet.

Salis onus unde uenerat, illuc abijt.

In eos, qui parta tueri nequeant. Aut in eos, quibus malè parta, malè dispereunt. Natum adagiū ab euentu. Negociator quidam nauem onustam sale uehebat, nautis dormitantibus in fluxu aquę marinę sentina uehemēter adaucta & salem uniuersum soluit ac corrumpit, & nauem ipsam demersit. Itaq; quod ex aqua marina natū fuerat, nā hinc concrescit sal, in eandem denuò liquefactum est

Habet & musca splenem.

Ἔχει καὶ μυῖα σπλῆνα.

Simillimum illi: Et pueri nasum rhenocerotis habent. Item illi: Inest & formicæ bilis.

Ductus per pōratores canis.

Ἀγόμενος διὰ φρατόρων κύων.

Vbi quis inciderit in eos, quibus pœnas det. Canis enim apud hos protinus occiditur. Apud Athenienses populus in tribus erat distributus, uniuscuiusq; tribus tertia pars φρατρία dicebatur, & huic præfectus φρατριάρχης. In comitijs igitur si quis canis intercurrisset, continuò petebatur à populo.

Inuitus Iupiter nouit. Ἄκων μὲν οὐδὲ Ζεὺς οἶδεν.

Id est: Inuitus quidem Iupiter nouit. Vbi quis pollicetur quippiam, sed inuitus. Mihi uidetur rectè quadraturum, ubi serius pœnas dant nocentes. Etenim qui serò dat aut punit, grauatim id facere uidetur.

Lucian. *In tergore bouis desedit.*

Ἐπὶ βύρσης ἐκαθέζετο.

Id est: In tergore bouis desedit. Id est, supplex implorat auxilia. Natum adagium à consuetudine uernacula Scythis. Nam apud hos, si quis fortè læsus esset, neq; suppetere ulciscendi facultas, immolato boue carnes minutim sectas coquebat, ipse in tergore humi strato sedebat, manibus

nibus in tergum redactis. Idq; maximum supplicandi genus apud illos habebatur. Accedebat quicunque uellet opitulari, & carnū portione gustata, dextroq; pede tergori imposito, pollicebatur pro uiribus auxilio futurū. Atq; hoc fœdus apud Scythas sanctissimum habebatur.

Inest & formicæ & serpho bilis.

Ἔστι καὶ μύρμηκι καὶ σέρφῳ χολή.

Id est: Formicæ inest sua bilis, & serpho sua. Nullum est animal tam pusillum, neq; tam imualidum, quod lacessitum non cupiat ulcisci sese. Serphius minutulum animal est, non dissimile formicæ.

Stultus, qui patre cæso, liberis pepercit.

Νήπιος, ὃς πατέρα κτείνας, παῖδας ὑποχείπιος.

Erit usus adagio, quoties admonebimus aut non prouocandos homines, aut ita conficiendos, ne in posterum re liquiæ nos exerceant.

Nunc dij beati. Νῦν θεοὶ μάκαρες.

Vox erat uelut adaugentis & adgratulantis, quoties nocentibus suppliciū meritis dignū cōtigisset, perinde quasi dīs & iucundū & honestum sit, ut scelerati dēt pœnas. Contrà probrosum, si uiris improbis res secundæ sint.

Super te hæc omnia Leparge.

Ἀνάσσοι τάδ' ἐπὶ σοὶ πάντα λέπαργε.

Hemistichium heroicū dici solitum in eum, cui ne post laborem quidē exhaustum datur respirare. Transumptum à bubus quibus perfunctis iam agricolādi labore, labor is etiā reliquus est, ut aratrum, reliquaq; instrumenta domum referant. Ea solent imponi, qui sit è duobus robustior. Taurum autem λέπαργον appellat, ob candorē pili.

Anus simia serò quidem.

Anus simia serò quidem capitur, sed tamen aliquando capitur. Vbi uersutus aliquis, qui diu eluserit, tandem dat pœnas.

Boliti pœnam. Βολίτου δίκην.

Dicunt, ubi quis de re friuola, nihilique plectitur. Bolitus autem Græcis significat stercus bubulum. Porrò Solon legem tulit, quæ pœnam minabatur etiam ijs, qui bubulum stercus furto sustulissent.

Diogenia *Vel capra mordeat nocentem.*

Κἂν αἶξ δάκῃ ἄνδρα πονηρόν.

Id est: Mordebit uel capra nocẽtem. Nam capra minimè alioqui mordax est, nisi & improbis omnia sunt infesta.

Virum improbum uel mus mordeat.

Κἂν μῦς δάκοι ἄνδρα πονηρόν.

Id est: Vel mus mordeat uirum improbum. Quo significatum est, quacunq; ratione uindictam nõ deesse malis, sed eos aliquo pacto meritas dare pœnas. Competit & in eos, qui de re quantumuis friuola rixam mouent, seq; læsos queruntur.

Terent. *In me hæc cudetur faba.*

Terentius in Eunucho: At enim isthæc in me cudetur faba. Hoc est, in me malum hoc recidet, in me hæc uindicabitur culpa. Translatum à faba quæ cum siliquis exuitur ac batuitur, ac fustibus intertunditur, ita ut fit in areis more rusticorum.

Ob textoris erratum.

Ob textoris erratum Hypetes uapulauit, quum quod hic peccauit, alius dependit.

Aesopicus sanguis. Αἰσώπεον αἷμα.

Id est: Aesopicus sanguis. Delphi Aesopum quendam nihil commeritum interemerunt.

Cicero. *Auriculam mordicus.*

Quum impotentem inimicitiam significamus, impatientemq; uindictæ cupiditatem, dicimus: Vel auriculam illi lubens mordicus amputassem.

Homer. *Qui prior læsit.* Ἐπαγγέλλομαι,

Ἀνδρὶ ἀπαμώσεσθαι ὅς τις πρότερος κακὰ ῥέξῃ.

Id est:

Id est: Hoc uersu Homerus minitatur uindictam ei, qui prior lacesseret.

Denuncio
Vlturum me hominem quisquis prior irritarit.

Sortem & usuram persoluere. Dion.

Dicuntur, qui serius quidem, sed grauius puniuntur, aut qui differunt uindictam, ut per occasionem lædant grauius. Nam prorogatione crescit usura.

Deus ulciscetur. Homer.

Quum significabimus nobis in præsentia deesse facultatem depellendi, uerum optare ut superi puniant aliquando, usus fuerit illud Homeri:

Ἐγὼ δὲ Ζεὺς ἐπιδώσομαι ἀμφὶς ἑέντες,
Αἴκε καὶ ἀθανάτοισι μελήσεται ἐν φρεσὶν ἧσιν.

Aft equidem immortales imploraueró diuos,
Si fors Iuppiter ipse uices aliquando reponat.

Flagitiorum turpis exitus. Idem.

Quum res perperam instituta, malè cedit, conueniet illud Homeri:

Οὐκ ἀρτὰ κακὰ ἔργα.

Haud benè succedunt facta improba.

Malè parta, malè dilabuntur. Plautus.

Plautus in Penulo: Malè partum, malè disperit. Festus Pompeius ex Nævio citat.

Mala perditio. Κακὴ πρόδοσις. Diogeni.

Vbi quis pactam mercedem non accipit, quum turpem præstiterit conditionem.

Malis ter mala. Τοῖς κακοῖς τρὶς κακά.

Hoc est, Dignis digna eueniunt.

Miseram messem metere. Stobæus.

Est pro malefactis luere pœnas. Vt sementem feceris, ita & meres,

Canis sæuiens in lapidem.

In eos, qui mali sui causſam imputant non ipsi autori, sed alteri cuipiam.

Canis peccatum sus dependit.

Τὸ κυνὸς κακὸν ὗς ἀπέτισεν.

Canis malum sus dependit. Quoties pro iis, quæ peccauit alius, alius dat pœnas.

Zenodot. *Fortis in alium fortiorem incidit.*

Εθλὸς ἐὼν ἄλλου κρείττονος ἀντέτυχεν.

Dici solitum, ubi quis nimium fretus suis uiribus, aliquando nanciscitur, à quo uincatur.

Ne spina quidem uulnerabit bonos.

Μὴ δ' ἄκανθα ἁι μάζῃ τοὺς ἀγαθοὺς.

Nemo molestus fuerit innocenti. Nam spina natura pungit quemlibet. Sed ubique tuta est innocentia, uitaq; integritas.

Cornel. Nepos. *Sui cuiq; mores fingunt fortunam.*

E medio uulgo uidetur sumpta sententia. Nam plerunq; uidemus mala malis euenire, digna dignis, idq; uulgo dictitant. Malus malum reperit. Attestatur & uersiculus prouerbialis:

Εσθλῷ γὰρ ἀνδρὶ τ' ἐσθλὰ καὶ διδοὶ θεός.

Viro bono fortuna suppeditat bona.

Martial. *Fumantem nasum ursi ne tentaueris.*

Admonet non esse tentandos, qui possint nocere. Martialis: Rabido nec perditus ore

Fumantem nasum uiui tentaueris ursi.

Homer. *Vindicta tarda, sed grauis.*

Vbi quis diu multa patrauit impunè, tandem in extremum malum adducitur, semelq; dependet superiora flagitia, congruet illud Homeri:

Νῦν δ' ἄθρεα πάντ' ἀποτίσει.

Nunc cuncta luet semel adglomerata.

Idem. *Vitandæ petentum offensæ.*

Qui dicit formidandas diuitum & principum offensas

Χαλεπὼ δέτ' ἀνάκτων εἰσιν ὁμοκλαί.

Sunt

Sunt formidandæ regum offensæq; minæq;.

Aratro iacularis. Ἀράτρῳ ἀκοντίζειν. Diogeni.

Aratro iaculari dicuntur, qui quippiam incircumspectè faciunt, haud prospicientes, quid sit in posterum euenturum. Aut qui suo magno incommodo conantur alterum lædere. Quisquis enim iacto aratro petit alium, is quo morem gerat iræ, semet re necessaria priuat, cuius usus paulò post sit desideraturus. Translatum uideri potest à belli temporibus, quibus uomeres, matræ & sarcula, reliquaque agricolationis arma in Martia diffinguntur arma.

Dulce pomum, quum abest custos. Plutarch.

Γλυκεῖ ὁπώρα φύλακος ἐκλελοιπότος.

Id est: Custos ubi deest, dulce pomum est scilicet. Quum significamus impunitate malos ad peccandum prouocari. Aquæ furtiuæ dulciores sunt.

Serò molunt deorum molæ. Idem.

Dici solitum de his, qui licet seriùs, tamen aliquando pœnas dant malefactorum uindici Deo.

VOTVM.

Vtinam mihi contingant ea, quæ sunt inter Corinthum & Sicyonem.

Poterit per iocum torqueri in eum, qui quod assequi nō potest, id uotis tamen quasi somniat. Id indè uenit in adagium, quòd urbs utraque esset opulentissima, agriq; feracissimi interiacerent.

Omne æs alienum cæpe, & mulcta allium.

Quum quis obstrictus multo ære alieno, optat ut paruo dependere possit quicquid debet.

Votum munificum. Εὐχὴ μεγαλόδωρος. Lucian.

Vbi quis animo spes regias cōcipit, iamq; uoto diues est.

Alia dantur, alia negantur. Homer.

Quoties è duabus naturę dotibus altera cōtingit, altera negata est. Veluti si cui formæ decus adsit, desit ingenij

laus. Siue quum è duobus postulatis, alterum duntaxat impetratur, quadrauerit illud Homeri:

Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε Διὸς φίλος, ἕτερον δ' ἀνένευσε.

Annuit hoc illi diuûm pater, abnuit illud.

Theocrit. *Canis panes somnians.* Καὶ γὰρ ὑπνοις

Ἄρτους κύων ἄρτους μαντεύεται, ἰχθὺας καὶ γῶν.

Somnia cuncta canũ panes, ego somnio piscẽ. Sensus est unicuiq; ea per somniũ occurrere, quę impẽsè desiderat.

Etiã dormiens somniat. Οὐδὲ πολλὴ καθεύδων.

Somniat etiam dormiens. Quoties significant aliquem toto pectore rei cuipiam addictũ, deditumq;. Terẽtius:

Num ille somniat ea, quæ uigilans uoluit?

Diogeni. *Ne contra bouem opta.* Μὴ κατὰ βοὸς εὔχου.

Admonet adagium, non esse uitam instituendam iuxta uotum animi, neq; quiduis sperandũ à superis, sed ut ea duntaxat sibi quisq; promittat, quę possit industria consequi. Ductum ab agricola, qui negligens adhibere bouis operam in colendis agris, optat ut citra suum laborem proueniat seges.

Pythago. *Adoraturi sedeant.* Καθῆσθαι προσκυνήσοντας.

Significat uota certa concipere oportere, & in his quæ sunt oprima perseuerare. Quidam arbitrantur aliud subesse sensum, quod oporteat eos, qui sacris operantur non obiter ac uelut aliud agẽtes, hoc facere, sed uacuos ac totos rei diuinæ intentos.

Homer. *Non quiduis continget, quod optaris.*

Qui negabit omnia cõtingere homini quæ sperarit, animoq; conceperit, accommodabit illud Homeri:

Ἠτοι μὲν ὄνειροι ἀμήχανοι ἀκριτόμυθοι

Γίγνοντ', οὐδέ τι πάντα τελείεται ἀνθρώποισιν.

Friuola scilicet existunt, & inania quædam Somnia, nec quodcunq; uides, fic cuenit omne.

Theocrit. *Quæcunq; in somnio uidentur.*

Ὅσσα δ' ὀνείρῳ βλέπεις.

Quæcunq; per somnium uides. De uotis immodicis dicitur. Nam quicquid optaris, id somniare contingit quibuslibet. Theocritus:

Ἔχω δέ τοι ὅσσα θ' ὑπνῳ.

Φαίνομαι, πολλὰς μὲν ὅτ' ὄκλους δὴ χιμαίρας.

Posse uideor quæcunq; solent sub nocte uideri

In somnis, uim magnam ouium, multasq; capellas.

Vergil. *Qui amant, ipsi sibi somnia fingunt.*

Vergilius:

Credimus, an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt.

Nam quod quisq; sperat, facilè credit.

Quid non fies, profectus Arbelas?

Τί οὐ γενήσῃ, ἰὼν Ἀρβέλας;

Quid non fies, Arbelas profectus? De eo dici solitum, qui peregrè proficiscens, ingentia sibi polliceatur, fretus gentis, ad quam demigrat, inscitia, barbarieq;. Siquidem Arbela Siciliæ ciuitas, cuius ciues malè audiebant olim, ut stupidi, & quibus facilè imponeretur.

Diogeni. *Semper superioris anni meliora.*

Ἀεὶ τὰ πέρυσι βέλτιω.

Semper superioris anni res meliores. Cum præsentia displicent, & anteferuntur antecacta. Horatius:

Laudator temporis acti

Se puero.

VSVRA.

Citiùs usura currit, quàm Heraclitus.

Θᾶττον ὁ τόκος ἢ Ἡράκλειτω πρυνέω τρέχει.

Id est: Citius usura, quàm Heraclitus celerrimus currit. Admonet adagium, abstinendum à mutua pecunia, quæ credatur ad usuram. Nam opinione celerius recurrere diem usurarium. Sumptum ab Heraclito quodam celeritate currendi præter cæteros eximio atq; excellenti.

Plutarch. Est *Pylus ante Pylum.*

In eos accommodabitur, quibus alia usura ex alia nasci

tur, uel ubi quid alteri præfertur uelut antiquius & præstantius, uel ubi aliquis iactat se quasi uel solus uel summus sit, cum reperiantur & alij qui possint cum eo decertare. Fuerunt enim multæ huius nominis urbes.

Felix, qui nihil debet.

Εὐδαίμων ὁ μηδὲν ὀφείλων.

Id est: Felix, qui nihil debet. Quid enim calamitosius, quoties erubescere, toties perfricare faciem, fugitare, latitare, mentiri, dissimulare: nunc supplicem agere, nūc flagitare: palàm appellari, uitari, notari digito, breuiter nunquàm tui iuris esse? Nam hæc, cumq; his multa alia incommoda secum adfert es alienum. Plutarchus scribit Persis duo fuisse peccata: Primum, debere: Proximum mentiri. Nam ea iudicabant cohærere, quòd qui sunt obærati, sæpius cogantur mentiri.

Terent. *Animam debet.*

Τὴν ψυχὴν ὀφείλει.

Dictum, titulo de Paupertate.

Suidas. *Semel rubidus, ac decies pallidus.*

Ἅπαξ πυῤῥός, καὶ δέκατον χλωρός.

Id est: Semel rubidus, & decies pallidus. Suidas admonet dictum de is, qui mutuum accipiunt, quos necesse est crebrò tum rubescere pudore, tum metu pallescere. Rubescere dum petunt mutuum: Pallescere dum soluendo non sunt, & metuunt ne trahantur in ius, aut in neruum.

ADAGIORVM OMNIVM ERASMI ROTERODAMI

FINIS.

AVTORVM PRAECIPVORVM CATALOGVS E QVORVM MONVmentis collecta sunt Chiliades Adagiorum.

GRAECI POETAE.
Homerus
Eustathius huius interpres
Pindarus.
Pindari interpres.
Aeschilus tragicus.
Sophocles.
Euripides.
Aristophanes & in hunc cōmentarij.
Epigrammata Græca diuersorum.
Callimachus.
Aratus.
Apollonius Argonauticorū autor, & huius interpres
Nicander.
Oppianus.
Lycophron, & huius interpres.
Phocylides.
Theognis.
Theocritus.
Theocriti interpres.
Hesiodus.
Menander.

HISTORICI.
Herodotus.
Thucydides.
Plutarchus de Vitis.
Dionysius Halicarnassæus.
Xenophon.
Pausanias.
Iosephus.
Herodianus.
Diogenes Laërtius.

COSMOGRAPHI.
Strabo.
Stephanus.
Ptolomæus.
Mela.

ORATORES.
Demosthenes, & interpres.
Aeschines.
Isocrates.
Aristides.
Lysias.
Synesius.
Alciphron.
Aphthonius.
Lucianus.
Philostratus.
Hermogenes.
Syrianus.

PHILOSOPHI.
Plato.
Aristoteles.
Themistius.

Pro-

AVTORVM CATALO.

Proculus.
Ioannes Grammaticus.
Alexander Aphrodisæus.
Theophrastus.
Plutarchus de moralibus.
Dioscorides.
Hippocrates. Galenus.
Aesopus Horus.

THEOLOGI.

Origenes. Lactantius.
Tertullianus.
Hieronymus.
Ambrosius. Basilius.
Nazianzenus.
Chrysostomus.
Gregorius Theologus.

GRAMMATICI MIXTI.

Suidas. Eudemus.
Etymologicon.
Stephanus.
Iulius Pollux.
Athenæus.
Nicolaus Strobæus.
Zenodotus.
Apostolius Bizantius.
Diogenianus.
Phurnutus. Hesychius.

LATINI POETAE.

Plautus. Terentius.
Vergilius. Horatius.
Ouidius. Catullus.
Lucanus. Lucretius.
Martialis. Persius.
Iuuenalis. Tibullus.
Propertius. Ausonius.
Claudianus.
Publius Mimographus.
Statius. Silius Italicus.

HISTORICI.

Sallustius. Liuius.
Aelius Lampridius.
Iustinus.
Iulius Capitolinus.
Valerius Maximus.
Ammianus Marcellinus.

GRAMMATICI.

Nonius Marcellus.
Festus Pompeius.
Marcus Varro.
Diomedes.
Donatus. Seruius.
Porphyrion. Acron.

ORATORES.

M. Cato.
M. Tullius Cicero.
Quintilianus.
Seneca.
Plinius Cæcilius.
Asconius Pædianus.

MIXTI.

Plinius auunculus.
Aulus Gellius.
Macrobius.
Petronius Arbiter.
Angelus Politianus.
Hermolaus Barbarus.

PHILOSOPHI.

Pandectæ Iuris.
M. Varro. M. Cato.
Columella Vitruuius.
Vegetius.

FINIS.

INDEX LOCORVM HVIVS OPERIS SECVNDVM SERIEM literarum, quò facilius lector id quod quærit, inueniat.

ABerrandi 1
ab initio ad finem 2
absurda, Indecora, Præpostera 6
accessio pusilla, aut ni. 21
ad rem pertinentia 22
adulatio 23
æquanimitas 27
æqualitas 28
alia alijs placent ibid.
alibi diminutum, alibi redditum 29
aliena à re 31
aliena curantis 34
alijs sapere 35
alieno periculo 36
amicitia ibid.
amor 45
anceps & dubius 48
apertè & crassè 52
approbandi 53
arrogantia, iactantiaq; 55
asperitas, morositas 61
assiduitas 65
attentio, & econtrà 67
audacia 68
auxilium infirmum 71
BEneficiũ corruptũ ibi.
bibacitas 72
bonæ fortunæ, copiæ, felicitatis aut ominis 77
breuiloquentia 81
CAccutientia calumnia 84
86
carpentis seipsum 89
causa indefensa ibid.
cedendum multitudini 90
citra laborem 95
clamosus 96
cõmodo magno emptũ 98
commodũ interuer. ibi.
conatus 99
concordia 102
coniecturæ 103
consilium 105
contemptus & utilita. ibi.
contagio morum 116
contra 117
contrariũ philautię ibid.
correctio dicti ibid.
crudelitas 118
cũ auxilio, citra auxiliũ 91
curiositas 130
DAmnandi decretum 131
133
degenerantiũ in peius ibi.
deprecantis & abomi. 115
derisio, desperatio 137
difficultatis 139
diffidentia 141
differentiæ 143
dignitatis 146
diligentiæ 150
discordia 155

discri-

discriminis 176
dissimilitudinis & incõgru entiæ 164
diuitiæ 170
diuitum prerogatiua 174
diuturnum 176
docilitas ibid.
domi uiuere ibid.
ELabendi 177
excellentia, inæqualitas 178
execrandi 188
ex cuentu iudicium 190
exitium honestum 191
exilium ibid.
experientię seu pericli. 192
ex sese 195
FAcundia 196
fames 197
festinationis 199
festinatio præpropera 203
fides & grauitas 205
fœminæ 210
focus 211
forma, deformitas 212
fortitudo 215
fortunæ commutatio 216
fortunata stultitia 221
fraus ab amico ibid.
frugalitas 222
frustrata spes 224
fuerunt, non sunt 229
fucus 230
GArrulitas ibid.
gratitudo 235
HEredipetæ 237
honos indigno ha. ibi.
hospitalitas & contr 238
ICnauia & inscitia 239
ignoratio 242
impossibilia 244
illecebra mali 248
imperitia 249
impostura 250
improbi 251
impudentia 257
impudicitia ibid.
inanis metus 258
inanis opera 259
inæqualis pensatio 261
incertus euentus 262
incitare 263
inconstantiæ, Perfidię, Ver sutiæ 264
inculpatus 256
in delitijs 257
in deprehensos ibid.
indiligentiæ 259
industria 262
infacundia 265
infortunij siue exitij 266
ingenij malitia & insti. 277
ingratitudo 279
ingrata ob uetustatem 281
initium laudatum 283
iniustitia 284
insalubritas 285
infidiæ ibid.
instans 287
in stupidos ibid.
intemperantia, Libido 298
intempestiua & inepta 305
internitio 309
inuidia, Aemulatio 311
ira 313
iteratio citra tędium 114

iteratus error ibid.
iudicandi rectè, secus 316
iuuenta 319
iustitia ibid.
LAcessentis 324
lætitia, Tristitia 326
languor, Vehementia 330
lautitiæ 331
libenter 334
liberalitas ibid.
libertas, Veritas 337
longæuitas 341
lucrum ex scelere 345
luxus & mollities ibid.
MAgnifica promissa 351
magni momenti 356
maledicentia ibid.
mali retaliatio 357
malum conduplicatum 358
malum uertens benè 390
malum assuetum 361
malum accersitum 362
malum malè uitarum 373
malum immedicabile 374
malus uicinus ibid.
mansuetudo 375
memoria 376
metus ex conscientia 377
metus pœnæ ibid.
minantis 379
mira noua 381
mixta 383
modestia, modusq; ibid.
molesti, intolerabiles 388
multi 391
munerum corruptela ibid.
munus non munus 394
munus aptum & ineptũ 395
munus boni consulen. 389
mutandæ sententiæ 399
mutati instituti 400
NEcessitas 403
nobilitas, obscur. 406
non solus ille 408
notus 409
nouitas 410
nugalia 411
nunquam ibid.
nupera 412
nusquam ibid.
nuncius lætus 413
OBliuio 414
obscuritas 415
obsequundantis 417
obtrectatio, Maledic. 418
occasio 421
ocium 423
occulta 424
occupatio, ocium 426
odium 427
ominandi 430
omnia ibid.
originis 431
PArasiti 434
paupertas 435
pensatio beneficij 441
perficiendi siue absol. 444
perfidia 449
perplexus 458
perspicacitas 453
pertspicuitas 458
pertinacia 456
philautia 457
potentes 462
prælongi 463

Preter spem bonum aut malum 464
Probrum, Gloria 466
Procliuitas 469
Proficientiũ in melius 472
profusio 474
proprij cõmodi stud. 477
proximis utendum 480
prudentia 481
prudentia senilis 485
prudẽtia cõiuncta uiri. 487
pudicitia ibid.
pudor ibid.
puniri pro alio 489
RApacitas, Auaritia ibi.
raritas 497
refugium 498
repellentis ibid.
rigor 499
risus ibid.
rixosus 501
SAlubritas 503
scurrilitas 504
secundæ experientię ibid.
securitatis & tutę rei 505
semper 511
senium præmaturum, aut mors 512
sera pœnitentia ibid.
serum remedium, aut tempestiuum 515
Seruire tempori ibid.
seruitus 517
similitudinis & congruentiæ 518
simulatio, dissimulat. 528
solitudo 534
solicitudo 535
somnolentia 536
sordes & parsimonia 537
spes pertinax 543
subitum exitium 545
subiti interuentus ibid.
sumptuosa 546
surditas ibid.
TAciturnitas lauda. 547
taciturnitas illau. 548
tædium ex iteratione 551
tarditatis & cunctati. 555
temeritas 560
tenacitas 562
temperantia 563
tempestiua ibid.
timiditas 566
tolerantia 571
torujtas ibid.
totũ ut nihil reliqui 572
tumultus 573
VAnitas ibid.
ueneficia 577
uices officij ibid.
uictoria utrisq; tristis ibid.
uincere & uinci 578
uinculum insolubile 580
uis iniusta ibid.
uita hominis misera & breuis 583
ultio malefacti 585
uotum 595
usura 597

INDICIS LOCORVM FINIS.

INDEX PROVERBIORVM SECVNDVM SERIem literarum.

AB asinis ad boues 472
Ab asino delapsus 241
ab asino lanam 246
abdera pulchra Teiorum coloniæ 498
abderitica mens 298
ab equis ad asinos 133
ab Eteobutadis ducit genus 419
abhorrẽtis ac detestãtis 136
abijciendum procul 132
abijcit hastã Rhipsaspis 567
abijt & taurus in syluã 42
ab impijs egressa est iniquitas 453
ab incunabulis 4
ab ipsa messe 545
ab ipso lare 2
à bis septem undis 162
abominãdus scarabeus 120
à bonis bona disce 126
ab ouo usq; ad mala 1
Abronis uita 351
absque baculo ne ingreditor 378
ab uno digrammate 526
absit clamor in colloquio aut lusu 67
abstinẽda uis à regibus 581
ab trãsenna cibũ petere 286
ab unguib. incipere 23, 308
abydena illatio 98
Abydus, Abydenus 89
à cœlo usq; ad terram 5
acãthida uincit cornix 179
acarnici equi 186
à capite arcessere 2
à capite usq; ad calcem 2
à carcere 3
à carceribus 3
accepta candela 13
accersitum malum 366
accipit & glebam erro 334
accissare 530
Acei & Heliconis opera 187
Acesias medicat⁹ ẽ 134, 374
Accessæi luna 556
aceto perfundere 483
acetũ habet in pectore 484
Achantia cicada 550
Achilles 70
Achilleum argumẽtum 70
ἀχρειόγελως 500
acolo non fico 222
actum agere 271
actum est 137
adactum iusiurandum 405
adamantinus 215
adamantis tenere 46
ad ambas usq; aures 170
ad amussim 150
ad amussim applica lapidem, non ad lapidem amussim 312

ad aquam malus 268
ad aras 538
ad asylū cōfugere 194.505
ad calcem peruenire 3
ad consilium ne accesseris antequam uocaris 13
ad coruos 268
ad cribrum dicta 338
ad Cynosarges 268
ad bonam frugem 402
ad coronidem usq; 446
à Deo ficti 198
ad Deorū aures puenit 589
addere manum 250
ad digituli crepitum 417
ἀδιλοφάγον 24
ad ephebū properare 194
aderit Temessæus genius 588
ad felicem inflectere parietem 45
ad fractam canis 261
ad finem ubi peruenieris, ne uelis reuerti 27
ad Græcas kalendas 411
ad Herculis columnas 447
adhortantis ad gloriā 469
adhuc aliquis Deus nō respicit 544
adhuc cœlū uoluitur 544
ad incitas 417
ad id quod erat opus 382
adiurantis se facturum aliquid 189
ad libellam debere 299
ad mēsuram aquam bibūt, citra mensuram offam comedentes 19
Admeti nænia 337
adminicula uitæ 172
admirabiles in nectendis machinis Aegyptij 271
admoto capite 426
Adonidis horti 302
adoraturi sedeant 536
à Dorio ad Phrygium 403
ad pedem 197
ad pedes ad caput 174
ad phasim usque nauigauit 447
ad pila ubi uentum 324
ad pileum uocare 315
ad porcellum da mihi mutuo tres drachmas 138
ad pristina præsepia 219
Adrastia Nemesis, Rhamnusia Nemesis 189
ad restim funiculum 554
ad restim res redijt 118
ad saga ire 581
ad Scolon ne proficiscēris ipse, nec alterū comitaberis 161
adsint dij beati 430
ad suum quenq; quæsitum, æquū est esse callidū 478
aduersus solē ne loquitor 11
aduersus solem ne meieto 489
ad unum diserti 215
ad unum resecare 498
adulterinus 262
ad umbilicum ducere 445
ad unguem 110
Aeacidinæ minæ 178
ædibus in nostris quæ prauā aut recta gerūtur 22
ædilitarem gerit sine populi suffragio 562
Aegæum nauigat 162
Aegis uenit 258
ægrè quidem, sed facimus tamen 140
ægrè, sed tñ contingit 140
ęgroto dum anima est, spes est 544
Aegypti nuptiæ 276
Aegyptius larifer 389
Aesopicus graculus 592
Aesopicus sanguis 592
æstare penulam deteris 204.306
ætate prudentiores reddimur 486
Aethiopem dealbas 261
Aethiopē ex uultu iudico
Aethiopē lauas 260 (304
Aethiops nō albescit 278
æthna, athon 390
æthneus scarabeus 120
æqua concertatio 28
æqualem tibi uxorem quære 520
æquales calculi 112
æqualis æqualē delectat 119
æqualitas haud parit bellum 322
à fonte ducere 2
Afra auis 332
à fronte atq; à tergo 5
à fronte præcipitium, à tergo lupi 18
à fronte simul & occipitio oculatus 483
à furijs oriundus 212
Agamemnonij putei 381
Agamemnonis hostia 63
agas asellum 582
Agathonia cantio 302
ἀγνωμίγκ@-ενδύτιστα 582
agninis lactibus alligare canem 9
ἄγος κ@ θεοῦ 390
Aiacis rtius 509
αἰγιπλάτιον 253
Alabanda fortunatissima
alas addere 243 (184
à lasso rixa quæritur 64
alba amusit 318
alba auis 498
albæ gallinæ filius 74
albo reti aliena captāt bona 87
album calculū addere 52
album panē tibi pinso 354
alb⁹ an ater sis, nescio 244
Alcinoi mensa 349
ale luporum catulos 279
alga uilior 123
alia committenda, alia calanda 547
alia dantur, alia negantur 595
alia Lacon, alia asinus illius portat 511
aliam ætatem alia decent 564
alia Menecles, alia Porcellus loquitur 31
aliam quercum excute 498
alia res sceptrum alia plectrum 167

alia uita alia diæta 217
alia uoce psittacus alia coturnix loquitur 166
aliena iacis 225
alienam metis messem 36
alienis uti soleis 203
alieno auxilio potentes 92
alieno ferox præsidio 92
alienum arare fundum 268
alij sementem faciunt, alij metent 98
alijs lingua, alijs dentes 176
alijs prospiciens nō sibi 35
à linea incipere 4
alio relinquente fluctu, alius excepit 271
aliorum medicus, ipse hulceribus scates 19
alios tragœdos prouocat 456
aliquid mali propter uicinum malum 374
aliter catuli longè olent, aliter sues 166
aliud cura 508
aliud genus remi 410
aliud noctua sonat aliud cornix 166
aliud stans aliud sedēs 247
alius alijs in rebus præstantior 188
allium in retibus 221
ἀλλοτριόφαγοι 305. 435
alpha penulatorum 187
altera manu fert aquam, altera ignem 450
altera manu fert lapidem, altera panē ostētat 250
altera nauigatio 481
altera scabit, altera ferit 450
alter Hercules 69
alter Ianus 483
alterum pedem in cymba Charontis habere 343
à limine salutare 260
à lupi uenatu 263
Alibantis hospitis munera 355
amantium iræ 37
ama tanq̄ osurus, oderis tanq̄ amaturus 37
Amazonum cantilena 351
Amæa Azesiā repperit 538
ambabus manibus haurire 335
ambrones 252
ambrosia alendus 187
ameles angulus 241
amens longus 451
amicitia æqualitas, amicus alter ipse 40
amicitias immortales esse oportet 45
amicitia stabiliū, felicitas temperantium 36
amicos tragœdos æmulatus 457
amicorū est admonere mutuum 42
amicorum omnia communia 38
amicus amico 40
amicus certus in re incerta cernitur 44
amicus magis necessarius quàm

q̄ ignis & aqua 40
ἀμνησία 414
à mortuo tributum exigere 489
ἄμυσον 241
Amphictyonū cōsessus 208
amphidromiam agis 352
ἀμφιθαλῆς ἔρως 43
Amyclas perdidit silētium 551
Amyris insanit 484
Anagyrim cōmoues 3 1
à Nannico 282
anchoras tollere 99
ancipitis animi 51
ancipitis consilij 51
ancora domus 92
Andabate 561
anguillam captare 478
anicularum deliramēta 576
anima & uita 332
animam debet 438.598
animo ægrotanti medicus est oratio 41
animus est in corijs 536
animus heptabæus 68
animus in pedes decidit 570
animus præsens 68
anno magno Platonis 411
annosam arborem transplantare 308
annosa uulpes haud capitur laqueo 485
anno senior fio 290
annus clibanum 381
annus est 558
annus, pducit nō ager 176
ansam quærere 421
antehac putabam te habere cornua 1
ante pedes 287
ante tubam trepidas 567
anthericum metere 267
antiquiora diphtera loqueris 282
antiquior Cedro 149
antiquior q̄ chaos & Saturnia tempora 282
antiquis debetur ueneratio 185
Antronius asinus 296
anulus aureus in naribus suis 14
anus bacchatur 307
ante barbā doces senes 20
ante lentē augere ollā 204
ante uictoriam encomium canis 204
anus cothonissat 19
anus Eriphus 19
anus hircissans 307
anus saltat 19
anus simia serò quidē 591
anus subsaltans multū excitat pulueris 486
anus uelut equus profundā habebis fossam 240
apertè simpliciterq̄ loqui 338
apertis tibijs 97
aperto pectore 338
aphya ad ignem 201
Aphyarum honos 518
apio mollior, aut mitior 375
apio opus est 156

ἀπ' ἀιροφυσίων 281
apologus Alcinoi 575
ἀποφρὰς 190
apta prouincia 396
à puero pura defluit aqua 256
apud fimum odorum uaporem spargis 272
apud mensam uerecundari neminem decet 488
apud nouercũ queri 266
aqua & terra reddamini 267
aquam bibens, nihil boni paries 459
aquã è pumice postulas 260
aquam igni miscere 16
aquam in mortario tundere 271
aqua præterfluit 68
aquilæ senecta corydi iuuẽta 180
aquilã cornix ꝓuocat 100
aquila in nubibus 184
aquilam testudo uincit 246
aquilam uolare doces 260
aquila nõ capit muscas 109
aquila thripas aspiciẽs 110
à quinq; scopulis desilire in fluctus 138
Arabicus tibicen 230, 385
arancarũ telas texere 264
araneas eiicere 436
arare littus 264
arator nisi incuruus, prœuaricatur 153
aratro iacularis 595
arbore deiecta, quiuis lingna colligit 175
Archidamicũ bellũ 276. 428
Arcades imitantes 296
Arcadiam me postulas 371
Arcadicum germen 295
arcem ex cloaca facere 55
Archilochia edicta 420
Archilochi melos 9
Archilochi patria 419
Archilochum teris 419
Archimedes nõ posset melius describere 455
archytæ crepitaculum 230
arcus tensus rumpitur 388
arctum anulum ne gestato 327. & 536
à remo ad tribunal 219
areopagita 328 (548
Areopagita taciturnior
argẽtanginam patitur 391
argenteis hastis pugnare 393
argenteus puteus 73
argenti fontes 458
argentum accepi, imperium uendidi 516
Argi collis 278
Argiua calumnia 87
Argiui fures 495
Argiuos uides 327
aries cornibus lasciuiẽs 303
aries nutricationis mercedem persoluit 279
arietem emittit 314
arietis ministerium 281
ariolari 354
arrepta candela, candelabrum quærere 244

arri-

arripere negocij curã 154
arripienda quæ offeruntur 399
arrogantia non ferenda 56
Aristophanis & Cleantis lucerna 152
artẽ quæuis alit terra 265
arx 505
à sacris abstinendæ manus 322
ascisce ad extremum scientiam 158
à sexaginta uiris uenio
asini cauda 247 (504
asini caput ne laues nitro 261
asini mandibula 349
asini mortes 576
asinus ad tibiam 165
asinus apud Cumanos 529
asinus asino & sus sui pulcher 29
asin⁹ asino pulcherrim⁹ 526
asinus auis 6
asinus balneatoris 238
asinus compluitur 100
asinus esuriens fustem negligit 111
asinus habitat in auribus 326
asinus in paleas 73
asinus in pelle leonis 238
asinus inter apes 266
asinus inter simias 266
asinus in unguento 166
asinus portãs mysteria 167
asinus stramenta mauult q̃ aurum 292
asinos non curo 118
asinum in rupes protrudere 296
asinum sub freno currere doces 266
asinum tondes 259
aspera uita sed salubris 224
aspersisti aquam 259
aspis à uipera 522
ἀσπονδὸς πόλεμος 428
asseuerantiis dicere 337
assidua stillam saxum excauat 65
astutior coccyce 480
à subeunte portũ naui 202
à teneris unguiculis 4
Atheniensium inconsulta temeritas 225
ἀθηρίζειν 114
athos celat latera Lemniæ boues 390
Atlas cœlum 365
Atrei oculi 328
Attagen 117
Attagenæ nouilunium 173
Attica bellaria 338
Attica fides 207
Attici Eleusinia 424
Atticus aduena 581
Atticus aspectus 257
Atticus in portum 61
Attica musa 196
Atticus moriens porrigit manum 494
Atticus testis 207
attollere supercilium 55
auarus nisi cũ moritur, nihil rectè facit 562

 audi

audi Chelidonem 965
audi quæ ex animo dicuntur 341
audiens non audit 531
aues quæris 238
auis ex auibus 408
à uicinis exemplum habẽt 469
augiæ stabulum requirere 247
angustum & latum 431
aulædus sit qui citharædus esse non possit 480
aureæ compedes 47
aurem uellere 576
aureos polliceri mõtes 351
aureus in Olympia statio 353
auribus lupum teneo 431
auribus arrectis 67
aurificem te futurum credebas 226
auricula infima mollior 375
auriculam mordicus 592
auris Batava 298
auro loquente, nihil pollet quæuis oratio 69
aurum Colophonium 217
aurũ habet Tolosanũ 268
aurum igni probatũ 256
aurum subæratum 534
ausculta & perpende 67
austrum perculi 266
aut abi aut exue re 517
aut bibat aut abeat 516
aut cucurbitæ florem aut cucurbitam 49
aut ipse fuisti, aut tui similimus 521
aut manenti uincendum aut moriendum 215
aut minus animi, aut plus potentiæ 460
aut mortuus est aut docet literas 50
aut oportet tragœdias agere oẽs, aut insanire 50
aut piscem olet, aut florem 74
aut Plato philonissat, aut Philo platonissat 49
aut quinque bibe, aut tres, aut ne quatuor 50
aut regem aut fatuum nasci oportet 290
aut terrâ aut mari 102
aut ter sex aut tres tessaræ 193
αὐτοδιδακτάλλα 509
ἀυτολίκωστι 303.434
autoritas diuinitus 81
author oĩm & fons 433
azanæa mala 140
ἀζηλῶ 424
ἀζηλῶ πλὸτῶ 227

B

Bacchæ more 548
Bacceli similis 299
Bœotica sus 201
bella non credit 11
Balbinum polypus agnæ delectat 29
balbus ballum rectè intelligit 525
ballio 253
balneator 233
barbam uellere 125
barbarus ex triuio 240
barbæ tenus sapientes 532
basilica facinora 56
βαταλᾶς 114
Batalus 299
βαταλίζεσθαι 299
βατρολογίον 265
battologia 233
Batti silphium 147
Becceselenus 288
bellerophontes literas 369
bellum Cononi curæ fuerit 34
bellicum canere 447
bellum haud quaquam lachrymosum 361
bellum omnium pater 115
benefactis pensare delicta 444
benè loculis, benè scrinio 172
benè natis turpe est malè uiuere 134
benè plaustrũ perculit 499
benè sit 430
beneuolus trucidator 534
benignior pellace uulpe 25
βηγᾶς 252
bestia bestiam nouit 252
beta tum hyeme, tum æstate bona 563
bibe elleborum 291
bipedum nequissimus 252
bibere mandragoram 415
bis ac ter q̃d pulchrum est 314
bis dat qui citò dat 315
bis interimitur, qui suis armis perit 366
bis pueri senes 298
bis septem plagis polypus contusus 65
Birhus contra Bacchiũ 525
bocchyris 320
bœon malus piscis 136
Bœotica ænigmata 416
Bœotica auris 298
Bœotica cantilena 298
Bœoticum ingenium 298
Bœotis uaticinare 372
boliti pœnam 8-.598
bolus ereptus è faucib* 224
βωμόλοχος 254
bona est offa post panẽ 48
bona nemini hora est 220
bona Porsenæ 336.493
bona spes ostensa 79
bona terræ 78
bonæ fortunæ 79
bonæ leges ex malis moribus procreantur 472
boni ad bonorum cõuiuia ultrò accedunt 519
boni pastoris est, tondere pecus nõ deglubere 492
bonis auibus 75
boni uiri lachrymabiles 130
bonorum aceruus 77
bonorum glomi 78
bonorum mare 77
bonorum myrmecia 78
bonum est duobus niti anchoris 508

bonus cantor, bonus cupediarius 526
bones dux bonum reddit comitem 175
bos ad ceroma 204
bos ad præsepe 81
bos aduersus seipsum puluerem mouet 369
bos alienus subinde foras prospectat 176
bos apud aceruum 81
bos Cyprius 541
bos Homolottorum 117
bos in lingua 391
bos in ciuitate 147
bos in quadra argētea 237
bos in stabulo 351
bos lassus fortiùs figit pedem 589
bos marinus 288
bos porrecta ultra Taygetum capite 248
bos sub iugum 398
botrus oppositꝰ botro, maturescit 442
bouē in faucibꝰ portat 391
boues messis tempus expectantes 86
boue uenari leporem 16
Brassidas quidē uir bonus, sed Lacedæmon multos habet præstātiores 408
bubo canit lusciniæ 181
budore lege 129
bulbos quærit 219
bullatæ nugæ 61
Bunas iudex est 356
Buthus obambulat 496
Byzeni libertas 338
Βυσσιδομύειν 285

C

CAdere in cursu 226
cadmea uictoria 279
Cænei hasta 60
cædimus, inq; uicem præbemus crura sagittis 357
calcar addere currenti 470
Calabri hospitis xenia 122
calamoboas 98
calicum remiges 73
calidam ueruti partē 370
calidum mendacium 576
calidum prandium commedisti 367
caliga Maximini 463
caligare in sole 18
calculo mordere 112
calculum reducere 399
caluus comatus 167
caluus cùm sis, ne obuersa frōte obnuas arieti 160
Callię defluunt pennæ 474
Callipedes 558
Calliphanes 61
καλλίπυγος 233
callum ducere 351
caluum uellis 259
camelus desiderās cornua, etiam aures pdidit 367
camelus saltat 19
camelꝰ uel scabiosa, cōpluriū asinorꝫ gestat onera 180
cāpana superbia 57
canalicolæ 238
cancer leporem capit 8
cancros lepori cōpatas 179

can-

cancrum ingredi doces 272
candidus sermo 416
candidum linum lucri causa ducis 495
canē excoriatā excoriare 15
canens uitæ palmum 543
canere ad myrtum 266
canere de Talamone 327
canes uenatici 130
canes timidi uehementius latrant 238
cane Tollenis cātilenā 235
canina facundia 501
caninum prandium 540
cani das paleas, asino ossa 120
canis ad cibū 285
canis circum intestina 492
canis digna sede 146
canis in præsepi 168
canis in uincula 268
canis festinans, cæcos parit catulos 204
canis mendico auxiliās 222
canis panes somnians 596
canis peccatum 489
canis podicē inspicere 416
canis sæuiēs in lapidē 593
canis tanquam Delum nauigans 508
canis uindictam 585
canis uiuēs ē magdalia 123
cantilenam eandē canis 553
Cantharo astutior 255
cantherius in porta 128
cantherium in fossa 127.17
capere ciuitatem 141
capere crines 421
capere prouinciā 141.449
capillis trahere 581
capite gestare 47
καπνός 353
capra contra sese cornua 369
capra ad festum 564
capra gladium 366
capra nōdū peperit, hœdus aūt ludit in tectis 14
capram cœlestem orientē conspexerunt 79
caprā portare nō possum, & imponitis bouē 246
caprarius in æstu 304
capra Scyria 72
captantes capti sumus 363
caput 4
caput artis est, decere quod facias 15
caput scabere 152
caput sine lingua 549
caput uacuum cerebro 288
Carcini poēmata 416
Carica musa 118
Carica uictima 542
Caricum sepulchrum 476
Caricus hircus 122
καρηβαρούντες 73
Carpathius leporem 370
carpet citiùs aliquis quam imitabitur 420
cassa glande 115
Cascus cascam ducit 523
Cassioticus nodus 255
κατὰ χειρωρύδωρ 435
catastrophe fabulæ 219
catulę dñas imitantes 621
cauda blandiri 25

caudæ

caudæ equinæ pilos paulatim uellere 556
cauda renes anguillam 266
caudade uulpe teſtatur 104
caue thoracem 162
Caunius amor 5
caute loquacior 232
cautus enim metui. 178
cedendum multitudini 90
Cecidis & Buphonios 119
celerius elephãti pariũt 536
celerius q̃ Butes 199
Celmis in ferro 184
cenſoria uirgula 489
centauricẽ 582
centones 583
centro & ſpatio circunſcripta 417
centrũ plauſtri trabes 140
cepas edere aut olfacere 328
cera tractabilior 375
ceram auribus obdis 68
cercopiſſare 256
Cercopum cœtus 214
Cercyræa ſcutica 182
κεραβόλος 64
Cereri ſacrificant 540
Ceriti cera dignus 468
certamen non accipit excuſationes 164
certiſſima paupertas 441
certum proſpicio 106
ceruus cãnes trahit 15
ceruinus uir 568
Ceſcon habitas 581
ceſtreus ieiunat 198
ceſtum habent Veneris 46
chalcenterus 571
chalcidiſſare 102
chalmæleonte murabilior 246
charadryon imitans 512
Charetis pollicitatiões 354
Charontis ianua 289
charybdis, berathrum 492
Chœnici ne inſidias 507
chimæra 244
Chius ad Coum 524
chius dominum emit 364
chius 88
Chironium uulnus 374
chordæ uice 93
choreæ Ioniceæ 149
χρόνου κρόκτης 39
χρυσελέφας 28
cibum in metellam ne immiſtas 167
cicada cicadæ chara, formica formicæ 530
cicada uocalior 232
cicadæ apem cõparas 178
cicadã ala corripuiſti 170
cicadis pleni 58
cicernus Bacchus 119
ciceris emptor 122
cilicen imperatores 222
Cilix haud facile uerum dicit 574
Cillicon bona 355
cimmeriæ tenebræ 81
Cinyræ opes 170
cinclus 436
Circeo poculo 403
circulum abſoluere 445
circumtondere comam 258
Ciſſanis

Ciſſanis Cous 588
cithara meirat ad bellũ 243
citis quadrigis, Iouis quadrigis 199
citiùs elephantem ſub ala celes 246
citiùs in naui cadens à ligno exciderit 245
citiùs Telegoræ donarim 575
citiùs quàm aſparagi coquuntur 193
citius quàm formicæ papauer 220
citiùs uſura curris, q̃ Heraclitus 596
citra aratronem citraq; ſegmentem 95
citra poluerem 95
citra uinã temulentia 214
ciuitates ludimus 40
clauam extorquere Herculi 139
Claudiana tonitrua 96
claudi more tenere pilam 240
claudus optimè uirum agit 29
clamoſior lauro ardẽte 91
claue findere ligna, & ſecuri fores aperire. 29
clauũ clauo pellere 522
clematis Aegyptia 463
Cleoeritus 303
Cleomenes cubile ſuperat 441
κλειτορίζουσα 303
climacides 26
Cliſthenem uideo 308
κλυσήριον 255
cnips in loco 247
cochleæ uita 518
cochleare creſcit 121
cocta numerabimus exta 190
cœca dies, & oculata dies 142
cœca ſpeculatio 85
cœci præſcriptio 86
cœcior liberide 85
cœcum inſomnium 576
cœcus auribus 295
cœcus cœco dux 86
cœcus & claudus nõ intrabunt templum 149
cœlum digito attingere 9
cœlum territat 58
cœna popularis 333
cœnare me doce 561
cœno purã aquam turbãs, nunq̃ inuenies potũ 367
cœnum barbaricum 111
cognatio mouet inuidiam 330
colophonem addidit 444
Colophonia ferocia 459
colophonium calcramentum 292
colophoniũ ſuffragiũ 446
Coloſſi magnitudine 463
colubrã in ſinu fouere 366
columen familiæ 92, 148
columnas rumpere 98
cominus arq; eminus 324
commune naufragium 277
communis Mercurius 337
commo-

commouere sacra 102
compendiaria res improbitas 256
complura masculi canis cubilia 364
complurium thriorũ ego strepitum audiui 379
compressis manibus 262
concha dignus 109
conchas legere 421
conciliant hoies mala 43
concordia 102
concordia fulciuntur opes etiam exiguæ 102
cõcupiuit assam farinã 226
congregare cum leonibus uulpes 168
confringere testaram 142
connæ calculus 321
conniuere 530
conscientia mille testes 377
cõsessus in ludo talario 27
consiliis simul & facto ualens 487
consilium in melius cõmutandum 399
consulendũ & consiliis parendum 68
cõtingit & malis uenatio 376
contemnentis dicteriũ 124
contemnentis inimicũ 123
conto nauigas 522
contorquet piger funiculum 270
contrahere supercilio 328
contribulis factus, seruã ordinem 577
contra duo contraria pugnare difficile 90
contra retiarium ferula 132
contra stimulum calcas 273
contra torrentem nitì 273
conuenerunt Attabas & numenius 523
copiæ cornu 78
cornea fibra 26
cor ne edito 327.536
cornicari 231
cornicibus uiuacior 347
cornicã oculos cõfigere 381
cornix scorpium 370
cornutã bestiam petis 370
coriaceum auxilium 71
corinthiari 301
Corinthijs non indignatur Ilium 569
corpore effugere 164
corpus sine pectore 295
coronam quidem gestans, cæterũ siti perdirus 552
correctio dicti 328
corrigentis quod dictũ est ab alio 127
corrupta iudicia 394
corui luscinijs honoratores 185
coruum delusit hiantẽ 224
coruus albus 489
coruus aquat 517
coruus serpentem 366
κορακοφωνίαν 291
coryceus auscultauit 131
Corytheo deformior 214
cotem alis 269
corbonissare 73
cothurno uersatilior 247
cothurnissare 333
corurnix Herculem 464
crãbe bis posita mors 553
crassa Minerua 53
crassiore musa 53
crater litium 88
Crassi pecuniæ teruncium addere 179
Crœso, Crassio ditior 170
creta notare 51
cretiza cũ Cretẽse 524.574
Cretenses sacrum 227
Cretensis mare 530
Cretensis cũ Aegineta 524
Cretensis Cretensem 526
crepitu probabis 107
cribro diuinare 106
Crisonem Himeræum precurrere 203
Crobili iugum 521
crocodili lachrymæ 533
Crodophagus 538
crotone salubrius 503
crotoniatarũ postrem⁹, reliquos⁹ Græcorum primus est 180
crudelis Bacchus 129
κρωβυλοκυτρολάφρακτον 411
cubito emungere 181
cuculus 259
cucurbita sanior 503
cucurbitas lippis 84
cucurrit quispiam ne pluuia madesceret, & in foueã præfocatus est 574
cui ista arridẽt meis negaudeat 429
cui multum est pipetis, etiã holeribus immisceet 476
cuiusmodi poterẽto me inuoluit fortuna 274
culicem colant 28
culicẽ elephãti cõferre 181
culleo dignus 258
cum amico non certãdum æmulatione 43
cum Care Carizas 525
cũ cane simul & morã 310
cum Coryco luctari 269
cum deo quisquę & gaudet & flet 217
cũ dijs nõ pugnandum 265
cum dijs pugnare 269
cum exosis suum rodit pedem 416
Cumani serò sapiunt 512
cum hasta cum scuto 100
cumini sector 517
cum laruis luctari 269. 518
cum Minerua manũ quoq; moue 262
cum musis 430
cũ Nidas coccyssauerit 421
cum parula est, bona uidetur spina 284
cũ plurimũ laborauerim⁹, eodẽ in statu sumus 269
cum principe non pugnandum 119
cum puluisculo 491.572
cum sacco adire 254
cum sarcinis enatare 518
cum ramento 573
cuniculis oppugnare 286
Cupidinum crumena porri folio uincta est 476

curare cuticulam 346
cura esse quod audis 24
curetum os 338
cur non suspendis te? 468
currentem incitare 468
currus bouem trahit 8
cursu lampada trado 449
κυαθίζειν 73
κυαμοτρώξ 284
κύκλῳ περιέλκειν 221
cyclobori uox 97
Cyclopica uita 583
cyclopis donum 395
Cyclopum more 581
cydi pœnam debet 88
cygnea cantio 196
cymbalum mundi 408
cypariti fructus 576
Cyprio boui merendã 540
cyrbes malorum 273
Cyrnia iactura 278
Cyrnia terra 583
Cythonymi dedecus 467
Cythnicæ calamitates 275
Cyziceni stateres 381

D

DA lapidi uolam 258
Dædali opera 251
Dædalium remigium 199
da mihi mutuum testimonium 442
danace 345
danda uenia lapso 504
dare manus 579
dare uerba 250
Dares Entellum prouocas 365
date mihi peluim 559
dat uentã cornus, uexat censura columbas 328
Dathus bonorum 78
Datyli dies 75
daulia cornix 231
Dauus sum nõ Oedip⁹ 416
dea excogitauit 57
Dea impudentia 257
de alieno liberalis 351
de alieno ludis corio 36
de asini prospectu 267
de asini umbra 267
de cœlo ad synagogam 362
de calcaria in carboniã 401
decempes umbra 349
decernetur equa Thessalica 147
decipienti semel 316
decipula murẽ cepit 258
decora teipsum 478
de curru delapsus 33
dedecus publicum 467
dedi malum & accepi 357
deinde expergiscebar 574
δειπνεῖν ἄκλητος μοῦσα 434
de facie nosse 104
de fece haurire 118
de fera comedisti 24
de fructu arborem cognosco 104
de fumo ad flammam tendere 359
de fumo deceptare 261
de grege illo est 518
de gustu cognosco 14
de lana caprina 262
de lapide emptus 18

de

de lauticijs 332
delphicus gladius 51
delphinum cauda ligas 261
delphinũ natare doces 260
Delius natator 415
de manu in manũ 209.220
demissis auriculis 314
demittere sese ad aliorum mediocritatem 383
demulcere caput 25
de pulmone reuellere 59
dentata charta 420
dentem dente rodere 239
dente Theonino rodi 419
Deo fortunęq; cõmitto 193
deorum cibus 331
Deorum manus 465
de pilo pendet 158
de plaustro loqui 337
de pulchro ligno uel strangulare 191
de re dubia quæritur maiori obnoxius malo 533
deserta causa 89
desertum obtueri 297
despuere malum 135
de statu demigrare 244
destitut⁹ uentis, remos adhibe 505
de toga ad pallium 248
de toruo aspectu 572
de tuo capite aguntur comitia 118
deuotionis templum 188
Deus ex improuiso apparens 463
Deus ulciscetur 593
Deum esse 82
Deum sequere 417
Deus undecunque iuuat, si modò propitius 303
dextro Hercule, aut amico Hercule 372
dextrum pedem in calceo, sinistrum in pelui 254
diabolares 112
διακοδωνίζειν 408
Diagoras Melius 254
dicas tria ex curia 267
dicendo dicere discunt 65
dictum ac factum 208
dies adimit ægritudinẽ 361
Dij laneos habẽt pedes 558
dij facientes adiuuant 262
dij omnia possunt 188
dijs hominibusq; plaudentibus 75
Dij tibi dent tuam mẽtem 256
difficilia quæ pulchra 139
difficilis uir 64
digna canis pabulo 146
digna cedro 146
dignus Argiuo clypeo 146
dignus obelisco 146
dignus qui cum in tenebris mices 146.209
dignũ patella operculũ 522
dignum propter quod uadimoniũ deseratur 146
dimidio uitæ nihil differũt felices ab infelicibus 585
dimidium plus toto 385
Diomedea necessitas 404
Diomedis & Glauci permutatio 242

 dioly-

diolygium malum 271
Dionis gry 126
Dionysius Corinthi 219
Δὲ δύα πασῶν 144
discum quàm philosophū audire malunt 134
disertè saltare 9
diu delibera 558
diu dissimulatum aperientis 532
diues aut iniqu⁹ est aut iniqui hæres 171
diues factus, iam desijt gaudere lentè 472
diues promissis 206
diuitiæ nō semper optimis contingunt 173
diuinum excipio sermonē 188.61
dodonæum æs 232
docui te urinādi artē, & tu me uis demergere 373
domesticè notus 409
domesticus testis 209
domesticum malum 195
domesticum dissidium 156
domesticum thesaurum calumniari 89
domi coniecturam facere 105
domi habet. domi nascitur 195
domi leones 571
domi manendum 177
domi manere oportet bellè fortunatum 177
domi Milesia 565
domi nobilis 408
domum quū facis, ne relinquas impolitam 446
domus amica domus optima 177
domus optima 177
domus recta 386
donum quodcunq; aliquis dat, proba 398
Dorica musa 392
dormientis rete trahit 96. 221
Doryphorematis ritu 551
dosones 576
duabus anchoris fultus 505
duabus sedere sellis 247
dubia cœna 32
ductus per phratores canis 591
dulce bellū inexpertis 249
dulce & amarum 431
dulce pomum quum abest custos 595
dulcis cubitus 336
dum clauum rectum teneam 321
dum genua uirent 16
duobus pariter euntibus 19
duobus pedibus fugere 200
duodecim artium 248
duos insequēs lepores, neutrum capit 227
duos parietes de eadem fidelia dealbare 248
duplex cappa 253
duplices uiros 248
durus alloquijs 63
durus & implicabilis 64
drachmæ grando 467

Eadem

E

Eadem cera 521
eadem mensura 443
eadē oberrare chorda 315
eadem pensari trutina 321
eadem per eadem 553
eadem tibi & Pithia & Delia 545
eamus Athenas 135
eandem tundere incudē 553
ea tela texitur 5
ebur atramēto candescere
è canis podice 158 (17
è cantu dinoscitur auis 105
è circulo 114
echino asperior 63
echinus partum differt 369
ἐκλινίσαι 177
è clibano boues 348
ἐκπερδμίσαι 177
è Creta raptus 47
è culmo spicā conijcere 105
edax currus 494
edax triremis 546
ede nasturcium 287
edentulus uescentium dentibus inuidet 312
è dolio hauris 475
è domo in domum 408
è duobus tria uides 86
effœminatorum etiam oratio effœminata 105
effæta senecta 345
è fimbria de texto iudico 103
efficimus pro nostris opibus mœnia 384
è flamma cibū petere 122
effugi malum, inueni bonū 473
ego de allijs loquor, tu respondes de cepis 32
ego ex bono in bonum traductus sum 474
ego faciam omnia more Nicostrati 356
ἐγκεῶτις ἡμέρα 577
eidē inhiātes testamēto 237
eiusdē musæ æmulus 526
electro lucidior 455
elephātū ex musca facis 16
elephantus non capit murem 109
elucet egregia uirtus 185
Embarus sum 294
è Massilia uenisti 304
emendus cui imperes 340
emere malo q̄ rogare 196
emori risu 501
Empedoclis simultas 428
emunctæ naris 317
è multis paleis parum fructus collegi 264
è nassa escam peterere 160
ἐν ἐπιτομῇ 83
Endimionis somnū dormis
è neuo cognoscere 104 (535
ἐν πλάτει 454
eodem bibere poculo 358
eodem cubito 443 (10
eodē collirio mederi oībus
eodē in ludo docti 526
è Patroclis domo uenit 538
ἐπαίλια δῶρα 354
Epeo timidior 566
& operā & retiā pdere 263

 è per-

è perforato pōculo bibere
ephemera uita 585 (585
Ephesiæ literæ 251
epimenedeum corium 345
epiphyllides 575
epopa cum cygnis 8
epyscithizare 351
equi dentes inspicere donati 399
equis albis præcedere 181
equitandi periculus ne cantet 504
è quercubus ac saxis nati 431
equum habet Scianum 269
equus me portat, alit rex 510
equis albis præcedere 199
erecti 67
Erethrienſium rho 503
Ergini cani 512
erynnis ex tragœdia 330
ἐρεσχελίζειν 137
ἔστιν τοῦ μεί 355
Esernius cū Pacidiano 514
è squilla non nascitur rosa 422
esto pronus 148
est Pylus ante Pylum 597
è sublimi me derideas 137
esurienti ne occurras 311
esurienti uulpi somnus obrepet 531
è Tantali horto fructus colligis 238
et cama fuit & erat 318
è terra spectare naufragium 506
et habitu bonum uirū præ se fert 104
etiam Betylum deuorares 198
etiamsi Cato dicat 143
etiam capillus unus 49
etiam corchorus inter holera 115
etiā dormiens somniat 196
etiam in deorum cœtu 420
etiā quercus bacchatur 63
etiā si lupi meminisses 546
et me mater 461
et meum telum cuspidem habet acuminatā 379
et nati natorum 176
et post malam segetem serendum est 396
et prædam & præmium 571
et puero perspicuū est 461
è tardigradis asinis equus prodijt 431
è tribus molis unum 210
et Scellij filium abominor 428
euenit malo malè 589
euentus præter expectationem 461
è uestigio 199
euitata charydi, in scyllam incidi 177
eum auscultā cui quatuor sunt aures 485
eundem calceum omni pedi inducere 571
Euparypius ex comœdia 174
euripus homo 241

eurybatizare 253
Eurycles 371
execrationes ferere 356
ex eodem ore calidum & frigidū efflare 254. 450
exercitatio potest oia 66
ex fronte perspicere 104
ex harena funiculum nectis 246
ex inanibus paleis 272
ex lonis tabulis testis 206
exiguum oboli preciū 114
ex ouo prodijt 213
exordiri telam 5
expedit plura habere cognomina 253
ex se finxit uelut araneus 255
ex stipula cognoscere 105
ex syngrapha agere 499
extis pluit 79
extra calcem 2
extra fumum & undā 505
extrema extremorum mala 271
extrema linea 483
extremis digitis attingere 242
ex tripode 206
extritum ingenium 125
ex umbra in solem 265
ex uno omnia specta 105
exurere mare 238
ex academia uenis 58
exacta uia, uiaticum quærere 17
ex amphitero bibisti 352
ex cohorte prætoris 26
ex cōspectu nascitur amor 46
excubias agere in Naupacto 50. 276
ex diametro oppositā, diametro distant 167
ex æquo partire 322
exigua res est ipsa iusticia 320
exiguum malum, ingēs bonum 432
eximere è manu manubrium 422
ex ipso boue lora sumere 363
exitij nulla ratio 561
ex minimis initijs maxima 412
ex natali emortualem facere 17
ex ore lupi 164
ἐξορχεῖσθαι 34
ex phelleo uenire 538
expecta anus 559
expecta bos aliquādo herbam 559
expertes inuidentiæ musarum fotes 312
ex sinu illius 39
ex tua officina 433
extra cantionem 169
extra chorum saltare 32
extra lutū pedem habes 510
extra oleas fertur 169
extra organum 169
extra periculum ferox 510
extra quærere sese 534
extra telorum iactum 510

extremum occupet scabies 578
ex uno multa facere 58

F

FAba nummus 394
fabarum arrosor 490
faber compedes quas fecit, ipse gestet 369
faber cum sis 16
facere fucum 250
faciem, os perfricare 257
facies tua computat annos 345
facilè cum ualemus, recta cõsilia ægrotis dam⁹ 35
faciunt & sphaceli immunitatem 464
facta iuuenũ, consilia medi ocrium, uota senum 30
factũ stultus agnoscit 513
factum transactum 155
fallacia alia aliã tendit 360
falces postulabam 32
falsum probrum 87
fames & mora bilem in nasum conciunt 197
fames magistra 437
fames meliæa 439
famis campus 439
farcire centones 215
fastuosus Maximus 59
fatale uitę tẽpus exactũ 346
fatum immutabile 403
fatis adactus 403
fatis imputandum 403
fato Metelli 237
fecẽ bibat q uinũ bibit 373
feles Tartesia 296. 490
felicib. sunt & trimestres liberi 174
felicitas à Deo 81
felicitas multos habet amicos 44
felicium multi cognati 44
feli crocoton 167. 307
felix Corinth⁹, at ego sum Teneates 28
felix qui nihil debet 598
fenestram aperire 472
feras non culpes q̃ uitari non potest 404
feri puer 244
ferire frontem 388
ferre iugum 255
ferro diuidere 581
ferreus, aheneus 62
ferrum acuitur ferro 442
ferrum & flamma 380
ferrum natare doces 266
fertilior seges est in alieno agro 313
feruet olla, uiuit amicitia
festina lentè 205 (415
festucam ex oculo alterius deijcere 460
festum multas habens 426
ficulnus 119
ficulnus gladius 120
ficulnum auxilium 71
ficum cupit 24
ficum Mercurio 120
ficus auibus gratæ 349
ficus ficus, ligonem ligonẽ uocat 340
ficus post pisces 521
ficus diuidere 517

fictilis homo 585
fiducia pecunias amisi 141
fidus amicus 42
figulus figulo inuidet 311
filius degenerans 154
filũ cõtentionis tũc erat 161
filum neuisti & acu opus est 447
finem uitæ specta 448
fixis oculis intueri 151
flagitiorũ turpis exitus 593
flãma fumo est, ꝓxima 159
flere ad nouercę tumulũ 579
flet uictor, uict⁹ interijt 587
flocci non facio 111
flos cinis 219
floribus austrum 371
fluctus mutus 313
fluuius non semper fert secures 227
fluuius quæ procul absunt, irrigat 6
focus luculẽtus in ædib. 211
fœdum est & mansisse diu, uacuumq; redisse 228
fœmina nihil pestilẽti⁹ 210
fœnum esse 289
fœnum habet in cornu 458
folio ficulno tenes anguillam 257
folium Sibyllæ 205
fontes ipsi sitient 245
fontibus apros 371
foras Cares, non amplius anthisteria 307
fores aperire 6
fores habet tritas ut pastorum casæ 293
formica camelus 185
fors domina campi 218
fortes fortuna adiuuat 68
fortis in alium fortiorem incidit 594
fortuna æstuaria 218
fortunacior Strobilis Carcini 270
fortuna reddit insolentes
fractis auribus 469 (469
frater uiro adsit 91
fratrũ inter se iræ sunt acerbissimæ 429
fricantem refrica 443
frigidã aquam suffundere 244
frons occipitio prior 154
frontem exporrigere, frõtem contrahere 329
frusto panis 111
frustra canis 272
frustra currit 272
frustra habet, q nõ utitur 6
frustra Herculi 88
frustratus conatus 102
fuêrę quondam strenui Milesij 229
fuga tutior 157
fuge procul à uiro maiore
fungus 290 (157
fulgur ex pelui 125
fuimus Troẽs 229
fuit & Mandroni ficulna nauis 474
fumãtẽ nasum ursi ne tentaueris 594
funiculum fugiunt miniatum 377

fumi umbra 125
fumosæ imagines 408
fumos uendere 574
fumum fugiens, in ignem incidi 373
funem abrumpere nimium tendendo 386
funem reducere 399
funiculum ad lapidem 114
funditùs, radicitùs 309
furari littoris harenas 15
furem fur cognoscit, & lupem lupus 520
fures clamorem 377

G

GAllos qd execas? 15
Gallorum incusare uentrem 475
gallus insilit 568
gallus in suo sterquilinio multùm potest 55
gangamon 451
gargara bonorum 78
gaudium dolori iunctũ 48
gãma betã persequitur 156
generosior Codro 406
generosioris arboris statim planta cum fructu est 433
generosior Sparta 407
generosus ex crumena 117
genius malus 270
genuino mordere 420
genu sura propius 479
Gigantum arrogantia 60
glossogastores 26
gloriosum & apud posteros 466
gloria futuri 467
gladiator in harena consilium capit 516
gladiatorio animo 457
gladium acutũ auertas 163
gladium dedisti quo se occideret 422
Glauci ars 381
Glaucus comesa herba, habitat in mari 148
Glaucus poto melle resurrexit 465
gleba aruum 22
gnomon & regula 317
γοργὸν βλίπειν 151
Gorgonem Perseus adgreditur 187
graculus inter musas 166
græca fide 250.450
Græco more bibere 349
grata breuitas 83
grata nouitas 410
grauiora Sambyco patitur 274
grues lapidẽ deglutientes γρύζειν 569 (153
guttam aspergere 394
gutta uini 21
gyrgathum spiras 241
Gygis anulus 74

H

HAbet 587
habet & musca splenem 590
hãc non egredit uerbũ 414
hæc potior 185
hæret in uado 451
hęsitantia cãtoris tussis 530

Halce-

Halcedonia sunt apud forum 309
hamaxiæa 56
hanc technam in teipsum struxisti 363
harena cedere 579
harenæ mandas semina 261
harenam metiris 261
hasta caduceum 51
hastam abijcere 579
haud annuncians bellũ 413
haud canit paternas cantiones 134
haud contra ostium 32
haud impunè uindemiam facies 89
haud perficiet 448
haud quaquã difficile Athenienſem Athenis laudare 24
haud unq̃ arcet ostium 438
Hecala pauperior 437
Hecatæ cœna 223
herbam dare 579
Herculana scabies 285
Herculana balnea 331
Herculani lecti 351
Herculanus morbus 285
Herculanus nodus 580
Herculei labores 273
Hercules & simia 185
Hercules hospitatur 559
Herculis cothurnos aptare infanti 6
Herculis quæstus 173
heri & nudiustertius 412
Helenæ cibi 331
Hermionis uice 507
Hermodij cantilena 326
herniosi in campum 563
herniosus usq; ad gulã 299
heroum filij noxæ 134
Hesiodi senecta 342
Hesperidum mala 355
heterognathus es 348
heteromolia caussa 89
Hiberæ næniæ 575
hic bonorum uirorũ morbus est 448
hic funis nihil attraxit 227.568
hinc illæ lachrymæ 258
hic Rhodus, hic saltus 61
hic telam texuit, ille deduxit 447
hinc belli initium 412
hinnulus leonem 182
Hipparchorum tabula 587
Hipponacteũ pręconiũ 420
hirundines sub eodem tecto ne habeas 280
hirundinum musea 232
hirundo totos scœnos anteibit 182
hoc age 68
hoc calceamentum consuit Histiæus, Aristagoras induit 249
hoc iam & uates sciũt 409
hoc municeps aut uicinus nunciauit 87
hoc noueram priusquam Theognis natus est 116
hodie nihil succedit 267
hodie nullus, cras maxim⁹ 474

holeræ appositiones 21.114
homines frugi omnia recte faciunt 319
homini diligẽti semper aliquid supereſt 151
homo bombylius 59
homo bulla 581
homo homini deus 465
homo homini lupus 143
homo ſemp cõtradicẽs 215
homo Thales 484
homo trioboli 114
homo treſſis 108
horna meſſis 77
hoſpes indigenam 582
hoſtimentum eſt opus pro pecunia 443
hoſtis domeſticus 365
hoſtis non hoſtis 281
hoſtium munera non munera 142.395
huius non facio 115
humi hauris 238
hydram ſecas 268.359
hydrus in dolio 259
hylam inclamans 268
hyperboreæa 519
hyperi uertigo 553
Hyppolitũ imitabor 487
Hypſea cæcior 81
Hyſtricis ſeta 421

I

IActare iugum 27
iactãtiæ comes inuidia 312
Ialemo frigidior 266
ἰαμβίσσω 316
ibyci equus 18
Ibyci grues 588
idem Accii & Titii 527
iecit Achilles duas teſſeras & quatuor 76
ignarum dare 176.244
ignauis ſemper feriæ 242
ignaui uertitur color 569
igni ferroq; minari 580
igné gladio ne fodito 325
ignem igni ne addas 358
ignem palma 201
ignis ad terrorem 470
ignis, mare, mulier, tria mala 210
ignis nõ extinguit igni 358
ñſdem è literis comœdia ac tragœdia cõponitur 52
ñſdem ueſcentes cepis 56
Ilias malorum 272
ilicó hyems erit 160
Ilienſis tragœdos cõduxit 568
illó reſpiciens, ſed hîc remitte bona 531
illotis manibus 160
illotis pedibus ingredi 500
imperitus ſubligaculo indurus, oĩb⁹ id oſtẽtat 19
ſ modó uenare leporem, nunc Itym tenes 474
immolare boues 475
imis ceris eradere 415
imi ſubſellij 118
imitabor Nepam 400
impete peritum artis 249
immunem uenire 519
imperator bonus & idem robuſtus miles 487

impro

improbitas muſcæ 388
improbi conſiliũ in extremũ incidit malum 588
inabſurdè locutum 132
in acie nauiculæ 160
in ære meo eſt 43
in aëre piſcari 15
in agro ſarculario capras 169
in alieno choro pedem ponere 34
in alieno foro litigare 243
in alio mundo 243
in angulo 416
inanis conatus 240
inaniter aquã cõſumis 269
inaniũ inania conſilia 527
in apes induxiſti 267
in Aphannis 413
in antro Trophonij uaticinatus eſt 326
in antrum haud legittimũ ſtimulum impingis 582
in aqua hæret 452
in aquam ſementem facis 263
in aqua ſcribis 262
in area latitas 258
in armis acciſſat 461
in aurem dicere 425
in beatam 259
in beato oĩa beata 546
in caducum parietem inclinare 228
in canis podicẽ inſpicere 85
in caput præcipitari 581
incaprificatus es 93
in capras ſylueſtres 135
in Care periculum 192
incidit in foueam quam fecit 363
incita equũ iuxta nyſſam 32
in clamoſos 97
in cœlo eſſe 82
in cœlum expuis 365
in cœlum iacularis 270
in craſtinum feria 306
incudi reddere 152
in culmo arare 388
incus maxima non metuit ſtrepitum 109
in dextram aurem 509
in diem conſpirare 102
in diem uiuere 508
indignus qui illi matellam porrigat 125.185
in diſcrimine apparet quis uir 69
indoctior Philonide 122
in dolio figularem artem diſcere 192
induitis me leonis exuuium 168
indulgere genio 346
indus elephantus non curat culicem 128
induſtriã adiuuat Deus 263
in eadem es nau 158
in eaſdem anſas ueniſti 258
in eburna uagina plumbeus gladius 168
inelegantior Liberijs 239
in eodẽ hæſitas luto 270
in eo ipſo ſtas lapide, in q̃ præco prædicat 137
inertium chorus 128

in-

ineſcare homines 216
ineſt & formicæ & ſerpho bilis 581
incuitabile fatum 403
inexorabilis 62
inexorabilis & durus 65
inexplebile dolium 496
inexploratus homo 254
in fermento jacere 311
infixo aculeo fugere 419
inflare buccas 329
infige plagã ab aratro 216
influit ꝺd exhauritur 238
in folle offerre 410
in foribus adeſſe 200
in formidoloſum 569
in frigidum furnum panes immittere 266
in fugitiuum 569
ingens diſcrimen 164
ingens interuallum 145
ingens telũ neceſſitas 404
ingens rerũ multitudo 78
ingratitudo uulgi 279
in harena ædificas 262
in harenam deſcendere 192
in herba eſſe 243
in herba luxuries 10
in herbis 544
in hoc calceamento pedem habet 283
in holmo cubabo 484
inimicus & inuidus uicinorum oculus 311
iniquum petendũ, ut æquũ feras 187
initium belli 472
iniuria ſoluit amorem 45
in lapidicinas 268
in laqueo lupus 218
in laqueum inducere 251
in leporinis 333
in lente unguentũ 168, 306
in limine offendere 178
in lipſydrio pugnas 216
in magnis & uoluiſſe ſat eſt 102
in mari aquas quæris 14
in matellam immetere 522
in me hæc cudetur faba 592
in morbo conſumat 430
in nauibus educatus 293
in neruum ire 139
in nihil ſapiendo iucundiſſima uita 221
in nocte conſilium 151
innocuus alium aſpiciam meũ habentem malũ 36
in occipitio oculos gerit 171
in omnia potentes 461
in omni fabula & Dædali execratio 119
in orci culum incidas 263
in orc atq; oculis 429
in oſtio formoſus 24
in pace leones 509
in parte uel lignem prædetur aliquis 242
in pedes retrocedit 572
in periculoſo negotio non eſt dormitandum 184
in planiciem equum 469
in portu naugare 506
improbitas muſcæ 70
in publicis morſu Deum inuocat 567
in puteo cõſtrictus 127, 452
in puteo cum canibus pugnare 269
in Pythĩ templo cacare 157
in quadrum redigere 151
in quinq; iudicum genibus ſitum eſt 316
in re mala, animo ſi bono utare, adiuuat 27
inſana laurus adeſt 501
inſania non eadem omnibus 256
inſanire cum inſanientib⁹ 417
in ſaxis ſeminas 261
inſcitia confidentiam parit 561
in ſe deſcendere 383
in ſenem libidinoſum 308
in ſenem ne quod collocaris beneficium 282
in ſimplo 426
in ſinu gaudere 548
in ſinu manum habere 542
in ſola ſparta expedit ſeneſcere 344
inſperabilẽ uitã agis 466
in ſyluam ligna ferre 270
intempeſtiua beneuolentia, nihil à ſimultate differt 305, 421
in tempore cauenda pœna mali 78
in tenebris ſaltare 425
inter cæcos regnat ſtrabus 186
inter cæſo & porrecta 559
in tergore bouis deſedit 590
inter indoctos etiam corydus ſonat 116
inter lapides pugnabãt, ne lapidem tollere poterant 219
inter malleũ & incudẽ 160
inter manum & mentũ 218
inter os & offam 242
inter pueros ſenex 49
inter ſacrum & ſaxum 158
in terra pauperem 509
interſecta muſica 214
interuallo perit fames, & optimè perditur 569
in toga ſaltantis perſonã inducere 19
intra labia riſit 499
in tranquillo eſt 505
in tranſcurſu 261
in tranſennã inducere 285
intra ſeptimam 201
intra tuam pelliculam te contine 384
intra tuas præſepes 508
in trimo ſum 51
in tua ipſius harena 243
in tuo luto & fano eſt ſitũ 508
in tuo regno 508
inus canere 478
inus & in cute 410
in tuum ipſius caput 410
in tuum ipſius malum lunã deducis 165
in tuum ipſius ſinũ inſpue 384

in uado 505
in uia ne feces ligna 536
inuita Minerua 127
inuitos boues plaustro inducere 273
inuitus Iupiter nouit 590
in ultimas terras 190
in numerato habere 471
Inus dolores 275
inutilior blace 125
in utramuis aurem dormire 509
in uenatu perijt 363
in uentrem insilire 518
inueni, non quod in faba pueri 76
in uino ueritas 339
inuitis canibus uenari 273
in utrumuis dormire oculum 509
inuulnerabilis ut Cæneus 579
iocandum ut seria agas 17
ioca seriaq; 430
Ionicè 349
Io pæan 26
Iouem lapidem iurare 207
Iouis Corinthus 552
Iouis germen 408
Iouis lac 331
Iouis sandalium 59
Iouis suffragium 208
Iouis tergus 565
ipsa dies quandoq; parens quãdoq; nouerca est 217
ipsa olera olla legit 371
ipsa senectus morb⁹ per se 285
ipse dixit 59
ipse semet canit 26
ipse sibi mali fontem repe rit 369
ipse sibi perniciem accersiuit 372
ipsi curandum 23
ipsis & Chijs 39
ipsis placet 460
ipsi testudines edite qui cepistis 372
ipso cratere 373
ipso horreo 335
ipsum ostij limẽ tetigisti 22
ira omnium tardissimè senescit 429
iracundior adria 314
ire per extremum funẽ 139
Ira, Codro pauperior 435
irrisibilis lapis 326
irritare crabrones 325.370
Issa 270
Isthmum perfundere 262
ita fugias ne præter casam 385
ἡ τὰμ ἐπὶ τᾶς 217
iterum atq; iterũ apud Pythum uia 552
iterum tranquillitatem uideo 552
iterum eundem ad lapidẽ offendere 315
Ithorus 152
itidem & Acheronti 562
iubentis apertè loqui 337
iucunda malorum præteritorum memoria 376
iucũda rerũ uicissitudo 387

iucun-

iucundi acti labores 376
iucundissima nauigatio iuxta terram, ambulatio iuxta mare 387
iugulare mortuos 12.418
iugum idem trahere 520
iungere uulpes 11
Iupiter aquilã delegit 148
Iupiter orbus 12
iusticiæ oculus 320
iusticia in se uirtutem complectitur omnem 319
iusticia iustior 320
iuuenari 319
iuuenta uiribus pollet 319
iuxta cubitũ profecit 473
iuxta cum ignarissimis 243
iuxta fluuiũ puteũ fodit 14
iuxta melam 150
iuxta nauem 307
Iynge trahor 47

L

LAbore laboriosus 271
laborem serere 268
labrax Milesius 496
labyrinthus 453
lachryma nihil citius arescit 246
lacinia tenere 260
lac gallinaceum 79.496
laconicæ lunæ 557
laconismus 83
lacunam explere 490
λακκιόπλουτοι 174
lanã in officinã fullonis 13
lapidem decoquis 267
lapides flere 330
lapidi loqueris 267
lapsana uiuere 539
laqueus auxiliari uidet 360
laqueus laqueũ cepit 258
largitio nõ habet fundum
Lari sacrificant 542 (476
larus hians 291.496
larus in paludibus 338
larus parturit 225
laryngizein 98
latè uiuens 244
laterem lauas 267
latum unguem, & similes hyper. 66
laudant ut pueri pauonem
lauerniones 491 (494
laureolã in mustaceis quærere 57
lauares Peliam 466
laureum baculum gesto 80
lecytho pinguior 291
lecythũ habet in malis 210
legatus non cæditur neque uiolatur 206
lemnia manu 129.276
lemnium malum 271
lens Deus 551
lenticulã angulo tenes 246
lentiscum mandere 304
leonem ex unguibus æstimare 103
leonem larua territas 259
leonem radere 371
leonem stimulas 371
leonem uidere, hostium tela portendit 107
leonina societas 581
leonis catulum ne alas 580
leõis exuuiũ sup crocotõ 17

leonis

Ieonis ueſtigia quæris 568
Ieporem non edit 212
Iepori eſurienti etiam placentæ fici 405
Ieporis uita 509
Iepos Atticus, eloquentia Attica 196
Iepus pro canibus 163
Iepus dormiens 533
Iepus apparens, infortunatum facit iter 277
Lerij mali 251
Ierna malorum 272
Iesbia regula 319
Iesbiari 301
Lesbijs digna 300
Lesbius Prylis 485
Ietale mulſum 25
λιμοκτονίας 570
Ieuiſſima res oratio 239
Iex & regio 417
Iex in manibus 581
Libera corcyra, caca ubi libet 341
Liberæ capræ ab aratro 241
Liberi poëtæ & pictores 341
Liber non eſt, qui non aliq. nihil agit 421
Libero lecto nihil iucundius 340
Liberorum amantior quàm Gello 45
Libyca fera 251
Lignum tortum haud unq̃ rectum 298
Limam addere 112
Limen ſenectæ 345
λιμοθωρηξ 419
Lindij ſacrum 501
Lingua amicus 44
Lingua bellare 568
Lingua iurauit 210
Lingua lapſa uerũ dicet 339
Lingua non redarguta 257
Lingua quò uadis? 234
Lingua ſeorſum incidit 256
Linum lino nectis 267. 554
Lippo oculo ſimilis 388
Lis litem ſerit 359
Litem incipere 513
Litem mouebit, ſi uel canẽ aſinus momorderit 508
Litem parit lis, noxa item noxam parit 359
Littore loquatior 218
Littori loqueris 260
Lityerſam cantionem canis 327
Locrenſis bos 117
Locrenſe pactum 249
Iolio uictitant 84
Iongæ regum manus 587
Iongè lateq; 143
Iongum prooemium audiendi cupido 551
Iongum ualere iuſſit 400
Ioquax talpa 388
Ioripedem rectus derideat 317
Iotum guſtauit 248
Iucernã accẽdere poſſis 313
Iucernam adhibes in meridie 29
Iucerna pinguior 291
Iucimæ deeſt cantio 248

Iucri bonus odor eſt ex re qualibet 450
Iucrum pudori præſtat 491
Iunæ radijs nõ matureſcit botrus 448
Iunam detrahere 305
Iumen ſoli mutuas 7
Iupi alas queris 16
Iupi decas 254
Iupi illum priores uiderũt 392
Iupinum potum 202
Iupo agnum eripere poſtulat 248
Iupus ante clamorem feſtinat 377
Iupus aquilam fugit 317
Iupus circum puteum chorum agit 225
Iupus eſt in fabula 546
Iupus hiat 226
Iupus pilum mutat nõ mentem 277
Iuſciniæ nugis infidẽtes 212
Iuto lutulentior 539
Iutum luto purgare 359
Iutum niſi tundatur non fit urceus 264
Iutum ſanguine maceratũ 129
Iux affulſit 80
Iychnobiũ 407
Iynceo perſpicacior 453
Lydi mali, poſt hos Aegyptij 251
Lydio more 301
Lydius currus 187
Lydius lapis 317
Lydorum caryceæ 333
Lydum in planiciem prouocas 470
Lydus cauponatur 311
Lydus in meridie 301
Lydus oſtium claudit 143
Lyſicrates alter 173
Lyſiſtrati diuitias agit 170

M

MAchinas poſt bellũ adferre 557
macilenta manu pinguem pedem 436
macilentior Leotrephide 539
maturè fias ſenex 343
maturior moro 471
Mæſonica dicteria 367
magadari 450
magis gaudet eo, qui ſenectam exuit 329
magis impius Hippomene 255
magis ipſe Phryx 29
magis mutus q̃ piſcis 549
magis ſibi placet q̃ Peleus in Machæra 60
magiſtratum gerens, audi & iuſtè & iniuſtè 27
magiſtratus uirum indicat 191
magis uarius q̃ hydra 252
magna ciuitas, magna ſolitudo 382
Magnetum mala 271
magnorum fluuiorum nauigabiles fontes 433
magnum os anni 178

magnus uersator in re pusilla 251
madusa 72
mala attrahens ad se, ut cæcius nubes 364
mala malis eueniunt 589
mala perditio 593
mala seniũ accelerant 512
mala ultro adsunt 270
Maleam legeens, quę domi sunt obliuiscere 263
malè coniugati 210
malè parta malè dilabuntur 593
mali bibunt improbitatis fecem 586
mali commotis 252
mali corui malum ouum 433
mali principij malus finis (100
mali thripes, mali ipes 525
malis mala accedunt 272
malis ferire 392
malis ter mala 593
malo accepto stultus sapit 513
malo asino uehitur 274
malo nodo malus quærendus cuneus 527
malorum assuetudo 361
malorum obliuio 414
malorum panegyris 273
malorum thesaurus 273
malum benè conditum ne moueris 372
malum consilium 367
malum est bonum 308
malum lucrum, æqualę dispendio 285
malum munus 395
malum uas non frangitur 221
malum Hercules 119
malus choraules bonꝰ symphoniacus 238
malus cum malo colliquescit uoluptate 519
malus ianitor 259
mandare laqueum 116
Mandrabuli more res succedit 113
manduces 198
manica 184
manci pera 577
manibus pedibusq; 59
maniuoro uinculo 350
Manliana imperia 128
mansum ex ore 46
manũ ad os apponere 548
manu fingere 264
manu longa & manu breui tradere 209
manum admouẽti fortuna est imploranda 253
manum admouere 479
manũ de tabula 377
manũ ferula subduximus 117
manũ habere sub pallio 330
manũ non uerterim 110
manu ferendum non thylaco 535
manus manum fricat 441
manus precium 265
mazan pinsuit à me pistam, 98

maras

Maras 320
margites 289
mare aureum 353
mare cœlo miscere 102
mare exhauris 238
mare malorum 273
mare priùs uitem tulerit 245
mare proluit omnium mortalium mala 255
mari aquam addere 240
mari è fossa aquam 18
marinam auditionem fluuiali abluit sermone 30
maritimi mores 250
maritimus quum sis, ne uelis fieri terrestris 401
Mars communis 242
Mars haud cõcutit sua ipsius arma 526
Mars rex 583
Martem tueri 330
Martis pullus 69
maschalam tollere 352
masculum 215
matiolæchus 64
matrẽ sequimini porci 349
matris ut capra dicitur 407
matura satio sæpè decipit, sera semp mala est 202
mea est pila 579
mediũ ostendere digitũ 116
medius teneris 257
medullitùs oculitùs 46
Megarenses neq; tertij neque quarti 111
Megarensiũ lachrymę 5 9
Megaricæ sphinges 492
Megaricũ machinamẽtum
meis auspicijs 94 (253
Melanione castior 487
meliacum remigium 234
meliores nancisci aues 473
melitęa catella 257
melitæus catulus 257
melle teipsum perungis 300
mellis medulla 332
meliùs nobis est q̃ heri 473
μελλονυμᾶν 559
memorem monet, doctum docet 272
me mortuo terra misceat incendio 33
Mineruæ suffragium 208
mendax atraphraxis 460
mẽdici pera nõ implet 491
mendico ne parentes quidem amici sunt 440
mẽdicorum loculi semper inanes 491
mẽse Maio nubũt malè 306
mens est in tergoribus 515
mens uidet, mens audit 456
mens peregrina 67
menthã belli tempore neq; serito neq; edito 306
mẽtiunt multa cãtores 374
meos corymbos necto 33
mercator est 480
mercator nauiga atq; expone 472
mercenarium præconiũ 23
Mercuriale 465
Mercurio dextro 430
Mercurius infans 7
Mercurius superuenit 545

 merx

merx ulcronea puret 120
metus infamiæ 278
Messena seruilior 295
messe tenus, ppria uiue 386
methysocortabi 350
metiri digitis 152
metum inanē metuisti 258
Midas auriculas asini 290
midas in tesseras consultor optimus 80
mihi curæ erit negotiū 154
mihi ipsi balneū ministrabo 479
mihi ista curæ futura sunt 154
mihi istic nec seritur nec meritur 33
militauit cū Erasinade 276
milium terebrare 266
milium torno sculpere 272
Mineruæ felem 118
minimo prouocare 116
minore finire pomærio 81
minus de istis laboro, q̄ de ranis palustribus 121
minus habet mentis, q̄ dithyramborū poēta 194
minutula pluuia imbrem parit 65
minxit in patrios cineres 273
mira de lente 31. 309
miserā messem metere 591
miserior monachis 274
miscebis sacra prophanis 102
miserrimum fame mori 197
mithragyrtes, non dadu-chus 112
mitte in aquam 258
mittere sanguinem 293
mors optima rapit, deterrima relinquit 344
moderator negotij 436
modio demetiar 315
modis omnibus incitat 245
modò palliatus modò togatus 245
mœnia ferrea non terrea 216
mœnia Semiramidis 505
molestum, apud stultos loqui sapientem 308
molestus interpellator uēter 197
molli brachio 262
momo satisfacere 53
monogrammi 214
monophagi 540
mons cum monte non miscetur 527
monstrari digito 187
monstrum alere 425
montes frumenti 353
Mopso Nisa datur 466
morbū morbo addere 359
mordere frenum 314
mordicus tenere 456
móre Carico 13
mores amici noueris, non oderis 17
mores hominum regioni respondent 527
moriendum prius q̄ &c. 269
mors omnibus communis 405

morsus aspidis 421
mortem tueri 572
mortis campus 583
mortui non mordent 418
mortuis non conuiciandū 418
mortuo leoni & lepores insultant 506
mortuo uerba facis 260
mortuos uidens 307
mortuum flagellas 260
mortuus per somnum, uacabis curis 108
mortuum unguento perungis 12
mortuus iacet pedens 533
moschus cantus Bœoticum 233
mouebo talum à sacra linea 194
mouere Camarinam 372
mox sciemus melius uate 190
mulgere hircum 11
mulier imperator, & mulier miles 568
mulieres ornat silentiū 547
mulieri ne credas, ne mortuæ quidem 210
mulieris animus 247
mulieris oculus 211
mulieris podex 242
mulier pudica ne sola sit usquam 211
mulierum exitia 210
muli Mariani 215
multa cadunt inter calicē supremaq; labia 242
multa docet fames 437
multæ manus onus leuius reddunt 93
multæ rotæ uoluentur 217
multa in bellis insania 258
multa in medio 218
multam syluam gestas 212
multa noris oportet, quib⁹ deum fallas 254
multa nouit uulpes uerùm echinus unum magnum 251
multa Syrorum holera 114
multas amicitias silentium diremit 41
multi discipuli præstantiores magistris 184
multi Mannij Ariciæ 409
multi quibus boues stimulent, pauci aratores 528
multis ictibus deijcit quercus 66
multi boniq; 409
multis parasangis præcurrere 181
multi te oderint, si teipsum laudas 462
multi thyrsigeri, pauci Bacchi 628
multitudo imperatorū Cæriam perdidit 174
multorum festorum Iouis glandes comedit 485
muneribus res agitur 393
muneribus uel dij capiuntur 392
munerum animus optimus 398

munerum corruptela 393
munus exiguũ, sed opportunum 564
munus leuidense 119
murẽ pro leone ostẽdit 224
muris circũcurrentibus 425
muris in morem 434
muris interitus 545
murus aheneus 133
mus albus 257
mus picem gustans 512
Musarum aues 197. 231
musicam docet amor 47
muscas depellere 238
muscum demetere 204
muscæ 434
mus non ingrediens antrũ cucurbitam ferebat 18
mus non uni fidit antro 38. 483
mustelæ seuum 470
mustelam habet 269
mutabilior Metra Erisichthonis 246
mutua defensatio 102
mutua persona 549
mutare uestem 327
muti citiùs loquentur 548
mutua defensio tutissima
mut⁹ Hipparchiõ 550 (103
mutus magis q̃ scapha 549
Myconiorum more 434
Myconius caluus 212
Myconius uicinus 298
Mydæ diuitiæ 170
Mylus omnia audiens 130
myosobæ 24
myrteã ambis coronã 149
My sortitus es 274
Mysorum an Phrygum termini discreti sunt 144
Mysorum postremus 122
Mysorum præda 570
Mysorꝝ ultim⁹ nauigat 560
μύτης 350

N

NAæra & Charmione 41
ναυκοισιρεύειν 534
nam iam illi non sunt, atq; sunt, nulli 229
naui 438
naribus trahere 296
naso suspendere 137
nasus 319
naturam expellas furca, tamen usq; recurrit 278
nauci non facio 111
naues onustæ conuitijs 421
nauibus atq; quadrigis 109
nauiges Trœzenem 213
nauiget Antyciras 294
nauis annosa haud quaq̃ nauigabit per mare 397
nauphracton tueri 55
nauson Naucrati 524
nauis aut galerus 52
ne à chytropede cibũ nondũ sacrificatũ rapias 493
ne ad aures quidem scalpẽdas otium est 426
ne Aesopum quidem triuisti 241 (502
ne allia commedas & fabas
ne allij quidẽ caput 113
ne altero quidem pede 66

ne Apollo qdem intelligat 416
ne bolus quidẽ relictus 309
nebulæ in pariete 115
nebulas diuerberare 261
nec animans nec inanime 430
nec apud homines nec in mari 412 (13
nec aures habeo nec tango
nec caput nec pedes 451
nec currimus nec remigamus 453 (181
nec dignus qui me intueat
nec elephantus ebiberet 73
nec obulum habet undè restim emat 435
necessitas magistra 403
necessarium malum 48
necessitas molesta 406
ne cinerem uitans, in prunas incidas 373
nec omnia, nec passim, nec omnibus 491
nec sibi nec alijs utilis 240
ne cuiuis dexterã inieceris
nec uno dignus 111 (38
nectaris flos 331
ne capra contra leonẽ 187
ne contra bouem opta 595
ne crepitu quidem digiti dignum 109
ne decima quidem Syracusanorum pars 170
ne de lite pronuncies 89
ne depugnes in alieno negotio 35
ne dij quidem à morte liberant 404
ne Execestides quidem uiam inuenerit 452
ne genu quidem flexo 67
ne gladiũ tollas mulier 91
neglectis urenda filix innascitur agris 241
negotium ex otio 465
negotium non aptum 396
ne gry quidem 550
ne gustaris quib⁹ nigra est cauda 126
ne guttam quidem 114
ne Hercules quidem aduersus duos 90
ne ignifer quidem reliquus est factus 310
ne incalceatus in mõtẽ 562
ne in Melampygum incidas 161
ne in neruum erũpat 162
ne in pelle quidem 436
ne inter apia qdem sunt 5
ne intra uestibulũ qdẽ 439
ne Iupiter quidem omnib⁹ placet 54
ne ligula quidẽ dignus 109
ne maior thylaco accessio 22
ne malorũ memineris 414
ne magna loquaris 458
ne Mercurio qdem credere 141
ne mihi Suffenus essem 60
ne mihi uacuum abstergas 380
nemini fidas nisi cũ q̃ modiũ salis absumpseris 141

nemo bene merito bouem immolauit, præter Pyrrhiam 280
nemo cogēdus amicus 406
nemo cogendus officij causa 403
nemo læditur nisi à seipso 371
nemo malus hoc sciet 140
nemo mortalium omnibus horis sapit 220
nemo non insequitur 555
nemo quenquā publica ire uia prohibet 323
ne moue festucam 64
ne moueto lineam 322
ne musca quidem 535
ne My quidē facere audet 569
ne nimium callidum hoc sit modo 201
ne nomen quidem 132
Neoptolemi uindicta 357
ne patris quidem nomē dicere possit 407
ne per somnium quidē 275
nephalia ligna 542
nephalium sacrum 540
nephasti dies 275
ne pictum quidē uidit 244
ne præceps fueris ad iurandum 561
ne pudeat artem 489
ne punctum quidem 145
ne puero gladiū 162.168
ne quære mollia ne tibi contingant dura 226
neque cæcum ducem neque amentem consultorē 86
neque cœlum neq; terram attingit 31
neque compluitur neq; sole aduritur 239
neque cum malis neque sine malis 48
neq; enim ignari sumus 361
neq; Lydorum caricas 386
neq; mel neq; apes 263
neq; natare neq; literas 239
neque nulli sis amicus neque multis 38
neq; pessimus neq; primus 386
neq; terræ motus tumet neque fluctus 70
ne quicq̄ sapit, qui sibi non sapit 478
ne quid nimis 385
ne quid moueare uerborū strepitu 69
ne quis unquam Megarensibus 290
ne quid suo suat capiti 365
ne ramenta quidem 114
nescis quid uesper serus uehat 243
nescit capitis & inguinis discrimen 290
ne si ad Iouis quidem aulam 506
ne si bos quidem uocem ēdat 575
ne sis ad Iouis quidem aulam 327
ne sis patruus mihi 329
ne spina quidem uulnerabit bonos 594
Nestorea eloquentia 196
Nestorea senecta 341
ne supra pedem calceus 386
ne sutor ultra crepidam 60
ne nummus quidem plumbeus 113
ne temerè Abydum 101
ne tempestas quidem nocere possit 478
ne terra quidem iuuit 113
ne teruncium quidem insumpsit 111
ne tria quidem Stesichori nosti 239
ne uerba pro farina 242
ne uestigium quidem 191
ne uia quidem eadem cum illo uult ingredi 429
ne uidit quidem oleum 242
ne uities musicam 385
ne umbra quidem eius nouit 113
ne uni naui facultates 160
ne unquam uiri senis 308
niger infamis 133
nihil ab elephante differs 286
nihil ad Bacchum 31.165
nihil ad fides 31.165
nihil ad Parmenonis suem 181
nihil ad rem 32
nihil aduersum 31.165
nihil agere 265
nihil aliæ ciuitates ad Crotonem 183
nihil cū amaricino sui 164
nihil dulcius quàm omnia scire 130
nihil de uitello 539
nihil ex agro dicis 196
nihili cocio est 125
nihil graculo cū fidib⁹ 164
nihil graue passus es, nisi tibi uindicas 196
nihil homini amico est oportuno amicius 565
nihil inanius quàm multa scire 130
nihil minùs expedit quàm agrū optimè colere 385
nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri 12
nihil potest nec addi nec adimi 448
nihil sacri es 114
nihil sanum 114
nihil simile 181
nihil profuerit bulbis 91
nihil recusandum quod donatur 398
Niobes mala 275
ni pater esses 131
ni purges & molas non cōmedes 263
nisi crura fracta fuerit 457
nisi si qua uidet auis 424
nocte lucidus, interdiu inutilis 11
noctesq; diesq; 66
nocuit & nocebit 159
noctua uolat 80
noctuæ laurioticæ 171
noctuinum ouum 489
nodū in scyrpo quæris 131

nodum soluere 444
nolens uolens 49
nomine tantum notus 244
non abijcit animum 69
non admodum misces 123
non absq; Theseo 91
non cedendum malis 69
nõ cerratur de oleastro 163
non Chius sed Cius 254
non contis aut ramulis 3[illegible]1
non curat numerum lupus 494
non decet principem solidam dormire noctẽ 537
non enim spinæ 473
non è quouis ligno fit Mercurius 396
non eras in hoc albo 518
non est beatus esse qui se nesciat 127
non est cuiusuis Corinthũ appellere 139
nõ est curæ Hippoclidi 123
non est Dithyrambus, si bibat aquam 439
non est eiusdem & multa et opportuna dicere 212
non est laudandus ne in cœna quidem 256
non est meum negocium multùm ualeat 36
non est oleũ in lecytho 129
non est remediũ aduersus sycophante morsum 87
non filius Achillis 525
nõ habet cui indormiat 418
non idem sunt scriptura & Leucæus 251
non illi inest dentale 296
non impetam lingua 418
non incedit per ignem 571
non interpellandus famelicus 198
non liberat podagra calceus 374
non licet in bello bis peccare 315
non luctu sed remedio est opus in malis 33
non magis parcemus quàm lupis 129
non magis q̃ canem 112
non magis quã nauem 428
non missura cutẽ, nisi plena cruoris hirudo 554
non mouenda moues 582
non nauigamus ad Hippolaitas 477
non nauigas noctu 113
non nouit natos 244
non nostrum onus, bos clitellas? 396
non omnes qui habent citharã, sunt citharœdi 529
non oĩa eueniunt quæ in animo statueris 228
non oĩa possumus oẽs 29
non omnibus cõtingit 140
non omnibus dormio 533
non omnino temerè est q̃d uulgò dictitant 457
non oĩs fert oĩa tellus 31
non oportet hospitẽ semp esse hospitem 483
non persuadebis, ne si persuaseris quidem 142

non

non pluit 485
non pluris q̃ simias 127
non possum non dicere 338
nõ potes Tethydem simul & Galatheam amare 37
non probantis 112
non quantum lusciniæ dormiunt 153
non quiduis continget q̃d optaris 596
non semper erit æstas 423
non statim decernendũ 556
nõ statim finis apparet 205
non statuar leæna in machera 416
non sum ex istis heroibus 518
non sunt amici, amici qui procul degunt 41
non suscipiendum negocium temerè 561
non tam aqua similis aquæ 521
nõ tam lacti lac simile 520
notare ungui, notare carbone 131
non uidemus mãticæ ꝙ in tergo est 457
non una uehit nauis 391
non una manu capere 152
non ut prior lædam, sed ut iniuriam retaliem 324
non uulgari anchora nitit
nosce teipsum 383 (511
nosce tempus 561
nostræ farinæ 518
nostris ipsorum alis capimur 369
nostro marte 93
nota res mala optima 361
notũ lippis ac tõsorib. 455
nouacula in cotem 266
noua hirundo 251
noui Symonem, & Symonine 252
nouit bona & mala 318
nouit hæc Pylæa & Tytrygias 497
nouit qd albũ qd nigrũ 318
nouit uias quibus effugit Eucrates 253
nouos parãs amicos, ne obliuiscere ueterum 37
nouum cribrum nouo paxillo pendeat 528
nox humida 86
nuces relinquere 400
nucleum amisi, reliquit pignori putamina 218
nudæ gloriæ 45
nudior leberide 435
nudior Paxillo 435
nudo capite 257 (15
nudo uestimẽta detrahere
nudus nec à centum uiris spoliatur 239
nudus tanq̃ ex matre 436
nugæ theatri 411
nugas agere 271
nulla candidorum uirorũ utilitas 571
nullam corporis partẽ habet ociosam, ne eam qdẽ qua uocẽ promit 490
nullã hodie lineã duxi 241
nullius coloris 242

nul-

nullius indigens Deus 173
nullo scopo iaculari 243
nullum animal, quod animal 535
nullum otium seruis 426
nullus delectus 318
nullus dies omnino malus 133
nullus emptor difficilis, bonum emit opsonium 38
nullus malus magnus piscis 463
nullus sum 138
numeris Platonicis obscurius 416
numerus 120
numero dicis 84
nummo addicere 112
nunc contingat seruari 157
nunc bene nauigaui cũ naufragium feci 360
nunc dñ beati 591
nunc illa aduenit Datidis cantilena 74
nunc in regionem ueni 22
nunc ipsa floret musa 197
nunc ipsa uiuit sapientia 197
nunc leguminum messis 552
nunc meæ in arctum coguntur copiæ 127
nunc pluit, & claro nũc Iuppiter æthere fulget 217
nunc tuum ferrum in igni est 412
nunquam efficies ut rectè ingrediantur cãcri 246
nunquam enim meos boues abegerũt nec equos 324
nunquã ex malo patre bonus filius 432
nunquid & Saul inter prophetas? 166
nutricum more malè 495
nutu atq; renutu 463

O

Obedientia felicitatis mater 418. 277
obijcere canibus agnos 161
obliuionis campus 414
obliquus cursus 255
obolo dignus 113
obsequium amicos ueritas odium parit 337
ob textoris erratum 592
obtorto collo trahi 459
obturbas frustra uelut unda 272
obtrudere palpum 250
obuijs ulnis 334
occisionis ala 545
occultæ musices nullus respectus 424
oculatæ manus 142
oculis magis habẽda fides quàm auribus 209
oculis ferre in sinu, in capite 44
oculum excludere 581
oculus dexter mihi salit 79
octapedes 141
octipedem excitas 370
ocyor accipetre 200
oderint dum metuant 477

odi

odi memorem compotorem 415
odi pueros præcoci sapientia 205
odit cane peius & angue 427
odium agreste 427
odium nouercale 427
odium Vatinianum 427
o domus antiqua, quàm dispari domino dominaris 133
odorari 414
Oedipi imprecatio 189
œno e charadram 372
œstro percitus 310
Oetæus genus 588
officere luminibus 178
officium humilius 396
officiũ ne collocaris in inuitum 406
ogygia mala 271
οἰκουρός 177
οἰόλικος 160
ollæ amicitia 44
ollæ uestigiũ in cinere turbato 414
olla lenticulam attigit 471
ollam alere 380
ollaris deus 119
ollas ostentare 265
ollas lippire 84
oleo incendium restinguere 358
oleo nitidius 230
oleo tranquillior 375
olet lucernam 152
oleum camino addere 358
oleum & operam perdere 264
oleum in auricula ferre 459
oleũ & salem oportet emere 565
oleum uendere 459
oliuam ne commedas 223
ominabitur aliquis te conspecto 218
omissa hypera, pedem insequeris 33
omissis fontibus consectari riuulos 10
omissis nugis rem experiamur 23
omitte uatem 310
omne æs alienum cape, & mulcta allium 595
omnem facultatem indur' est 440
omnem iacere aleam 193
omnem mouere lapidẽ 192
omnem rudentem mouere 193
omnem uocem mittere 99
omnes attrahens ut magnes lapis 364
om̃es laqueos effugere 141
omnes sibi melius esse malunt quàm alteri 479
omne tulit punctum 54
omnia chnaumata 572
oĩa esculenta obsessis 405
omnia ex sentẽtia cedũt 75
omnia idem puluis 523
omnia octo 446
omnia præter animam 438
omnia præclara dicis 137

omnia

omnia secūda saltat senex 464
omnia similia 521
oīa sub unā Myconum 523
omnibus anteuertenda uitæ cura 149
omnibus armis præsidijsq; destitutus 139
omnibus neruis 99
oībus uestigijs inqrere 106
omnibus unguiculis 457
oīni certaminis genere 100
omni conatu inuadere 324
omni deuorato boue, in cauda defecit 447
omni pede standum 100
omni pedi eundum calceū inducere 34
omni telorum genere oppugnare 99
omnis herus seruo monosyllabus 129
omnium horarū homo 516
oīm quos sol uidet 128.431
oīm rerū uicissitudo est 217
onobatis 254
onus nauis 389
opera Silosontis ampla regio 128
operarij 249
operi incipiēti fauendū 283
oportet agrum imbecilliorem esse 388
oportet oīb⁹ corydalis 286
oportet remum ducere, qui didicit 560
oportet testudinis carnes aut edere, aut nō edere 50
oppedere, & oppedere contra tonitrua 216
o præfigere 132
optat ephippia bos piger, optat arare caballus 313
opta uicino ut habeat, magis autem ollæ 480
optima quidem aqua 179
optimum cōdimentum fames 332
optimum non nasci 584
optimum opsonium labor senectuti 264
opus ad opus 475
oraculo loqui 340
orci galea 74
ordinem deserere 577
oresti pallium texere 239
origanum tueri 571
ornatus ex tuis uirtutibus (585
orphica uita 321
osce loqui 257
oscitante uno deinde oscitat & alter 126
osculana pugna 220
os inest orationi 340
os infrene 233
ostiatim 441
ostiū obdite prophani 424
ostrei in morem hęret 456
os sublinire 250
otiosus esto 507
ouem lupo commisisti 161
ouium mores 289
ouium nullus usus 289
ouo prognatus eodem 521
ouum adglutinas 264
ouum ouo simile 520

Pa-

PActoli opes 170
palmariū facinus 56
palmam ferre 578
palinodiam canere 399
palpari in tenebris 86
palumbē pro columba 241
Pamphili furtum 474
panagæa Diana 246
pandeletias sententias 62
panicus casus 254
panidis suffragium 316
panis lapidosus 72
pannus lacer 124
papæ Myxus 457
papyri fructus non postulat magnam spicam 94
paries dealbatus 533
pari iugo 28
pardi mortē adsimulat 255
parieti loqueris 262
par pari 28
par pari referre 443
pariter remum ducere 102
parit puella etiam si malè uiro adsit 201
Parthi quó plus biberint 72
partitio, nō prefocatio 493
patriæ fumus igni alieno luculentior 462
parturiunt montes, nascetur ridiculus mus 225
Parui scaphula 553
paruo emptas carnes 541
paru⁹ semp tuus pullus 47
pastillos Rufill⁹ olet, Gorgonius hircum 145
Patacione calumniosior 88
patris est filius 518
Patrocli occasio 551
pauciloquus sed erudit⁹ 85
pauper, sed ingeniosus 437
paupertas sapientiam sortita est 437
Pausone mendicior 440
pecunia absq; peculio fragilis 95
pecuniæ obediunt oīa 393
pecuniæ uir 172
pecūiarū cupiditas Spartā capiet, p̄terea nihil 496
pecuniosus damnari nō potest 394
pedem conferre 23.192
pedē ubi ponat non habet
pedere thus 461 (436
pedetentim 555
pedibus in sententiam discedere 54
pedibus trahere 184
pediculi Platonis 539
pedum uisa est uia 249
pegaso uelocior 200
perus Babys tibia canit 201
pellem caninā rodere 419
Pellenæa tunica 283
Pelopis talenta 170
pēnas nido maiores extendere 60
Penelopes telā texere 264
penicissare 305
pepones 301
pensum persoluere 577
πενταπλόα 381
per antiquum diem 282
perdere naulum 310
perdicis cura 213

Per-

perdidisti uinum infusa aqua 71
perendinum uentum prædiscere 484
per fluuium traducere 71
pergræcari 347
per hastæ cuspidem currere 163
per harma aliquid facere 412
periculum proræ felis 158
periculosum est canem intestina gustasse 249
per ignem incedis 159
perierunt bona 138
perit sus 265
περιστρίμμα 379
per manus tradere 220
per medium anulum traharis oportet 270
per nebulam 416
per nebulam, per caliginẽ, per somnium 260
per parietem loqui 14
perplexus 452
perplexus animiq; consternati 411
perq; enses perq; ignem oportet erumpere 163
persæpe sacra haud sacrificata deuorat 491
per satyram 261
per tenebras q̃ apud quercum 273
pertinax contio 28
per transennã inspicere 260
phaniæ ianua 58
phœnice rarior 497
phœnice uiuacior 341
Phœnicum pacta 249
Phalaridis imperium 128
phallus Deo 565
phani ostium 260
Phaselitarum sacrificiũ 142
phicidissare 302
philauti 461
Philippide tenuius 540
philosophari 563
Philotesius crater 41
Phoci conuiuium 367
Phocensium amolitio 189
Phocensium execratio 189
Phormionis thori 225
phrynondas alter 252
Phryx plagis emendat 295
pica certat cũ luscinia 181
pica cum luscinia certat 8
pili non facio 111
pilos pro lana 241
pilus in medio 143
pingui mensura 335
pinguis uenter non gignit sensum tenuem 463
pinus in morem 138. 310
pireus nõ fert uasa inania 150
piscaror ictus sapiet 513
piscem natare doces 1
piscis eget sale 21
piscis nequam est, nisi recens 281
piscis primum à capite fœtet 433
piscis repositus 282
pistillo caluior 212
pistillo nudior 416
Pi-

pueri senesq; 391
pugnis & calcibus 325
pugno tenere 506
pulchre dixti 26
pulchrè fallit uulpẽ 28 287
pulchrorum etiam autumnus pulcher est 214 357
pulchrum se pulchri elogio
pulmo priꝰ uenisset 262. 560
puluerẽ oculis offũdere 86
Punica fides 250. 450
purgatis auribus 67
purior clauo 256
purpura iuxta purpuram dijudicanda 318
purus purus 528
pusillus quantus Molõ 43
putre salsamentũ amat origanum 397
Pygmæorum acrothinia colosso aptare 397
pyrauste gaudes gaudiũ 366
pyrausta interitus 373
pyrrhichẽ oculis p̃ se ferre 330 (330
πυρένχίσον 330
Python formosus 24

Q

Quadra propria 434
quadratus hõ 448
q̃ apud inferos 573
quæcunque in somnio uidentur 596
quæ dantur 412
quæ diuinitus contingunt 81
quæ dolent molestum est contingere 376
quę ex antiqua 274
quæ non posuisti ne tollas 323
quæ quis ipse facit 461
quærendæ facultates deinde uirtus 440
quærens opsonium uestem perdidi 226 (hera 169
quæ semel ancilla nunquã
quæ seró contingunt, sed magnifica 560
quæ sub alis fiunt 164 (15
quæ supra nos nihil ad nos
quæuis terra patria 82 (122
qualis hera talis pediseq̃
qualis uir talis oratio 107
quãm apes apũ similes 520
quã curat testudo muscas
quã facilè uulpes pirum comest. 470
quã in tragœdia Comici 11
quam quisq; nouit artẽ, in hac se exerceat 561
quando id fieri nõ põt 481
quanq; non dixeris tamen apparet è pelle 107 (192
quanta mus apud Pisem
quanta uix cœlo capi possint 408
quantũ pedibus potes 203
quanto asinis præstantiores muli 182
quantum habet 172
quarta luna nati 36
quantũ non miluꝰ oberret
quasi mullus cani 511 (172
quatuor obolis nõ æstimo
quauis re dignꝰ 147 (115
quẽ fortuna pinxerat 468

quem mater amictum dedit, obserua 570
queruli in amicitia 43
qui amant, ipsi sibi somnia fingunt 597
qui arat oliuetum 264
qui benè conijciet hunc uatem 106
quib⁹ nec ara nec fides 25
qui canè alit externum 280
qui circa salè & fabam 41
qui continet arcanum 548
qui conturbat omnia 589
quid Achiuos à turre iudicatis? 511
quicquid in linguam uenerit 214
qui cum contemptu uitæ in uadunt 70
quid ad Mercurium? 31
quid ad farinas 31
quid cæco cũ speculo? 165
quid cani & balneo? ibid.
quid de pusillis magna promia? 307 (144
quid distent æra lupinis
qui domi compluitur 242
quid nisi uictis dolor? 580
quid non fies, profectus Arbelas? 597
quid opus erat longis canere tibijs? 265
quid primum & ultimum? 48
quid si cœlum ruat? 248
quid tandem non efficiant manus? 264 (411
quid tibi Apollo cecinit?
qui egent lucerna infundũt oleum 238
qui eget, in turba uersetur 440
qui iure pericrunt? 330
qui inspuerit in cauernam formicarum 363
qui modus equitum? 410
qui multa rapuerit, pauca suffragatoribus dederit saluus erit 393
qui multum obfuit 402
qui nihil litigat cœlebs est 221 (soluit 203
qui nimiũ ,pperat, serùs ab
qui non zelat nõ amat 47
qui obticescit 548
qui omni in re & omni in tempore 216 (280
qui paratus ad resistendũ
quĩ possum ab hoc epulo abesse? 338
qui prior læsit 592
qui probus Atheniẽsis 186
qui, quæ uult dicit, quæ nõ uult audiet 357
quis aberret à ianua 1
qui semel scurra nunquam paterfamilias 278
qui sese non habet, Samum habere postulat 17
quis parentes laudauit, nisi infelices filij? 134
quisquis is fuerit 148
quisquis tardè uenit ad cœnam 557
qui sunt apud inferos termones 424
quis

quis usus cepis putridi? 124
qui uitat molam uitat farinam 263
quocunq; pedes ferent 51
quoad uixero 511
quod alijs uitio uertas, ipse ne feceris 324
quod adest boni cõsule 482
quod alibi diminutum, exæquatur alibi 30
quod alius cõdiuit coquus, aliter condiam 220
quocunq; in solum uenit 5
quod datur 482
quod factum est, infectum fieri non potest 404
quod in corde sobrij, id in lingua ebrij 339
quod index auro id aurum homini 316
quod non est opus, asse charum non est 110
quod pulchrum idem amicum 213
quod rectè datum est 334
quod scis, nescis 547
quod uolumus sanctũ ẽ 457
quod utile honestum, quod aũt noxiũ turpe 490
quò properas? 188
quos non tollerent centum Aegyptij 389
quò terrarum raperis? 33
quò trangressus? 89
quot homines tot sententiæ 29
quot seruos tot hostes 146
quum adsit uia, semitam quæris 569
quum adsit ursus, uestigia quæris 568
quum aqua fauces strangulet 18
quum cessat Boreas 563
quũ Delphis sacrificauerit, ipse carnes absumit 395
quum licet fugere, ne quære litem 427
quũ mula peperierit 418
quum sis nanus, cede 187
quũ uterq; concedit alteri (417

R

Radit usq; ad cutẽ 498
ranæ aquam 7
rana cum locusta 178
rana Gyrnia sapiẽtior 289
ranarum more bibere 73
rana scriptura 549
ranis unũ præministras 395
rapina cotychis 492
rara auis 495
rectam ingredi uiam 321
recto pectore 206
reddidit Harpocratem 550
refricare cicatricem 360
refutantis laudem immodicam 25
regia uaccula 147
rencientis autorem formidinis 216
relinque quippiã & Medis 475
rem acu tetigisti 22. 207
rem factam habere 507
rẽ factã stultus cognouit, piscator ictus sapiet 191

remis uelisq; 99
rem nouam adgredior 100
re opitulādum non uerbis
rapariazare 250 (93
reperire rimam 178
repperit Deus nocentē 586
repræhēsio cogitatiōis 400
res ad triarios redijt 194
res Cannacæ 282
res est in cardine 160
res indicabit 191
res in foro nostro uertitur 210 (14
respublica nihil ad musicū
respublica uirū docet 193
res sacra consultor 108
reti uentos uenaris 272
rex aut asinus 293
Rhadamanteū iudiciū 207
Rhadamāti iusiurandū 207
Rhamnusius 321
Rheginis timidior 567
Rhodiorū oraculum 554
Rhodij sacrificium 501
ῥυπικόνδολος 543
risus Ionicus 349.500
risus Megaricus 50
risus syncrusius ibid.
Roman⁹ sedēdo uincit 555
rosā cū anemona cōfers 179
rosam quę præterijt, nequę ras iterum 307
Roscius 149
rudem accipere 448
rudentes & remos cum armis commutauit 400
rudius ac planius 455
ruminare negotium 151
rumor publicus non omnino frustra est 409
rupta ancora 277
ruris frons 152
rus ciuitas 582
rusticanū oratorem ne cōtempseris 121
ruta cæsa 573

S

SAcer manipulus 71
sacer piscis 287
sacietas ferociā parit 171 (202
sacra celeriùs absoluenda
sacra hæc nostra non aliter constant 556
sacram ancorā soluere 194
sacra nihil sunt 543
sacrum sine sumo 524
sæpè etiam est holitor opportuna locutus 229
Saguntina fames 438
Salaminia nauis 200
sale & aceto 536 (41
salē & mēsam ne prętereas
sal & mensa 39
salem & caseum edere 224
salem lingere 223
sale nihil utilius 82
salem uehens dormis 517
sale perunct⁹ hic adiuuabitur 348
saliares dapes 546
salus onus undè uenerat, illuc abijt 590
saliuam imbibere 279
salillum animæ 584

salsitudo non inest illi 293
salsuginosa uicinia 374
saluete equorum filiæ 23
sambucam citiùs 246
Samij literati 517
samij mores 88
Samiorum flores 300
Samiorum laurea 300
Samiorum mala metuis 378
Samium comatum 300
sanguine flere 328
sanior est pisce 503
sapiens diuinat 483
sapiens non eget 484
sapiens sua bona secum fert 75
sapientes tyranni sapientū congressu 45 (348
sapientia uino adūbrat 348
sapientum octauus 147
Sardanapalus 300
Sardi uenales 77.
sarta tecta 449
sarpedonium littus 97
satis quercus 473
satiùs est recurrere, quàm malè currere 515
Saturniæ lemæ 84.298
Saturni podex 288
saxum uolutum non obducitur musco 66
saxum uoluere 271
scabrosior leberide 62
schænicolæ 230
scarabei umbræ 117
scarabeo citiùs persuaseris
scarabeo nigrior 467 (362
scarabeus aquilā quęrit 287
scarabeus citiùs faciet mel 245
σκιαμαχεῖν 266
scindere glaciem 5
scindere penulam 238 (228
scipioni arundineo inniti
scit quomodo Iupiter duxerit Iunonem 130
scopæ dissolutę 519
scopum attingere 107
scrupulum inijcere 571
σκύτη βλέπει 535
Scytha accissans asinū 534
Schyta malus 64
Schytarum oratio 62
Schytharum solitudo 535
secundis uentis 75
secundo æstu 85
secum uiuere 384
securim inijcere 364
sedecim pedib⁹ supauit 182
sedens columba 375
seiuncta sunt Merrhæ & Siloam fluenta 144
sellissare 61
semel rabidus, ac decies pallidus 598
semissis homo 108
semper affert Libya mali quippiam 252
semper Africa noui aliquid adportat 252
semper agricola in nouum annum diues 227
semper aliquis in Sydonis domo 238
semper graculus assidet graculo 520

semper feliciter cadunt Iouis taxilli 75
semper Ilio mala 272
semper Leontini iuxta poculа 347
semper me tales hostes insequantur 109
semper seni iuuenculam subnice 30
semper similem ducit Deus ad similem 520
semper superioris anni meliora 597
semper tibi pendeat hamus 195
semper uirgines furiæ 586
senecta leonis præstantior hinnulorum iuuenta 179
senem erigere 515
senesco semper multa addiscens 486
senescit bos 345
senes mutuum fricant 442
senis doctor 273
seuum prudentia 486
senex bos non lugetur 344
senis mutare linguam 273
septem conuiuium, nouem conuitium 96
septennis quũ sit, nondum ẽdidit dentes 297
septimus bos 117
sequitur septam perca 522
sera in fundo parsimonia 514
serapeæ 117
serenicati nubem inducere 16
serere ne dubites 264
serò Iuppiter diptheram inspexit 586
serò molunt deorum molę 594
serò sapiunt Phryges 512
serò uenisti 515
serò uenisti sed in colonũ ito 515
serpens nisi edat serpẽtem, draco non fiet 496
serpentis oculus 474
seruabis bouem 275
seruatori tertium 446
seruilis capillus 256
seruire scenæ 515
seruorum ciuitas 118
seruum haud ucho 54
seruus seruo præstat, dominus domino 185
seruus quum sis, comam geris 169
sexagenarios de põte deii cere 343
sibarissare 349
sibi canere 480
sibi malum repperit 367
sibi parat malum, qui alteri parat 364
si bouem nõ possis, asinum agas 482
Sibylla uiuacior 343
si caseum haberem, non desiderarem opsonium 228
sic est ad pugnæ partes, reperacta, ueniendum 558
si coruus posset tacitus pasci 214
si crebrò iacias, aliud alias ieceris 243
siculissare 348
sicyon arrodens uxor lacernam texe 223
si Deus uoluerit 94
signũ bonũ aut malum 106
si iuxta claudum habites subclaudicare discs 126
Sileni Alcibiadis 531
silentij tutum præmium 547
si leonina pellis non satis est, uulpina addenda 254
si meus ille stilus fuisset 446
simia barbata seu caudata 531
simia est simia etiam si aurea gestat insignia 214
simia rucata 550
simia in purpura 213
simia non capitur laqueo 252
simiarum pulcherrima deformis est 214
simile gaudet simili 519
similes habent labra iactus 525
similes uidẽtur captiuis ex Pylo 536
similior ficu 521
Simonidis cantilena 479
simulare cupressum 304
simul da & accipe 141
simul & misertum est & interne gratia 281
simul sorbere & flare difficile 265
simul ut dictũ & factũ 209
sine canibus & retibus 94
sine capite fabula 235
sine Cerere & Bacchio friget Venus 348
sine corrice nabis 93
sine ope diuina nihil ualemus 91
sine pennis uolare haud facile est 245
sine riuali diligere 426
sine ut incolumis redeat 55
si non adsint carnes, tarticho contẽtos esse oportet 481
sinopissas 303
siphniassare 302
si qd mali in Pyrrham 136
si quis iuxta ciuitatem clypeus 259
siren amicum nũciat, apis hospitem 415
Sisyphi artes 252
si tanti uirum quanti margaritum 181
si tibi amicum nec mihi inimicum 54
si tibi machæra est, & nobis est domi urbina 179
si tu proreta 429
si unum postulet, pugnos illi dato 242
si uultur es, expecta cadauer 337
smaragd⁹ i luce obscur⁹ 21
Socratis callus 571
solæ Lacenę uiros pariunt 261

solem adiuuare facibus 18
solidos è clibano boues 353
soli lumen inferre 7
solus currens uicit 578
solus sapit 184
somnium 575
somnium non uidit 153
somnus absit ab oculis 153
sontica causa 406
Sophocles, Laudiceni 56
sortem & usuram persoluere 593
sotherichi lecti 119 (418
sphærā inter sese reddere
sphæra per præcipitiū 470
Spartæ serui maxime serui 517
Spartam nactus es, hāc orna 517
sphithama uitæ 584
sphondyla fugiens pessimè pedit 256
spem pretio emere 227
spes alunt exules 544
spes seruat afflictos 544
spes tenuis 544
spirat Cæcias 501
sponde, noxa pręsto est 356
spongia corrigere 132
spongia mollior 375
sponsi uita 300
spōtanea molestia 365 (294
squillas à sepulchro uellas
staterā ne trāsgrediare 284
statuam faucibus colas 246
statua taciturnior 550
stellis obsignare, obelo notare 106
Stentore clamosior 97
sterilem fundum ne colas 265
sterilior Agrippa 440
strumā dibapho tegere 238
strychnum bibit 294
stupa seniculus 585
stupidior praxillæ Adonide 295
stulticia est putare Iouem esse 297
stultior Corœbo 295
stultior Melitide 501
stultior Morycho 35
stulto ne permittas digitū 297
stultus, qui patre cæso, liberis pepercit 591
suade lupis ut insaniāt 471
suadeo quod ipse facturus essem 108
suam quisq; homo rem meminit 480
sub aliena arbore fructū 96
sub cultro liquit 156
subiugus homo 517
subditiuus es 407
subitò alius 402
subitū remediū periculi 466
sublata lucerna, nihil interest inter mulieres 219
sub manu nasci 517
subuentanea parit 576
succisiua opera 153
suem irritat 371
sui cuiq; mores fingunt fortunam 594
sui dissimilis 402

sum-

summaria indicatura 229
summa ui defendere 94
summis ingredi pedib⁹ 425
summis labijs 261
summis unguib⁹ ingredi 58
summis uti uelis 100
summis narib⁹ olfacere 262
summo pede 261
summum cape & mediū habebis 387
summum fastigium imponere 445
summum ius summa iniuria 499
summū fuere centonē 448
suo ipsius indicio perijt sorex 362
suo ipsius laqueo captus ē 362
suo iumento sibi malum accersere 362
suo quisque studio gaudet 400
suo sibi hunc iugulo gladio, suo telo 362
superatus es à Gallo quopiam 328
supauit dolū Traianū 449
supercilium salit 28
sup te hæc oīa Leparge 591
supremum fabulæ actū addere 445
surculum defringere 260
surdaster cum surdastro litigabat 523
surdior Toronęo portu 547
surdior turdo 547
surdo fabulā narras 267
surdo oppedere 261
sursum ac deorsum 109
sursum uersus sacrorum fluminum feruntur fontes 245
sus acina dependens 586
sus cum Minerua certamen suscipit 8
sus in uolutabro cœni 315
sus Mineruam 7
suspendio deligenda arbor (138
suspensa manu 262
sus per rosas 303
susq; deq; 110
sus saltauit 11
sus sub fustem 157
sustollere manus 327
sus tubam audiuit 316
sutorum atramentum 467
suum cuiq; pulchrum 29
suus cuique crepitus benè olet 460
Sybaritica mala 273
Sybaritica mensa 351
Sybaritæ per plateas 58
sycophanta 86
syculus miles 118
Syculus omphacizat 205
sydera cœlo addere 21
sylosontis chlamis 237
synapi uictitare 326
[illegible] 356
syncerum uas incrustare 13
syncretismus 43
syrbenæ chorus 502
Syracusana mensa 351
Syrus quum non sis, ne syrissa 166

Tacitè stomachari 314
tacito pede 517
taciturnior Pythagoreis 551
Tanariũ malum 272
talaria induere 199
talia gignit bellum 564
talpa cæcior 85
tam in procliui quam imber 472
tã perit ij extrema faba 272
Tanagræus cetus 287
tam multa ij sapiens 231
tangere hulcus 325
tanquam ad aram 194
tanq; argiuum clypeũ abiiu lerit ita gloriatur 59
tanquam Chalcidica nobis peperit uxor 211
tanquã conchilium discerpere 124
tanq; de marthecio 472
tanquam de specula 484
tanquam heros in clypeo excipere 95
tanquam in phiditijs 228
tanquam in speculo. Tanq; in tabula 455
tanquam meũ nomen, tanquam digitos 376
tanquam faber 233
Tantali horti 575
Tantali lapis 535
Tantali pœnæ 543
Tantali talenta 171
taurum tollet qui uitulum sustulerit 174
tauricum tueri 328
tecum habita 384
teipsum inspice 462
teipsum laudas 461
teipsum non alens canes alis 18
telenicia echo 233
Telenico pauperior 436
telluris onus 329
tempestas rerum 267
tempus omnia reuelat 259
temulentus dormiens non est excitandus 325
Tenedius homo 317
Tenedius patronus 317
Tenedius tibicen 252
teneri calidis balneis 321
tentantes ad Troiam perueneruntGræci 195
tenui filo 382
tenuis spes 359
tenuiter diducis 542
ter 342
Termeria mala 357
ter abstergere 284
terra amat imbrem 518
terra defossum habes 424
terræ filius 407
terræ intestina 290
terra mariq; 102
terra mihi prior dehiscat 116
terram pro terra 192
terram uideo 511
terra uolat 246
tertium caput 42
testaceum flagellum 191
testa collisa testæ 178
testudinem equus insequitur 181
testudinem pegaso compares 179
testudo intra tegumen tuta est 506
testulæ transmutatio 216
Teuthidum more 571
thasium infundis 374
tharich. assus est simulatq; simul uiderit ignem 472
Thassus bonorum 77
Theagenis pecuniæ 441
Theocrines tragicus 86
thesaur. carbones erãt 234
Thericlei amicus 347
Thersytæ facies 214
Thessala mulier 211
Thessalorũ commentũ 248
Thithoni senecta 342
Thraces fœdera nesciũt 249
Thracium commentũ 249
θράττιν 449
thunni more 150
thurium lema 214
thynnissare 328
thymbra uictitans 62. 223
tibiam tubæ cõparas 182
tibicen uapulat 459
tibicines mente capti 289
tibicinis uitam uiuis 299
timidi mater non flet 485
timidi nunquã statuerunt trophæum 566
timidior es prospiciẽte 566
tineas pascere 108
tinctura Cyzycena 488
Tiresia cæcior 85
tinctura Sardonica 488
Titanas imploras 92
Titanicus aspectus 328
Titio ad ignem 42
titiuillitium 213
Titius 19
tollat te qui non nouit 498
tolle digitum 580
tolle calcar 380
tollenda mali occasio 422
tolle tolle mazam quam ocyssimè scarabeo 542
tollere cornua 55
tollere cristas 55
tota erras uia 1
tota hulcus est 385
tõto cœlo errare 1
toto corpore 457
toto organo 5
toto pectore 109
totus echinus asper 63
trabs in omnibus 142
tradunt operas mutuas 103
tragicè loqui 478
tragicus rex 124
tragicum malum 209
tragicum tueri 328
tragœdias in nugis agere 103
tragulam inijcere 286
tranquillo quilibet gubernator est 76
tranquillum æthera remigas 279
tredecim cubitorum 299
trepidat in morẽ galli cuiuspiam 570
tria cappa pessima 253
tria salubertima 503
tribus bolis 83

tribus minis insumptis, 577
duodecim imputat 517
tribus uerbis 84
tributis potiora 347
tricæ apinæ 115
triceps Mercurius 52
tristis litera 151
tristis scytale 528
trium dierũ comeatũ 440
trium literarum homo 115
trochi in morem 245
trutina iustius 520
τρυγίβιτι 518
tuã ipsius terrã calcas 143
tuas res tibi habeto 155
tua res agitur paries cùm proximus ardet 159
tu in legione, ego in culina 169
tuis te pingã coloribus 418
timidior Pinsaro 566
tunica pallio ꝓpior est 478
tunc canẽt cygni cùm tacebunt graculi 196
tunicati 418
tuo te pede metire 56
turdus ipse sibi malum cacat 368
turpe silere 313
turpis iactantia 458
turture loquatior 231
tussis pro crepitu 519
tute hoc intristi, tibi omne est exedendum 368
tute lepus es & pulpamentum quæris 20
tuũ tibi narro somnium 11

V

Vacuã inhabitare 268
uadimonium deferre 405
ualeat amicus cũ inimico 141
uale charum lumen 98
ualere pancraticè 503
uallus uitem decepit 222
uapula papyria 511
uatis instar 292
uates secũ auferat omẽ 136
ubi amici ibi opes 42
ubi cerui cornua abiiciunt 412
ubi non sis qui fueris, non est cur uelis uiuere 219
ubi per harma fulgurarit 497
ubi paueris, impera 385
ubi quis dolet, ibi & manũ habet 376
ubi timor ibi pudor 488
uel acum inuenisses 258
uela uentis permittere 192
uel cæco apparet 456
uel capra mordeat nocentem 592
uelis equisq; 200
uel hosti miserandus 270
uel Megaram usq; 356
uel muscas metuit prætervolitantes 567
uelocẽ tardus sequitur 8
ueluti è speculo 455
uelut in cratere 102

uelut umbra sequi 66
Venereum iusiurãdum 209
Veneris lac 331
Veneri suẽ immolauit 397
uenia primũ experienti 315
ueniat hospes quisquis profuturus est 480
uenimus ad summã lineã 3
uenter auribus caret 350
uenti campus 245
uentis tradere 245
uento loqueris 271
uentos colis 270
uentre pleno melior cõsultatio 198
uentrem mihi obiicis 350
uentres 350
uentus neq; manere finit, neq; nauigare 451
uera fronte 340
uerba importat Hermodorus 354
uerberare lapidem 268
uerbis conceptis peierare 449
uerbis coquinarijs 23
uerbis pugnans non re 570
uerecũdia inutilis uiro egẽti 438
uer ex anno tollere 239
uer hyemem sequitur 525
ueriora ijs quæ apud sagrã acciderunt 208
ueritatis simplex oratio 318
uero uerius 340
uersatilis Artemon 62
uertere uela 399
ueruecea statua 295
uespa, cicadæ obstrepẽs 8
uespertilio 245
ueste circũfers ignem 247
uestigium ponere 283
uestis uirum facit 573
uiã qui nescit ad mare 481
uicti non audent luscere 580
uicitant succo suo 540
uictoria 219
uictoria non incruenta 578
uictus spinosus 266
uideberis me uidens, plane Martem uidere 56
uinaria angina 72
uincula Thyrrhena 427
uindicta tardà, sed grauis 584
uino inscribere mulieris iusiurandum 415
uino uendibili suspensa hedera non est opus 61
uirum caret clauo 352
uirum senem etiam uel nolentem saltare compellit 352
uir fugiens & denuò pugnabit 565
uir fugiens haud moratur lyræ strepitum 200
uirgula diuina 74
uirgulta scapha Aegæum transmittere 8
uiri infortunati, pcul amici 44
uiri iureiurando, pueri talis fallendi 207
uiri senis astaphis caluaria 343

uiro esurieti necesse est furari 405
uiro Lydo negotium non erat, at ipse foras profectus parauit 362
uiro seni maxillæ baculus 345
uirtute duce, fortuna comite 82
uirtus gloriam parit 408
uirtus simplex 321
uirtutem & sapientiã uincunt testudines 392
uirum improbum uel mus mordeat 592
uita doliaris 282
uita macerata 347
uita molita 509
uitandæ potentum offensæ 594
uitiat lapidem longum tẽpus 344
uitilitigator 419
uitiosa nuce non emam 115
uiua uox 175
uiuens uidensq; 272
uiuit, incende ignem 202
uiuorum oportet meminisse 415
uiuum cadauer 344
uiuum noueris 279
uiuum sepulchrum 344
uiuus fueris uel cepe sollũ accipiens 94
uixit dum uixit benè 351
ultra catalogum 342
ultra Epimenidem dormis 537
ultra fusum 342
ultra hyperbolum 502
ultra pensum uiuit 349
ultra peram sapere 56
ultrã res Callicratis 171
ultra septa transilire 32
ultrò citroq; 281
ultrò Deus suppeditat bona 96
ululas Athenas 270
Vlysses pannos exuit 402
Vlysseum argumentum 253
Vlyssis remigium 259
umbræ 178
umbram suam metuere 566
umbra pro corpore 421
una cum canistro 475
unà cum ipsis manipulis 573
unà cum templis & aris 575
una domus non alit duos canes 312
una hirundo non facit uer 106
unà lauabor 478
una pertica 471
undarum in ulnis 160
undas numeras 258
undecunque lucrum capiunt 479
undè excoquat seuum 172
unguis in hulcere 315
unica filia duos parare generos 49
unica scutica omnes impellit 470
unico digitulo scalpit caput 295
unicum arbustũ haud alit duos

duos erithacos 311
uni cum duobus non est pugnandum 90
uno die consenescere 512
uno digitulo 471
uno ore 54
uno fasce complecti 84
uno tenore 519
unum augurium optimum tueri patriam 216
unus ad unum 152
unus contra multos 90
unus Deus & plures amici 38
unus multorum instar 186
unus uir nullus uir 90
uinum animi speculum 339
uolam pedis ostendere 378
uolantia sectari 273
uolaticum iusiurandum 252
uolens nolente animo 49
uolentem bouem ducito 406
uoluitur dolium 270
uoluptas fœda 304
uoracior purpurã 494
uorare hamum 494
uorsuram soluere 273
uotum munificum 505
urbanus nihil æqui cogitat 323
urit absq; torre 426
usq; ad aras amicus 42
usq; ad rauim 96
usuræ nauticæ 346
usus est altera natura 362
ut Dagas constitisti 297
ut canis è Nilo 203.266
ut Corinthia uideris 302
utere curru, de asinis nihil laborans 35
uterq; ambo 124
ut fici oculis incumbunt 390
uti foro 574
urinam domi fim 175.176
utinam mihi cõingant eæ quæ inter Corinthum & Sicyonem 595
ut in uelabro olearij 109
ut lupus ouem 46.429
ut luti baiuli 115
ut nunc sunt homines 135
ut Phidiæ signum 54
ut Phrygius amauit Pierias 46
ut possumus quando ut uolumus non licet 488
utranq; paginam facit 145
utrem cedis 240
utrem mergis uento plenũ 263
utres Thylaci 350
utre territas 259.240
utroq; nutans sententia 49
ut sementẽ feceris, ita metes 444
Vulcanium uinculum 580
Vulcanus tibi uaticinatus est 415
uulgus suspicax 419
uulpes bouem agit 20
uulpes haud corrumpitur muneribus 304

Vulpes non iterum capitur laqueo 315
Vulpinari cum vulpe 524
Vulturis umbra 494
Vultu sæpè lædit pietas 59

X

Xenocratis cascolus 224

Z

Zaleuci lex 323
Zenone moderatior 503
Zenonium est & lentum co quere 130
Zoili 317
Zonam perdidit 418
Zopyri talenta 171

ERRATVM.

In epistola, 3. columna, linea 1. lege nænias. Columna eadem, linea 4. lege: Lucri bonus est odor, ex re Qualibet. *Columna eadem linea, 17. lege pro aliquo, alicui. Reliqua, si fortè sunt, quæ conatum nostrum fefellêre, candidus quisque candidè castigabit.*

Zdezynf. 18 64